



รายงานการวิจัย
การพัฒนากระบวนทัศน์เชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษา
กลุ่ม พัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา
THE CONSTRUCTIVE DEVELOPMENT PARADIGM OF PRODUCING
GRADUATES OF HIGHER EDUCATION INSTITUTION OF THE
INTELLECTUAL AND MORAL DEVELOPMENT GROUP WITH
RELIGIONS PRINCIPLES

พระมหาจักรพล อาจารย์สุโก
พระสุทธิสารเมธี

รายงานการวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจาก
กองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (ววน.)
สถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ประจำปีงบประมาณ 2566

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย



รายงานการวิจัย
การพัฒนาระบบทัศน์เชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษา
กลุ่ม พัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา
THE CONSTRUCTIVE DEVELOPMENT PARADIGM OF PRODUCING
GRADUATES OF HIGHER EDUCATION INSTITUTION OF THE
INTELLECTUAL AND MORAL DEVELOPMENT GROUP WITH
RELIGIONS PRINCIPLES

พระมหาจักรพล อาจารย์สุโก
พระสุทธิสารเมธี

รายงานการวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจาก
กองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (ววน.)
สถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ประจำปีงบประมาณ 2566

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษา กลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา” มีวัตถุประสงค์คือ เพื่อศึกษาสภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษา กลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา เพื่อสร้างต้นแบบและพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ของการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษา กลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา และเพื่อวิเคราะห์ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ของการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษา กลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยและพัฒนา มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 1,165 คน กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา จำนวน 320 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้มีทั้งสิ้น 3 เครื่องมือ ได้แก่ 1) แบบสอบถามผ่านการตรวจสอบความสอดคล้องเชิงเนื้อหา (Validity) IOC เท่ากับ 0.969 ทดสอบใช้และปรับปรุงประเมินค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.835 แปลผล มากที่สุด 2) แบบสนทนาแบบมีโครงสร้าง (Semi-structured interview) มีค่าดัชนีความเที่ยงตรงของเนื้อหา (CVI) โดยค่า S-CVI ทั้งฉบับ 1.00 แปลผล มีความเที่ยงตรงดีเยี่ยม และ 3) แบบประเมินคุณภาพความเป็นไปได้และความเหมาะสม มีค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหา (CVI) โดยค่า S-CVI ทั้งฉบับเท่ากับ 1.00 แปลผล มีความเที่ยงตรงดีเยี่ยม การวิจัยใช้ระเบียบวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed-Method Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ด้วยระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) การวิเคราะห์เชิงปริมาณทำโดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) และการสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participation Observation) ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา หัวข้อ และประเด็นสำคัญตรงตามวัตถุประสงค์การวิจัย ตามเทคนิคการวิเคราะห์สามเส้า (Triangulation analysis)

ผลการวิจัยพบว่า จากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) พบว่าการพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ในการผลิตบัณฑิตมีความสำคัญใน 4 มิติ ได้แก่ การขยายโอกาสทางการศึกษา การผลิตบัณฑิตและการพัฒนาหลักสูตร การสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ และการพัฒนาสมรรถนะ ทั้งหมดนี้สะท้อนถึงความต้องการในการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญจากผู้ที่เกี่ยวข้องในสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

ผลการตรวจสอบ CFA พิจารณาการทดสอบ Kolmogorov-Smirnov Test พบว่าตัวแปรที่วิเคราะห์ไม่เป็นการแจกแจงปกติทั้งหมด ทำให้เลือกใช้สถิติที่ไม่อิงการแจกแจงปกติ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ พบว่าค่าความคลาดเคลื่อน (Residual) ใกล้เคียงศูนย์ แสดงว่าการพยากรณ์มีความแม่นยำในระดับที่น่าพอใจ การตรวจสอบการแจกแจงข้อมูลการใช้ กราฟ Normal P-P Plot ของค่า Standardized Residual แสดงให้เห็นว่าการกระจายตัวของความคลาดเคลื่อนใกล้เคียงกับการแจกแจงปกติ การตรวจสอบค่าความคลาดเคลื่อนด้วย Durbin-Watson = 1.296 พบว่ามีค่าความสัมพันธ์ของความคลาดเคลื่อนที่ไม่รุนแรง แสดงถึงการเป็นอิสระของค่าความคลาดเคลื่อนในระดับที่ยอมรับ

ได้ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ พบว่ากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ตาม CCPR Model มีความสัมพันธ์กับการผลิตบัณฑิตของสถาบัน และสังเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและคุณภาพได้ต้นแบบกระบวนการทัศน์ซึ่งประกอบด้วย 1) บูรณาการหลักสูตรทางศาสนาในหลักสูตรการศึกษา 2) พัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรม 3) สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรภายนอก 4) ปรับปรุงและพัฒนาวิธีการผลิตบัณฑิตให้ทันสมัย 5) ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ 6) ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ พบว่า การประเมินความเหมาะสมของกระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์อยู่ในระดับสูงมาก (90.18%) โดยเฉพาะข้อเสนอที่บูรณาการตามแนวทางพุทธศาสนาและสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ การประเมินความเป็นไปได้อีกก็อยู่ในระดับสูงมาก (86.55%) สะท้อนถึงการคำนึงถึงอัตลักษณ์เฉพาะของสถาบัน แต่อาจมีความท้าทายในการปรับใช้บางข้อเสนอให้เข้ากับสถานการณ์จริง ผลการวิเคราะห์ชี้ว่ากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์มีความเหมาะสมและเป็นไปได้สูงในการนำไปใช้เพื่อพัฒนาบัณฑิตในสถาบันอุดมศึกษาที่เน้นการพัฒนาปัญญาและคุณธรรม

คำสำคัญ: 1. กระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ 2. การผลิตบัณฑิต 3. สถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

ABSTRACT

This research, titled “The Constructive Development Paradigm of Producing Graduates of Higher Education Institutions of the Intellectual and Moral Development Group with Religious Principles,” seeks to address three primary objectives. First, it aims to explore the desirable conditions for producing graduates in higher education institutions that prioritize intellectual and moral development grounded in religious principles. Second, it endeavors to create and develop a model for a constructive development paradigm tailored to these institutions. Lastly, it evaluates the suitability and feasibility of this paradigm through rigorous research methodologies. The study involved a population of 1,165 individuals, with a sample size of 320 participants. A mixed-method approach was adopted, integrating both quantitative and qualitative research. The quantitative aspect utilized survey research and confirmatory factor analysis (CFA), while the qualitative component incorporated focus group discussions and non-participatory observation. Data were analyzed using content analysis, triangulation techniques, and thematic synthesis. The study employed three research tools: 1) Questionnaires: These were validated with an Index of Item-Objective Congruence (IOC) of 0.969 and demonstrated high reliability, with a Cronbach's alpha of 0.835. 2) Semi-structured Interviews: These achieved excellent content validity, with an S-CVI of 1.00. And, 3) Feasibility and Appropriateness Evaluation Forms: These also showed an S-CVI of 1.00, indicating outstanding validity.

Findings: The findings highlight the significance of four dimensions in developing a constructive paradigm for graduate production as expanding access to education, enhancing graduate production and curriculum development, creating meaningful learning experiences, and fostering competency development. These dimensions reflect the critical needs of stakeholders in higher education institutions focused on intellectual and moral development through religious principles. The CFA revealed that data distribution did not conform to normality (as per the Kolmogorov-Smirnov Test), leading to the use of non-parametric statistics. Residuals were near zero, indicating satisfactory predictive accuracy. The Normal P-P Plot confirmed that residual distribution was close to normal, while the Durbin-Watson statistic (1.296) suggested mild autocorrelation and acceptable independence of residuals. The analysis affirmed that the CCPR model's constructive paradigm is strongly correlated with effective graduate production. Model Synthesis; the proposed paradigm model incorporates six key components: 1) Integration of religious principles into educational curricula. 2) Development of conducive learning environments for moral growth. 3) Establishment

of collaborative networks with external organizations. 4) Modernization of graduate production methods. 5) Regular monitoring and evaluation. 6) Promotion of lifelong learning.

Evaluation of Suitability and Feasibility found the paradigm received high ratings for both suitability (90.18%) and feasibility (86.55%), particularly for proposals aligning with Buddhist principles and institutional strategic plans. However, some recommendations may face challenges in practical implementation. In conclusion, this research underscores the paradigm's potential to effectively enhance graduate production in institutions emphasizing intellectual and moral development. It offers a robust framework for integrating religious principles into education while addressing contemporary needs for graduate excellence.

Keywords : 1. Constructive Paradigm 2. Producing Graduates 3. Higher Education Institutions of the Intellectual and Moral Development Group with Religious Principles

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีด้วยการสนับสนุนจากหลายภาคส่วน ซึ่งคณะผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงต่อหน่วยงานและบุคคลผู้มีส่วนเกี่ยวข้องดังต่อไปนี้ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) ที่ได้สนับสนุนทุนอุดหนุนการวิจัยประจำปีงบประมาณ 2566 ผ่าน สถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ทั้งในด้านทรัพยากร วิชาการ และคำปรึกษาอันทรงคุณค่า ซึ่งช่วยให้งานวิจัยนี้ดำเนินไปอย่างสมบูรณ์

ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้ตรวจประเมินผลงานที่ได้ให้คำปรึกษา ตลอดจนข้อเสนอแนะเชิงลึกที่ช่วยยกระดับคุณภาพของงานวิจัยให้มีความลึกซึ้งและมีมิติทางวิชาการที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น คณาจารย์ นักวิจัย และผู้ช่วยนักวิจัย ที่ร่วมแรงร่วมใจในการดำเนินการวิจัย ช่วยตรวจสอบติดตาม และประเมินผลรายงานการวิจัยอย่างเข้มงวดและรอบคอบ เจ้าหน้าที่และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่าน ที่ได้ให้ความร่วมมือและประสานงานอย่างเต็มที่เพื่ออำนวยความสะดวกในทุกกระบวนการวิจัย ผู้ให้ข้อมูลและผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม ทั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์ ที่ได้เสียสละเวลาและมอบข้อมูลอันมีค่ายิ่ง ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างองค์ความรู้สำหรับการวิจัยครั้งนี้

ท้ายที่สุด คณะผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า องค์ความรู้จากงานวิจัยนี้จะประโยชน์ต่อการพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่ม พัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา ด้วยอานิสงส์แห่งบุญกุศลที่เกิดจากความร่วมมือและสนับสนุนในครั้งนีขออำนวยพรให้ทุกท่านประสบความสุข ความเจริญ และความสำเร็จในทุกประการ

พระมหาจักรพล อาจารย์สุโก, ดร.

หัวหน้าโครงการวิจัย

20 ธันวาคม 2567

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ซ
สารบัญรูปภาพ	ฐ
บทที่	
1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย	6
1.3 ปัญหาวิจัย	6
1.4 สมมติฐานการวิจัย	8
1.5 ขอบเขตของการวิจัย	9
1.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย	11
1.7 นิยามศัพท์	24
1.8 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	27
1.9 หน่วยงานที่นำผลการวิจัยไปใช้	27
2 แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	29
2.1 กระบวนทัศน์เชิงสร้างสรรค์ในการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนา ปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา	29
2.2 กระบวนทัศน์เชิงสร้างสรรค์กับการผลิตบัณฑิต	40
2.3 การพัฒนากระบวนทัศน์ตามแนวพุทธด้วยหลักคุณธรรม 4	43
2.4 ข้อเสนอเชิงนโยบาย	52
2.5 การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index: PNI)	57
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	61
2.7 กรอบแนวคิดในการวิจัย	66
บทสรุป	70
3 วิธีดำเนินการวิจัย	71
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	71
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	76
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล	94

สารบัญ

3.4	การวิเคราะห์ข้อมูล	95
3.5	สถิติที่ใช้ในการวิจัย	101
3.6	กรอบแนวคิดในการวิจัย	101
	บทสรุป	101
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	112
4.1	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา	117
4.2	ผลการวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 หัวข้อสนทนาแบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi-structured interview) เรื่อง การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา	182
4.3	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 3 คือ เพื่อวิเคราะห์ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ของการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา	280
	บทสรุป	293
5	สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	295
5.1	สรุปผลการวิจัย	295
5.2	อภิปรายผลการวิจัย	317
5.3	แนวทางการนำไปปฏิบัติ	326
5.4	ข้อเสนอแนะ	327
	บรรณานุกรม	332
	ภาคผนวก	342
	ประวัตินักวิจัย	394

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1.1 สรุป กรอบแนวคิดการวิจัย	15
ตารางที่ 2.1 วิธีแห่งการพัฒนา (Strategies) ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย (กองนโยบายและแผน, 2566: 24)	39
ตารางที่ 2.2 ประเภทของโยนิโสมนสิการในทางพระพุทธศาสนา	46
ตารางที่ 2.3 แสดงความเชื่อมโยงระหว่าง กรอบแนวคิดทฤษฎี คำถามการวิจัย และ สมมติฐานการวิจัย	60
ตารางที่ 2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเชิงนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาระดับอุดมศึกษา	65
ตารางที่ 3.1 เกณฑ์การคัดเลือกตามคุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา 10 ท่าน	73
ตารางที่ 3.2 เกณฑ์การคัดเลือกตามคุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่างผู้เชี่ยวชาญ 5 คน	74
ตารางที่ 3.3 สรุปจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการศึกษาที่ 1-3	75
ตารางที่ 3.4 รายการข้อคำถาม ดัชนีความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (IOC) เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเครื่องมือ (validity) และ ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา	79
ตารางที่ 3.5 รายการหัวข้อสำคัญที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และสมมติฐานการวิจัยเพื่อใช้ในการสร้างแบบสัมภาษณ์	89
ตารางที่ 3.6 หัวข้อในการสนทนากลุ่มด้วยเทคนิคกลุ่มในนาม (NGT)	91
ตารางที่ 3.7 ดัชนีความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (CVI) ของแบบประเมินคุณภาพความเป็นไปได้ และความเหมาะสม ของข้อเสนอเชิงนโยบายกระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ในการผลิตบัณฑิต	93
ตารางที่ 3.8 การตรวจสอบคุณสมบัติ (Percentage of Eligibility) การจัดระดับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของนวัตกรรม (Eligibility Categories of Innovations)	101
ตารางที่ 3.9 การเชื่อมโยงระหว่างระเบียบวิธีการวิจัย คำถามวิจัย และสมมติฐาน	109
ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละข้อมูลปัจจัยพื้นฐานด้านประชากรศาสตร์ (Demography) การศึกษาสภาพปัจจุบัน ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา สถานภาพผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการผลิตบัณฑิต ประสพการณ์ในการมีส่วนร่วมหรือเป็นส่วนหนึ่งในการผลิตบัณฑิต ศาสนา ระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติในฐานะศาสนิกของศาสนาที่ตนนับถือ	118

สารบัญตาราง

ตาราง 4.2	การวิเคราะห์ระดับความเห็นที่มีต่อสภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิต (Ideal Situation of Producing Graduates of Higher Education)	127
ตาราง 4.3	ผลวิเคราะห์ข้อมูลระดับความเห็นที่มีต่อกระบวนการทัศน์ทั่วไป (Ordinary Paradigm: ORDI)	130
ตาราง 4.4	ข้อมูลระดับความเห็นที่มีต่อการพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ (Constructive Paradigm - CCPR Model: CCPR)	135
ตาราง 4.5	ข้อมูลระดับความเห็นที่มีต่อกระบวนการทัศน์ตามแนวหลักคุณธรรม 4 (Constructive Paradigm of the 4 Principles of Virtues Conductive Approached: PVCA)	139
ตาราง 4.6	ข้อมูลระดับความเห็นที่มีต่อแนวทางการพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วย หลักศาสนา (Constructive Paradigm Approached to Higher Education Institutions of the Intellectual and Moral Development Group with Religious Principles: CPIM)	143
ตารางที่ 4.7	ค่าวิเคราะห์ One Sample Kolmogorov-Smirnov Test การตรวจสอบ ลักษณะการแจกแจงของข้อมูลตามข้อตกลงเบื้องต้นทางสถิติเพื่อพิจารณา เลือกประเภทการวิเคราะห์สถิติ	149
ตารางที่ 4.8	ค่าความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากการพยากรณ์	154
ตารางที่ 4.9	การตรวจสอบความเป็นอิสระของความคลาดเคลื่อน	156
ตารางที่ 4.10	การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ไม่เป็นการแจกแจงแบบปกติ (Non-parametric data) ด้วย Spearman's correlation	159
ตารางที่ 4.11	จำนวนและร้อยละข้อมูลปัจจัยพื้นฐานด้านประชากรศาสตร์ (Demography) การศึกษาสภาพปัจจุบัน ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประเภทความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์ในการมีส่วนร่วมหรือ เป็นส่วนหนึ่งในการผลิตบัณฑิต ศาสนา ระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติใน ฐานะศาสนิกของศาสนาที่ตนนับถือ	183
ตารางที่ 4.12	ข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โค้ด และสรุปข้อมูลเกณฑ์การคัดเลือกเข้าตาม คุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการผลิตบัณฑิตของ สถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา 10 ท่าน	189
ตารางที่ 4.13	สรุปการวิเคราะห์คำตอบของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ แนวทางการสร้างสรรค์ ค่าความถี่ และอ้อมตัวของข้อมูล (%) ของการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพ ทรัพยากรมนุษย์มีผลต่อการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนา ปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา	193

สารบัญตาราง

ตารางที่ 4.14 สรุปการวิเคราะห์คำตอบของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ แนวทางการสร้างสรรค์ ค่าความถี่ และอ้อมตัวของข้อมูล (%) ด้านยุทธศาสตร์ชาติด้านการศึกษาที่มีผล ต่อการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วย หลักศาสนา	199
ตารางที่ 4.15 สรุปการวิเคราะห์คำตอบของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ แนวทางการสร้างสรรค์ ค่าความถี่ และอ้อมตัวของข้อมูล (%) ด้านการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ ชาติที่มีผลต่อการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและ คุณธรรมด้วยหลักศาสนา	204
ตารางที่ 4.16 สรุปการวิเคราะห์คำตอบของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ แนวทางการสร้างสรรค์ ค่าความถี่ และอ้อมตัวของข้อมูล (%) ด้านแนวคิดกระบวนการทัศน์แบบทั่วไปมี ความสอดคล้องกับความต้องการของสถาบันตามประเด็นความสำคัญที่ต้อง เร่งพัฒนา	209
ตารางที่ 4.17 สรุปการวิเคราะห์คำตอบของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ แนวทางการสร้างสรรค์ ค่าความถี่ และอ้อมตัวของข้อมูล (%) ด้านกระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์มีความ สอดคล้องกับความต้องการของสถาบันตามประเด็นความสำคัญที่ต้องเร่ง พัฒนา	215
ตารางที่ 4.18 สรุปการวิเคราะห์คำตอบของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ แนวทางการสร้างสรรค์ ค่าความถี่ และอ้อมตัวของข้อมูล (%) ด้านแนวคิดกระบวนการทัศน์ตามแนวพุทธ ด้วยหลักคุณธรรม 4 มีความสอดคล้องกับความต้องการของสถาบันตาม ประเด็นความสำคัญที่ต้องเร่งพัฒนา	221
ตารางที่ 4.19 สรุปการวิเคราะห์คำตอบของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ แนวทางการสร้างสรรค์ ค่าความถี่ และอ้อมตัวของข้อมูล (%) ด้านข้อเสนอเชิงนโยบายกระบวนการทัศน์ เชิงสร้างสรรค์ในการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและ คุณธรรมด้วยหลักศาสนาควรต้องมียุทธศาสตร์ประกอบ	228
ตารางที่ 4.20 สรุปการวิเคราะห์คำตอบของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ แนวทางการสร้างสรรค์ ค่าความถี่ และอ้อมตัวของข้อมูล (%) ของข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิต บัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา	232
ตารางที่ 4.21 ตารางสรุปแนวทางประเด็นหลัก ปัญหา แนวทางแก้ไขและส่งเสริม หัวข้อ การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์มีผลต่อการผลิตบัณฑิต ของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา	236
ตารางที่ 4.22 ตารางสรุปแนวทางประเด็นหลัก ปัญหา แนวทางแก้ไขและส่งเสริม หัวข้อ การศึกษากับยุทธศาสตร์ชาติด้านการศึกษาที่มีผลต่อการผลิตบัณฑิตของ สถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา	239

สารบัญตาราง

ตารางที่ 4.23 ตารางสรุปแนวทางประเด็นหลัก ปัญหา แนวทางแก้ไขและส่งเสริม หัวข้อ การบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติมีผลต่อการผลิตบัณฑิตของ สถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา	242
ตารางที่ 4.24 ตารางสรุปแนวทางประเด็นหลัก ปัญหา แนวทางแก้ไขและส่งเสริม หัวข้อ แนวคิดกระบวนการทัศน์แบบทั่วไปมีความสอดคล้องกับความต้องการของ สถาบันตามประเด็นความสำคัญที่ต้องเร่งพัฒนา	245
ตารางที่ 4.25 ตารางสรุปแนวทางประเด็นหลัก ปัญหา แนวทางแก้ไขและส่งเสริม หัวข้อ กระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์มีความสอดคล้องกับความต้องการของสถาบัน ตามประเด็นความสำคัญที่ต้องเร่งพัฒนา	248
ตารางที่ 4.26 ตารางสรุปแนวทางประเด็นหลัก ปัญหา แนวทางแก้ไขและส่งเสริม หัวข้อ แนวคิดกระบวนการทัศน์ตามแนวพุทธด้วยหลักภูมิธรรม 4 มีความสอดคล้องกับ ความต้องการของสถาบันตามประเด็นความสำคัญที่ต้องเร่งพัฒนา	251
ตารางที่ 4.27 ตารางสรุปแนวทางประเด็นหลัก ปัญหา แนวทางแก้ไขและส่งเสริม หัวข้อ องค์ประกอบสำคัญของข้อเสนอเชิงนโยบายกระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ใน การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วย หลักศาสนา	255
ตารางที่ 4.28 ตารางการวิเคราะห์อย่างลึกซึ้งในมิติของประเด็นหลัก ปัญหา แนวทางแก้ไข และส่งเสริม ค่าความถี่ (frequency) ค่าดัชนี PNI (%) ลำดับในภาพรวม	257
ตารางที่ 4.29 แสดงความสอดคล้อง ความขัดแย้งและความเป็นจริง ระหว่างของผลการ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณของการพัฒนากระบวนการทัศน์เชิง สร้างสรรค์ของการผลิตบัณฑิต	261
ตารางที่ 4.30 การสังเคราะห์เชิงเนื้อหาของต้นแบบข้อเสนอเชิงนโยบายกระบวนการทัศน์เชิง สร้างสรรค์ ในการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและ คุณธรรมด้วยหลักศาสนา	271
ตารางที่ 4.31 การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยพื้นฐานด้านประชากรศาสตร์ (Socio- demographic characteristics) ของผู้ประเมินความเหมาะสมและความ เป็นไปได้ของกระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของ สถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา	282
ตารางที่ 4.32 การตรวจสอบคุณสมบัติ (Percentage of Eligibility) การจัดระดับความ เหมาะสมและความเป็นไปได้ของนวัตกรรม (Eligibility Categories of Innovations)	285

สารบัญตาราง

ตารางที่ 4.33	ความถี่ ร้อยละ และแปลผล ระดับความเป็นไปได้ของนวัตกรรม (Eligibility Categories of Innovations) ของข้อมูลระดับการประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของกระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษา กลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา	285
ตารางที่ 5.1	สรุปผลการวิจัยพร้อมการเชื่อมโยงวัตถุประสงค์ สมมติฐาน และตัวอย่างที่ชัดเจน	305
ตารางที่ 5.2	การเชื่อมโยงวัตถุประสงค์ ผลสำคัญ ความเชื่อมโยงกับสมมติฐาน และตัวอย่างที่เป็นรูปธรรม	308

สารบัญรูปภาพ

	หน้า
แผนภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัยของกระบวนทัศน์เชิงสร้างสรรค์ในการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา	12
แผนภาพที่ 1.2 สรุปตัวแปรในการวิจัยระยะการศึกษาที่ 1	20
แผนภาพที่ 1.3 กรอบแนวคิดการศึกษาระยะที่ 2 การสร้างต้นแบบและพัฒนากระบวนทัศน์เชิงสร้างสรรค์ของการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา	21
แผนภาพที่ 1.4 กรอบแนวคิดการศึกษาระยะที่ 3 วิเคราะห์ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกระบวนทัศน์เชิงสร้างสรรค์ของการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา	23
แผนภาพที่ 2.1 แสดงความเชื่อมโยงระหว่างมาตรฐานการศึกษาและการประกันคุณภาพ	31
แผนภาพที่ 2.2 ขั้นตอนการปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ	32
แผนภาพที่ 2.3 แสดงคุณลักษณะของผู้เรียนเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ	41
แผนภาพที่ 2.4 วิธีการสอนและคุณสมบัติของผู้เรียน	42
แผนภาพที่ 2.5 แสดงบรรยากาศในชั้นเรียนแบบ CCPR	43
แผนภาพที่ 2.6 หลักคุณธรรม 4	44
แผนภาพที่ 2.7 สมมติฐานการวิจัยเชิงปริมาณของกระบวนทัศน์เชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา (ประยุกต์จากรูปแบบแนวความคิดการออกแบบ 21	52
แผนภาพที่ 2.8 กรอบแนวคิดการวิจัย การพัฒนากระบวนทัศน์เชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา	68
แผนภาพที่ 3.1 ขั้นตอนการวิจัยและพัฒนา (R&D) กระบวนทัศน์เชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา	104
แผนภาพที่ 3.2 กรอบแนวคิดในการวิจัยและระเบียบวิธีการวิจัย	106
แผนภาพที่ 3.3 แสดงการเชื่อมโยงระหว่างวิธีการวิจัย โจทย์ในการวิจัย และสมมติฐาน	111
แผนภาพที่ 4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามด้านเพศ	120
แผนภาพที่ 4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามด้านอายุ	120
แผนภาพที่ 4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามด้านระดับการศึกษา	121
แผนภาพที่ 4.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามด้านสถานภาพผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการผลิตบัณฑิต	122
แผนภาพที่ 4.5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามด้านประสบการณ์ในการมีส่วนร่วมหรือเป็นส่วนหนึ่งในการผลิตบัณฑิต	123

สารบัญรูปภาพ

แผนภาพที่ 4.6	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามด้านศาสนา	124
แผนภาพที่ 4.7	ระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติในฐานะศาสนิกของศาสนาที่ตนนับถือ	124
แผนภาพที่ 4.8	สมมติฐานการวิจัยเชิงปริมาณของกระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์การผลิต บัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลัก ศาสนา	148
แผนภาพที่ 4.9	Normal P-P Plot ความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากการพยากรณ์แสดงให้เห็นว่า ไม่มีการแจกแจงแบบปกติ	155
แผนภาพที่ 4.10	ค่า P-value แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยตามสมมติฐาน	181
แผนภาพที่ 4.11	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามด้านเพศ	184
แผนภาพที่ 4.12	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามด้านอายุ	185
แผนภาพที่ 4.13	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามด้านระดับการศึกษา	185
แผนภาพที่ 4.14	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามด้านประเภทความเชี่ยวชาญ	186
แผนภาพที่ 4.15	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามด้านศาสนา	187
แผนภาพที่ 4.16	ระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติในฐานะศาสนิกของศาสนาที่ตนนับถือ	187
แผนภาพที่ 4.17	โมเดลเชิงคุณภาพ 6 องค์ประกอบ จากการสังเคราะห์และสรุปประเด็นในแต่ ละด้านในการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและ คุณธรรมด้วยหลักศาสนา	276
แผนภาพที่ 4.18	โมเดลเชิงคุณภาพการผลิตบัณฑิตของกลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วย หลักศาสนา	278
แผนภาพที่ 5.1	ค่า P-value แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยตามสมมติฐาน	311
แผนภาพที่ 5.2	ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย 6 กระบวนทัศน์เชิงสร้างสรรค์ การผลิตบัณฑิตของ สถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา	330

บทที่ 1

บทนำ

รายงานการวิจัยเรื่อง การพัฒนากระบวนการทศน์เชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษา กลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา (The Constructive Paradigm Development of Producing Graduates of Higher Education Institutions of the Intellectual and Moral Development Group with Religious Principles)

การพัฒนามนุษย์โดยเฉพาะด้านจิตใจด้วยการส่งเสริมทักษะด้านคุณธรรมและจริยธรรมสอดรับกับแผน 3 ระดับตามนโยบายของมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2560 ความเชื่อมโยงของแผนปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณ 2566 เป็นแผนยุทธศาสตร์ระดับชาติที่พร้อมดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย คือ ให้คนไทยเป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพ พร้อมสำหรับวิถีชีวิตในศตวรรษที่ 21 และสังคมไทยมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อและสนับสนุนต่อการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต ซึ่งมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มีศักยภาพในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านจิตใจ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยได้จัดให้มีแผนการพัฒนามหาวิทยาลัยประจำปีงบประมาณสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ โดยการสร้างความเข้มแข็งของมหาวิทยาลัยฯ ในฐานะสถาบันศาสนาที่บริการวิชาการและบริการสังคมตามแนววิถีพุทธมหาวิทยาลัยฯ การส่งเสริมพลเมืองโลก รวมทั้งการแก้ไขปัญหาสังคมและส่งเสริมองค์กรเป็นความท้าทายของมหาวิทยาลัยในการบรรลุเป้าหมายปณิธานที่จะเป็นองค์กรหนึ่งที่จะส่งเสริมความเป็นอยู่และความสุขของประชากรในระดับชาติและนานาชาติต่อไป บทนำนี้ประกอบไปด้วยประเด็นสำคัญดังต่อไปนี้

- 1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา
- 1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย
- 1.3 ปัญหาวิจัย
- 1.4 สมมติฐานการวิจัย
- 1.5 ขอบเขตการวิจัย
- 1.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย
- 1.7 นิยามศัพท์
- 1.8 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย
- 1.9 หน่วยงานที่นำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษาพันธกิจที่สำคัญที่สุดของสถาบันอุดมศึกษา คือ การผลิตบัณฑิต หรือการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีความรู้ในวิชาการและวิชาชีพ มีคุณลักษณะตามหลักสูตรที่กำหนดการเรียนการสอนในยุคปัจจุบันใช้หลักการของการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้สอดคล้องกับแผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและ

พัฒนากำลังคนของประเทศ พ.ศ. 2564 – 2570 ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2566-2570 ยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาอุดมศึกษา ในประเด็นหลักยุทธศาสตร์ที่ 3 จัดระบบอุดมศึกษาใหม่การจัดระบบอุดมศึกษาใหม่ต้องปรับเปลี่ยนและปฏิรูปข้อจำกัดอันเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาของอุดมศึกษาอย่างเร่งด่วน โดยมุ่งเน้นปรับการบริหารจัดการในสถาบันอุดมศึกษาให้ยึดมั่นตามหลักธรรมาภิบาลให้ประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถเข้าถึงข้อมูลข้อเท็จจริงที่มีความโปร่งใส ควบคู่ไปกับการสร้างความมั่นคงทางการเงินในระบบอุดมศึกษาให้ใช้จ่ายงบประมาณที่ภาครัฐสนับสนุนอย่างคุ้มค่า คุ่มทุนและมีประโยชน์สูงสุด (กองยุทธศาสตร์และแผนงาน, 2565: 84) โดยมุ่งเน้นการตอบสนองผ่านอุปสงค์และมุ่งเน้นให้สถาบันอุดมศึกษาจัดทำโครงการที่ตอบสนองต่อเป้าหมายของแผนด้านการอุดมศึกษาฯ ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2566-2570 ตลอดจนเป้าหมายของประเทศ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยได้รับนโยบายและเตรียมการในการเป็นมหาวิทยาลัยในกลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา ซึ่งอยู่ระหว่างดำเนินการปรับปรุง หลักสูตรเดิม พัฒนาหลักสูตรใหม่ ด้านวิชาการ และวิชาทั่วไปเพื่อให้เกิดการปรับตัวสร้างทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตในศตวรรษที่ 21 เสริมสร้างการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยบูรณาการเข้ากับหลักคำสอนอันถูกต้องของพระพุทธศาสนา ยกระดับคุณภาพกระบวนการจัดการเรียนการสอน ทักษะ ความสามารถ และการประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้เป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะแล้ว (กองนโยบายและแผน, 2566: 14) ดังนั้น พันธกิจดังกล่าวจึงเกี่ยวข้องกับบริหารจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอน เริ่มตั้งแต่การกำหนดปัจจัยนำเข้าที่ได้มาตรฐานตามที่กำหนด ประกอบด้วย การมีอาจารย์ที่มีปริมาณและคุณภาพตามมาตรฐานหลักสูตร มีกระบวนการบริหารจัดการการเรียนการสอนที่อาศัยหลักการร่วมมือรวมพลังของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถาบัน ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการวางระบบและการบรรลุเป้าหมายที่ควบคุมคุณภาพขององค์ประกอบในกิจกรรมต่าง ๆ ที่ใช้ในการผลิตบัณฑิตและพัฒนากำลังคนตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานที่สอดคล้อง Demand – driven and Results – oriented workforce สอดรับปรัชญาการอุดมใหม่ (กองยุทธศาสตร์และแผนงาน, 2565: 96) ทั้งหมด 7 เป้าหมาย ซึ่งมีการกำหนดการติดตามและประเมินผลเป็นระยะ

สถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนากลุ่มนี้จะมีพันธกิจมุ่งเน้นการนำคำสอนทางศาสนาต่าง ๆ มาผสมผสานกับวิชาการ เพื่อมาปรับใช้ในการเรียนการสอนและวิจัยให้เหมาะสมกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนไปปลูกฝังจิตสำนึกและคุณธรรมที่งดงามในหมวดที่สองแห่งกฎกระทรวงการจัดกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2564 กล่าวถึงมาตรการส่งเสริมและสนับสนุนประกอบด้วย 5 มาตรการประกอบด้วย (1) พัฒนาระบบการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษา กลไกการเงินและงบประมาณ โดยใช้เทคโนโลยี สารสนเทศหรือนวัตกรรมอื่น เพื่อให้เป็นไปตาม หลักการจัดการอุดมศึกษา และเพื่อให้เกิด ธรรมาภิบาล รวมทั้งพัฒนาคณาจารย์และบุคลากร ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก (2) พัฒนาระบบการผลิตบัณฑิต กำลังคน และการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อให้สอดคล้องกับ ความต้องการของประเทศและรองรับ การเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต โดยเน้นการร่วมมือกับภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และชุมชน (3) ปรับปรุงและพัฒนาระบบวิจัยและนวัตกรรม ของสถาบันอุดมศึกษา เพื่อให้ภาคเอกชน ภาคประชาสังคมและชุมชนนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริง และส่งเสริมผู้เรียนให้เป็นผู้ประกอบการ (4) สร้างเสริมบุคลากรศักยภาพสูงและส่งเสริมให้บุคลากรดังกล่าว ไปทำการเรียนการสอน การวิจัย และการสร้างนวัตกรรมในหน่วยงานอื่น

ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน โดยให้ถือว่าเป็น การปฏิบัติหน้าที่ในสถาบันอุดมศึกษาต้นสังกัด และ ให้ได้รับค่าตอบแทน ตลอดจนสามารถนำผลงาน มาใช้ในการยื่นขอตำแหน่งทางวิชาการได้ (5) ให้บุคลากรนำผลงานที่ได้จากการปฏิบัติหน้าที่ ไปหาประโยชน์ทางเศรษฐกิจได้โดยอาจมี หรือไม่มี การแบ่งผลประโยชน์กับ สถาบันอุดมศึกษาที่ต้นสังกัด ตามระเบียบของ สถาบันอุดมศึกษาต้นสังกัด ของตน

ดังที่กล่าวมาการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกสถาบันการศึกษา เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลาการปรับปรุง พัฒนาระบบบทศน์จึงเป็นสิ่งสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กร กลไกและเป้าหมายของสถาบันการศึกษาให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และผลงานที่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหัวใจหลักคือการผลิตบัณฑิตที่ตรงต่อความต้องการของผู้ใช้บัณฑิตและทันต่อ การเปลี่ยนแปลง การพลิกโฉมของมสถาบันอุดมศึกษา (Reinventing University) คือ การปฏิรูป สถาบันอุดมศึกษา (กองนโยบายและแผน, 2566) โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรม ด้วยหลักศาสนา มีพันธกิจหลักและยุทธศาสตร์ที่มุ่งสู่การพัฒนาปัญญาด้วยหลักศาสนาสานกับ หลักวิชาการ โดยต้อง (1) มุ่งพัฒนาบัณฑิตให้เป็นผู้มีสติ ปัญญา และคุณธรรม ด้วยการจัดการเรียน การสอน ที่ผสมหลักศาสนากับหลักวิชาการ (2) ให้ความสำคัญกับการวิจัยและการสร้างนวัตกรรม โดยยึดหลักศาสนา ปรับใช้หลักศาสนาให้เหมาะกับสังคมที่เปลี่ยนไป และสร้างหลักวิชาการ ที่สอดคล้องกับหลักศาสนาเป็นทางเลือกคู่กับหลักวิชาการของประเทศตะวันตก (3) นำหลักธรรม คำสอนของศาสนาต่าง ๆ มาชี้นำสังคมโดยมุ่งพัฒนาจิตใจ สติ ปัญญา และพฤติกรรมของประชาชน เพื่อให้เกิดสันติสุขและความสามัคคีของคนในชาติ ให้สามารถจัดการศึกษา วิจัย และผลิตบัณฑิตให้ ตอบโจทย์ความต้องการของประเทศตามศักยภาพและความถนัด เพื่อเป็นหัวจักรในการพัฒนา ประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม อันนำไปสู่ความยั่งยืน

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยมีบทบาทสำคัญในฐานะสถาบันการศึกษาพระพุทธศาสนา ระดับชาติและนานาชาติ โดยมีพันธกิจที่มุ่งผลิตบัณฑิต วิจัย บริการวิชาการ และทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรมให้ตอบสนองต่อความต้องการของสังคม (มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 2565) อย่างไรก็ตาม ปัญหาที่พบในปัจจุบันต่อกระบวนการต้นแบบดั้งเดิมของมหาวิทยาลัยยังคงเน้นการเรียน การสอนที่ให้ความสำคัญกับการถ่ายทอดความรู้เชิงทฤษฎี มากกว่าการพัฒนาทักษะเชิงปฏิบัติ และความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน ส่งผลให้การตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและ ความต้องการของตลาดแรงงานยังมีข้อจำกัด สิ่งทีสถาบันอุดมศึกษาจำเป็นต้องทำคือการปฏิรูประบบ การบริหาร ปรับเปลี่ยนหลักสูตรและการเรียนการสอนให้ทันสมัย ผลักกำลังคนคุณภาพสูงทางด้าน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีให้เป็นผู้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีปัญญาและคุณธรรมยกระดับการวิจัย และสร้างนวัตกรรมให้มีความเป็นเลิศ โจทย์สำคัญคือการพัฒนาระบบบทศน์เชิงสร้างสรรค์ ที่ประกอบด้วย 4 ตัวชี้วัดสำคัญ ได้แก่ การเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ การเรียน การสอนที่เน้นการสร้างและพัฒนาเพื่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ การเรียนการสอนที่มุ่งสร้างผลผลิต ของตนเอง ซึ่งเป็นกระบวนการต้นแบบเชิงสร้างสรรค์ โดยอิงจากงานวิจัยในอดีตระดับโลกเกี่ยวกับการ พัฒนาการการศึกษาที่เน้นการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ (Kolb & Kolb, 2018) และแนวทางการศึกษา เพื่อพัฒนาความยั่งยืน (Sterling, 2011)

ความสำคัญของปัญหาและการเชื่อมโยงกับโจทย์วิจัยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย มีบทบาทสำคัญในฐานะสถาบันการศึกษาพระพุทธศาสนาที่มุ่งผลิตบัณฑิต วิจัย บริการวิชาการและ ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมให้ตอบสนองต่อความต้องการของสังคมในระดับชาติและนานาชาติ (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย, 2565) อย่างไรก็ตาม ระบบกระบวนการทัศน์การศึกษาดั้งเดิม ของมหาวิทยาลัยยังคงให้ความสำคัญกับการถ่ายทอดความรู้เชิงทฤษฎี โดยขาดการเน้นทักษะ เชิงปฏิบัติและความคิดสร้างสรรค์ที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ส่งผลให้ผู้เรียนขาดความพร้อมในการ ปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและความต้องการของตลาดแรงงาน ปัญหาในปัจจุบันซึ่งบริบท ที่พึงประสงค์ในการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยจำเป็นต้องพัฒนาไปสู่การเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการคิด วิเคราะห์ การสร้างความคิดสร้างสรรค์ การผลิตผลงานเชิงนวัตกรรม และความรับผิดชอบต่อสังคม ข้อจำกัดของกระบวนการทัศน์เดิมคือระบบการศึกษาแบบดั้งเดิมยังคงเน้นความรู้เชิงทฤษฎี มากกว่า การเรียนรู้เชิงปฏิบัติและการพัฒนาทักษะชีวิต

ความสำคัญของการพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์เพื่อยกระดับศักยภาพของการศึกษา ในบริบทของมหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนา จำเป็นต้องพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ที่ครอบคลุม 4 ตัวชี้วัดสำคัญ ได้แก่ การเรียนรู้ที่เน้นการคิดวิเคราะห์ เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาและการคิด เชิงระบบในผู้เรียน (Kolb & Kolb, 2018; Beresford, 2021; Jurs, et. al., 2023) การสร้างความคิด สร้างสรรค์ ส่งเสริมการริเริ่มและสร้างนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ (Amabile, 1996; Shalley & Breidenthal, 2021; Amabile & Mueller, 2024) การผลิตผลงานของตนเองเพื่อเพิ่มทักษะ การประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อสร้างคุณค่าต่อสังคม (Sterling, 2011; Amran, et. al., 2021; Alhasani, et. al., 2023) ความรับผิดชอบต่อสังคมเพื่อสร้างผู้เรียนที่มีจริยธรรมและความรับผิดชอบต่อส่วนรวม (UNESCO, 2017; Martinez, et. al., 2020; Coelho, & Menezes, 2021) จากการพัฒนากระบวนการ ทัศน์ของนักวิจัยระดับโลกดังที่กล่าวมาด้วยแนวคิดทฤษฎีเหล่านี้แสดงให้เห็นว่ามีความสำคัญในบริบท ของสถาบันอุดมศึกษา

การเรียนการสอนที่เน้นความรับผิดชอบต่อสังคมทั้งเพิ่มขีดความสามารถในการเป็น ผู้ประกอบการของบัณฑิต (Entrepreneur) และเพิ่มโอกาส “การเรียนรู้ตลอดชีวิต” ของคนทุก ช่วงวัย Paradigm เป็นวิธีการหรือมุมมองต่อปรากฏการณ์ที่แสดงความสัมพันธ์ ซึ่งนำไปสู่การวิจัย และการปฏิบัติ ช่วยให้เราเข้าใจปรากฏการณ์ ประเด็นปัญหา แนวทางแก้ไข และเกณฑ์ ในการพิสูจน์ ข้อสันนิษฐาน paradigm ประกอบด้วยทฤษฎีและวิธีการต่าง ๆ กระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ เป็นกระบวนการพัฒนาที่นำมาใช้ในการศึกษาครั้งนี้เหมาะในการบริหารจัดการแบบด้านการ โดยเฉพาอย่างยิ่งด้านการจัดการบริหารการศึกษาได้แก่ CCPR Model รวม 4 ประการ คือ Criticality, Creativity, Productive, และ Responsibility (การคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ การคิดผลิตภาพและการคิดรับผิดชอบ) (Phowungprasit, & Chongchit, 2023) โดยมีหัวใจ ของกลยุทธ์นี้คือ คิดใหม่ ผลิตใหม่ รับผิดชอบต่อสังคมที่เริ่มต้นจากการที่ผู้บริหาร ต้องมี Dreaming และ/หรือ Visioning ก่อน หลังจากนั้นต้อง Inspiring พร้อมกับต้อง Encouraging ผู้ที่เกี่ยวข้อง ในฐานะผู้บริหารต้อง Empowering หรือ Developing เพราะเราไม่มีทางทำเอง คนเดียวได้สำเร็จ จำเป็นต้องสร้างแรงบันดาลใจให้คนอื่น ๆ ช่วยทำ และกระตุ้นให้พัฒนาตัวเองต้อง สร้างพลังอำนาจให้มีการพัฒนาตนเองให้มาก พลังอำนาจของเขาจะมาช่วยเราทำงานนั่นเอง (Varea, et. al., 2024) จากนั้น ก็จัดทำเป็น Best Practices หรือ Best Doing เพื่อการพัฒนากระบวนการทัศน์

เชิงสร้างสรรค์ ผลกระทบต่อการจัดระบบการศึกษาของไทยที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน (Thadphoothon, 2022) กล่าวคือตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาการพัฒนาประเทศเราอาศัยแนวคิดจากต่างประเทศเป็นหลัก และแนวคิดของต่างประเทศก็เชื่อมโยงกับระบบเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งเชื่อมโยงกับผลประโยชน์ ผลกำไรจากการค้าขายของตะวันตก มาโดยตลอด การพัฒนาจึงเป็นไปตามแนวคิดจากต่างประเทศ และต่างชาตินั้นก็แสวงหาผลประโยชน์จากไทยเรา ทั้งนี้ การพัฒนาแนวทางดังกล่าวก่อให้เกิดสภาวะบริโภคนิยมขึ้น ในสังคมไทย สภาวะปัญหาภายนอกที่ส่งผลต่อการผลิตบัณฑิต และปัญหาภายในคือการจัดกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาใหม่ที่ทำให้มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยมีความเด่นชัดในการร่วมกลุ่มของมหาวิทยาลัยกลุ่มการพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักทางศาสนาการปรับเปลี่ยน พัฒนาระบบบทศน์เชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตจึงเป็นความสำคัญที่จะต้องดำเนินการควบคู่ไปกับการพัฒนาด้านอื่น ๆ (Strielkowski, et. al., 2024; Budiyanto, et. al., 2024; Mukhtar, 2023)

การศึกษาที่ผ่านมาของ บุญอยู่ ขอพรประเสริฐ (2559) ที่ได้เขียนปรัชญาการศึกษาเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพที่เชื่อมโยงระหว่างความคิดบริโภคนิยมไปสู่ปัญหาของการจัดการศึกษาตลอดจนการผลิตบัณฑิต และเสนอแนวทางเป็นโมเดลคือ CCPR Model ที่เน้นความสร้างสรรค์ในการคิดเป็นผลิตผลของกระบวนการจัดการศึกษา ศิริกัญญา แก่นทอง และคณะ ได้ทำการศึกษาการพัฒนารูปแบบการบริหารสถาบันอุดมศึกษาที่เกิดจากการหลอมรวมของมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ (2559) ซึ่งสะท้อนถึงการพัฒนาเพื่อการปรับตัวของสังคมและโลกสมัยใหม่ ทักษะความท้าทายต่อความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้ทุกภูมิภาคของโลกสามารถ รับรู้ข้อมูลข่าวสารอย่างรวดเร็ว เชื่อมต่อกันอย่างไร้พรมแดน ส่งผลต่อการใช้ชีวิตของนักศึกษาภายใต้ สังคมที่เปลี่ยนแปลง ทำให้เกิดความท้าทายในการพัฒนานักศึกษาที่เน้นทั้งทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษ ที่ 21 และคุณลักษณะที่สำคัญสำหรับอนาคต การประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับ พ.ศ. 2557 ได้ตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็น และสำคัญสำหรับบัณฑิตในยุคนี้ได้มีการศึกษาโดย เบญจวรรณ ถนอมมขยวัช และคณะ (2559) และ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้มีรายงานการวิจัยที่พัฒนาระบบบทศน์รูปแบบและกลไกการพัฒนาครูในลักษณะและเครือข่ายเชิงพื้นที่ 5 พื้นที่ (2562) เป็นการมองปัญหาระดับโครงสร้างเพื่อการปรับเปลี่ยนระบบบทศน์และแก้ไขให้ดีขึ้นโดยเฉพาะการพัฒนาการเรียนการสอนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาในปัจจุบัน แม้จะมีการฝึกอบรมหลากหลายรูปแบบ แต่ยังเป็นลักษณะการพัฒนาแบบรวมศูนย์หรือสั่งการจากส่วนกลางขาดกลไกการประสานงาน และยังไม่สอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาครูในพื้นที่ของสถานศึกษาอย่างแท้จริง ทำให้การพัฒนาครูขาดประสิทธิภาพ ขาดการพัฒนาที่เหมาะสมกับสภาพและบริบทของแต่ละพื้นที่ ทั้งนี้ยังมีการศึกษาจากภายนอกประเทศที่ได้ทำการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบบทศน์อีกเช่น ฮีปปีเนอ และคณะ (Heppner et, al., 1994) มาร์ชยานโน (Marciano, 2021) พรชิลีเยก & โทคาร์ชุก (Pryshliak, & Tokarchuk, 2020) เป็นต้น ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งที่ประโยชน์ของการพัฒนาเพื่อสร้างระบบบทศน์เชิงสร้างสรรค์ให้เป็นกลไกขับเคลื่อนสถาบันการศึกษาภายใต้การจัดกลุ่มสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนาโดยเจาะจงมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยในการทำการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ที่เป็นแนวทางให้การศึกษาที่มีเป้าหมายที่ชัดเจนจึงกำหนดวัตถุประสงค์ไว้ 3 ประการคือ

1.2.1 เพื่อศึกษาสภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

1.2.2 เพื่อสร้างต้นแบบและพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ของการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

1.2.3 เพื่อวิเคราะห์ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ของการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

1.3 ปัญหาวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดโจทย์ในการวิจัยไว้ 3 ประเด็นสำคัญได้แก่

1.3.1 สภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนามีความสัมพันธ์ต่อแนวทางการพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนาอย่างไร

1.3.2 การพัฒนาต้นแบบกระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ในการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา มีผลความสอดคล้องของปัจจัยการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ การเรียนการสอนที่เน้นการสร้างและพัฒนาเพื่อให้เกิดความคิด การเรียนการสอนที่มุ่งสร้างผลผลิตของตนเอง การเรียนการสอนที่เน้นความรับผิดชอบ เป็นอย่างไร

1.3.3 ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ของการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนาเป็นอย่างไร

การเชื่อมโยงกับโจทย์คำถามในการวิจัย

โจทย์ในการวิจัย คำถามที่ 1 สภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนาเป็นอย่างไร ในข้อนี้บริบทที่พึงประสงค์จะสะท้อนถึงความจำเป็นในการเปลี่ยนแปลงแนวทางการผลิตบัณฑิตของมหาวิทยาลัยที่มุ่งเน้นการพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา เพื่อให้ตอบสนองต่อความต้องการของสังคมยุคใหม่ โดยการศึกษาและวิเคราะห์สภาพปัจจุบันจะช่วยให้สามารถระบุช่องว่าง (gaps) ระหว่างการเรียนการสอนในปัจจุบันและเป้าหมายที่ต้องการ อาทิ การปรับตัวสู่กระบวนการทัศน์ที่มุ่งเน้นการคิดวิเคราะห์และการสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาทักษะที่สำคัญในศตวรรษที่ 21

โจทย์ในการวิจัย คำถามที่ 2 การพัฒนาต้นแบบกระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ในการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา มีผลความสอดคล้องของปัจจัยการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ การเรียนการสอนที่เน้นการสร้าง

และพัฒนาเพื่อให้เกิดความคิด การเรียนการสอนที่มุ่งสร้างผลผลิตของตนเอง การเรียนการสอนที่เน้นความรับผิดชอบ เป็นอย่างไร คำถามนี้เจาะจงถึงการพัฒนาด้านกระบวนการทักษะสร้างสรรค์ โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก 4 ด้าน ได้แก่

- 1) การเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์
- 2) การเรียนการสอนที่มุ่งเน้นการสร้างและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์
- 3) การเรียนการสอนที่มุ่งเน้นการผลิผลงานของตนเอง
- 4) การเรียนการสอนที่มุ่งเน้นความรับผิดชอบต่อสังคม

การพัฒนาด้านแบบดังกล่าวจะได้รับการออกแบบโดยใช้แนวคิดจากงานวิจัยระดับโลก เช่น Kolb & Kolb (2018) และ Sterling (2011) เพื่อให้สามารถประเมินผลและปรับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

โจทย์ในการวิจัย คำถามที่ 3 ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกระบวนการทักษะสร้างสรรค์ของการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา เป็นอย่างไร การได้ซึ่งคำตอบจากคำถามนี้จะมุ่งเน้นการวิเคราะห์ความเหมาะสมของต้นแบบกระบวนการทักษะที่พัฒนาขึ้น โดยใช้เกณฑ์การประเมินผลที่ครอบคลุมมิติทางวิชาการและการปฏิบัติ ได้แก่ S&F1: ข้อเสนอเชิงนโยบายมีการสะท้อนสภาพพึงประสงค์ที่ชัดเจนต่อปัญหาการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา ข้อเสนอเชิงนโยบายมีการนำเสนอการพัฒนากระบวนการทักษะสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา ข้อเสนอเชิงนโยบายมีการบูรณาการกระบวนการตามแนวหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา ข้อเสนอเชิงนโยบายมีความสอดคล้องกับกฎกระทรวง และแผนยุทธศาสตร์ชาติ ข้อเสนอเชิงนโยบายมีความสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ข้อเสนอเชิงนโยบายมีความสอดคล้องกับวิธีการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา ข้อเสนอเชิงนโยบายได้คำนึงถึงอัตลักษณ์เฉพาะของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริงกับการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายมีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้เพื่อส่งเสริมการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา ข้อเสนอเชิงนโยบายที่นำเสนอมีความทันสมัย โดยรวมมีความเหมาะสมและเป็นไปได้สำหรับข้อเสนอเชิงนโยบายกระบวนการทักษะสร้างสรรค์ในการผลิตบัณฑิตการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

การประเมินความเหมาะสมและการประเมินคุณภาพด้านความเป็นไปได้ ในประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ ข้อเสนอเชิงนโยบายมีการสะท้อนสภาพพึงประสงค์ที่ชัดเจนต่อปัญหาการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา ข้อเสนอเชิงนโยบายมีการนำเสนอการพัฒนาระบบทศน์เชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา ข้อเสนอเชิงนโยบายมีการบูรณาการระบบทศน์ตามแนวหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา ข้อเสนอเชิงนโยบายมีความสอดคล้องกับกฎกระทรวง และแผนยุทธศาสตร์ชาติ ข้อเสนอเชิงนโยบายมีความสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ข้อเสนอเชิงนโยบายมีความสอดคล้องกับวิธีการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา ข้อเสนอเชิงนโยบายได้คำนึงถึงอัตลักษณ์เฉพาะของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริงกับการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายมีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้เพื่อส่งเสริมการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา ข้อเสนอเชิงนโยบายที่นำเสนอมีความทันสมัย โดยรวมมีความเหมาะสมและเป็นไปได้สำหรับข้อเสนอเชิงนโยบายระบบทศน์เชิงสร้างสรรค์ในการผลิตบัณฑิตการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา นี้จะช่วยยืนยันความเป็นไปได้ในเชิงปฏิบัติและผลกระทบต่อผู้เรียนและสังคมโดยรวม

สรุป การเชื่อมโยงที่ชัดเจนทั้งสามคำถามวิจัยมีการเชื่อมโยงกันในลักษณะที่ต่อเนื่อง โดยเริ่มจากการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและเป้าหมายที่พึงประสงค์ (คำถามที่ 1) สู่การพัฒนาต้นแบบระบบทศน์เชิงสร้างสรรค์ (คำถามที่ 2) และการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของการนำระบบทศน์ดังกล่าวไปใช้ในบริบทจริง (คำถามที่ 3) ซึ่งคณะผู้วิจัยมีความคาดหวังว่าผลลัพธ์ในการศึกษารั้จะนำไปสู่การพัฒนาระบบทศน์ที่มีคุณภาพ ช่วยเสริมสร้างบัณฑิตที่มีคุณลักษณะตรงตามความต้องการของสังคมและสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.4 สมมติฐานการวิจัย

การศึกษารั้เป็นการศึกษาสาขาวิธี ได้กำหนดสมมติฐานการวิจัยในการศึกษาดังนี้

1.4.1 สภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา มีความสัมพันธ์ต่อแนวทางการพัฒนาระบบทศน์เชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

H1: ปัจจัยส่วนบุคคลมีอิทธิพลต่อการพัฒนาระบบทศน์เชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

H2: ปัจจัยส่วนบุคคลมีอิทธิพลต่อการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

H3: สภาพปัจจัยประสงค์ของการผลิตบัณฑิตมีอิทธิพลต่อการพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

H4: กระบวนทัศน์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ (กระบวนการทัศน์ทั่วไป) มีอิทธิพลต่อการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

H5: กระบวนทัศน์เชิงสร้างสรรค์ตามแนวทาง CCPR Model มีอิทธิพลต่อการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

H6: กระบวนทัศน์ตามแนวหลักคุณธรรม 4 มีผลต่อการพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

H7: แนวทางการพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนามีอิทธิพลต่อการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

1.4.2 การพัฒนาต้นแบบกระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ในการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา จะส่งผลต่อความสอดคล้องของปัจจัยสำคัญ ได้แก่ การเรียนการสอนที่เน้นการคิดวิเคราะห์ การเรียนการสอนที่พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ การเรียนการสอนที่มุ่งเน้นการผลิตผลงานเชิงนวัตกรรม การเรียนการสอนที่เสริมสร้างความรับผิดชอบต่อสังคม

1.4.3 กระบวนทัศน์เชิงสร้างสรรค์ที่พัฒนาขึ้น มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในบริบทของสถาบันอุดมศึกษาที่มุ่งเน้นการพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

1.5 ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

โครงการวิจัยนี้ เป็นการวิจัยและพัฒนา (R&D) แบบผสมวิธี (Mixed-Method Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ด้วยระเบียบวิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยการสำรวจ และ การสัมภาษณ์เชิงลึก โดยมีการกำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาด้านเอกสารภายใต้สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการทำวิจัยประกอบด้วย หลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาทุกสาขาวิชา ภายใต้สังกัดมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ทำการศึกษาปัจจัยกระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตกลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบอ้างอิงด้วยบุคคลและผู้เชี่ยวชาญ (Snowball Sampling) ให้เป็นผู้ให้ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวนทั้งสิ้น 10 รูป/คน เพื่อนำข้อมูลที่ได้ประเมินร่วมกับเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและขอการวิเคราะห์เชิงปริมาณที่จะสนับสนุนการพัฒนารูปแบบจากข้อมูลสภาพบริบททางสังคมปัจจุบันมีนัยสำคัญต่อการพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ในการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา ซึ่งแนวทางที่ถูกพัฒนาจะทำ การตรวจสอบความเป็นไปได้ของแนวทางเป็นขั้นตอนสุดท้าย การวิจัยและพัฒนานี้เป็นแนวทาง การวิจัยที่มุ่งพัฒนาด้านนวัตกรรมเพื่อนำความรู้หรือความเข้าใจมาพัฒนาเป็นสิ่งสร้างสรรค์ภูมิ

ปัญหาใหม่ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ตอบสนองความต้องการของผู้ใช้และสังคมโดยจะมีการศึกษาเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับคือ กระบวนทัศน์เชิงสร้างสรรค์ในการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนาเป็นสำคัญ

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

ประชากร

การวิจัยและพัฒนาครั้งนี้ทำการแบ่งการศึกษาออกเป็น 3 ระยะการเก็บข้อมูล โดยมีการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ได้แบ่งตามระยะการเก็บข้อมูลจำนวน 1,165 รูป/คน ดังต่อไปนี้

การศึกษาระยะที่ 1 นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จาก 11 แห่ง ส่วนกลาง วิทยาเขตและวิทยาลัย จำนวนทั้งสิ้น 1,100 รูป/คน ซึ่งคัดเลือกโดยระบบโควตา (Quota sampling method) ภูมิภาคละ 100 คน

การศึกษาระยะที่ 2 ผู้มีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการผลิตบัณฑิตจากมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จำนวน 30 รูป/คน

การศึกษาระยะที่ 3 นักวิจัย 5 รูป/คน และ ผู้เชี่ยวชาญทำการประเมินกระบวนทัศน์เชิงสร้างสรรค์ มาจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการผลิตบัณฑิต จำนวน 30 ท่าน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้มีจำนวนทั้งสิ้น 315 รูป/คน แบ่งตามระยะของการเก็บข้อมูล 3 ระยะ ดังต่อไปนี้

การศึกษาระยะที่ 1 กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการผลิตบัณฑิต จำนวน 300 คน ได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) (Rahman, et al, 2022) จากนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จาก 11 แห่ง ส่วนกลาง วิทยาเขตและวิทยาลัย จำนวนทั้งสิ้น 1,100 รูป/คน ซึ่งคัดเลือกโดยระบบโควตา (Quota sampling method) ภูมิภาคละ 100 คน จากจำนวนดังกล่าวหาค่ากลุ่มตัวอย่าง โดย สูตรคำนวณของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane, 1967) โดยการคำนวณสำเร็จรูปจากเว็บไซต์ Classgist (Cubenmax Systems, 2023) ได้ผลลัพธ์ 293.33 คน การศึกษาในขั้นตอนนี้กำหนดกลุ่มตัวอย่าง 300 คน ซึ่งมากกว่าค่าที่คำนวณได้จากสูตรของยามาเน่ เพื่อป้องกันข้อมูลสูญหาย (Missing data) (Allison, 2003) และ Hair et al. (2014) แนะนำไว้

การศึกษาระยะที่ 2 กลุ่มตัวอย่างผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 ท่าน Hennink, M., & Kaiser, B. N. (2022) ซึ่งได้แนะนำจำนวนที่เหมาะสมในการสัมภาษณ์เชิงลึก ไว้ที่ 4-8 คน แต่ในการศึกษานี้ได้กำหนดที่ 10 โดยมีเกณฑ์คุณสมบัติที่ใช้ในการคัดเลือกของกลุ่มตัวอย่างเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ ดังนี้ การศึกษาระดับอุดมศึกษาโดยเฉพาะด้านปัญญาและศาสนา การบริหารจัดการหลักสูตรระดับบัณฑิต การวางแผนการผลิตบัณฑิต ผู้ปกครองและตัวแทนผู้ใช้บัณฑิต ทั้งยังต้องมีประสบการณ์ไม่น้อยกว่า 3 ปี ตามเกณฑ์คุณสมบัติที่เกี่ยวข้องทำการสุ่มตัวอย่างแบบอ้างอิงด้วยบุคคลและผู้เชี่ยวชาญ (Snowball Sampling)

การศึกษาระยะที่ 3 มีกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 5 รูป/คน จากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญนักวิชาการ จำนวน 5 ท่าน จากการสุ่มตัวอย่างแบบอ้างอิงด้วยบุคคลและผู้เชี่ยวชาญ (Snowball Sampling) (Lakens, 2022) โดยพิจารณาจากความเชี่ยวชาญเพื่อความเหมาะสมและตรงกับวัตถุประสงค์ในการวิจัยที่มีความเชี่ยวชาญด้านการศึกษาระดับอุดมศึกษาโดยเฉพาะด้านปัญญาและศาสนา การบริหาร

จัดการหลักสูตรระดับบัณฑิต การวางแผนการผลิตบัณฑิต ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบอ้างอิงด้วยบุคคลและผู้เชี่ยวชาญ (Snowball Sampling) (Campbell, et al, 2020)

เวลาและสถานที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีกำหนดระยะเวลาระหว่าง 15 มีนาคม 2566 ถึง 15 มีนาคม 2567 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ที่ประกอบไปด้วย 1 มหาวิทยาลัยส่วนกลาง 7 วิทยาเขต และ 3 วิทยาลัย รวมพื้นที่ที่เป็นที่ตั้งของกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 11 แห่ง ประกอบไปด้วย

- 1) มหามกุฏราชวิทยาลัย ส่วนกลาง ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม
- 2) วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ในพระราชูปถัมภ์ จังหวัดนครปฐม
- 3) วิทยาเขตมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- 4) วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น
- 5) วิทยาเขตล้านนา จังหวัดเชียงใหม่
- 6) วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช จังหวัดนครศรีธรรมราช
- 7) วิทยาเขตร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด
- 8) วิทยาเขตศรีล้านช้าง จังหวัดเลย
- 9) มหาปชาบดีเถรีวิทยาลัย จังหวัดนครราชสีมา
- 10) วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร จังหวัดยโสธร
- 11) วิทยาลัยศาสนศาสตร์เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

โดยมีการกำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาด้านเอกสารภายใต้สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการทำวิจัยประกอบด้วย หลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาทุกสาขาวิชา ภายใต้สังกัดมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

1.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยและพัฒนา โดยใช้การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed-Method Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ด้วยระเบียบวิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยระเบียบวิธีการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Research) ด้วยเทคนิคการสนทนากลุ่ม (Group Discussion) ผ่านมุมมองของผู้ที่เกี่ยวข้อง การวิจัยแบบผสมวิธีได้กำหนดวงกรอบแนวทางการวิจัยและพัฒนาไว้ 3 องค์ประกอบหลักได้แก่ 1) การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา 2) การวิเคราะห์และสร้างต้นแบบกระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ในการผลิตบัณฑิต 3) การพัฒนาและการนำเสนอเชิงนโยบายกระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ในการผลิตบัณฑิต



แผนภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัยของกระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ในการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

การวิจัยและพัฒนานี้เป็นแนวทางการวิจัยที่มุ่งพัฒนาต้นแบบนวัตกรรม ซึ่งเป็นการนำความรู้หรือความเข้าใจมาพัฒนาเป็นสิ่งสร้างสรรค์ภูมิปัญญาใหม่ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ตอบสนองความต้องการของผู้ใช้และสังคม การวิจัยนี้เป็นลักษณะหนึ่งของการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ที่ใช้กระบวนการศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบ มุ่งพัฒนาทางเลือกหรือวิธีการใหม่ ๆ เพื่อใช้ในการยกระดับคุณภาพงานหรือคุณภาพชีวิต รวมถึงเป็นการวิจัยเชิงทดลองที่มีการพัฒนาต้นแบบนวัตกรรม (สื่อ/สิ่งประดิษฐ์ หรือวิธีการ) และมีการทดลองใช้ เพื่อตรวจสอบคุณภาพในเชิงประจักษ์ โดยผลลัพธ์จากการวิจัยและพัฒนา เป็นผลการวิจัยที่ได้รับการทดสอบยืนยันในคุณภาพที่สามารถนำไปเผยแพร่ในวงกว้างต่อไปได้ผ่านมุมมองของผู้เชี่ยวชาญ การวิจัยแบบผสานวิธีได้กำหนดวงรอบแนวทางการวิจัยและพัฒนาไว้ 3 ระยะการดำเนินการศึกษาและพัฒนาได้แก่ การศึกษา ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา การศึกษา ระยะที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (Leavy, 2022) โดยใช้เครื่องมือคือแบบสัมภาษณ์ กระบวนการพัฒนาร่างกระบวนการทัศน์ทำการพัฒนาวิเคราะห์ด้วยเทคนิคการพัฒนาและจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายกระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ในการผลิตบัณฑิต

(Multi Criteria Decision Making: MCDM) การวิเคราะห์เชิงนโยบายใช้เทคนิคกระบวนการลำดับชั้นเชิงวิเคราะห์ (Analytical Hierarchy Process: AHP) 4 ระดับ (Saaty & Tavana, 2021) จากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่ม และประเมินความเป็นไปได้จากกลุ่มตัวอย่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการผลิตบัณฑิต จัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายกระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ในการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา การศึกษาระยะที่ 3 ทำการวิเคราะห์แบบประเมินคุณภาพความเหมาะสมและความเป็นไปได้โดยร้อยละ (%) (**Percentage of Eligibility**) และจัดลำดับ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

การศึกษาระยะที่ 1 การศึกษาสภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

ศึกษาข้อมูลจากแนวคิดและทฤษฎี เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เอกสารรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี การบริหารงานด้านประกันคุณภาพการศึกษา แผนการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร และรายงานผลการประเมินที่เกี่ยวข้องกับการผลิตบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติ (2557) ออกแบบกระบวนการวิจัย เครื่องมือ การเก็บข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณแบบสำรวจ (Survey Research Methodology) (Pandey, & Pandey, 2021) กระบวนทัศน์เชิงสร้างสรรค์ ด้วยคุณลักษณะของผู้เรียนเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ (CCPR student) ในการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา สร้างต้นแบบกระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ นำเครื่องมือตรวจสอบความถูกต้อง (Validation) ของเนื้อหาของเครื่องมือคือแบบสอบถาม (Questionnaire) การหาค่าความสอดคล้องเนื้อหา กับวัตถุประสงค์ (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน และนำมาปรับปรุง นำไปทดลองใช้กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างแต่มีคุณลักษณะคล้ายคลึงกัน 30 คน นำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามกับโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา (α – coefficient) ของครอนบัค (Cronbach, 1990:204) เมื่อผ่านการประเมินค่าความเชื่อมั่นแล้วก็นำไปเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น (Descriptive Statistics) ด้วย ค่าเฉลี่ยสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าความคลาดเคลื่อน มาตรฐานสัมประสิทธิ์ ค่าความเชื่อมั่นของตัวแปร (Reliability) ก่อนนำไปใช้เก็บข้อมูลจากประชากรที่เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการผลิตบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จาก 11 แห่ง ส่วนกลาง วิทยาเขตและวิทยาลัย จำนวนทั้งสิ้น 1,100 รูป/คน จากกลุ่มประชากร ดังกล่าวหาค่ากลุ่มตัวอย่าง โดย สูตรคำนวณของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane, 1967) โดยการคำนวณสำเร็จรูปจากเว็บไซต์ Classgist (Cubenmax Systems, 2023) ได้ผลลัพธ์ 293.33 คน การศึกษาครั้งนี้ กำหนดกลุ่มตัวอย่าง 300 คน ซึ่งมากกว่าค่าที่คำนวณได้จากสูตรของยามาเน่ เพื่อป้องกันข้อมูลสูญหาย (Missing data) (Allison, 2003) และ Hair et al. (2014) แนะนำไว้ ทำการเก็บข้อมูลด้วยแบบเก็บรวบรวมข้อมูล สอบถาม เก็บตัวอย่างโดยเครื่องมือแบบสอบถามชนิดมาตราประมาณ 5 ระดับ จากทัศนคติที่มีต่อปัจจัยของสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนาของกลุ่มตัวอย่างตามระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ ทำการวิเคราะห์ทางสถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ (frequency) ร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ค่าที (t-value) และ Spearman Rank Correlation

การศึกษาระยะที่ 2 การสร้างต้นแบบและพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ของการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ด้วยเทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึก (Leavy, 2022) โดยใช้เครื่องมือคือแบบสัมภาษณ์ โดยพิจารณาจากกลุ่มประชากรได้แก่ผู้มีความเกี่ยวข้องกับการผลิตบัณฑิตจากมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จากประชากร 30 รูป/คน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 10 รูป/คน Hennink, M., & Kaiser, B. N. (2022) ได้แนะนำจำนวนที่เหมาะสมในการสัมภาษณ์ไว้ที่ 4-8 คน แต่ในการศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดที่ 10 คน เนื่องจาก เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลาย สอดคล้อง และมีความตรงกับวัตถุประสงค์การวิจัย ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างแนวทางสร้างสรรค์ในการผลิตบัณฑิต โดยมีเกณฑ์คุณสมบัติที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ ดังนี้ การศึกษาพุทธศาสนาและปรัชญาระดับอุดมศึกษา การบริหารจัดการหลักสูตรระดับปริญญาตรี การวางแผนการผลิตบัณฑิต ผู้ปกครอง และตัวแทนผู้ใช้บัณฑิต ทั้งยังต้องมีการประสบการณ์ไม่น้อยกว่า 3 ปี ตามเกณฑ์คุณสมบัติที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ หาค่าความอิ่มตัวของข้อมูลด้วยเทคนิคการอิ่มตัวของหัวข้อ Thematic Saturation (Guest, et al, 2020) การวิเคราะห์เนื้อหาสำคัญ (Content Analysis) บันทึก เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการบันทึกแบบความเรียงร่วมกับการวาดตาราง วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของเนื้อหาโดยเทคนิคการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) (Miles & Huberman, 1994) ของข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมจากการสนทนากลุ่ม

การพัฒนาและจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายกระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ในการผลิตบัณฑิตกระบวนการพัฒนาทำการโดยการโดยกระบวนการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ของทีมวิจัยจำนวน 5 รูป/คน ใช้กระบวนการตัดสินใจโดยเทคนิคการตัดสินใจในแบบหลายหลักเกณฑ์ (Multi Criteria Decision Making: MCDM) (Akhtar, et al, 2021) การวิเคราะห์เชิงนโยบายใช้เทคนิคกระบวนการลำดับชั้นเชิงวิเคราะห์ (Analytical Hierarchy Process: AHP) 4 ระดับ (Saaty & Tavana, 2021) การวิเคราะห์เชิงนโยบายใช้เทคนิคกระบวนการลำดับชั้นเชิงวิเคราะห์ (Analytical Hierarchy Process: AHP) 4 ระดับ ได้แก่ (1) การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) (2) วิเคราะห์ค่าความถี่ (frequency) (3) วิเคราะห์ความอิ่มตัวของข้อมูล (Data saturation) (4) วิเคราะห์ความต้องการความจำเป็น (Priority Needs Index (PNI) จากข้อมูลที่ได้จากการสำรวจเชิงคุณภาพ และประเมินความเป็นไปได้จากผู้เชี่ยวชาญ 5 รูป/คน ผ่านการหาค่าดัชนีความเที่ยงตรงของเนื้อหา (CVI) ของผู้เชี่ยวชาญที่อยู่ในกระบวนการตัดสินใจ แล้วเขียนบรรยายเชิงพรรณนาทำการสรุปด้วยตารางและนำเสนอผลการสร้างกระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ในการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา โดยการทำงานร่วมกันของทีมวิจัย และจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายกระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ในการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

การศึกษาระยะที่ 3 การประเมินคุณภาพ ทำการวิเคราะห์ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ของการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา การวิเคราะห์แบบประเมินคุณภาพความเหมาะสมและความเป็นไปได้โดยร้อยละ (%) (Percentage of Eligibility) และจัดลำดับ การวิเคราะห์ความเหมาะสมและ

ความเป็นไปได้ด้วยวิธี PNI ได้รับการใช้ในหลายบริบท เช่น การพัฒนาหลักสูตร การออกแบบโปรแกรม และการสร้างนวัตกรรม งานวิจัยด้านการศึกษามีการใช้ PNI ในการวิเคราะห์ความต้องการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา โดยผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าส่วนที่ควรพัฒนาเร่งด่วนเกี่ยวข้องกับการบูรณาการเทคโนโลยีและนวัตกรรมในกระบวนการเรียนรู้ (Khamcharoen, et. al, 2022; Prasittichok, & Klaykaew, 2022)

จากการศึกษาทั้ง 3 ระยะสรุปการดำเนินการวิจัยและพัฒนาได้ดังแสดงในตารางที่ 1.1 ดังนี้

ตารางที่ 1.1 สรุป กรอบแนวคิดการวิจัย

ประเด็น	เป้าหมาย	ตัวชี้วัดโครงการ	เครื่องมือ	การวิเคราะห์
กรอบแนวทางการวิจัยและพัฒนาข้อที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา				
ระยะการศึกษา 1 การศึกษาสภาพ พึงประสงค์ของ การผลิตบัณฑิต ของ สถาบันอุดมศึกษา กลุ่มพัฒนาปัญญา และคุณธรรมด้วย หลักศาสนา	ทราบสภาพพึง ประสงค์ของ การผลิตบัณฑิต ที่มีความสำคัญ ต่อการผลิต บัณฑิต	1. ระดับ ความสำคัญ (Significant) ของ สภาพพึงประสงค์ ของการผลิต บัณฑิต มี ความสำคัญต่อ การผลิตบัณฑิต	1. ระเบียบวิธีวิจัย เชิงปริมาณ 2. ระเบียบวิธีวิจัย เชิงปริมาณแบบ สำรวจ (Survey Research Methodology) 3. ผู้มีส่วนได้ส่วน เสียกับการผลิต บัณฑิต 300 รูป/ คน 4. แบบสอบถาม (Questionnaire)	1. วิเคราะห์ ข้อมูลเบื้องต้น (Descriptive Statistics) ด้วย ค่าเฉลี่ยสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าความคลาด เคลื่อน มาตรฐาน ค่า ความเชื่อมั่นของ ตัวแปร (Reliability) 2. วิเคราะห์ตัว แปรแสดงค่าทาง สถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ (frequency) ร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่า ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD) ค่าที (t-value)

ประเด็น	เป้าหมาย	ตัวชี้วัดโครงการ	เครื่องมือ	การวิเคราะห์
				และ ค่าพี (p-value) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงเส้นระหว่างตัวแปรกระตุ้น (ตัวแปรอิสระ) และตัวแปรเกณฑ์ (ตัวแปรตาม) ใช้สถิติการวิเคราะห์ Spearman Rank Correlation วิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ Correlation พิจารณาค่านัยสำคัญ ค่า p-value
กรอบแนวทางการวิจัยและพัฒนาข้อที่ 2 การสร้างต้นแบบและพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ของการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา				
ระยะการศึกษา 2 การสร้างต้นแบบและพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ของการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา	1. สร้างต้นแบบแนวทางสร้างสรรค์ในการผลิตบัณฑิต 2. พัฒนาร่างกระบวนการทัศน์และจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบาย	1. ข้อมูลด้วยการบันทึกแบบความเรียง 2. ค่าความอิ่มตัวของข้อมูลด้วยเทคนิคการอิ่มตัวของหัวข้อ Thematic Saturation 3. ค่าความจำเป็น (PNI)	1. แบบสัมภาษณ์ปลายเปิด 2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญคือผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน จากการสุ่มตัวอย่างแบบอ้างอิงด้วยบุคคลและผู้เชี่ยวชาญ (Snowball Sampling)	1. วิเคราะห์เนื้อหาสำคัญ (Content Analysis) (ความเรียง, ตาราง) 2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของเนื้อหาเทคนิคการตรวจสอบสาม

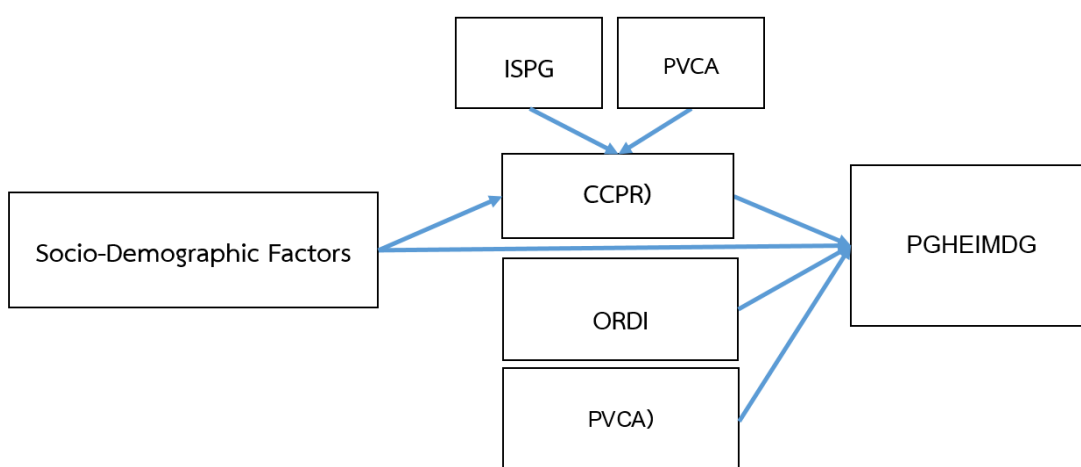
ประเด็น	เป้าหมาย	ตัวชี้วัดโครงการ	เครื่องมือ	การวิเคราะห์
		4. ผลการตัดสินใจหลายหลักเกณฑ์ (MCDM) 5. ข้อเสนอเชิงนโยบาย	4. เทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview)	เส้น (Triangulation) 3. การวิเคราะห์เชิงนโยบายใช้เทคนิคกระบวนการลำดับชั้นเชิงวิเคราะห์ (Analytical Hierarchy Process: AHP) 4 ระดับ ได้แก่ -การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) -วิเคราะห์ค่าความถี่ (frequency) -วิเคราะห์ความอิ่มตัวของข้อมูล (Data saturation) -วิเคราะห์ความต้องการความจำเป็น (Priority Needs Index (PNI))
กรอบแนวทางการวิจัยและพัฒนาข้อที่ 3 วิเคราะห์ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกระบวนการแข่งขันสร้างสรรค์ของการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา				
ระยะการศึกษา 3 วิเคราะห์ความเหมาะสมและ	วิเคราะห์แบบประเมิน	1. ผลการวิเคราะห์แบบ	1. แบบประเมินคุณภาพความเป็นไปได้	1. การวิเคราะห์แบบประเมินคุณภาพความ

ประเด็น	เป้าหมาย	ตัวชี้วัดโครงการ	เครื่องมือ	การวิเคราะห์
ความเป็นไปได้ของกระบวนการแข่งขันสร้างสรรค์ของการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษา กลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา	คุณภาพความเป็นไปได้	ประเมินคุณภาพความเป็นไปได้	2. กลุ่มตัวอย่างผู้ประเมิน 5 คน 3. การสุ่มตัวอย่างแบบอ้างอิงด้วยบุคคลและผู้เชี่ยวชาญ (Snowball Sampling)	เหมาะสมและความเป็นไปได้โดยร้อยละ (Percentage of Eligibility) และจัดลำดับ

กรอบแนวคิดที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอย่างเป็นระบบ

การศึกษาระยะที่ 1 การศึกษาสภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษา กลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา ทำการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม ด้วยเทคนิคการ Survey และวิเคราะห์ค่าทางสถิติด้วยการประยุกต์จากรูปแบบแนวความคิดการออกแบบ 21 : Model Templates for PROCESS for SPSS and SAS Model 21 (Hayes & The Guilford Press, 2013-2016) [Conditional indirect effect of X on Y through $M_i = (H1 + H3)(H5 + H7)$ Direct effect of X on Y = $H2$] ประกอบด้วยความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ที่ทำการวิเคราะห์ตัวแปรจำแนกตามประเภท ตัวแปรต้น ตัวแปรตาม ตัวแปรแทรก ดังนี้

จากแผนภาพที่ 1.2 สามารถจำแนก ตัวแปรออกเป็น ตัวแปรต้น (Independent Variable - IV), ตัวแปรตาม (Dependent Variable - DV), และ ตัวแปรแทรก (Mediator Variable - MV) ได้ดังนี้



แผนภาพที่ 1.2 สรุปตัวแปรในการวิจัยระยะการศึกษาที่ 1

ตัวแปรต้น (Independent Variable - IV) ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล (Socio-Demographic Factors) ประกอบด้วย

- 1) GEN: เพศ
- 2) AGE: อายุ
- 3) EDU: การศึกษา
- 4) SGP: สถานภาพผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการผลิตบัณฑิต
- 5) EGP: ประสบการณ์ในการมีส่วนร่วมหรือเป็นส่วนหนึ่งในการผลิตบัณฑิต
- 6) REL: ศาสนา
- 7) DTR: ระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติในฐานะศาสนิก

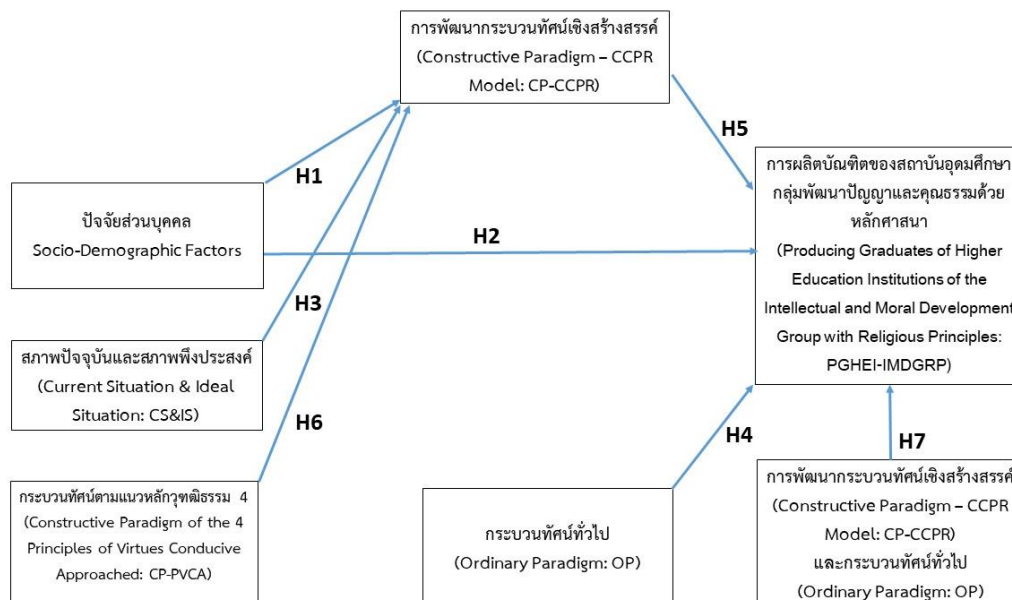
ตัวแปรแทรก (Mediator Variable - MV) ได้แก่ สภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ (Current Situation & Ideal Situation: ISPG)

- 1) กระบวนทัศน์ทั่วไป (Ordinary Paradigm: ORDI)
- 2) กระบวนทัศน์ตามแนวหลักคุณธรรม 4 (Constructive Paradigm of the 4 Principles of Virtues: PVCA)
- 3) การพัฒนากระบวนทัศน์เชิงสร้างสรรค์ (Constructive Paradigm - CCPR Model)

ตัวแปรตาม (Dependent Variable - DV) ได้แก่ การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา (Producing Graduates of Higher Education Institutions of the Intellectual and Moral Development Group with Religious Principles: PGHEI-IMDGRP)

GEN แทน เพศ (Gender), AGE แทน อายุ (Age), EDU แทน การศึกษา (Education), SGP แทน สถานภาพผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการผลิตบัณฑิต (Status of Stakeholders in Graduate Production), EGP แทน ประสบการณ์ในการมีส่วนร่วมหรือเป็นส่วนหนึ่งในการผลิตบัณฑิต (Experience in Participating or Being a Part of Graduate Production), REL แทน ศาสนา (Religion), DTR แทน ระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติในฐานะศาสนิกของศาสนาที่ตนนับถือ (Duration of Training as a Follower of the Religion Your Practice), ISPG แทน ความเห็นที่มีต่อสภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา (Ideal Situation of Producing Graduates of Higher Education Institutions of the Intellectual and Moral Development Group with Religious Principles), ORDI แทน ข้อมูลระดับความเห็นที่มีต่อกระบวนทัศน์ทั่วไป (Ordinary Paradigm), CCPR แทน ข้อมูลระดับความเห็นที่มีต่อการพัฒนากระบวนทัศน์เชิงสร้างสรรค์ (Constructive Paradigm - CCPR Model), PVCA แทน ข้อมูลระดับความเห็นที่มีต่อกระบวนทัศน์ตามแนวหลักคุณธรรม 4 (Constructive Paradigm of the 4 Principles of Virtues Conductive Approach), CPIM แทน ข้อมูลระดับความเห็นที่มีต่อแนวทางการพัฒนากระบวนทัศน์เชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา (Constructive Paradigm Approach to Higher

Education Institutions of the Intellectual and Moral Development Group with Religious Principles)



แผนภาพที่ 1.2 กรอบแนวคิดที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอย่างเป็นระบบ

การศึกษาระยะที่ 1 การศึกษาสภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษา กลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในแผนภาพ คือ H1, H3: ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้น (ปัจจัยส่วนบุคคล) และตัวแปรแทรก H2: ผลกระทบโดยตรงของตัวแปรต้นที่มีต่อตัวแปรตาม H5, H7: ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแทรกและตัวแปรตาม

สมมติฐานการวิจัยเชิงสถิติ สามารถกำหนดได้ ดังนี้

$$1) \text{ ผลกระทบทางอ้อมของ } X \text{ (ตัวแปรต้น) ต่อ } Y \text{ (ตัวแปรตาม) ผ่าน } M_i \text{ (ตัวแปรแทรก)} \\ = (H1 + H3) \times (H5 + H7)$$

$$2) \text{ ผลกระทบทางตรงของ } X \text{ (ตัวแปรต้น) ต่อ } Y \text{ (ตัวแปรตาม)} = H2$$

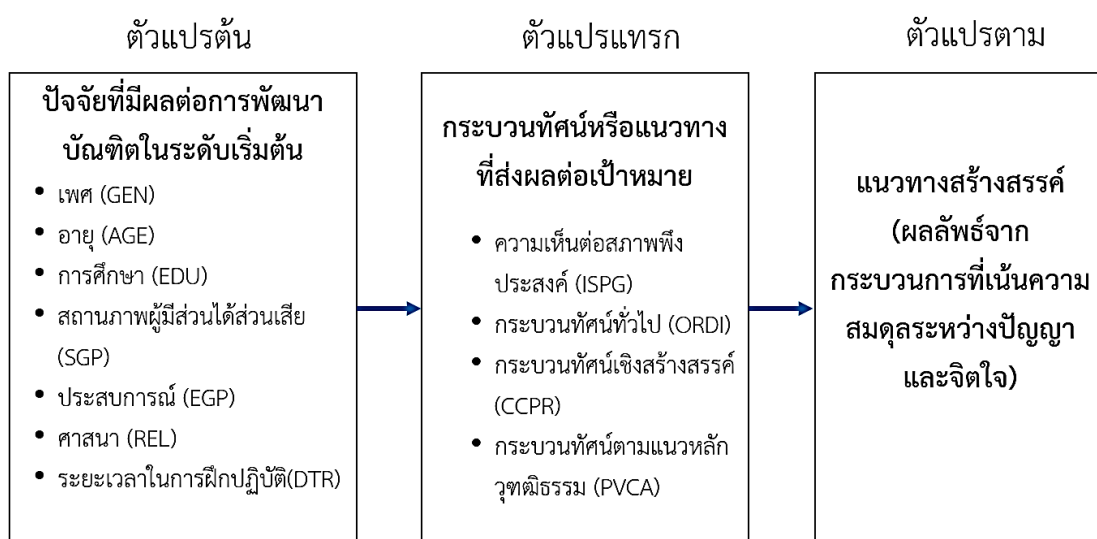
การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงเส้นระหว่างตัวแปรกระตุ้น (ตัวแปรต้น) และตัวแปรเกณฑ์ (ตัวแปรตาม) ใช้สถิติการวิเคราะห์ Spearman Rank Correlation วิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ Correlation พิจารณาค่านัยสำคัญ ค่า p-value

การศึกษาระยะที่ 2 การสร้างต้นแบบและพัฒนากระบวนทัศน์เชิงสร้างสรรค์ของการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษา กลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา ประกอบด้วย ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร กรอบแนวคิดได้รับการออกแบบที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ดังนี้

1) ตัวแปรต้น (Independent Variables) ได้แก่ ปัจจัยด้านประชากรที่มีผลต่อกระบวนการ เช่น เพศ (GEN), อายุ (AGE), การศึกษา (EDU), สถานภาพผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (SGP), และประสบการณ์ (EGP)

2) ตัวแปรแทรก (Mediating Variables) ได้แก่ กระบวนการหรือขั้นตอนสำคัญที่ส่งผลต่อเป้าหมาย เช่น ความเห็นต่อสภาพพึงประสงค์ (ISPG), กระบวนทัศน์ทั่วไป (ORDI), กระบวนทัศน์เชิงสร้างสรรค์ (CCPR), และกระบวนทัศน์ตามแนวหลักคุณธรรม (PVCA)

3) ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ ผลลัพธ์ที่ต้องการ เช่น แนวทางพัฒนาการผลิตบัณฑิตที่เหมาะสม (CPIM)



แผนภาพที่ 1.3 กรอบแนวคิดการศึกษาระยะที่ 2 การสร้างต้นแบบและพัฒนากระบวนทัศน์เชิงสร้างสรรค์ของการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

กรอบแนวคิดนี้แสดงให้เห็นถึงการเชื่อมโยงเชิงเหตุผลระหว่างตัวแปรต้น ตัวแปรแทรก และตัวแปรตาม ดังนี้

1) ตัวแปรต้น ปัจจัยพื้นฐานส่งผลต่อ ตัวแปรแทรก ผ่านปัจจัยพื้นฐาน เช่น เพศ (GEN) อายุ (AGE) การศึกษา (EDU) สถานภาพผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (SGP) ประสบการณ์ (EGP) ศาสนา (REL) ระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติในฐานะศาสนิก (DTR) เป็นต้น ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนากระบวนการ

2) ตัวแปรแทรก องค์ความรู้กระบวนทัศน์ในมิติต่าง ๆ ทำหน้าที่ขับเคลื่อนและแสดงความสำคัญของกระบวนการ เช่น การพัฒนากระบวนทัศน์ใหม่ที่บูรณาการหลักศาสนา อันเป็นแนว

ทางการปฏิบัติ เช่น กระบวนการศึกษา กระบวนการแนวทางพุทธ และการบวนการสร้างสรรค์ ซึ่งประกอบด้วย ความเห็นต่อสภาพพึงประสงค์ (ISPG), กระบวนทัศน์ทั่วไป (ORDI), กระบวนทัศน์เชิงสร้างสรรค์ (CCPR), และกระบวนทัศน์ตามแนวหลักภูมิธรรม (PVCA)

3) ตัวแปรตาม ต้นแบบการผลิตบัณฑิตที่เหมาะสมได้รับผลกระทบโดยตรงจากการทำงานของตัวแปรแทรก เช่น การสร้างแนวทางผลิตบัณฑิตที่ตอบโจทย์ความต้องการของสถาบัน ซึ่งเป็นผลลัพธ์จากกระบวนการที่เน้นความสมดุลระหว่างปัญญาและจิตใจ

เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

- 1) Multi-Criteria Decision Making (MCDM): ช่วยในการตัดสินใจเชิงนโยบาย
- 2) Analytical Hierarchy Process (AHP): ลำดับชั้นเชิงวิเคราะห์ 4 ระดับ ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) การวิเคราะห์ค่าความถี่ (frequency) การวิเคราะห์ความอิ่มตัวของข้อมูล (Data saturation) และ การวิเคราะห์ความต้องการความจำเป็น (Priority Needs Index (PNI))

การสังเคราะห์ข้อเสนอเชิงนโยบาย

จากกรอบแนวคิดและผลการวิเคราะห์ ข้อเสนอเชิงนโยบายมีประเด็นการพิจารณาและสังเคราะห์ ดังนี้

- 1) การพัฒนาหลักสูตรที่บูรณาการหลักศาสนากับวิชาการ
- 2) การส่งเสริมการฝึกปฏิบัติในสังคมเพื่อสร้างความเชื่อมโยงกับชุมชน
- 3) การสนับสนุนการพัฒนาศติ สมาธิ และการตัดสินใจด้วยคุณธรรม
- 4) การจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาจิตใจ
- 5) การพัฒนาแบบองค์รวมที่ครอบคลุมวิชาการ คุณธรรม และความรับผิดชอบต่อสังคม

การศึกษาระยะที่ 3 วิเคราะห์ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกระบวนทัศน์เชิงสร้างสรรค์ของการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนาประกอบด้วยความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร กรอบแนวคิดได้รับการออกแบบที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร จึงได้กำหนดกรอบแนวคิดที่เชื่อมโยงตัวแปรต่าง ๆ อย่างเป็นระบบเพื่อให้เข้าใจง่ายและนำไปสู่การวิเคราะห์ที่ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยมีตัวแปรสำคัญ ดังนี้

1) ตัวแปรต้น (Independent Variables) คือกระบวนทัศน์เชิงสร้างสรรค์ของการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา ที่ประกอบด้วยองค์ประกอบหลักที่สอดคล้องกัน 3 มิติ

1.1) มิติความสอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์การผลิตบัณฑิต เช่น การสนับสนุนส่งเสริมจากภาครัฐ การกำหนดนโยบายการศึกษาที่สอดคล้องกับหลักศาสนา เป็นต้น

1.2) มิติการส่งเสริมหลักศาสนาและหลักพุทธศาสนา เช่น ความเข้าใจในหลักธรรมการปฏิบัติธรรม และการนำหลักธรรมมาใช้ในชีวิตประจำวัน เป็นต้น

1.3) มิติการส่งเสริมคุณภาพของกระบวนการเรียนการสอน เช่น ความเหมาะสมของหลักสูตร การฝึกอบรมผู้สอน ความทันสมัย การบูรณาการหลักศาสนาในวิชาต่าง ๆ เป็นต้น

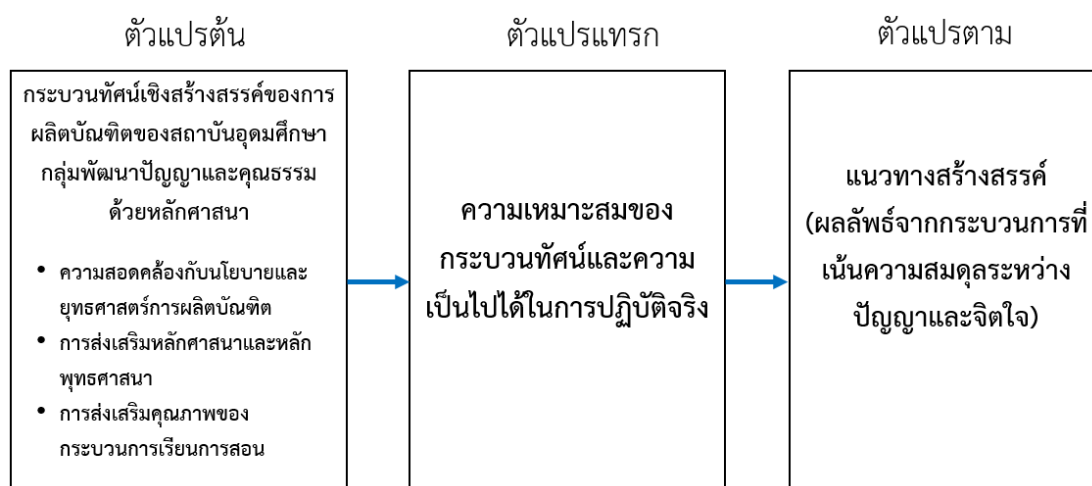
2) ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือความเหมาะสมของกระบวนการทัศน์และความเป็นไปได้ในการปฏิบัติจริง

2.1) ความเหมาะสมของกระบวนการทัศน์ เช่น การยอมรับในหมู่ผู้เชี่ยวชาญ, การนำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง

2.2) ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติจริง เช่น ความพร้อมของทรัพยากร, การสนับสนุนจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

3) ผลลัพธ์ (Outcomes) คือ กระบวนทัศน์เชิงสร้างสรรค์ที่มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ซึ่งกระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ที่มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ มีระดับการประเมินคุณภาพที่ดีในมิติทั้ง 3 คือ การส่งเสริมหลักศาสนาและหลักพุทธศาสนา ความสอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์การผลิตบัณฑิต การส่งเสริมคุณภาพของกระบวนการเรียนการสอน

ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรซึ่งกรอบแนวคิดนี้ออกแบบให้แสดงถึงความสัมพันธ์แบบเส้นทาง (Pathway) ที่เริ่มจากตัวแปรต้นและส่งผลกระทบต่อตัวแปรตามจนกระทั่งนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ต้องการ กรอบแนวคิดนี้จะนำเสนอในรูปแบบแผนภาพ (Diagram) เพื่อแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอย่างชัดเจน โดยใช้ลูกศรแสดงทิศทางของผลกระทบระหว่างตัวแปร พร้อมระบุความเชื่อมโยงที่สำคัญเพื่อให้การวิเคราะห์เป็นระบบและเข้าใจง่ายยิ่งขึ้นแสดงในแผนภาพที่ 1.4 ดังนี้



แผนภาพที่ 1.4 กรอบแนวคิดการศึกษาระยะที่ 3 วิเคราะห์ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ของการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

1.7 นิยามศัพท์

การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ หมายถึง กระบวนการที่ส่งเสริมให้บุคคลากรมีการพัฒนาศักยภาพจากเดิมไม่ว่าจะเป็นการเรียน การทำงาน หรือการเสริมสร้างทักษะในการดำรงชีวิตในมิติต่าง ๆ โดยการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ 1) พัฒนาและเสริมสร้างให้โอกาสประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงการเรียนรู้ ตลอดชีวิตได้อย่างไม่มีขีดจำกัด พัฒนาและเสริมสร้างโดยมุ่งเน้นการสร้างองค์ความรู้และทักษะ พัฒนาและเสริมสร้างให้คนเป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพ พร้อมสำหรับวิถีชีวิตในศตวรรษที่ 21 พัฒนาและเสริมสร้างให้เกิดสภาพแวดล้อมที่เอื้อและสนับสนุนต่อการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต พัฒนาและเสริมสร้างการสร้างและพัฒนาองค์ความรู้ งานวิจัย โครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม 2) ด้านประเด็นยุทธศาสตร์กำหนดยุทธศาสตร์ให้เกิดความมั่นคง ในประเด็นด้านการศึกษานับการศึกษาอย่างยั่งยืน กำหนดยุทธศาสตร์ให้เกิดการสร้างความสามารถในการแข่งขันในภาคตลาดแรงงาน กำหนดยุทธศาสตร์ให้เกิดการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม กำหนดยุทธศาสตร์ให้เกิดการสร้างความเติบโตบนพื้นฐานคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม กำหนดยุทธศาสตร์ให้เกิดการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ และ 3) ด้านการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ โดยมุ่งเน้นให้คนไทยได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพในทุกช่วงวัย เช่น มีสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับโลกยุคใหม่ มีคุณลักษณะตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม มีคุณธรรม จริยธรรม เป็นต้น กำลังคนมีสมรรถนะสูง สอดคล้องกับความต้องการของภาคการผลิตเป้าหมาย และสามารถสร้างงานอนาคต ประชาชนทุกกลุ่มเข้าถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยเฉพาะกลุ่มประชากรอายุ 15-24 ปี มีการศึกษาและมีงานทำเมื่อจบการศึกษาแล้ว

กระบวนทัศน์ทั่วไป (Ordinary Paradigm) หมายถึง กระบวนการคิดวิเคราะห์ วิเคราะห์ วิถีปฏิบัติในการศึกษาครั้งนี้เน้นกระบวนทัศน์ในการผลิตบัณฑิตซึ่งศึกษาองค์ประกอบ 4 ประการ ได้แก่ 1) การกำหนดนโยบายและทิศทางในการผลิตบัณฑิต โดยมุ่งพัฒนาบัณฑิตให้เป็นผู้มีสติปัญญา และคุณธรรม ด้วยการจัดการเรียนการสอนที่ผสานหลักศาสนา กับหลักวิชาการ ให้ความสำคัญกับการวิจัยและสร้างนวัตกรรม โดยยึดหลักศาสนาปรับใช้หลักศาสนาให้เหมาะสมกับสังคมที่เปลี่ยนไปและสร้างหลักการศึกษาที่สอดคล้องกับหลักศาสนาเป็นทางเลือกคู่กับหลักวิชาการของประเทศตะวันตก นำหลักธรรมคำสอนของศาสนาต่าง ๆ มาชี้นำสังคมโดยมุ่งพัฒนาจิตใจสติปัญญาและพฤติกรรมของประชาชนเพื่อให้เกิดสันติสุขและความสามัคคีของคนในชาติ 2) การจัดทำและบริหารหลักสูตรจัดให้มีหลักสูตรการศึกษาที่หลากหลาย โดยการจัดทำและบริหารหลักสูตรการศึกษาเพื่อเป็นกลไกการปฏิรูปการศึกษา การจัดทำและบริหารหลักสูตรการศึกษาด้วยการเชื่อมโยงความต้องการกำลังคนเชิงคุณภาพของภาคการผลิตและบริการ การจัดทำและบริหารหลักสูตรให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกอาชีพ โดยใช้ระบบการประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา 3) การพัฒนาคณาจารย์ในเรื่องการจัดกระบวนกรเรียนรู้ โดยพัฒนาการจัดกระบวนกรเรียนรู้ทั้งในระบบชั้นเรียนและผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศด้วยเทคนิควิธีการต่าง ๆ พัฒนาการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พัฒนาระบบสนับสนุนการประเมินผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้และการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน พัฒนาเทคนิควิธีรวมทั้งการให้คำปรึกษาและการดูแลผู้เรียนให้ประสบความสำเร็จในการศึกษา 4) การกำกับดูแลให้มีการประกันคุณภาพการศึกษา โดยกำกับดูแลให้มีการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อสร้าง

ความเชื่อมโยงกับกรอบคุณวุฒิของต่างประเทศ กำกับดูแลให้มีการประกันคุณภาพการศึกษาให้เป็นกลไกสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันด้านกำลังคนของประเทศ กำกับดูแลให้มีการประกันคุณภาพการศึกษาด้วยการเสริมสร้างความคล่องตัวโดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับแผน 3 ระดับตามนโยบายมติคณะรัฐมนตรี

การพัฒนาระบบทศน์เชิงสร้างสรรค์ (Constructive Paradigm – CCPR Model)

หมายถึงกระบวนการทางทฤษฎีการเรียนรู้หลักในด้านจิตวิทยาที่เน้นย้ำถึงวิธีการที่บุคคลสร้างแนวคิดเกี่ยวกับความเป็นจริงของการคิดซึ่งส่งผลให้เกิดการดำรงอยู่ของความเป็นจริงที่หลากหลายและสร้างความเข้าใจใหม่ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการจัดเตรียมกรอบการทำงานสำหรับการใช้ประโยชน์จากแนวคิดในการศึกษารั้งนี้เน้นการพัฒนาระบบทศน์ในการผลิตบัณฑิต ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบได้แก่ 1) การจัดการเรียนรู้แบบการคิดวิเคราะห์วิจารณ์ (Criticality-Based) โดยนักศึกษาต้องรู้จักวิเคราะห์อย่างมีเหตุมีผล นักศึกษาต้องมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อกันและกัน นักศึกษาต้องทบทวนและประเมินตนเอง นักศึกษาต้องมีความเป็นตัวของตัวเอง 2) การจัดการเรียนรู้แบบมีการคิดอย่างสร้างสรรค์ (Creativity-Based) โดยนักศึกษาต้องมองหาแนวทางใหม่ นำแนวทางเสนอใหม่ และมีแนวคิดใหม่ นักศึกษาต้องมีความคิดยืดหยุ่นสามารถเพิ่ม ขยาย ย่อ หรือสรุปในประเด็นที่ศึกษาได้ นักศึกษาต้องต่อยอดองค์ความรู้ที่มีอยู่แล้วให้เสริมสร้างและเพิ่มพูนยิ่งขึ้นอีก นักศึกษาต้องลองแล้วลองอีกให้แน่ใจด้วยตนเอง 3) การจัดการเรียนรู้แบบมีการสร้างสรรค์ผลงาน (Productivity-Based) นักศึกษาต้องรู้จักการวางแผนเป้าหมายที่จะสร้างสรรค์ผลงาน นักศึกษาต้องรู้จักการแสวงหาวิธีการให้ได้ผลงานสร้างสรรค์เกิดขึ้นให้ได้ นักศึกษาต้องรู้จักการทดสอบและประเมินคุณภาพ นักศึกษาต้องรู้จักการปรับเปลี่ยนและทดสอบเพื่อหาจุดบกพร่องและพร้อมปรับปรุงแก้ไขให้เกิดผลงานที่ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป 4) การจัดการเรียนรู้แบบมีความรับผิดชอบ (Responsibility-Based) โดยนักศึกษาต้องมีคุณธรรมและจริยธรรมในทุกกระบวนการ ด้วยความตระหนักถึงการมีความรับผิดชอบในสิ่งที่ตนได้ทำ นักศึกษาต้องนำตัวเองสู่สาธารณะและสังคม ด้วยความตระหนักถึงการมีความรับผิดชอบในสิ่งที่ตนได้ทำ นักศึกษาต้องดู ทดสอบ รูปแบบตัวอย่าง ด้วยความตระหนักถึงการมีความรับผิดชอบในสิ่งที่ตนได้ทำ นักศึกษาต้องย้ำ ซ้ำ และทบทวนถึงความดีงาม ด้วยความตระหนักถึงการมีความรับผิดชอบในสิ่งที่ตนได้ทำ

กระบวนการตามแนวหลักคุณธรรม 4 (Constructive Paradigm of the 4 Principles of Virtues Conductive Approach) กระบวนการทศน์ที่มีแนวคิดตามแนวทางหลักคุณธรรม 4 ซึ่งเป็นคุณธรรมที่เป็นไปเพื่อความเจริญด้วยปัญญา 4 ประการซึ่งประกอบด้วย 4 หลักธรรม ได้แก่ สัปปริสสังเสวะ (การคบหาสัตบุรุษ) โดยนักศึกษามีการได้เสวนาพูดคุยกับเพื่อนหรือมิตรที่ดี นักศึกษามีการคบหาสมาคมกับผู้มีความรู้ดีและมีความประพฤติดี นักศึกษามีการคบหาสมาคมกับผู้มีการอบรมบ่มนิสัยและมีปัญญา 2) สัทธัมมัสสวนะ (การฟังพระสัทธรรม) นักศึกษามีการศึกษาองค์ความรู้ที่เล่าเรียนบนพื้นฐานแห่งศีล นักศึกษามีการศึกษาองค์ความรู้ที่ศึกษาเล่าเรียนบนพื้นฐานแห่งสมาธิและวิปัสสนา นักศึกษามีการศึกษาองค์ความรู้บนพื้นฐานแห่งโลกุตระธรรมซึ่งเป็นไปเพื่อการแก้ไขข้อบกพร่องในทุกมิติเน้นในด้านการศึกษาเป็นหลักจนสิ้นข้อสงสัยเป็นลำดับไปจากน้อยไปจนกระทั่งถึงที่สุด 3) โยนิโสมนสิการ (ทำในใจให้แยบคาย) นักศึกษามีความตรึกนึกคิดในกระบวนการเรียน นักศึกษาใช้ปัญญาในการพิจารณาอย่างเข้าอกเข้าใจ นักศึกษาใช้การขบคิดอย่างลึกซึ้งในสิ่งที่ได้รับรู้

จนทราบถึงเหตุและผลของเรื่องนั้น ๆ 4) ัฒมานุัฒมปฏิบัติ (การปฏิบัติให้ถูกหลัก) นักศึกษานำสิ่งที่ได้เล่าเรียนรับฟังและไตรตรองเห็นชัดแล้ว ไปใช้หรือปฏิบัติหรือลงมือทำให้ถูกต้องตามหลักการและตามความมุ่งหมายของตนได้ นักศึกษานำสิ่งที่ได้เล่าเรียนรับฟังและไตรตรองเห็นชัดแล้ว ไปใช้หรือปฏิบัติหรือลงมือทำให้หลักการย่อยมีความสอดคล้องกับหลักการใหญ่ได้ นักศึกษานำสิ่งที่ได้เล่าเรียนรับฟังและไตรตรองเห็นชัดแล้ว ไปใช้หรือปฏิบัติหรือลงมือทำให้การปฏิบัติย่อยมีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายใหญ่ในชีวิตได้ นักศึกษานำสิ่งที่ได้เล่าเรียนรับฟังและไตรตรองเห็นชัดแล้วไปใช้ในการปฏิบัติกิจการงานของตนได้อย่างรู้เป้าหมาย

แนวทางการพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษา
กลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา (Constructive Paradigm Approached to Higher Education Institutions of the Intellectual and Moral Development Group with Religious Principles) การกำหนดแผนงานทางด้านการผลิตบัณฑิตสถาบันอุดมศึกษาที่มาจากการแบ่งกลุ่มจากโครงการพลิกโฉมมหาวิทยาลัย (Reinventing University) ในการศึกษาครั้งนี้ เจาะจงในการศึกษาแผนหลักการผลิตบัณฑิตของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยเป็นสำคัญ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบได้แก่ 1) การขยายโอกาสทางการศึกษาและการสนับสนุนแก่พระภิกษุสามเณรและคฤหัสถ์ได้ศึกษาเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องขยายโอกาสทางการศึกษาให้พระภิกษุ สามเณรและ คฤหัสถ์ได้ศึกษาเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ มีกองทุนเพื่อการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาส ทางการศึกษา พัฒนาศักยภาพและปรับปรุงระเบียบกองทุนให้สอดคล้องกับสถานการณ์และการใช้สอยให้เกิดประสิทธิภาพแก่ผู้เรียนเป็นสำคัญ 2) การผลิตบัณฑิตและหลักสูตรการศึกษา ด้วยกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางพระพุทธศาสนาและปรัชญาให้นักศึกษามีศักยภาพที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บัณฑิตและสังคม ผลิตบัณฑิตที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและประเทศที่มีพื้นฐานแนวคิดตามหลักทางพระพุทธศาสนาและปรัชญา หลักสูตรเน้นคุณธรรม จริยธรรม ในวิชาชีพ และการดำเนินชีวิต ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต การบริหารจัดการการเรียนการสอนที่มีคุณภาพและมาตรฐานตามมาตรฐานหลักสูตรและตัวบ่งชี้ของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา 3) การสร้างประสบการณ์การเรียนรู้และพัฒนานักศึกษา ด้วยการส่งเสริมและพัฒนาการผลิตและใช้สื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัยสอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน สร้างประสบการณ์ทางวิชาการบนพื้นฐานหลักศีลธรรม จริยธรรมมีความตระหนักในความไม่โกง สร้างประสบการณ์ทางวิชาการให้นักศึกษาเกิดความรอบรู้หลากหลายและทันสมัย สร้างประสบการณ์ทางวิชาการให้นักศึกษาเกิดความหลากหลายสร้างประสบการณ์ทางวิชาการให้นักศึกษาอย่างทันยุคสมัย 4) การพัฒนาสมรรถนะทางกาย จิตใจ สติปัญญา และสังคม โดยสร้างศักยภาพให้นักศึกษามีคุณสมบัติพื้นฐานแห่งความสมดุลทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความดีงาม จิตสำนึก ความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศให้เป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์ โดยสร้างเสริมสมรรถนะความเข้มแข็งทางกายให้สมกับวัย สร้างเสริมสมรรถนะความเข้มแข็งทางจิตใจด้วยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาและปรัชญา สร้างเสริมสมรรถนะทางด้านสติปัญญา ความดีงาม จิตสำนึกด้วยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาและปรัชญา สร้างเสริมสมรรถนะทางด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศให้เป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้วยหลักธรรมทางพุทธศาสนาและปรัชญา 5) การพัฒนาศักยภาพของอาจารย์ เป็นการสร้างสมรรถนะและศักยภาพทางด้าน

การสอน การวิจัย และจัดการหลักสูตรแก่อาจารย์ พัฒนาศักยภาพการสอน ของอาจารย์ให้มีคุณภาพ และมาตรฐานสูงขึ้นด้วยการบูรณาการหลักธรรมทางพุทธศาสนาและปรัชญา พัฒนาศักยภาพการวิจัย ของอาจารย์ให้มีคุณภาพและมาตรฐานสูงขึ้นด้วยการบูรณาการหลักธรรมทางพุทธศาสนาและปรัชญา พัฒนาศักยภาพการจัดการหลักสูตร ของอาจารย์ให้มีคุณภาพและมาตรฐานสูงขึ้นด้วยการบูรณาการหลักธรรมทางพุทธศาสนาและปรัชญา

1.8 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

การวิจัยจะได้ข้อมูลที่สำคัญในการนำไปปรับปรุงประยุกต์และบูรณาการหลักธรรมทางพุทธศาสนาให้เป็นแกนในการส่งเสริมการเรียนรู้ของเยาวชนในยุคปัจจุบันและสร้างความเข้าใจ อันดีต่อการปฏิบัติตามหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาและเป็นไปตามพันธกิจของมหาวิทยาลัย โดยเฉพาะส่งเสริมการ นโยบายและเตรียมการในการเป็นมหาวิทยาลัยในกลุ่มพัฒนาปัญญาและ คุณธรรมด้วยหลักศาสนาต่อไป

1.9 หน่วยงานที่นำผลการวิจัยไปใช้

ผลการวิจัยจากงานวิจัยเรื่อง “การพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิต ของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา” สามารถนำไปประยุกต์ใช้ใน หน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ดังนี้

1) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน กระบวนการผลิตบัณฑิต และการเสริมสร้างกระบวนการพัฒนาคุณธรรมและปัญญาของนักศึกษา เพื่อให้บรรลุตามพันธกิจในการสร้างบัณฑิตที่มีคุณภาพทั้งในด้านวิชาการและคุณธรรม

2) มหาวิทยาลัยกลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

มหาวิทยาลัยในกลุ่มนี้สามารถนำแนวทางและกระบวนการเชิงสร้างสรรค์ที่พัฒนาจาก ผลการวิจัยไปปรับปรุงและออกแบบกระบวนการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับบริบทของตนโดยเน้น การบูรณาการหลักศาสนาเพื่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และความรู้ของนักศึกษา

3) หน่วยงานด้านการศึกษาและการวิจัยทางศาสนา

หน่วยงานด้านการศึกษาและการวิจัยทางศาสนา เช่น สำนักงานคณะกรรมการ การอุดมศึกษา สถาบันวิจัยทางศาสนา หรือองค์กรพัฒนาการศึกษา สามารถใช้ผลการวิจัยนี้ เพื่อพัฒนานโยบายการศึกษา และแนวทางการประเมินผลที่สนับสนุนการพัฒนาผู้เรียนในมิติทาง ปัญญาและคุณธรรม

4) สถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

ไม่จำกัดเฉพาะมหาวิทยาลัยในกลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรม แต่รวมถึงสถาบันการศึกษา อื่นที่ต้องการส่งเสริมการพัฒนานักศึกษาในด้านคุณธรรมและจริยธรรม โดยสามารถนำผลการวิจัยไป ปรับใช้ในหลักสูตรที่เกี่ยวข้อง

5) องค์การทางศาสนาและวัฒนธรรม

องค์กรที่เกี่ยวข้องกับการเผยแพร่ศาสนาและส่งเสริมวัฒนธรรม เช่น วัด สถาบันสงฆ์ หรือ มูลนิธิทางศาสนา สามารถนำแนวทางเชิงสร้างสรรค์ที่ได้จากการวิจัยไปสนับสนุนกิจกรรมที่มุ่งเน้น การพัฒนาปัญญาและคุณธรรมในสังคม

6) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เช่น สำนักงานพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ทั้งภาครัฐและเอกชน สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาบุคลากรในองค์กร โดยเฉพาะในแง่ของการเสริมสร้างคุณธรรมและจิตสำนึกที่ดีในการทำงาน

ผลการวิจัยนี้จึงมีศักยภาพในการสนับสนุนกระบวนการพัฒนาการศึกษาที่เน้นการบูรณาการ ปัญญาและคุณธรรมตามหลักศาสนาได้อย่างกว้างขวางและยั่งยืน

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา; The Constructive Development Paradigm of Producing Graduates of Higher Education Institutions of the Intellectual and Moral Development Group with Religious Principles” ผู้วิจัยทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและเป็นประเด็นที่จะสนับสนุนการศึกษาวิจัยทั้ง แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ให้สอดคล้องกับเนื้อหา ตัวแปรในการศึกษาและสามารถนำไปสู่การตอบวัตถุประสงค์ให้ดีที่สุดตามลำดับดังนี้

2.1 กระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ในการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

2.2 กระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์กับการผลิตบัณฑิต

2.3 การพัฒนากระบวนการทัศน์ตามแนวพุทธด้วยหลักกุศลธรรม 4

2.4 ข้อเสนอเชิงนโยบาย

2.5 การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.7 กรอบแนวคิดในการวิจัย

2.1 กระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ในการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

2.1.1 แนวคิดกระบวนการทัศน์การสร้างบัณฑิตตามแนวมาตรฐานการศึกษาด้านคุณภาพบัณฑิต

ด้านการผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรม เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

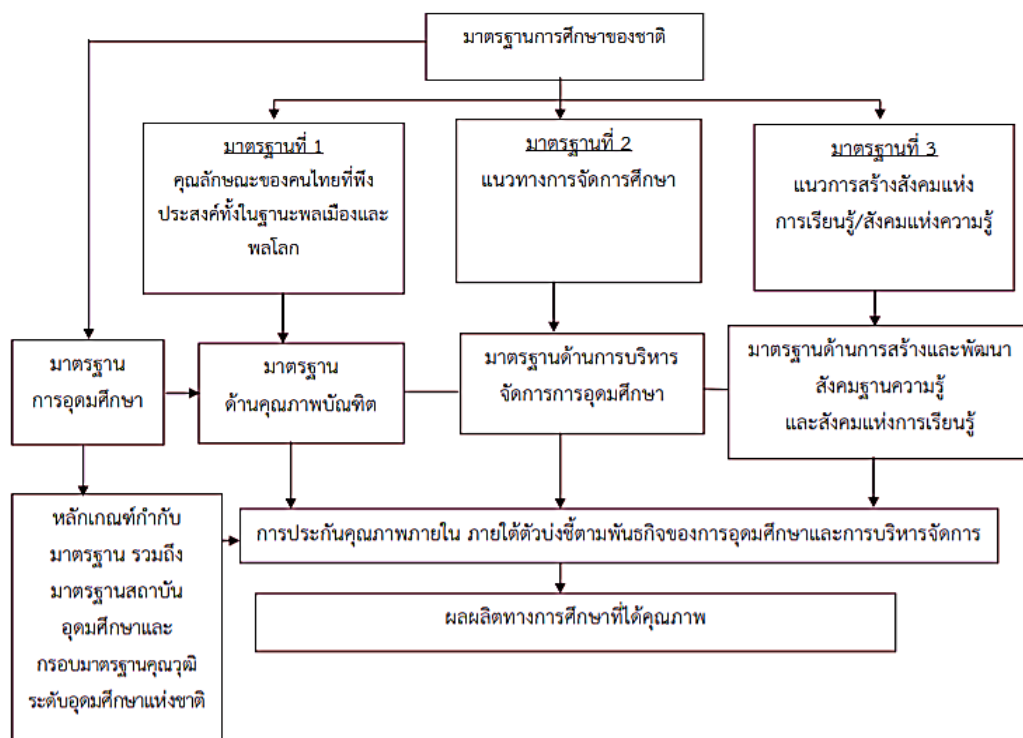
1) ผู้เรียนมีทักษะที่สำคัญจำเป็น และมีสมรรถนะตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมโดยการส่งเสริมให้สถานศึกษาดำเนินการสร้าง และพัฒนาหลักสูตร จัดกระบวนการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล เพื่อตอบสนองแผนการศึกษาแห่งชาติ 20 ปี (2560-2579) ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดนครพนม และการฝึกทักษะที่สำคัญจำเป็น และมีสมรรถนะตรงตามความต้องการของตลาดงาน สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ผลิตผู้เรียนให้มีสมรรถนะในสาขาที่ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานในจังหวัดนครพนม สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ และเสริมสร้างศักยภาพการแข่งขันของประเทศ พร้อมทั้งเสริมสร้างการเรียนการสอนให้ ผู้เรียนมีความมั่นใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษ ภาษาประเทศคู่ค้า อย่างน้อย 1 ภาษา

ปัจจัยหรือตัวแปรทางประชากรคือสถิติส่วนบุคคลที่ประกอบด้วยข้อมูลต่าง ๆ เช่น เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ขนาดครอบครัว อาชีพ ระดับการศึกษา ภูมิหลังทางภาษา ระดับรายได้

กรรมสิทธิ์หรือทรัพย์สิน สัญชาติ ชาติพันธุ์ เชื้อชาติ ศาสนา ที่ตั้ง และอื่น ๆ (Cantiello et al., 2015) มีผลต่อการส่งเสริมองค์กร สถาบันการศึกษาและหน่วยงานที่จัดการศึกษาผลิตผู้เรียนที่มีความเชี่ยวชาญ และเป็นเลิศเฉพาะด้าน โดยการส่งเสริมให้สถานศึกษา และหน่วยงานที่จัดการศึกษา เสริมสร้างการดำเนินการผลิตผู้เรียนให้มีความเชี่ยวชาญ และเป็นเลิศเฉพาะด้าน เพื่อรองรับความต้องการของตลาดแรงงาน และการพัฒนาประเทศ เสริมสร้างผู้เรียนให้มีคุณภาพมีความสามารถ ปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาในอนาคต เช่น เทคโนโลยีการเกษตร อุตสาหกรรมการเกษตร การพัฒนาการเกษตรด้วยเทคโนโลยีเกษตรยุคใหม่ (Smart Farmer) และ ฝึกอบรมผู้เรียนให้รู้อย่างต่อเนื่อง ตลอดชีวิต มีการดำเนิน การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างรัฐ เอกชน สถานประกอบการ สมาคมวิชาชีพ และหน่วยงานที่จัดการศึกษา ในการผลิตกำลังคนระดับกลางและระดับสูงจำแนกตามระดับ ประเภทการศึกษาในสาขาวิชา ที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน และการพัฒนาประเทศ สอดคล้องกับแนวคิด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560: 8) ให้ความเห็นว่าประเทศไทย 4.0 ต้องเปลี่ยนผ่านทั้งระบบเปลี่ยนจากการเกษตรแบบดั้งเดิม (Traditional Farming) ในปัจจุบันไปสู่การเกษตรสมัยใหม่ที่เน้นการบริหาร จัดการและเทคโนโลยี (Smart Farming) โดยเกษตรกรต้องร่ำรวยขึ้น และเป็นเกษตรกรแบบเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneur)

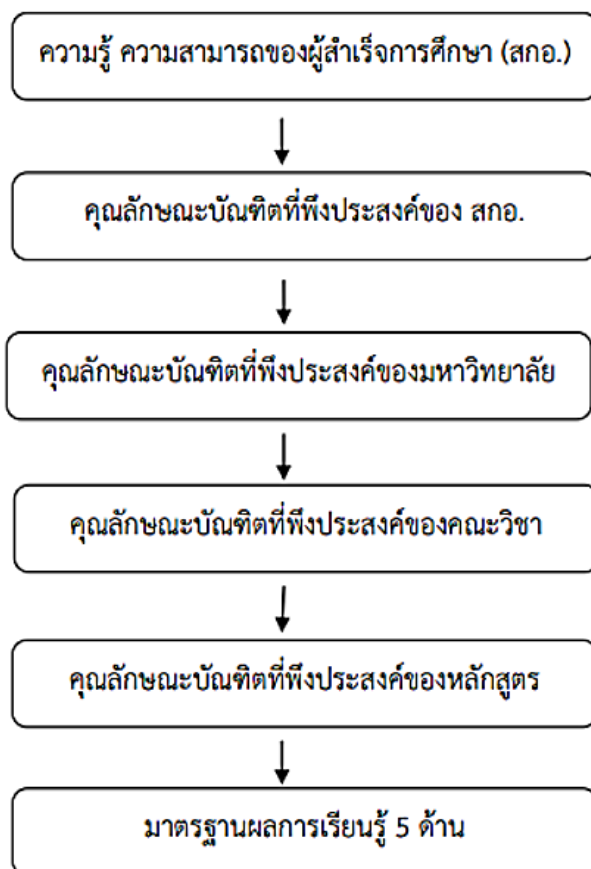
สำหรับบทบาทของสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่มีหน้าที่ในการสร้างและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ก็จะต้องมีการปรับเปลี่ยนบทบาทหน้าที่ของตนเอง ศาสตราจารย์นายแพทย์ อุดม คชินทร (2559) ได้กล่าวถึงการปรับบทบาทของสถาบันอุดมศึกษาไว้ว่า 1) ต้องปฏิรูประบบ การเรียนการสอนทุกสาขาวิชา จากการสอนแบบเดิมให้เป็นการเรียนรู้โดยบัณฑิตจะเรียนรู้การปฏิบัติจริงในสถานประกอบการในรูปแบบทวิภาคี 2) ต้องปฏิรูประบบวิจัยและสร้างนวัตกรรม โดยการวิจัย จะต้องตอบโจทย์การพัฒนาประเทศ และ 3) มหาวิทยาลัยจะต้องทบทวนบทบาทตนเอง ซึ่งจะต้องหา จุดแข็งของตนเองและสร้างเครือข่ายร่วมระหว่างมหาวิทยาลัย เพื่อให้มหาวิทยาลัยเป็นกุญแจสำคัญ ในการขับเคลื่อนการสร้างเทคโนโลยีและนวัตกรรมซึ่งเท่าที่ผ่านมา ภารกิจด้านการผลิตบัณฑิตของ สถาบันอุดมศึกษายังไม่สอดคล้องกับความต้องการของประเทศและตอบสนองกับความต้องการของ ตลาดแรงงานธนาคารโลก (2555) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การอุดมศึกษาที่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะ และงานวิจัยเพื่อขับเคลื่อนการเติบโตทางเศรษฐกิจในเอเชียตะวันออก พบว่า ผู้ประกอบการเน้นย้ำ ถึงการขาดแคลนทักษะด้านความคิดสร้างสรรค์และทักษะการแก้ปัญหา ทักษะด้านพฤติกรรมต่าง ๆ เช่น การสื่อสาร การเจรจาต่อรอง และการทัศนคติด้านการทำงาน และทักษะทางเทคนิค รวมไปถึง การขาดความรู้เชิงปฏิบัติที่เกี่ยวกับการทำงาน ความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและทักษะการใช้ คอมพิวเตอร์ รวมไปถึงทักษะภาษาอังกฤษที่ยังเป็นจุดอ่อนสำคัญของแรงงานทั่วทั้งภูมิภาค สอดคล้อง กับ สุวรรณิ คำมัน (2560) ได้ระบุถึงประเด็นปัญหาของอุดมศึกษาของไทย ในมิติต่าง ๆ ภายใต้วงล้อ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 กับประเทศไทย 4.0 ไม่ว่าจะเป็นการผลิตบัณฑิต ไม่เป็นไปตามความต้องการของประเทศ งานวิจัยไม่มีคุณภาพไม่ตอบโจทย์การพัฒนาประเทศ คุณภาพของบัณฑิตไม่เป็นที่ยอมรับของสถานประกอบการ และทักษะภาษาอังกฤษของนักศึกษาอยู่ ในระดับต่ำ จะเห็นว่า สภาพปัจจุบันของคุณลักษณะบัณฑิตที่สถาบันอุดมศึกษาที่ผลิตออกมาไม่ ตอบสนองความต้องการของภาคอุตสาหกรรม อีกทั้งยังไม่สอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาประเทศ ตามแนวโมเดลประเทศไทย 4.0 หากพิจารณาในมุมของเป้าหมายในการผลิตบัณฑิตของประเทศไทย

พบว่า มีการกำหนดมาตรฐาน การศึกษาด้านคุณภาพบัณฑิตไว้ดังแผนภาพที่ 2.1 (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2557)



แผนภาพที่ 2.1 แสดงความเชื่อมโยงระหว่างมาตรฐานการศึกษาและการประกันคุณภาพ
ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2557 : 22

จากแผนภาพที่ 2.1 จะแสดงถึงการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของชาติ ด้านคุณภาพบัณฑิต เป็นหนึ่งในองค์ประกอบสำคัญที่ได้รับการกำหนดไว้เป็นมาตรฐานที่ชัดเจนผ่านการประกันคุณภาพ ซึ่งในการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ได้ระบุถึงตัวบ่งชี้ด้านคุณภาพบัณฑิตไว้ 2 ข้อ ได้แก่ คุณภาพบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติและการได้งานทำหรือผลงานวิจัยของผู้สำเร็จการศึกษาซึ่งกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาได้กำหนดคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ไว้ ตามแผนภาพที่ 2.2



แผนภาพที่ 2.2 ขั้นตอนการปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

จากแผนภาพจะเห็นได้ว่า กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติได้กำหนดกรอบที่บัณฑิตที่จบจากสถาบันอุดมศึกษาต้องมีประกอบไปด้วย ด้านความรู้ความสามารถ ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในมิติต่างและมาตรฐานผลการเรียนรู้ 5 ด้าน ซึ่งมาตรฐานผลการเรียนรู้ (Domains of Learning) ของคุณวุฒิทุกระดับในประเทศไทยจะประกอบไปด้วย ด้านคุณธรรม จริยธรรมด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลขและด้านทักษะพิสัย

กระบวนการที่สนับสนุนเชิงสร้างสรรค์เป็นแนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นสร้างบัณฑิตให้สามารถปรับตัวและเจริญเติบโตในโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดย CCPR Model (Critical, Creative, Productive, and Responsible) ได้รับการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะสำคัญ 4 ประการ ได้แก่

1) คติวิเคราะห์ (Critical Mind)

ในสังคมที่ข้อมูลข่าวสารมีมากมาย การคิดวิเคราะห์ช่วยให้ผู้เรียนสามารถแยกแยะข้อเท็จจริงจากโฆษณาชวนเชื่อ และป้องกันตนเองจากผลกระทบของบริโภคนิยม แนวคิดนี้สอดคล้องกับหลักการของ โยนิโสมนสิการ ในพระพุทธศาสนา ซึ่งส่งเสริมการคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผล (Chaiwaing

et al., 2019) การคิดวิเคราะห์จึงเป็นทักษะสำคัญที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถแยกแยะข้อเท็จจริงจากโฆษณาชวนเชื่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทักษะนี้ช่วยให้พวกเขาป้องกันตนเองจากผลกระทบของกระแสบริโภคนิยม ซึ่งมักมีการนำเสนอข้อมูลที่บิดเบือนหรือชักจูงให้ผู้บริโภคตัดสินใจโดยปราศจากการพิจารณาอย่างถี่ถ้วนแนวคิดเรื่องการคิดวิเคราะห์ในสังคมข้อมูลข่าวสาร

การคิดวิเคราะห์ (Critical Thinking) เป็นกระบวนการที่ผู้เรียนสามารถพิจารณาข้อมูลและแนวคิดต่าง ๆ ด้วยมุมมองที่วิพากษ์ โดยตั้งคำถามและตรวจสอบข้อเท็จจริงแทนการยอมรับข้อมูลอย่างผิวเผิน แนวคิดนี้ได้รับการสนับสนุนจากงานวิจัยในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา เช่น Brown (2020) ที่พบว่าการพัฒนาทักษะคิดวิเคราะห์ในระดับอุดมศึกษาช่วยให้นักศึกษามีความสามารถในการปกป้องตนเองจากอิทธิพลของการโฆษณาชวนเชื่อ และเพิ่มศักยภาพในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมในบริบทของการเรียนรู้แบบผสมผสาน งานวิจัยของ Smith และ Wong (2022) ระบุว่าทักษะคิดวิเคราะห์ยังช่วยพัฒนาความสามารถในการทำความเข้าใจความเชื่อมโยงระหว่างข้อมูลในระดับสากล ทำให้นักศึกษาสามารถตอบสนองต่อปัญหาเชิงซับซ้อนได้ดียิ่งขึ้น

โยนิโสมนสิการกับการคิดวิเคราะห์ซึ่งแนวคิดนี้ยังสอดคล้องกับหลักการในพระพุทธศาสนา โยนิโสมนสิการ หมายถึง การคิดอย่างแยกแยะและเป็นเหตุเป็นผล หลักโยนิโสมนสิการส่งเสริมให้ผู้เรียนไม่เพียงแค่ออมรับข้อมูลหรือแนวคิดที่ได้รับมา แต่ต้องตรวจสอบหาเหตุผลและวิเคราะห์ถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น (Chaiwaing et al., 2019; Thadphoothon, 2022) โยนิโสมนสิการยังเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาสติและปัญญาในระดับจิตใจ ช่วยให้ผู้เรียนสามารถแยกแยะข้อเท็จจริงออกจากสิ่งที่ไม่ใช่ข้อเท็จจริงได้อย่างชัดเจน Wang et al. (2021) ชี้ให้เห็นว่าการนำหลักโยนิโสมนสิการมาใช้ในการระบบการศึกษา สามารถพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ที่ส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์และการแก้ปัญหาในระยะยาว

การพัฒนาทักษะคิดวิเคราะห์ยังช่วยให้ผู้เรียนมีความสามารถในการป้องกันตนเองจากผลกระทบของบริโภคนิยม ซึ่งมักใช้กลยุทธ์โฆษณาชวนเชื่อหรือการสร้างความต้องการเทียม งานวิจัยของ Johnson และ Lee (2023) ระบุว่าความคิดวิเคราะห์ช่วยให้นักศึกษาตรวจสอบข้อความที่เป็นเท็จหรือมีอคติจากโฆษณาและสื่อสังคมออนไลน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตัวอย่างกรณีศึกษาและผลกระทบเชิงบวก ในงานวิจัยโดย Patel et al. (2024) ที่ศึกษาผลของการฝึกทักษะคิดวิเคราะห์ในกลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยในอินเดีย พบว่ากลุ่มที่ได้รับการฝึกมีความสามารถในการหลีกเลี่ยงการตกเป็นเหยื่อของกลยุทธ์การตลาดที่ไม่โปร่งใสถึง 80% เทียบกับกลุ่มควบคุม นอกจากนี้ยังมีอัตราการตัดสินใจเชิงจริยธรรมที่สูงขึ้น

สรุปการคิดวิเคราะห์จึงไม่เพียงช่วยให้ผู้เรียนสามารถแยกแยะข้อเท็จจริงจากโฆษณาชวนเชื่อ แต่ยังช่วยพัฒนาคุณลักษณะเชิงจริยธรรมและปัญญาที่สอดคล้องกับหลักพุทธธรรมในเชิงลึก งานวิจัยในอดีตและปัจจุบันแสดงให้เห็นว่าการนำหลักโยนิโสมนสิการและทักษะคิดวิเคราะห์มาประยุกต์ใช้ในระบบการศึกษาจะช่วยเสริมสร้างศักยภาพของบัณฑิตในการเผชิญกับความซับซ้อนของสังคมสมัยใหม่

2) คิดสร้างสรรค์ (Creative Mind)

ความคิดสร้างสรรค์ส่งเสริมให้บัณฑิตสามารถริเริ่มสิ่งใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม แนวคิดและทฤษฎีในบริบทการพัฒนาบัณฑิตด้วยความคิดสร้างสรรค์ (Creative Mind) เป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของบัณฑิตในยุคที่โลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วการมี

ความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ช่วยให้บัณฑิตสามารถเริ่มสิ่งใหม่ๆ ที่มีคุณค่าและเป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเองและสังคม แนวคิดนี้มีความสำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการผลิตบัณฑิตที่มุ่งเน้นความยั่งยืนและการตอบสนองต่อความต้องการของสังคม มีความคิดสร้างสรรค์ในบริบทการศึกษาหลายฉบับ ในช่วงปี ค.ศ. 2020-2025 ได้เน้นย้ำถึงบทบาทของความคิดสร้างสรรค์ในกระบวนการเรียนรู้ งานวิจัยของ Brown และ Lee (2021) ระบุว่าความคิดสร้างสรรค์ไม่เพียงแต่ช่วยให้นักศึกษาแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อนได้ แต่ยังส่งเสริมการมีส่วนร่วมในชุมชนและการพัฒนานวัตกรรมที่ตอบสนองต่อความท้าทายของโลกยุคใหม่ Smith และ Wong (2022) ชี้ว่าในระบบการศึกษาแบบบูรณาการ ความคิดสร้างสรรค์สามารถพัฒนาได้ผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ทดลองสร้างสิ่งใหม่ ๆ และนำเสนอแนวทางแก้ปัญหาในบริบทที่หลากหลาย

หลักอภิปรัชญากับความคิดสร้างสรรค์ในพระพุทธศาสนา แนวคิดเรื่อง อภิปรัชญา ซึ่งหมายถึงความคิดที่เปิดกว้าง ไร้ขอบเขต และแผ่ขยายออกไป มีความสอดคล้องอย่างยิ่งกับความคิดสร้างสรรค์ หลักอภิปรัชญาส่งเสริมให้บุคคลมีกรอบความคิดที่ยืดหยุ่นและพร้อมที่จะสำรวจแนวทางใหม่ ๆ โดยปราศจากการยึดติดกับข้อจำกัดใดๆ (Thadphoothon, 2022) งานวิจัยของ Wang et al. (2021) ระบุว่า การนำหลักอภิปรัชญามาใช้ในกระบวนการเรียนการสอนช่วยเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์และส่งเสริมให้นักศึกษามีมุมมองที่กว้างขึ้น ซึ่งนำไปสู่การพัฒนานวัตกรรมที่มีคุณค่าต่อสังคม ผลกระทบของความคิดสร้างสรรค์ในระบบการศึกษาเป็นไปเพื่อการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ในระบบการศึกษาซึ่งยังช่วยให้นักศึกษามีความมั่นใจในการริเริ่มโครงการที่ตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน งานวิจัยของ Patel et al. (2023) ในอินเดียแสดงให้เห็นว่านักศึกษาที่ได้รับการฝึกฝนในทักษะความคิดสร้างสรรค์สามารถพัฒนานวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น นอกจากนี้ Johnson และ Lee (2023) ยังพบว่าความคิดสร้างสรรค์ช่วยเพิ่มความสามารถในการปรับตัวในสถานการณ์ที่ไม่แน่นอน และช่วยให้นักศึกษามีโอกาสสร้างผลงานที่โดดเด่นในเวทีระดับสากล

การประยุกต์ในบริบทของสถาบันอุดมศึกษาไทยในบริบทของประเทศไทย แนวคิดความคิดสร้างสรรค์ในระบบอุดมศึกษาได้รับการสนับสนุนผ่าน CCPR Model ซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ที่ผสมผสานกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา Chaiwaing et al. (2019) ระบุว่า การเรียนรู้ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ช่วยเพิ่มโอกาสให้นักศึกษาไทยสามารถพัฒนานวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์วัฒนธรรมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์

สรุปความคิดสร้างสรรค์จึงเป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาบัณฑิตให้พร้อมรับมือกับความท้าทายของโลกยุคใหม่ โดยมีหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นแนวทางที่สนับสนุนการคิดที่เปิดกว้างและยืดหยุ่น ทั้งนี้การนำแนวคิดนี้ไปใช้ในระบบการศึกษาจะช่วยส่งเสริมการพัฒนาทั้งในระดับบุคคลและสังคม

3) คิดผลิตภาพ (Productive Mind)

คุณลักษณะนี้มุ่งเน้นการเปลี่ยนความคิดสร้างสรรค์ให้เกิดผลงานที่จับต้องได้ โดยเชื่อมโยงกับหลัก สัมมาอาชีวะ ในมรรคมงคลแปด ที่สนับสนุนการสร้างผลงานที่เป็นประโยชน์และไม่ขัดต่อจริยธรรม การคิดผลิตภาพ (Productive Mind) เป็นกระบวนการที่เปลี่ยนความคิดสร้างสรรค์ให้กลายเป็นผลงานที่จับต้องได้และมีคุณค่า ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และจริยธรรม การพัฒนา

คุณลักษณะนี้ในระบบการศึกษามุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความสามารถในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ความคิดหรือการกระทำที่สร้างผลกระทบเชิงบวกต่อสังคม

การคิดผลิตภาพในบริบทของการศึกษาเกี่ยวข้องกับการบ่มเพาะผู้เรียนให้สามารถสร้างผลงานที่ตอบสนองความต้องการของสังคมได้อย่างยั่งยืน งานวิจัยของ Brown และ Taylor (2022) ชี้ว่าหลักสูตรที่สนับสนุนให้นักศึกษาประยุกต์ใช้ความคิดสร้างสรรค์ผ่านโครงการเชิงปฏิบัติ ส่งผลให้นักศึกษามีความมั่นใจในการสร้างสรรค์ผลงานที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ในทำนองเดียวกัน Patel และ Kumar (2023) พบว่าการพัฒนาความคิดผลิตภาพในนักศึกษาอินเดียผ่านกิจกรรมสร้างสรรค์ที่ใช้ทรัพยากรท้องถิ่น ช่วยเพิ่มโอกาสทางเศรษฐกิจให้กับชุมชน และส่งเสริมจริยธรรมในการทำงาน

หลักสัมาอาชีวะในพระพุทธศาสนาในพระพุทธศาสนา เป็นองค์ประกอบหนึ่งในมรรคมงคลแปด ที่เน้นการประกอบอาชีพหรือสร้างผลงานที่ไม่เบียดเบียนผู้อื่นและไม่ขัดต่อจริยธรรม หลักการนี้ส่งเสริมให้บุคคลพัฒนาผลงานที่เป็นประโยชน์และมีคุณค่าในเชิงสังคมงานวิจัยของ Thadphoothon (2022) ชี้ว่า การเชื่อมโยงแนวคิดสัมาอาชีวะกับการพัฒนาการศึกษาในเชิงผลิตภาพ ช่วยให้นักศึกษาเข้าใจถึงความสำคัญของการสร้างสรรค์ที่คำนึงถึงจริยธรรมและความรับผิดชอบต่อส่วนรวม Wang et al. (2021) รายงานว่าในประเทศจีน หลักสัมาอาชีวะถูกนำมาประยุกต์ในหลักสูตรวิชาชีพ โดยเน้นให้ผู้เรียนผลิตผลงานที่มีคุณภาพและสอดคล้องกับจรรยาบรรณของสังคม

การบูรณาการในระบบการศึกษาไทยและต่างประเทศ Chaiwaing et al. (2019) ได้พัฒนา CCPR Model ซึ่งการคิดผลิตภาพเป็นหนึ่งในองค์ประกอบสำคัญ โดยพบว่านักศึกษาที่พัฒนาตามโมเดลนี้สามารถสร้างนวัตกรรมที่เป็นรูปธรรม และส่งเสริมการพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน Smith และ Green (2023) ศึกษาในสหรัฐอเมริกาว่าหลักสูตรที่เน้นการบูรณาการความคิดผลิตภาพเข้ากับการเรียนรู้แบบลงมือทำ ช่วยให้นักศึกษาในระดับอุดมศึกษาพัฒนาโครงการที่มีผลกระทบเชิงบวกต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ผลกระทบของการคิดผลิตภาพและการพัฒนาความคิดผลิตภาพในผู้เรียนไม่เพียงส่งเสริมความสามารถเชิงวิชาชีพ แต่ยังช่วยพัฒนาคุณลักษณะที่ตอบสนองต่อความท้าทายของโลกในยุคปัจจุบัน งานวิจัยของ Johnson และ Wong (2024) พบว่าสถาบันการศึกษาที่ส่งเสริมการคิดผลิตภาพมีบทบาทสำคัญในการสร้างผู้นำที่สามารถสร้างนวัตกรรมเชิงจริยธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปความคิดผลิตภาพจึงเป็นหัวใจสำคัญในการเปลี่ยนแปลงความคิดสร้างสรรค์ให้กลายเป็นผลงานที่จับต้องได้ โดยมีหลักสัมาอาชีวะเป็นแนวทางที่เน้นการสร้างผลงานที่เป็นประโยชน์และไม่ขัดต่อจริยธรรม

4) คิดรับผิดชอบต่อสังคม (Responsible Mind)

การคิดที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมเป็นรากฐานของคุณธรรมและจริยธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะหลัก สังคหวัตถุ 4 ที่ส่งเสริมความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และความรับผิดชอบต่อผู้อื่น (Thadphoothon, 2022) การคิดอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคม (Responsible Mind) เป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาบุคคลที่มีคุณธรรมและจริยธรรมในโลกปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคที่สังคมโลกเผชิญกับปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ความไม่เท่าเทียมทางสังคม และความท้าทายด้านจริยธรรม การพัฒนาความคิดรับผิดชอบต่อสังคมในระดับสถาบันการศึกษาไม่เพียงแต่ส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ

แต่ยังสร้างพื้นฐานสำคัญสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน การคิดรับมือกับในบริบทการศึกษางานแบ่งออกถึงความคิดรับมือสามารถพัฒนาผ่านการศึกษาแบบบูรณาการที่เน้นการเรียนรู้เพื่อสังคมและสิ่งแวดล้อม Brown และ Green (2021) พบว่าหลักสูตรที่เน้นการคิดเชิงจริยธรรมและความรับผิดชอบในระดับอุดมศึกษาช่วยให้นักศึกษาเข้าใจบทบาทของตนเองในการสร้างความเปลี่ยนแปลงที่ดีในสังคม Smith และ Patel (2023) ชี้ว่าการปลูกฝังความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่นผ่านโครงการบริการชุมชนและการเรียนรู้แบบลงมือทำ ช่วยให้นักศึกษามีทักษะที่เชื่อมโยงกับการพัฒนาจิตสำนึกทางสังคมและจริยธรรม

หลักสังคหวัตถุ 4 กับ การคิดรับมือซึ่งในพระพุทธานุสาแสดงหลักสังคหวัตถุ 4 ประกอบด้วย ทาน (การให้) ส่งเสริมการแบ่งปันและช่วยเหลือผู้อื่น ปิยวาจา (วาจาไพเราะ) สนับสนุนการสื่อสารที่สร้างสรรค์และสร้างความเข้าใจ อัตถจริยา (การทำประโยชน์) กระตุ้นการกระทำที่มีคุณค่าต่อสังคม สมานัตตา (ความเสมอภาค) สร้างความสัมพันธ์ที่เท่าเทียมและเป็นธรรม แนวคิดนี้มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับการพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของผู้เรียน (Thadphoothon, 2022)

การบูรณาการแนวคิดในระบบการศึกษาไทยและต่างประเทศ Wang et al. (2021) ทำการศึกษาในประเทศจีนเกี่ยวกับการบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในการพัฒนาจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม พบว่าการปลูกฝังแนวคิดเรื่องความรับผิดชอบต่อผ่านกิจกรรมในหลักสูตรช่วยลดความเห็นแก่ตัวและเพิ่มความมุ่งมั่นในการรักษาสิ่งแวดล้อม ในประเทศไทย Chaiwaing et al. (2019) นำเสนอ CCPR Model ซึ่งการคิดรับมือเป็นหนึ่งในองค์ประกอบสำคัญ โดยพบว่านักศึกษาที่ได้รับการพัฒนาตามโมเดลนี้มีแนวโน้มที่จะมีส่วนร่วมในโครงการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน Patel et al. (2023) ในอินเดียศึกษาบทบาทของโครงการพัฒนาทักษะการคิดรับมือ พบว่านักศึกษาที่มีจิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคมมีแนวโน้มสร้างโครงการที่ช่วยแก้ปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อม ผลกระทบของการคิดรับมือเป็นการพัฒนาความคิดรับมือในผู้เรียนไม่เพียงช่วยเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม แต่ยังส่งผลต่อความยั่งยืนในระดับโลก งานวิจัยของ Johnson และ Wong (2024) พบว่าสถาบันการศึกษาที่เน้นการพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคมมีอัตราความสำเร็จในการพัฒนาผู้นำที่มีจิตสำนึกต่อส่วนรวม

สรุปความคิดรับมือจึงเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาบัณฑิตให้พร้อมรับมือกับความท้าทายด้านจริยธรรมและการพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน โดยมีหลักสังคหวัตถุ 4 เป็นแนวทางที่เชื่อมโยงกับการปลูกฝังจิตสำนึกนี้ผ่านการศึกษา

จากการสังเคราะห์องค์ความรู้แนวคิดกระบวนการทัศน์การสร้างบัณฑิตตามแนวมาตรฐานการศึกษาด้านคุณภาพบัณฑิตได้กำหนดสมมติฐานการศึกษาได้ว่า

H1: ปัจจัยส่วนบุคคลมีอิทธิพลต่อการพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

H2: ปัจจัยส่วนบุคคลมีอิทธิพลต่อการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

H3: สภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิตมีอิทธิพลต่อการพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

2.1.2 แนวคิดการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

แนวคิดการพลิกโฉมสถาบันอุดมศึกษา (Re-inventing University) เป็นโครงการที่สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สป.อว.) ได้เริ่มดำเนินการนำร่องมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2563 จนถึงปัจจุบัน เพื่อต้องการให้สถาบันอุดมศึกษา มีการปฏิรูประบบการบริหาร ปรับเปลี่ยนหลักสูตรและ การเรียนการสอนให้ทันสมัย เสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศด้วยงานวิจัยและนวัตกรรม การผลิตกำลังคนคุณภาพสูง โดยการส่งเสริมสนับสนุน และจัดสรรงบประมาณให้สถาบันอุดมศึกษา ความเป็นเลิศตามจุดแข็งของสถาบันอุดมศึกษาที่สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาของประเทศ สร้างจุดต่างตามความถนัดและมีความหลากหลายตามพันธกิจและความเชี่ยวชาญ ภายใต้กลไก 5 แพลตฟอร์ม ได้แก่ 1) การพัฒนาคุณภาพ การเรียนการสอน 2) การพัฒนาและแสวงหาบุคลากร 3) ความเป็นนานาชาติ 4) การบริหารงานวิจัยและนวัตกรรม 5) การสร้างแพลตฟอร์มความร่วมมือ

สถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา กลุ่มที่ 4 เป็นกลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา มียุทธศาสตร์ที่มุ่งสู่เป้าหมาย 3 ประการ (2564: 2) ดังนี้

1) มุ่งพัฒนาบัณฑิตให้เป็นผู้มีสติปัญญาและคุณธรรม ด้วยการจัดการเรียนการสอน ที่ผสมผสานหลักศาสนากับหลักวิชาการ

2) ให้ความสำคัญกับการวิจัยและสร้างนวัตกรรม โดยยึดหลักศาสนาปรับใช้หลักศาสนาให้เหมาะสมกับสังคมที่เปลี่ยนไปและสร้างหลักการวิชาการที่สอดคล้องกับหลักศาสนาเป็นทางเลือกคู่กับหลักวิชาการของประเทศตะวันตก

3) นำหลักธรรมคำสอนของศาสนาต่าง ๆ มาชี้นำสังคมโดยมุ่งพัฒนาจิตใจสติปัญญาและพฤติกรรมของประชาชนเพื่อให้เกิดสันติสุขและความสามัคคีของคนในชาติ

บนพื้นฐานของกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ (National Qualifications Framework: NQF) ตามที่คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบเมื่อวันที่ 8 มกราคม 2556 และได้นำไปสู่การจัดทำแผนการขับเคลื่อนกรอบคุณวุฒิแห่งชาติสู่การปฏิบัติ ซึ่งผ่านความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 25 พฤศจิกายน 2557 และได้ปรับปรุงกรอบใหม่ให้มีความชัดเจนผ่านคณะกรรมการกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ เมื่อวันที่ 2 สิงหาคม 2559 ซึ่งมีวัตถุประสงค์ของกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ

1) เพื่อเป็นกลไกการปฏิรูปการศึกษา ด้วยการเชื่อมโยงความต้องการกำลังคนเชิงคุณภาพของภาคการผลิตและบริการกับระบบคุณวุฒิทางการศึกษา ให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกอาชีพ โดยใช้ระบบการประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา อันจะเป็นการยกระดับคุณภาพการศึกษาให้มีความเป็นสากล โปร่งใส และเทียบเคียงได้กับนานาชาติ

2) เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) และการเพิ่มโอกาสการศึกษา (Widening Education Participation) ที่จำเป็นต่อการสร้างศักยภาพกำลังคนในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

3) เพื่อสร้างความเชื่อมโยงกับกรอบคุณวุฒิของต่างประเทศอันจะเป็นกลไกสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันด้านกำลังคนของประเทศ เสริมสร้างความคล่องตัวและความมี

ประสิทธิภาพในการเคลื่อนย้ายกำลังคนและนักเรียนนักศึกษาในภูมิภาค (Mobility of Manpower and Student)

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้เชื่อมโยงแผนการปฏิบัติราชการประจำปี 2566 (กองนโยบายและแผน, 2566: 2) ซึ่งมหาวิทยาลัยได้คำนึงถึงความสอดคล้องกับแผน 3 ระดับตามนโยบายของมติคณะรัฐมนตรี เพื่อให้เชื่อมโยงกับแผนปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณ 2566 ได้แก่

1) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

(1) เป้าหมาย สร้างให้คนไทยเป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพ พร้อมสำหรับวิถีชีวิตในศตวรรษที่ 21 สังคมไทยมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อและสนับสนุนต่อการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต

2) ประเด็นยุทธศาสตร์

(1) ปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม

(2) พัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต

(3) ปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21

(4) ตระหนักถึงพหุปัญญาของมนุษย์ที่หลากหลาย

(5) เสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี

(6) สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

3) การบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยได้วิเคราะห์และจัดทำเป็นแผนปฏิบัติราชการประจำปี 2566 ให้มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ บนจุดยืนด้านความเข้มแข็งของมหาวิทยาลัยในฐานะสถาบันศาสนาที่บริการวิชาการและบริการสังคมตามแนววิถีพุทธ ได้ยกระดับการจัดการหลักสูตร โครงการ และกิจกรรมแบบบูรณาการ ร่วมกันของ 1 ส่วนกลาง 10 วิทยาลัย/วิทยาเขต เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยใช้หลักวิชาการ หลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา ซึ่งมีแกนแห่งการพัฒนาร่วมกัน 5 ด้าน (Key Strategic Areas) ได้แก่ ปรัชญา ประยุตต์ ปฏิบัติ ปฏิบัต และปฏิรูป โดยแสดงวิถิแลเจตนาหรือวัตถุประสงค์จำแนกตามแกนแสดงในตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 วิธีแห่งการพัฒนา (Strategies) ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย (กองนโยบายและแผน, 2566: 24)

แก่น Key Strategic Area	วิธี Strategy	เจตนา Strategic Objective
ปรียัติ	วิธี ที่ 1 สืบสาน ส่งต่อ ต่อยอด	มุ่งประดิษฐาน พระพุทธศาสนา ให้มั่นคงในแผ่นดินไทยเพื่อเผยแผ่ให้กว้างไกลไปทั่วโลก
ประยุกต์	วิธี ที่ 2 ผสมผสาน สร้างสรรค์ อย่างลึกซึ้ง	พระพุทธศาสนาได้ยกระดับ และเคียงคู่ไปกับสรรพวิทยาของมวลมนุษยชาติเพื่อให้องค์ภูมิแห่งพุทธปัญญาปรากฏอยู่ท่ามกลาง ความเป็นเลิศของสรรพวิชา
ปฏิบัติ	วิธี ที่ 3 ค้นหา “ตน” เดิน “คน” เสริมสร้าง “สังคม”	นำทาง ยกระดับ และพัฒนาจิตใจชาวโลกสู่การเป็นมนุษย์อีกครั้งเพื่อเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ก่อให้เกิดเป็นสังคมที่มีความเข้มแข็งมีภูมิคุ้มกัน มีจิตวิญญาณและสติปัญญา แบบวิถีพุทธ
ปฏิบัติ	วิธี ที่ 4 ฟื้นฟู เยียวยา นำพา กลับสู่ ความสว่าง	ร่วมเติมเต็ม และเสริมพลัง แก่สังคมทุกภาคส่วนที่อ่อนล้าพลัด หลงเพื่อให้สมาชิกในสังคมฟื้นคืนกลับสู่ความเข้มแข็ง ทางจิตวิญญาณเกิดความมั่นคงยืนหยัด และก้าวเดินต่อไปอย่างยั่งยืนในทิศทางที่ถูกต้องตามทำนองคลองธรรม
ปฏิรูป	วิธี ที่ 5 พลิก เปลี่ยน ปรับ รับ การเปลี่ยนแปลง	พัฒนาองค์กร แบบก้าวกระโดดในทุกองค์พพ ทั้งบทบาท โครงสร้าง กระบวนการ การบริหาร และทรัพยากรเพื่อเป็นองค์กรอนาคตแห่งความรู้และภูมิปัญญาที่ร่วมพัฒนาอนาคตของสังคมไทยและสังคมโลก ซึ่งสามารถปรับตัวได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและรุนแรงในอนาคต

จากแผนปฏิบัติการประจำปี 2566 เพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 มหาวิทยาลัยฯ ได้ดำเนินการปฏิรูประบบการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของแผนการปฏิรูปประเทศ ด้านการศึกษาที่สำคัญ 3 ด้าน คือ ลดความเหลื่อมล้ำ ยกระดับคุณภาพ และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ซึ่งได้ดำเนินการควบคู่ไปตามกรอบนโยบายและยุทธศาสตร์การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2563 – 2570 ตลอดจนแผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ พ.ศ. 2564 – 2570 ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2566 – 2570

เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมสำหรับคนไทยในศตวรรษที่ 21 ให้สามารถนำพาประเทศไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว

คุณภาพบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

มาตรฐานการดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจของสถาบันอุดมศึกษา ได้กำหนดหน้าที่หลักให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วย 4 ด้าน (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2565: 6) ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการวิจัยและการสร้างนวัตกรรม ด้านการบริการวิชาการแก่สังคม และด้านการทะนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม ซึ่งสถาบันอุดมศึกษาต้องดำเนินการด้านการจัดการเรียนการสอน ดังต่อไปนี้

1) กำหนดนโยบายและทิศทางในการผลิตบัณฑิตและการพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาทั้งในระดับชาติและนานาชาติ ความต้องการของชุมชน สังคมและประเทศ ทั้งนี้ตามความเชี่ยวชาญและอัตลักษณ์ของกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา

2) จัดให้มีหลักสูตรการศึกษาที่หลากหลายไม่ว่าแบบให้ปริญญาหรือแบบไม่ให้ปริญญาเพื่อส่งเสริมโอกาสในการเรียนรู้และการศึกษาตลอดชีวิต

3) จัดทำและบริหารหลักสูตรการศึกษาเพื่อให้เกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่เป็นไปตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา

4) มีการพัฒนาคณาจารย์ในเรื่องการจัดกระบวนการเรียนรู้ ทั้งในระบบชั้นเรียนและผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศด้วยเทคนิควิธีการต่าง ๆ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้และการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน รวมทั้งการให้คำปรึกษาและการดูแลผู้เรียนให้ประสบความสำเร็จในการศึกษา

5) กำกับดูแลให้มีการประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะการประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในแต่ละหลักสูตรการศึกษา

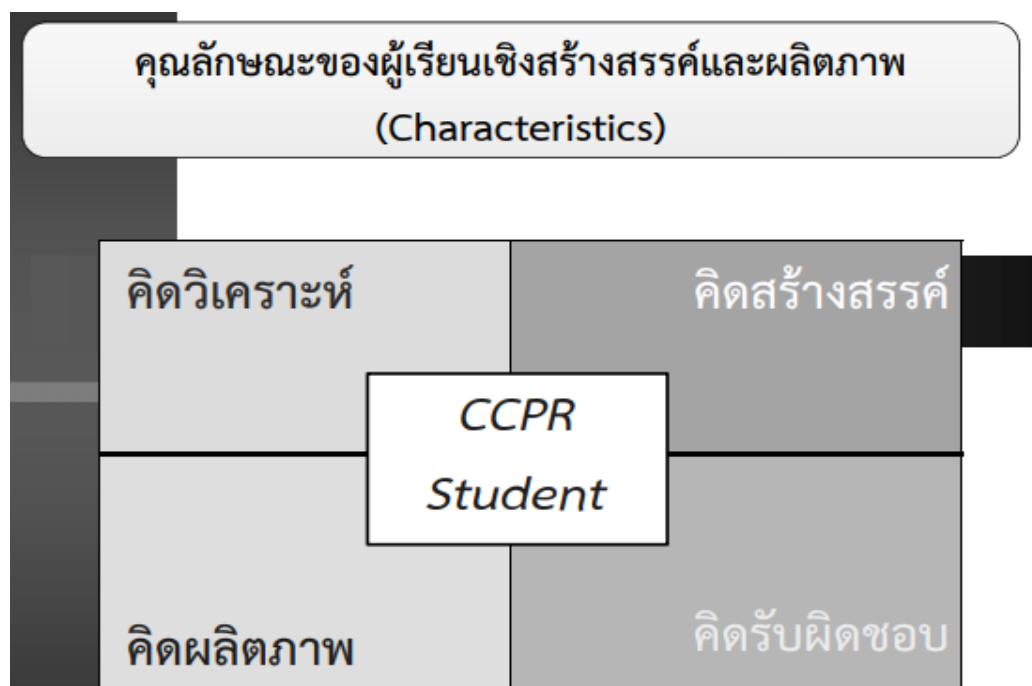
ซึ่งองค์ประกอบสำคัญของตัวบ่งชี้คุณภาพองค์ประกอบด้านการผลิตบัณฑิต

H4: กระบวนทัศน์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ (กระบวนทัศน์ทั่วไป) มีอิทธิพลต่อการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

2.2 กระบวนทัศน์เชิงสร้างสรรค์กับการผลิตบัณฑิต

การศึกษาเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ” ซึ่งประกอบด้วยการคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ การคิดผลิตภาพ และการคิดรับผิดชอบ โดยรวมเรียกว่า CCPR Model (Critical Creative Productive and Responsible) ซึ่งคุณลักษณะทั้ง 4 ประการนี้เชื่อว่าจะสร้างให้บัณฑิตเกิดความสร้างสรรค์และพัฒนาไม่ตกเป็นเหยื่อบริโภคนิยมมีคุณลักษณะทั้ง 4 ประการดังกล่าวข้างต้น (Chaiwaing, et al, 2019) กล่าวคือ คุณลักษณะที่ 1 การคิดวิเคราะห์ (Critical Mind) ในสังคมบริโภคนิยมเราจะต้องให้ผู้เรียนมีความคิดวิเคราะห์ให้ได้เพื่อเขาจะได้เข้าใจ เรียนรู้ และเข้มแข็งและไม่ตกเป็นเหยื่อของการโฆษณาชวนเชื่อทั้งเศรษฐกิจ การเมืองและสังคมก็ตาม คุณลักษณะที่ 2 การคิดสร้างสรรค์ (Creative Mind) เมื่อวิเคราะห์วิจารณ์สิ่งใดแล้วก็ควรจะต้องมีความคิดสร้างสรรค์ คิดสิ่งใหม่ๆ ให้กับตนเองและสังคมด้วย เพราะถ้าเพียงแต่วิเคราะห์ วิเคราะห์ก็จะมีสิ่งใหม่เกิดขึ้น คุณลักษณะที่ 3 การคิดผลิตภาพ (Productive Mind) เมื่อคิดสิ่งใหม่ๆ แล้วก็ต้องนำความคิดนั้น

ไปสู่รูปธรรมคือ การมีผลผลิตใหม่ๆ ด้วยค่าของคนต้องให้มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ คุณลักษณะที่ 4 การคิดรับผิดชอบ (Responsible Mind) ไม่ว่าจะคิด จะวิเคราะห์ จะสร้างสิ่งใหม่อะไรก็ตามจะต้องมีความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อสังคม ต่อสิ่งแวดล้อมภายนอกด้วย ซึ่งจะเป็นพื้นฐานสำคัญของคุณธรรม จริยธรรมต่อไป (Thadphoothon, 2022) คุณลักษณะของผู้เรียนแบบ CCPR Model แสดงได้ดังแผนภาพที่ 2.3 ดังต่อไปนี้



แผนภาพที่ 2.3 แสดงคุณลักษณะของผู้เรียนเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ
ที่มา: ไพฑูรย์ สีนลารัตน์, 2559

คุณลักษณะของผู้เรียนและวิธีการสอนที่จะเสริมสร้างให้บัณฑิตสามารถเป็นผู้มีคุณสมบัติที่ต้องการได้อย่างสร้างสรรค์ตามแนว CCPR Model วิธีการเรียนการสอนก็ต้องปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องตามกันด้วย ซึ่งวิธีการสอนแบบ CCPR Model นั้นประกอบด้วย 4 วิธีการหลัก ๆ ได้แก่ 1) การจัดการเรียนรู้แบบ Criticality-Based (Gervais, et al, 2023) โดยเน้นการคิดวิเคราะห์วิจารณ์เป็นหลัก หลักคิดนี้เกิดจากความเป็นสังคมผู้บริโภครุ่นใหม่ เด็กไทยและคนไทยจึงบริโภคอย่างไม่ไตร่ตรอง คนไทยเราจำเป็นต้องสอนให้เด็กของเรารู้จักวิเคราะห์ เลือกและมั่นใจในตนเองว่า ที่เราจะบริโภคนั้นมีเหตุผลสมควรแล้วหรือไม่ เป็นต้น 2) การจัดการเรียนรู้แบบ Creativity-Based เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดอะไรใหม่ๆ มีมุมมองใหม่ ให้ทางเลือกที่เพิ่มขึ้นกับกิจการต่าง ๆ ให้มีการฝึกการทำงานเพิ่มเติมจนแน่ใจในทักษะการคิดใหม่ได้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน (Sangkhamanon, 2022) 3) การจัดการเรียนรู้แบบ Productivity-Based เป็นการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ ที่มีเป้าหมายให้ผู้เรียนได้สร้างผลงาน (Product) ขึ้นมาจากแนวคิดใหม่ที่ได้เริ่มไว้แล้วแสวงหาวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ได้ผลงานแล้วประเมินตรวจสอบจนแน่ใจในคุณภาพสิ่งที่คิดนั้น (Hoxby & Stange, 2020; Sanmorino &

Karimah, 2021) 4) การจัดการเรียนรู้แบบ Responsibility-Based ข้อนี้อธิบายเรื่องของการรับผิดชอบ ก็คือเรื่องของคุณธรรม จริยธรรมรวมถึงความเสียสละต่อสังคมนั่นเองซึ่งคนไทยต้องเน้นมากทั้งในด้านการสอน การฝึก การให้ทำตามแบบอย่างจนติดเป็นนิสัย (Khatami, et al, 2022) ดังแผนภาพที่ 2.4

วิธีการเรียนการสอนของ CCPR Model

Criticality - Based Instruction • วิเคราะห์ปัญหารายบุคคล • แลกเปลี่ยนความเห็น • ทบทวนตัวเอง / ประเมิน • เป็นตัวของตัวเอง	Creativity- Based Instruction • มองใหม่ / เสนอใหม่ / คิดใหม่ • ให้ทางเลือก / เพิ่ม / ลด • ต่อยอด / เสริม / เพิ่ม • ลองแล้ว / ลองอีก / ให้แน่ใจ
Productive - Based Instruction • วางเป้าหมายที่ผลงาน • แสวงหาวิธีการต่าง ๆ ให้ได้งาน • ทดสอบ / ประเมินคุณภาพ • ปรับเปลี่ยน / สอดส่อง	Responsibility – Based Instruction • ปลุกในทุกกระบวน • นำตัวเองสู่สาธารณะ / สังคม • ดู / ทดสอบ / รูปแบบตัวอย่าง • ย้ำ / ซ้ำ / ทวน ความดีงาม

แผนภาพที่ 2.4 วิธีการสอนและคุณสมบัติของผู้เรียน

ที่มา: ไพฑูรย์ สินลารัตน์, 2559

ภายใต้ปรัชญาการศึกษาเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ เมื่อมีการจัดการเรียนรู้ แบบ CCPR Model แล้ว การจัดบรรยากาศในชั้นเรียนก็ต้องจัดให้เป็นแบบ CCPR ด้วย ซึ่งไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2559 : 17 – 18) ได้เสนอลักษณะบรรยากาศในชั้นเรียนแบบ CCPR ไว้ดังนี้ ลักษณะที่ 1 Innovative Ideas มีกระบวนการที่มีแนวคิดใหม่ ๆ มีการเสนอแนะ มีการพัฒนา มีการจัดระบบ เพื่อให้กระบวนการ Innovation เกิดขึ้น และต้องเป็น กิจกรรมที่ให้ผู้เรียนสามารถร่วมมือกันด้วย ลักษณะที่ 2 Cooperative Activities ชั้นเรียนทำงานร่วมกัน ทั้งนักเรียนกับนักเรียน นักเรียนกับครู ปรัชญา CCPR นี้เชื่อในการร่วมมือกันทำงาน ลักษณะที่ 3 Quality-Oriented ซึ่งสำคัญมากในปรัชญา CCPR เพราะ Product ที่พัฒนาขึ้นมาเพราะหากไม่มีคุณภาพเพียงพอก็ไม่สามารถจะพัฒนาต่อไปได้ลักษณะที่ 4 Social Relevance นั่นคือสิ่งที่เรียนมาต้องเชื่อมโยงกับสังคมมีประโยชน์และใช้ประโยชน์กับสังคมได้บรรยากาศในชั้นเรียนแบบ CCPR แสดงได้ตามแผนภาพ 2.5 ดังต่อไปนี้



แผนภาพที่ 2.5 แสดงบรรยากาศในชั้นเรียนแบบ CCPR

จากการสังเคราะห์องค์ความรู้จากแนวคิดกระบวนการทัศน์การสร้างบัณฑิตตามแนวทาง CCPR Model ได้กำหนดสมมติฐานการศึกษาได้ว่า

H5: กระบวนทัศน์เชิงสร้างสรรค์ตามแนวทาง CCPR Model มีอิทธิพลต่อการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

2.3 การพัฒนากระบวนทัศน์ตามแนวพุทธด้วยหลักคุณธรรม 4

หลักคุณธรรม 4 (อง.จตุกก.21/248/332) (มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2563: 332; A.II.145) เกี่ยวข้องกับการพัฒนากระบวนทัศน์ตามแนวพุทธกระบวนทัศน์การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การปฏิบัติงานของบุคลากร จัดเป็นพุทธกระบวนทัศน์ (Buddhist Paradigm) เป็นอีกหนึ่งกระบวนทัศน์เชิงสร้างสรรค์ เป็นแนวคิดในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมพัฒนาบุคคล โดยได้ให้ความสำคัญในมุมมองพื้นฐานในการทำความเข้าใจความจริงของสรรพสิ่งต่าง ๆ ในโลกนี้ และให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน ซึ่งแต่เดิมกระบวนทัศน์จะมีแนวทางเป็นไปในรูปแบบวิทยาศาสตร์ ซึ่งส่งผลให้เป็นตัวผลักดันให้โลกทั้งใบนี้พัฒนาภายใต้กระแสแห่งวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ที่มีความสัมพันธ์อย่างแนบแน่นกับวัฒนธรรมบริโภคของตลาดโลก ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงมากมายและมีผลกระทบกับสิ่งแวดล้อม สภาพสังคม และวิถีชีวิตของผู้คนมากมายรวมถึงการกำหนดวิธีคิดและรูปธรรมการแก้ปัญหาตามมาก็เป็นไปตามแนววิถีวิทยาศาสตร์ ดังนั้นจึงมีบุคคลหลายฝ่ายรวมถึงนักวิทยาศาสตร์ เริ่มตระหนักถึงวิธีคิดและวิธีแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้หลุดจากกรอบวิธีวิทยาศาสตร์ที่สุดโต่งมาทำการหากระบวนทัศน์ใหม่ อาทิเช่น พุทธกระบวนทัศน์

การนำแนวทางหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ ซึ่งพุทธกระบวนทัศน์ในที่นี้ได้นำหลักคุณธรรม 4 เพื่อการบูรณาการและประยุกต์ใช้ให้เข้ากับการพัฒนาการผลิตบัณฑิตทั้งนี้เพราะในโลก พุทธธรรม

พุทธศาสนาเป็นเครื่องชี้ทางแก้ปัญหาของมนุษย์ด้วยความรู้ที่ถูกต้องสอดคล้องกับสภาพสิ่งแวดล้อมตามเป็นจริงของชีวิตและโลก ระบบความรู้ที่เริ่มต้นที่การตรัสรู้ของพระพุทธเจ้าและตกทอดมาถึงปัจจุบันในรูปของพระไตรปิฎกหรือพระบาลีรวมทั้งคำอธิบายขยายความขึ้นหลังคือ อรรถกถา ฎีกา และอนุฎีกา สิ่งเหล่านี้เป็นหลักฐานที่ผู้ประสงค์จะพัฒนาปรับเปลี่ยนพฤติกรรมบุคคลากรในองค์กรจะต้องแสวงหาความจริงเกี่ยวกับหลักการพัฒนาปรับเปลี่ยนโดยใช้สติปัญญาค้นคว้าวิเคราะห์นำมาตรวจสอบกับประสบการณ์ในอดีตและใช้ประโยชน์แก้ไขปัญหามูลค่าการขององค์กรได้การนำหลักคุณธรรม 4 มาใช้สำหรับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อให้มนุษย์หรือบุคคลากรได้ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานจึงเป็นตัวอย่างที่ดี หลักคุณธรรม 4 เป็นหลักธรรมหนึ่งซึ่งธรรมหมวดนี้ในภาษาบาลีเรียกว่า ธรรมที่เป็นไปเพื่อปัญญาวิมุตติ หรือปัญญาวิมุตติธรรม โดยมีความหมายถึงคุณธรรมทางปัญญาที่องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงมอบไว้เป็นมรดกทางธรรมให้แก่เหล่าพุทธศาสนิกชนทั้งหลายเพื่อเป็นทฤษฎี เป็นหลักวิชาการในการดำเนินชีวิต ที่เราจะได้ศึกษาหาความรู้ไม่ว่าจะเป็นทั้งทางโลกและทางธรรม ในยุคใด สมัยใดก็สามารถศึกษาได้ ขอเพียงแต่เรามีความตั้งใจจริงในทุก ๆ เรื่อง แล้วลงมือปฏิบัติอย่างเอาชีวิตเป็นเดิมพัน ความสุขและความเจริญย่อมบังเกิดขึ้นกับตัวเราอย่างแน่นอนทั้งนี้เพราะธรรมเป็นเครื่องเจริญ หรือธรรมที่ก่อให้เกิดความเจริญงอกงาม เป็นหลักธรรมที่เกื้อกูลต่อการศึกษาเพื่อพัฒนาปัญญาให้เจริญขึ้น องค์ประกอบหลักคุณธรรม 4 ประกอบด้วย 1) สัปปริสสังเสวะ 2) สัทธัมมัสสวนะ 3) โยนิโสมนสิการ 4) อัมมานุอัมมาปฏิบัติ โดยที่แสดงในแผนภาพที่ 2.6



แผนภาพที่ 2.6 หลักคุณธรรม 4

1. สัปปริสสังเสวะ (Sappurisasamseva)

สัปปริสสังเสวะ หมายความว่า การคบหาสัทบุรุษ เป็นหลักธรรมเพื่อความสัมพันธ์กับผู้อื่น การได้เสวนาพูดคุยกับเพื่อนหรือมิตรที่ดีไม่ว่าจะเป็นใครก็ตามที่มีความรู้ดี มีความประพฤติดีมีการอบรมบ่มนิสัย มีปัญญา เหล่านี้เป็นคุณสมบัติของคนที่ควรคบหาเป็นกัลยาณมิตร ให้คำแนะนำในทางที่ถูก และชี้บอกทางที่ผิดในการดำเนินชีวิตทุกมิติ หากเป็นคติทางพระพุทธศาสนา กัลยาณมิตรผู้สามารถสร้างศรัทธาให้ผู้เป็นมิตรได้เข้าถึงการนับถือพระรัตนไตรเป็นสรณะ ได้บอกให้ทราบถึง

การศึกษาแนวทางปฏิบัติตามหลักธรรม ได้แก่ ปรีชาปฏิบัติ และปฏิบัติ และมีสมณาวนาและวิปัสสนา ภาวนาเป็นแนวทางการปฏิบัติ ผู้ที่แนะนำได้อย่างนี้ถือว่าเป็นกัลยาณมิตร เป็นสัทบุรุษผู้ควรแก่การคบหาสมาคม ในพระสูตรตันตปิฎก ทีฆนิกาย ปาฎิกวรรค เล่ม 3 ภาค 2 (มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2563: 229) แสดงลักษณะแห่งสัปปริสรธรรม 7 ที่ประกอบด้วย ธัมมัญญ เป็นผู้รู้จักเหตุ อัตถัญญ เป็นผู้รู้จักผล อัตตัญญ เป็นผู้รู้จักตน มัตตัญญ เป็นผู้รู้จักประมาณ กาลัญญ เป็นผู้รู้จักกาลเวลา ปริสัญญญ เป็นผู้รู้จักบริษัท และ ปุคคลัญญ เป็นผู้รู้จักบุคคล

2. สัทธัมมัสสนะ (Saddhammassavana)

สัทธัมมัสสนะ หมายความว่า การฟังพระสัทธรรม ซึ่งพระสัทธรรมนั้นทางพระพุทธศาสนา แสดงไว้หลายนัยและหลายแห่งดังเช่น ปรากฏในพระสูตรตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย ทสก เอกาทสก นิบาต เล่ม 5 (มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2563: 129) สัทธัมมัญญิตยา ความว่า สัทธรรมมี 3 อย่าง คือ ปรีชาปฏิบัติ สัทธรรม ปฏิบัติสัทธรรม อธิคมสัทธรรม บรรดาสัทธรรม 3 อย่างนั้น พุทธวณะทั้งหมดชื่อว่า ปรีชาปฏิบัติสัทธรรม สัทธรรมนี้คืออรุณคฤณ 13 จาริตศีล วาริตศีล ส่วนสมาธิ วิปัสสนา ชื่อว่า ปฏิบัติสัทธรรม และโลกุตตรธรรม 9 ชื่อว่า อธิคมสัทธรรม สัทธรรมนั้นแม้ทั้งหมด เพราะเหตุที่เมื่อมีบัญญัติสิกขาบท ภิกษุทั้งหลายย่อมเรียนสิกขาบทวิภังค์แห่งสิกขาบทนั้น และพระพุทธวณะอื่น เพื่อส่องความสิกขาบทและวิภังค์นั้น และเมื่อปฏิบัติสิกขาบทตามที่ทรงบัญญัติ บำเพ็ญข้อปฏิบัติย่อมบรรลุลोकุตตรธรรมที่พึงบรรลุด้วยข้อปฏิบัติ ฉะนั้น พระสัทธรรม ในพระสูตรตันตปิฎก ทีฆนิกาย ปาฎิกวรรค เล่ม 3 ภาค 2 (มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2563: 229) สัทธรรม 7 ดูก่อนท่านผู้มีอายุทั้งหลาย ภิกษุในพระธรรมวินัยนี้ ประกอบด้วยคุณ ได้แก่ เป็นผู้มีศรัทธา เป็นผู้มีหิริ เป็นผู้มีโอตตปปะ เป็นผู้มีพหุสุต เป็นผู้ปรารภความเพียร เป็นผู้มัสติมันคง และ เป็นผู้มีปัญญา

3. โยนิโสมนสิการ (Yonisomanasikāra)

โยนิโสมนสิการ หมายความว่า ทำใจให้แยบคาย มีความตรึกนึกคิด พิจารณาอย่างเข้าอกเข้าใจ ลึกซึ้งในสิ่งที่ได้รับรู้ทางอายตนะจนทราบถึงเหตุและผลของเรื่องนั้น ๆ (S.V.2-30; A.I.11-31; It.9.) นำมาสู่การวิเคราะห์ สังเคราะห์ แยกแยะเพื่อพิสูจน์เป็นกระบวนการทางปัญญา โดยหลักโยนิโสมนสิการเป็นปัจจัยที่เอื้อในการนำความรู้ไปใช้ในการศึกษาเล่าเรียนและการดำเนินชีวิตและเป็นแนวทางช่วยสนับสนุนกระบวนการจัดการความรู้ (สาริณี อาษา, 2564) พระพุทธองค์แสดงหลักโยนิโสมนสิการในพระไตรปิฎกซึ่งแสดงในพระสูตรตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย เอกนิบาต-ทุกนิบาต เล่ม 1 ภาค 2 ความว่า “เราไม่เห็นธรรมอื่นแม้อย่างหนึ่งที่เป็นเหตุให้กุศลที่ยังไม่เกิด เกิดขึ้นหรืออกุศลธรรมที่เกิดขึ้นแล้วเสื่อมไปเหมือนการใส่ใจโดยแยบคาย (โยนิโสมนสิการ)” (มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2563: 129) โยนิโสมนสิการ ประกอบด้วย โยนิโส กับ มนสิการ โยนิโส มาจาก โยนิ แปลว่า เหตุ ต้นเค้า แหล่งเกิด ปัญญา อุบาย วิธี ทางส่วน มนสิการ แปลว่า การทำใจ การคิด คำนึง นึกถึง ใส่ใจ พิจารณา เมื่อรวมกันเป็นโยนิโสมนสิการ ท่านแปลสืบ ๆ กันมาว่า การทำใจ โดยแยบคาย ซึ่งในคัมภีร์ชั้นอรรถกถาและฎีกาได้ไขความให้ความหมาย ๆ ไว้ 4 แบบ คือ 1) อุบาย มนสิการ แปลว่า คิดให้เข้าถึงความจริง ทำให้หยั่งรู้สภาวะลักษณะ 2) ปณมสิการ หมายถึง คิดเป็น ทาง ถูกทางตามแนวเหตุผล 3) การณมนสิการ แปลว่า คิดตามเหตุ สืบสาวค้นหาเหตุผล 4) อุปปาท มนสิการ แปลว่า คิดให้เกิดผล หมายถึง การคิดการพิจารณาให้เกิดกุศลธรรม เช่นปลูกไร่ให้เกิด ความเพียรให้หายโกรธ ทำให้มีสติหรือจิตใจเข้มแข็งมั่นคง เป็นต้น (พระอริการพจนารายณ์ กิตติคุณ, 2563)

โยนิโสมนสิการในทางพระพุทธศาสนาจำแนกไว้ 10 ประเภท ได้แก่ วิธีคิดแบบหาเหตุผล วิธีคิดแบบแยกองค์ประกอบ วิธีคิดแบบสามัญญลักษณะ วิธีคิดแบบอริยสัจ วิธีคิดแบบอรรถธรรมสัมพันธ์ วิธีคิดแบบพิจารณาความเจริญความเสื่อม วิธีคิดแบบพิจารณาคูณค่าที่แท้จริง วิธีคิดแบบสร้างสรรค์ วิธีคิดอย่างมีสตินอยู่กับปัจจุบัน และวิธีคิดแบบองค์รวม สรุปแสดงในตารางที่ 2.2 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2.2 ประเภทของโยนิโสมนสิการในทางพระพุทธศาสนา

ประเภทของโยนิโสมนสิการในทางพระพุทธศาสนา		
ประเภท	ความสัมพันธ์กับทฤษฎีการคิด	แนวทางในการพิจารณา
วิธีคิดแบบหาเหตุผล (Rationality)	การคิดเชิงวิเคราะห์ (Analytical Thinking)	คิดแบบอิติปัจจยตา คิดวิเคราะห์ด้วยการพิจารณา
วิธีคิดแยกส่วน (Analysis)	การคิดเชิงสังเคราะห์ (Synthesis Thinking)	คิดแบบธาตุวัตถาน การคิดแบบสังเคราะห์ การคิดแบบแยกแยะองค์ประกอบ
วิธีคิดแบบสามัญญ ลักษณะ (The Three Characteristic)	การคิดเชิงอนาคต(Futuristic Thinking)	การคิดแบบศึกษาปรากฏการณ์ทาง ธรรมชาติ การคิดพิจารณาตามนัยแห่งกฎไตร ลักษณะ
วิธีคิดแบบอริยสัจ (The Four Noble Truths)	การคิดเชิงบูรณาการ (Integrative Thinking)	การคิดแบบปริญา คือ การคิด เข้าใจปัญหา การคิดแบบปหานะ คือ การคิดเพื่อ แก้ไขปัญหา การคิดแบบสังฉิกริยา คือ การคิดที่ นำไปสู่การแก้ไขปัญหายั่งยืน การคิดแบบภาวนา คือ การคิดที่ นำไปสู่การปฏิบัติให้ดับซึ่งปัญหา
วิธีคิดแบบอรรถธรรม สัมพันธ์ (Principle and Rational)	การคิดเชิงกลยุทธ์ (Strategic Thinking)	การคิดแบบศึกษาเป้าหมายและ วิธีการอย่างมีเป้าหมายและหวังผล การบรรลุ
วิธีคิดแบบพิจารณาความ เจริญความเสื่อม (Solution of Paradox in progress and decline)	การคิดเชิงประยุกต์ (Applicative Thinking)	การคิดแบบพิจารณาคูณและโทษ การคิดแบบพิจารณาข้อดี (อายุ โกศล) และ ข้อเสีย (อภัยโกศล)

ประเภทของโยนิโสมนสิการในทางพระพุทธศาสนา		
ประเภท	ความสัมพันธ์กับทฤษฎีการคิด	แนวทางในการพิจารณา
วิธีคิดแบบพิจารณา คุณค่าแท้จริง และคุณค่า ที่ไม่แท้จริง (Real and Unreal Value)	การคิดเชิงวิพากษ์ (Critical Thinking)	การคิดแบบปัจเจกวิธี คือ พิจารณาถึงแก่นแท้จริงๆ
วิธีคิดแบบสร้างสรรค์ (Creative thinking)	การคิดเชิงสร้างสรรค์ (Creative thinking)	การคิดแบบอุปทกมนสิการ คือ การคิดสร้างสรรค์ คิดเชิงบวก คิดให้ เกิดประโยชน์ เป็นต้น
วิธีคิดอยู่กับปัจจุบัน (Present thinking)	การคิดเชิงมโนทัศน์ (Conceptual Thinking)	การคิดอย่างมีสติอยู่กับอารมณ์ ปัจจุบันที่เกิดขึ้นในขณะหนึ่งๆ ผ่าน ประสาทสัมผัสทั้ง 6 ได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ
วิธีคิดแบบองค์รวม (Holistic Thinking)	การคิดเชิงเปรียบเทียบ (Comparative thinking)	การคิดแบบวิภาษวิธี คือ การคิด แยกแยะ จำแนก เทียบเคียงกับ ความจริงเฉพาะหน้า การคิดแบบประเมิณถึงความเป็นไป ได้และเป็นไปไม่ได้ การคิดแบบเปรียบเทียบ

4. ธัมมานุธัมมปฏิบัติ (Dhammānuddhammapaṭipatti)

ธัมมานุธัมมปฏิบัติ (A.II.145.) หมายถึง การปฏิบัติให้ถูกหลัก นำสิ่งที่ได้เล่าเรียนรับฟังและ
ตรัสตรองเห็นชัดแล้ว ไปใช้หรือปฏิบัติหรือลงมือทำ ให้ถูกต้องตามหลักตามความมุ่งหมาย ให้หลักย่อย
สอดคล้องกับหลักใหญ่ ข้อปฏิบัติย่อยสอดคล้องกับจุดหมายใหญ่ ปฏิบัติธรรมอย่างรู้เป้าหมาย เช่น
สันโดษเพื่อเกื้อหนุนการงาน ไม่ใช่สันโดษกลายเป็นเกียจคร้าน เป็นต้น (พระครูปลัดธีรเชษฐ์ ฐานวโร
(แก้วคุณเมือง), 2559) การปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม, ปฏิบัติธรรมให้ถูกต้องตามหลักคือให้
สอดคล้องพอดีตามขอบเขตความหมายและวัตถุประสงค์ที่สัมพันธ์กับธรรมข้ออื่น ๆ นำสิ่งที่ได้เล่า
เรียนและตรัสตรองเห็นชัดแล้วไปใช้ปฏิบัติให้ถูกต้องตามหลักตามความมุ่งหมายของสิ่งนั้น ๆ ธรรมหมวด
นี้ในบาลีที่มาเรียกว่า ธรรมที่เป็นไปเพื่อปัญญาคุณคือเพื่อความเจริญงอกงามแห่งปัญญา (Panphet,
2022)

การปฏิบัติธรรม เป็นนัยสำคัญหลักของ ธัมมานุธัมมปฏิบัติ หากพิจารณาอย่างผิวเผินอาจจะ
รู้สึกว่าเป็นคำที่เข้าใจและอธิบายได้อย่างง่าย แต่พอจะอธิบายให้คนอื่นได้รู้และเข้าใจกลับเป็นเรื่อง
ยาก ในประเด็นนี้ ผู้ศึกษาสามารถ พิจารณาได้ 2 ข้อ คือ ข้อที่หนึ่งพิจารณาตามคำศัพท์หรือรูปศัพท์
ทางไวยากรณ์บาลี ได้แก่คำศัพท์ ภาษาบาลีว่า ปฏิบัติ แปลว่า การถึง, การถึงเฉพาะ, การดำเนิน,
การทำ, การปฏิบัติ, ความปฏิบัติ, ข้อปฏิบัติ, ความประพฤติ (พันตรี ป. หลงสมบูรณ์, 2546: 428)
ข้อที่สองพิจารณาตามนักปราชญ์ทาง พุทธศาสนา ท่านพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต)

ได้กล่าวถึงการปฏิบัติธรรมก็คือการนำเอาธรรม มาใช้ในการดำเนินชีวิต หรือเอามาช่วยให้การดำเนินชีวิตเป็นไปอย่างถูกต้อง ดังนั้น การปฏิบัติธรรมจึงมีความหมายได้ 2 ประการ คือ

1) การปฏิบัติธรรมในความหมายแบบกว้าง หมายถึงการนำเอาธรรมาปฏิบัติหรือการทำกิจ ทำหน้าที่ให้ถูกต้อง ให้เป็นประโยชน์แก่ชีวิต

2) การปฏิบัติธรรมในความหมายแบบแคบ หมายถึงการปลีกตัวไปทำกรรมฐานหรือไปบำเพ็ญสมาธิ ด้วยวิธีเจริญจิตภาวนา (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2555: 1) เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการปฏิบัติธรรมมากขึ้น จึงเห็นควรพิจารณาอีกคำหนึ่งคือคำว่า ปฏิบัติ หมายถึงความประพฤติหรือการกระทำ (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), 2546: 117) ซึ่งในที่นี้หมายถึงเอาการกระทำทางกาย การกระทำทางวาจา และการกระทำทางใจ ให้พร้อมเป็นหนึ่งเดียว โดยถือตามกรอบแห่งหลักกรรม 3 คือกายกรรม วาจากรรม มโนกรรม และมีคำอธิบายดังนี้

(1) การกระทำทางกาย หมายถึงการยืน เดิน นั่ง นอนอย่างมีสติ ด้วยการขยับเยื้อนเคลื่อนไหวช้า ๆ (เหมือนคนถือประคองน้ำเต็มแก้วระวังไม่ให้น้ำหก) ด้วยการมีสติระลึกทุกกิริยาอาการ ดังที่ พุทธพจน์ว่า

ภิกษุทั้งหลาย ข้อปฏิบัติอีกประการหนึ่งคือ ภิกษุเมื่อเดินอยู่ ย่อมรู้ชัดว่า กำลังเดินอยู่ เมื่อยืนอยู่ ย่อมรู้ชัดว่ากำลังยืนอยู่ เมื่อนั่งอยู่ ย่อมรู้ชัดว่ากำลังนั่งอยู่ เมื่อนอนอยู่ ย่อมรู้ชัดว่ากำลังนอนอยู่ หรือว่าภิกษุตั้งกายไว้ด้วยอาการอย่างใดอยู่ ก็ย่อมรู้ชัดด้วยอาการอย่างนั้น (ม.ม. (ไทย), 12/108/104)

(2) การกระทำทางวาจา หมายถึงพูดในใจ สาธยาย บริกรรมอย่างถูกต้อง หมายถึงจิตของผู้ปฏิบัติต้องพูด สาธยายหรือบริกรรมอยู่ในคำใดคำหนึ่งโดยเฉพาะ ให้ตรงกับสภาวะธรรมปัจจุบันที่ปรากฏตามความเป็นจริง

(3) การกระทำทางใจ หมายถึงการใช้จิตใจไปใส่ใจ (โยนิโสมนสิการ) รู้สภาวะธรรมอย่างเป็นระบบ ซึ่งเป็นการระลึกรู้สภาวะธรรมโดยใช้จิตใจเป็นองค์กำหนดการปฏิบัติธรรมจึงเป็นการกระทำทางกาย การกระทำทางวาจา และการกระทำทางใจ เพื่อความสงบทางจิตใจ ไม่ใช่เพียงแค่พูดคิดหรือนึกถึงธรรมะต่าง ๆ ที่ได้ศึกษาเล่าเรียนมา ดังที่ พระพุทธเจ้าตรัสว่า

ภิกษุในธรรมวินัยนี้เรียนธรรม คือ สุตตะ เคยยะ เวยากรณะ คาถา อิ ติวุต ตกะ ชาตกะ อัฏฐตธรรม เธอไม่ปล่อยให้วันคืนล่วงเลยไป ไม่ละการหลัก เร้นอยู่ตามประกอบความสงบใจภายใน เพราะการเรียนธรรมนั้น ภิกษุชื่อว่า เป็นผู้อยู่ด้วยธรรมอย่างนี้แล (ขุ.ธ. (ไทย), 5/51/111)

ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า การปฏิบัติธรรมคือการอยู่ด้วยธรรม ซึ่งได้แก่การตามอยู่รู้ความสงบภายในจิตใจอยู่ เป็นกระบวนการในการพัฒนาจิตใจ พัฒนาชีวิตให้มีสติปัญญาจนนำไปสู่ความพ้นทุกข์ ซึ่งพุทธศาสนาเรียกแนวทางนั้นว่า วิปัสสนา ที่มุ่งเน้นให้มนุษย์ได้ใช้เป็นแนวทางใน การพัฒนาศักยภาพแห่งความเป็นมนุษย์ เพื่อสร้างสรรค์สติและปัญญาให้เป็นไปในทิศทางที่ถูกต้องเหมาะสม อันจะนำไปสู่การหมดปัญหาหรือดับทุกข์ในทุกระดับ

จากการสังเคราะห์องค์ความรู้จากแนวคิดกระบวนการทัศน์การสร้างบัณฑิตโดยกระบวนการทัศน์ตามแนวหลักพุทธธรรม 4 และการสังเคราะห์การพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์และกระบวนการ

ทัศน์ทั่วไปมีผลต่อการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา ได้กำหนดสมมติฐานการศึกษา (แผนภาพที่ 2.7) ได้ว่า

H6 : กระบวนทัศน์ตามแนวหลักพุทธธรรม 4 มีผลต่อการพัฒนากระบวนทัศน์เชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

แนวทางการพัฒนากระบวนทัศน์เชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา มุ่งเน้นศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการผลิตบัณฑิตที่มีความรอบรู้และคุณธรรม การศึกษานี้ได้จำแนกตัวแปรย่อยเป็น 5 หมวดหมู่หลักเพื่อวิเคราะห์ถึงบทบาทและผลกระทบที่มีต่อการผลิตบัณฑิตตามหลักปรัชญาทางศาสนา ดังนี้

1. การขยายโอกาสทางการศึกษาและการสนับสนุน (Expansion of Educational Opportunities and Support)

การขยายโอกาสทางการศึกษาให้กับพระภิกษุ สามเณร และคฤหัสถ์มีความสำคัญในการพัฒนาศักยภาพด้านปัญญาและคุณธรรม (พระมหาเฉลิมชัย ธรรมชโย, 2564) ซึ่งรวมถึงการจัดตั้งกองทุนเพื่อสนับสนุนผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษาและการปรับปรุงระเบียบเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้กองทุนเพื่อประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน การศึกษาพบว่า การสนับสนุนเชิงโครงสร้างเหล่านี้ช่วยลดช่องว่างทางการศึกษาและส่งเสริมให้บัณฑิตเข้าถึงโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต

2. การผลิตบัณฑิตและหลักสูตรการศึกษา (Graduate Production and Academic Curriculum Development)

หลักสูตรการศึกษาที่ถูกออกแบบให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและประเทศ โดยอิงตามหลักพุทธศาสนาและปรัชญา มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาบัณฑิตที่มีคุณธรรม จริยธรรม (กรมการศาสนา, 2565) หลักสูตรเหล่านี้ยังเน้นการบูรณาการการดำเนินชีวิตและวิชาชีพผ่านการบริหารจัดการการเรียนการสอนที่มีมาตรฐานสูง (สุวัฒน์ วรดุติ, 2564) ทำให้บัณฑิตสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพในสังคม

3. การสร้างประสบการณ์การเรียนรู้และพัฒนานักศึกษา (Creation of Learning Experiences and Student Development)

การสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่ครอบคลุมและทันสมัยเป็นปัจจัยที่ช่วยให้นักศึกษาเกิดความรู้และมีความรู้ที่หลากหลาย (วรวิญญู เจริญทรัพย์, 2564) งานวิจัยแสดงให้เห็นว่าการส่งเสริมการใช้สื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย รวมถึงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความสนใจของนักศึกษา เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้นักศึกษามีความพร้อมที่จะเผชิญกับความท้าทายทางสังคมในอนาคต

4. การพัฒนาสมรรถนะทางกาย จิตใจ สติปัญญา และสังคม (Development of Physical, Mental, Intellectual, and Social Competencies)

การพัฒนาสมรรถนะทางกาย จิตใจ สติปัญญา และสังคมโดยอาศัยหลักธรรมทางพุทธศาสนาและปรัชญาเป็นการเสริมสร้างคุณลักษณะที่จำเป็นสำหรับบัณฑิตในศตวรรษที่ 21 (กุลจิรา ชมพูวัฒนา, 2563) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและจิตสำนึกเพื่อส่วนรวม (ศรีสุข บัวระบัด, 2565) งานวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่าการปลูกฝังคุณธรรมทางพุทธศาสนาในทุกระดับของการศึกษา สามารถนำไปสู่การผลิตบัณฑิตที่มีความเข้มแข็งทั้งด้านร่างกายและจิตใจสามารถใช้ปัญญา

ในการแก้ไขปัญหาในชีวิตและสังคมด้วยวิธีการใหม่ ๆ เข้าใจทฤษฎีและเทคนิควิธีการ การแสวงหาความรู้ในการวิเคราะห์ประเด็นและปัญหาสำคัญได้อย่างสร้างสรรค์ สามารถสังเคราะห์โดยบูรณาการแนวคิดต่าง ๆ ทั้งจากภายในและภายนอก สามารถนำเสนองานวิจัยไปพัฒนาองค์กรด้วยวิธีที่เหมาะสม (มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 2563: 7-8)

5. การพัฒนาศักยภาพของอาจารย์ (Enhancement of Faculty Potential)

การพัฒนาศักยภาพของอาจารย์ผ่านการบูรณาการหลักธรรมทางพุทธศาสนาและปรัชญามีผลต่อคุณภาพการเรียนการสอนอย่างมีนัยสำคัญ (ปรีชา รุ่งเรือง, 2564) ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาทักษะในการสอน การวิจัย หรือการจัดการหลักสูตร งานวิจัยนี้พบว่าอาจารย์ที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพอย่างต่อเนื่องสามารถถ่ายทอดความรู้และสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่ดีแก่บัณฑิตได้มากขึ้น

การวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ของ หลักคุณธรรม 4 และ กระบวนทัศน์เชิงสร้างสรรค์ ในบริบทของการผลิตบัณฑิต

ในบริบทการผลิตบัณฑิตของการวิเคราะห์เชิงวิพากษ์เกี่ยวกับหลักคุณธรรม 4 สามารถวิเคราะห์และนำเสนอบทวิเคราะห์ดังนี้

1) จุดแข็ง

หลักการบูรณาการองค์รวมพบว่าหลักคุณธรรม 4 (สัปปุริสสังเสวะ, สัทธัมมัสสนะ, โยนิโสมนสิการ, และธัมมานุธัมมปฏิบัติ) ช่วยพัฒนาบัณฑิตในมิติที่ครอบคลุม ทั้งด้านปัญญา จริยธรรม และการปฏิบัติ (มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 2563) เช่น สัปปุริสสังเสวะ ส่งเสริมการคบหากัลยาณมิตร ช่วยพัฒนาความสัมพันธ์ในองค์กรและสร้างสังคมที่มีคุณธรรม โยนิโสมนสิการ กระตุ้นการคิดอย่างมีเหตุผล ช่วยให้บัณฑิตสามารถตัดสินใจได้ดีในยุคที่ข้อมูลมีความหลากหลาย ความยืดหยุ่นในการปรับใช้หลักธรรมเหล่านี้สามารถปรับเข้ากับบริบทที่แตกต่างกัน เช่น การพัฒนาคุณลักษณะเชิงวิชาการ และจริยธรรมในสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยและต่างประเทศ (Thadphoothon, 2022)

2) ข้อจำกัด

ข้อจำกัดในด้านการบูรณาการกับเทคโนโลยีในยุคดิจิทัล หลักคุณธรรม 4 อาจขาดกลไกที่ชัดเจนในการเชื่อมโยงกับการเรียนการสอนที่ใช้เทคโนโลยี เช่น การเรียนรู้ออนไลน์ (Johnson & Wong, 2024) แต่ความท้าทายในบริบทที่หลากหลายทางวัฒนธรรม เช่น การนำหลักพุทธธรรมไปประยุกต์ในสังคมที่ไม่ได้ยึดถือศาสนาพุทธ เช่น ประเทศตะวันตก อาจพบอุปสรรคในการยอมรับแนวคิดที่เน้นจริยธรรมพุทธแบบดั้งเดิม (Wang et al., 2021) ซึ่งข้อจำกัดของการบูรณาการหลักคุณธรรม 4 ในยุคดิจิทัลและบริบทที่หลากหลายทางวัฒนธรรม สามารถจำแนกได้ดังนี้

2.1) ข้อจำกัดในด้านการบูรณาการกับเทคโนโลยีในยุคดิจิทัล

หลักคุณธรรม 4 ซึ่งประกอบด้วย สัปปุริสสังเสวะ (การคบหากัลยาณมิตร), สัทธัมมัสสนะ (การฟังธรรม), โยนิโสมนสิการ (การคิดอย่างมีเหตุผล), และธัมมานุธัมมปฏิบัติ (การปฏิบัติธรรมตามธรรม) ถูกออกแบบขึ้นในบริบทของสังคมโบราณ ซึ่งไม่มีเครื่องมือทางเทคโนโลยีในลักษณะที่ใช้กันในปัจจุบัน ทำให้เกิดความยากลำบากในการปรับใช้ในสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ออนไลน์ที่เน้นเทคโนโลยีดิจิทัล เช่น การจัดการเรียนการสอนผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ ซึ่งต้องการ

กลไกการบูรณาการที่สามารถช่วยให้ผู้เรียนซึมซับหลักธรรมได้อย่างลึกซึ้ง เช่น การพัฒนาสื่อการสอนดิจิทัลที่สะท้อนคุณค่าในหลักธรรมเหล่านี้ (Johnson & Wong, 2024) นอกจากนี้ งานวิจัยของ Smith และ Green (2023) ชี้ว่า แม้เทคโนโลยีจะมีศักยภาพในการขยายขอบเขตของการเรียนรู้แต่การออกแบบเนื้อหาทางจริยธรรมในรูปแบบดิจิทัลนั้นมักจะขาดความเชื่อมโยงกับคุณค่าดั้งเดิมทำให้ผู้เรียนอาจไม่ได้สัมผัสกับแก่นแท้ของหลักธรรมที่ถูกสื่อออกมา

2.2) ความท้าทายในบริบทที่หลากหลายทางวัฒนธรรม

ในสังคมที่ไม่ได้ยึดถือศาสนาพุทธ เช่น ประเทศในตะวันตก การนำหลักพุทธธรรมไปประยุกต์ใช้อาจพบความท้าทายในแง่ของความเข้าใจและการยอมรับ เนื่องจากวัฒนธรรมตะวันตกมักเน้นคุณค่าที่เกี่ยวกับปัจเจกบุคคลและเสรีภาพ มากกว่าการปฏิบัติธรรมที่มีความสอดคล้องกับชุมชนและจริยธรรมแบบรวมหมู่ ซึ่งเป็นหัวใจของหลักพุทธธรรม 4 (Wang et al., 2021) Brown และ Taylor (2022) เสนอว่า การปรับเปลี่ยนหลักธรรมพุทธให้อยู่ในรูปแบบที่ไม่อ้างอิงศาสนาโดยตรง เช่น การเน้นคุณค่าของการคิดอย่างมีเหตุผล (โยนิโสมนสิการ) และการสร้างสัมพันธ์ที่ดีในที่ทำงาน (สัปปุริสสังเสระ) อาจช่วยลดอุปสรรคในการนำไปปรับใช้ในบริบทที่หลากหลาย อย่างไรก็ตาม งานวิจัยของ Wang และคณะ (2021) ระบุว่า การเน้นย้ำความสากลของหลักธรรม เช่น การนำเสนอเป็นเครื่องมือทางจริยธรรมที่ช่วยสร้างความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม สามารถช่วยให้หลักพุทธธรรมมีความเกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาร่วมสมัย เช่น การเปลี่ยนแปลงทางสภาพอากาศหรือความไม่เท่าเทียมทางสังคม

2.3) ข้อเสนอแนะในด้านการบูรณาการกับเทคโนโลยีในยุคดิจิทัล

การพัฒนาสื่อดิจิทัลที่สะท้อนคุณค่าของหลักธรรม โดยเชื่อมโยงกับการเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยี เช่น การใช้ AI หรือ VR เพื่อสร้างประสบการณ์ที่จำลองการปฏิบัติธรรมในรูปแบบเสมือนจริง การปรับบริบทของหลักพุทธธรรม 4 ให้เหมาะสมกับวัฒนธรรมที่แตกต่าง เช่น การนำเสนอแนวคิดในฐานะ “กรอบแนวทางการพัฒนาปัญญาและจริยธรรม” ที่ไม่ยึดติดกับกรอบศาสนาการวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับผลกระทบของการนำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้ในระบบการศึกษาที่มีความหลากหลายทางเทคโนโลยีและวัฒนธรรม

3) แนวทางแก้ไขปรับปรุง

3.1) การบูรณาการเทคโนโลยีโดยการพัฒนาสื่อดิจิทัลที่อธิบายหลักธรรมในรูปแบบที่เข้าใจง่าย เช่น แอปพลิเคชันหรือแพลตฟอร์มการเรียนรู้ที่สร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและหลักธรรม

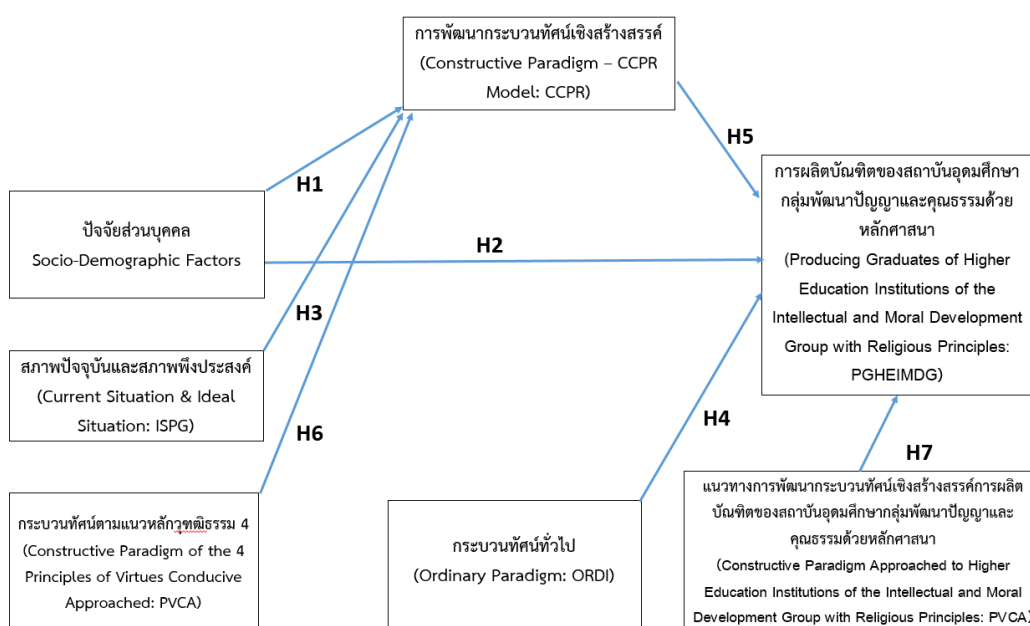
3.2) การปรับบริบททางวัฒนธรรมโดยการแปลงหลักพุทธธรรม 4 ให้มีลักษณะสากล เช่น การนำเสนอเป็นแนวคิดเพื่อพัฒนาสติปัญญาและจริยธรรมโดยไม่เน้นกรอบศาสนา

3.3) การเชื่อมโยงกับแนวคิดดั้งเดิมด้วยการปรับกระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ให้เข้ากับบริบทวัฒนธรรม เช่น การใช้แนวคิด "โยนิโสมนสิการ" เพื่อสนับสนุนการคิดสร้างสรรค์ที่มีเหตุผลและจริยธรรม

สรุปหลักพุทธธรรม 4 และกระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์มีศักยภาพในการพัฒนาการผลิตบัณฑิตในยุคปัจจุบัน แต่จำเป็นต้องวิเคราะห์และปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงทั้งในด้านเทคโนโลยี ความหลากหลายทางวัฒนธรรม และข้อจำกัดในแต่ละพื้นที่ การนำเสนอแนว

ทางแก้ไขที่ผสมผสานองค์ความรู้จากอดีตและปัจจุบันจะช่วยเสริมสร้างการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืนจากการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตบัณฑิตในสถาบันอุดมศึกษาที่เน้นพัฒนาปัญญาและคุณธรรมตามหลักศาสนา การขยายโอกาสทางการศึกษา หลักสูตรการเรียนการสอน การสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ การพัฒนาสมรรถนะ และการพัฒนาศักยภาพอาจารย์ ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่การผลิตบัณฑิตที่มีความรอบรู้และคุณธรรม พร้อมทั้งจะเป็นบุคลากรที่มีคุณภาพในสังคม

H7: แนวทางการพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนามีอิทธิพลต่อการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา



แผนภาพที่ 2.7 สมมติฐานการวิจัยเชิงปริมาณของกระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา (ประยุกต์จากรูปแบบแนวความคิดการออกแบบ 21 : Model Templates for PROCESS for SPSS and SAS Model 21 (Hayes & The Guilford Press, 2013-2016) [Conditional indirect effect of X on Y through $M_i = (H1 + H3)(H5 + H7)$ Direct effect of X on Y = H2]

2.4 ข้อเสนอเชิงนโยบาย

ข้อเสนอเชิงนโยบาย หมายถึง กระบวนการศึกษารวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบเพื่อให้ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและข้อเสนอต่าง ๆ จากผลการวิจัยเชิงนโยบายตลอดจนแนวทางปฏิบัติที่อาจจะเป็นไปได้ในการแก้ปัญหาหรือการพัฒนาในเรื่องใดเรื่องหนึ่งในระดับนโยบายที่ผู้วิจัยจะสื่อสารแก่บุคลากรที่ทำหน้าที่ในการตัดสินใจเพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนหรือปรับปรุงแก้ไขนโยบาย กลยุทธ์หรือโครงการต่าง ๆ ต่อไป นโยบาย ตามนัยแห่งพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ให้ความหมายว่า หลักการและวิธีปฏิบัติซึ่งถือเป็นแนวดำเนินการ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554) ออกพอด ดิกชันนารี

ให้คำจำกัดความว่า นโยบาย (Policy) หมายถึง แผนปฏิบัติการที่ตกลงหรือเลือกโดยพรรคการเมือง ธุรกิจ ฯลฯ นโยบายเกี่ยวกับการศึกษาของรัฐบาลชุดปัจจุบัน บริษัทได้ใช้นโยบายที่เข้มงวดเกี่ยวกับการขโมยของในร้าน ผู้จัดการคนใหม่คาดว่าจะใช้นโยบายใหม่ นโยบายของบางสิ่ง เราได้พยายามดำเนินนโยบายความเป็นกลาง นโยบายในการทำบางสิ่ง (Oxford Learner's Dictionaries, 2023)

นโยบายสามารถกำหนดเป็นชุดของหลักการ แนวทาง และการดำเนินการที่รัฐบาล องค์กร หรือบุคคลนำมาใช้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายเฉพาะหรือแก้ไขปัญหเฉพาะ มันสามารถมีได้หลายรูปแบบ เช่น กฎหมาย ข้อบังคับ โครงการ หรือความคิดริเริ่ม และสามารถนำไปปฏิบัติในระดับต่าง ๆ ของรัฐบาล ตั้งแต่ระดับท้องถิ่นไปจนถึงระดับชาติและระดับนานาชาติ (Howlett & Cashore, 2020) จุดประสงค์หลักของนโยบายคือเพื่อชักจูงหรือกำหนดพฤติกรรม โดยการกระตุ้นให้เกิดการกระทำบางอย่างหรือโดยการกีดกันผู้อื่น นโยบายสามารถออกแบบเพื่อจัดการกับประเด็นต่าง ๆ มากมาย เช่น การเติบโตทางเศรษฐกิจ สวัสดิการสังคม การคุ้มครองสิ่งแวดล้อม สาธารณสุข และความมั่นคงของประเทศ เป็นต้น กระบวนการกำหนดนโยบายมักเกี่ยวข้องกับหลายขั้นตอน ได้แก่ การระบุปัญหา การกำหนดนโยบาย การนำไปใช้ การนำไปปฏิบัติ และการประเมินผล ในแต่ละขั้นตอน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่าง ๆ อาจมีส่วนร่วม รวมถึงเจ้าหน้าที่ของรัฐ กลุ่มผลประโยชน์ ผู้เชี่ยวชาญ และประชาชนทั่วไป โดยรวมแล้ว นโยบายเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับการบรรลุเป้าหมายทางสังคมและจัดการกับความท้าทายที่ซับซ้อน และการทำความเข้าใจบทบาทและหน้าที่ของนโยบายเป็นสิ่งสำคัญสำหรับทุกคนที่สนใจในการเมืองหรือกิจการสาธารณะ

2.4.1 นโยบายการศึกษาสากล

จากข้อมูลของ UNESCO (2015) ได้แสดงให้เห็นว่านโยบายด้านการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญที่นำไปสู่ทุกแง่มุมหลักของหลักสูตรในการจัดการศึกษาซึ่งเป็นที่ทราบกันดีว่าเป็นตัวกำหนดคุณภาพ การรวม และความเกี่ยวข้อง นอกจากนี้ยังเป็นแกนหลักในการหล่อหลอมทัศนคติและทักษะทางสังคม เช่น ความอดทนและความเคารพ การจัดการความขัดแย้ง ความเท่าเทียมทางเพศ ความยุติธรรม ความมั่นใจในตนเอง แรงจูงใจ ในขณะเดียวกันก็มีส่วนช่วยพัฒนาทักษะการคิดที่ผู้เรียนจำเป็นต้องนำไปใช้ ตอบสนองความต้องการในชีวิตประจำวันของพวกเขา นอกจากนี้ หลักสูตรยังทำหน้าที่เป็นกระบวนการที่กล่าวถึงและปลูกจิตสำนึกของบุคคลผ่านการเรียนรู้ที่มีให้ อันเป็นผลจากกระแสโลกาภิวัตน์ สังคมในปัจจุบันเป็นตัวแทนของวัฒนธรรมที่หลอมรวมเข้าด้วยกันซึ่งมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ผ่านสิ่งที่จับต้องได้ หรือผลลัพธ์ที่จับต้องไม่ได้ของหลักสูตร ภายใต้บริบทดังกล่าว ประเทศที่ถูกมองว่ามีอำนาจมากกว่าดูเหมือนจะมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงในวัฒนธรรมและประเพณีทางจิตซึ่งจะกำหนดสิ่งที่เรียกว่าความรู้ใหม่ เนื่องจากหลักสูตรเป็นตัวแทนของการเรียนรู้ที่มีให้สำหรับนักเรียน สิ่งนี้จึงมีความหมายว่าหลักสูตรมีทฤษฎีและการปฏิบัติอย่างไร เราได้รับทราบข้อกังวล (Gershon, 2015) ที่ถูกหยิบยกขึ้นมาว่า “ไม่มากนักที่จะไม่มีความเป็นไปได้ทางการศึกษามากมายเกี่ยวกับความหมายของหลักสูตรหรือวิธีที่หลักสูตรสามารถทำหน้าที่ได้ แต่อุดมคติ ความคิดและกระบวนการทางการศึกษานั้นถูกตีกรอบและวางกรอบใหม่อย่างต่อเนื่องตามวิสัยทัศน์ที่แคบโดยเฉพาะ ชุดคำตอบที่แคบพอๆ กัน ...การเรียนรู้ด้านวิชาการ ความเสมอภาคทางสังคมและเนื้อหาวิชาการทั้งหมด โดยไม่คำนึงถึงหัวข้อหรือการนำเสนอมีความจำเป็นอย่างยิ่งและแยกจากกันไม่ได้ โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับแนวคิด กระบวนการ และระบบนิเวศที่เกี่ยวข้องกับการเลือกสิ่งนี้มากกว่าสิ่งนั้น” (หน้า 2-3) คำถามจึงไม่ใช่

แค่เกี่ยวกับสิ่งที่ถกเถียงกันในหลักสูตร แต่เกี่ยวกับวิธีที่เรากำหนดกรอบประเด็นที่กำลังถกเถียงกัน ในบริบทที่รวมถึงความท้าทายของโลกาภิวัตน์ ปรากฏการณ์ของลัทธิปัจเจกนิยมร่วมสมัย อุดมการณ์ เศรษฐกิจที่มุ่งเน้นตลาดและอิทธิพลของสื่อสังคมออนไลน์ วิธีที่เรามองและเรียนรู้การใช้ชีวิตเป็นสิ่ง สำคัญอย่างยิ่งในการเรียนรู้

คุณสมบัติภายใน ตามที่เดโลร์ (Delors, 1996) และผู้ร่วมงานได้ถกเถียงกันในปี 1996 ว่า หากการศึกษาจะประสบความสำเร็จได้อย่างไร “ในการทำให้ผู้เรียนไม่เพียงกลายเป็นผู้ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ที่โรงเรียนเท่านั้น แต่ยังรวมถึงพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ คนทำงานที่มี ประสิทธิภาพ สมาชิกชุมชนและผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตในโลกที่พึ่งพาซึ่งกันและกันมากขึ้นเรื่อย ๆ” (Nan-Zhao n.d.) จากนั้น เราจำเป็นต้องปรับโครงสร้างหลักสูตรใหม่โดยเน้นไปที่สิ่งที่ได้รับการอธิบายว่า เป็นเสาหลักทั้งสี่ของการเรียนรู้ ได้แก่ การเรียนรู้เพื่อรู้ การเรียนรู้ที่ต้องทำ เรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันและ เรียนรู้ที่จะเป็น ประเด็นเหล่านี้ก่อให้เกิดความต้องการที่เพิ่มขึ้นในการวิเคราะห์การประยุกต์ใช้ หลักสูตรในเชิงปรัชญาอุดมการณ์ และการปฏิบัติโดยใช้เลนส์ระหว่างวัฒนธรรมและข้ามวัฒนธรรม เช่นในงานเขียนหนังสือชื่อว่า *Intercultural Studies of Curriculum: Theory, Policy and Practice* ในงานเขียนเล่มนี้ถือเป็นหัวใจสำคัญบทบาทของหลักสูตรที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ ซึ่งพยายามที่จะให้โอกาสสำหรับการแลกเปลี่ยนที่เท่าเทียมกันและการเปรียบเทียบ ระหว่างและระหว่างวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ในหนังสือเล่มนี้ผู้เขียนจากทั่วทั้งห้าทวีปได้จัดทำ การวิเคราะห์ระหว่างวัฒนธรรมของทฤษฎีหลักสูตร นโยบายและการปฏิบัติใน 17 ประเทศที่แตกต่างกัน สิ่งนี้ทำได้โดยใช้การรวบรวมข้อมูลเดียวกันรวมถึงวิธีการระหว่างประเทศและทวีปต่าง ๆ เพื่อ สรรวจปัญหาเดียวกัน สิ่งนี้ได้ก่อให้เกิด “วัฒนธรรมของทฤษฎีหลักสูตร นโยบาย และการปฏิบัติ” ภายในประเทศ และระหว่างประเทศ และระหว่างและระหว่างประเพณี และความเฉพาะเจาะจง อื่น ๆ ภายในและระหว่างประเทศ สิ่งที่น่าเสนอไว้แล้วนี้เป็นคุณสมบัติที่เป็นนวัตกรรมใหม่ของหนังสือ เนื่องจากคนในและนอกระบบการศึกษายังคงต่อสู้กับหลักสูตรและการจัดทำหลักสูตร หนังสือเล่มนี้ ต่อเนื่องจากชุดการศึกษาระหว่างวัฒนธรรมในการศึกษาที่ริเริ่มโดยพอลมัลเลโอ (Paul Miller) ในลักษณะที่เป็นนวัตกรรมนี้ ในขณะที่เขาสนับสนุนให้นักวิจัยแสวงหาความเข้าใจเกี่ยวกับแนวปฏิบัติ ด้านการศึกษาในและข้ามวัฒนธรรมโดยเน้นเฉพาะในการสร้างการยอมรับที่เท่าเทียมกันความรู้จาก วัฒนธรรมและมุมมองที่แตกต่างกัน

การศึกษาระหว่างวัฒนธรรมของหลักสูตร เป็นการบูรณาการ ทฤษฎี นโยบายและการปฏิบัติ แสดงถึงแนวทางที่สำคัญต่อการทำความเข้าใจหลักสูตรโดยการแยกแยะคุณค่า และข้อสันนิษฐานของ ประเด็นหลักสูตรตามที่สำรวจโดยผู้เขียนที่แตกต่างกัน วิธีการดังกล่าวมีความสำคัญเนื่องจากแคลลี (Kelly, 2004: 21) ตั้งข้อสังเกตว่า “การขาดความสามารถในการวิเคราะห์เชิงวิจารณ์และระบุ ตำแหน่งคุณค่าที่แฝงอยู่ในรูปของหลักสูตรที่เรากำลังเผชิญอยู่นั้นเป็นสิ่งที่ไม่สอดคล้องกับการพัฒนา การศึกษาในระยะยาว” ยิ่งกว่านั้นมุมมองระหว่างวัฒนธรรมกับหลักสูตรให้ความเข้าใจในมุมมองที่ หลากหลายซึ่งสามารถดูหลักสูตรได้ ดังนั้นจึงเป็นการท้าทายอุดมการณ์ของเราแต่ละคน แบ่งออกเป็น สองส่วน บทต่าง ๆ นำเสนอการวิจัยเชิงประจักษ์เกี่ยวกับหลักสูตรของทั้งสามประเทศครอบคลุม ประเด็นต่าง ๆ แต่ละส่วนจะเริ่มต้นด้วยบทนำ โดยเราจะเห็นภาพรวมของแต่ละบท โดยหัวข้อ หลักสูตรแบบแพรคซิส (Curriculum as Praxis) เสนอบริบทสำหรับการสะท้อนความเชื่อมโยง

ระหว่างหลักสูตรที่วางแผนไว้ หลักสูตรที่ดำเนินการ และผลลัพธ์ของหลักสูตร ในแง่นี้ ตามความเห็นของ Grundy (1987) หลักสูตรไม่ได้เป็นเพียงแผนที่จะดำเนินการเท่านั้น แต่หลักสูตรในฐานะแพรคซิสเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยกันและกันและบูรณาการซึ่งรวมการวางแผน การปฏิบัติและการประเมิน ซึ่งส่งผลให้เกิดการกระทำที่มุ่งมั่นโดยแสดงข้อมูล การนำเสนอการตรวจสอบการปฏิบัติหลักสูตรในบริบทของประเทศต่าง ๆ 3 บริบทด้วยมุ่งหมายที่จะให้ความเข้าใจในการกระทำที่มุ่งมั่นที่เป็นผลเมื่อมีการปฏิบัติตามหลักสูตรที่วางแผนไว้ซึ่งสะท้อนถึงปรัชญาที่แตกต่างกันประเด็นที่สองคือ ประเด็นสำคัญนอกเหนือจากการสอน (Critical Issues Beyond Pedagogy) จากนั้นเปลี่ยนวาทกรรมระหว่างวัฒนธรรมเป็นการวิเคราะห์มิติทางอุดมการณ์ของหลักสูตร สิ่งนี้เกี่ยวข้องกับการไปไกลกว่าสิ่งที่มีโครงสร้างในหลักสูตรเพื่อมีอิทธิพลต่อความรู้และประสบการณ์ ในบริบทนี้ การเรียนการสอนถูกมองว่าเป็นสิ่งที่ใช้เพื่อมีอิทธิพลต่อการรู้จักตนเองผู้อื่น และโลก แต่ละบทในหัวข้อนี้จะกล่าวถึงปรัชญาและนโยบายเฉพาะที่เป็นรากฐานของทฤษฎีหลักสูตรและนโยบายที่แตกต่างกันสามบริบทของแต่ละประเทศ ภาพสะท้อนที่สำคัญเกี่ยวกับวิธีการนำเสนอประเด็นและวัฒนธรรมของผู้คนในหลักสูตรเมื่อมีคนมองข้ามข้อมูลที่น่าเสนอ การสนทนาเชิงวิพากษ์ ปลุกจิตสำนึก และสร้างนวัตกรรมในการจัดทำทฤษฎีหลักสูตร นโยบาย และการปฏิบัติภายในและข้ามบริบทและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน แนวคิดเหล่านี้จะช่วยท้าทายความเข้าใจผิดที่เราอาจมีอยู่ ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบหรือรูปร่างแบบใดและนำไปสู่การยอมรับว่าความเข้าใจผิดหลายประการเหล่านี้เกิดจากปัจจัยแวดล้อม เช่น การปฏิเสธโอกาสทางการศึกษาและเศรษฐกิจอย่างกว้างขวางสำหรับชนกลุ่มน้อย อคติทางสังคมที่ยังคงมีอยู่และสมมติฐานที่มีข้อบกพร่อง (Wolk 2011)

ในบริบทที่กล่าวถึงหลักสูตรสะท้อนถึงคุณค่าของสังคมหรือส่วนหนึ่งของสังคม เราจำเป็นต้องตรวจสอบให้แน่ใจว่านักการศึกษาอยู่ในสถานการณ์ที่หลักสูตรถูกถกเถียง ท้าทาย และพัฒนาผ่านกระบวนการทำงานร่วมกัน (Mitchell and Sackney 2009; Torrance and Humes 2558) คำพูดของ John Goodlad มีความสำคัญเพิ่มขึ้นในบริบทดังกล่าว กู๊ดแลดกล่าวว่า (Goodlad, 2003: 21)

“การต่อสู้เพื่อความยุติธรรม ความเสมอภาค ความเคารพ และความชื่นชมต่อความหลากหลายของมนุษย์มีมาอย่างยาวนานและมักจะมีปัญหา มันยังคงเป็นเช่นนั้น คำตอบที่เราารู้คือการศึกษ แต่การศึกษาแม้ว่าเราจะเคารพแนวคิดนี้ แต่ก็ไม่ดีในตัวเอง เราต้องใส่ความมีศีลธรรมเข้าไปในการศึกษาอย่างตั้งใจและแม้กระทั่งหลงใหล”

การจัดการกับความอยุติธรรมที่มีอยู่ในโลกที่แทรกซึมอยู่ในสังคมของเรา เราต้องสอนนักเรียนถึงอุดมคติของประชาธิปไตยและความเท่าเทียมกันทางสังคม และให้โอกาสเยาวชนของเราในการปฏิบัติตามอุดมคติเหล่านั้นในชีวิตประจำวันทั้งในและนอกโรงเรียน ไม่ว่าเราจะมีส่วนร่วมกับบริบทใด ด้วยเหตุนี้ มุมมองที่หลากหลายจึงมีความสำคัญในการสร้างทฤษฎีหลักสูตร นโยบาย และแนวปฏิบัติที่เป็นธรรมทางสังคม และให้โอกาสสำหรับความหลากหลายทางความคิด นี่คือหลักการที่เอกสารนี้สนับสนุน บทเหล่านี้มีจุดประสงค์เพื่อให้ความกระจ่างว่าผู้เขียนจากทั่วโลกวางกรอบและจัดการปัญหาอย่างไร และประเด็นเรื่องความยุติธรรมทางสังคม (ใน) ผ่านเลนส์และมุมมองต่าง ๆ ความตั้งใจคือการเปิดการสนทนาให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้นเพื่อ “สะท้อนความหลากหลายของเสียงและวิสัยทัศน์ของหลักสูตรได้ดีขึ้น” (Gershon, 2015: 4)

จากภาพรวมของนโยบายด้านการศึกษาศาสนาโดยมีหลักการด้านนโยบายการศึกษาขององค์การสหประชาชาติ (UNESCO,) การศึกษาเป็นระบบที่ซับซ้อนซึ่งมีระบบย่อยและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมากมายที่เชื่อมต่อถึงกัน การตัดสินใจใด ๆ ต้องครอบคลุมหนึ่งในระดับหนึ่งของการศึกษาจะนำการเปลี่ยนแปลงมาสู่องค์ประกอบและระบบย่อยอื่น ๆ ความเชื่อมโยงระหว่างกันนี้ต้องการนโยบายและผู้มีอำนาจตัดสินใจเพื่อให้แน่ใจว่านโยบายการศึกษาและกรอบยุทธศาสตร์ที่สอดคล้องและสอดคล้องกันนั้นมาจากมุมมองของภาคส่วนและระบบ ความท้าทายที่เกิดขึ้น เช่น การแปลงเป็นดิจิทัลอย่างรวดเร็ว ความเหลื่อมล้ำที่เพิ่มขึ้นและการหยุดชะงักที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โรคระบาดและความขัดแย้ง เรียกร้องให้ประเทศต่าง ๆ พัฒนานโยบายและกลยุทธ์ที่ยืดหยุ่นและยั่งยืนเพื่อสร้างระบบการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ เกี่ยวข้อง และเปลี่ยนแปลง นโยบายสาธารณะในด้านการจัดการศึกษาของประเทศนั้น ๆ

2.4.2 นโยบายการศึกษาของไทย

แผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ พ.ศ. 2564–2570 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2566–2570): กรอบการพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์เพื่อขับเคลื่อนประเทศอย่างยั่งยืน แผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ พ.ศ. 2564–2570 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2566–2570) ได้ถูกกำหนดขึ้นเพื่อยกระดับคุณภาพระบบอุดมศึกษาไทยให้สอดคล้องกับเป้าหมายการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและสร้างความยั่งยืนให้กับสังคมไทย โดยมีวิสัยทัศน์ว่า “อุดมศึกษาสร้างคน สร้างปัญญา ปลุกฝังคุณธรรม เพื่อพัฒนาสังคมไทยอย่างยั่งยืน” และประกอบด้วย 3 ยุทธศาสตร์สำคัญ ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาศักยภาพคน

เน้นการเรียนรู้ตลอดชีวิตและเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าถึงการศึกษาอย่างเท่าเทียม โดยให้ความสำคัญกับการยกระดับคุณภาพอุดมศึกษาและพัฒนาสมรรถนะกำลังคนให้ตอบสนองต่อทิศทางการพัฒนาประเทศ ทั้งนี้ยังมุ่งสร้างบุคลากรอุดมศึกษาที่มีคุณภาพสูงเพื่อรองรับความต้องการในอนาคต

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ส่งเสริมระบบนิเวศวิจัยในอุดมศึกษา

ยุทธศาสตร์นี้มุ่งเน้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการวิจัยในระบบอุดมศึกษา เพื่อสร้างองค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรมที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง รวมถึงสนับสนุนการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านการวิจัยทั้งในระดับประเทศและระดับสากล

ยุทธศาสตร์ที่ 3 จัดระบบอุดมศึกษาใหม่

เน้นการปฏิรูประบบอุดมศึกษาเพื่อลดข้อจำกัดและอุปสรรคในการพัฒนา โดยมุ่งสู่การบริหารจัดการที่สอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาล การพัฒนาอัตลักษณ์ของสถาบันอุดมศึกษา การเสริมสร้างโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลและระบบฐานข้อมูล รวมถึงการปฏิรูประบบการเงินอุดมศึกษา

ความสำคัญของแผนต่อยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

บทบาทของอุดมศึกษาไทยภายใต้แผนนี้ได้รับการเน้นย้ำให้เป็นกลไกสำคัญในการสนับสนุนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี โดยมีเป้าหมายที่จะช่วยให้ประเทศหลุดพ้นจากกับดักรายได้ปานกลาง และก้าวไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้วภายในปี พ.ศ. 2580 การบูรณาการทรัพยากรและการพัฒนา

ระบบอุดมศึกษาที่แข็งแกร่งจะนำไปสู่การผลิตกำลังคนที่มีคุณภาพ และสร้างองค์ความรู้ที่สามารถขับเคลื่อนประเทศไปสู่เป้าหมายที่กำหนด

ทั้งนี้ ในการประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 10 มกราคม 2566 ได้มีมติเห็นชอบกรอบวงเงินงบประมาณด้านการอุดมศึกษาสำหรับปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 รวมจำนวน 114,970.40 ล้านบาท ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการขับเคลื่อนแผนนี้ (สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2566)

2.5 การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index: PNI)

ความต้องการความจำเป็น (Priority Needs Index: PNI) เป็นแนวคิดที่อ้างอิงถึงวิธีการที่ใช้ในการระบุและจัดลำดับความสำคัญของความต้องการของประชากรหรือชุมชนในสถานการณ์ฉุกเฉินหรือวิกฤต ช่วยจัดสรรทรัพยากรและช่วยเหลืออย่างมีประสิทธิภาพโดยกำหนดพื้นที่หรือกลุ่มที่ต้องการความสนใจและความช่วยเหลือทันที PNI คำนึงถึงปัจจัยและตัวบ่งชี้ต่าง ๆ เพื่อประเมินความรุนแรงและความเร่งด่วนของความต้องการ โดยทั่วไปปัจจัยเหล่านี้รวมถึงข้อมูลทางสังคม เศรษฐกิจ และประชากร ตลอดจนข้อมูลเกี่ยวกับความเปราะบางของประชากรที่ได้รับผลกระทบและความสามารถในการรับมือกับวิกฤต เป้าหมายคือการระบุผู้ที่มีความเสี่ยงหรือเสียเปรียบมากที่สุด และตรวจสอบให้แน่ใจว่ามีการกระจายทรัพยากรตามนั้น

ตัวบ่งชี้เฉพาะที่ใช้ใน PNI อาจแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับบริบทและประเภทของเหตุฉุกเฉิน ตัวอย่างเช่น ในกรณีของภัยพิบัติทางธรรมชาติ เช่น พายุเฮอริเคนหรือแผ่นดินไหว ตัวชี้วัดอาจรวมถึงขอบเขตของความเสียหายต่อโครงสร้างพื้นฐาน ความพร้อมของบริการที่จำเป็น เช่น น้ำและไฟฟ้า และการพลัดถิ่นของผู้คนจากที่อยู่อาศัย ในแง่ของวิธีการ PNI มักจะเกี่ยวข้องกับการกำหนดน้ำหนักหรือคะแนนให้กับตัวบ่งชี้แต่ละตัวตามความสำคัญที่สัมพันธ์กัน น้ำหนักเหล่านี้กำหนดผ่านการปรึกษาหารือกับผู้เชี่ยวชาญ ตัวแทนชุมชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย คะแนนสำหรับแต่ละตัวบ่งชี้จะรวมกันเพื่อคำนวณคะแนนลำดับความสำคัญโดยรวมสำหรับแต่ละพื้นที่ทางภูมิศาสตร์หรือกลุ่มประชากร ยิ่งคะแนนลำดับความสำคัญสูงเท่าใด ระดับความต้องการและความเร่งด่วนในการให้ความช่วยเหลือก็จะยิ่งมากขึ้นเท่านั้นด้วยการใช้ PNI องค์กรด้านมนุษยธรรม รัฐบาล และหน่วยงานช่วยเหลือสามารถตัดสินใจอย่างชาญฉลาดเกี่ยวกับการจัดสรรทรัพยากร กลยุทธ์การแทรกแซง และการระดมทีมรับมือเหตุฉุกเฉิน ดัชนีนี้ช่วยให้แน่ใจว่ามีการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือมากที่สุด โดยกำหนดเป้าหมายไปยังพื้นที่หรือกลุ่มที่ต้องการความช่วยเหลือในทันทีเพื่อบรรเทาผลกระทบของวิกฤต

เป็นที่น่าสังเกตว่าการใช้งานเฉพาะและรายละเอียดของ PNI อาจแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับองค์กรหรือหน่วยงานที่ใช้ ภูมิภาคหรือภาคส่วนต่าง ๆ อาจมีเวอร์ชันของตนเองหรือมีการปรับเปลี่ยนดัชนีเพื่อให้เหมาะกับบริบทและความต้องการเฉพาะของตน Priority Needs Index (PNI) ใช้เป็นหลักในการจัดการเหตุฉุกเฉินและการตอบสนองด้านมนุษยธรรม ช่วยเป็นแนวทางการตัดสินใจและการจัดสรรทรัพยากรในช่วงวิกฤต ทำให้มั่นใจได้ว่าทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดจะถูกส่งไปยังพื้นที่หรือประชากรที่มีความต้องการมากที่สุด PNI เป็นเครื่องมือที่ต้องใช้การวิจัยอย่างต่อเนื่อง การตรวจสอบ และการปรับให้เข้ากับบริบทเฉพาะ นักวิจัยมีบทบาทสำคัญในการปรับแต่งวิธีการ

ปรับปรุงตัวบ่งชี้ที่ใช้ และรวมแหล่งข้อมูลใหม่เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเหตุฉุกเฉินและการตอบสนองด้านมนุษยธรรม สูตรและวิธีการคำนวณเฉพาะสำหรับ Priority Needs Index (PNI) อาจแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับบริบทและองค์กรหรือหน่วยงานที่ใช้ อย่างไรก็ตาม เราสามารถให้กรอบทั่วไปสำหรับการคำนวณ PNI มีดังนี้

1) การเลือกตัวบ่งชี้ ระบุตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องซึ่งจับมิติหลักของความเปราะบางและความจำเป็นในบริบทที่กำหนด ตัวบ่งชี้เหล่านี้อาจรวมถึงปัจจัยต่าง ๆ เช่น ความเสียหายของโครงสร้างพื้นฐาน การเข้าถึงบริการที่จำเป็น ตัวบ่งชี้ทางเศรษฐกิจและสังคม ข้อมูลประชากร และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม

2) การให้น้ำหนักตัวบ่งชี้ กำหนดน้ำหนักให้กับตัวบ่งชี้แต่ละตัวเพื่อสะท้อนถึงความสำคัญที่สัมพันธ์กันในการกำหนดความต้องการลำดับความสำคัญ น้ำหนักมักจะถูกกำหนดผ่านการปรึกษาหารือจากผู้เชี่ยวชาญ การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และการพิจารณาเป้าหมายและวัตถุประสงค์เฉพาะของการประเมิน

3) การเก็บข้อมูล รวบรวมข้อมูลของแต่ละตัวบ่งชี้ในระดับพื้นที่ที่เหมาะสม (เช่น ชุมชน ตำบล ภูมิภาค) ข้อมูลอาจมาจากแหล่งต่าง ๆ รวมถึงการสำรวจ บันทึกการบริหาร ภาพถ่ายดาวเทียม และฐานข้อมูลที่มีอยู่

4) การกำหนดมาตรฐาน กำหนดมาตรฐานข้อมูลสำหรับแต่ละตัวบ่งชี้เพื่อให้แน่ใจว่าอยู่ในมาตราส่วนเดียวกันและสามารถเปรียบเทียบได้ สิ่งนี้อาจเกี่ยวข้องกับกระบวนการต่าง ๆ เช่น การทำให้เป็นมาตรฐาน การเปลี่ยนแปลง หรือการจัดอันดับ

5) การให้คะแนนตัวบ่งชี้ ให้คะแนนตัวบ่งชี้มาตรฐานแต่ละตัวตามความรุนแรงหรือระดับความต้องการ ทำได้โดยใช้วิธีการต่าง ๆ เช่น ให้คะแนนเป็นตัวเลขหรือจัดหมวดหมู่เป็นระดับ (เช่น ต่ำ กลาง สูง)

6) การคำนวณ รวมตัวบ่งชี้ที่ถ่วงน้ำหนักและให้คะแนนเพื่อคำนวณ PNI สำหรับแต่ละพื้นที่ทางภูมิศาสตร์หรือกลุ่มประชากร ซึ่งสามารถทำได้ผ่านการดำเนินการทางคณิตศาสตร์ต่าง ๆ เช่น การสรุปแบบถ่วงน้ำหนัก ค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก หรือเทคนิคการสร้างดัชนี

7) การจัดอันดับ จัดอันดับพื้นที่หรือกลุ่มตามคะแนน PNI ตามลำดับจากมากไปน้อย การจัดอันดับนี้ให้รายการลำดับความสำคัญของสถานที่หรือประชากรที่มีความต้องการในระดับสูงสุด

Priority Needs Index (PNI) เป็นเครื่องมือที่ช่วยระบุและจัดลำดับความสำคัญของความต้องการในชุมชนหรือประชากรที่ประสบปัญหาในสถานการณ์ฉุกเฉินหรือวิกฤต โดยพิจารณาจากปัจจัยด้านสังคม เศรษฐกิจ ประชากร และความสามารถในการรับมือของประชากรที่ได้รับผลกระทบ เป้าหมายหลักของ PNI คือการช่วยให้ทรัพยากรจำกัดถูกจัดสรรไปยังพื้นที่หรือกลุ่มที่มีความเปราะบางและความต้องการสูงสุด (World Bank, 2021) Smith และคณะ (2023) ใช้วิธีการให้คะแนนแบบถ่วงน้ำหนักกับตัวบ่งชี้ เช่น การเข้าถึงบริการสุขภาพ และความเสียหายจากภัยพิบัติ เพื่อระบุพื้นที่ที่ต้องการความช่วยเหลือในทันที องค์กรด้านมนุษยธรรมและรัฐบาลใช้ PNI ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดสรรทรัพยากร เช่น การจัดส่งสิ่งของจำเป็นไปยังพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากพายุไซโคลนในบังคลาเทศ (Rahman et al., 2022) การวางแผนช่วยเหลือผู้ลี้ภัยในเขตความขัดแย้งในซีเรีย (OCHA, 2021) การปรับปรุงและพัฒนาวิธีการมีบทบาทสำคัญในการพัฒนา PNI ให้มี

ประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น การใช้ข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) และการวิเคราะห์เชิงคาดการณ์ (Predictive Analytics) เพื่อเพิ่มความแม่นยำในการจัดลำดับความสำคัญ (Brown & Taylor, 2024)

สูตรเฉพาะและขั้นตอนการคำนวณอาจแตกต่างกันไปตามองค์กรหรือหน่วยงานที่นำ PNI ไปใช้ นอกจากนี้ สูตรอาจได้รับการปรับปรุงและปรับปรุงตามผลการวิจัย ความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และวัตถุประสงค์เฉพาะของการประเมิน ดังนั้น ขอแนะนำให้ศึกษาหลักเกณฑ์และเอกสารเฉพาะที่จัดทำโดยองค์กรหรือหน่วยงานโดยใช้ระเบียบวิธีของ PNI เช่น ในการศึกษาของแรกเริ่มของนางลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวานิช (2550: 279) ได้ นำเสนอสูตรการคำนวณหาความต้องการจำเป็น (Priority Need Index: PNI) ใช้สูตรคำนวณในการจัดลำดับความสำคัญขององค์ประกอบที่จำเป็นต่อการสร้างแบรนด์มหาวิทยาลัย ด้วยการประยุกต์ ดังนี้

$$\text{PNI modified} = (I - D)/D \quad (1)$$

I (Important) หมายถึง สภาพจริงที่เป็นอยู่

D (Degree of success) หมายถึง สภาพที่ควรจะเป็น

สรุปได้ว่า Priority Needs Index (PNI) เป็นเครื่องมืออันมีค่าที่ใช้ในการจัดการเหตุฉุกเฉินและการตอบสนองด้านมนุษยธรรม เพื่อระบุและจัดลำดับความสำคัญของความต้องการของประชากรหรือชุมชนในช่วงวิกฤต เมื่อพิจารณาจากตัวบ่งชี้และปัจจัยต่าง ๆ แล้ว PNI ช่วยให้ผู้มีอำนาจตัดสินใจจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อให้มั่นใจว่ามีการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ที่เปราะบางที่สุดและต้องการความช่วยเหลือเร่งด่วน PNI ช่วยให้ให้นักวิจัยสามารถประเมินความรุนแรงและความเร่งด่วนของความต้องการ ระบุพื้นที่หรือประชากรที่มีความเปราะบางในระดับสูงสุด และวางแผนการแทรกแซงตามนั้น ส่งเสริมความเสมอภาคและความยุติธรรมทางสังคม โดยเน้นความเหลื่อมล้ำและความไม่เท่าเทียมในการกระจายทรัพยากร ช่วยให้สามารถแทรกแซงเป้าหมายเพื่อจัดการกับปัจจัยพื้นฐานที่เอื้อต่อความเปราะบาง นอกจากนี้ PNI ยังสนับสนุนการวางแผนระยะยาวและความพยายามในการสร้างความยืดหยุ่นด้วยการให้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับช่องโหว่ที่เกิดซ้ำและช่วยระบุแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุด นอกจากนี้ยังอำนวยความสะดวกในการวิเคราะห์เปรียบเทียบ ช่วยให้ให้นักวิจัยสามารถเปรียบเทียบภูมิภาคหรือประเทศต่าง ๆ และเข้าใจความต้องการและผลกระทบที่แตกต่างกัน แม้ว่าสูตรเฉพาะและวิธีการคำนวณของ PNI อาจแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับบริบทและองค์กรที่นำไปใช้ กระบวนการทั่วไปเกี่ยวข้องกับการเลือกตัวบ่งชี้ การให้น้ำหนัก การรวบรวมข้อมูล การกำหนดมาตรฐาน การให้คะแนน และการคำนวณ ผลลัพธ์ของคะแนน PNI จะแสดงรายชื่อพื้นที่หรือกลุ่มที่มีความต้องการลำดับความสำคัญสูงสุด ซึ่งจะเป็นแนวทางในการจัดสรรทรัพยากรและการตัดสินใจ โดยรวมแล้ว Priority Needs Index เป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับนักวิจัยและผู้มีอำนาจตัดสินใจในการจัดการเหตุฉุกเฉินและการตอบสนองด้านมนุษยธรรม ช่วยในการกระจายทรัพยากรและการแทรกแซงที่มีประสิทธิภาพและเท่าเทียมกันเพื่อลดผลกระทบของวิกฤตการณ์และปรับปรุงผลลัพธ์สำหรับประชากรที่ได้รับผลกระทบ

ตาราง 2.3 แสดงความเชื่อมโยงระหว่าง กรอบแนวคิดทฤษฎี คำถามการวิจัย และ สมมติฐานการวิจัย

กรอบแนวคิดทฤษฎี	คำถามการวิจัย	สมมติฐานการวิจัย
Ordinary Paradigm - การกำหนดนโยบายและทิศทางในการผลิตบัณฑิต - การจัดทำและบริหารหลักสูตร - การพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้อย่างไร - การกำกับดูแลให้มีการประกันคุณภาพการศึกษา	สภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิตมีความสัมพันธ์ต่อแนวทางการพัฒนากระบวนการผลิตบัณฑิตเชิงสร้างสรรค์ การผลิตบัณฑิตอย่างไร?	สภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิตมีความสัมพันธ์ต่อแนวทางการพัฒนากระบวนการผลิตบัณฑิตเชิงสร้างสรรค์อย่างมีนัยสำคัญ
การพัฒนากระบวนการผลิตบัณฑิตเชิงสร้างสรรค์ Constructive Paradigm (CCPR Model) - การจัดการเรียนรู้แบบการคิดวิเคราะห์วิจารณ์ (Criticality-Based) - การจัดการเรียนรู้แบบมีการคิดอย่างสร้างสรรค์ (Creativity-Based) - การจัดการเรียนรู้แบบมีการสร้างสรรค์ผลงาน (Productivity-Based) - การจัดการเรียนรู้แบบมีความรับผิดชอบ (Responsibility-Based)	การพัฒนาต้นแบบกระบวนการผลิตบัณฑิตเชิงสร้างสรรค์มีผลต่อปัจจัยการเรียนรู้การสอนที่มุ่งเน้นการคิด วิเคราะห์ การสร้างสรรค์ การผลิตผลงาน และความรับผิดชอบอย่างไร?	การพัฒนาต้นแบบกระบวนการผลิตบัณฑิตเชิงสร้างสรรค์ส่งผลต่อความสอดคล้องของปัจจัยการเรียนรู้การสอนในทุกด้าน
กระบวนการตามแนวหลักคุณธรรม 4 (Constructive Paradigm of the 4 Principles of Virtues Conducive Approach) - สัมปยุตสังเสวะ - สัทธัมมัสสนะ - โยนิโสมนสิการ - อัมมานุอัมมปฏิบัติ	ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกระบวนการผลิตบัณฑิตเชิงสร้างสรรค์ในบริบทของสถาบันอุดมศึกษาที่เน้นพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนาเป็นอย่างไร?	กระบวนการผลิตบัณฑิตเชิงสร้างสรรค์ที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในบริบทดังกล่าว

สรุปการเชื่อมโยงระหว่างกรอบแนวคิดทฤษฎี คำถามการวิจัย และสมมติฐานการวิจัย (ตาราง 2.3) การวิจัยครั้งนี้ได้นำเสนอกรอบแนวคิดทฤษฎีที่เชื่อมโยงกับคำถามการวิจัยและสมมติฐานการวิจัยอย่างมีระบบ เพื่อพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ในการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษาที่เน้นพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา ดังนี้

กรอบแนวคิดทฤษฎี Ordinary Paradigm แนวคิดนี้มุ่งเน้นการกำหนดนโยบายและทิศทางการผลิตบัณฑิต การจัดทำและบริหารหลักสูตร การพัฒนาคณาจารย์ และการประกันคุณภาพการศึกษา โดยคำถามวิจัยที่เกี่ยวข้อง คือ “สภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิตมีความสัมพันธ์ต่อแนวทางการพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตอย่างไร?” ซึ่งนำไปสู่สมมติฐานว่า “สภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิตมีความสัมพันธ์ต่อแนวทางการพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์อย่างมีนัยสำคัญ”

กรอบแนวคิดการพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ (Constructive Paradigm - CCPR Model) ประกอบด้วยการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบที่เน้นการคิดวิเคราะห์วิจารณ์ (Criticality-Based) การคิดสร้างสรรค์ (Creativity-Based) การผลิตผลงาน (Productivity-Based) และความรับผิดชอบต่อ (Responsibility-Based) โดยคำถามวิจัยที่เชื่อมโยงคือ “การพัฒนาต้นแบบกระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์มีผลต่อปัจจัยการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นการคิด วิเคราะห์ การสร้างสรรค์ การผลิต ผลงาน และความรับผิดชอบต่ออย่างไร?” ซึ่งนำไปสู่สมมติฐานว่า “การพัฒนาต้นแบบกระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ส่งผลต่อความสอดคล้องของปัจจัยการเรียนการสอนในทุกด้าน”

กระบวนการทัศน์ตามแนวหลักพุทธธรรม 4 แนวคิดนี้ประกอบด้วย การปฏิบัติตามหลักธรรม เช่น สัปปริยสังเสาะ (การคบหาสมาคมกับคนดี) สัทธัมมัสสวนะ (การฟังธรรมที่ดี) โยนิโสมนสิการ (การใช้ปัญญาใคร่ครวญ) และธัมมานุธัมมปฏิบัติ (การปฏิบัติตามธรรม) โดยคำถามวิจัยที่เกี่ยวข้องคือ “ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ในบริบทของสถาบันอุดมศึกษาที่เน้นพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนาเป็นอย่างไร?” ซึ่งสมมติฐานที่ตั้งไว้คือ “กระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในบริบทดังกล่าว”

การเชื่อมโยงระหว่างกรอบแนวคิดทฤษฎี คำถามวิจัย และสมมติฐานนี้ แสดงให้เห็นถึงแนวทางที่ชัดเจนในการพัฒนาต้นแบบกระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ และการนำไปปรับใช้ในสถาบันอุดมศึกษาเพื่อส่งเสริมคุณภาพการผลิตบัณฑิตที่มุ่งเน้นการพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนาอย่างเป็นระบบและสอดคล้องกับบริบทของสถาบัน

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การผลิตบัณฑิตตามนโยบายการศึกษาระดับอุดมศึกษาของไทยเป็นส่วนสำคัญของความพยายามของประเทศในการเพิ่มทุนมนุษย์ให้มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจ และส่งเสริมการพัฒนาสังคม กรอบนโยบายเน้นประเด็นสำคัญหลายประการเกี่ยวกับการผลิตบัณฑิต ประหยัด พิมพา (Pimpa, 2018) ศึกษาการจัดการศึกษาไทยในปัจจุบันในบริบทของการจัดการศึกษาของชาติบูรณาการร่วมกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงในเรื่องของการศึกษาที่มีคุณภาพและการจ้างงานซึ่งเป็นผลจากการพัฒนาคนที่เน้นให้เป็นคนเก่ง ดี มีความสุข มีความภูมิใจในความเป็นไทย นโยบาย

การศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศไทยให้ความสำคัญกับการให้การศึกษาที่มีคุณภาพซึ่งช่วยให้ผู้สำเร็จการศึกษามีความรู้ ทักษะ และความสามารถที่จำเป็นสำหรับตลาดงานในปัจจุบัน หลักสูตรได้รับการออกแบบเพื่อตอบสนองความต้องการของภาคอุตสาหกรรมและความต้องการของสังคม เพื่อให้มั่นใจว่าผู้สำเร็จการศึกษามีความพร้อมสำหรับการจ้างงานที่มีความหมายเมื่อสำเร็จการศึกษา

ความเกี่ยวข้องกับการพัฒนาประเทศผ่านการศึกษาของ พิภพรอนันต์ เทพพิทักษ์ และคณะ (Theppitak, et al, 2022) วิเคราะห์ถึงนโยบายการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ซึ่งเน้นย้ำถึงความสำคัญของการจัดหลักสูตรการศึกษาระดับอุดมศึกษาให้สอดคล้องกับเป้าหมายทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของประเทศ ผู้สำเร็จการศึกษาคาดว่าจะมีส่วนร่วมในภาคส่วนต่าง ๆ ของการพัฒนาประเทศ รวมถึงนวัตกรรม เทคโนโลยี ผู้ประกอบการ และการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยมีประเด็นสำคัญที่เน้นเพื่อการสร้างองค์ความรู้และเทคนิคสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มีประเด็นสำคัญดังต่อไปนี้ 1) การกำหนดเป้าหมายร่วม (Goal Setting) เพื่อให้การพัฒนาทรัพยากรทางการจัดการองค์การเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องมีการประชุมและอภิปรายเพื่อกำหนดนโยบายร่วมกันระหว่างผู้บริหารและสมาชิกองค์การ เพื่อให้เป้าหมายและแนวทางการดำเนินงานชัดเจนและเข้าใจกันตรงตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ 2) การเข้าใจสถานการณ์ (Understanding Relations) เพื่อให้การทำงานภายในองค์การเป็นไปอย่างเหมาะสม การเข้าใจสถานการณ์ร่วมกันมีความสำคัญ โดยต้องให้ความสำคัญกับความต้องการและความคาดหวังของบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง 3) การปรับปรุงสัมพันธภาพ (Improving Relations) การมีสัมพันธภาพที่ดีภายในองค์การมีผลที่สำคัญต่อความสำเร็จขององค์การ การเปิดเผยปัญหาและมีการปรับตัวเข้าหากันเมื่อเกิดปัญหาเป็นที่สำคัญเพื่อให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการแก้ไขและพัฒนา 4) การเชื่อมโยงแนวยุทธศาสตร์การพัฒนาองค์กร (Linking) เป็นการสร้างแนวคิดและยุทธศาสตร์ที่เชื่อมโยงกับการโน้มน้าวคนในองค์การให้มีความเข้าใจที่ดีต่อกัน โดยเน้นความสามารถในการนำทีมและกลุ่มคนให้มีประสิทธิภาพในการทำงาน 5) ความรู้เชิงเทคนิค (Technical Skills) เป็นหน้าที่ของผู้บริหารธุรกิจการศึกษาควรมีความเข้าใจและความสามารถในการนำผู้ใต้บังคับบัญชาดำเนินได้ เพื่อให้สามารถควบคุมและประสานงานในระดับที่ดี โดยสรุปพบว่า ความเข้าใจและการสื่อสารร่วมกัน การมีเป้าหมายร่วม การพัฒนาสัมพันธภาพและความรู้เชิงเทคนิคเป็นปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนาทรัพยากรทางการจัดการองค์การให้เป็นอย่างต่อเนื่องและมีความสม่ำเสมอ

การขยายและการเข้าถึงนโยบายทางการศึกษาในงานการวิจัยของ ธนกร วรพิทักษานนท์ และศยามล เจริญรัตน์ (Worapitaksanond & Charoenratana, 2022) นี้มีเป้าหมายเพื่อเพิ่มการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาที่สูงขึ้นสำหรับกลุ่มประชากรที่กว้างขึ้น ซึ่งจะช่วยเพิ่มความคล่องตัวทางสังคมและลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา การขยายตัวนี้เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งสถาบันใหม่ ความหลากหลายของหลักสูตรการศึกษา และการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ทางไกลซึ่งมีผลต่อการพัฒนาบัณฑิตและการผลิตบัณฑิต พระอดิคุณ ฐิตวโร (เอี่ยมดี) และคณะ (Iam Dee, et al, 2022) ได้ศึกษาความเสมอภาคและความทั่วถึงซึ่งนโยบายการศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศไทยให้ความสำคัญอย่างยิ่งต่อการส่งเสริมความเสมอภาคและความเท่าเทียมในการศึกษา มีความพยายามเพื่อให้แน่ใจว่านักเรียนจากทุกภูมิหลัง รวมถึงผู้ที่มาจากชุมชนชายขอบ สามารถเข้าถึงการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่มีคุณภาพได้อย่างเท่าเทียมกัน โดยเฉพาะการค้นพบในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มุ่งประเด็น

การศึกษาด้านพระปริยัติธรรมแผนกธรรมซึ่งแสดงข้อปฏิบัติในการดำเนินชีวิตผ่านการจัดการศึกษา หลักธรรมคำสอนอันนำไปสู่การปฏิบัติให้เกิดเป็นความสุขความเจริญในชีวิต เกิดประโยชน์ต่อตนเอง ต่อสังคมส่วนรวม ประเทศชาติ และชาวโลก ทางคณะสงฆ์ไทยได้จัดให้มีการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกธรรมอย่างโดดเด่นตอบสนองความต้องการในการนำหลักธรรมไปบูรณาการในการดำเนิน ชีวิตประจำวันของสังคมและประเทศชาติ

การวิจัยและนวัตกรรม นโยบายสนับสนุนให้มหาวิทยาลัยมีส่วนร่วมในการวิจัยและนวัตกรรม ที่นำไปสู่ความก้าวหน้าของความรู้ เทคโนโลยี และสังคม ผู้สำเร็จการศึกษาคาดว่าจะมีทักษะการคิด เชิงวิพากษ์และการวิจัยที่จำเป็นสำหรับการจัดการกับความท้าทายที่ซับซ้อน และความเป็นสากล นโยบายการศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศไทยตระหนักถึงความสำคัญของความเป็นสากลในการ เตรียมบัณฑิตให้เติบโตในโลกยุคโลกาภิวัตน์ สิ่งนี้เกี่ยวข้องกับการอำนวยความสะดวกในการ แลกเปลี่ยนนักศึกษาและคณาจารย์ การส่งเสริมความร่วมมือข้ามวัฒนธรรม และการจัดหลักสูตรให้ สอดคล้องกับมาตรฐานสากล ที่สอดคล้องกับคุณลักษณะบัณฑิตในมหาวิทยาลัยกลุ่มพัฒนาปัญญา และคุณธรรมด้วยหลักศาสนาโดย พระครูสุตธัตตโนภาส และคณะ (Phrakrusutarattanophart, et al, 2019) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาตามมาตรฐาน อุดมศึกษาของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยพบประเด็นสำคัญในการพัฒนาและจัดการ ประกอบไปด้วยองค์ประกอบที่สำคัญได้แก่ หลักการเป็นศูนย์กลางการศึกษาพุทธศาสนาของโลก เป็นแกนหลักในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในประเทศไทย เป็นแหล่งการศึกษาด้านการบริหาร ด้วยอาจารย์ที่เป็นเลิศสู่การสร้างสรรค่นวัตกรรมและภูมิปัญญาประดิษฐ์เพื่อผลิตบัณฑิตผู้เป็นเลิศ โดยมีวัตถุประสงค์หลักคือการพัฒนาอาจารย์บุคลากรและนิสิต พัฒนาระบบงานการเรียนรู้ออนไลน์ พัฒนาระบบงานวิจัยและสร้างสรรค่นวัตกรรม และมีจุดมุ่งหมาย ได้แก่ สร้างรูปแบบการพัฒนาการจัดการ การศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาตามมาตรฐานอุดมศึกษานำรูปแบบไปใช้ และติดตามผลการดำเนินการ การประกันคุณภาพและการรับรองวิทยฐานะนโยบายเน้นการจัดตั้งกลไกการประกันคุณภาพที่ เข้มงวดและกระบวนการรับรองเพื่อรักษามาตรฐานระดับสูงในสถาบันอุดมศึกษา ผู้สำเร็จการศึกษาคาดว่าจะมีปัญญาที่เป็นที่ยอมรับและเคารพทั้งในระดับประเทศและระดับนานาชาติ

นโยบายส่งเสริมวัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของบัณฑิตโดยการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สิ่งนี้เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการพัฒนาทักษะอย่างต่อเนื่อง การยกระดับ ทักษะ และการเสริมทักษะ เพื่อให้แน่ใจว่าผู้สำเร็จการศึกษายังคงสามารถแข่งขันได้ในตลาดงานที่มี การพัฒนาอย่างรวดเร็ว จากการศึกษาของ วลัยวรรณ มธุรสปริชากุลและเกวลิณ ต่อปัญญาชาญ (Mathurotpreechakun, & Torpanyacharn, 2022) ซึ่งทำการศึกษาเรื่องแนวทางและมาตรการ ทางกฎหมายเพื่อส่งเสริมและกำกับดูแลการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับประเทศไทย ได้เสนอ ข้อเสนอแนะไว้ว่า ควรมีการแก้ไขปรับปรุงรูปแบบของการเรียนรู้ การใช้สารสนเทศสมัยใหม่ของแผ่นดิน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต การจัดตั้งตำแหน่งผู้ให้คำปรึกษาด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิตประจำ ตำบล การกำหนดหลักเกณฑ์การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในรูปแบบการมีส่วนร่วมเชิงรุกและ มาตรการเชิงนโยบายอื่น ๆ เพื่อนำไปสู่มาตรการในการส่งเสริมและกำกับดูแลการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่ เหมาะสมและเป็นรูปธรรม การศึกษาของ วัชรพงศ์พันธุ์ อุปนันท์ และคณะ (Upanan, et al. 2021) แสดงให้เห็นว่า รูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตในยุคดิจิทัลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน

ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในอนาคต ประกอบด้วย การสร้างวิสัยทัศน์ การเรียนรู้ การจัดบรรยากาศและวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ การสร้างความเชื่อมโยงของแหล่งการเรียนรู้ การประสานความร่วมมือ การจัดกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การระดมทรัพยากรเพื่อการเรียนรู้ ทั้งหมดนี้มีผลต่อการส่งเสริมและจัดการเรียนรู้ในระดับมา

คุณลักษณะบัณฑิตและค่านิยมหลักนอกเหนือจากความรู้ทางวิชาการแล้ว ผู้สำเร็จการศึกษาควรได้รับคุณค่าทางจริยธรรม ความรับผิดชอบของพลเมือง และความมุ่งมั่นในสวัสดิการสังคม นโยบายส่งเสริมการบ่มเพาะบุคคลที่มีความรอบรู้และมีส่วนร่วมในเชิงบวกต่อชุมชนของตน ในงานวิจัยของ บุษกร เชี่ยวจินดาการต์ และคณะ (Cheawjindakarn, et al, 2016) ได้พบว่า การศึกษาที่สนับสนุนหลักสูตรการเรียนทางไกลออนไลน์อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุตามเป้าหมายของการเรียนรู้ต้องอาศัยปัจจัยแห่งความสำเร็จสำหรับการเรียนทางไกลออนไลน์ ขอบข่ายงานของ ศูนย์เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา หลักสูตรการเรียนทางไกลออนไลน์ในระดับอุดมศึกษาของ ประเทศไทย ซึ่งนำมาสู่การสร้างขอบข่ายงานของที่สนับสนุนหลักสูตรการเรียนทางไกลออนไลน์ ในระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย การศึกษาของ นันธวัช นูนารถ ได้แสดงคุณลักษณะของบัณฑิต ในศตวรรษที่ 21 ที่ทำการศึกษากลุ่มนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ผ่านการ ทำกิจกรรมที่สร้างสรรค์ ได้แก่ กิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะด้านคุณธรรม จริยธรรม ที่ประกอบไปด้วย การเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอาสาพัฒนาสังคม กิจกรรมทำบุญตักบาตรในวันพระ เข้าค่ายคุณธรรม กิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะด้านความรู้ ประกอบด้วย กิจกรรมการศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง กิจกรรม การศึกษาดูงาน กิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะด้านปัญญา ประกอบด้วย การฝึกอบรมเพิ่มทักษะความรู้ ความสามารถในการวิชาชีพ ฝึกปฏิบัติในสถานประกอบการจริงเป็นต้น กิจกรรมการพัฒนาคุณลักษณะ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ โดยการมอบหมายงาน การเข้าร่วมกิจกรรมค่าย อาสา เป็นต้น และ กิจกรรมการพัฒนาคุณลักษณะด้านการวิเคราะห์เชิงตัวเลขการสื่อสารและการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศ ประกอบด้วย กิจกรรมการนำเสนอผลงานที่ใช้ความสามารถในการสื่อสารทั้ง การพูด การเขียน และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นต้น

โดยสรุปแล้ว การผลิตบัณฑิตตามนโยบายการศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศไทยนั้นเป็น ความพยายามหลายด้านที่ครอบคลุมการศึกษาที่มีคุณภาพ ความเกี่ยวข้องกับการพัฒนาประเทศ ความเสมอภาค การวิจัย ความเป็นสากล การเรียนรู้ตลอดชีวิต และความร่วมมือ นโยบายดังกล่าวมุ่ง ให้ผู้สำเร็จการศึกษาเป็นผู้มีส่วนสำคัญในการพัฒนาประเทศ มีความรู้ ทักษะ และค่านิยมที่สอดคล้อง กับความต้องการของสังคมและภูมิทัศน์ของโลก แสดงการจัดกลุ่มและประเภทการวิจัยที่เกี่ยวข้องใน ตารางที่ 2.4

ตารางที่ 2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเชิงนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาระดับอุดมศึกษา

ผู้วิจัย, (ปี)	ชื่อเรื่อง	ประเภทการวิจัย		ประเด็นสำคัญของงานวิจัย		
		คุณภาพ	ปริมาณ	นโยบายด้านการศึกษา	กระบวนการค้นคว้าเชิงนโยบายด้าน	การผลิตบัณฑิตเชิงสร้างสรรค์
Pimpa, P. (2018).	Current Thai Studies	✓		✓	✓	
Theppitak, P., et al. (2022).	Education Economics: Lessons in the Past that Educational Business Executives should be Aware of in order to Become a stable Educational Business.	✓		✓	✓	✓
Worapitaksanond, T., & Charoenratana, S. (2022).	Impact of Inequality on Higher Education Admissions of Thai Students.	✓		✓	✓	
Cheawjindakarn, et al. (2016)	A Study on Organization Function of Educational Technology and Communication Center to Support Online Distance Learning Courses for Higher Education in Thailand.	✓	✓	✓	✓	✓
Iam Dee, A. T., et al. (2022).	Prapariyattidhamma Division and Current Thai Society.	✓		✓	✓	
Phrakrusutarattanopha rt, et al. (2019)	Development Model of Graduate Program Educational Management to the Higher Education Standard of	✓	✓	✓	✓	✓

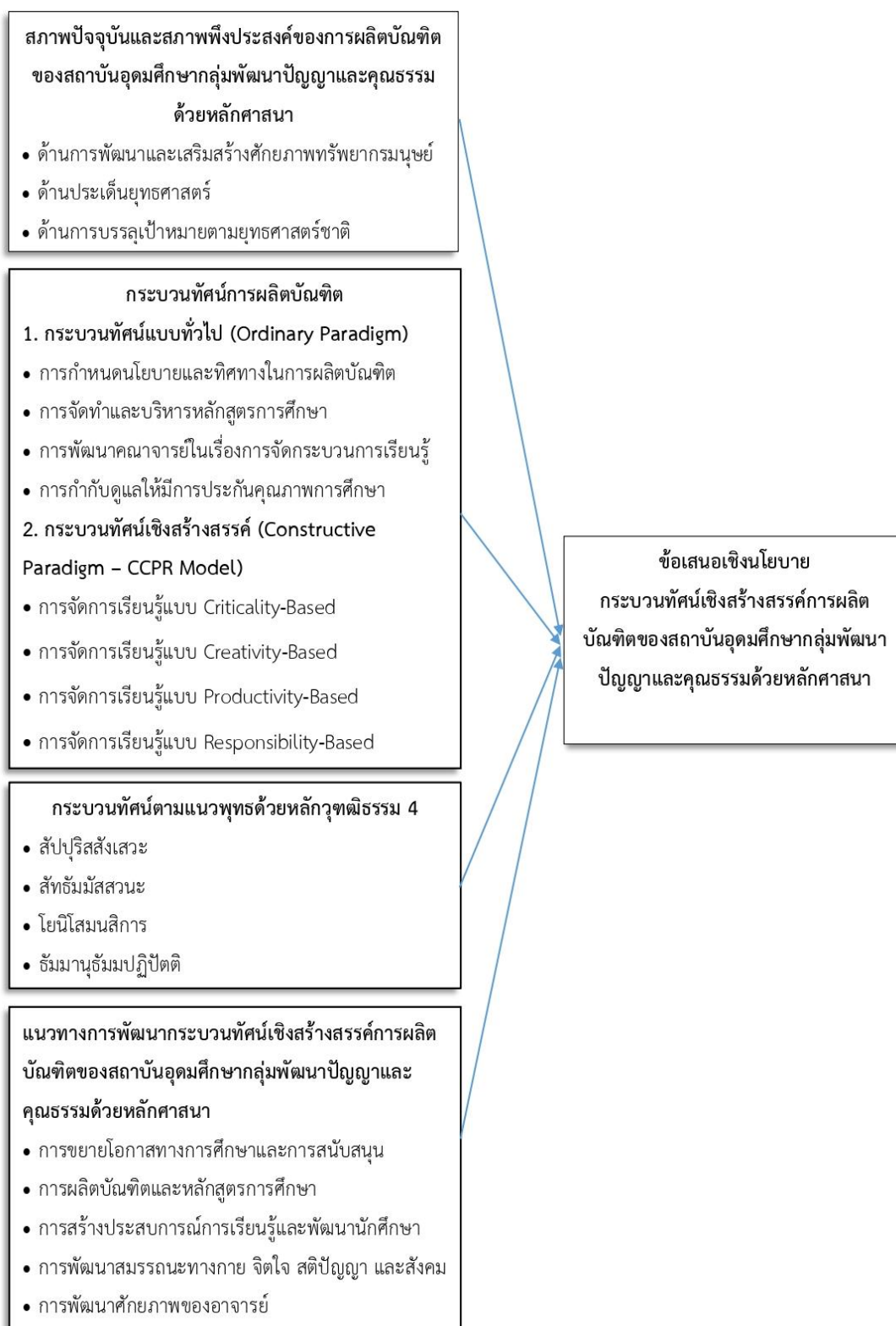
ผู้วิจัย, (ปี)	ชื่อเรื่อง	ประเภทการวิจัย		ประเด็นสำคัญ ของงานวิจัย		
		คุณภาพ	ปริมาณ	นโยบายด้านการศึกษา	กระบวนการตัดสินใจนโยบายด้าน	การผลิตบัณฑิตเชิงสร้างสรรค์
	Mahachulalongkornrajavidyalaya University					
Mathurotpreechakun, W., & Torpanyacharn, K. (2022).	Guidelines and Legal Measures to Promote and Supervise Lifelong Learning for Thailand.	✓	✓	✓	✓	✓
Upanan, W. et al, 2021	A Model of Promotion Lifelong Learning in Digital Eer for Non-Formal and Informal Education Centre in the Futures. Journal of Buddhist Anthropology		✓	✓		✓

2.7 กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังนี้ งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยใช้การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed-Method Research) แบ่งการวิจัยเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะการศึกษาที่ 1 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ด้วยระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้การวิเคราะห์สถิติพรรณนา และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ระยะการศึกษาที่ 2 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยระเบียบวิธีวิจัยด้วยเทคนิคการสนทนากลุ่ม (Group Discussion) วิเคราะห์เนื้อหาสำคัญ (Content Analysis) (ความเรียง, ตาราง) และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของเนื้อหา เทคนิคการตรวจสอบสามเส้า (Triangulation) และระยะการศึกษาที่ 3 เป็นการวิจัยและพัฒนางาน กระบวนการและจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบาย ด้วยเทคนิคการตัดสินใจหลายหลักเกณฑ์ (MCDM) (Afriadi, 2022;) ทำการพัฒนาโดยวิเคราะห์ความต้องการความจำเป็น (Priority Needs Index (PNI) การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และการวิเคราะห์เชิงนโยบายใช้เทคนิคกระบวนการลำดับชั้นเชิงวิเคราะห์ (Analytical Hierarchy Process: AHP) 4 ระดับ (Saaty & Tavana, 2021)

นี้เป็นแนวทางการวิจัยที่มุ่งพัฒนาต้นแบบนวัตกรรมมีกรอบแนวคิดการวิจัยแสดงสรุปไว้ในแผนภาพที่ 2.6 ดังนี้

จากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้รวบรวมตัวแปรในการศึกษาได้แก่ ((1) สภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษา ได้แก่ ด้านการพัฒนา และเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ด้านประเด็นยุทธศาสตร์ และด้านการบรรลุเป้าหมายตาม ยุทธศาสตร์ชาติ (อุดม คชินทร, 2559; สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2565; สำนักงานคณะกรรมการ อุดมศึกษา, 2557) (2) กระบวนทัศน์การผลิตบัณฑิต ประกอบด้วยกระบวนการ 2 ประเภท ได้แก่ กระบวนทัศน์แบบทั่วไป (Ordinary Paradigm) ได้แก่ การกำหนดนโยบายและทิศทางในการผลิต บัณฑิตการจัดให้มีหลักสูตรการศึกษาที่หลากหลาย การจัดทำและบริหารหลักสูตรการศึกษา การพัฒนาคณาจารย์ในเรื่องการจัดกระบวนการเรียนรู้ และการกำกับดูแลให้มีการประกันคุณภาพ การศึกษา (กองนโยบายและแผน, 2566; สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2565; สำนักงาน คณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2557) และ กระบวนทัศน์เชิงสร้างสรรค์ (Constructive Paradigm – CCPR Model) (Thadphoothon, 2022; Chaiwaing, et al, 2019; ไพฑูรย์ สินลารัตน์, 2559) ได้แก่ การจัดการเรียนรู้แบบ Criticality-Based (Gervais, et al, 2023) การจัดการเรียนรู้แบบ Creativity-Based (Sangkhamanon, 2022) การจัดการเรียนรู้แบบ Productivity-Based (Hoxby & Stange, 2020; Sanmorino & Karimah, 2021) การจัดการเรียนรู้แบบ Responsibility-Based (Khatami, et al, 2022; Suyidno, et al, 2019) (3) กระบวนทัศน์ตามแนวพุทธด้วยหลักกุฎติธรรม 4 (อง.จตุกก.21/248/332) (มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2563: 332; A.II.145; สารีณี อาษา, 2564; พระอธิการพรนารายณ์ กิตติคุณ, 2563) ได้แก่ สปัปฐิสสังเสวะ สัทธัมมัสสวนะ โยนิโสมนสิการ และธัมมานุธัมมปฏิบัติ ซึ่งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเหล่านี้นำไปสู่การสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยใน การศึกษาครั้งนี้ในแผนภาพที่ 2.8



แผนภาพที่ 2.8 กรอบแนวคิดการวิจัย การพัฒนากระบวนทัศน์เชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของ
สถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนาอธิบายกลไกการนำแนวคิด
และทฤษฎีในบทที่ 2 ไปประยุกต์ใช้ในการกรอบแนวคิดการวิจัย

1) การประยุกต์ใช้แนวคิดและทฤษฎีในบทที่ 2 ในกรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 2 ได้รวบรวมแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เช่น ทฤษฎีเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล (Socio-Demographic Factors), ทฤษฎีการวิเคราะห์เชิงสถิติ, และแนวคิดกระบวนทัศน์เชิงสร้างสรรค์ (Constructive Paradigm) ซึ่งถูกนำไปใช้สร้างกรอบแนวคิดการวิจัยในลักษณะดังนี้

1.1) การเชื่อมโยงตัวแปรต้น ตัวแปรแทรก และตัวแปรตาม

ตัวแปรต้น (IV) แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล เช่น เพศ อายุ การศึกษา เป็นต้น ถูกเชื่อมโยงในกรอบแนวคิดผ่านสมมติฐาน H1 และ H3 โดยแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นกับตัวแปรแทรก ซึ่งสะท้อนถึงการเริ่มต้นของกระบวนการพัฒนารอบแนวคิด

ตัวแปรแทรก (MV) แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนทัศน์ เช่น กระบวนทัศน์ทั่วไป (ORDI), กระบวนทัศน์ตามแนวหลักอุตสาหกรรม (PVCA), และการพัฒนากระบวนทัศน์เชิงสร้างสรรค์ (CCPR) เป็นตัวกลางในการถ่ายทอดผลกระทบของตัวแปรต้นไปยังตัวแปรตาม

ตัวแปรตาม (DV) การผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ ถูกวิเคราะห์ผ่านความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรแทรกตามสมมติฐาน H2, H5 และ H7 เพื่อศึกษาผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

1.2) การใช้แนวคิดการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis)

การเชื่อมโยงระหว่างตัวแปรในกรอบแนวคิดได้รับการออกแบบตามแนวทางของ Hayes (2013-2016) ใน Model 21 ซึ่งเน้นผลกระทบทางตรง (Direct Effect) และทางอ้อม (Indirect Effect) โดยสมการการวิเคราะห์ เช่น ผลกระทบทางอ้อม = $(H1 + H3) \times (H5 + H7)$ ได้รับการกำหนดอย่างชัดเจน

1.3) การวิเคราะห์เชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ

แนวคิดการวิเคราะห์หลายมิติ เช่น Multi-Criteria Decision Making (MCDM) และ Analytical Hierarchy Process (AHP) ถูกนำมาใช้ในกรอบแนวคิดเพื่อวิเคราะห์ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกระบวนทัศน์เชิงสร้างสรรค์

2) กลไกการนำแนวคิดไปใช้ในกรอบแนวคิดการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพพึงประสงค์ (Phase 1) ใช้แนวคิดกระบวนทัศน์ทั่วไป (ORDI) และกระบวนทัศน์ตามแนวหลักอุตสาหกรรม (PVCA) เพื่อเก็บข้อมูลความเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ นำข้อมูลตัวแปรต้น (เช่น GEN, AGE, EDU) มาวิเคราะห์ด้วย Spearman Rank Correlation เพื่อหาความสัมพันธ์กับตัวแปรแทรก (ISPG) และตัวแปรตาม (PGHEI-IMDGRP)

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนากระบวนทัศน์เชิงสร้างสรรค์ (Phase 2) นำข้อมูลจากการศึกษาในระยที่ 1 มาวิเคราะห์เพิ่มเติม โดยใช้ AHP และการวิเคราะห์เชิงลึกเพื่อสร้างโมเดลกระบวนทัศน์ใหม่ กระบวนการนี้ใช้ทฤษฎีการพัฒนากระบวนทัศน์เชิงสร้างสรรค์ (CCPR) เพื่อสร้างความเชื่อมโยงระหว่างตัวแปรต้น (ปัจจัยส่วนบุคคล) และตัวแปรตาม (ผลลัพธ์การผลิตบัณฑิตที่ตอบสนองต่อความต้องการ)

ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ (Phase 3) กรอบแนวคิดนี้ใช้แนวทาง Pathway Analysis เพื่อวิเคราะห์ความเหมาะสมของกระบวนทัศน์ที่สร้างขึ้น โดยพิจารณาทั้งมิติของนโยบาย, การสนับสนุนทางศาสนา, และคุณภาพกระบวนการเรียนการสอน

ทฤษฎีเกี่ยวกับการตัดสินใจเชิงนโยบาย เช่น MCDM และ Priority Needs Index (PNI) ช่วยวิเคราะห์ผลลัพธ์เพื่อตอบคำถามวิจัย

3) สรุปลงของกรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดที่สร้างขึ้นอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้น ตัวแปรแทรก และตัวแปรตามอย่างชัดเจน โดยมีทฤษฎีและแนวคิดจากบทที่ 2 เป็นฐานในการวางแผนการวิเคราะห์และสร้างสมมติฐานที่เชื่อมโยงเป็นระบบ ดังนี้

3.1) ตัวแปรต้น (IV) เป็นตัวกระตุ้น (Input) ที่มีผลต่อกระบวนการ

3.2) ตัวแปรแทรก (MV) เป็นตัวกลางที่ช่วยสร้างผลกระทบเชิงบวก

3.3) ตัวแปรตาม (DV) เป็นผลลัพธ์ที่ต้องการจากกระบวนการวิจัย

ทั้งหมดนี้ช่วยให้การวิเคราะห์และสังเคราะห์ผลลัพธ์สามารถแสดงถึงความสมดุลระหว่างแนวคิดทางวิชาการและหลักศาสนาอย่างเป็นระบบ

บทสรุป

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ที่ใช้การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed-Method Research) โดยแบ่งการวิจัยออกเป็น 3 ระยะหลัก ดังนี้ ระยะแรกเป็นการศึกษาด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผ่านการสำรวจ (Survey Research) ซึ่งใช้การวิเคราะห์สถิติพรรณนาและการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) เพื่อรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ของกระบวนการผลิตบัณฑิตในสถาบันอุดมศึกษา ระยะที่สองมุ่งเน้นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้การสนทนากลุ่ม (Group Discussion) วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และตรวจสอบความสัมพันธ์ของข้อมูลด้วยเทคนิคสามเส้า (Triangulation) เพื่อพัฒนาความเข้าใจเชิงลึกเกี่ยวกับกระบวนการที่สมควรเหมาะสมสำหรับการผลิตบัณฑิต ระยะที่สามเป็นการพัฒนาและนำเสนอร่างกระบวนการที่สมควรพร้อมข้อเสนอเชิงนโยบาย โดยใช้เทคนิคการตัดสินใจหลายหลักเกณฑ์ (Multi-Criteria Decision Making: MCDM) รวมถึงการวิเคราะห์ลำดับขั้นเชิงวิเคราะห์ (Analytical Hierarchy Process: AHP) และการประเมินความต้องการความจำเป็น (Priority Needs Index: PNI) เพื่อสร้างโมเดลกระบวนการที่สมควรตอบสนองความต้องการของสถาบันอุดมศึกษา

งานวิจัยนี้ยังมีการรวบรวมตัวแปรสำคัญ เช่น สภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิต กระบวนทัศน์ทั่วไป (Ordinary Paradigm) และกระบวนทัศน์เชิงสร้างสรรค์ (Constructive Paradigm) ซึ่งประกอบด้วยการจัดการเรียนรู้หลากหลายรูปแบบ เช่น การเรียนรู้แบบเน้นวิจารณ์ญาณ (Criticality-Based Learning) การเรียนรู้ที่เน้นความคิดสร้างสรรค์ (Creativity-Based Learning) การเรียนรู้แบบมุ่งผลผลิต (Productivity-Based Learning) และการเรียนรู้ที่เน้นความรับผิดชอบ (Responsibility-Based Learning) นอกจากนี้ งานวิจัยยังนำแนวคิดตามหลักพุทธศาสนา โดยเฉพาะวุฑฒิธรรม 4 ได้แก่ สัมปยุตตสังสวะ สัทธัมมัสสวนะโยนิโสมนสิการ และธัมมานุสรมปปฏิบัติ มาประยุกต์ใช้ในกระบวนการผลิตบัณฑิตให้สอดคล้องกับบริบทของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย กรอบแนวคิดของการวิจัยนี้เชื่อมโยงตัวแปรต้น ตัวแปรแทรก และตัวแปรตามอย่างชัดเจน โดยใช้แนวทางการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) และการวิเคราะห์หลายมิติ เพื่อพัฒนากระบวนการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติและความต้องการของสถาบันอุดมศึกษา

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษา กลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา” ครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายสร้างและพัฒนานวัตกรรม แนวคิดการส่งเสริมความต้องการความสำเร็จในชีวิตด้วยปัญญาและหลักพุทธศาสนาด้วยการวิเคราะห์โมเดลประกอบเชิงยืนยันและปัจจัยที่มีอิทธิพล ทดลองใช้นวัตกรรมและประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของนวัตกรรมแนวคิดการส่งเสริมความต้องการความสำเร็จในชีวิตด้วยปัญญาและหลักพุทธศาสนา โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังต่อไปนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
- 3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.5 สถิติที่ใช้ในการวิจัย
- 3.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนี้ถูกออกแบบให้ครอบคลุมหลายระยะของกระบวนการวิจัย โดยอธิบายถึงประชากร กลุ่มตัวอย่าง และวิธีการสุ่มตัวอย่างในแต่ละระยะอย่างชัดเจน ทั้งนี้เพื่อตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ของการวิจัยและความเป็นตัวแทนของข้อมูลในบริบทของการศึกษาด้านศาสนาและพัฒนาคุณธรรม การวิจัยและพัฒนาครั้งนี้มีความซับซ้อนในกระบวนการวิจัยและพัฒนาตั้งแต่สร้าง พัฒนา และ ตรวจสอบหลายครั้งหลายขั้นตอน ดังนั้นประชากรที่เกี่ยวข้องในการวิจัยและพัฒนาในครั้งนี้จึงแบ่งออกตามการศึกษาเป็น 3 ระยะซึ่งมีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 1,165 คน กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา จำนวน 320 คน ประกอบด้วยการคัดเลือกแบ่งตามระยะการศึกษาดังต่อไปนี้

การศึกษาระยะที่ 1 เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการผลิตบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จาก 11 แห่ง ส่วนกลาง วิทยาเขตและวิทยาลัย จำนวนทั้งสิ้น 1,100 รูป/คน จากกลุ่มประชากร ดังกล่าวหาค่ากลุ่มตัวอย่าง โดย สูตรคำนวณของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1967) ในการคำนวณขนาดตัวอย่าง โดยมีค่าความเชื่อมั่นที่ 95% และค่าคลาดเคลื่อนที่ 5% ผลการคำนวณได้กลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำ 293 คน แต่เพื่อป้องกันข้อมูลสูญหาย (Missing Data) ตามคำแนะนำของ Allison (2003) และ Hair et al. (2014) ที่ระบุว่ากลุ่มตัวอย่างควรมีขนาดที่มากกว่า 100–400 คน จึงกำหนดกลุ่มตัวอย่างในระยะนี้เป็น 300 คน

วิธีการสุ่มตัวอย่าง โดยได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบโควตา (Quota Sampling) (Berndt, 2020) ซึ่งเหมาะสมสำหรับการศึกษาเชิงพุทธศาสตร์ เนื่องจากสามารถรับรองความหลากหลายของตัวแทนในแต่ละส่วนของมหาวิทยาลัย ทั้งส่วนกลาง วิทยาเขต และวิทยาลัย (Berndt, 2020)

จากนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จาก 11 แห่ง ซึ่งประกอบด้วย ส่วนกลาง วิทยาเขต และวิทยาลัย จำนวนทั้งสิ้น 1,100 รูป/คน ในการคำนวณหากลุ่มตัวอย่างใช้สูตรคำนวณของทาร์ยามาเน่ (Taro Yamane, 1967) โดยการคำนวณสำเร็จรูปจากเว็บไซต์ Classgist (Cubenmax Systems, 2023) ได้ผลลัพธ์ 293.33 คน

$$n = \frac{N}{K+N(e)^2}$$

(1)

แทนค่า N = ประชากรในการศึกษา (Population of study)

K = ค่าความคงที่ (Constant) (1)

e = ค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ (Degree of error expected)

n = ขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Sample size)

ค่าความเชื่อมั่น (confident level) 95% และความแปรปรวนสูงที่สุด (maximum variance) ที่ค่า $p = .5$

แทนค่า สมการ

$$n = \frac{1100}{1 + 1100(0.05)^2}$$

$n = 293.33$

ในการศึกษาครั้งนี้ใช้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 300 คน ซึ่งมากกว่าค่าที่คำนวณได้จากสูตรของยามาเน่ เพื่อป้องกันข้อมูลสูญหาย (Missing data) (Allison, 2003) และ Hair et al. (2014) แนะนำไว้ สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมอยู่ระหว่าง 100-400 คน ดังนั้นการพิจารณากำหนดกลุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์ทั้งหมดที่กล่าวมาจึงมีความเหมาะสมและยอมรับได้ตามเกณฑ์ ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดกลุ่มตัวอย่าง 300 คน และเก็บข้อมูลโดยออนไลน์ Online surveys โดยทั้งหมดเป็นกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

การศึกษาระยะที่ 2 เป็นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการผลิตบัณฑิตและการจัดการการศึกษาด้วยหลักพุทธธรรม ประชากรผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด 30 ท่าน และกลุ่มตัวอย่าง 10 ท่าน โดยการวิจัยคุณภาพแบบสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยเทคนิคกลุ่มในนาม Nominal group technique (NGT) (Olsen, J. (2019)

วิธีการสุ่มตัวอย่าง ประชากรกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ 10 ท่าน ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยพิจารณาถึงคุณสมบัติและความเชี่ยวชาญ โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบอ้างอิงด้วยบุคคลและผู้เชี่ยวชาญ เพื่อคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญที่มีความเกี่ยวข้องเฉพาะด้านและสามารถเข้าถึงได้ง่าย (Snowball Sampling) (Campbell, et al, 2020) เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ดุลยพินิจของนักวิจัย พิจารณาเลือกตัวอย่างที่สอดคล้องกับการศึกษาโดยมีเกณฑ์คัดเลือกพิจารณาจากความสะดวกคือสามารถติดต่อให้ข้อมูลและให้ความร่วมมือในการวิจัย (Campbell, et al, 2020) ได้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญกลุ่มตัวอย่างจำนวน 10 ท่าน การใช้ Snowball Sampling มีข้อจำกัดในแง่ของความหลากหลาย

และการเป็นตัวแทนของประชากรทั้งหมด เนื่องจากขึ้นอยู่กับเครือข่ายที่นักวิจัยสามารถเข้าถึง อย่างไรก็ตาม วิธีนี้เป็นที่ยอมรับในการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเฉพาะในบริบทที่ต้องการข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง (Olsen, 2019) โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกนี้ (ตารางที่ 3.1)

ตารางที่ 3.1 เกณฑ์การคัดเลือกตามคุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา 5 ท่าน

คุณสมบัติด้านความเชี่ยวชาญ	จำนวน (คน)	คุณสมบัติจำเป็นเฉพาะ	
		เกณฑ์คัดเลือก	เกณฑ์การคัดออก
ผู้เชี่ยวชาญด้านพุทธศาสนาและปรัชญาระดับอุดมศึกษา	1	สะดวก/สมัครใจ เชี่ยวชาญการอบรมและสอนธรรมะให้แก่เยาวชน	ไม่สะดวก/ไม่สมัครใจ ไม่เคยอบรมธรรมะค่ายเยาวชน
ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารจัดการหลักสูตรระดับปริญญาตรี	1	สะดวก/สมัครใจ	ไม่สะดวก/ไม่สมัครใจ
ผู้เชี่ยวชาญด้านการวางแผนการผลิตบัณฑิต	1	สะดวก/สมัครใจ	ไม่สะดวก/ไม่สมัครใจ
ผู้ปกครอง	1	สะดวก/สมัครใจ	ไม่สะดวก/ไม่สมัครใจ
ตัวแทนผู้ใช้บัณฑิต	1	สะดวก/สมัครใจ	ไม่สะดวก/ไม่สมัครใจ
รวม	5 ท่าน		

การศึกษาระยะที่ 3 ประชากรในระยนี้ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านศาสนาและการศึกษาเป็นประชากรผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด 30 คน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้เป็นผู้เชี่ยวชาญ 5 คน โดยแบบประเมิน 5 ระดับ ใช้วิธีการสุ่มด้วยเทคนิค Snowball Sampling เพื่อเลือกกลุ่มตัวอย่างตามคุณสมบัติที่กำหนด เช่น ความเชี่ยวชาญด้านพุทธศาสนา การวางแผนการผลิตบัณฑิต และการประเมินหลักสูตร การกำหนดขนาดตัวอย่างในระยนี้อ้างอิงจากคำแนะนำของ Creswell และ Poth (2023) ซึ่งระบุว่ากลุ่มตัวอย่าง 5–10 คนเพียงพอสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพในรูปแบบของ Nominal Group Technique (NGT)

วิธีการสุ่มตัวอย่าง ในการพัฒนาและร่างกระบวนการและข้อเสนอเชิงนโยบาย กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 10 รูป/คน แบ่งเป็นกลุ่มนักวิจัยและผู้ช่วยนักวิจัย 5 รูป/คน ในการพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบาย และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบร่างกระบวนการและข้อเสนอเชิงนโยบาย 5 รูป/คน การพัฒนาและร่างกระบวนการและข้อเสนอเชิงนโยบายทำโดยกลุ่มนักวิจัยและผู้ช่วยนักวิจัย 5 คน โดยกำหนดเจาะจงนักวิจัยและผู้ช่วยนักวิจัยทั้งหมดในคณะวิจัย และกระบวนการตรวจสอบร่างกระบวนการและข้อเสนอเชิงนโยบาย ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยพิจารณาถึงคุณสมบัติและความเชี่ยวชาญ คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มตัวอย่างแบบอ้างอิงด้วยบุคคลและผู้เชี่ยวชาญ (Snowball

Sampling) (Campbell, et al, 2020) ได้กลุ่มตัวอย่าง ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ดุลยพินิจของนักวิจัย พิจารณาเลือกตัวอย่างที่สอดคล้องกับการศึกษาโดยมีเกณฑ์คัดเลือกพิจารณาจากความสะดวกคือสามารถติดต่อให้ข้อมูลและให้ความร่วมมือในการวิจัย (Campbell, et al, 2020) ได้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญกลุ่มตัวอย่างจำนวน 5 คน มีเกณฑ์ในการคัดเลือกเข้าดังนี้ (ตารางที่ 3.2)

ตารางที่ 3.2 เกณฑ์การคัดเลือกตามคุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่างผู้เชี่ยวชาญ 5 คน

คุณสมบัติด้านความเชี่ยวชาญ	จำนวน (คน)	คุณสมบัติจำเป็นเฉพาะ	
		เกณฑ์คัดเลือก	เกณฑ์การคัดออก
ผู้เชี่ยวชาญด้านพุทธศาสนาและปรัชญา ระดับอุดมศึกษา	1	สะดวก/สมัครใจ เชี่ยวชาญการอบรม และสอนธรรมะให้ แก่เยาวชน	ไม่สะดวก/ไม่สมัคร ใจ ไม่เคยอบรมธรรมะ ค่ายเยาวชน
ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารจัดการ หลักสูตรระดับปริญญาตรี	1	สะดวก/สมัครใจ	ไม่สะดวก/สมัครใจ
ผู้เชี่ยวชาญด้านการวางแผนการผลิต บัณฑิต	1	สะดวก/สมัครใจ	ไม่สะดวก/สมัครใจ
ผู้ปกครอง	1	สะดวก/สมัครใจ	ไม่สะดวก/สมัครใจ
ผู้ใช้บัณฑิต	1	สะดวก/สมัครใจ	ไม่สะดวก/สมัครใจ
รวม	5 ท่าน		

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา (R&D) ทำให้การศึกษามีกระบวนการย่อยถึง 3 ระยะ ดังนั้นการแสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างในแต่ละระยะการศึกษามีประชากรรวมทั้งสิ้น 1,165 รูป/คน แบ่งเป็นประชากรและกลุ่มตัวอย่างตามระยะการศึกษาดังนี้ ระยะการศึกษาที่ 1 กลุ่มประชากรได้แก่ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการผลิตบัณฑิต จำนวนประชากร 1,100 คน หาค่ากลุ่มตัวอย่างในการศึกษาจากสูตรคำนวณของยามานะ ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 300 คน ระยะการศึกษาที่ 2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้แก่ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 รูป/คน ระยะการศึกษาที่ 3 กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 10 รูป/คน แบ่งเป็นกลุ่มนักวิจัยและผู้ช่วยนักวิจัย 5 รูป/คน ในการพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบาย และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบร่างกระบวนการทัศน์และข้อเสนอเชิงนโยบาย 5 รูป/คน (ตารางที่ 3.3)

ตารางที่ 3.3 สรุปจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการศึกษาที่ 1-3

ระยะการศึกษา	ประเภทกลุ่มตัวอย่าง	จำนวนประชากร (คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)	วิธีการสุ่มตัวอย่าง
1	เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการผลิตบัณฑิตมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จาก 11 แห่ง	1,100	300	การสุ่มตัวอย่างแบบโควตา (Quota Sampling)
2	ผู้เชี่ยวชาญ	30	10	การสุ่มตัวอย่างแบบอ้างอิงด้วยบุคคลและผู้เชี่ยวชาญ (Snowball Sampling)
3	ผู้เชี่ยวชาญ	30	5	การสุ่มตัวอย่างแบบอ้างอิงด้วยบุคคลและผู้เชี่ยวชาญ (Snowball Sampling)
	นักวิจัยและผู้ช่วยนักวิจัย	5	5	การสุ่มตัวอย่างแบบอ้างอิงด้วยบุคคลและผู้เชี่ยวชาญ (Snowball Sampling)
รวม		1,165	320	

สรุปการกำหนดขนาดตัวอย่างและวิธีการสุ่มตัวอย่างได้รับการพิจารณาอย่างเหมาะสมต่อการตอบโจทย์การวิจัย และสอดคล้องกับหลักการวิจัยในบริบทของการศึกษาเชิงศาสนาและพัฒนาคุณธรรม โดยอ้างอิงถึงหลักการวิจัยล่าสุดและความเหมาะสมต่อบริบทการศึกษา การวิจัยนี้ออกแบบประชากรและกลุ่มตัวอย่างในสามระยะ เพื่อให้ครอบคลุมกระบวนการวิจัยที่ตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ และสะท้อนความเป็นตัวแทนในบริบทของการศึกษาด้านศาสนาและพัฒนาคุณธรรมอย่างเหมาะสม การศึกษาระยะที่ 1 ประชากรคือ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการผลิตบัณฑิตจากมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย 11 แห่ง รวม 1,100 คน กลุ่มตัวอย่างคือ คำนวณด้วยสูตร Yamane (1967) ได้จำนวนขั้นต่ำ 293 คน แต่กำหนดไว้ 300 คน เพื่อป้องกันข้อมูลสูญหายตามคำแนะนำของ Allison (2003) และ Hair et al. (2014) วิธีการสุ่มตัวอย่างใช้ Quota Sampling เพื่อความหลากหลายของตัวแทนในแต่ละพื้นที่ของมหาวิทยาลัย (Berndt, 2020) การศึกษาระยะที่ 2 ประชากรคือ ผู้เชี่ยวชาญด้านการผลิตบัณฑิตและการศึกษาด้านหลักพุทธธรรม จำนวน 30 คน กลุ่มตัวอย่างคือ คัดเลือก 10 คน ด้วย Snowball Sampling โดยเน้นความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน (Campbell et al., 2020) ข้อจำกัด Snowball Sampling อาจขาดความหลากหลาย แต่เหมาะสมสำหรับการวิจัยที่ต้องการข้อมูลเชิงลึกจากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง (Olsen, 2019) การศึกษาระยะที่ 3 ประชากร คือ ผู้เชี่ยวชาญด้านศาสนาและการศึกษา 30 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มนักวิจัยและผู้ช่วยนักวิจัย 5 คน กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ใช้ Snowball Sampling คัดเลือกตามคุณสมบัติ ด้านความเชี่ยวชาญ ขนาดกลุ่มตัวอย่าง: อ้างอิง Creswell และ Poth (2023) ที่แนะนำกลุ่มตัวอย่าง 5–10 คน สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพในรูปแบบ Nominal Group Technique (NGT)

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้มีทั้งสิ้น 3 เครื่องมือจำแนกตามขั้นตอนการวิจัยมีดังต่อไปนี้

การศึกษาที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

เครื่องมือ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา (Questionnaire) ปลายปิดชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 (Likert, 1932; South, et al, 2022) ของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา ที่พัฒนาจากพื้นฐานกฎกระทรวงการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (2557) แผนปฏิบัติการประจำปีและพันธกิจตัวชี้วัดการจัดการศึกษาเพื่อให้ได้บัณฑิตมีคุณภาพตามแผนกลยุทธ์ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2563 - 2567) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย แบบสอบถามประกอบด้วย 3 ตอน มีทั้งสิ้น จำนวน 79 ข้อ มีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ สร้างแบบสอบถามฉบับร่าง โดยอาศัยเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กำหนดปัจจัยที่จะศึกษาและประเด็นคำถามที่จะถามเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย สร้างคำถามให้ครอบคลุมประเด็นตามปัจจัยที่กำหนดไว้และให้ถูกต้องครอบคลุมเนื้อหา

2) นำแบบสอบถามร่วมพิจารณาความตรงและความสอดคล้องเชิงเนื้อหาและวัตถุประสงค์การวิจัยร่วมกับคณะนักวิจัย

3) ส่งแบบสอบถามเพื่อรับการประเมินความตรงและความสอดคล้องเชิงเนื้อหาและวัตถุประสงค์การวิจัย โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) และความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ด้วยแบบตรวจประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item objective congruence: IOC) (Crocker & Algina, 1986) ระหว่างข้อคำถามกับประเด็นหลักของเนื้อหาโดยเกณฑ์การให้คะแนนของผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน ยอมรับที่ค่าสถิติ 0.75 (Hambleton, 1978: 89) ดังนี้

$$lik = N/2N-2 (\mu_k - \mu) \quad (2)$$

แทนค่าสูตร IOC ของ โครเกอร์ และ อัลจินา (Crocker & Algina, 1986)

$I_{(ik)}$ = ค่าความสอดคล้องเชิงเนื้อหาและวัตถุประสงค์การวิจัย (IOC) รายข้อที่มีต่อวัตถุประสงค์

N = จำนวนของข้อคำถาม

μ_k = ค่าคะแนนที่ผู้ประเมินให้ในข้อคำถามหนึ่งๆ ต่อวัตถุประสงค์ข้อหนึ่งๆ

μ = ค่าผลรวมของคะแนนที่ผู้ประเมินให้ในคำถามรวมทั้งหมดทุกวัตถุประสงค์

ค่าน้ำหนักที่ผู้เชี่ยวชาญประเมินความชัดเจนสอดคล้องของเนื้อหาและวัตถุประสงค์ด้วยความรับรู้ว่ามีชัดเจนของข้อความถามต่อเนื้อหาและวัตถุประสงค์ กำหนดการให้คะแนนค่าระหว่าง 1 ถึง -1 ดังนี้

1) ให้ +1 คะแนน เมื่อพิจารณาเห็นว่า เนื้อหาถามมีความสอดคล้องของเนื้อหาและวัตถุประสงค์ (ตัวแปร)

2) ให้ 0 คะแนน เมื่อพิจารณาเห็นว่า ไม่เนื้อหาถามมีความสอดคล้องของเนื้อหาและวัตถุประสงค์ (ตัวแปร)

3) ให้ -1 คะแนน เมื่อพิจารณาเห็นว่า เนื้อหาถามมีความสอดคล้องของเนื้อหาและวัตถุประสงค์ (ตัวแปร)

เมื่อคำนวณค่าการให้คะแนนของผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน โดยผลรวมค่า IOC ยอมรับที่ค่าสถิติไม่น้อยกว่า 0.75 (Hambleton, 1978: 89) และแปลผลว่า สอดคล้อง หากข้อใดมีค่าผลรวม IOC น้อยกว่า 0.75 แปลผลว่า ไม่สอดคล้อง ซึ่งจะได้รับการพิจารณาปรับเนื้อหาให้มีความสอดคล้องดียิ่งขึ้นตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญจนมั่นใจว่าข้อความถามมีคุณภาพความสอดคล้องเนื้อหาเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ผ่านเกณฑ์การประเมินจึงจะนำไปใช้ได้จริง

4) ทำการหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถามจากกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการทดลองใช้ (Pilot test) ใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา (α -coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1990: 204) การแปลผลแบบประเมินซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับตามรูปแบบของ Likert Scale (Likert, 1932) โดยมีการกำหนดระดับความพึงพอใจดังนี้

ระดับมากที่สุด	5 คะแนน
ระดับมาก	4 คะแนน
ระดับปานกลาง	3 คะแนน
ระดับน้อย	2 คะแนน
ระดับน้อยที่สุด	1 คะแนน

การพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α) โดยเกณฑ์ให้สอดคล้องกับการประเมินที่แตกต่างกันในประเด็นหัวข้อปัจจัยต่างๆ ของ Arifin, & Maharani, 2021 จากสูตรคำนวณ

$$r_{11} = (n/n-1)/(1-\sum \sigma_i^2 / \sigma_t^2) \quad (3)$$

แทนค่า

r_{11}	= ค่าของสัมประสิทธิ์แอลฟา (α) ของความเชื่อมั่น
n	= จำนวนของคำถาม
$\sum \sigma_i^2$	= ผลรวมของจำนวนตัวแปรที่ประเมินทุกตัว
σ_t^2	= ผลรวมของจำนวนตัวแปรทั้งหมดที่ให้คะแนน

โดยใช้เกณฑ์การแปลผลตีความระดับการชี้วัดคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยของ Arifin, & Maharani, (2021) โดยการแปรผลค่าระดับความเชื่อมั่น (α - Reliability) ดังต่อไปนี้

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ $0.81 < r \leq 1.00$ แปลผลอยู่ในระดับ มากที่สุด

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ $0.61 < r \leq 0.80$ แปลผลอยู่ในระดับ มาก

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ $0.41 < r \leq 0.60$ แปลผลอยู่ในระดับ พอเชื่อได้

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ $0.21 < r \leq 0.40$ แปลผลอยู่ในระดับ น้อย

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ $0.00 < r \leq 0.21$ แปลผลอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

ในการตรวจสอบแบบสอบถามฉบับปรับปรุงและการหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยการทดลองใช้ (pilot test) กับกลุ่มเยาวชนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ราย เก็บข้อมูลและคำนวณด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยยอมรับค่าความเชื่อมั่น Cronbach's alpha ที่ระดับ 0.972 (She L, et al, 2021) ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแต่ละข้อคำถาม (Corrected Item-Total Correlation) ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.3 ขึ้นไป (Field, 2009) ของค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach, 1990)

5) นำแบบสอบถามที่ผ่านการหาค่าความสอดคล้องเนื้อหาเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน แสดงความถูกต้องของเครื่องมือ (validity) IOC เท่ากับ 0.969 และหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha - coefficient) หลังการทดลองใช้แล้วกับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง 30 รูป/คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามแบบออนไลน์ผ่านกลุ่มสังคมออนไลน์ (social media) ที่กลุ่มตัวอย่างใช้งานพบว่า แบบสอบถามฉบับนี้มีผลในการหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.835 แปลผล มากที่สุด ส่วนความเชื่อมั่นรายด้านมีค่าอยู่ระหว่าง 0.603 – 1.00 ซึ่งทั้งหมดอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้แปลผลว่า เป็นมาตรวัดที่มีความเชื่อถือได้สูง (ตารางที่ 3.4)

ตารางที่ 3.4 รายการข้อความ ดัชนีความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (IOC) เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเครื่องมือ (validity) และ ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

ข้อความ		มีความเที่ยงตรง		มีความเชื่อมั่น	
		IOC	แปลผล	(α)	แปลผล
ตอนที่ 1 ปัจจัยพื้นฐานด้านประชากรศาสตร์ (Socio-demography)					
GEN	เพศ (Gender)	1	สอดคล้อง	-	-
AGE	อายุ (Age)	1	สอดคล้อง	-	-
EDU	การศึกษา (Education)	1	สอดคล้อง	-	-
SGP	สถานภาพผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการผลิตบัณฑิต (Status of Stakeholders in Graduate Production)	1	สอดคล้อง	-	-
EGP	ประสบการณ์ในการมีส่วนร่วมหรือเป็นส่วนหนึ่งในการผลิตบัณฑิต (Experience in Participating or Being a Part of Graduate Production)	1	สอดคล้อง	-	-
REL	ศาสนา (Religion)	1	สอดคล้อง	-	-
DTR	ระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติในฐานะศาสนิกของศาสนาที่ตนนับถือ (Duration of Training as a Follower of the Religion Your Practice)	1	สอดคล้อง	-	-
CSIS	ตอนที่ 2 ข้อมูลระดับความเห็นที่มีต่อสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา (Current Situation and Ideal Situation of Producing Graduates of Higher Education Institutions of the Intellectual and Moral Development Group with Religious Principles)				
HC	ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Development and Capacity Strengthening)				
a1	พัฒนาและเสริมสร้างให้โอกาสประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้อย่างไม่มีขีดจำกัด	1	สอดคล้อง	0.866	มากที่สุด
a2	พัฒนาและเสริมสร้างโดยมุ่งเน้นการสร้างองค์ความรู้และทักษะ	1	สอดคล้อง	0.769	มาก

ข้อความถาม		มีความเที่ยงตรง		มีความเชื่อมั่น	
		IOC	แปลผล	(α)	แปลผล
a3	พัฒนาและเสริมสร้างให้คนเป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพ พร้อมสำหรับวิถีชีวิตในศตวรรษที่ 21	1	สอดคล้อง	0.757	มาก
a4	พัฒนาและเสริมสร้างให้เกิดสภาพแวดล้อมที่เอื้อและสนับสนุนต่อการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต	1	สอดคล้อง	0.851	มากที่สุด
a5	พัฒนาและเสริมสร้างการสร้างและพัฒนาองค์ความรู้ งานวิจัย โครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม	1	สอดคล้อง	0.763	มาก
NS	ด้านยุทธศาสตร์ชาติ (National Strategy)				
b1	กำหนดยุทธศาสตร์ให้เกิดความมั่นคง ในประเด็นด้านการศึกษาเน้นการศึกษาอย่างยั่งยืน	1	สอดคล้อง	0.867	มากที่สุด
b2	กำหนดยุทธศาสตร์ให้เกิดการสร้างความสามารถในการแข่งขันในภาคตลาดแรงงาน	1	สอดคล้อง	0.867	มากที่สุด
b3	กำหนดยุทธศาสตร์ให้เกิดการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม	1	สอดคล้อง	0.869	มากที่สุด
b4	กำหนดยุทธศาสตร์ให้เกิดการสร้างความเติบโตบนพื้นฐานคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	1	สอดคล้อง	0.931	มากที่สุด
b5	กำหนดยุทธศาสตร์ให้เกิดการปรับสมดุลและพัฒนาการบริหารจัดการภาครัฐ	1	สอดคล้อง	0.886	มากที่สุด
AG	ด้านการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ (Achieving National Strategy Goals)				
c1	คนไทยได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพในทุกช่วงวัย เช่น มีสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับโลกยุคใหม่ มีคุณลักษณะตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม มีคุณธรรม จริยธรรม เป็นต้น	0.80	สอดคล้อง	0.873	มากที่สุด
c2	กำลังคนมีสมรรถนะสูง สอดคล้องกับความต้องการของภาคการผลิตเป้าหมาย และสามารถสร้างงานอนาคต	1	สอดคล้อง	0.867	มากที่สุด

ข้อความถาม		มีความเที่ยงตรง		มีความเชื่อมั่น	
		IOC	แปลผล	(α)	แปลผล
c3	ประชาชนทุกกลุ่มมีสมรรถนะในการเข้าถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยเฉพาะกลุ่มประชากรอายุ 15-24 ปี มีการศึกษาและมีการทำงานเมื่อจบการศึกษาแล้ว	1	สอดคล้อง	0.873	มากที่สุด
c4	สถานศึกษามีสมรรถนะที่มุ่งต่อการพัฒนาบัณฑิตให้เป็นผู้มีสติปัญญาและคุณธรรม ด้วยการจัดการเรียนการสอนที่ผสานหลักศาสนากับหลักวิชาการ	1	สอดคล้อง	0.935	มากที่สุด
ORDI	ตอนที่ 3 ข้อมูลระดับความเห็นที่มีต่อกระบวนทัศน์ทั่วไป (Ordinary Paradigm)				
CA	การกำหนดนโยบายและทิศทางในการผลิตบัณฑิต (Policy Determination and Direction for Graduate Production)				
d1	ให้ความสำคัญกับการวิจัยและสร้างนวัตกรรม โดยยึดหลักศาสนาปรับใช้หลักศาสนาให้เหมาะกับสังคมที่เปลี่ยนไป	0.8	สอดคล้อง	0.873	มากที่สุด
d2	สร้างหลักการวิชาการที่สอดคล้องกับหลักศาสนาเป็นทางเลือกคู่กับหลักวิชาการของประเทศตะวันตก	1	สอดคล้อง	0.925	มากที่สุด
d3	นำหลักธรรมคำสอนของศาสนาต่าง ๆ มาชี้นำสังคมโดยมุ่งพัฒนาจิตใจและสติปัญญา	1	สอดคล้อง	0.871	มากที่สุด
d4	สามารถประยุกต์หลักคำสอนเพื่อให้เกิดสันติสุขและความสามัคคีของคนในชาติ	1	สอดคล้อง	0.648	มาก
d5	มุ่งพัฒนาบัณฑิตให้เป็นผู้มีสติปัญญาและคุณธรรม ด้วยการจัดการเรียนการสอนที่ผสานหลักศาสนากับหลักวิชาการ	1	สอดคล้อง	0.951	มากที่สุด
CU	การจัดทำและบริหารหลักสูตร (Curriculum Development and Management)				
e1	การจัดทำและบริหารหลักสูตรการศึกษาเพื่อเป็นกลไกการปฏิรูปการศึกษา	1	สอดคล้อง	0.935	มากที่สุด
e2	การจัดทำและบริหารหลักสูตรการศึกษาด้วยการเชื่อมโยงความต้องการกำลังคนเชิงคุณภาพของภาคการผลิตและบริการ	0.6	ไม่สอดคล้อง	0.868	มากที่สุด
e3	การจัดทำและบริหารหลักสูตรให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกอาชีพ โดยใช้	1	สอดคล้อง	0.870	มากที่สุด

ข้อความถาม		มีความเที่ยงตรง		มีความเชื่อมั่น	
		IOC	แปลผล	(α)	แปลผล
	ระบบการประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา				
ED	การพัฒนาคุณภาพในการจัดกระบวนการเรียนรู้ (Educational Management Development Approaches)				
f1	พัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้ทั้งในระบบชั้นเรียนและผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศด้วยเทคนิควิธีการต่าง ๆ	1	สอดคล้อง	0.935	มากที่สุด
f2	พัฒนาการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	1	สอดคล้อง	0.871	มากที่สุด
f3	พัฒนาระบบสนับสนุนการประเมินผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้และการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน	1	สอดคล้อง	0.874	มากที่สุด
f4	พัฒนาเทคนิควิธีรวมทั้งการให้คำปรึกษาและการดูแลผู้เรียนให้ประสบความสำเร็จในการศึกษา	1	สอดคล้อง	0.789	มาก
SM	การกำกับดูแลให้มีการประกันคุณภาพการศึกษา (Supervision and Maintenance of Educational Quality)				
g1	กำกับดูแลให้มีการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อสร้างความเชื่อมโยงกับรอบคุณวุฒิของต่างประเทศ	1	สอดคล้อง	0.870	มากที่สุด
g2	กำกับดูแลให้มีการประกันคุณภาพการศึกษาให้เป็นกลไกสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันด้านกำลังคนของประเทศ	1	สอดคล้อง	0.872	มากที่สุด
g3	กำกับดูแลให้มีการประกันคุณภาพการศึกษาด้วยการเสริมสร้างความคล่องตัวโดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับแผน 3 ระดับตามนโยบายของมติคณะรัฐมนตรี	1	สอดคล้อง	0.867	มากที่สุด
CCPR	ตอนที่ 4 ข้อมูลระดับความเห็นที่มีต่อการพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ (Constructive Paradigm - CCPR Model)				
CB	การเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ (Criticality-Based Instruction)				
h1	นักศึกษาต้องรู้จักวิเคราะห์อย่างมีเหตุมีผล	1	สอดคล้อง	0.896	มากที่สุด

ข้อความถาม		มีความเที่ยงตรง		มีความเชื่อมั่น	
		IOC	แปลผล	(α)	แปลผล
h2	นักศึกษาต้องมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อกันและกัน	1	สอดคล้อง	0.796	มาก
h3	นักศึกษาต้องทบทวนและประเมินตนเอง	1	สอดคล้อง	0.833	มากที่สุด
h4	นักศึกษาต้องมีความเป็นตัวของตัวเอง	1	สอดคล้อง	0.956	มากที่สุด
CR	การเรียนการสอนที่เน้นการสร้างและพัฒนาเพื่อให้เกิดความคิด (Creativity-Based Instruction)				
i1	นักศึกษาต้องแสวงหาแนวทางใหม่ นำเสนอแนวทางใหม่ และมีแนวคิดใหม่	1	สอดคล้อง	0.964	มากที่สุด
i2	นักศึกษาต้องมีความคิดยืดหยุ่นสามารถเพิ่ม ขยาย ย่อ หรือสรุปในประเด็นที่ศึกษาได้	1	สอดคล้อง	0.966	มากที่สุด
i3	นักศึกษาต้องต่อยอดองค์ความรู้ที่มีอยู่แล้วให้เสริมสร้างและเพิ่มพูนยิ่งขึ้นอีก	1	สอดคล้อง	0.678	มาก
i4	นักศึกษาต้องลองทำแล้วลองทำอีกให้เกิดความแน่ใจด้วยตนเอง	1	สอดคล้อง	0.968	มากที่สุด
PR	การเรียนการสอนที่มุ่งสร้างผลผลิตของตนเอง (Productivity-Based Instruction)				
j1	นักศึกษาต้องรู้จักการวางแผนเป้าหมายที่จะสร้างสรรค์ผลงาน	1	สอดคล้อง	0.947	มากที่สุด
j2	นักศึกษาต้องรู้จักการแสวงหาวิธีการให้ได้ผลงานสร้างสรรค์เกิดขึ้นให้ได้	1	สอดคล้อง	0.916	มากที่สุด
j3	นักศึกษาต้องรู้จักการทดสอบและประเมินคุณภาพ	1	สอดคล้อง	0.933	มากที่สุด
J4	นักศึกษาต้องรู้จักการปรับเปลี่ยนและสอดคล้องเพื่อหาจุดบกพร่องและพร้อมปรับปรุงแก้ไขให้เกิดผลงานที่ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป	1	สอดคล้อง	0.971	มากที่สุด
RE	การเรียนการสอนที่เน้นความรับผิดชอบ (Responsibility-Based Instruction)				
k1	นักศึกษาต้องมีคุณธรรมและจริยธรรมในทุกระบบ ด้วยความตระหนักถึงการมีความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ตนได้ทำ	1	สอดคล้อง	0.897	มากที่สุด
k2	นักศึกษาต้องนำตัวเองสู่สาธารณะและสังคม ด้วยความตระหนักถึงการมีความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ตนได้ทำ	1	สอดคล้อง	0.897	มากที่สุด

ข้อความถาม		มีความเที่ยงตรง		มีความเชื่อมั่น	
		IOC	แปลผล	(α)	แปลผล
k3	นักศึกษาต้องดู ทดสอบ รูปแบบตัวอย่างด้วยความตระหนักถึงการมีความรับผิดชอบในสิ่งที่ตนได้ทำ	1	สอดคล้อง	0.963	มากที่สุด
k4	นักศึกษาต้องทบทวนถึงความดีงามด้วยตระหนักถึงการมีความรับผิดชอบในสิ่งที่ตนได้ทำ	1	สอดคล้อง	0.865	มากที่สุด
PVCA	ตอนที่ 5 ข้อมูลระดับความเห็นที่มีต่อกระบวนการทัศนตามแนวหลักคุณธรรม 4 (Constructive Paradigm of the 4 Principles of Virtues Conductive Approached)				
SA	สัปปริสสังเสวะ (Sappurisasamseva)				
l1	นักศึกษามีการได้เสวนาพูดคุยกับเพื่อนหรือมิตรที่ดี	1	สอดคล้อง	0.871	มากที่สุด
l2	นักศึกษามีการคบหาสมาคมกับผู้มีความรู้ดีและมีความประพฤติดี	0.80	สอดคล้อง	0.752	มาก
l3	นักศึกษามีการคบหาสมาคมกับผู้มีการอบรมบ่มนิสัยและมีปัญญา	1	สอดคล้อง	0.865	มากที่สุด
DD	สัทธัมมัสสวนะ (Saddhammassavana)				
m1	นักศึกษามีการศึกษาองค์ความรู้ที่เล่าเรียนบนพื้นฐานแห่งศีล	0.6	ไม่สอดคล้อง	0.823	มากที่สุด
m2	นักศึกษามีการศึกษาองค์ความรู้ที่ศึกษาเล่าเรียนบนพื้นฐานแห่งสมาธิและวิปัสสนา	0.6	ไม่สอดคล้อง	0.811	มากที่สุด
m3	นักศึกษามีการศึกษาองค์ความรู้บนพื้นฐานแห่งโลกุตระธรรมซึ่งเป็นไปเพื่อการแก้ไขข้อบกพร่องในทุกมิติเน้นในด้านการศึกษาเป็นหลักจนสิ้นข้อสงสัยเป็นลำดับไปจนน้อยไปจนกระทั่งถึงที่สุด	1	สอดคล้อง	0.603	พอเชื่อได้
YO	โยนิโสมนสิการ (Yonisomanasikāra)				
n1	นักศึกษามีความตรึกนึกคิดในกระบวนการเรียน	1	สอดคล้อง	0.705	มาก
n2	นักศึกษาใช้ปัญญาในการพิจารณาอย่างเข้าอกเข้าใจ	1	สอดคล้อง	0.681	มาก
n3	นักศึกษาใช้การขบคิดอย่างลึกซึ้งในสิ่งที่ได้รับรู้จนทราบถึงเหตุและผลของเรื่องนั้นๆ	0.8	สอดคล้อง	0.712	มาก

ข้อความถาม		มีความเที่ยงตรง		มีความเชื่อมั่น	
		IOC	แปลผล	(α)	แปลผล
DH	ธัมมานุธัมมปฏิบัติ (Dhammānuddhammapaṭipatti)				
o1	นักศึกษานำสิ่งที่ได้เล่าเรียนรับฟังและไตรตรองเห็นชัดแล้วนำไปใช้หรือปฏิบัติหรือลงมือทำ	0.6	ไม่สอดคล้อง	0.726	มาก
o2	นักศึกษานำสิ่งที่ได้เล่าเรียนรับฟังและไตรตรองเห็นชัดแล้ว ไปใช้หรือปฏิบัติหรือลงมือทำ ให้หลักการย่อยมีความสอดคล้องกับหลักการใหญ่ได้	1	สอดคล้อง	0.697	มาก
o3	นักศึกษานำสิ่งที่ได้เล่าเรียนรับฟังและไตรตรองเห็นชัดแล้ว ไปใช้หรือปฏิบัติหรือลงมือทำ ให้การปฏิบัติย่อยมีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายใหญ่ในชีวิตได้	1	สอดคล้อง	0.682	มาก
o4	นักศึกษานำสิ่งที่ได้เล่าเรียนรับฟังและไตรตรองเห็นชัดแล้ว ไปใช้ในการปฏิบัติกิจการงานของตนได้อย่างรู้เป้าหมาย	1	สอดคล้อง	0.728	มาก
CPIM	ตอนที่ 6 ข้อมูลระดับความเห็นที่มีต่อแนวทางการพัฒนากระบวนทัศน์เชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา (Constructive Paradigm Approached to Higher Education Institutions of the Intellectual and Moral Development Group with Religious Principles: CPIM)				
EE	การขยายโอกาสทางการศึกษาและการสนับสนุน (Expansion of Educational Opportunities and Support)				
p1	ขยายโอกาสทางการศึกษาให้พระภิกษุสามเณรและ คฤหัสถ์ได้ศึกษาเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ	1	สอดคล้อง	0.830	มากที่สุด
p2	มีกองทุนเพื่อการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา	1	สอดคล้อง	0.895	มากที่สุด
p3	พัฒนาศักยภาพและปรับปรุงระเบียบกองทุนให้สอดคล้องกับสถานการณ์และการใช้สอยให้เกิดประสิทธิภาพแก่ผู้เรียนเป็นสำคัญ	0.80	สอดคล้อง	0.767	มาก
GP	การผลิตบัณฑิตและหลักสูตรการศึกษา (Graduate Production and Academic Curriculum Development)				

ข้อความถาม		มีความเที่ยงตรง		มีความเชื่อมั่น	
		IOC	แปลผล	(α)	แปลผล
q1	ผลิตบัณฑิตที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและประเทศที่มีพื้นฐานแนวคิดตามหลักทางพระพุทธศาสนาและปรัชญา	1	สอดคล้อง	0.714	มาก
q2	หลักสูตรเน้นคุณธรรม จริยธรรม ในวิชาชีพและการดำเนินชีวิต	1	สอดคล้อง	0.785	มาก
q3	การบริหารจัดการการเรียนการสอนตามมาตรฐานหลักสูตรและตัวบ่งชี้ของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา	1	สอดคล้อง	0.723	มาก
q4	ส่งเสริมการผลิตและใช้สื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัยสอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน	1	สอดคล้อง	0.733	มาก
CL	การสร้างประสบการณ์การเรียนรู้และพัฒนานักศึกษา (Creation of Learning Experiences and Student Development)				
r1	สร้างประสบการณ์ทางวิชาการให้นักศึกษาเกิดความรอบรู้	0.8	สอดคล้อง	0.784	มาก
r2	สร้างประสบการณ์ทางวิชาการให้นักศึกษาเกิดความหลากหลาย	1	สอดคล้อง	0.866	มากที่สุด
r3	สร้างประสบการณ์ทางวิชาการให้นักศึกษาอย่างทันยุคสมัย	1	สอดคล้อง	0.859	มากที่สุด
DE	การพัฒนาสมรรถนะทางกาย จิตใจ สติปัญญา และสังคม (Development of Physical, Mental, Intellectual, and Social Competencies)				
s1	สร้างเสริมสมรรถนะความเข้มแข็งทางกายให้สมกับวัย	1	สอดคล้อง	0.933	มากที่สุด
s2	สร้างเสริมสมรรถนะความเข้มแข็งทางจิตใจด้วยหลักธรรมทางพุทธศาสนาและปรัชญา	1	สอดคล้อง	0.759	มาก
s3	สร้างเสริมสมรรถนะทางด้าน สติปัญญา ความดีงาม จิตสำนึกด้วยหลักธรรมทางพุทธศาสนาและปรัชญา	1	สอดคล้อง	0.836	มากที่สุด
s4	สร้างเสริมสมรรถนะทางด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศให้เป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้วยหลักธรรมทางพุทธศาสนาและปรัชญา	1	สอดคล้อง	0.799	มาก
EN	การพัฒนาศักยภาพของอาจารย์ (Enhancement of Faculty Potential)				

ข้อความถาม		มีความเที่ยงตรง		มีความเชื่อมั่น	
		IOC	แปลผล	(α)	แปลผล
t1	พัฒนาศักยภาพการสอน ของอาจารย์ให้มีคุณภาพและมาตรฐานสูงขึ้นด้วยการบูรณาการหลักธรรมทางพุทธศาสนาและปรัชญา	1	สอดคล้อง	0.789	มาก
t2	พัฒนาศักยภาพการวิจัย ของอาจารย์ให้มีคุณภาพและมาตรฐานสูงขึ้นด้วยการบูรณาการหลักธรรมทางพุทธศาสนาและปรัชญา	1	สอดคล้อง	0.733	มาก
t3	พัฒนาศักยภาพการจัดการหลักสูตร ของอาจารย์ให้มีคุณภาพและมาตรฐานสูงขึ้นด้วยการบูรณาการหลักธรรมทางพุทธศาสนาและปรัชญา	0.8	สอดคล้อง	0.715	มาก
CIOC & Cronbach's alpha		0.969	สอดคล้อง	0.973	มากที่สุด

ระยะการศึกษาที่ 2 การสร้างต้นแบบแนวทางสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

ในระยะการศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ห้วข้อสนทนาแบบมีโครงสร้าง (Semi-structured interview) จากการศึกษาและสังเคราะห์เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดรูปแบบแนวคิดและนำตัวแปรที่ได้เพื่อจัดทำร่างข้อเสนอเชิงนโยบายกระบวนการที่สนับสนุนการสร้างสรรคในการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา ด้วยการสนทนากลุ่มโดยผู้เชี่ยวชาญ 10 ท่าน สนทนากลุ่มด้วยเทคนิคกลุ่มในนาม Nominal Group Technique (NGT) (Olsen, 2019) เครื่องมือในการสนทนาได้แก่หัวข้อสนทนาแบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi-structured interview) ประกอบด้วยหัวข้อที่สำคัญและสอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎี วัตถุประสงค์การวิจัย (ตารางที่ 3.5)

การตรวจสอบเครื่องมือทำการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน และคำนวณหาค่าความเที่ยงของเครื่องมือ (Validity) ด้วยสูตรของ Crocker & Algina (1986) $I-CVI = (\text{agreed item})/(\text{number of expert})$; $S-CVI/Ave = (\text{sum of I-CVI scores})/(\text{number of item})$ ซึ่งมีการรายงานและวัดประเมินในการพัฒนาเครื่องมือ (Rodrigues, et al, 2017) ก่อนนำสู่การสอบถามจริง มาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) จำนวนคำตอบมี 4 ระดับ โดยมีเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

- 4 หมายถึง คำถามมีความสอดคล้องมาก
- 3 หมายถึง ค่อนข้างมีความสอดคล้องกับแนวคิดและคำนิยามควรได้รับการพิจารณาปรับปรุงเล็กน้อย
- 2 หมายถึง มีความสอดคล้องกับแนวคิดและคำนิยามบางส่วนจำเป็นต้องได้รับการพิจารณาปรับปรุงมาก
- 1 หมายถึง ไม่มีความสอดคล้องกับแนวคิดและคำนิยาม

การยอมรับค่าดัชนีความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Rodrigues, et al, 2017) ยอมรับค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหา รายข้อ (I-CVI) ที่ระดับสถิติเท่ากับหรือมากกว่า 0.80 (≥ 0.80) และยอมรับค่าดัชนีความเที่ยงตรงของเนื้อหาทั้งฉบับ (S-CVI) ที่ระดับสถิติเท่ากับหรือมากกว่า 0.90 (≥ 0.90) (Zamanzadeh V, 2015)

การแปลผลความหมาย ผู้ประเมินมีความเห็นค่าตรงกันและยอมรับคะแนนการประเมินที่ระดับค่า 3 และ 4 เท่านั้น ในการศึกษาครั้งนี้มีผู้เชี่ยวชาญประเมิน 5 ท่าน เมื่อใช้สูตรการคำนวณ (Polit & Beck, 2006)

$$I-CVI = A/N \quad (4)$$

แทนค่าสูตร

A คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญที่เห็นด้วยว่ารายการมีความเกี่ยวข้อง (The number of experts who agreed that the item is relevant)

N คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด (The total number of experts)

สูตรสำหรับดัชนีความถูกต้องของเนื้อหามาตราส่วน/ค่าเฉลี่ย (S-CVI/Ave) (Polit & Beck, 2006) ใช้เพื่อประเมินความถูกต้องของเนื้อหาโดยรวมของมาตราส่วน โดยคำนวณโดยใช้ค่าเฉลี่ยของคะแนนดัชนีความถูกต้องของเนื้อหารายการ (I-CVI) จากรายการทั้งหมด

$$S-CVI/Ave = \Sigma I-CVI/N \quad (5)$$

แทนค่าสูตร

$\Sigma I-CVI$ คือ ผลรวมของคะแนน I-CVI สำหรับรายการทั้งหมด

N คือ เป็นจำนวนรายการทั้งหมด

การคำนวณนี้ช่วยกำหนดสัดส่วนเฉลี่ยของความเห็นพ้องเกี่ยวกับความเกี่ยวข้องของรายการในมาตราส่วนทั้งหมด ซึ่งสะท้อนถึงความถูกต้องของเนื้อหาของมาตราส่วน การแปลผลค่า CVI ที่สูงกว่าเกณฑ์ คือ $I-CVI \geq 0.80$ และ $S-CVI \geq 0.90$ แปลผลว่า “มีความเที่ยงตรงดีเยี่ยม” หากต่ำกว่าเกณฑ์ แปลผลว่า “ไม่มีความเที่ยงตรง” (Zamanzadeh V, 2015) แสดงรายการความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัย (ตารางที่ 3.5)

ตารางที่ 3.5 รายการหัวข้อสำคัญที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และสมมติฐานการวิจัยเพื่อใช้ในการสร้างแบบสัมภาษณ์

วัตถุประสงค์การวิจัย	แนวคิดและทฤษฎี	หัวข้อสำคัญในการสร้างคำถาม
1. เพื่อศึกษาสภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา	1. แนวคิดด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2565) 2. แนวคิดด้านประเด็นยุทธศาสตร์ชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2557) 3. แนวคิดด้านการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ (กองนโยบายและแผน, 2566)	1. การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์มีผลต่อการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนาอย่างไร 2. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการศึกษามีผลต่อการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนาอย่างไร 3. การบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติมีผลต่อการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนาอย่างไร
2. เพื่อสร้างต้นแบบกระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ของการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนาที่สอดคล้องกับความต้องการของสถาบันตามประเด็นความสำคัญที่ต้องเร่งพัฒนา	4. แนวคิดกระบวนการทัศน์แบบทั่วไป (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2557) 5. แนวคิดกระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ (Thadphoothon, 2022; Chaiwaing, et al, 2019; ไพฑูรย์ สินลารัตน์, 2559) 6. แนวคิดกระบวนการทัศน์ตามแนวพุทธด้วยหลักคุณธรรม 4 (อง.จตุกก. 21/248/332) (มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2563: 332; A.II.145; สาริณี อาษา, 2564; พระอธิการพรนารายณ์ กิตติคุณ, 2563)	4. แนวคิดกระบวนการทัศน์แบบทั่วไปมีความสอดคล้องกับความต้องการของสถาบันตามประเด็นความสำคัญที่ต้องเร่งพัฒนาอย่างไร 5. กระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์มีความสอดคล้องกับความต้องการของสถาบันตามประเด็นความสำคัญที่ต้องเร่งพัฒนาอย่างไร 6. แนวคิดกระบวนการทัศน์ตามแนวพุทธด้วยหลักคุณธรรม 4 มีความสอดคล้องกับความต้องการของสถาบันตามประเด็นความสำคัญที่ต้องเร่งพัฒนาอย่างไร
3. เพื่อพัฒนาและจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบาย	7. แนวคิดการพัฒนาร่างกระบวนการทัศน์และจัดทำ	7. ข้อเสนอเชิงนโยบายกระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ในการผลิตบัณฑิตของ

วัตถุประสงค์การวิจัย	แนวคิดและทฤษฎี	หัวข้อสำคัญในการสร้างคำถาม
กระบวนการค้นเชิง สร้างสรรค์ในการผลิต บัณฑิตของ สถาบันอุดมศึกษากลุ่ม พัฒนาปัญญาและ คุณธรรมด้วยหลักศาสนา	ข้อเสนอเชิงนโยบาย ด้วย เทคนิคการตัดสินใจหลาย หลักเกณฑ์ (MCDM) (Howlett & Cashore, 2020; Saaty & Tavana, 2021; Ekinici, et al, 2022)	สถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญา และคุณธรรมด้วยหลักศาสนาต้องมี องค์ประกอบอะไรบ้าง

หัวข้อในการสัมภาษณ์เชิงลึก (Olsen, J. (2019) ทำการสร้างเป็นเครื่องมือในการวิจัยโดยทำการตรวจสอบหาค่าดัชนีความเที่ยงตรงของเนื้อหา (CVI) (Santos, et al, 2023) โดยผู้เชี่ยวชาญ 4 ท่าน ได้ค่าที่ระดับ S-CVI ทั้งฉบับ 1.00 แปลความหมายว่า “มีความเที่ยงตรงดีเยี่ยม” โดยประกอบด้วย หัวข้อสนทนา 6 หัวข้อสำคัญ และแสดงค่า I-CVI ทุกหัวข้อมีค่าเท่ากับ 1 ดังแสดงในตารางที่ 3.6

ตารางที่ 3.6 หัวข้อในการสนทนากลุ่มด้วยเทคนิคกลุ่มในนาม (NGT)

หัวข้อเรื่องที่น่าสู่การสนทนา	I-CVI	ความหมาย ความเที่ยงตรง
การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์มีอิทธิพลต่อการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนาอย่างไร	1	มีความเที่ยงตรงดีเยี่ยม
ยุทธศาสตร์ชาติด้านการศึกษามีอิทธิพลต่อการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนาอย่างไร	1	มีความเที่ยงตรงดีเยี่ยม
การบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติมีอิทธิพลต่อการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนาอย่างไร	1	มีความเที่ยงตรงดีเยี่ยม
แนวคิดกระบวนการทัศน์แบบทั่วไปมีความสอดคล้องสัมพันธ์กับความต้องการของสถาบันตามประเด็นความสำคัญที่ต้องเร่งพัฒนาอย่างไร	1	มีความเที่ยงตรงดีเยี่ยม
กระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์มีความสอดคล้องสัมพันธ์กับความต้องการของสถาบันตามประเด็นความสำคัญที่ต้องเร่งพัฒนาอย่างไร	1	มีความเที่ยงตรงดีเยี่ยม
แนวคิดกระบวนการทัศน์ตามแนวพุทธด้วยหลักคุณธรรม 4 มีความสอดคล้องสัมพันธ์กับความต้องการของสถาบันตามประเด็นความสำคัญที่ต้องเร่งพัฒนาอย่างไร	1	มีความเที่ยงตรงดีเยี่ยม
ข้อเสนอเชิงนโยบายกระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ในการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนาควรจะมีองค์ประกอบอย่างไร	1	มีความเที่ยงตรงดีเยี่ยม
ค่า S-CVI	1	มีความเที่ยงตรงดีเยี่ยม

การศึกษาระยะที่ 3 เครื่องมือในการวิจัยในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ แบบประเมินคุณภาพความเป็นไปได้และความเหมาะสมของกระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา ทำการวิเคราะห์ค่าความถี่ (frequency) ร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การคำนวณหาความเที่ยงตรงของเครื่องมือ (Validity) ด้วยสูตรของ Crocker & Algina (1986) $I-CVI = (\text{agreed item})/(\text{number of expert})$; $S-CVI/Ave = (\text{sum of I-CVI scores})/(\text{number of item})$ การยอมรับค่าดัชนีความเที่ยงตรงของเนื้อหา Polit & Beck (2006) มาตรฐานประเมินค่า (Rating Scale) จำนวนคำตอบมี 4 ระดับ โดยมีเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

- 4 หมายถึง คำถามมีความสอดคล้องมาก
- 3 หมายถึง ค่อนข้างมีความสอดคล้องกับแนวคิดและคำนิยามควรได้รับการพิจารณาปรับปรุงเล็กน้อย
- 2 หมายถึง มีความสอดคล้องกับแนวคิดและคำนิยามบางส่วนจำเป็นต้องได้รับการพิจารณาปรับปรุงมาก
- 1 หมายถึง ไม่มีความสอดคล้องกับแนวคิดและคำนิยาม

การยอมรับค่าดัชนีความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Rodrigues, et al, 2017) ยอมรับค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหา รายข้อ (I-CVI) ที่ระดับสถิติเท่ากับหรือมากกว่า 0.80 (≥ 0.80) และยอมรับค่าดัชนีความเที่ยงตรงของเนื้อหาทั้งฉบับ (S-CVI) ที่ระดับสถิติเท่ากับหรือมากกว่า 0.90 (≥ 0.90) (Zamanzadeh V, 2015)

การแปลผลความหมาย ผู้ประเมินมีความเห็นค่าตรงกันและยอมรับคะแนนการประเมินที่ระดับค่า 3 และ 4 เท่านั้น ในการศึกษาครั้งนี้มีผู้เชี่ยวชาญประเมิน 4 ท่าน เมื่อใช้สูตรการคำนวณ (Polit & Beck, 2006) I-CVI (3) และ S-CVI/Ave (4)

ยอมรับค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหา รายข้อ (I-CVI) ที่ระดับสถิติเท่ากับหรือมากกว่า 0.80 (≥ 0.80) และยอมรับค่าดัชนีความเที่ยงตรงของเนื้อหาทั้งฉบับ (S-CVI) ที่ระดับสถิติเท่ากับหรือมากกว่า 0.90 (≥ 0.90) และแปลผลว่า “มีความเที่ยงตรงดีเยี่ยม” หากต่ำกว่าเกณฑ์ แปลผลว่า “ไม่มีความเที่ยงตรง” (Zamanzadeh V, 2015)

ค่าดัชนีความเที่ยงตรงของเนื้อหา (CVI) (Santos, et al, 2023) แบบประเมินความเป็นไปได้ โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน มีหัวข้อพิจารณาทั้งสิ้น 11 ข้อ ที่ทำการตรวจสอบ การวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงตรงมีหัวข้อที่ได้วิเคราะห์ค่า I-CVI ระดับ 1.00 จำนวน 11 ข้อ โดยค่า S-CVI ทั้งฉบับเท่ากับ 1.00 แปลความหมายว่า “มีความเที่ยงตรงดีเยี่ยม” หากต่ำกว่าเกณฑ์ แปลผลว่า “ไม่มีความเที่ยงตรง” (Zamanzadeh V, 2015) (ตารางที่ 3.7)

ตารางที่ 3.7 ดัชนีความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (CVI) ของแบบประเมินคุณภาพความเป็นไปได้ และความเหมาะสม ของข้อเสนอเชิงนโยบายกระบวนการบวบทศน์เชิงสร้างสรรค์ในการผลิตบัณฑิต

ข้อคำถาม		มีความเที่ยงตรง	
		CVI	แปลผล
1	ข้อเสนอเชิงนโยบายมีการสะท้อนสภาพพึงประสงค์ที่ชัดเจนต่อปัญหาการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษา กลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา	1	มีความเที่ยงตรงดีเยี่ยม
2	ข้อเสนอเชิงนโยบายมีการนำเสนอการพัฒนากระบวนการบวบทศน์เชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษา กลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา	1	มีความเที่ยงตรงดีเยี่ยม
3	ข้อเสนอเชิงนโยบายมีการบูรณาการกระบวนการบวบทศน์ตามแนวหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษา กลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา	1	มีความเที่ยงตรงดีเยี่ยม
4	ข้อเสนอเชิงนโยบายมีความสอดคล้องกับกฎกระทรวงและแผนยุทธศาสตร์ชาติ	1	มีความเที่ยงตรงดีเยี่ยม
5	ข้อเสนอเชิงนโยบายมีความสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย	1	มีความเที่ยงตรงดีเยี่ยม
6	ข้อเสนอเชิงนโยบายมีความสอดคล้องกับวิธีการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษา กลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา	1	มีความเที่ยงตรงดีเยี่ยม
7	ข้อเสนอเชิงนโยบายได้คำนึงถึงอัตลักษณ์เฉพาะของสถาบันอุดมศึกษา กลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา	1	มีความเที่ยงตรงดีเยี่ยม
8	ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริงกับการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษา กลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา	1	มีความเที่ยงตรงดีเยี่ยม
9	ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายมีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้เพื่อส่งเสริมการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษา กลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา	1	มีความเที่ยงตรงดีเยี่ยม
10	ข้อเสนอเชิงนโยบายที่นำเสนอมีความทันสมัย	1	มีความเที่ยงตรงดีเยี่ยม
11	โดยรวมมีความเหมาะสมและเป็นไปได้สำหรับข้อเสนอเชิงนโยบายกระบวนการบวบทศน์เชิงสร้างสรรค์ในการผลิต	1	มีความเที่ยงตรงดีเยี่ยม

ข้อคำถาม		มีความเที่ยงตรง	
		CVI	แปลผล
	บัณฑิตการผลิตภัณฑ์ของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนา ปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา		
S-CVI & Cronbach's alpha		1	มีความเที่ยงตรงดีเยี่ยม

สรุปกระบวนการตรวจสอบและพัฒนาเครื่องมือวิจัยการปรับปรุงและการทดลองใช้เครื่องมือ
หลังการตรวจสอบ (Pilot Testing) หลังการตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้องเชิงเนื้อหา (Index of
Item-Objective Congruence: IOC) และค่าความเที่ยงตรง (Content Validity Index: CVI)
เครื่องมือวิจัยได้รับการปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อเพิ่มคุณภาพและความ
สอดคล้องของเครื่องมือกับเป้าหมายของงานวิจัย ข้อคำถามที่มีค่าดัชนีต่ำกว่าเกณฑ์ ($IOC < 0.75$
หรือ $I-CVI < 0.80$) ได้รับการแก้ไขปรับปรุงทั้งในด้านภาษาและเนื้อหา โดยเน้นให้ครอบคลุมประเด็น
ที่เกี่ยวข้องและเข้าใจง่ายสำหรับกลุ่มเป้าหมาย (Zamanzadeh et al., 2015)

หลังการปรับปรุง ได้ดำเนินการทดลองใช้เครื่องมือ (Pilot Testing) กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน
30 คน ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างจริงแต่ไม่ได้รวมอยู่ในกลุ่มตัวอย่างหลัก การทดลองใช้มี
วัตถุประสงค์เพื่อประเมินค่าความเชื่อมั่น (Reliability) และความเที่ยงตรง (Validity) ในเบื้องต้น โดย
ใช้วิธีการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha) เพื่อประเมินค่าความ
เชื่อมั่นของเครื่องมือ การแปลผลค่าความเชื่อมั่นเป็นไปตามเกณฑ์ของ Arifin & Maharani (2021)
โดยค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับที่ได้รับคือ 0.835 ซึ่งอยู่ในระดับที่ยอมรับได้และถือว่า “ดีมาก”

การวิเคราะห์ผลลัพธ์ของเครื่องมือ แบบสอบถามที่ใช้ Likert Scale 5 ระดับ ได้รับการ
ตรวจสอบว่าครอบคลุมเป้าหมายของการวิจัย โดยการวิเคราะห์ค่าความสอดคล้องภายใน (Internal
Consistency) และค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ผลลัพธ์ชี้ให้เห็นว่า
เครื่องมือสามารถสะท้อนปัจจัยสำคัญที่ต้องการศึกษาได้อย่างครบถ้วน โดยค่าความสอดคล้อง
ระหว่างข้อคำถาม (Corrected Item-Total Correlation) ทุกข้อมีค่า ≥ 0.3 ตามเกณฑ์ของ Field
(2009) การดำเนินการดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ She et al. (2021) ซึ่งระบุว่าการทดลองใช้
เครื่องมือและการประเมินความน่าเชื่อถือเบื้องต้นเป็นขั้นตอนสำคัญที่ช่วยให้มั่นใจว่าเครื่องมือวิจัยมี
คุณภาพและสามารถนำไปใช้ในภาคสนามได้จริง

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาที่ 1 เก็บข้อมูลโดยแบบสอบถาม กระบวนทัศน์เชิงสร้างสรรค์ ด้วยคุณลักษณะของ
ผู้เรียนเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ (CCPR student) ในการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่ม
พัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนาปลายปิดชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5
ระดับ

การศึกษาที่ 2 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ ทำการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์
เชิง บันทึกลงด้วยการจดบันทึก บันทึกภาพ เสียงและวีดิทัศน์ นำเสนอในรูปของตารางและตาราง

การศึกษาที่ 3 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ แบบ 2 ตัวเลือก ทำการหาค่าดัชนีความเที่ยงตรงของเนื้อหา (CVI) ก่อนการสรุป และนำเสนอร่างข้อเสนอเชิงนโยบายกระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ในการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนาตามแนวคิดองค์รวมทั้งมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยส่วนกลาง วิทยาเขตและวิทยาลัย

การดำเนินการเก็บข้อมูลคณะผู้วิจัยจะทำหลังได้รับการอนุมัติหนังสือรับรองการวิจัยในมนุษย์แล้วเท่านั้น และทำการเก็บข้อมูลบนพื้นฐานการคุ้มครองสิทธิของผู้ให้ข้อมูลตามจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ โดยเคารพในความยินยอมในการให้ข้อมูลของอาสาสมัคร เคารพในความเป็นส่วนตัว ไม่เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องกับการวิจัยและได้รับอนุญาต การพิจารณาประเมินการให้คุณประโยชน์ และหลักความยุติธรรม

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed-Method Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ด้วยระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) การวิเคราะห์เชิงปริมาณทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (confirmatory factor analysis) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) และการสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participation Observation) ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา หัวข้อ และประเด็นสำคัญตรงตามวัตถุประสงค์การวิจัย ตามเทคนิคการวิเคราะห์สามเส้า (Triangulation analysis) การวิจัยและพัฒนานี้เป็นแนวทางการวิจัยที่มุ่งพัฒนาต้นแบบนวัตกรรม มีวิธีดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน หลังการเก็บรวบรวมแบบสอบถามที่ได้ตรวจสอบความสมบูรณ์และคัดแยกแล้วจะนำสู่การวิเคราะห์เฉพาะแบบสอบถามที่สมบูรณ์เท่านั้น ด้วยการวิเคราะห์ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยแยกวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์และการออกแบบการวิจัยให้สอดคล้องกับการศึกษาทั้ง 4 ระยะดังต่อไปนี้

การศึกษาที่ 1 ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณแบบสำรวจ (Survey Research Methodology) กระบวนทัศน์เชิงสร้างสรรค์ ด้วยแบบสอบถามคุณลักษณะของผู้เรียนเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ (CCPR student) ในการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนาสร้างต้นแบบกระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ นำเครื่องมือตรวจสอบหาค่าและเครื่องมือคือแบบคำถามผ่านการหาค่าความสอดคล้องเนื้อหากับวัตถุประสงค์ (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน และนำมาปรับปรุง หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามกับกลุ่มทดลองโดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา (α -coefficient) ของครอนบัค (Cronbach, 1990:204) เมื่อผ่านการประเมินค่าความเชื่อมั่นแล้วก็นำไปเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น (Descriptive Statistics) ด้วย ค่าเฉลี่ยสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าความคลาดเคลื่อน มาตรฐานสัมประสิทธิ์ ค่าความเชื่อมั่นของตัวแปร (Reliability) ก่อนนำไปใช้เก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูล

หลังเก็บข้อมูลจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการผลิตบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จาก 11 แห่ง ส่วนกลาง วิทยาเขตและวิทยาลัย จำนวนทั้งสิ้น 1,100 รูป/คน จากกลุ่ม

ประชากร ดังกล่าวหาค่ากลุ่มตัวอย่าง โดย สูตรคำนวณของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1967) โดยการคำนวณสำเร็จรูปจากเว็บไซต์ Classgist (Cubenmax Systems, 2023) ได้ผลลัพธ์ 293.33 คน การศึกษาครั้งนี้กำหนดกลุ่มตัวอย่าง 300 คน ซึ่งมากกว่าค่าที่คำนวณได้จากสูตรของยามาเน่ เพื่อป้องกันข้อมูลสูญหาย (Missing data) (Allison, 2003) และ Hair et al. (2014) แนะนำไว้ ทำการเก็บข้อมูลด้วยแบบเก็บรวบรวมข้อมูล สอบถาม เก็บตัวอย่างโดยเครื่องมือแบบสอบถามชนิดมาตราประมาณ 5 ระดับ จากทัศนคติที่มีต่อปัจจัยของสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนาของกลุ่มตัวอย่างตามระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ ทำการตรวจสอบเงื่อนไขข้อมูลทางสถิติข้อตกลงก่อนการวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยการตรวจสอบการแจกแจงของข้อมูลทั้งตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม การตรวจสอบค่าความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากการพยากรณ์ซึ่งจะต้องมีค่าเฉลี่ยใกล้เคียงหรือเท่ากับ 0 และการตรวจสอบความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากการพยากรณ์จะต้องมีการแจกแจงแบบปกติ ก่อนทำการวิเคราะห์ทางสถิติ 2 ขั้นตอน ได้แก่

1) วิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงเส้นระหว่างตัวแปรกระตุ้น (ตัวแปรอิสระ) และตัวแปรเกณฑ์ (ตัวแปรตาม) ใช้สถิติการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ Correlation

2) วิเคราะห์ความมีนัยสำคัญของค่าคงที่ และสัมประสิทธิ์แต่ละตัวในสมการ ด้วยการตรวจสอบสัมประสิทธิ์ (Coefficients) ค่า t-test และ Spearman Rank Correlation พิจารณาค่ามีนัยสำคัญ ค่า p-value

การศึกษาที่ 2 ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ด้วยเทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) (Leavy, 2022) โดยใช้เครื่องมือคือแบบสัมภาษณ์กลุ่มประชากรได้แก่ผู้มีความเกี่ยวข้องกับการผลิตบัณฑิตจากมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยจากประชากร 30 รูป/คน ได้กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 10 รูป/คน Hennink, M., & Kaiser, B. N. (2022) ได้แนะนำจำนวนที่เหมาะสมในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพแบบสัมภาษณ์ไว้ที่ 4-8 คน แต่ในการศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดที่ 10 คนเนื่องจาก เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลาย สอดคล้องและมีความตรงกับวัตถุประสงค์การวิจัย ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างแนวทางสร้างสรรค์ในการผลิตบัณฑิต โดยมีเกณฑ์คุณสมบัติที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ ดังนี้ การศึกษาพุทธศาสนาและปรัชญาระดับอุดมศึกษา การบริหารจัดการหลักสูตรระดับบัณฑิตการวางแผนการผลิตบัณฑิต ผู้ปกครอง และตัวแทนผู้ใช้บัณฑิต ทั้งยังต้องมีประสบการณ์ไม่น้อยกว่า 3 ปี ตามเกณฑ์คุณสมบัติที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ และรูปแบบการวิจัยเชิงพัฒนา (Developmental Studies) การพัฒนาและจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายกระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ในการผลิตบัณฑิต ด้วยการวิเคราะห์เชิงนโยบายใช้เทคนิคกระบวนการลำดับชั้นเชิงวิเคราะห์ (Analytical Hierarchy Process: AHP) 4 ระดับ ได้แก่ (1) การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) (2) วิเคราะห์ค่าความถี่ (Frequency) (3) วิเคราะห์ความอิ่มตัวของข้อมูล (Data saturation) (4) วิเคราะห์ความต้องการความจำเป็น (Priority Needs Index (PNI) จากข้อมูลที่ได้จากการสำรวจเชิงคุณภาพ (Saaty & Tavana, 2021) หาค่าความอิ่มตัวของข้อมูลด้วยเทคนิคการอิ่มตัวของหัวข้อ Thematic Saturation (Guest, et al, 2020) การวิเคราะห์เนื้อหาสำคัญ (Content Analysis) บันทึก เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการบันทึกแบบความเรียงร่วมกับการวาดตาราง วิเคราะห์ความสัมพันธ์

ของเนื้อหาโดยเทคนิคการตรวจสอบทำการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) โดยเทคนิคการพิจารณา 3 ประการ ได้แก่ การบรรจบกัน การเติมเต็ม และความแตกต่าง (Miles & Huberman, 1994) ของข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมจากการสนทนากลุ่ม สถิติที่ใช้วิเคราะห์ทำ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ด้วยความเรียง วิเคราะห์ความถี่ (Frequency จากการวิเคราะห์หัวข้อ (Theme analysis) โดยรายงานด้วยตารางแสดงเนื้อหาที่เป็นประเด็นสำคัญ วิเคราะห์ค่าความถี่ จากการซ้ำของข้อมูลสัมภาษณ์เชิงเนื้อหา วิเคราะห์ความอิ่มตัวของข้อมูล (Data Saturation: D.S.) ด้วยร้อยละ การวิเคราะห์ความจำเป็น (Priority Needs Index: PNI) และ สังเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาเพื่อสร้างต้นแบบในการพัฒนาและจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายกระบวนการ ชี้นำเชิงสร้างสรรค์ในการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วย หลักศาสนา

สูตรวิเคราะห์ความอิ่มตัวของข้อมูล (Data Saturation: D.S.) (Guest, Bunce, & Johnson, 2006) สามารถสร้างขึ้นจากแนวคิดที่ว่าความอิ่มตัวของข้อมูลเกิดขึ้นเมื่อไม่มีการสังเกตข้อมูลใหม่ในข้อมูล สูตรนี้ใช้เพื่อกำหนดจุดที่การรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมจะไม่ก่อให้เกิดข้อมูลเชิงลึกเพิ่มเติมอีกต่อไป

สูตรวิเคราะห์ความอิ่มตัวของข้อมูล (Data Saturation: D.S.) สามารถแสดงได้ดังนี้

$$D.S. = N/I \quad (6)$$

แทนค่าสูตร

I = จำนวนข้อมูลหรือประเด็นใหม่ที่พบในระหว่างการรวบรวมข้อมูล

N = จำนวนรวมของรอบการรวบรวมข้อมูลหรือการสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพและการตีความข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ การศึกษานี้ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยอาศัยการรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) และเทคนิคการอิ่มตัวของหัวข้อ (Thematic Saturation) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีคุณภาพสูงสุด (Hennink & Kaiser, 2022; Guest et al., 2020) กระบวนการวิเคราะห์เริ่มต้นจากการถอดเทปการสัมภาษณ์ทั้งหมด และแปลงข้อมูลเสียงเป็นข้อมูลเชิงตัวอักษร จากนั้นทำการตรวจสอบความถูกต้องด้วยการอ่าน ทบทวนและเปรียบเทียบกับการบันทึกเสียง ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

1) การกำหนดหัวข้อ (Themes Identification)

การระบุหัวข้อหลักที่สะท้อนถึงข้อมูลสำคัญจากการสัมภาษณ์ โดยใช้การวิเคราะห์เชิงหัวข้อ (Thematic Analysis) ซึ่ง Braun และ Clarke (2021) แนะนำให้ระบุหัวข้อจากความสอดคล้องและความแตกต่างของข้อมูล

2) การตีความข้อมูล และการตรวจสอบคุณภาพของข้อมูล

การตีความเน้นการเชื่อมโยงข้อมูลที่ได้รับกับวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้แนวทางที่เสนอโดย Miles และ Huberman (1994) ซึ่งประกอบด้วย

2.1) การบรรจบกัน (Convergence) การตรวจสอบข้อมูลที่มีความคล้ายคลึงกันระหว่างผู้ให้ข้อมูล (ทำการแสดงผลด้วยผลการวิเคราะห์ค่าความถี่ (frequency))

2.2) การเติมเต็ม (Complementarity) การค้นหาข้อมูลเพิ่มเติมที่ขาดหายไป (ทำการแสดงผลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และ วิเคราะห์ความอิ่มตัวของข้อมูล (Data saturation))

2.3) ความแตกต่าง (Divergence) การวิเคราะห์ข้อมูลที่แสดงมุมมองหรือประสบการณ์ที่ต่างกัน (ทำการแสดงผลด้วยการวิเคราะห์ความต้องการความจำเป็น (Priority Needs Index (PNI) การพิจารณาคำร้อยละและการจัดอันดับ

การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลด้วยวิธีสามเส้า (Triangulation) โดยพิจารณาข้อมูลจากหลายแหล่ง เช่น การสัมภาษณ์ กลุ่มสนทนา และการสำรวจเอกสารที่เกี่ยวข้อง (Saunders et al., 2018) ในการวิจัยครั้งนี้ได้ตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหาไปในทุกขั้นตอนของการวิเคราะห์เชิงนโยบายด้วยเทคนิคกระบวนการลำดับชั้นเชิงวิเคราะห์ (Analytical Hierarchy Process: AHP) 4 ระดับ ได้แก่ (1) การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) (2) วิเคราะห์ค่าความถี่ (frequency) (3) วิเคราะห์ความอิ่มตัวของข้อมูล (Data saturation) (4) วิเคราะห์ความต้องการความจำเป็น (Priority Needs Index (PNI) การพิจารณาคำร้อยละและการจัดอันดับจะนำไปสู่การตีความข้อมูลและตรวจสอบคุณภาพไปในเวลาเดียวกัน

4) การแปลความหมายของข้อมูล (Interpretation)

ใช้วิธีการเชิงพรรณนา (Descriptive Method) และเปรียบเทียบกับกรอบแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความเข้าใจเชิงลึกในบริบทของงานวิจัย การแปลความหมายของข้อมูลในงานวิจัยนี้ใช้วิธีการเชิงพรรณนา (Descriptive Method) ซึ่งเน้นการอธิบายข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยข้อมูลถูกเปรียบเทียบกับกรอบแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เข้าใจความหมายของข้อมูลในบริบทที่กำลังศึกษา กระบวนการดังกล่าวครอบคลุมถึง การจัดกลุ่มข้อมูล (Categorization) โดยจัดกลุ่มข้อมูลที่มีความคล้ายคลึงกันภายใต้หัวข้อหรือประเด็นสำคัญ (Themes) เพื่อระบุความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลต่าง ๆ (Braun & Clarke, 2021) การวิเคราะห์เปรียบเทียบ (Comparative Analysis) ใช้ข้อมูลจากกรอบแนวคิดและงานวิจัยก่อนหน้าเพื่อเปรียบเทียบและตรวจสอบความสอดคล้องหรือความขัดแย้งในข้อมูล (Saunders et al., 2018) การสังเคราะห์ข้อมูล (Synthesis) ทำการสังเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาเพื่อสร้างความเข้าใจเชิงลึกและตอบคำถามวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยเน้นบริบทเฉพาะที่สะท้อนถึงปัจจัยทางวัฒนธรรม สังคม และความเชื่อมโยงในบริบทไทย และการเชื่อมโยงข้อมูลกับทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เช่น ทฤษฎีการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ หรือแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษา เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะหรือแนวทางปฏิบัติที่สามารถนำไปใช้ได้จริง (Leavy, 2022)

การตรวจสอบความอิ่มตัวของข้อมูล (Data Saturation)

การตรวจสอบความอิ่มตัวของข้อมูลใช้สูตร D.S. (Guest, Bunce, & Johnson, 2006) เพื่อระบุว่าข้อมูลใหม่ไม่มีความสำคัญเพิ่มเติม ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ความอิ่มตัวของข้อมูลถือว่าถึงเมื่อ D.S. มีค่าเข้าใกล้ 0 บ่งชี้ว่าไม่มีหัวข้อ (Theme) หรือข้อมูลเชิงลึก (Content) ใหม่เกิดขึ้นแม้จะมีความพยายามในการรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติม (Fusch, & Ness, 2015) สูตรนี้ช่วยให้สามารถดำเนินการตามแนวคิดและรับรองความเพียงพอของขนาดตัวอย่าง การแปลผลการวิเคราะห์ความอิ่มตัวของข้อมูล (Data Saturation: D.S.) (Saunders, et al, 2018) มีความหมายดังนี้

1) เมื่อค่า D.S. มีค่าเข้าใกล้ศูนย์ (0) หมายความว่าไม่มีข้อมูลใหม่เกิดขึ้นในรอบการเก็บข้อมูลล่าสุด แสดงว่าถึงจุดอิ่มตัวแล้ว การเก็บข้อมูลเพิ่มเติมจะไม่ก่อให้เกิดข้อมูลเชิงลึกที่แตกต่างออกไป

2) เมื่อค่า D.S. ยังมีค่าใกล้เคียงกับหนึ่ง (1) หมายถึงยังมีข้อมูลใหม่เกิดขึ้นมากพอสมควร ทำให้ควรดำเนินการเก็บข้อมูลต่อไปจนกว่าจะไม่มีข้อมูลใหม่ปรากฏขึ้น

การวิเคราะห์ความอึดตัวของข้อมูลช่วยให้นักวิจัยสามารถตัดสินใจได้ว่าควรหยุดการเก็บข้อมูลเมื่อใด เพื่อประหยัดทรัพยากรและเวลา ขณะเดียวกันก็ยังคงได้ข้อมูลที่ครบถ้วนและเพียงพอต่อการตอบคำถามวิจัย

การวิเคราะห์ความจำเป็น (Priority Needs Index: PNI)

สูตรการวิเคราะห์ความจำเป็น (Priority Needs Index: PNI) (Kaufman, & Guerra, 2011) ใช้เพื่อกำหนดระดับความต้องการในการปรับปรุงหรือการแทรกแซงในพื้นที่เฉพาะ สูตรนี้ช่วยในการจัดลำดับความสำคัญของทรัพยากรและการดำเนินการตามความรุนแรงของช่องว่างระหว่างสถานะปัจจุบันและสถานะที่ต้องการ

สูตรการวิเคราะห์ความจำเป็น (Priority Needs Index: PNI) สามารถแสดงได้ดังนี้

$$PNI = (D-C)/D \quad (7)$$

แทนค่าสูตร

D = ระดับที่ต้องการหรือมาตรฐานที่คาดหวัง

C = ระดับปัจจุบันของผลการดำเนินงาน

สูตรจะคำนวณสัดส่วนของช่องว่างที่สัมพันธ์กับระดับที่ต้องการ ซึ่งบ่งชี้ถึงความสำคัญของความต้องการ ค่า PNI ที่สูงขึ้นบ่งชี้ถึงความจำเป็นในการแทรกแซงที่มากขึ้น เนื่องจากสถานะปัจจุบันมีความไกลจากสถานะที่ต้องการมากขึ้น (Witkin, & Altschuld, 1995)

การแปลผลค่า PNI (Altschuld, & Kumar, 2010) มีความหมายดังนี้

1) ค่า PNI ใกล้ศูนย์ (0) หมายความว่าความแตกต่างระหว่างสถานะปัจจุบันและสถานะที่ต้องการมีน้อย หรือสถานะปัจจุบันใกล้เคียงกับระดับที่ต้องการ จึงมีความจำเป็นในการแทรกแซงหรือปรับปรุงน้อย

2) ค่า PNI ใกล้หนึ่ง (1) หมายถึงความแตกต่างระหว่างสถานะปัจจุบันและสถานะที่ต้องการมีมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามีความจำเป็นเร่งด่วนในการแทรกแซงหรือดำเนินการแก้ไข เนื่องจากสถานะปัจจุบันยังอยู่ห่างไกลจากมาตรฐานที่ต้องการ

3) ค่า PNI ที่สูงบ่งชี้ถึงความสำคัญของการดำเนินการในเรื่องนั้น ๆ เป็นลำดับแรก เนื่องจากสะท้อนถึงความจำเป็นในการปรับปรุงที่มากขึ้น จึงใช้ในการจัดลำดับความสำคัญ ในการบริหารทรัพยากรและการดำเนินงานอย่างเหมาะสม

กระบวนการพัฒนาทำด้วยการพัฒนาวิเคราะห์ความต้องการความจำเป็น (Priority Needs Index (PNI) จากข้อมูลที่ได้จากการสำรวจเชิงปริมาณ และประเมินความเป็นไปได้จากกลุ่มตัวอย่าง ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการผลิตบัณฑิต จัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายกระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ในการ

ผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนการตัดสินใจแบบพิจารณาหลายเกณฑ์ (Multi-Criteria Decision Making : MCDM) ซึ่งเป็นระเบียบวิธีที่ช่วยในการสร้างการตัดสินใจกับการประเมินหลายส่วน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อหาวิธีการที่ชัดเจนในการตอบคำถามเพื่อช่วยในการตัดสินใจ ในการวิจัยนี้ใช้เทคนิคกระบวนการลำดับชั้นเชิงวิเคราะห์แบบกระบวนการวิเคราะห์ เพื่อเป็นวิธีการในการแก้ปัญหาด้วยการตัดสินใจโดยคณะนักวิจัยแล้วเขียนบรรยายเชิงพรรณนาทำการสรุปด้วยตารางและนำเสนอผลการสร้างกระบวนการที่ค้นเชิงสร้างสรรค์ในการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนาโดยใช้ผลการวิเคราะห์จากทั้งสองระเบียบวิธีวิจัยร่วมกันนำไปสู่การสังเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาที่ 3 ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) จากข้อมูลที่ได้จากการสำรวจเชิงปริมาณ ประเมินความเป็นไปได้จากกลุ่มตัวอย่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการผลิตบัณฑิตในการตรวจประเมินใช้แบบประเมินคุณภาพความเป็นไปได้ ที่ผ่านการตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหา (CVI) แล้ว วิเคราะห์ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกระบวนการที่ค้นเชิงสร้างสรรค์ของการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา วิเคราะห์แบบประเมินคุณภาพความเหมาะสมและความเป็นไปได้โดย การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของนวัตกรรมแนวคิดการส่งเสริมความต้องการความสำเร็จในชีวิตด้วยปัญญาและหลักพุทธศาสนา จำนวน 11 รายการ ข้อคำถามแต่ละข้อที่มีระดับความเห็นสอดคล้องกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุดโดยการพิจารณา 5 ระดับ (5-star rating) ตามเกณฑ์ตัวเลือกดังนี้ ระดับ 5 หมายถึง มีคุณภาพ ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ ในระดับมากที่สุด ระดับ 4 หมายถึง มีคุณภาพ ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ ในระดับมาก ระดับ 3 หมายถึง มีคุณภาพ ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ ในระดับปานกลาง ระดับ 2 หมายถึง มีคุณภาพ ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ ในระดับน้อย ระดับ 1 หมายถึง มีคุณภาพ ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ ในระดับน้อยที่สุด

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้วยการวิจัยร้อยละของเกณฑ์การตรวจสอบคุณสมบัติ (Percentage of Eligibility) จากสูตรคำนวณ Percentage of Eligibility (%) = (Observed score) / (Expected score) x 100% (5) รายงานค่าสถิติด้วยการแสดง ค่าความถี่, ร้อยละ, ทำการเปรียบเทียบระหว่างปัจจัย ทำการอ่านค่าและแปลผลเชิงคุณภาพการจำแนกระดับของคุณภาพ (Classification of Quality) ตามการจัดระดับความเป็นไปได้ของนวัตกรรม ประยุกต์จากการศึกษาของ Arifin, & Maharani, (2021) โดยมีการประเมินความเป็นไปได้ของนวัตกรรม แปลผลเชิงคุณภาพการจำแนกระดับของคุณภาพ (Classification of Quality) และการแปลผลการจัดระดับความเป็นไปได้ของนวัตกรรม (Eligibility Categories of Innovations) ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3.8 การตรวจสอบคุณสมบัติ (Percentage of Eligibility) การจัดระดับความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของนวัตกรรม (Eligibility Categories of Innovations)

ค่าจํานวนร้อยละ (Percentage of Eligibility %)	การจัดระดับชั้น (Classification)		
	คุณภาพ	ความเหมาะสม	ความเป็นไปได้
< 2	ไม่มีคุณภาพอย่างมาก	ไม่มีความเหมาะสม อย่างยิ่ง	ไม่น่าเป็นไปได้ อย่างยิ่ง
21-40	ไม่มีคุณภาพ	ไม่มีความเหมาะสม	ไม่สามารถเป็นไปได้
41-60	พอมีคุณภาพ	พอมีความเหมาะสม	พอเป็นไปได้
61-80	มีคุณภาพสูง	มีความเหมาะสมสูง	มีความเป็นไปได้สูง
81-100	มีคุณภาพสูงมาก	มีความเหมาะสมสูงมาก	มีความเป็นไปได้ สูงมาก

3.5 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mix methods research) โดยแบ่งการศึกษออกเป็น 3 ระยะ ซึ่งมีการใช้สถิติในการวิจัยและรายงานผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

ระยะการศึกษาที่ 1 (Solution 1) วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น (Descriptive Statistics) ด้วยค่าเฉลี่ยสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าความคลาดเคลื่อน มาตรฐาน ค่าความเชื่อมั่นของตัวแปร (Reliability) วิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบพหุ (Multiple Linear Regression Analysis) แสดงค่าทางสถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ค่าที (t-value) ค่าเอฟ (F-tests) ค่าเบตาสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรอิสระที่อยู่ในสมการในรูปคะแนนดิบ (B) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของสัมประสิทธิ์การถดถอย (Std.Error) (R) ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) และ ค่านัยสำคัญ (p-value)

ระยะการศึกษาที่ 2 (Solution 2) การวิเคราะห์เชิงนโยบายใช้เทคนิคกระบวนการลำดับชั้นเชิงวิเคราะห์ (Analytical Hierarchy Process: AHP) 4 ระดับ คือ 1) ทำการวิเคราะห์ความอิ่มตัวของข้อมูล (Data saturation) 2) ด้วยค่าความถี่ (frequency) 3) ร้อยละ (percentage) 4) วิเคราะห์ความต้องการความจำเป็น (Priority Needs Index (PNI) และทำการสังเคราะห์เชิงเนื้อหา

ระยะการศึกษาที่ 3 (Solution 3) การวิเคราะห์แบบประเมินคุณภาพความเหมาะสมและความเป็นไปได้โดยค่าร้อยละ (Percentage of Eligibility) และจัดลำดับ

3.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย

เหตุผลที่ใช้ Mixed-Method Research เหมาะสมกับการศึกษานี้ การวิจัยในหัวข้อ “การพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา” เป็นการศึกษาที่มีลักษณะซับซ้อนและครอบคลุมหลายมิติ ไม่ว่าจะเป็น

การตรวจสอบคุณลักษณะของผู้เรียน การพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ และการประเมินผลกระทบของกระบวนการที่เกี่ยวข้อง การศึกษานี้ต้องการวิธีวิจัยที่สามารถรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพอย่างบูรณาการ เพื่อให้ได้ข้อค้นพบที่ครอบคลุมลึกซึ้งและน่าเชื่อถือ Mixed-Method Research (Creswell & Plano Clark, 2021) จึงเป็นระเบียบวิธีที่เหมาะสมสำหรับการศึกษานี้ เนื่องจากมีศักยภาพในการวิเคราะห์ข้อมูลในมิติที่หลากหลาย ทั้งการวิเคราะห์เชิงปริมาณเพื่อหาแนวโน้มและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง และการวิเคราะห์เชิงคุณภาพเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจในเชิงลึกเกี่ยวกับบริบทและความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูล การใช้ระเบียบวิธีดังกล่าวยังช่วยให้สามารถสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมมติฐานและคำถามวิจัยได้อย่างชัดเจน ซึ่งมีส่วนช่วยในการบรรลุวัตถุประสงค์ของการศึกษาอย่างสมบูรณ์

ในการวิจัยนี้อธิบายเหตุผลที่ใช้ Mixed-Method Research ได้ว่า เป็นแนวทางที่เหมาะสมสำหรับการศึกษานี้ โดยเน้นที่การวิเคราะห์มิติที่ซับซ้อน การเสริมความลึกของข้อมูลเชิงปริมาณด้วยข้อมูลเชิงคุณภาพ (Hesse-Biber, 2021) และการตอบสนองต่อความซับซ้อนของการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการบูรณาการแนวคิดด้านพุทธศาสนา การพัฒนาคุณธรรม และการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพในระบบอุดมศึกษา

การวิเคราะห์มิติที่ซับซ้อนและเสริมความสมบูรณ์ของข้อมูล Mixed-Method Research เป็นระเบียบวิธีที่เหมาะสมสำหรับการศึกษาที่ต้องการวิเคราะห์ข้อมูลในหลายมิติและพิจารณาความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนของข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ (Creswell & Creswell, 2023) การศึกษาครั้งนี้เกี่ยวข้องกับกระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ที่ต้องตรวจสอบปัจจัยที่มีอิทธิพลหลายมิติ เช่น คุณลักษณะของผู้เรียน ผลกระทบของนวัตกรรม และความเหมาะสมในเชิงนโยบาย

การเสริมความลึกซึ้งของผลการวิจัยเชิงปริมาณด้วยข้อมูลเชิงคุณภาพ การศึกษานี้รวมข้อมูลจากการสำรวจเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่อตรวจสอบและยืนยันผลการศึกษา ทำให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้อย่างครอบคลุม (Hesse-Biber, 2021) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึกและการวิเคราะห์เนื้อหา ช่วยเสริมความเข้าใจในเชิงลึกของผลการวิจัยเชิงปริมาณ เช่น ผลจากแบบสอบถาม 5 Likert Scale ที่เก็บข้อมูลในระยะที่ 1 (Rutledge, 2020) การใช้ข้อมูลเชิงคุณภาพเช่น การสัมภาษณ์เชิงลึกช่วยอธิบายและเพิ่มความน่าเชื่อถือของผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Yin, 2021) การใช้ข้อมูลเชิงปริมาณเพื่อหาแนวโน้มและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อเข้าใจบริบทและความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูล (Creswell & Plano Clark, 2021)

ความสัมพันธ์ระหว่างขั้นตอนการวิจัยกับคำถามวิจัยและสมมติฐาน คณะนักวิจัยได้กำหนดขั้นตอนการวิจัยเพื่อออกแบบให้ตอบโจทย์สมมติฐานและคำถามวิจัย โดยในระยะที่ 1 (เชิงปริมาณ) มุ่งสำรวจและระบุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ในระยะที่ 2 (เชิงคุณภาพ) ขยายผลเพื่ออธิบายความสัมพันธ์เชิงลึก และในระยะที่ 3 มุ่งประเมินความเหมาะสมของนวัตกรรม ทั้งหมดนี้สอดคล้องกันอย่างชัดเจน เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่สมบูรณ์ Mixed-Method Research ช่วยให้การออกแบบขั้นตอนการวิจัยสามารถตอบสนองคำถามวิจัยและสมมติฐานได้อย่างชัดเจน เช่น การใช้ข้อมูลเชิงปริมาณในระยะแรกเพื่อตรวจสอบสมมติฐาน และข้อมูลเชิงคุณภาพในระยะต่อมาเพื่อขยายความและเพิ่มมิติความเข้าใจ (Tashakkori & Teddlie, 2021)

การตอบสนองต่อความซับซ้อนของการศึกษา ในการศึกษาครั้งนี้มีการบูรณาการแนวคิดด้านพุทธศาสนา การพัฒนาคุณธรรม และปัญญาในบริบทของการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ จำเป็นต้องใช้วิธีการวิจัยที่สามารถประมวลผลข้อมูลเชิงปริมาณและคุณภาพร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Fetters et al., 2022) ความซับซ้อนเนื่องจากต้องบูรณาการแนวคิดด้านพุทธศาสนา การพัฒนาคุณธรรม และปัญญาให้เป็นนวัตกรรมการเรียนรู้ การใช้ Mixed-Method Research ช่วยให้ได้รวบรวมข้อมูลหลากหลายมิติและเชื่อมโยงระหว่างมุมมองเชิงปริมาณและคุณภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Creswell & Plano Clark, 2021)

สรุปขั้นตอนการการวิจัยและการพัฒนา (R&D) กระบวนทัศน์เชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนดังนี้ การเริ่มจากขั้นตอนการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การกำหนดวัตถุประสงค์ การออกแบบการวิจัยและการพัฒนาการสร้างเครื่องมือในการวิจัย การตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัยการเชิญผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมในการวิจัย ทำหนังสือขอเข้าพื้นที่และเก็บข้อมูล การลงพื้นที่เก็บข้อมูล รวบรวมข้อมูล และแบบประเมินคุณภาพความเป็นไปได้ของร่างกระบวนทัศน์ การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินคุณภาพความเป็นไปได้ ด้วยการวิเคราะห์ค่าความถี่ ดังแผนภาพที่ 3.1



แผนภาพที่ 3.1 ขั้นตอนการวิจัยและพัฒนา (R&D) กระบวนการต้นแบบเชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิต
ของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

สรุประเบียบวิธีการวิจัยที่ได้นำมาใช้และออกแบบการวิจัยและพัฒนา (R&D) ในครั้งนี้
สรุปเป็นแผนภาพระเบียบวิธีและการดำเนินการศึกษาโดยคำนึงถึงความสอดคล้องและตอบโจทย์
ปัญหาการวิจัยตลอดถึงความสอดคล้องกับสมมติฐาน ที่ได้กำหนดไว้เป็นแนวทางการศึกษาวิจัยครั้งนี้
โดยแบ่งการศึกษาเป็น 3 ระยะ เพื่อพิสูจน์สมมติฐานและถือเอาวัตถุประสงค์การวิจัยเป็นสำคัญ ดังนี้

ระยะการศึกษาที่ 1 (Solution 1) ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณแบบสำรวจ (Survey
Research Methodology) กระบวนการต้นแบบเชิงสร้างสรรค์ ด้วยคุณลักษณะของผู้เรียนเชิงสร้างสรรค์

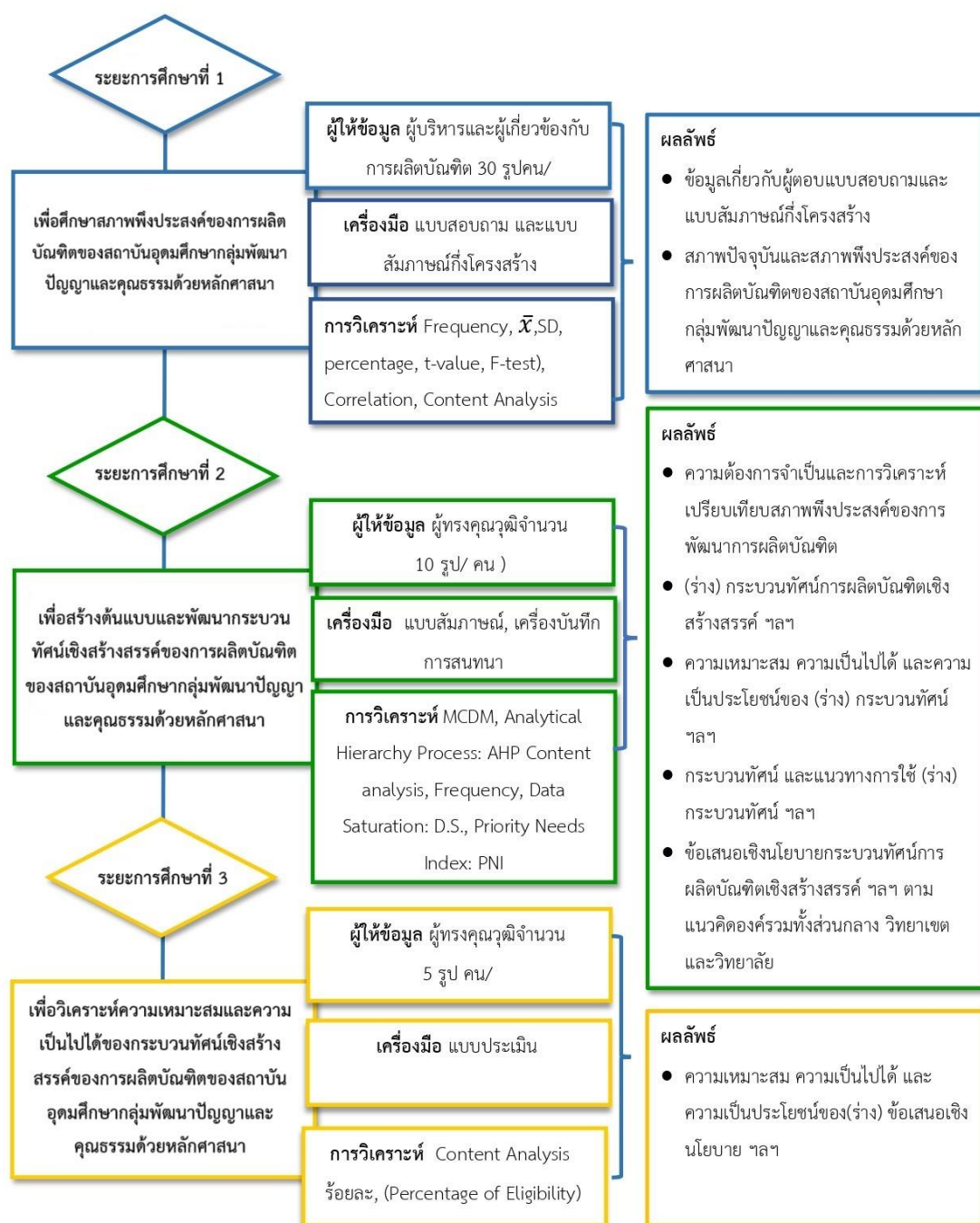
และผลิตภาพ (CCPR student) ในการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนาสร้างต้นแบบกระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ เครื่องมือวิจัยได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) 5 Likert Scale ที่การหาค่าความสอดคล้องเนื้อหาเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการผลิตบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จาก 11 แห่ง การสุ่มหาจำนวนกลุ่มตัวอย่าง โดย สูตรคำนวณของทาโรยามาเน (Taro Yamane, 1967) ได้ผลลัพธ์ 293.33 คน แต่การศึกษานี้กำหนดกลุ่มตัวอย่าง 300 คนเพื่อป้องกันข้อมูลสูญหาย (Missing data) การวิเคราะห์ข้อมูลและการคำนวณทางสถิติใช้โปรแกรมการคำนวณทางสังคมศาสตร์ด้วยโปรแกรม SPSS สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ค่าที (t-value) และ Spearman Rank Correlation

ระยะการศึกษาที่ 2 (Solution 2) ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ด้วยเทคนิคการสนทนาสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) (Rutledge, 2020) โดยใช้เครื่องมือคือแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการตรวจสอบค่าความสอดคล้องเชิงเนื้อหา (CVI) กลุ่มประชากรได้แก่ผู้มีความเกี่ยวข้องกับการผลิตบัณฑิตจากมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จากประชากร 30 รูป/คน ได้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 10 รูป/คน เกณฑ์การคัดเลือกเข้าตามคุณสมบัติที่เกี่ยวข้องและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย โดยพิจารณาจากความเชี่ยวชาญ การศึกษาพุทธศาสนาและปรัชญา ระดับอุดมศึกษา การบริหารจัดการหลักสูตรระดับบัณฑิต การวางแผนการผลิตบัณฑิต ผู้ปกครอง และตัวแทนผู้ใช้บัณฑิต ทั้งยังต้องมีประสบการณ์ไม่น้อยกว่า 3 ปี การวิเคราะห์ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ เนื้อหาสำคัญ (Content Analysis) บันทึก เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการบันทึกแบบ ความเรียงร่วมกับการวาดตาราง วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของเนื้อหาโดยเทคนิคการตรวจสอบทำการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) โดยเทคนิคการพิจารณา 3 ประการ ได้แก่การบรรจบกัน การเติมเต็ม และความแตกต่าง

การจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายกระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ในการผลิตบัณฑิต (Multi Criteria Decision Making: MCDM) โดยใช้ระเบียบวิธีตามรูปแบบการวิจัยเชิงพัฒนา (Developmental Studies) ด้วยเทคนิคการพัฒนา ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ทำการพัฒนาด้วยการวิเคราะห์เชิงนโยบายใช้เทคนิคกระบวนการลำดับขั้นเชิงวิเคราะห์ (Analytical Hierarchy Process: AHP) 4 ระดับ (Saaty & Tavana, 2021) ได้แก่ (1) การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) (2) วิเคราะห์ค่าความถี่ (frequency) (3) วิเคราะห์ความอิ่มตัวของข้อมูล (Data saturation) (4) วิเคราะห์ความต้องการ ความจำเป็น (Priority Needs Index (PNI) จากข้อมูลที่ได้จากการสำรวจเชิงคุณภาพ และประเมินความเป็นไปได้จากผู้เชี่ยวชาญ 5 รูป/คน ผ่านการหาค่าดัชนีความเที่ยงตรงของเนื้อหา (CVI)

ระยะการศึกษาที่ 3 (Solution 3) เครื่องมือที่ใช้คือ แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของนวัตกรรม ประชากรคือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากประชากร 30 รูป/คน ได้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 5 รูป/คน คัดเลือกแบบ Snowball โดยพิจารณาสัดส่วนจากประเภทความเชี่ยวชาญ ของผู้ให้ข้อมูลมีความเชี่ยวชาญในหลากหลายด้าน โดยแบ่งออกเป็น ผู้เชี่ยวชาญด้านพุทธศาสนาและปรัชญาระดับอุดมศึกษา (1 คน) ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารจัดการหลักสูตรระดับปริญญาตรี (1 คน) ผู้เชี่ยวชาญด้านการวางแผนการผลิตบัณฑิต (1 คน) ผู้ปกครอง (1 คน) ผู้ใช้บัณฑิต (1 คน) เครื่องมือ วิเคราะห์ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ของการผลิต

บัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนาการวิเคราะห์แบบประเมินคุณภาพความเหมาะสมและความเป็นไปได้โดยค่าร้อยละ (%) (Percentage of Eligibility) และจัดลำดับ กรอบแนวคิดและวิธีดำเนินการวิจัย แสดงในภาพที่ 3.2 ดังนี้



แผนภาพที่ 3.2 กรอบแนวคิดในการวิจัยและระเบียบวิธีการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างวิธีการวิจัยโยทยในการวิจัย และสมมติฐานการวิจัย

ความสัมพันธ์ระหว่างวิธีการวิจัย โจทย์ในการวิจัย และสมมติฐานการวิจัย จากกรอบแนวคิด แสดงการเชื่อมโยงระเบียบวิธีวิจัยกับกรอบแนวคิดการวิจัย ได้แสดงในแผนภาพที่ 3.2 และในตาราง ที่ 3.9 ในแต่ละระยะของการศึกษาเชื่อมโยงกันโดยมีเป้าหมายในการสร้างและตรวจสอบนวัตกรรม ต้นแบบให้เหมาะสมกับบริบทของสถาบัน โดยใช้ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ เพื่อให้ การวิเคราะห์สมบูรณ์แบบและครอบคลุม ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างระเบียบ วิธีวิจัย สมมติฐาน และกรอบแนวคิดในแต่ละระยะของการศึกษานั้นมีความเชื่อมโยงที่ชัดเจนและ สอดคล้องกันตามเป้าหมายการวิจัยและคำถามวิจัยที่ตั้งไว้ในแต่ละระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิตและความสัมพันธ์ต่อ การพัฒนากระบวนการต้นเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งสมมติฐานที่พิสูจน์คือการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่าง ตัวแปรอิสระ (สภาพพึงประสงค์) กับตัวแปรตาม (แนวทางพัฒนากระบวนการต้นเชิงสร้างสรรค์) การเก็บข้อมูลใช้แบบสอบถามที่พัฒนามาตรวัดแบบ 5 Likert Scale และผ่านการตรวจสอบความ ถูกต้องเชิงเนื้อหา (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญ การวิเคราะห์ข้อมูลเน้นการใช้สถิติเชิงพรรณนาและการหา ความสัมพันธ์เชิงสถิติผ่าน Spearman Rank Correlation ซึ่งสอดคล้องกับกรอบแนวคิดที่กำหนดไว้ และสามารถตอบโจทย์ในการวิจัยข้อที่ 1 “สภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิตของ สถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนามีความสัมพันธ์ต่อแนวทาง การพัฒนากระบวนการต้นเชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและ คุณธรรมด้วยหลักศาสนาอย่างไร” สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 “สภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิต ของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา มีความสัมพันธ์ต่อแนวทาง การพัฒนากระบวนการต้นเชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและ คุณธรรมด้วยหลักศาสนา” และตรงกับวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 “เพื่อศึกษาสภาพพึงประสงค์ของ การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา”

ระยะที่ 2 วัตถุประสงค์มุ่งเน้นการพัฒนาต้นแบบกระบวนการต้นเชิงสร้างสรรค์ โดยคำถามวิจัย และสมมติฐานที่เกี่ยวข้องเน้นการตรวจสอบปัจจัยด้านการเรียนการสอนที่ส่งผลต่อการสร้างผลผลิต นวัตกรรม การเก็บข้อมูลใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกที่พัฒนาขึ้นพร้อมการตรวจสอบดัชนีความตรงเชิง เนื้อหา (CVI) เพื่อลดความคลาดเคลื่อน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้เทคนิค Content Analysis และ Triangulation เพื่อสร้างข้อเสนอเชิงนโยบาย ซึ่งสอดคล้องกับตัวแปรในกรอบแนวคิดที่วิเคราะห์ปัจจัย ต่าง ๆ เพื่อออกแบบต้นแบบกระบวนการต้นที่มีความสร้างสรรค์ และสามารถตอบโจทย์ในการวิจัยข้อที่ 2 “สภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วย หลักศาสนามีความสัมพันธ์ต่อแนวทางการพัฒนากระบวนการต้นเชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของ สถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนาอย่างไร” สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 “การพัฒนาต้นแบบกระบวนการต้นเชิงสร้างสรรค์ในการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนา ปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา จะส่งผลต่อความสอดคล้องของปัจจัยสำคัญ ได้แก่ การเรียน การสอนที่เน้นการคิดวิเคราะห์ การเรียนการสอนที่พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ การเรียนการสอนที่ มุ่งเน้นการผลิตผลงานเชิงนวัตกรรม การเรียนการสอนที่เสริมสร้างความรับผิดชอบต่อสังคม” และ ตรงกับวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 “เพื่อสร้างต้นแบบและพัฒนากระบวนการต้นเชิงสร้างสรรค์ของ การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา”

ระยะที่ 3 การวิจัยด้วยระเบียบวิธีการประเมินคุณภาพ โดยการวิเคราะห์ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ด้วยค่าร้อยละ และการจัดลำดับความสำคัญ (Priority Needs Index: PNI) (Khamcharoen, et. al, 2022; Prasittichok, & Klaykaew, 2022) การวิจัยด้วยระเบียบวิธีการประเมินคุณภาพเป็นกระบวนการที่มุ่งเน้นการตรวจสอบคุณภาพของต้นแบบ แนวทาง หรือโครงการต่าง ๆ โดยใช้ข้อมูลเชิงปริมาณและการวิเคราะห์เชิงสถิติ การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้มักดำเนินการเพื่อยืนยันว่าต้นแบบหรือแนวทางที่พัฒนาขึ้นนั้นสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง และมีความคุ้มค่าต่อการลงทุนด้านทรัพยากรในอนาคต การวิจัยมุ่งตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของต้นแบบกระบวนการทัศน์ โดยคำถามวิจัยและสมมติฐานมุ่งเน้นการประเมินต้นแบบที่พัฒนาแล้ว การเก็บข้อมูลใช้แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าร้อยละและการจัดลำดับความสำคัญ (Priority Needs Index) กรอบแนวคิดในระยะนี้เชื่อมโยงตัวแปรของต้นแบบกระบวนการทัศน์กับผลการประเมินด้านความเหมาะสมและการนำไปปฏิบัติ ซึ่งช่วยยืนยันความน่าเชื่อถือของผลการวิจัยและการนำไปใช้จริง และสามารถตอบโจทย์ในการวิจัยข้อที่ 3 “ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ของการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนาเป็นอย่างไร” สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3 “กระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ที่พัฒนาขึ้น มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในบริบทของสถาบันอุดมศึกษาที่มุ่งเน้นการพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา” และตรงกับวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 3 “เพื่อวิเคราะห์ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ของการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา”

ตารางที่ 3.9 การเชื่อมโยงระหว่างระเบียบวิธีการวิจัย คำถามวิจัย และสมมติฐาน

ระยะ การศึกษา	วัตถุประสงค์	คำถาม วิจัยที่ ตอบ โจทย์	สมมติฐาน ที่พิสูจน์	เครื่องมือ วิจัย	การ เชื่อมโยง กับตัว แปรใน กรอบ แนวคิด	การวิเคราะห์ ข้อมูล
การศึกษา ระยะที่ 1 วิจัยเชิง ปริมาณการ สำรวจสภาพ พึงประสงค์ (Survey Analysis) (Pandey, & Pandey, 2021).	ศึกษาสภาพ พึงประสงค์ ของการผลิต บัณฑิตและ ความสัมพันธ์ ต่อการพัฒนา กระบวนทัศน์ เชิง สร้างสรรค์	ข้อที่ 1	ข้อที่ 1	แบบสอบถาม 5 Likert Scale (ผ่าน การตรวจสอบ IOC โดย ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน)	ตัวแปร อิสระ (สภาพพึง ประสงค์) กับตัวแปร ตาม (แนวทาง พัฒนา กระบวน ทัศน์เชิง สร้างสรรค์)	ค่าความถึ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน และ Spearman Rank Correlation
การศึกษา ระยะที่ 2 วิจัยเชิง คุณภาพ เอกสารและ สัมภาษณ์ เชิงลึก (Leavy, 2022)	พัฒนา ต้นแบบ กระบวนทัศน์ เชิง สร้างสรรค์	ข้อที่ 2	ข้อที่ 2	การ สัมภาษณ์ เชิงลึก (ผ่าน การ ตรวจสอบ CVI)	ปัจจัยด้าน การเรียนรู้ การสอน (การคิด วิเคราะห์ การ พัฒนา ความคิด สร้างสรรค์ ฯลฯ) ที่ ส่งผลต่อ การสร้าง ผลผลิต นวัตกรรม	เทคนิค Content Analysis และ Triangulation
การศึกษา ระยะที่ 3	ตรวจสอบ ความ	ข้อที่ 3	ข้อที่ 3	แบบ ประเมิน	ต้นแบบ กระบวน	ค่าร้อยละ และการ

ระยะ การศึกษา	วัตถุประสงค์	คำถาม วิจัยที่ ตอบ โจทย์	สมมติฐาน ที่พิสูจน์	เครื่องมือ วิจัย	การ เชื่อมโยง กับตัว แปรใน กรอบ แนวคิด	การวิเคราะห์ ข้อมูล
การประเมิน คุณภาพ (Khamcharoen, et. al, 2022; Prasittichok, & Klaykaew, 2022)	เหมาะสม และความ เป็นไปได้ของ ต้นแบบ กระบวนการทัศน์			ความ เหมาะสม และความ เป็นไปได้ (ผ่านการ ตรวจสอบ CVI)	ทัศน์ที่ พัฒนา แล้วกับผล การ ประเมิน ด้านความ เหมาะสม และการ นำไป ปฏิบัติ	จัดลำดับ ความสำคัญ (Priority Needs Index)

บทสรุป

สรุปในการพิจารณาภาพรวมทั้งหมด การวิจัยทั้งสามระยะสอดคล้องประสานกันอย่างลงตัว โดยแต่ละระยะใช้ระเบียบวิธีที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ คำถามวิจัย และสมมติฐาน พร้อมเชื่อมโยงกับกรอบแนวคิดเพื่อให้เกิดความชัดเจนและต่อเนื่องในการสร้างความรู้ใหม่ที่มีความน่าเชื่อถือ ทั้งนี้ การใช้วิธีการวิจัยที่หลากหลายในแต่ละระยะยังช่วยสนับสนุนความเป็นองค์รวมของกระบวนการวิจัย ทำให้ผลลัพธ์สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นระบบ แสดงในตารางที่ 3.9

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษา กลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา (The Constructive Development Paradigm of Producing Graduates of Higher Education Institutions of the Intellectual and Moral Development Group with Religious Principles) ครั้งนี้เน้นย้ำตามวัตถุประสงค์ที่เป็นแนวทางให้ การศึกษามีเป้าหมายที่ชัดเจนจึงกำหนดวัตถุประสงค์ไว้ 3 ประการคือ เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและ สภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลัก ศาสนา เพื่อสร้างต้นแบบกระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ของการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่ม พัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนาที่สอดคล้องกับความต้องการของสถาบันตามประเด็น ความสำคัญที่ต้องเร่งพัฒนา และเพื่อพัฒนาและจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายกระบวนการทัศน์ เชิงสร้างสรรค์ในการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วย หลักศาสนาโดยบทนี้แบ่งการวิเคราะห์เป็น 3 ประเด็นหัวข้อหลัก ได้แก่

1. การวิเคราะห์แบบสอบถาม เรื่อง การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ของ การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่ม พัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

ข้อมูลจากประชากรที่เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการผลิตบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราช วิทยาลัย จาก 11 แห่ง ส่วนกลาง วิทยาเขตและวิทยาลัย จำนวนทั้งสิ้น 1,100 รูป/คน จากกลุ่ม ประชากร ดังกล่าวหาค่ากลุ่มตัวอย่าง โดย สูตรคำนวณของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane, 1967) โดยการคำนวณสำเร็จรูปจากเว็บไซต์ Classgist (Cubenmax Systems, 2023) ได้ผลลัพธ์ 293.33 คน การศึกษาครั้งนี้กำหนดกลุ่มตัวอย่าง 300 คน ซึ่งมากกว่าค่าที่คำนวณได้จากสูตรของยามาเน่ เพื่อป้องกันข้อมูลสูญหาย (Missing data) (Allison, 2003) และ Hair et al. (2014) แนะนำให้ ทำการเก็บข้อมูลด้วยแบบเก็บรวบรวมข้อมูล สอบถาม เก็บตัวอย่างโดยเครื่องมือแบบสอบถามชนิด มาตรฐาน 5 ระดับ จากทัศนคติที่มีต่อปัจจัยของสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ของการ ผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนาของกลุ่มตัวอย่าง ตามระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ ทำการวิเคราะห์ทางสถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ค่าที (t-value) และ (p-value) และ Spearman Rank Correlation โดยการใช้แบบสอบถามแบบออนไลน์ผ่านกลุ่มสังคมออนไลน์ (Social media) ที่กลุ่มตัวอย่างใช้งานพบว่า แบบสอบถาม (Questionnaire) เรื่อง การศึกษาสภาพ ปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและ คุณธรรมด้วยหลักศาสนาฉบับนี้มีผลในการหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.972 แปลผล มากที่สุด จำนวน 83 ข้อคำถาม แบ่งเป็น 7 ตอน ซึ่งจะแสดงผลการวิเคราะห์และรายงานผลการศึกษา ตามลำดับ ผลการวิเคราะห์แบบสอบถาม เรื่อง การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ของการ ผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา ประกอบด้วย 7 ตอน ดังนี้

1) ตอนที่ 1 ปัจจัยพื้นฐานด้านประชากรศาสตร์ (Socio-demography) จำนวน 7 ข้อของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) การแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และ t-value

2) ตอนที่ 2 ข้อมูลระดับความเห็นที่มีต่อสภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา (Current Situation and Ideal Situation of Producing Graduates of Higher Education Institutions of the Intellectual and Moral Development Group with Religious Principles) จำนวน 16 ข้อ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าเฉลี่ย (mean) (Ferguson. 1981: 46) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และแปลผล

3) ตอนที่ 3 ข้อมูลระดับความเห็นที่มีต่อกระบวนทัศน์ทั่วไป (Ordinary Paradigm) จำนวน 12 ข้อ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าเฉลี่ย (mean) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และแปลผล

4) ตอนที่ 4 ข้อมูลระดับความเห็นที่มีต่อการพัฒนากระบวนทัศน์เชิงสร้างสรรค์ (Constructive Paradigm - CCPR Model) จำนวน 16 ข้อ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าเฉลี่ย (mean) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และแปลผล

5) ตอนที่ 5 ข้อมูลระดับความเห็นที่มีต่อกระบวนทัศน์ตามแนวหลักคุณธรรม 4 (Constructive Paradigm of the 4 Principles of Virtues Conductive Approach: CP-PVCA) จำนวน 13 ข้อ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าเฉลี่ย (mean) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และแปลผล

6) ตอนที่ 6 ข้อมูลระดับความเห็นที่มีต่อแนวทางการพัฒนากระบวนทัศน์เชิงสร้างสรรค์ การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา (Constructive Paradigm Approached to Higher Education Institutions of the Intellectual and Moral Development Group with Religious Principles) จำนวน 17 ข้อ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าเฉลี่ย (mean) (Ferguson. 1981: 46) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และแปลผล

7) ตอนที่ 7 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา วิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

การวิเคราะห์ข้อมูลเนื้อหาโดยใช้เกณฑ์การแปลผลในแบบสอบถามตอนที่ 2 - 6 ทำการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบพหุ (Multiple Linear Regression Analysis) จากตัวแปรกระตุ้น (Stimulus Variable) ของปัจจัยต่าง ๆ เพื่อการทำนายตัวแปรเกณฑ์ (Criterion Variable) ของการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา การถามระดับความคิดเห็น ใช้มาตราส่วนแบบประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งแบ่งระดับของความเห็นออกเป็น 5 ระดับ (Likert Scale) (Pescaroli, et al, 2020) โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง มีความเห็นอยู่ในระดับ มากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มีความเห็นอยู่ในระดับ มาก

ระดับ 3 หมายถึง มีความเห็นอยู่ในระดับ ปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง มีความเห็นอยู่ในระดับ น้อย

ระดับ 1 หมายถึง มีความเห็นอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

เกณฑ์การแปลค่าเฉลี่ยความคิดเห็น เกณฑ์ค่าเฉลี่ยในการแปลผลโดยการคำนวณหาค่า
 อันตรภาคชั้น ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ค่าความกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{ข้อมูลที่มีค่าสูงสุด} - \text{ข้อมูลที่มีค่าต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{(5-1)}{5} = 0.08 \end{aligned}$$

กำหนดเกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ยความคิดเห็นดังนี้

ระดับคะแนน	ความหมาย
4.21 – 5.00	มีความเห็นด้วยในระดับ มากที่สุด
3.41 – 4.20	มีความเห็นด้วยในระดับ มาก
2.61 – 3.40	มีความเห็นด้วยในระดับ ปานกลาง
1.81 – 2.60	มีความเห็นด้วยในระดับ น้อย
1.00 – 1.80	มีความเห็นด้วยในระดับ น้อยที่สุด

ในการพิสูจน์สมมติฐานการวิจัยทางสถิติขั้นตอนนี้จะทำการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ
 (Multiple Linear Regression) โดยทำการวิเคราะห์ 3 ขั้นตอนดังนี้

1) วิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงเส้นระหว่างตัวแปรกระตุ้น (ตัวแปรอิสระ) และตัวแปร
 เกณฑ์ (ตัวแปรตาม) ใช้สถิติการวิเคราะห์ ANOVA อ่านค่า F test

2) วิเคราะห์ความมีนัยสำคัญของค่าคงที่ และสัมประสิทธิ์แต่ละตัวในสมการ
 ด้วยการตรวจสอบสัมประสิทธิ์ (Coefficients) ค่า t-test และพิจารณาค่านัยสำคัญ ค่า p-value

3) วิเคราะห์สมการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุ ด้วยการนำเข้าระบบสมการแบบ Stepwise
 โดยนำเสนอตารางสรุปเพื่อให้เห็นการเพิ่มของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) และสัมประสิทธิ์
 การพยากรณ์ (R²)

2. แบบสัมภาษณ์หวัข้อสนทนาแบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi-structured interview) เรื่อง
 การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา การวิเคราะห์
 แบบสัมภาษณ์ปลายเปิด ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาสำคัญ (Content Analysis) (ความเรียง, ตาราง)
 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของเนื้อหาด้วยเทคนิคการตรวจสอบสามเส้า (Triangulation) และ วิเคราะห์
 ความอิ่มตัวของข้อมูล (Data saturation) ค่าความถี่ (frequency) ร้อยละ (percentage)

3. แบบประเมินคุณภาพความเป็นไปได้และความเหมาะสมของกระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์
 การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา ซึ่งดำเนินการ
 วิเคราะห์แบบประเมินคุณภาพความเป็นไปได้ โดยทำการวิเคราะห์ความต้องการความ
 จำเป็น (Priority Needs Index (PNI) ด้วยสถิติร้อยละ การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)
 การวิเคราะห์เชิงนโยบายใช้เทคนิคกระบวนการลำดับชั้นเชิงวิเคราะห์ (Analytical Hierarchy
 Process: AHP) 4 ระดับ และการวิเคราะห์แบบประเมินคุณภาพความเป็นไปได้โดยค่าความถี่

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

n	แทน จำนวนตัวอย่าง
$\bar{x}$	แทน ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
Sig.	แทน ค่านัยสำคัญทางสถิติ
**	แทน ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01
*	แทน ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
t-test	แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างหนึ่งกลุ่มกับประชากร หรือเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่อาจมีความสัมพันธ์กันหรือเป็นอิสระต่อกัน
B	แทน ค่า Bata ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรอิสระที่อยู่ในสมการในรูปแบบคะแนนดิบ
Std.Error	แทน ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของสัมประสิทธิ์การถดถอย
R	แทน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน
R ²	แทน ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์
p-value	แทน ผลของการทดสอบสมมติฐานซึ่งมีโอกาสเกิดขึ้นได้โดยบังเอิญ (วัดเป็น %) ซึ่งในทางสถิติความบังเอิญนั้นควรจะน้อยกว่า 0.05
GEN	แทน เพศ (Gender)
AGE	แทน อายุ (Age)
EDU	แทน การศึกษา (Education)
SGP	แทน สถานภาพผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการผลิตบัณฑิต (Status of Stakeholders in Graduate Production)
EGP	แทน ประสบการณ์ในการมีส่วนร่วมหรือเป็นส่วนหนึ่งในการผลิตบัณฑิต (Experience in Participating or Being a Part of Graduate Production)
REL	แทน ศาสนา (Religion)
DTR	แทน ระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติในฐานะศาสนิกของศาสนาที่ตนนับถือ (Duration of Training as a Follower of the Religion Your Practice)
ISPG	แทน สภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา (Ideal Situation of Producing Graduates of Higher Education Institutions of the Intellectual and Moral Development Group with Religious Principles)

HC	แทน การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Development and Capacity Strengthening)
NS	ด้านยุทธศาสตร์ชาติ (National Strategy)
AG	แทน การบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ (Achieving National Strategy Goals)
ORDI	แทน ข้อมูลระดับความเห็นที่มีต่อกระบวนการทัศน์ทั่วไป (Ordinary Paradigm)
CA	แทน การกำหนดนโยบายและทิศทางในการผลิตบัณฑิต (Policy Determination and Direction for Graduate Production)
CU	แทน การจัดทำและบริหารหลักสูตร (Curriculum Development and Management)
ED	แทน การพัฒนาคุณภาพในการจัดการกระบวนการเรียนรู้ (Educational Management Development Approaches)
SM	แทน การกำกับดูแลให้มีการประกันคุณภาพการศึกษา (Supervision and Maintenance of Educational Quality)
CCPR	แทน ข้อมูลระดับความเห็นที่มีต่อการพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ (Constructive Paradigm - CCPR Model)
CB	แทน การเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ (Criticality-Based Instruction)
CR	แทน การเรียนการสอนที่เน้นการสร้างและพัฒนาเพื่อให้เกิดความคิด (Creativity-Based Instruction)
PR	แทน การเรียนการสอนที่มุ่งสร้างผลผลิตของตนเอง (Productivity-Based Instruction)
RE	แทน การเรียนการสอนที่เน้นความรับผิดชอบ (Responsibility-Based Instruction)
PVCA	แทน ระดับความเห็นที่มีต่อกระบวนการทัศน์ตามแนวหลักคุณธรรม 4 (Constructive Paradigm of the 4 Principles of Virtues Conductive Approach)
SA	แทน สัปปริสสังเสวะ (Sappurisasamsewa)
DD	แทน สัทธัมมัสสวนะ (Saddhammassavana)
YO	แทน โยนิโสมนสิการ (Yonisomanasikāra)
DH	แทน ธัมมานุธัมมปฏิบัติ (Dhammānudhammapaṭipatti)
CPIM	แทน ข้อมูลระดับความเห็นที่มีต่อแนวทางการพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา (Constructive Paradigm Approached to Higher Education Institutions of the Intellectual and Moral Development Group with Religious Principles)

EE	แทน การขยายโอกาสทางการศึกษาและการสนับสนุน (Expansion of Educational Opportunities and Support)
GP	แทน การผลิตบัณฑิตและหลักสูตรการศึกษา (Graduate Production and Academic Curriculum Development)
CL	แทน การสร้างประสบการณ์การเรียนรู้และพัฒนานักศึกษา (Creation of Learning Experiences and Student Development)
DE	แทน การพัฒนาสมรรถนะทางกาย จิตใจ สติปัญญา และสังคม (Development of Physical, Mental, Intellectual, and Social Competencies)
EN	แทน การพัฒนาศักยภาพของอาจารย์ (Enhancement of Faculty Potential)
PGHE- IMDG	การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษา กลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา Producing Graduates of Higher Education Institutions of the Intellectual and Moral Development Group with Religious Principles

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนาเก็บข้อมูลจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการผลิตบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จาก 11 แห่ง กลุ่มประชากร 1,100 รูป/คน วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบโควตา (Quota Sampling) จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 300 รูป/คน ได้จากการหาค่ากลุ่มตัวอย่างในการศึกษาจากสูตรคำนวณของยามาเน่ (Taro Yamane, 1967) ได้ผลลัพธ์ 293.33 คน ในการศึกษาครั้งนี้ใช้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 300 คน ซึ่งมากกว่าค่าที่คำนวณได้จากสูตรของยามาเน่ เพื่อป้องกันข้อมูลสูญหาย (Missing data) (Allison, 2003) และ Hair et al. (2014) แนะนำไว้โดยทั้งหมดเป็นกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

ตอนที่ 1 ปัจจัยพื้นฐานด้านประชากรศาสตร์ (demography) ของผู้ตอบแบบสอบถาม การศึกษาสภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา (คำถาม 7 ข้อ)

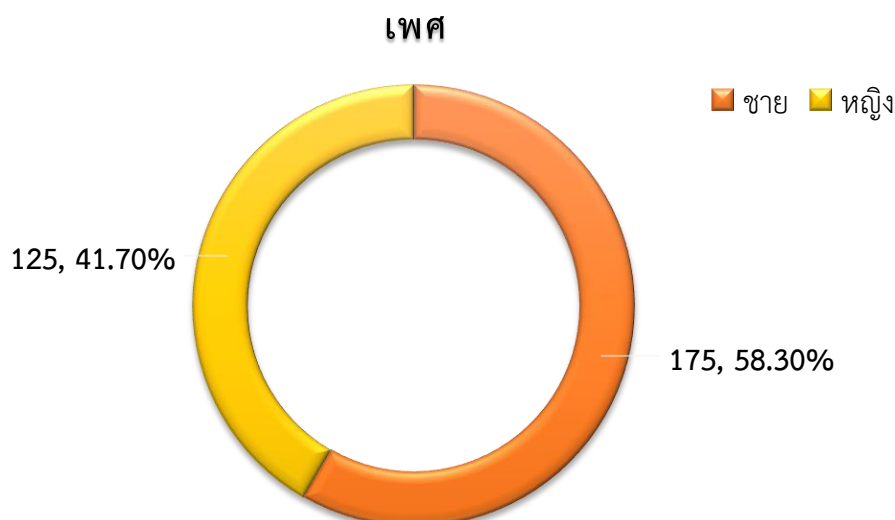
แสดงผลการวิเคราะห์แบบสอบถามตอนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยพื้นฐานด้านประชากรศาสตร์ (demography) ของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา สถานภาพผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการผลิตบัณฑิต ประสบการณ์ในการมีส่วนร่วมหรือเป็นส่วนหนึ่งในการผลิตบัณฑิต ศาสนา ระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติในฐานะศาสนิกของศาสนาที่ตนนับถือ โดยนำเสนอด้วยค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) (ครั้ง/เดือน) ผลการศึกษามีดังนี้ (ตารางที่ 4.1)

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละข้อมูลปัจจัยพื้นฐานด้านประชากรศาสตร์ (Demography) การศึกษาสภาพปัจจุบัน ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา สถานภาพผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการผลิตบัณฑิต ประสบการณ์ในการมีส่วนร่วมหรือเป็นส่วนหนึ่งในการผลิตบัณฑิต ศาสนา ระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติในฐานะศาสนิกของศาสนาที่ตนนับถือ (N = 300)

ประเภทข้อมูล	ข้อมูล	ความถี่ของ ข้อมูล (คน) (ร้อยละ %)	Mean	S.D.	t-value
เพศ: GEN	ชาย	175 (58.30)	-	-	-
	หญิง	125 (41.70)			
	รวม	300 (100)			
อายุ (ปี): AGE	≤ 19	15 (5.00)	2.463	±.867	49.229
	20-25	191 (63.70)			
	26-30	34 (11.30)			
	≥ 31	60 (20.00)			
	รวม	300 (100)			
ระดับการศึกษา: EDU	ต่ำกว่ามัธยมปลาย หรือ เทียบเท่า	12 (4.00)	2.167	±.589	63.734
	ปริญญาตรี	245 (81.70)			
	ปริญญาโท	24 (8.00)			
	ปริญญาเอก	19 (6.30)			
	รวม	300 (100)			
สถานภาพผู้มีส่วน ได้ส่วนเสียในการ ผลิตบัณฑิต: SGP	ผู้เชี่ยวชาญด้านพุทธ ศาสนาและปรัชญา	15 (5.00)	4.517	±1.10	70.620
	ระดับอุดมศึกษา			8	
	คณาจารย์หรือผู้วาง แผนการบริหารจัดการ หลักสูตร	11 (3.70)			
	ผู้ปกครอง	20 (6.70)			
	ผู้ใช้บัณฑิต	15 (5.00)			
	นักศึกษา	236 (78.60)			
	อื่น ๆ	3 (1.00)			
	รวม	300 (100)			
	ระยะเวลา น้อยกว่า 1 ปี	55 (18.30)	2.257	±.804	48.620

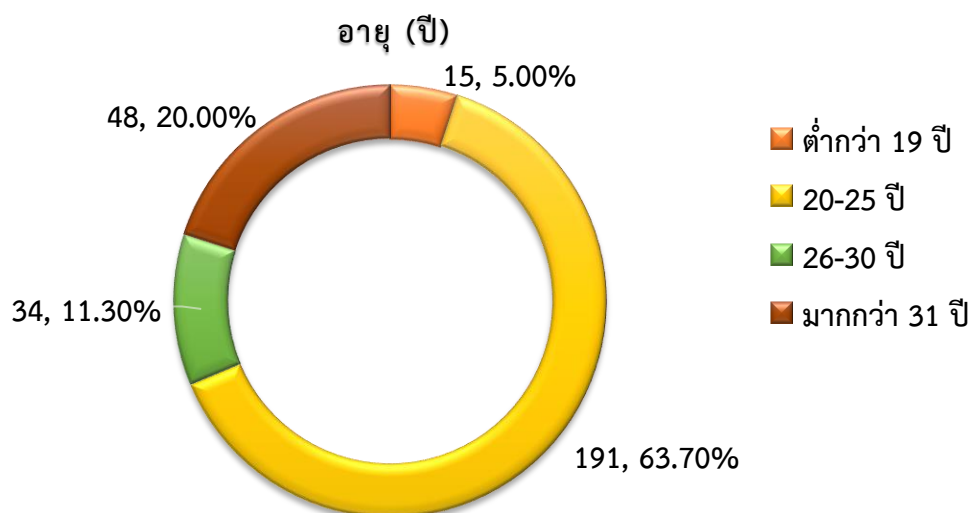
ประเภทข้อมูล	ข้อมูล	ความถี่ของ ข้อมูล (คน) (ร้อยละ %)	Mean	S.D.	t-value
ประสบการณ์ใน การมีส่วนร่วมหรือ เป็นส่วนหนึ่งใน การผลิตบัณฑิต: EGP	ระยะเวลา 1 – 2 ปี	126 (42.00)			
	ระยะเวลา 3 – 4 ปี	106 (35.3)			
	ระยะเวลา 5 ปี ขึ้นไป	13 (4.3)			
	รวม	300 (100)			
ศาสนา: REL	ศาสนาพุทธ	269 (89.70)	-	-	-
	ศาสนาอื่น ๆ	31 (10.30)			
	รวม	300 (100)			
ระยะเวลาในการ ฝึกปฏิบัติใน ฐานะศาสนิกของ ศาสนาที่ตนนับถือ	ไม่เคยปฏิบัติตามคำสอน ใด ๆ เลย	8 (2.70)	3.070	±.605	87.855
	น้อยกว่า 1 ปี	15 (5.00)			
	1-5 ปี	182 (60.6)			
	6 ปี ขึ้นไป	95 (31.7)			
	รวม	300 (100)			

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปในการสำรวจครั้งนี้มีผู้เข้าร่วมทั้งหมด 300 คน โดยการศึกษาได้ผลการวิเคราะห์มีดังนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามชาย 175 คน คิดเป็นร้อยละ 58.30% และหญิง 125 คน คิดเป็นร้อยละ 41.70% แสดงในแผนภาพที่ 4.1



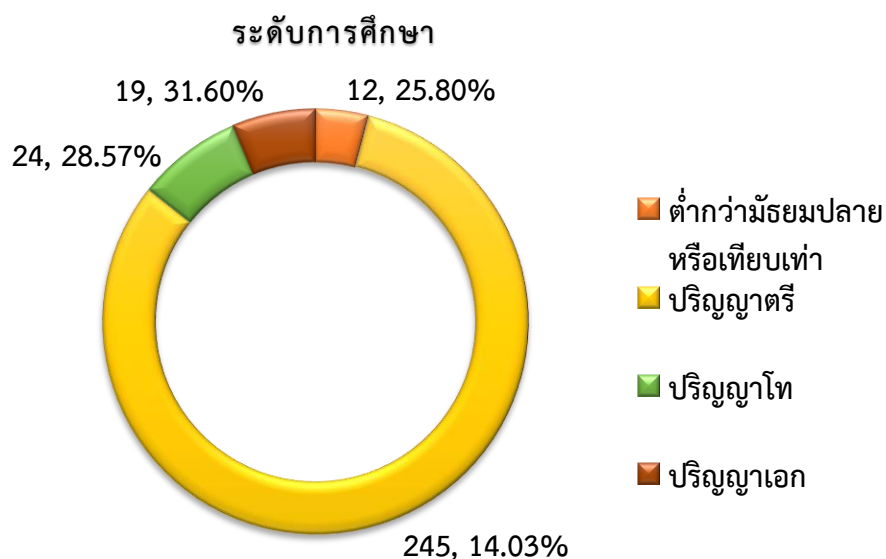
แผนภาพที่ 4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามด้านเพศ

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ข้อมูลด้านอายุของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ตามลำดับอายุ มีจำนวนมากที่สุดในระดับอายุ 20 – 25 ปี เป็นจำนวน 191 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 63.70 อายุต่ำกว่า 19 ปี จำนวน 15 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 5 อายุระหว่าง 26 – 30 ปี จำนวน 34 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 11.30 อายุมากกว่า 31 ปี จำนวน 60 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 20 จากจำนวนเต็มของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 300 รูป/คน แสดงในแผนภาพที่ 4.2



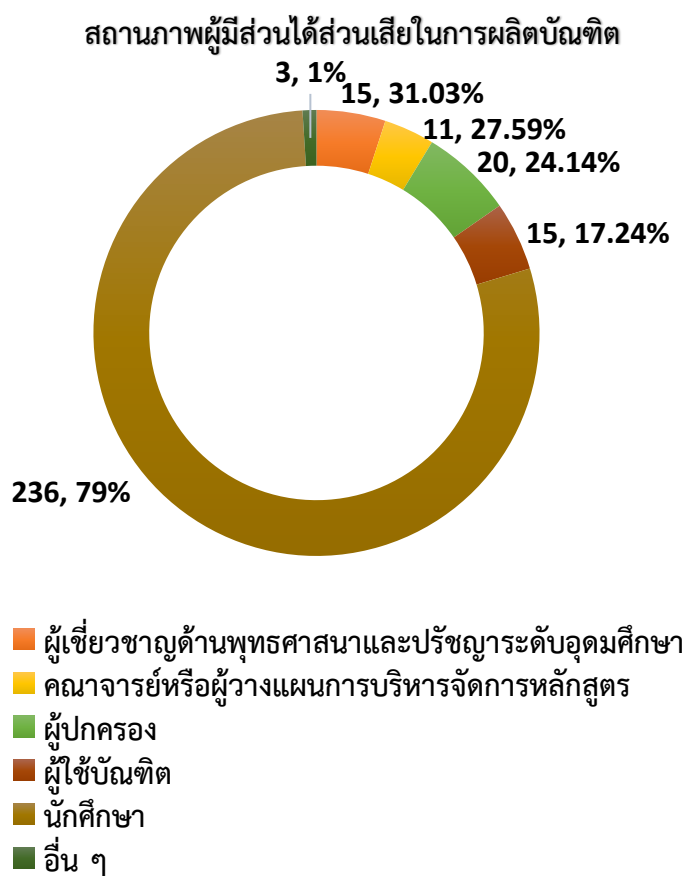
แผนภาพที่ 4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามด้านอายุ

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ข้อมูลด้านระดับการศึกษา ของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ตามลำดับ คือปริญญาตรี จำนวน 245 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 81.70 ปริญญาโท จำนวน 24 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 8.00 ปริญญาเอก จำนวน 19 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 6.30 และต่ำกว่ามัธยมปลาย หรือเทียบเท่า จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 4.00 จากผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 300 คน แสดงในแผนภาพที่ 4.3



แผนภาพที่ 4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามด้านระดับการศึกษา

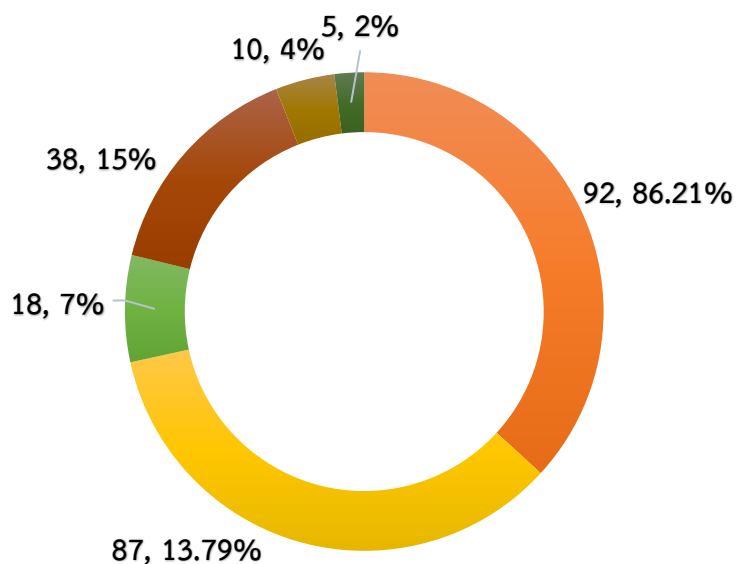
จากตารางที่ 4.1 พบว่า ข้อมูลด้านสถานภาพผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการผลิตบัณฑิต ของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ตามลำดับ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านพุทธศาสนาและปรัชญาระดับอุดมศึกษา จำนวน 15 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 5.00 คณาจารย์หรือผู้วางแผนการจัดการหลักสูตร จำนวน 11 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 3.70 ผู้ปกครอง จำนวน 20 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 6.70 ผู้ใช้บัณฑิต จำนวน 15 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 5.00 นักศึกษา จำนวน 236 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 78.70 และ ประเภทอื่น ๆ จำนวน 3 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 1.00 จากผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 300 คน แสดงในแผนภาพที่ 4.4



แผนภาพที่ 4.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามด้านสถานภาพผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการผลิตบัณฑิต

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ข้อมูลด้านประสบการณ์ในการมีส่วนร่วมหรือเป็นส่วนหนึ่งในการผลิตบัณฑิต ได้แก่ ระยะเวลา น้อยกว่า 1 ปี จำนวน 55 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 18.30 ระยะเวลา 1 – 2 ปี จำนวน 126 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 42.00 ระยะเวลา 3 – 4 ปี จำนวน 106 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 35.30 ระยะเวลา 5 ปี ขึ้นไป จำนวน 13 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 4.30 จากผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 300 คน แสดงในแผนภาพที่ 4.5

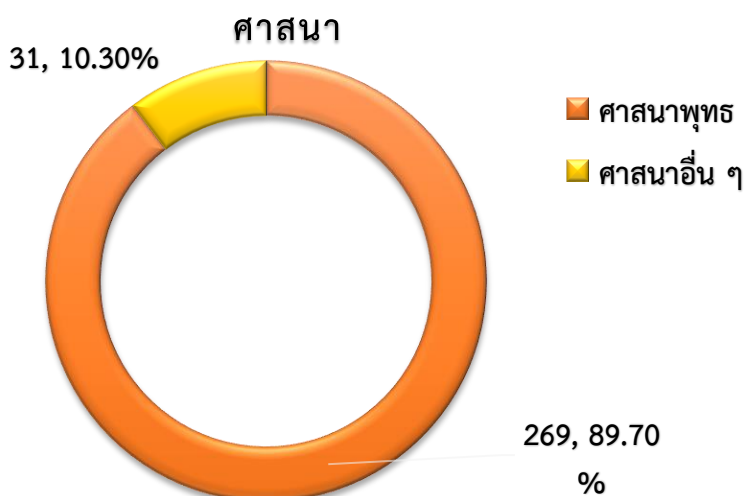
ประสบการณ์ในการมีส่วนร่วมหรือเป็นส่วนหนึ่งในการผลิตบัณฑิต



■ ต่ำกว่า 15,000 บาท
 ■ 15,000–25,000 บาท
 ■ 25,001–35,000 บาท
■ 35,001–45,000 บาท
 ■ 45,001–55,000 บาท
 ■ มากกว่า 55,000 บาท

แผนภาพที่ 4.5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามด้านประสบการณ์ในการมีส่วนร่วมหรือเป็นส่วนหนึ่งในการผลิตบัณฑิต

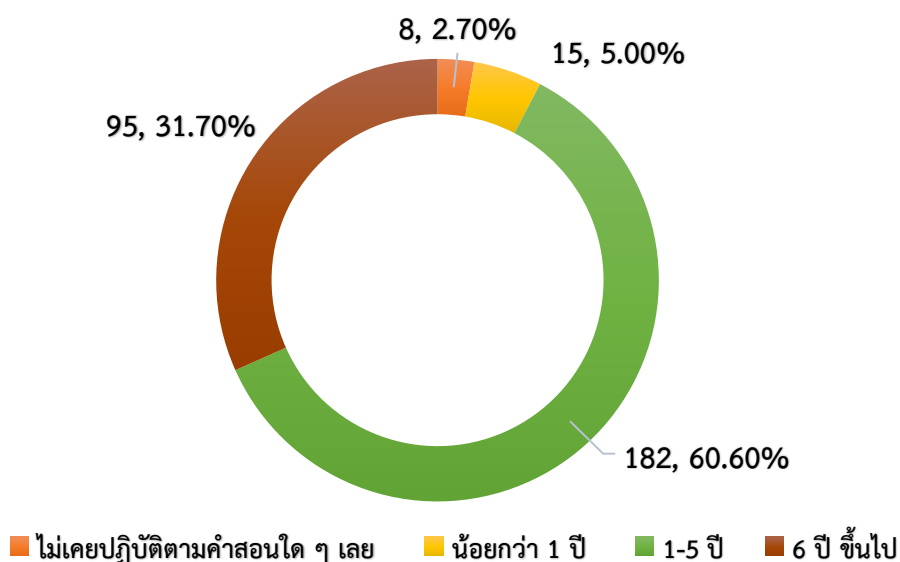
จากตารางที่ 4.1 พบว่า ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามข้อมูลด้านศาสนา พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่นับถือศาสนาพุทธ มีจำนวน 269 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 89.70% และผู้นับถือศาสนาอื่น ๆ จำนวน 31 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 10.30% แสดงในแผนภาพที่ 4.6



แผนภาพที่ 4.6 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามด้านศาสนา

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ข้อมูลด้านระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติในฐานะศาสนิกของศาสนาที่ตนนับถือไม่เคยปฏิบัติตามคำสอนใด ๆ เลย พบว่า มีจำนวน 8 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 2.70 ผู้มีการฝึกปฏิบัติน้อยกว่า 1 ปี จำนวน 15 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 5.00 ผู้มีการฝึกปฏิบัติ 1-5 ปี จำนวน 182 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 60.60 ผู้มีการฝึกปฏิบัติ 6 ปี ขึ้นไป จำนวน 95 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 31.70 จากผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 300 คน แสดงในแผนภาพที่ 4.7

ระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติในฐานะศาสนิกของศาสนาที่ตนนับถือ



แผนภาพที่ 4.7 ระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติในฐานะศาสนิกของศาสนาที่ตนนับถือ

การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยพื้นฐานด้านประชากรศาสตร์จากการวิจัยการศึกษาคำนี้ของผู้ตอบแบบสอบถามจะแบ่งออกเป็นหลายประเด็นดังนี้

1. เพศ (GEN) ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชายจำนวน 175 คน คิดเป็นร้อยละ 58.30 และเพศหญิงจำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 41.70 สรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มากกว่าเพศหญิงอย่างชัดเจน

2. อายุ (AGE) ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุน้อยกว่า 19 ปี มีจำนวน 15 คน (ร้อยละ 5.00) โดยมีค่าเฉลี่ยอายุอยู่ที่ 2.463 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ± 0.867 โดยมีค่า t-value เท่ากับ 49.229 กลุ่มอายุ 20-25 ปี มีจำนวนมากที่สุด คือ 191 คน (ร้อยละ 63.70) กลุ่มอายุ 26-30 ปี จำนวน 34 คน (ร้อยละ 11.30) กลุ่มที่มีอายุ 31 ปีขึ้นไป มีจำนวน 60 คน (ร้อยละ 20.00) จากข้อมูลนี้แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มอายุ 20-25 ปี

3. ระดับการศึกษา (EDU) ผู้ที่มีการศึกษาต่ำกว่ามัธยมปลายหรือเทียบเท่า มีจำนวน 12 คน (ร้อยละ 4.00) มีค่าเฉลี่ย 2.167 และค่า S.D. ± 0.589 ค่า t-value เท่ากับ 63.734 ผู้ที่จบปริญญาตรี จำนวน 245 คน (ร้อยละ 81.70) เป็นกลุ่มใหญ่ที่สุด ระดับปริญญาโท มีจำนวน 24 คน (ร้อยละ 8.00) ปริญญาเอก มีจำนวน 19 คน (ร้อยละ 6.30) จากข้อมูลนี้ชี้ให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี

4. สถานภาพผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการผลิตบัณฑิต (SGP) ผู้เชี่ยวชาญด้านพุทธศาสนาและปรัชญาระดับอุดมศึกษา มีจำนวน 15 คน (ร้อยละ 5.00) โดยมีค่าเฉลี่ย 4.517 ค่า S.D. ± 1.108 และค่า t-value เท่ากับ 70.62 คณาจารย์หรือผู้วางแผนการบริหารจัดการหลักสูตร จำนวน 11 คน (ร้อยละ 3.70) ผู้ปกครอง จำนวน 20 คน (ร้อยละ 6.70) ผู้ใช้บัณฑิต จำนวน 15 คน (ร้อยละ 5.00) นักศึกษา จำนวน 236 คน (ร้อยละ 78.60) ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด สรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการผลิตบัณฑิต

5. ประสบการณ์ในการมีส่วนร่วมหรือเป็นส่วนหนึ่งในการผลิตบัณฑิต (EGP) กลุ่มที่มีประสบการณ์น้อยกว่า 1 ปี มีจำนวน 55 คน (ร้อยละ 18.30) มีค่าเฉลี่ย 2.257 ค่า S.D. ± 0.804 และค่า t-value เท่ากับ 48.62 กลุ่มที่มีประสบการณ์ 1-2 ปี มีจำนวน 126 คน (ร้อยละ 42.00) ประสบการณ์ 3-4 ปี จำนวน 106 คน (ร้อยละ 35.3) ประสบการณ์ 5 ปีขึ้นไป จำนวน 13 คน (ร้อยละ 4.3) ข้อมูลนี้แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มักจะมีประสบการณ์การมีส่วนร่วมในระยะเวลา 1-2 ปี

6. ศาสนา (REL) กลุ่มตัวอย่างที่นับถือศาสนาพุทธมีจำนวน 269 คน (ร้อยละ 89.70) เป็นกลุ่มใหญ่ที่สุด ศาสนาอื่น ๆ มีจำนวน 31 คน (ร้อยละ 10.30) แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นศาสนิกชนในศาสนาพุทธ

7. ระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติในฐานะศาสนิกของศาสนาที่ตนนับถือ ผู้ที่ไม่เคยปฏิบัติตามคำสอนใด ๆ เลย มีจำนวน 8 คน (ร้อยละ 2.70) โดยมีค่าเฉลี่ย 3.07 ค่า S.D. ± 0.605 และค่า t-value เท่ากับ 87.855 ผู้ที่มีประสบการณ์ในการฝึกปฏิบัติอย่างน้อย 1 ปี มีจำนวน 15 คน (ร้อยละ 5.00) ผู้ที่ฝึกปฏิบัติในช่วง 1-5 ปี มีจำนวน 182 คน (ร้อยละ 60.60) ซึ่งเป็นกลุ่มใหญ่ที่สุด กลุ่มที่ฝึกปฏิบัติมากกว่า 6 ปีขึ้นไป มีจำนวน 95 คน (ร้อยละ 31.70)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 20-25 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี สถานภาพส่วนใหญ่เป็นนักศึกษา มีประสบการณ์การมีส่วนร่วมในการผลิตบัณฑิตประมาณ 1-2 ปี นับถือศาสนาพุทธ และมีการฝึกปฏิบัติศาสนาพุทธอยู่ในช่วง 1-5 ปี

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจากข้อมูลการวิจัยข้างต้นสามารถสรุปและแปลผลได้ดังนี้

1. อายุ (AGE) กลุ่มที่มีอายุต่ำกว่า 19 ปี มีค่าเฉลี่ยอายุเท่ากับ 2.463 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ ± 0.867 ซึ่งแสดงถึงความกระจายตัวของอายุในกลุ่มนี้ ค่า t-value ที่เท่ากับ 49.229 แสดงว่ามีความแตกต่างทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญในกลุ่มอายุนี้ ผลการวิเคราะห์นี้บ่งชี้ว่าผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 19 ปีในกลุ่มตัวอย่างมีความคล้ายคลึงกันในเรื่องอายุ แต่ยังคงมีความแตกต่างบางส่วนที่พบได้

2. ระดับการศึกษา (EDU) กลุ่มผู้ที่มีการศึกษาต่ำกว่ามัธยมปลายหรือเทียบเท่า มีค่าเฉลี่ย 2.167 และค่า S.D. ± 0.589 ค่า t-value 63.734 ผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่าความกระจายตัวของการศึกษาในกลุ่มนี้มีความคงที่อยู่ในระดับปานกลาง กลุ่มนี้มีความเป็นเอกภาพในระดับการศึกษา แต่อาจมีความแตกต่างเล็กน้อยในความรู้ที่พบ

3. สถานภาพผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการผลิตบัณฑิต (SGP) ผู้เชี่ยวชาญด้านพุทธศาสนาและปรัชญาระดับอุดมศึกษามีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.517 และ S.D. ± 1.108 ค่า t-value 70.62 ผลการวิเคราะห์นี้แสดงว่าค่าเฉลี่ยค่อนข้างสูง ซึ่งบ่งชี้ว่ากลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีระดับประสบการณ์และความเกี่ยวข้องในการผลิตบัณฑิตในระดับที่สูงมาก อย่างไรก็ตาม ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่สูงแสดงถึงความหลากหลายในประสบการณ์และความสามารถของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

4. ประสบการณ์ในการมีส่วนร่วมหรือเป็นส่วนหนึ่งในการผลิตบัณฑิต (EGP) สำหรับกลุ่มที่มีประสบการณ์น้อยกว่า 1 ปี ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.257 และ S.D. ± 0.804 ค่า t-value 48.62 ค่าเฉลี่ยแสดงว่ากลุ่มนี้มีประสบการณ์ที่ค่อนข้างต่ำในการมีส่วนร่วมในการผลิตบัณฑิต ความกระจายตัวของข้อมูลในกลุ่มนี้ถือว่าอยู่ในระดับปานกลาง

5. ระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติในฐานะศาสนิกของศาสนาที่ตนนับถือ กลุ่มที่ไม่เคยปฏิบัติตามคำสอนใด ๆ เลยมีค่าเฉลี่ย 3.07 และ S.D. ± 0.605 ค่า t-value 87.855 ค่าเฉลี่ยที่สูงแสดงให้เห็นว่ากลุ่มนี้ยังมีความผูกพันกับศาสนาที่ตนเองนับถือ แม้จะไม่เคยปฏิบัติตามคำสอนมาก่อน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานค่อนข้างต่ำ ซึ่งแสดงว่ากลุ่มนี้มีความสอดคล้องกันในเรื่องของความไม่ปฏิบัติตามคำสอน

สรุปผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจากการศึกษาข้างต้นชี้ให้เห็นถึงแนวโน้มทางประชากรศาสตร์ในหลายด้าน โดยเฉพาะอายุ ระดับการศึกษา และสถานภาพในการมีส่วนร่วมในการผลิตบัณฑิต ค่าเฉลี่ยในหลายกลุ่มแสดงถึงแนวโน้มที่ชัดเจน ในขณะที่ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานชี้ให้เห็นถึงความกระจายตัวของข้อมูลในแต่ละกลุ่ม

ตอนที่ 2 ข้อมูลระดับความเห็นที่มีต่อสภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิต (Ideal Situation of Producing Graduates of Higher Education: ISPG) วิเคราะห์ข้อมูลระดับความเห็นที่มีต่อสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิต ด้วยสถิติใช้ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และแปลผล แสดงในตารางที่ 4.2

ตาราง 4.2 การวิเคราะห์ระดับความเห็นที่มีต่อสภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิต (Ideal Situation of Producing Graduates of Higher Education) (N=300)

โค้ด Code	ข้อมูลความเห็น	ระดับความเห็นต่อสภาพพึงประสงค์			
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ Rank
HC	ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Development and Capacity Strengthening)				
a1	พัฒนาและเสริมสร้างให้โอกาสประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้อย่างไม่มีขีดจำกัด	4.83	0.37	มากที่สุด	1
a2	พัฒนาและเสริมสร้างโดยมุ่งเน้นการสร้างองค์ความรู้และทักษะ	4.79	0.41	มากที่สุด	2
a3	พัฒนาและเสริมสร้างให้คนเป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพ พร้อมสำหรับวิถีชีวิตในศตวรรษที่ 21	4.77	0.43	มากที่สุด	3
a4	พัฒนาและเสริมสร้างให้เกิดสภาพแวดล้อมที่เอื้อและสนับสนุนต่อการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต	4.49	0.61	มากที่สุด	5
a5	พัฒนาและเสริมสร้างการสร้างและพัฒนาองค์ความรู้ งานวิจัย โครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม	4.64	0.59	มากที่สุด	4
NS	ด้านยุทธศาสตร์ชาติ (National Strategy)				
b1	กำหนดยุทธศาสตร์ให้เกิดความมั่นคง ในประเด็นด้านการศึกษานับการศึกษาอย่างยั่งยืน	4.69	0.49	มากที่สุด	2
b2	กำหนดยุทธศาสตร์ให้เกิดการสร้างความสามารถในการแข่งขันในภาคตลาดแรงงาน	4.70	0.49	มากที่สุด	1
b3	กำหนดยุทธศาสตร์ให้เกิดการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม	4.69	0.49	มากที่สุด	2
b4	กำหนดยุทธศาสตร์ให้เกิดการสร้างความเติบโตบนพื้นฐานคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	4.68	0.49	มากที่สุด	3
b5	กำหนดยุทธศาสตร์ให้เกิดการปรับสมดุลและพัฒนากาการบริหารจัดการภาครัฐ	4.70	0.47	มากที่สุด	1
AG	ด้านการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ (Achieving National Strategy Goals)				

โค้ด Code	ข้อมูลความเห็น	ระดับความเห็นต่อสภาพพึงประสงค์			
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ Rank
c1	คนไทยได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพในทุกช่วงวัย เช่น มีสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับโลกยุคใหม่ มีคุณลักษณะตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม มีคุณธรรม จริยธรรม เป็นต้น	4.68	0.48	มากที่สุด	2
c2	กำลังคนมีสมรรถนะสูง สอดคล้องกับความต้องการของภาคการผลิตเป้าหมาย และสามารถสร้างงานอนาคต	4.69	0.48	มากที่สุด	1
c3	ประชาชนทุกกลุ่มมีสมรรถนะในการเข้าถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยเฉพาะกลุ่มประชากรอายุ 15-24 ปี มีการศึกษาและมีงานทำเมื่อจบการศึกษาแล้ว	4.59	0.53	มากที่สุด	4
c4	สถานศึกษามีสมรรถนะที่มุ่งต่อการพัฒนาบัณฑิตให้เป็นผู้มีสติปัญญาและคุณธรรม ด้วยการจัดการเรียนการสอนที่ผสมผสานหลักศาสนากับหลักวิชาการ	4.61	0.55	มากที่สุด	3

จากตารางที่ 4.2 การวิเคราะห์ระดับความเห็นที่มีต่อสภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิตในระดับอุดมศึกษา (Ideal Situation of Producing Graduates in Higher Education: ISPG) (N=300)

1. ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Development and Capacity Strengthening) พบว่า

การพัฒนาและเสริมสร้างให้โอกาสประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้อย่างไม่มีขีดจำกัด พบว่าระดับความเห็นที่มีต่อสภาพพึงประสงค์มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.83, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.37 (ระดับมากที่สุด) อยู่อันดับที่ 1

การพัฒนาและเสริมสร้างโดยมุ่งเน้นการสร้างองค์ความรู้และทักษะ พบว่าระดับความเห็นที่มีต่อสภาพพึงประสงค์มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.79, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.41 (ระดับมากที่สุด) อยู่อันดับที่ 2

การพัฒนาและเสริมสร้างให้คนเป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพ พร้อมสำหรับวิถีชีวิตในศตวรรษที่ 21 พบว่าระดับความเห็นที่มีต่อสภาพพึงประสงค์มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.77, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.43 (ระดับมากที่สุด) อยู่อันดับที่ 3

การพัฒนาและเสริมสร้างให้เกิดสภาพแวดล้อมที่เอื้อและสนับสนุนต่อการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต พบว่าระดับความเห็นที่มีต่อสภาพพึงประสงค์มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.49, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.61 (ระดับมากที่สุด) อยู่อันดับที่ 5

การพัฒนาและเสริมสร้างการสร้างความรู้ งานวิจัย โครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม พบว่าระดับความเห็นที่มีต่อสภาพพึงประสงค์มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.64, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.59 (ระดับมากที่สุด) อยู่อันดับที่ 4

2. ด้านยุทธศาสตร์ชาติ (National Strategy) กำหนดยุทธศาสตร์ให้เกิดความมั่นคง พบว่าในประเด็นด้านการศึกษาเน้นการศึกษาอย่างยั่งยืน พบว่าระดับความเห็นที่มีต่อสภาพพึงประสงค์มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.69 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.49 (ระดับมากที่สุด) อยู่อันดับที่ 2

การกำหนดยุทธศาสตร์ให้เกิดการสร้างความสามารถในการแข่งขันในภาคตลาดแรงงาน พบว่าระดับความเห็นที่มีต่อสภาพพึงประสงค์มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.70 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.49 (ระดับมากที่สุด) อยู่อันดับที่ 1

การกำหนดยุทธศาสตร์ให้เกิดการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม พบว่าระดับความเห็นที่มีต่อสภาพพึงประสงค์มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.69 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.49 (ระดับมากที่สุด) อยู่อันดับที่ 2

การกำหนดยุทธศาสตร์ให้เกิดการสร้างความเติบโตบนพื้นฐานคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม สภาพพึงประสงค์ ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.68 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.49 (ระดับมากที่สุด) อยู่อันดับที่ 3

การกำหนดยุทธศาสตร์ให้เกิดการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ พบว่าระดับความเห็นที่มีต่อสภาพพึงประสงค์มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.70 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.47 (ระดับมากที่สุด) อยู่อันดับที่ 1

3. ด้านการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ (Achieving National Strategy Goals) พบว่า

คนไทยได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพในทุกช่วงวัย เช่น มีสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับโลกยุคใหม่ พบว่าระดับความเห็นที่มีต่อสภาพพึงประสงค์มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.68 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.48 (ระดับมากที่สุด) อยู่อันดับที่ 2

กำลังคนมีสมรรถนะสูง สอดคล้องกับความต้องการของภาคการผลิตเป้าหมาย พบว่าระดับความเห็นที่มีต่อสภาพพึงประสงค์มีค่าเฉลี่ย 4.69 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.48 (ระดับมากที่สุด) อยู่อันดับที่ 1

ประชาชนทุกกลุ่มมีสมรรถนะในการเข้าถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยเฉพาะกลุ่มประชากรอายุ 15-24 ปี พบว่าระดับความเห็นที่มีต่อสภาพพึงประสงค์มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.59 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.53 (ระดับมากที่สุด) อยู่อันดับที่ 4

สถานศึกษามีสมรรถนะที่มุ่งต่อการพัฒนาบัณฑิตให้เป็นผู้มีสติปัญญาและพบว่าระดับความเห็นที่มีต่อสภาพพึงประสงค์มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.61 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.55 (ระดับมากที่สุด) อยู่อันดับที่ 3

สรุปภาพรวมจากการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิตในระดับอุดมศึกษา สามารถสรุปและแปลผลข้อมูลได้ดังนี้

1. การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Development and Capacity Strengthening) สภาพพึงประสงค์ ทุกด้านมีค่าเฉลี่ย (4.49-4.83) แสดงถึงความ

ต้องการในการเสริมสร้างองค์ความรู้ ทักษะ และคุณธรรมสำหรับอนาคต โดยเน้นการเตรียมพร้อมสำหรับศตวรรษที่ 21 และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในทุกระดับ

2. ยุทธศาสตร์ชาติ (National Strategy) พบว่าระดับความเห็นที่มีต่อสภาพพึงประสงค์มีค่าเฉลี่ย สูงสุดในทุกประเด็น มีค่าเฉลี่ย (4.68-4.70) แสดงให้เห็นถึงความคาดหวังในการสร้างสรรค์ และการพัฒนาอย่างสมดุลในทุกมิติ ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ การศึกษา สิ่งแวดล้อม หรือการบริหารจัดการภาครัฐ

3. การบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ (Achieving National Strategy Goals) พบว่าระดับความเห็นที่มีต่อสภาพพึงประสงค์มีค่าเฉลี่ยทุกด้านในระดับสูง มีค่าเฉลี่ย (4.59-4.69) โดยเฉพาะการพัฒนาคนทุกช่วงวัยให้มีสมรรถนะสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและการเรียนรู้ตลอดชีวิต

การวิเคราะห์พบว่า สภาพพึงประสงค์ ชี้ให้เห็นถึงความคาดหวังสูงในทุกด้าน ทั้งการพัฒนาคุณภาพชีวิต ความสามารถในการแข่งขัน และการสร้างความยั่งยืน

ตอนที่ 3 ข้อมูลระดับความเห็นที่มีต่อกระบวนทัศน์ทั่วไป (Ordinary Paradigm) วิเคราะห์ข้อมูลระดับความเห็นที่มีต่อการผลิตบัณฑิต ด้วยสถิติใช้ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และแปลผล แสดงในตารางที่ 4.3

ตาราง 4.3 ผลวิเคราะห์ข้อมูลระดับความเห็นที่มีต่อกระบวนทัศน์ทั่วไป (Ordinary Paradigm: ORDI) (N=300)

โค้ด Code	ข้อมูลความเห็น	ระดับความเห็นที่มีต่อกระบวนทัศน์ ทั่วไป			
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ Rank
CA	การกำหนดนโยบายและทิศทางในการผลิตบัณฑิต (Policy Determination and Direction for Graduate Production)				
d1	ให้ความสำคัญกับการวิจัยและสร้างนวัตกรรม โดยยึดหลักศาสนาปรับใช้หลักศาสนาให้เหมาะสมกับสังคมที่เปลี่ยนไป	4.65	0.49	มากที่สุด	5
d2	สร้างหลักการศึกษาที่สอดคล้องกับหลักศาสนา เป็นทางเลือกคู่กับหลักวิชาการของประเทศ ตะวันตก	4.77	0.43	มากที่สุด	1
d3	นำหลักธรรมคำสอนของศาสนาต่าง ๆ มาชี้นำสังคมโดยมุ่งพัฒนาจิตใจสติปัญญาและ	4.73	0.46	มากที่สุด	2
d4	สามารถประยุกต์หลักคำสอนเพื่อให้เกิดสันติสุข และความสามัคคีของคนในชาติ	4.70	0.46	มากที่สุด	3

โค้ด Code	ข้อมูลความเห็น	ระดับความเห็นที่มีต่อกระบวนการทัศน์ ทั่วไป			
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ Rank
d5	มุ่งพัฒนาบัณฑิตให้เป็นผู้มีสติปัญญาและคุณธรรม ด้วยการจัดการเรียนการสอนที่ผสมผสานหลักศาสนา กับหลักวิชาการ	4.66	0.50	มากที่สุด	4
CU	การจัดทำและบริหารหลักสูตร (Curriculum Development and Management)				
e1	การจัดทำและบริหารหลักสูตรการศึกษาเพื่อเป็น กลไกการปฏิรูปการศึกษา	4.67	0.50	มากที่สุด	2
e2	การจัดทำและบริหารหลักสูตรการศึกษาด้วยการ เชื่อมโยงความต้องการกำลังคนเชิงคุณภาพของ ภาคการผลิตและบริการ	4.66	0.52	มากที่สุด	3
e3	การจัดทำและบริหารหลักสูตรให้ก้าวทันการ เปลี่ยนแปลงของโลกอาชีพ โดยใช้ระบบการ ประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา	4.75	0.46	มากที่สุด	1
ED	การพัฒนาคณาจารย์ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ (Educational Management Development Approaches)				
f1	พัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้ทั้งในระบบชั้น เรียนและผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศด้วย เทคนิควิธีการต่าง ๆ	4.74	0.45	มากที่สุด	1
f2	พัฒนาการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.72	0.47	มากที่สุด	2
f3	พัฒนาระบบสนับสนุนการประเมินผลลัพธ์การ เรียนรู้และการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน	4.68	0.48	มากที่สุด	4
f4	พัฒนาเทคนิควิธีรวมทั้งการให้คำปรึกษาและการ ดูแลผู้เรียนให้ประสบความสำเร็จในการศึกษา	4.71	0.46	มากที่สุด	3
SM	การกำกับดูแลให้มีการประกันคุณภาพการศึกษา (Supervision and Maintenance of Educational Quality)				
g1	กำกับดูแลให้มีการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อ สร้างความเชื่อมโยงกับกรอบคุณวุฒิของ ต่างประเทศ	4.67	0.49	มากที่สุด	3
g2	กำกับดูแลให้มีการประกันคุณภาพการศึกษาให้ เป็นกลไกสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันด้าน กำลังคนของประเทศ	4.77	0.43	มากที่สุด	2

โค้ด Code	ข้อมูลความเห็น	ระดับความเห็นที่มีต่อกระบวนการทัศน์ ทั่วไป			
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ Rank
g3	กำกับดูแลให้มีการประกันคุณภาพการศึกษาด้วยการเสริมสร้างความคล่องตัวโดยคำนึงถึงความสะดวกคล่องกับแผน 3 ระดับตามนโยบายของมติคณะรัฐมนตรี	4.78	0.40	มากที่สุด	1

การวิเคราะห์ข้อมูลระดับความเห็นที่มีต่อกระบวนการทัศน์ทั่วไป (Ordinary Paradigm: ORD) จากการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางที่ 4.3 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับความเห็นที่มีต่อการผลิตบัณฑิตแยกตามประเภทตัวแปร ดังนี้

1. การกำหนดนโยบายและทิศทางในการผลิตบัณฑิต (Policy Determination and Direction for Graduate Production) พบว่า

การให้ความสำคัญกับการวิจัยและสร้างนวัตกรรมโดยยึดหลักศาสนาปรับใช้หลักศาสนาให้เหมาะสมกับสังคมที่เปลี่ยนไป พบว่าระดับความเห็นที่มีค่าเฉลี่ย (Mean) เท่ากับ 4.65 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.49 (ระดับมากที่สุด) อยู่อันดับที่ 5

การสร้างหลักการศึกษาที่สอดคล้องกับหลักศาสนาเป็นทางเลือกคู่กับหลักวิชาการของประเทศตะวันตก พบว่าระดับความเห็นที่มีค่าเฉลี่ย (Mean) เท่ากับ 4.77, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.43 (ระดับมากที่สุด), อยู่อันดับที่ 1

นำหลักธรรมคำสอนของศาสนาต่าง ๆ มาชี้นำสังคมโดยมุ่งพัฒนาจิตใจและสติปัญญา พบว่าระดับความเห็นที่มีค่าเฉลี่ย (Mean) เท่ากับ 4.73 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.46 (ระดับมากที่สุด) อยู่อันดับที่ 2

สามารถประยุกต์หลักคำสอนเพื่อให้เกิดสันติสุขและความสามัคคีของคนในชาติ พบว่าระดับความเห็นที่มีค่าเฉลี่ย (Mean) เท่ากับ 4.70, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.46 (ระดับมากที่สุด) อยู่อันดับที่ 3

มุ่งพัฒนาบัณฑิตให้เป็นผู้มีสติปัญญาและคุณธรรม ด้วยการจัดการเรียนการสอนที่ผสมผสานหลักศาสนากับหลักวิชาการ พบว่าระดับความเห็นที่มีค่าเฉลี่ย (Mean) เท่ากับ 4.66 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.50 (ระดับมากที่สุด) อยู่อันดับที่ 4

สรุปผลการวิเคราะห์ได้ว่าการพัฒนาในอนาคตเน้นการปรับใช้หลักศาสนาและการพัฒนาสติปัญญาของบัณฑิตเป็นสิ่งที่สำคัญ โดยเฉพาะในเรื่องการชี้นำสังคมและสร้างหลักการศึกษาตามหลักศาสนา

2. การจัดทำและบริหารหลักสูตร (Curriculum Development and Management)

พบว่า

การจัดทำและบริหารหลักสูตรการศึกษาเพื่อเป็นกลไกการปฏิรูปการศึกษา พบว่าระดับความเห็นที่มีค่าเฉลี่ย (Mean) เท่ากับ 4.67 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.50 (ระดับมากที่สุด) อยู่อันดับที่ 2

การจัดทำและบริหารหลักสูตรการศึกษาด้วยการเชื่อมโยงความต้องการกำลังคนเชิงคุณภาพของภาคการผลิตและบริการ พบว่าระดับความเห็นที่มีค่าเฉลี่ย (Mean) เท่ากับ 4.66 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.52 (ระดับมากที่สุด) อยู่อันดับที่ 3

การจัดทำและบริหารหลักสูตรให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกอาชีพ โดยใช้ระบบการประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา พบว่าระดับความเห็นที่มีค่าเฉลี่ย (Mean) เท่ากับ 4.75 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.46 (ระดับมากที่สุด) อยู่อันดับที่ 1

สรุปผลการวิเคราะห์การจัดทำหลักสูตรเป็นประเด็นสำคัญในปัจจุบันและอนาคต โดยเน้นการปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัยและเชื่อมโยงกับความต้องการของกำลังคน

3. การพัฒนาคุณภาพในการจัดกระบวนการเรียนรู้ (Educational Management Development Approaches)

พัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้ทั้งในระบบชั้นเรียนและผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศด้วยเทคนิควิธีการต่าง ๆ พบว่าระดับความเห็นที่มีค่าเฉลี่ย (Mean) เท่ากับ 4.74 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.45 (ระดับมากที่สุด) อยู่อันดับที่ 1

พัฒนาการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่าระดับความเห็นที่มีค่าเฉลี่ย (Mean) เท่ากับ 4.72 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.47 (ระดับมากที่สุด) อยู่อันดับที่ 2

พัฒนาระบบสนับสนุนการประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้และการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน พบว่าระดับความเห็นที่มีค่าเฉลี่ย (Mean) เท่ากับ 4.68 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.48 (ระดับมากที่สุด) อยู่อันดับที่ 4

พัฒนาเทคนิควิธีรวมทั้งการให้คำปรึกษาและการดูแลผู้เรียนให้ประสบความสำเร็จในการศึกษา พบว่าระดับความเห็นที่มีค่าเฉลี่ย (Mean) เท่ากับ 4.71 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.46 (ระดับมากที่สุด) อยู่อันดับที่ 3

สรุปผลการวิเคราะห์ความคาดหวังให้มีการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่ทันสมัยและเน้นผู้เรียนมากขึ้นในอนาคต

4. การกำกับดูแลให้มีการประกันคุณภาพการศึกษา (Supervision and Maintenance of Educational Quality)

กำกับดูแลให้มีการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อสร้างความเชื่อมโยงกับกรอบคุณวุฒิของต่างประเทศ พบว่าระดับความเห็นที่มีค่าเฉลี่ย (Mean) เท่ากับ 4.67 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.49 (ระดับมากที่สุด) อยู่อันดับที่ 3

กำกับดูแลให้มีการประกันคุณภาพการศึกษาให้เป็นกลไกสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันด้านกำลังคนของประเทศ พบว่าระดับความเห็นที่มีค่าเฉลี่ย (Mean) เท่ากับ 4.77 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.43 (ระดับมากที่สุด) อยู่อันดับที่ 2

กำกับดูแลให้มีการประกันคุณภาพการศึกษาด้วยการเสริมสร้างความคล่องตัวโดยคำนึงถึง ความสอดคล้องกับแผน 3 ระดับตามนโยบายของมติคณะรัฐมนตรี พบว่าระดับความเห็นที่มีค่าเฉลี่ย (Mean) เท่ากับ 4.78 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.40 (ระดับมากที่สุด) อยู่อันดับที่ 1

ผลการวิเคราะห์การกำกับดูแลคุณภาพการศึกษายังคงเป็นประเด็นที่สำคัญทั้งในปัจจุบันและอนาคต โดยเน้นการเชื่อมโยงกับต่างประเทศและสร้างความคล่องตัวในการแข่งขัน

สรุปภาพรวมจากการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความเห็นที่มีต่อกระบวนการทัศน์ทั่วไป (Ordinary Paradigm) ในตารางที่ 4.3 ที่แยกตามประเภทตัวแปร สามารถสรุปและแปลผลข้อมูลได้ ดังนี้ การกำหนดนโยบายและทิศทางในการผลิตบัณฑิต (Policy Determination and Direction for Graduate Production)

1. การให้ความสำคัญกับการวิจัยและสร้างนวัตกรรมโดยยึดหลักศาสนาพบว่าระดับความเห็นที่มีต่อกระบวนการทัศน์ทั่วไปมีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเป็น 4.65 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.49 (ระดับมากที่สุด) อยู่อันดับที่ 5 ซึ่งบ่งชี้ถึงความคาดหวังสูงสุดในการพัฒนาอนาคตในด้านนี้ ข้อเสนอ การพัฒนาในอนาคตเน้นการปรับใช้หลักศาสนาและการพัฒนาสติปัญญาของบัณฑิตอย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะในเรื่องการสร้างหลักการศึกษาการตามหลักศาสนาเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและการพัฒนาบัณฑิตอย่างครอบคลุม

2. การจัดทำและบริหารหลักสูตร (Curriculum Development and Management) พบว่าระดับความเห็นที่มีต่อกระบวนการทัศน์ทั่วไปมีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเป็น 4.67 (ระดับมากที่สุด) ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามีความคาดหวังที่จะพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัยและสอดคล้องกับความต้องการของสังคมมากขึ้นในอนาคต ข้อเสนอ การปรับปรุงหลักสูตรเพื่อให้ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงและความต้องการของกำลังคนเป็นประเด็นสำคัญ โดยเฉพาะการเชื่อมโยงหลักสูตรกับความต้องการของภาคการผลิตและบริการ

3. การพัฒนาคุณภาพในการจัดกระบวนการเรียนรู้ (Educational Management Development Approaches) การพัฒนาคุณภาพในการจัดกระบวนการเรียนรู้พบว่าระดับความเห็นที่มีต่อกระบวนการทัศน์ทั่วไปมีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเป็น 4.74 (ระดับมากที่สุด) แสดงให้เห็นถึงความคาดหวังสูงในการพัฒนาระบบการเรียนการสอนและการใช้เทคโนโลยีในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ทันสมัยและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ข้อเสนอ ความคาดหวังในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้และการใช้เทคโนโลยีเพื่อให้ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนจะเป็นปัจจัยสำคัญในอนาคต

4. การกำกับดูแลให้มีการประกันคุณภาพการศึกษา (Supervision and Maintenance of Educational Quality) การกำกับดูแลการประกันคุณภาพการศึกษามีความสำคัญโดยเฉพาะการเชื่อมโยงกับกรอบคุณวุฒิของต่างประเทศ และการเสริมสร้างความคล่องตัวในการแข่งขันด้านกำลังคนของประเทศ ข้อเสนอ การกำกับดูแลคุณภาพการศึกษาในอนาคตต้องให้ความสำคัญกับการเชื่อมโยงระดับสากลและเพิ่มความยืดหยุ่นในการแข่งขัน

ตอนที่ 4 ข้อมูลระดับความเห็นที่มีต่อการพัฒนากระบวนการทัศนเชิงสร้างสรรค์ (Constructive Paradigm - CCPR Model) วิเคราะห์ข้อมูลระดับความเห็นที่มีต่อการพัฒนากระบวนการทัศนเชิงสร้างสรรค์ ด้วยสถิติใช้ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และแปลผล แสดงในตารางที่ 4.4

ตาราง 4.4 ข้อมูลระดับความเห็นที่มีต่อการพัฒนากระบวนการทัศนเชิงสร้างสรรค์ (Constructive Paradigm - CCPR Model: CCPR) (N=300)

โค้ด Code	ข้อมูลความเห็น	ระดับความเห็นที่มีต่อการพัฒนา กระบวนการทัศนเชิงสร้างสรรค์			
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ Rank
CB	การเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ (Criticality-Based Instruction)				
h1	นักศึกษาต้องรู้จักวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล	4.76	0.44	มากที่สุด	2
h2	นักศึกษาต้องมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อกัน และกัน	4.77	0.43	มากที่สุด	1
h3	นักศึกษาต้องทบทวนและประเมินตนเอง	4.64	0.49	มากที่สุด	4
h4	นักศึกษาต้องมีความเป็นตัวของตัวเอง	4.70	0.47	มากที่สุด	3
CR	การเรียนการสอนที่เน้นการสร้างและพัฒนาเพื่อให้เกิดความคิด (Creativity-Based Instruction)				
i1	นักศึกษาต้องแสวงหาแนวทางใหม่ นำเสนอแนวทาง ใหม่ และมีแนวคิดใหม่	4.74	0.45	มากที่สุด	1
i2	นักศึกษาต้องมีความคิดยืดหยุ่นสามารถเพิ่ม ขยาย ย่อ หรือสรุปในประเด็นที่ศึกษาได้	4.67	0.48	มากที่สุด	3
i3	นักศึกษาต้องต่อยอดองค์ความรู้ที่มีอยู่แล้วให้ เสริมสร้างและเพิ่มพูนยิ่งขึ้นอีก	4.62	0.52	มากที่สุด	4
i4	นักศึกษาต้องลองทำแล้วลองทำอีกให้เกิดความแน่ใจ ด้วยตนเอง	4.70	0.47	มากที่สุด	2
PR	การเรียนการสอนที่มุ่งสร้างผลผลิตของตนเอง (Productivity-Based Instruction)				
j1	นักศึกษาต้องรู้จักการวางแผนที่จะสร้างสรรค์ ผลงาน	4.72	0.50	มากที่สุด	1
j2	นักศึกษาต้องรู้จักการแสวงหาวิธีการให้ได้ผลงาน สร้างสรรค์เกิดขึ้นให้ได้	4.70	0.47	มากที่สุด	2
j3	นักศึกษาต้องรู้จักการทดสอบและประเมินคุณภาพ	4.67	0.48	มากที่สุด	4

โค้ด Code	ข้อมูลความเห็น	ระดับความเห็นที่มีต่อการพัฒนา กระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์			
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ Rank
J4	นักศึกษาต้องรู้จักการปรับเปลี่ยนและสอดส่องเพื่อหาจุดบกพร่องและพร้อมปรับปรุงแก้ไขให้เกิดผลงานที่ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป	4.68	0.47	มากที่สุด	3
RE	การเรียนรู้การสอนที่เน้นความรับผิดชอบ (Responsibility-Based Instruction)				
k1	นักศึกษาต้องมีคุณธรรมและจริยธรรมในทุกกระบวนการด้วยความตระหนักถึงการมีความรับผิดชอบในสิ่งที่ตนได้ทำ	4.74	0.46	มากที่สุด	2
k2	นักศึกษาต้องนำตัวเองสู่สาธารณะและสังคม ด้วยความตระหนักถึงการมีความรับผิดชอบในสิ่งที่ตนได้ทำ	4.72	0.46	มากที่สุด	3
k3	นักศึกษาต้องดู ทดสอบ รูปแบบตัวอย่าง ด้วยความตระหนักถึงการมีความรับผิดชอบในสิ่งที่ตนได้ทำ	4.76	0.43	มากที่สุด	1
k4	นักศึกษาต้องทบทวนถึงความดีงามด้วยตระหนักถึงการมีความรับผิดชอบในสิ่งที่ตนได้ทำ	4.66	0.48	มากที่สุด	4

จากข้อมูลในตาราง 4.4 การวิเคราะห์ข้อมูลระดับความเห็นที่มีต่อการพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ (Constructive Paradigm - CCPR Model: CCPR) โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จากกลุ่มตัวอย่าง N = 300 สามารถสรุปและแปลผลสถิติ ได้ดังนี้

1. การเรียนรู้การสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ (Criticality-Based Instruction)

นักศึกษาต้องรู้จักวิเคราะห์อย่างมีเหตุมีผล พบว่าระดับความเห็นมีค่าเฉลี่ย (Mean) เท่ากับ 4.76 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.44 (ระดับมากที่สุด) อยู่อันดับที่ 2

นักศึกษาต้องมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อกันและกัน พบว่าระดับความเห็นมีค่าเฉลี่ย (Mean) เท่ากับ 4.77 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.43 (ระดับมากที่สุด) อยู่อันดับที่ 1

นักศึกษาต้องทบทวนและประเมินตนเอง พบว่าระดับความเห็นมีค่าเฉลี่ย (Mean) เท่ากับ 4.64 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.49 (ระดับมากที่สุด) อยู่อันดับที่ 4

นักศึกษาต้องมีความเป็นตัวของตัวเอง พบว่าระดับความเห็นมีค่าเฉลี่ย (Mean) เท่ากับ 4.70 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.47 (ระดับมากที่สุด) อยู่อันดับที่ 3

2. การเรียนการสอนที่เน้นการสร้างและพัฒนาเพื่อให้เกิดความคิด (Creativity-Based Instruction)

นักศึกษาต้องแสวงหาแนวทางใหม่ นำเสนอแนวทางใหม่ และมีแนวคิดใหม่ พบว่าระดับความเห็นมีค่าเฉลี่ย (Mean) เท่ากับ 4.74 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.45 (ระดับมากที่สุด) อยู่อันดับที่ 1

นักศึกษาต้องมีความคิดยืดหยุ่นสามารถเพิ่ม ขยาย ย่อ หรือสรุปในประเด็นที่ศึกษาได้ พบว่าระดับความเห็นมีค่าเฉลี่ย (Mean) เท่ากับ 4.67 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.48 (ระดับมากที่สุด) อยู่อันดับที่ 3

นักศึกษาต้องต่อยอดองค์ความรู้ที่มีอยู่แล้วให้เสริมสร้างและเพิ่มพูนยิ่งขึ้นอีก พบว่าระดับความเห็นมีค่าเฉลี่ย (Mean) เท่ากับ 4.62 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.52 (ระดับมากที่สุด) อยู่อันดับที่ 4

นักศึกษาต้องลองทำแล้วลองทำอีกให้เกิดความแน่ใจด้วยตนเอง พบว่าระดับความเห็นมีค่าเฉลี่ย (Mean) เท่ากับ 4.70 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.47 (ระดับมากที่สุด) อยู่อันดับที่ 2

3. การเรียนการสอนที่มุ่งสร้างผลผลิตของตนเอง (Productivity-Based Instruction)

นักศึกษาต้องรู้จักการวางแผนเป้าหมายที่จะสร้างสรรค์ผลงาน พบว่าระดับความเห็นมีค่าเฉลี่ย (Mean) เท่ากับ 4.72 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.50 (ระดับมากที่สุด) อยู่อันดับที่ 1

นักศึกษาต้องรู้จักการแสวงหาวิธีการให้ได้ผลงานสร้างสรรค์เกิดขึ้นให้ได้ พบว่าระดับความเห็นมีค่าเฉลี่ย (Mean) เท่ากับ 4.70 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.47 (ระดับมากที่สุด) อยู่อันดับที่ 2

นักศึกษาต้องรู้จักการทดสอบและประเมินคุณภาพ พบว่าระดับความเห็นมีค่าเฉลี่ย (Mean) เท่ากับ 4.67 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.48 (ระดับมากที่สุด) อยู่อันดับที่ 4

นักศึกษาต้องรู้จักการปรับเปลี่ยนและสวดส่องเพื่อหาจุดบกพร่องและพร้อมปรับปรุงแก้ไขให้เกิดผลงานที่ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป พบว่าระดับความเห็นมีค่าเฉลี่ย (Mean) เท่ากับ 4.68 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.47 (ระดับมากที่สุด) อยู่อันดับที่ 3

4. การเรียนการสอนที่เน้นความรับผิดชอบ (Responsibility-Based Instruction)

นักศึกษาต้องมีคุณธรรมและจริยธรรมในทุกระบบ ด้วยความตระหนักถึงการมีความรับผิดชอบในสิ่งที่ตนได้ทำ พบว่าระดับความเห็นมีค่าเฉลี่ย (Mean) เท่ากับ 4.74 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.46 (ระดับมากที่สุด) อยู่อันดับที่ 2

นักศึกษาต้องนำตัวเองสู่สาธารณะและสังคม ด้วยความตระหนักถึงการมีความรับผิดชอบในสิ่งที่ตนได้ทำ พบว่าระดับความเห็นมีค่าเฉลี่ย (Mean) เท่ากับ 4.72 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.46 (ระดับมากที่สุด) อยู่อันดับที่ 3

นักศึกษาต้องดูแล ทดสอบ รูปแบบตัวอย่าง ด้วยความตระหนักถึงการมีความรับผิดชอบในสิ่งที่ตนได้ทำ พบว่าระดับความเห็นมีค่าเฉลี่ย (Mean) เท่ากับ 4.76 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.43 (ระดับมากที่สุด) อยู่อันดับที่ 1

นักศึกษาต้องทบทวนถึงความดีงามด้วยตระหนักถึงการมีความรับผิดชอบในสิ่งที่ตนได้ทำ พบว่าระดับความเห็นมีค่าเฉลี่ย (Mean) เท่ากับ 4.66 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.48 (ระดับมากที่สุด) อยู่อันดับที่ 4

สรุปการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความเห็นต่อการพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ (CCPR Model: CCPR)

1. มิตินิเทศวิเคราะห (Criticality-Based Instruction)

การเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะหมีความสำคัญสูง โดยเฉพาะการสร้างพื้นที่ให้ผู้เรียนได้ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น (ค่าเฉลี่ย 4.77) และส่งเสริมทักษะ การคิดวิเคราะหเชิงลึก (ค่าเฉลี่ย 4.76) ดังนั้น การปฏิบัติที่เหมาะสมควรเน้นการออกแบบกิจกรรมกลุ่มเพื่อการอภิปราย รวมถึงการใช้กรณีศึกษา (Case Study) และปัญหาเชิงสถานการณ์ (Scenario-Based Problems) เพื่อกระตุ้นการคิดและการวิเคราะห

2. มิตินิเทศสร้างสรรค์ (Creativity-Based Instruction)

ผลการวิจัยพบว่าผู้เรียนคาดหวังให้มีการส่งเสริม การแสวงหาแนวทางใหม่ (ค่าเฉลี่ย 4.74) และการฝึกฝน ความคิดยืดหยุ่นและการทดสอบแนวคิดหลายครั้ง (ค่าเฉลี่ย 4.70) การนำไปปฏิบัติ ควรมุ่งเน้นกิจกรรมที่กระตุ้นการสร้างสรรค์ เช่น โครงการพัฒนานวัตกรรม การคิดแบบ Design Thinking และการใช้เทคนิค Brainstorming เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทดลองและปรับปรุงความคิด

3. มิตินิเทศสร้างผลผลิต (Productivity-Based Instruction)

การเรียนการสอนในมิตินี้มุ่งหวังให้ผู้เรียนสามารถ สร้างสรรค์ผลงานของตนเอง (ค่าเฉลี่ย 4.72) และพัฒนา กระบวนการปรับปรุงข้อบกพร่องอย่างต่อเนื่อง (ค่าเฉลี่ย 4.68) การปฏิบัติ ที่เหมาะสมควรสนับสนุนให้ผู้เรียนพัฒนาผลงานที่จับต้องได้ เช่น โครงการงาน (Project-Based Learning) หรือการนำเสนอโปรเจกต์ที่สะท้อนผลลัพธ์การเรียนรู้ รวมถึงการจัดระบบ Feedback เชิงสร้างสรรค์เพื่อให้ผู้เรียนปรับปรุงผลงานอย่างต่อเนื่อง

4. มิตินิเทศรับผิดชอบ (Responsibility-Based Instruction)

การคาดหวังให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบสูงขึ้น โดยเฉพาะการ ทบทวนรูปแบบและพฤติกรรม ที่สะท้อนความรับผิดชอบ (ค่าเฉลี่ย 4.76) ซึ่งชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการสร้างระบบการเรียนรู้ที่ ส่งเสริมความรับผิดชอบส่วนบุคคลและกลุ่ม เช่น การกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ (Learning Goals) การติดตามผลการทำงาน (Progress Tracking) และการสะท้อนผลลัพธ์ผ่านการรายงานหรือ การนำเสนอ

สรุปภาพรวมจากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่าในทุกด้านมีค่าสถิติอย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะ ในมิติของการคิดวิเคราะห ความคิดสร้างสรรค์ การผลิตผลงาน และความรับผิดชอบ ทั้งนี้ การพัฒนา กระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์จำเป็นต้องมุ่งเน้นไปที่การเพิ่มการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การทดลองแนวคิดใหม่ และการประเมินคุณภาพอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพ ข้อเสนอเพื่อการปฏิบัติที่เหมาะสม การออกแบบหลักสูตรควรรวมมิติต่าง ๆ ของ CCPR Model เพื่อพัฒนาทักษะเชิงคิดวิเคราะห สร้างสรรค์ผลผลิต และสร้างความรับผิดชอบ ใช้การเรียนรู้เชิง ประสบการณ์ (Experiential Learning) และการเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Learner-Centered Approach) เพื่อสร้างผลกระทบทางบวกต่อพฤติกรรมและการเรียนรู้ สนับสนุนการ

พัฒนาผู้สอนให้สามารถสร้างกิจกรรมและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในมิติเหล่านี้ ผลลัพธ์จากการวิเคราะห์นี้ไม่เพียงแสดงถึงความคาดหวังที่ชัดเจนต่อกระบวนการพัฒนาเชิงสร้างสรรค์ แต่ยังเป็นแนวทางสำคัญที่ช่วยให้นำผลวิจัยไปปฏิบัติจริงเกิดประสิทธิผลสูงสุด

ตอนที่ 5 ข้อมูลระดับความเห็นที่มีต่อกระบวนการทัศน์ตามแนวหลักคุณธรรม 4 (Constructive Paradigm of the 4 Principles of Virtues Conductive Approach) วิเคราะห์ข้อมูลระดับความเห็นที่มีต่อกระบวนการทัศน์ตามแนวหลักคุณธรรม 4 ด้วยสถิติใช้ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และแปลผล แสดงในตารางที่ 4.5

ตาราง 4.5 ข้อมูลระดับความเห็นที่มีต่อกระบวนการทัศน์ตามแนวหลักคุณธรรม 4 (Constructive Paradigm of the 4 Principles of Virtues Conductive Approach: PVCA)

โค้ด Code	ข้อมูลความเห็น	ระดับความเห็นต่อกระบวนการ ทัศน์ตามแนวหลักคุณธรรม 4			
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ Rank
SA	สัพปุริสสังเสวะ (Sappurisasamseva)				
l1	นักศึกษาได้มีการได้เสวนาพูดคุยกับเพื่อนหรือมิตรที่ดี	4.60	0.50	มากที่สุด	1
l2	นักศึกษาได้มีการคบหาสมาคมกับผู้มีความรู้ดีและมี ความประพฤติดี	4.57	0.51	มากที่สุด	2
l3	นักศึกษาได้มีการคบหาสมาคมกับผู้มีการอบรมบ่มนิสัย และมีปัญญา	4.56	0.52	มากที่สุด	3
DD	สัทธัมมัสสวณะ (Saddhammassavana)				
m1	นักศึกษาได้มีการศึกษาองค์ความรู้ที่เล่าเรียนบนพื้นฐาน แห่งศีล	4.67	0.48	มากที่สุด	2
m2	นักศึกษาได้มีการศึกษาองค์ความรู้ที่ศึกษาเล่าเรียนบน พื้นฐานแห่งสมาธิและวิปัสสนา	4.72	0.46	มากที่สุด	1
m3	นักศึกษาได้มีการศึกษาองค์ความรู้บนพื้นฐานแห่ง โลกุตตรธรรมซึ่งเป็นไปเพื่อการแก้ไขข้อบกพร่องในทุก มิติเน้นในด้านการศึกษาเป็นหลักจนสิ้นข้อสงสัยเป็น ลำดับไปจากน้อยไปจนกระทั่งถึงที่สุด	4.59	0.52	มากที่สุด	3
YO	โยนิโสมนสิการ (Yonisomanasikāra)				
n1	นักศึกษามีความตรึกนึกคิดในกระบวนการเรียน	4.63	0.49	มากที่สุด	2
n2	นักศึกษาใช้ปัญญาในการพิจารณาอย่างเข้าอกเข้าใจ	4.74	0.45	มากที่สุด	1
n3	นักศึกษาใช้การขบคิดอย่างลึกซึ้งในสิ่งที่ได้รับรู้จน ทราบถึงเหตุและผลของเรื่องนั้น ๆ	4.62	0.50	มากที่สุด	3
DH	ธัมมานุธัมมปฏิบัติ (Dhammānudhammapaṭipatti)				

โค้ด Code	ข้อมูลความเห็น	ระดับความเห็นต่อกระบวนการ ทัศน์ตามแนวหลักคุณธรรม 4			
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ Rank
o1	นักศึกษานำสิ่งที่ได้เล่าเรียนรับฟังและไตร่ตรองเห็นชัด แล้วนำไปใช้หรือปฏิบัติหรือลงมือทำ	4.64	0.49	มากที่สุด	3
o2	นักศึกษานำสิ่งที่ได้เล่าเรียนรับฟังและไตร่ตรองเห็นชัด แล้ว ไปใช้หรือปฏิบัติหรือลงมือทำ ให้หลักการย่อยมี ความสอดคล้องกับหลักการใหญ่ได้	4.63	0.50	มากที่สุด	4
o3	นักศึกษานำสิ่งที่ได้เล่าเรียนรับฟังและไตร่ตรองเห็นชัด แล้ว ไปใช้หรือปฏิบัติหรือลงมือทำ ให้การปฏิบัติย่อย มีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายใหญ่ในชีวิตได้	4.70	0.48	มากที่สุด	2
o4	นักศึกษานำสิ่งที่ได้เล่าเรียนรับฟังและไตร่ตรองเห็นชัด แล้ว ไปใช้ในการปฏิบัติกิจการงานของตนได้อย่างรู้ เป้าหมาย	4.71	0.45	มากที่สุด	1

จากข้อมูลในตารางที่ 4.5 การวิเคราะห์ข้อมูลระดับความเห็นที่มีต่อกระบวนการทัศน์ตามแนวหลักคุณธรรม 4 (Constructive Paradigm of the 4 Principles of Virtues Conductive Approached: PVCA) ตอนที่ 5 ของการวิจัยนี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความเห็นที่มีต่อกระบวนการทัศน์ตามแนวหลักคุณธรรม 4 โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ในการวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งได้รวบรวมและแปลผลในตารางที่ 4.5 อธิบายได้ดังต่อไปนี้

1. สัปปริสสังเสวะ (Sappurisasamseva)

นักศึกษามีการได้เสวนาพูดคุยกับเพื่อนหรือมิตรที่ดี พบว่าความเห็นที่มีค่าเฉลี่ย (Mean) เท่ากับ 4.60 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.50 (ระดับมากที่สุด) อยู่อันดับที่ 1

นักศึกษามีการคบหาสมาคมกับผู้มีความรู้ดีและมีความประพฤติดี พบว่าความเห็นที่มีต่อกระบวนการทัศน์ตามแนวหลักคุณธรรม 4 มีค่าเฉลี่ย (Mean) เท่ากับ ค่าเฉลี่ย (Mean) เท่ากับ 4.57 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.51 (ระดับมากที่สุด) อยู่อันดับที่ 2

นักศึกษามีการคบหาสมาคมกับผู้มีการอบรมบ่มนิสัยและมีปัญญา พบว่าความเห็นมีค่าเฉลี่ย (Mean) เท่ากับ 4.56 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.52 (ระดับมากที่สุด) อยู่อันดับที่ 3

2. สัทธัมมัสสวณะ (Saddhammassavana)

นักศึกษามีการศึกษาองค์ความรู้ที่เล่าเรียนบนพื้นฐานแห่งศีล พบว่าความเห็นที่มีค่าเฉลี่ย (Mean) เท่ากับ 4.63 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.49 (ระดับมากที่สุด) อยู่อันดับที่ 2

นักศึกษามีการศึกษาองค์ความรู้ที่ศึกษาเล่าเรียนบนพื้นฐานแห่งสมาธิและวิปัสสนา พบว่าความเห็นมีค่าเฉลี่ย (Mean) เท่ากับ เท่ากับ 4.72 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.46 (ระดับมากที่สุด) อยู่อันดับที่ 1

นักศึกษา มีการศึกษาองค์ความรู้บนพื้นฐานแห่งโลกุตระธรรมซึ่งเป็นไปเพื่อการแก้ไขข้อบกพร่องในทุกมิติเน้นในด้านการศึกษาเป็นหลักจนสิ้นข้อสงสัยเป็นลำดับไปจนกระทั่งถึงที่สุด พบว่าความเห็นมีค่าเฉลี่ย (Mean) เท่ากับเท่ากับ 4.59 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.52 (ระดับมากที่สุด) อยู่อันดับที่ 3

3. โยนิโสมนสิการ (Yonisomanasikāra)

นักศึกษา มีความตรึกนึกคิดในกระบวนการเรียน พบว่าความเห็นมีค่าเฉลี่ย (Mean) เท่ากับ 4.63 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.49 (ระดับมากที่สุด) อยู่อันดับที่ 2

นักศึกษา ใช้ปัญญาในการพิจารณาอย่างเข้าอกเข้าใจ พบว่าความเห็นมีค่าเฉลี่ย (Mean) เท่ากับ 4.74 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.45 (ระดับมากที่สุด) อยู่อันดับที่ 1

นักศึกษา ใช้การขบคิดอย่างลึกซึ้งในสิ่งที่ได้รับรู้จนทราบถึงเหตุและผลของเรื่องนั้น พบว่าความเห็นมีค่าเฉลี่ย (Mean) เท่ากับ 4.62 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.50 (ระดับมากที่สุด) อยู่อันดับที่ 3

4. ธัมมานุธัมมปฏิบัติ (Dhammānudhammapaṭipatti)

ศึกษานำสิ่งที่ได้เล่าเรียนรับฟังและไตรตรองเห็นชัดแล้วนำไปใช้หรือปฏิบัติหรือลงมือทำ พบว่าความเห็นมีค่าเฉลี่ย (Mean) เท่ากับ 4.64 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.49 (ระดับมากที่สุด) อยู่อันดับที่ 3

ศึกษานำสิ่งที่ได้เล่าเรียนรับฟังและไตรตรองเห็นชัดแล้ว ไปใช้หรือปฏิบัติหรือลงมือทำให้หลักการย่อมมีความสอดคล้องกับหลักการใหญ่ได้ พบว่าความเห็นมีค่าเฉลี่ย (Mean) เท่ากับ 4.63 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.50 (ระดับมากที่สุด) อยู่อันดับที่ 4

ศึกษานำสิ่งที่ได้เล่าเรียนรับฟังและไตรตรองเห็นชัดแล้ว ไปใช้หรือปฏิบัติหรือลงมือทำให้การปฏิบัติย่อมมีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายใหญ่ในชีวิตได้ พบว่าความเห็นมีค่าเฉลี่ย (Mean) เท่ากับ 4.70 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.48 (ระดับมากที่สุด) อยู่อันดับที่ 2

ศึกษานำสิ่งที่ได้เล่าเรียนรับฟังและไตรตรองเห็นชัดแล้ว ไปใช้ในการปฏิบัติกิจการงานของตนได้อย่างรู้เป้าหมาย พบว่าความเห็นมีค่าเฉลี่ย (Mean) เท่ากับ 4.68 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.47 (ระดับมากที่สุด) อยู่อันดับที่ 3

สรุปการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความเห็นที่มีต่อกระบวนการทัศน์ตามแนวหลักกฏศีลธรรม 4 (CP-PVCA) แสดงถึงความแตกต่างระหว่างสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ในการผลิตบัณฑิต โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในการประเมิน ผลการวิเคราะห์สามารถสรุปตามหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้

1. สัปปุริสสังเสวะ (Sappurisasamseva) พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงอย่างเห็นได้ชัดระหว่าง 4.56 - 4.60 แสดงถึงความต้องการเพิ่มคุณค่าของการคบหาสมาคมกับผู้มีความประพฤติดีในระดับสูงสุด

2. สัทธัมมัสสวณะ (Saddhammassavana) พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงอย่างเห็นได้ชัดระหว่าง 4.59 - 4.72 แสดงถึงความต้องการเพิ่มการศึกษาองค์ความรู้ในทุกมิติให้สูงขึ้น

3. โยนิโสมนสิการ (Yonisomanasikāra) พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงอย่างเห็นได้ชัดระหว่าง 4.62 - 4.74 แสดงถึงความต้องการเพิ่มความสามารถในการใช้ปัญญาและขบคิดอย่างเข้าอกเข้าใจ

4. ธัมมานุธัมมปฏิบัติ (Dhammānuddhammapaṭipatti) พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงอย่างเห็นได้ชัดระหว่าง 4.63 - 4.70 แสดงถึงความต้องการเพิ่มการนำองค์ความรู้ไปใช้ในงานต่าง ๆ ให้เกิดผลสำเร็จในระดับสูงสุด

จากข้อมูลในตาราง 4.5 แสดงให้เห็นว่าภาพรวมผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นสภาพพึงประสงค์ มีค่าเฉลี่ยที่สูงในทุกมิติ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความต้องการในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้และการใช้ชีวิตที่เกี่ยวข้องกับหลักพุทธธรรม 4 อย่างต่อเนื่องในระดับที่สูงที่สุด

ตอนที่ 6 ข้อมูลระดับความเห็นที่มีต่อแนวทางการพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา (Constructive Paradigm Approached to Higher Education Institutions of the Intellectual and Moral Development Group with Religious Principles: CPIM) วิเคราะห์ข้อมูลระดับความเห็นด้วยสถิติใช้ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และแปลผล แสดงในตารางที่ 4.6

ตาราง 4.6 ข้อมูลระดับความเห็นที่มีต่อแนวทางการพัฒนากระบวนการแข่งขันเชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา (Constructive Paradigm Approached to Higher Education Institutions of the Intellectual and Moral Development Group with Religious Principles: CPIM)

โค้ด Code	ข้อมูลความเห็น	ระดับความเห็นของแนวทางการพัฒนากระบวนการแข่งขันเชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิต			
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ Rank
EE	การขยายโอกาสทางการศึกษาและการสนับสนุน (Expansion of Educational Opportunities and Support)				
p1	ขยายโอกาสทางการศึกษาให้พระภิกษุ สามเณร และ คฤหัสถ์ได้ศึกษาเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ	4.70	0.47	มากที่สุด	1
p2	มีกองทุนเพื่อการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา	4.66	0.47	มากที่สุด	2
p3	พัฒนาศักยภาพและปรับปรุงระเบียบกองทุนให้สอดคล้องกับสถานการณ์และการใช้สอยให้เกิดประสิทธิภาพแก่ผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.57	0.51	มากที่สุด	3
GP	การผลิตบัณฑิตและหลักสูตรการศึกษา (Graduate Production and Academic Curriculum Development)				
q1	ผลิตบัณฑิตที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและประเทศที่มีพื้นฐานแนวคิดตามหลักทางพระพุทธศาสนาและปรัชญา	4.63	0.49	มากที่สุด	3
q2	หลักสูตรเน้นคุณธรรม จริยธรรม ในวิชาชีพ และการดำเนินชีวิต	4.60	0.50	มากที่สุด	4
q3	การบริหารจัดการการเรียนการสอนตามมาตรฐานหลักสูตรและตัวบ่งชี้ของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา	4.66	0.48	มากที่สุด	2
q4	ส่งเสริมการผลิตและใช้สื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัยสอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน	4.71	0.46	มากที่สุด	1
CL	การสร้างประสบการณ์การเรียนรู้และพัฒนานักศึกษา (Creation of Learning Experiences and Student Development)				

โค้ด Code	ข้อมูลความเห็น	ระดับความเห็นของแนวทางการ พัฒนากระบวนการทัศน์เชิง สร้างสรรค์การผลิตบัณฑิต			
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ Rank
r1	สร้างประสบการณ์ทางวิชาการให้นักศึกษาเกิด ความรอบรู้	4.63	0.51	มากที่สุด	2
r2	สร้างประสบการณ์ทางวิชาการให้นักศึกษาเกิด ความหลากหลาย	4.64	0.49	มากที่สุด	1
r3	สร้างประสบการณ์ทางวิชาการให้นักศึกษาอย่าง ทันยุคสมัย	4.60	0.52	มากที่สุด	3
DE	การพัฒนาสมรรถนะทางกาย จิตใจ สติปัญญา และสังคม (Development of Physical, Mental, Intellectual, and Social Competencies)				
s1	สร้างเสริมสมรรถนะความเข้มแข็งทางกายให้สมกับ วัย	4.60	0.50	มากที่สุด	3
s2	สร้างเสริมสมรรถนะความเข้มแข็งทางจิตใจด้วย หลักธรรมทางพุทธศาสนาและปรัชญา	4.59	0.52	มากที่สุด	4
s3	สร้างเสริมสมรรถนะทางด้าน สติปัญญา ความดี งาม จิตสำนึกด้วยหลักธรรมทางพุทธศาสนาและ ปรัชญา	4.62	0.50	มากที่สุด	2
s4	สร้างเสริมสมรรถนะทางด้านความรับผิดชอบต่อ สังคมและประเทศให้เป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้วย หลักธรรมทางพุทธศาสนาและปรัชญา	4.64	0.49	มากที่สุด	1
EN	การพัฒนาศักยภาพของอาจารย์ (Enhancement of Faculty Potential)				
t1	พัฒนาศักยภาพการสอน ของอาจารย์ให้มีคุณภาพ และมาตรฐานสูงขึ้นด้วยการบูรณาการหลักธรรม ทางพุทธศาสนาและปรัชญา	4.70	0.47	มากที่สุด	1
t2	พัฒนาศักยภาพการวิจัย ของอาจารย์ให้มีคุณภาพ และมาตรฐานสูงขึ้นด้วยการบูรณาการหลักธรรม ทางพุทธศาสนาและปรัชญา	4.61	0.50	มากที่สุด	2
t3	พัฒนาศักยภาพการจัดการหลักสูตร ของอาจารย์ ให้มีคุณภาพและมาตรฐานสูงขึ้นด้วยการบูรณาการ หลักธรรมทางพุทธศาสนาและปรัชญา	4.57	0.50	มากที่สุด	3

จากตารางที่ 4.6 ข้อมูลระดับความเห็นที่มีต่อแนวทางการพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา (Constructive Paradigm Approached to Higher Education Institutions of the Intellectual and Moral Development Group with Religious Principles: CPIM) สามารถวิเคราะห์ข้อมูลระดับความเห็นที่ ด้วยสถิติค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และ แปลผล ได้ดังต่อไปนี้

1. การขยายโอกาสทางการศึกษาและการสนับสนุน (Expansion of Educational Opportunities and Support)

ขยายโอกาสทางการศึกษาให้พระภิกษุ สามเณรและ คฤหัสถ์ได้ศึกษาเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่าง มีคุณภาพ มีระดับความเห็นพบว่า ค่าเฉลี่ย (Mean) เท่ากับ 4.7 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.47 (ระดับมากที่สุด) อยู่อันดับที่ 1

มีกองทุนเพื่อการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษามีระดับความเห็นพบว่า ค่าเฉลี่ย (Mean) เท่ากับ 4.66 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.47 (ระดับมากที่สุด) อยู่อันดับที่ 2

พัฒนาศักยภาพและปรับปรุงระเบียบกองทุนให้สอดคล้องกับสถานการณ์และการใช้สอยให้ เกิดประสิทธิภาพแก่ผู้เรียนเป็นสำคัญ มีระดับความเห็นพบว่า ค่าเฉลี่ย (Mean) เท่ากับ 4.64 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.49 (ระดับมากที่สุด) อยู่อันดับที่ 3

2. การผลิตบัณฑิตและหลักสูตรการศึกษา (Graduate Production and Academic Curriculum Development)

ผลิตบัณฑิตที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและประเทศที่มีพื้นฐานแนวคิดตามหลัก ทางพระพุทธศาสนาและปรัชญา มีระดับความเห็นพบว่า ค่าเฉลี่ย (Mean) เท่ากับ 4.63 ส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.49 (ระดับมากที่สุด) อยู่อันดับที่ 3

หลักสูตรเน้นคุณธรรม จริยธรรม ในวิชาชีพ และการดำเนินชีวิต มีระดับความเห็นพบว่า ค่าเฉลี่ย (Mean) เท่ากับ 4.60 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.5 (ระดับมากที่สุด) อยู่อันดับที่ 4

การบริหารจัดการการเรียนการสอนตามมาตรฐานหลักสูตรและตัวบ่งชี้ของ สถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา มีระดับความเห็นพบว่า ค่าเฉลี่ย (Mean) เท่ากับ 4.66 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.48 (ระดับมากที่สุด) อยู่อันดับที่ 2

ส่งเสริมการผลิตและใช้สื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัยสอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน มีระดับความเห็นพบว่า ค่าเฉลี่ย (Mean) เท่ากับ 4.71 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.46 (ระดับมากที่สุด) อยู่อันดับที่ 1

3. การสร้างประสบการณ์การเรียนรู้และพัฒนานักศึกษา (Creation of Learning Experiences and Student Development)

สร้างประสบการณ์ทางวิชาการให้นักศึกษาเกิดความรู้ มีระดับความเห็นพบว่า ค่าเฉลี่ย (Mean) เท่ากับ 4.63 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.51 (ระดับมากที่สุด) อยู่อันดับที่ 2

สร้างประสบการณ์ทางวิชาการให้นักศึกษาเกิดความหลากหลาย มีระดับความเห็นพบว่า ค่าเฉลี่ย (Mean) เท่ากับ 4.64 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.49 (ระดับมากที่สุด) อยู่อันดับที่ 1

สร้างประสบการณ์ทางวิชาการให้นักศึกษาอย่างทันสมัย มีระดับความเห็นพบว่า ค่าเฉลี่ย (Mean) เท่ากับ 4.60 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.52 (ระดับมากที่สุด) อยู่อันดับที่ 3

4. การพัฒนาสมรรถนะทางกาย จิตใจ สติปัญญา และสังคม (Development of Physical, Mental, Intellectual, and Social Competencies)

สร้างเสริมสมรรถนะความเข้มแข็งทางกายให้สมกับวัย มีระดับความเห็นพบว่า ค่าเฉลี่ย (Mean) เท่ากับ 4.60 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.5 (ระดับมากที่สุด) อยู่อันดับที่ 3

สร้างเสริมสมรรถนะความเข้มแข็งทางจิตใจด้วยหลักธรรมทางพุทธศาสนาและปรัชญา มีระดับความเห็นพบว่า ค่าเฉลี่ย (Mean) เท่ากับ 4.59 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.52 (ระดับมากที่สุด) อยู่อันดับที่ 4

สร้างเสริมสมรรถนะทางด้าน สติปัญญา ความดีงาม จิตสำนึกด้วยหลักธรรมทางพุทธศาสนาและปรัชญา มีระดับความเห็นพบว่า ค่าเฉลี่ย (Mean) เท่ากับ 4.62 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.50 (ระดับมากที่สุด) อยู่อันดับที่ 2

สร้างเสริมสมรรถนะทางด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศให้เป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้วยหลักธรรมทางพุทธศาสนาและปรัชญา มีระดับความเห็นพบว่า ค่าเฉลี่ย (Mean) เท่ากับ 4.64 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.49 (ระดับมากที่สุด) อยู่อันดับที่ 1

5. การพัฒนาศักยภาพของอาจารย์ (Enhancement of Faculty Potential)

พัฒนาศักยภาพการสอน ของอาจารย์ให้มีคุณภาพและมาตรฐานสูงขึ้นด้วยการบูรณาการหลักธรรมทางพุทธศาสนาและปรัชญา มีระดับความเห็นพบว่า ค่าเฉลี่ย (Mean) เท่ากับ 4.70 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.47 (ระดับมากที่สุด) อยู่อันดับที่ 1

พัฒนาศักยภาพการวิจัย ของอาจารย์ให้มีคุณภาพและมาตรฐานสูงขึ้นด้วยการบูรณาการหลักธรรมทางพุทธศาสนาและปรัชญา มีระดับความเห็นพบว่า ค่าเฉลี่ย (Mean) เท่ากับ 4.61 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.50 (ระดับมากที่สุด) อยู่อันดับที่ 2

พัฒนาศักยภาพการจัดการหลักสูตร ของอาจารย์ให้มีคุณภาพและมาตรฐานสูงขึ้นด้วยการบูรณาการหลักธรรมทางพุทธศาสนาและปรัชญา มีระดับความเห็นพบว่า ค่าเฉลี่ย (Mean) เท่ากับ 4.57 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.50 (ระดับมากที่สุด) อยู่อันดับที่ 3

สรุปผลการวิจัยและแปลผลการวิเคราะห์ระดับความเห็นที่มีต่อแนวทางการพัฒนาระบบ ทักษะเชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลัก ศาสนา (CPIM) จากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) พบว่าแนวทางการพัฒนาระบบทักษะเชิงสร้างสรรค์ของการผลิตบัณฑิตในมิติสำคัญ 5 ด้าน ได้แก่ การขยายโอกาสทางการศึกษา การผลิตบัณฑิตและการพัฒนาหลักสูตร การสร้างประสบการณ์การ เรียนรู้และพัฒนานักศึกษา และการพัฒนาสมรรถนะ พบข้อสรุปสำคัญดังนี้

1. การขยายโอกาสทางการศึกษาและการสนับสนุน การขยายโอกาสทางการศึกษาให้ พระภิกษุ สามเณร และคฤหัสถ์เรียนรู้ตลอดชีวิตได้รับการสนับสนุนมีระดับความเห็นพบว่า มีระดับ

ความเห็นสูง ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย (Mean 4.70) แสดงว่ามีความความต้องการในการพัฒนาอย่างมาก

2. การผลิตบัณฑิตและการพัฒนาหลักสูตร ในด้านการผลิตบัณฑิตที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและประเทศ พบว่า มีระดับความเห็นสูง ในระดับมากที่สุด (Mean 4.63) แสดงว่ามีความความต้องการในการพัฒนาอย่างมาก

3. การสร้างประสบการณ์การเรียนรู้และพัฒนาการศึกษา การสร้างประสบการณ์การเรียนรู้แบบหลากหลายและทันสมัยมีความสำคัญอย่างยิ่ง มีระดับความเห็นสูง ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย (Mean 4.64) มีระดับความเห็นในระดับสูงที่สุด แสดงว่ามีความความต้องการในการพัฒนาอย่างมาก

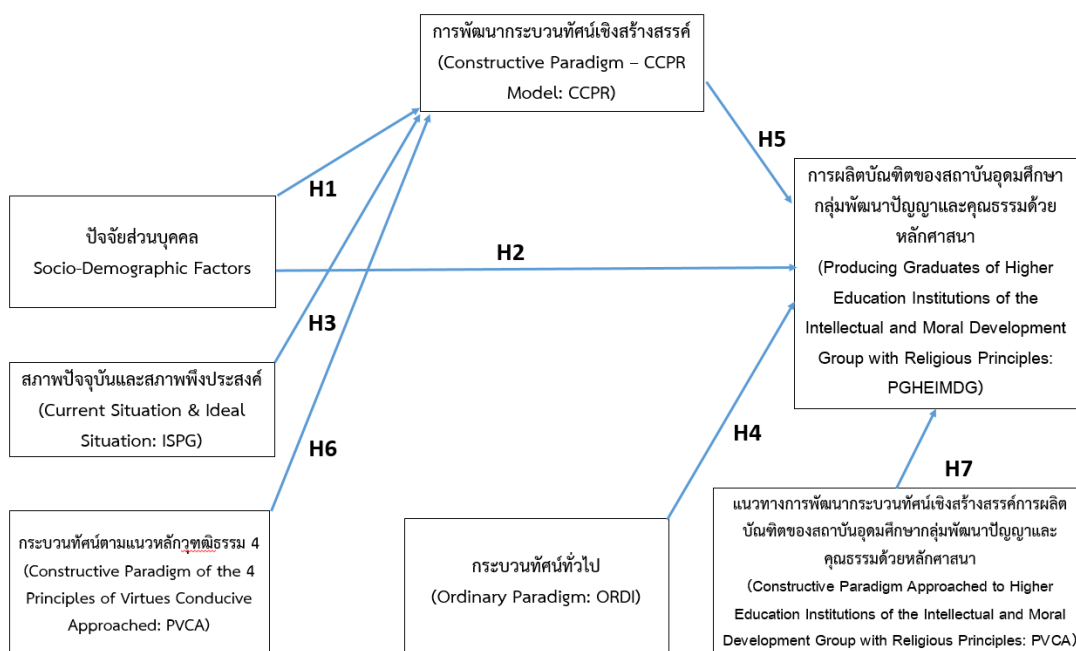
4. การพัฒนาสมรรถนะทางกาย จิตใจ สติปัญญา และสังคม การสร้างเสริมสมรรถนะทั้งทางกายและจิตใจตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มีระดับความเห็นสูง ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย (Mean 4.60) แสดงว่ามีความความต้องการในการพัฒนาอย่างมาก

5. การพัฒนาศักยภาพของอาจารย์ การพัฒนาศักยภาพการสอนของอาจารย์ โดยบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาและปรัชญามีระดับความเห็นสูง ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย (Mean 4.70) แสดงว่ามีความความต้องการในการพัฒนาอย่างมาก

สรุปการวิเคราะห์แสดงให้เห็นถึงความต้องการอย่างมากในการพัฒนาการศึกษาและการสนับสนุนในสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรม โดยเน้นการส่งเสริมโอกาสการศึกษา การพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับแนวคิดเชิงคุณธรรม การสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่ทันสมัย และการพัฒนาสมรรถนะทั้งกายและใจของนักศึกษาและอาจารย์

การพิสูจน์สมมติฐานการวิจัยเชิงสถิติ

การพิสูจน์สมมติฐานการวิจัยเชิงสถิติคณะผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางในการดำเนินการวิเคราะห์ไว้ 4 ระดับ และแสดงค่า รายงานผล ให้ตรงกับสมมติฐานการวิจัยเชิงปริมาณของกระบวนการเชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา (ประยุกต์จากรูปแบบแนวความคิดการออกแบบ 21 : Model Templates for PROCESS for SPSS and SAS Model 21 (Hayes & The Guilford Press, 2013-2016) [Conditional indirect effect of X on Y through $M_i = (H1 + H3)(H5 + H7)$ Direct effect of X on Y = H2]



แผนภาพที่ 4.8 สมมติฐานการวิจัยเชิงปริมาณของกระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ (SPSS. Version 26) ทำการวิเคราะห์ 2 ขั้นตอนดังนี้

1) การตรวจสอบการแจกแจงข้อมูล พิจารณาทั้งตัวแปรกระตุ้น (ตัวแปรอิสระ) และตัวแปรเกณฑ์ (ตัวแปรตาม)

2) วิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงเส้นระหว่างตัวแปรกระตุ้น (ตัวแปรอิสระ) และตัวแปรเกณฑ์ (ตัวแปรตาม) ใช้สถิติการวิเคราะห์ Spearman Rank Correlation วิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ Correlation พิจารณาค่านัยสำคัญ ค่า p-value

1. การตรวจสอบการแจกแจงข้อมูลตามเกณฑ์ทางสถิติ

การตรวจสอบการแจกแจงข้อมูล พิจารณาทั้งตัวแปรกระตุ้น (ตัวแปรอิสระ) และตัวแปรเกณฑ์ (ตัวแปรตาม) แสดงผลการวิเคราะห์ลักษณะของข้อมูลที่ผ่านมาข้อตกลงเบื้องต้นทางสถิติ ดังนี้

ตารางที่ 4.7 ค่าวิเคราะห์ One Sample Kolmogorov-Smirnov Test การตรวจสอบลักษณะการแจกแจงของข้อมูลตามข้อตกลงเบื้องต้นทางสถิติเพื่อพิจารณาเลือกประเภทการวิเคราะห์สถิติ

One-Sample Kolmogorov-Smirnov Test													
		GEN	AGE	EDU	SGP	EGP	REL	DTR	CPIM	ISPG	ORDI	CCPR	PVCA
N		300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300
Normal Parameters ^{ab}	Mean	1.417	2.463	2.167	4.517	2.257	1.103	3.213	4.635	4.762	4.751	4.704	4.646
	Std. Deviation	0.494	0.867	0.589	1.108	0.804	0.305	0.655	0.360	0.395	0.342	0.393	0.367
Most Extreme Differences	Absolute	.384	.390	.468	.465	.229	.529	.311	.204	.404	.327	.323	.232
	Positive	.384	.390	.468	.321	.229	.529	.311	.155	.274	.234	.225	.167
	Negative	-.298	-.246	-.349	-.465	-.219	-.367	-.296	-.204	-.404	-.327	-.323	-.232
Test Statistic		.384	.390	.468	.465	.229	.529	.311	.204	.404	.327	.323	.232
Asymp. Sig. (2-tailed) ^c		.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000
Monte Carlo Sig. (2-tailed) ^d	Sig.	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000

a. Test distribution is Normal.

b. Calculated from data.

c. Lilliefors Significance Correction.

d. Lilliefors' method based on 10000 Monte Carlo samples with starting seed 79996689.

หมายเหตุ: GEN แทน เพศ (Gender), AGE แทน อายุ (Age), EDU แทน การศึกษา (Education), SGP แทน สถานภาพผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการผลิตบัณฑิต (Status of Stakeholders in Graduate Production), EGP แทน ประสบการณ์ในการมีส่วนร่วมหรือเป็นส่วนหนึ่งในการผลิตบัณฑิต (Experience in Participating or Being a Part of Graduate Production), REL แทน ศาสนา (Religion), DTR แทน ระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติในฐานะศาสนิกของศาสนาที่ตนนับถือ (Duration of Training as a Follower of the Religion Your Practice), ISPG แทน ความเห็นที่มีต่อสภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา (Ideal Situation of Producing Graduates of Higher Education Institutions of the Intellectual and Moral Development Group with Religious Principles), ORDI แทน ข้อมูลระดับความเห็นที่มีต่อกระบวนทัศน์ทั่วไป (Ordinary Paradigm), CCPR แทน ข้อมูลระดับความเห็นที่มีต่อการพัฒนากระบวนทัศน์เชิงสร้างสรรค์ (Constructive Paradigm - CCPR Model), PVCA แทน ระดับความเห็นที่มีต่อกระบวนทัศน์ตามแนวหลักคุณธรรม 4 (Constructive Paradigm of the 4 Principles of Virtues Conductive Approach), CPIM แทน ข้อมูลระดับความเห็นที่มีต่อแนวทางการพัฒนากระบวนทัศน์เชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา (Constructive Paradigm Approach to Higher Education Institutions of the Intellectual and Moral Development Group with Religious Principles)

จากตารางการวิเคราะห์ One-Sample Kolmogorov-Smirnov Test (ตารางที่ 4.7) ทำการตรวจสอบการแจกแจงของข้อมูลตามสมมติฐานเบื้องต้นทางสถิติ พบข้อมูลที่สำคัญดังนี้

1.1 ผลการทดสอบทางสถิติ

ค่าของ One-Sample Kolmogorov-Smirnov Test ที่ได้จากการทดสอบสำหรับตัวแปรต่าง ๆ ทั้งหมดได้แก่ GEN, AGE, EDU, SGP, EGP, REL, DTR, CPIM, ISPG, ORDI, CCPR, PVCA พบว่าตัวแปรทุกตัวมีค่า Asymp. Sig. (2-tailed) น้อยกว่า 0.05 ซึ่งบ่งบอกว่า การแจกแจงข้อมูลของตัวแปรเหล่านั้นไม่เป็นการแจกแจงปกติ (Non-Normal Distribution) ผลการทดสอบมีค่า Test Statistic สำหรับแต่ละตัวแปร โดยตัวแปรที่มีค่า Test Statistic สูงสุดคือ REL (0.529) และค่าต่ำสุดคือ CPIM (0.204) ซึ่งผลการทดสอบ Asymp. Sig. (2-tailed) หรือค่าความสำคัญ (p-value) ของทุกตัวแปรมีค่าเท่ากับ 0 ซึ่งเป็นการบ่งชี้ว่ามีการแจกแจงที่แตกต่างจากการแจกแจงแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญ

1.2 การใช้พารามิเตอร์ทางสถิติ

ค่าเฉลี่ย (Mean) แสดงค่ากลางของข้อมูลในแต่ละตัวแปร เช่น GEN มีค่าเฉลี่ย 1.417, AGE มีค่าเฉลี่ย 2.463 เป็นต้น ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. Deviation) แสดงการกระจายของข้อมูล ตัวอย่างเช่น SGP มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานสูงสุดที่ 1.108 ในขณะที่ REL มีค่าต่ำสุดที่ 0.305 เนื่องจากค่าของ Asymp. Sig. (2-tailed) ของตัวแปรหลายตัวมีค่าน้อยกว่า 0.05 จึงแสดงให้เห็นว่าเราไม่สามารถใช้สถิติแบบพารามิเตอร์ (Parametric Tests) ได้กับตัวแปรที่ไม่เป็นการแจกแจงแบบปกติ เช่น SGP, EGP, REL, DTR เป็นต้น ดังนั้นการวิเคราะห์สถิติของตัวแปรเหล่านี้ควรใช้ นอนพารามิเตอร์ (Non-Parametric Tests) แทน ซึ่งเขียนแทนค่าสมมติฐานของการทดสอบและสรุปผลได้ดังนี้

1) ปัจจัยด้านเพศ (GEN)

H_0 : ข้อมูลด้านเพศ (GEN) มีการแจกแจงแบบปกติ

H_1 : ข้อมูลด้านเพศ (GEN) ไม่มีการแจกแจงแบบปกติ

จากผลการวิเคราะห์ ค่า (p-value) Asymp. Sig. (2-tailed) = 0.000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญ .05 (ตกใน H_1) แสดงว่า ข้อมูลตัวแปรด้านเพศ (GEN) บ่งบอกว่าข้อมูลไม่เป็นไปตามการแจกแจงแบบปกติ (Non-Normal Distribution)

2) ปัจจัยด้านอายุ (AGE)

H_0 : ข้อมูลด้านอายุ (AGE) มีการแจกแจงแบบปกติ

H_1 : ข้อมูลด้านอายุ (AGE) ไม่มีการแจกแจงแบบปกติ

จากผลการวิเคราะห์ ค่า (p-value) Asymp. Sig. (2-tailed) = 0.000 มีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญ .05 (ตกใน H_1) แสดงว่า ข้อมูลด้านอายุ (AGE) บ่งบอกว่าข้อมูลไม่เป็นไปตามการแจกแจงแบบปกติ (Non-Normal Distribution)

3) ปัจจัยด้านการศึกษา (EDU)

H_0 : ข้อมูลด้านการศึกษา (EDU) มีการแจกแจงแบบปกติ

H_1 : ข้อมูลด้านการศึกษา (EDU) ไม่มีการแจกแจงแบบปกติ

จากผลการวิเคราะห์ ค่า (p-value) Asymp. Sig. (2-tailed) = 0.000 มีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญ .05 (ตกใน H_1) แสดงว่า ข้อมูลด้านการศึกษา (EDU) บ่งบอกว่าข้อมูลไม่เป็นไปตามการแจกแจงแบบปกติ (Non-Normal Distribution)

4) ปัจจัยด้านสถานภาพผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการผลิตบัณฑิต (SGP)

H_0 : ข้อมูลด้านสถานภาพผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการผลิตบัณฑิต (SGP) มีการแจกแจงแบบปกติ

H_1 : ข้อมูลด้านสถานภาพผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการผลิตบัณฑิต (SGP) ไม่มีการแจกแจงแบบปกติ

จากผลการวิเคราะห์ ค่า (p-value) Asymp. Sig. (2-tailed) = 0.000 มีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญ .05 (ตกใน H_1) แสดงว่า ปัจจัยด้านสถานภาพผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการผลิตบัณฑิต (SGP) บ่งบอกว่าข้อมูลไม่เป็นไปตามการแจกแจงแบบปกติ (Non-Normal Distribution)

5) ปัจจัยด้านประสบการณ์ในการมีส่วนร่วมหรือเป็นส่วนหนึ่งในการผลิตบัณฑิต (EGP)

H_0 : ข้อมูลด้านประสบการณ์ในการมีส่วนร่วมหรือเป็นส่วนหนึ่งในการผลิตบัณฑิต (EGP) มีการแจกแจงแบบปกติ

H_1 : ข้อมูลด้านประสบการณ์ในการมีส่วนร่วมหรือเป็นส่วนหนึ่งในการผลิตบัณฑิต (EGP) ไม่มีการแจกแจงแบบปกติ

จากผลการวิเคราะห์ ค่า (p-value) Asymp. Sig. (2-tailed) = 0.000 มีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญ .05 (ตกใน H_1) แสดงว่า ปัจจัยด้านประสบการณ์ในการมีส่วนร่วมหรือเป็นส่วนหนึ่งในการผลิตบัณฑิต (EGP) บ่งบอกว่าข้อมูลไม่เป็นไปตามการแจกแจงแบบปกติ (Non-Normal Distribution)

6) ปัจจัยด้านศาสนา (REL)

H_0 : ข้อมูลด้านศาสนา (REL) มีการแจกแจงแบบปกติ

H_1 : ข้อมูลด้านศาสนา (REL) ไม่มีการแจกแจงแบบปกติ

จากผลการวิเคราะห์ ค่า (p-value) Asymp. Sig. (2-tailed) = 0.000 มีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญ .05 (ตกใน H_1) แสดงว่า ปัจจัยด้านศาสนา (REL) บ่งบอกว่าข้อมูลไม่เป็นไปตามการแจกแจงแบบปกติ (Non-Normal Distribution)

7) ปัจจัยด้านระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติในฐานะศาสนิกของศาสนาที่ตนนับถือ (DTR)

H_0 : ข้อมูลด้านระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติในฐานะศาสนิกของศาสนาที่ตนนับถือ (DTR) มีการแจกแจงแบบปกติ

H_1 : ข้อมูลด้านระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติในฐานะศาสนิกของศาสนาที่ตนนับถือ (DTR) ไม่มีการแจกแจงแบบปกติ

จากผลการวิเคราะห์ ค่า (p-value) Asymp. Sig. (2-tailed) = 0.000 มีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญ .05 (ตกใน H_1) แสดงว่า ปัจจัยด้านระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติในฐานะศาสนิกของศาสนาที่ตนนับถือ (DTR) บ่งบอกว่าข้อมูลไม่เป็นไปตามการแจกแจงแบบปกติ (Non-Normal Distribution)

8) ข้อมูลระดับความเห็นที่มีต่อแนวทางการพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา (CPIM)

H_0 : ข้อมูลระดับความเห็นที่มีต่อแนวทางการพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา (CPIM) มีการแจกแจงแบบปกติ

H_1 : ข้อมูลระดับความเห็นที่มีต่อแนวทางการพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา (CPIM) ไม่มีการแจกแจงแบบปกติ

จากผลการวิเคราะห์ ค่า (p-value) Asymp. Sig. (2-tailed) = 0.013 มีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญ .05 (ตกใน H_1) แสดงว่า ข้อมูลระดับความเห็นที่มีต่อแนวทางการพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา (CPIM) บ่งบอกว่าข้อมูลไม่เป็นไปตามการแจกแจงแบบปกติ (Non-Normal Distribution)

9) ปัจจัยด้านความเห็นที่มีต่อสภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา (ISPG)

H_0 : ข้อมูลด้านความเห็นที่มีต่อสภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา (ISPG) มีการแจกแจงแบบปกติ

H_1 : ข้อมูลด้านความเห็นที่มีต่อสภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา (ISPG) ไม่มีการแจกแจงแบบปกติ

จากผลการวิเคราะห์ ค่า (p-value) Asymp. Sig. (2-tailed) = 0.000 มีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญ .05 (ตกใน H_1) แสดงว่า ปัจจัยด้านความเห็นที่มีต่อสภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา (ISPG) บ่งบอกว่าข้อมูลไม่เป็นไปตามการแจกแจงแบบปกติ (Non-Normal Distribution)

10) ข้อมูลระดับความเห็นที่มีต่อกระบวนการทัศน์ทั่วไป (ORDI)

H_0 : ข้อมูลระดับความเห็นที่มีต่อกระบวนการทัศน์ทั่วไป (ORDI) มีการแจกแจงแบบปกติ

H_1 : ข้อมูลระดับความเห็นที่มีต่อกระบวนการทัศน์ทั่วไป (ORDI) ไม่มีการแจกแจงแบบปกติ

จากผลการวิเคราะห์ ค่า (p-value) Asymp. Sig. (2-tailed) = 0.000 มีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญ .05 (ตกใน H_1) แสดงว่า ข้อมูลระดับความเห็นที่มีต่อกระบวนการทัศน์ทั่วไป (ORDI) บ่งบอกว่าข้อมูลไม่เป็นไปตามการแจกแจงแบบปกติ (Non-Normal Distribution)

11) ข้อมูลระดับความเห็นที่มีต่อกระบวนการทัศน์ตามแนวหลักพุทธธรรม 4 (PVCA)

H_0 : ข้อมูลระดับความเห็นที่มีต่อกระบวนการทัศน์ตามแนวหลักพุทธธรรม 4 (PVCA) มีการแจกแจงแบบปกติ

H_1 : ข้อมูลระดับความเห็นที่มีต่อกระบวนการทัศน์ตามแนวหลักพุทธธรรม 4 (PVCA) ไม่มีการแจกแจงแบบปกติ

จากผลการวิเคราะห์ ค่า (p-value) Asymp. Sig. (2-tailed) = 0.000 มีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญ .05 (ตกใน H_1) แสดงว่า ข้อมูลระดับความเห็นที่มีต่อกระบวนการทัศน์ตามแนวหลักพุทธธรรม 4 (PVCA) บ่งบอกว่าข้อมูลไม่เป็นไปตามการแจกแจงแบบปกติ (Non-Normal Distribution)

12) ข้อมูลระดับความเห็นที่มีต่อการพัฒนากระบวนการทัศนเชิงสร้างสรรค์ (CCPR)

H_0 : ข้อมูลระดับความเห็นที่มีต่อการพัฒนากระบวนการทัศนเชิงสร้างสรรค์ (CCPR) มีการแจกแจงแบบปกติ

H_1 : ข้อมูลระดับความเห็นที่มีต่อการพัฒนากระบวนการทัศนเชิงสร้างสรรค์ (CCPR) ไม่มีการแจกแจงแบบปกติ

จากผลการวิเคราะห์ ค่า (p-value) Asymp. Sig. (2-tailed) = 0.000 (ตกใน H_1) แสดงว่า จากผลการทดสอบในทุกตัวแปร (p-value = 0) สามารถสรุปได้ว่าปฏิเสธสมมติฐาน H_0 ซึ่งหมายความว่าข้อมูลสำหรับทุกตัวแปรไม่ได้มีการแจกแจงแบบปกติ (Non-Normal Distribution)

1.3 การวิเคราะห์การใช้สถิติที่เหมาะสม

สำหรับตัวแปรที่ไม่เป็นการแจกแจงแบบปกติทั้งหมด 12 ตัวแปร ซึ่งแนะนำให้ใช้การวิเคราะห์สถิติแบบนอนพาราเมตริก ด้วยการใช้ Spearman's Rank Correlation เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ต้องการศึกษาลำดับความสำคัญเพื่อใช้ในการจัดลำดับความสำคัญของการวางแผนทางการส่งเสริมการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษา กลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนาต่อไป

จากการทดสอบการแจกแจงเบี่ยงเบนนี้ แสดงให้เห็นว่าข้อมูลส่วนใหญ่ไม่เป็นการแจกแจงแบบปกติ ดังนั้นในการวิเคราะห์เชิงลึกในขั้นตอนถัดไป ควรเลือกใช้เครื่องมือการวิเคราะห์สถิติที่เหมาะสม โดยเน้นการใช้สถิติแบบนอนพาราเมตริกเป็นหลักกับปัจจัยทั้งหมดดังนี้ GEN, AGE, EDU, SGP, EGP, REL, DTR, CPIM, ISPG, ORD, CCPR, PVCA

จากการทดสอบการแจกแจงเบี่ยงเบนนี้ แสดงให้เห็นว่าข้อมูลส่วนใหญ่ไม่เป็นการแจกแจงแบบปกติ ดังนั้นในการวิเคราะห์เชิงลึกในขั้นตอนถัดไป ควรเลือกใช้เครื่องมือการวิเคราะห์สถิติที่เหมาะสม โดยเน้นการใช้สถิติแบบนอนพาราเมตริกเป็นหลัก ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ วางแผนการวิจัยใช้สถิติ ANOVA แต่การวิเคราะห์ลักษณะของข้อมูลไม่เป็นไปตามเกณฑ์มีการแจกแจงเป็นไปไม่ปกติจึงทำการกำหนดการวิเคราะห์ด้วย Spearman's Rank Correlation สำหรับตัวแปรที่ไม่เป็นการแจกแจงแบบปกติ

สรุปจากผลการวิเคราะห์ใน ตารางที่ 4.7 ซึ่งแสดงการทดสอบการแจกแจงของข้อมูลด้วยวิธี One-Sample Kolmogorov-Smirnov Test ได้ข้อสรุปดังนี้ ผลการทดสอบทางสถิติ พบว่า ผลการทดสอบของตัวแปรแต่ละตัว (GEN, AGE, EDU, SGP, EGP, REL, DTR, CPIM, ISPG, ORD, CCPR, PVCA) แสดงให้เห็นว่าค่าของ Asymp. Sig. (2-tailed) และ Monte Carlo Sig. (2-tailed) มีค่าน้อยกว่า 0.05 ($p < 0.05$) ทุกตัวแปร ซึ่งบ่งบอกว่าข้อมูลไม่เป็นไปตามการแจกแจงแบบปกติ (Non-Normal Distribution) การใช้พารามิเตอร์ทางสถิติพบว่า ตัวแปรส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ที่ชี้ถึงความแปรปรวนของข้อมูล ซึ่งตัวแปร SGP มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่ 4.517 และตัวแปร REL มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดที่ 1.103 ส่วนตัวแปร AGE มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสูงสุดที่ 0.867 การวิเคราะห์การใช้สถิติที่เหมาะสมเนื่องจากข้อมูลส่วนใหญ่ไม่เป็นไปตามการแจกแจงปกติ จึงแนะนำให้ใช้ สถิติที่ไม่อิงการแจกแจงปกติ (Non-parametric statistics) ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพิ่มเติม ในการวิจัยครั้งนี้ใช้สถิติ Spearman's Rank Correlation สำหรับการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

2. การตรวจสอบค่าความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากการพยากรณ์

ผลการตรวจสอบความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากการพยากรณ์ (Residual) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0 ซึ่งเป็นค่าใกล้เคียง หรือเท่ากับศูนย์ แสดงในตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 ค่าความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากการพยากรณ์

Residuals Statistics ^a					
	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ค่าส่วน เบี่ยงเบน (Std. Deviation)	ค่าต่ำสุด Minimum	ค่าสูงสุด Maximum	ขนาด ตัวอย่าง (N)
Predicted Value	4.6458	0.35122	3.1491	4.9271	300
Std. Predicted Value	0.000	1.000	-4.261	0.801	300
Residual	0.00000	0.10664	-0.35781	0.23965	300
Mahal. Distance	10.963	6.056	1.920	34.825	300
Centered Leverage Value	0.037	0.020	0.006	0.116	300
a. Dependent Variable: PVCA					

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการตรวจสอบความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากการพยากรณ์ (Residual Analysis) จากตารางที่ 4.8 แสดงผลการตรวจสอบค่าความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากการพยากรณ์ ทำการสรุปผลและการแปลความหมายค่าทางสถิติ ดังนี้

2.1 การแปลผลทางสถิติ

Predicted Value (ค่าทำนาย) พบว่า ค่าเฉลี่ยของค่าทำนายที่ 4.6458 แสดงถึงค่าเฉลี่ยของผลลัพธ์ที่ได้จากการทำนายด้วยโมเดล โดยค่าที่ต่ำที่สุดคือ 3.1491 และค่าสูงสุดคือ 4.9271 โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 0.35122 ซึ่งหมายความว่าค่าทำนายมีความกระจายตัวไม่มากนัก

Std. Predicted Value (ค่าทำนายมาตรฐาน) พบว่า ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของค่าทำนายคือ 0 มีค่าต่ำสุดที่ -4.261 และค่าสูงสุดที่ 0.801 ซึ่งหมายความว่าไม่มีการกระจายตัวที่มากเกินไปสำหรับค่าทำนายที่ได้จากโมเดล

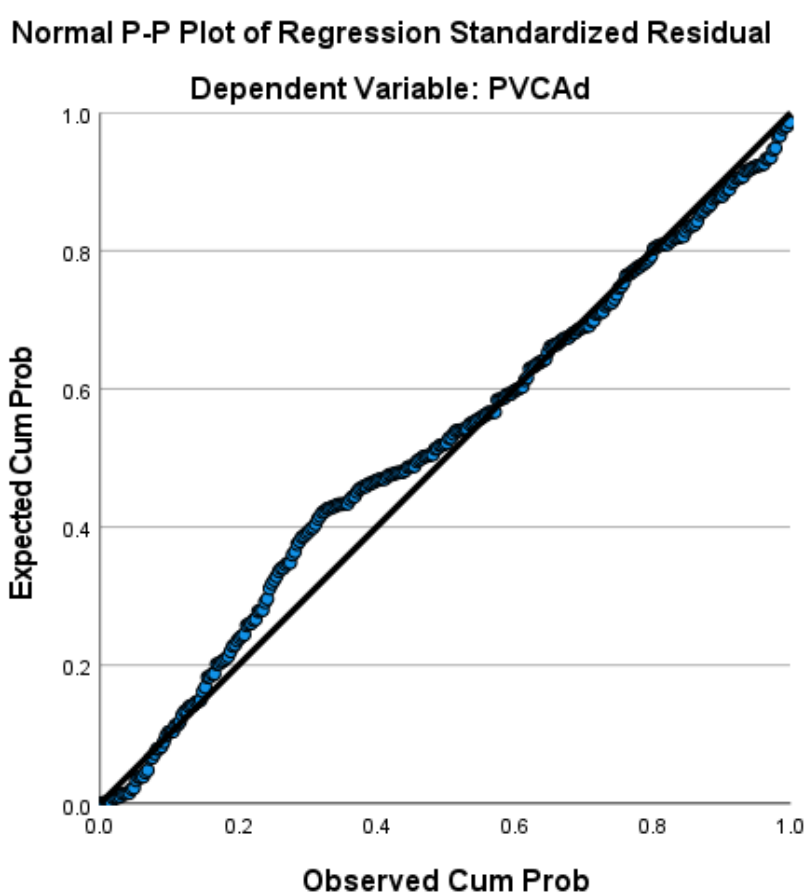
Residual (ค่าความคลาดเคลื่อน) พบว่า ค่าความคลาดเคลื่อน (Residual) เฉลี่ยเป็น 0 โดยมีค่าต่ำสุดที่ -0.35781 และค่าสูงสุดที่ 0.23965 ค่านี้หมายถึงความแตกต่างระหว่างค่าที่ทำนายได้และค่าจริง ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานคือ 0.10664 แสดงว่าค่าความคลาดเคลื่อนมีความกระจายตัวในระดับปานกลาง

Mahal. Distance (ระยะห่างของ Mahalanobis) พบว่า ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 10.963 โดยมีค่าสูงสุดที่ 34.825 และค่าต่ำสุดที่ 1.920 ระยะห่างนี้แสดงถึงความแตกต่างของข้อมูลแต่ละจุดเมื่อเทียบกับจุดเฉลี่ย โดยค่าที่สูงอาจบ่งชี้ถึง outlier หรือจุดข้อมูลที่มีความแตกต่างมาก

Centered Leverage Value (ค่าเลเวอเรจที่แก้ไข) พบว่า ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 0.037 โดยมีค่าต่ำสุดที่ 0.006 และค่าสูงสุดที่ 0.116 เลเวอเรจสูงหมายถึงจุดข้อมูลนั้นอาจมีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อการคำนวณของโมเดล

3. การวิเคราะห์ค่าความคลาดเคลื่อนที่ถูกทำให้เป็นมาตรฐาน (Standardized Residual)

การวิเคราะห์ค่าความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากการพยากรณ์ พบว่า ไม่มีการแจกแจงแบบปกติ ใช้ Normal Prob.Plot ในการตรวจสอบ โดยจุด ● แสดงถึงค่า Prob. ของข้อมูลส่วนเส้นตรงที่ลากทแยงเป็นแนวเส้นแสดงการแจกแจงซึ่งแสดงในแผนภาพที่ 4.9 ดังต่อไปนี้



แผนภาพที่ 4.9 Normal P-P Plot ความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากการพยากรณ์แสดงให้เห็นว่าไม่มีการแจกแจงแบบปกติ

จากกราฟ Normal P-P Plot ของค่า Standardized Residual (ค่าความคลาดเคลื่อนที่ถูกทำให้เป็นมาตรฐาน) การวิเคราะห์และสรุปผลดังนี้

Model Summary ^b										
Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Change Statistics					Durbin-Watson
					R Square Change	F Change	df1	df2	Sig. F Change	
1	.957a	0.916	0.912	0.10866	0.916	284.004	11	288	0.000	1.296

a. Predictors: (Constant), CCPRd, AGE, REL, GEN, ISPGd, EGP, DTR, EDU, SGP, CPIMd, ORDIId

b. Dependent Variable: PVCA

4.1 การตรวจสอบความเป็นอิสระของความคลาดเคลื่อนโดยใช้ค่า Durbin-Watson

การตรวจสอบความเป็นอิสระของความคลาดเคลื่อนโดยใช้ค่า Durbin-Watson การตรวจสอบความเป็นอิสระของความคลาดเคลื่อน (error independence) เป็นขั้นตอนสำคัญในโมเดลการถดถอยเชิงเส้น เพื่อดูว่าค่าความคลาดเคลื่อนที่เกิดขึ้นมีการสัมพันธ์กันหรือไม่ โดยใช้ค่า Durbin-Watson (d) เป็นตัวตรวจสอบ ซึ่งมีค่าระหว่าง 0 ถึง 4 โดยการพิจารณาค่าที่ใกล้เคียงกับ 2 หมายถึง ความคลาดเคลื่อนมีความเป็นอิสระต่อกัน หรือไม่มีการ autocorrelation ค่าใกล้ 0 บ่งบอกถึงการมี positive autocorrelation ค่าใกล้ 4 บ่งบอกถึงการมี negative autocorrelation ผลการทดสอบ Durbin-Watson

ในตารางที่ 4.10 แสดงผลการวิเคราะห์โมเดล พบว่า Durbin-Watson = 1.296 แปลผลได้ว่า ค่า Durbin-Watson นี้อยู่ใกล้กับ 2 เล็กน้อย แต่ยังค้างหางออกมา ซึ่งบ่งบอกว่าอาจมีความสัมพันธ์บางอย่างระหว่างค่าความคลาดเคลื่อน แต่ยังไม่ได้บ่งชี้ว่าเกิดการ autocorrelation อย่างรุนแรง

4.2 การทดสอบสมมติฐาน

จากผลการทดสอบสามารถวิเคราะห์ได้ดังนี้

H_0 : ไม่มีการ autocorrelation (no autocorrelation) หมายความว่าค่าความคลาดเคลื่อนเป็นอิสระต่อกัน

H_1 : มีการ autocorrelation หมายความว่าค่าความคลาดเคลื่อนมีการสัมพันธ์กัน

4.3 การสรุปผล

จากค่า Durbin-Watson ที่ 1.296 ซึ่งห่างจาก 2 แต่ไม่มากนัก สามารถสรุปได้ว่า มีแนวโน้มที่จะปฏิเสธสมมติฐาน H_0 ว่าไม่มีการ autocorrelation อย่างสมบูรณ์ แต่ก็ไม่ได้บ่งบอกถึงการมี autocorrelation ที่รุนแรงเช่นกัน ผลลัพธ์นี้บ่งบอกว่าอาจมีการ autocorrelation เล็กน้อย แต่ไม่มากพอที่จะทำให้โมเดลเกิดความผิดพลาดในการพยากรณ์ข้อมูล

สรุปการวิเคราะห์การตรวจสอบการแจกแจงข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้พิจารณาตัวแปรทั้งที่เป็นตัวแปรกระตุ้น (ตัวแปรอิสระ) และตัวแปรเกณฑ์ (ตัวแปรตาม) โดยใช้เทคนิคทางสถิติเพื่อตรวจสอบการแจกแจงข้อมูลเบื้องต้น พร้อมทั้งตรวจสอบค่าความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากการพยากรณ์ และการตรวจสอบความเป็นอิสระของค่าความคลาดเคลื่อน ซึ่งสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ได้ตามหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้

1) การตรวจสอบการแจกแจงข้อมูลตามเกณฑ์ทางสถิติ

จากการทดสอบ One-Sample Kolmogorov-Smirnov Test เพื่อพิจารณาการแจกแจงของข้อมูล พบว่าตัวแปรทั้งหมด (GEN, AGE, EDU, SGP, EGP, REL, DTR, CPIM, ISPG, ORD, CCPR, PVCA) มีค่า Asymp. Sig. (2-tailed) น้อยกว่า 0.05 ซึ่งบ่งชี้ว่าข้อมูลไม่เป็นการแจกแจงปกติ (Non-Normal Distribution) ตัวแปรที่มีค่า Test Statistic สูงสุดคือ REL (0.529) และค่าต่ำสุดคือ CPIM (0.204) ซึ่งค่าความสำคัญ (p-value) สำหรับทุกตัวแปรมีค่าเท่ากับ 0 บ่งบอกว่ามีการแจกแจงที่แตกต่างจากการแจกแจงแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญ เนื่องจากข้อมูลไม่เป็นไปตามการแจกแจงปกติ จึงเลือกใช้ สถิติที่ไม่อิงการแจกแจงปกติ (Non-parametric statistics) สำหรับการวิเคราะห์ครั้งนี้จะใช้ Spearman's Rank Correlation เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

2) การตรวจสอบค่าความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากการพยากรณ์

จากตารางที่ 4.8 พบว่าค่าเฉลี่ยของค่าความคลาดเคลื่อน (Residual) เท่ากับ 0 ซึ่งเป็นค่าใกล้เคียงกับศูนย์ แสดงว่าความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากการพยากรณ์ไม่มากนัก ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของค่าทำนายอยู่ที่ 0.35122 แสดงถึงการกระจายตัวที่ไม่มาก ค่าความคลาดเคลื่อนมีค่าต่ำสุดที่ -0.35781 และค่าสูงสุดที่ 0.23965 ซึ่งแสดงถึงการกระจายตัวปานกลางของค่าความคลาดเคลื่อน การวิเคราะห์ระยะห่างของ Mahalanobis และค่าเลเวอเรจ (Leverage Value) ชี้ให้เห็นว่าค่าข้อมูลบางจุดอาจมีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อโมเดล แต่ค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับที่ยอมรับได้

3) การวิเคราะห์ค่าความคลาดเคลื่อนที่ถูกทำให้เป็นมาตรฐาน (Standardized Residual)

จากกราฟ Normal P-P Plot ของค่า Standardized Residual ที่แสดงในรายงานพบว่าค่าความคลาดเคลื่อนที่ได้จากการพยากรณ์มีการแจกแจงใกล้เคียงกับการแจกแจงปกติ จุดข้อมูลส่วนใหญ่เรียงตัวใกล้เคียงกับเส้นทแยงมุม ซึ่งบ่งชี้ว่าโมเดลมีความแม่นยำและเหมาะสมในการพยากรณ์ข้อมูลในภาพรวม

4) การตรวจสอบค่าความคลาดเคลื่อนเป็นอิสระต่อกัน

การตรวจสอบความเป็นอิสระของค่าความคลาดเคลื่อนโดยใช้ค่า Durbin-Watson ในตารางที่ 4.10 พบว่าค่า Durbin-Watson เท่ากับ 1.296 ซึ่งห่างจากค่า 2 เล็กน้อย บ่งชี้ว่ามีความสัมพันธ์บางอย่างระหว่างค่าความคลาดเคลื่อน แต่อาจยังไม่มี autocorrelation อย่างรุนแรง

สรุปได้ว่าค่าความคลาดเคลื่อนมีแนวโน้มเป็นอิสระต่อกันในระดับหนึ่ง จึงสรุปได้ว่าโมเดลมีความน่าเชื่อถือในแง่ของการวิเคราะห์และการพยากรณ์

2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงเส้นระหว่างตัวแปรกระตุ้น (ตัวแปรอิสระ) และตัวแปรเกณฑ์ (ตัวแปรตาม) ใช้สถิติการวิเคราะห์ Spearman's Rank Correlation

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงเส้นระหว่างตัวแปรกระตุ้น (ตัวแปรอิสระ) และตัวแปรเกณฑ์ (ตัวแปรตาม) ใช้สถิติการวิเคราะห์ด้วย Spearman's Rank Correlation สำหรับตัวแปรทุกตัวที่ไม่เป็นการแจกแจงแบบปกติ

การวิเคราะห์ Spearman's Rank Correlation ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เพราะต้องการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ไม่เป็นการแจกแจงแบบปกติ (Non-parametric data) โดยจะดูที่ลำดับ (Rank) แทนค่าจริงของข้อมูล ความสัมพันธ์ที่ได้จาก Spearman จะมีค่าตั้งแต่ -1 ถึง 1 โดยที่ความหมายคือ ค่าที่ใกล้ 1 แสดงถึงความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมาก ค่าที่ใกล้ -1 แสดงถึงความสัมพันธ์เชิงลบอย่างมาก และ ค่าใกล้ 0 แสดงถึงความสัมพันธ์ที่ไม่ชัดเจน

Spearman's correlation เหมาะกับข้อมูลที่ไม่เป็นการแจกแจงแบบปกติหรือข้อมูลที่เป็นลำดับ (Ordinal Data) ทำการอ่านค่า Sig. (2-tailed) หรือ p-value จากการทดสอบความสัมพันธ์ ซึ่งแสดงถึงโอกาสที่ความสัมพันธ์นั้นจะเกิดขึ้นโดยบังเอิญ ถ้าค่า p-value น้อยกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือ 0.05 หมายความว่าสามารถปฏิเสธสมมติฐานว่าง (Null Hypothesis) ได้ และบอกได้ว่าความสัมพันธ์นั้นมีนัยสำคัญทางสถิติ หาก p-value > 0.05 จะสรุปได้ว่าความสัมพันธ์ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งการวิเคราะห์ผลแสดงในตารางที่ 4.10 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.10 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ไม่เป็นการแจกแจงแบบปกติ (Non-parametric data) ด้วย Spearman's correlation

Correlations													
Spearman's rho	GEN	AGE	EDU	SGP	EGP	REL	DTR	CPI	ISP	OR	CC	PV	PGHEI
GEN	1.00 (0)												
AGE	-.06 (.066)	1.00 (0)											
EDU	-.01 (.992)	.364** (.000)	1.00 (0)										
SGP	.12 (.052)	-.746** (.000)	-.409** (.000)	1.00 (0)									
EGP	.047 (.416)	.228** (.000)	.337** (.000)	-.249** (.000)	1.00 (0)								
REL	-.020 (.725)	.026 (.658)	.003 (.961)	-.031 (.590)	.071 (.218)	1.00 (0)							
DTR	-.040 (.000)	.409** (.000)	.199** (.001)	-.422** (.002)	.128* (.026)	.045 (.435)	1.00 (0)						

	(.48 6)			(.00 0)									
CPIM	- 0.0 08 (.88 4)	- 0.0 59 (.31 0)	0.0 78 (.17 6)	- 0.0 23 (.69 5)	- .03 8 (.5 16)	.04 2 (.46 9)	- .08 9 (.1 26)	1.00 0 (0)					
ISPG	- .02 9 (.61 6)	.08 8 (.12 7)	- .02 4 (.67 9)	- .03 6 (.53 7)	.06 8 (.2 41)	.00 5 (.93 3)	.12 2* (.0 35)	- .302 ** (.00 0)	1.0 00 (0)				
ORDI	- .05 6 (.33 4)	- .01 8 (.75 2)	.00 8 (.88 5)	- .06 0 (.29 7)	.06 8 (.2 41)	.04 9 (.39 4)	.06 8 (.2 38)	.451 ** (.00 0)	.19 4** (.00 1)	1.0 00 (0)			
CCPR	- .00 1 (.98 4)	- .00 6 (.92 2)	.05 5 (.34 7)	- .05 2 (.37 2)	.08 5 (.1 42)	.02 8 (.63 0)	- .09 4 (.1 03)	.642 ** (.00 0)	- .31 4** (.00 0)	.43 2** (.0 00)	1.0 00 (0)		
PVCA	- .00 4 (.94 4)	- .05 4 (.34 8)	- .00 9 (.88 1)	.00 1 (.99 2)	- .05 5 (.3 40)	.02 6 (.65 9)	- .07 9 (.1 73)	.546 ** (.00 0)	- .31 0** (.00 0)	.50 5** (.0 00)	.60 3** (.00 0)	1.0 00 (0)	
PGHEI MDG	- .06 6 (.25 7)	- .04 3 (.45 8)	.00 0 (.99 5)	- .01 4 (.80 9)	.04 6 (.4 24)	.03 2 (.57 9)	.00 4 (.9 48)	.618 ** (.00 0)	.25 4** (.00 0)	.86 9** (.0 00)	.53 8** (.00 0)	.59 8** (.0 00)	1.000 (0)

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

* . Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ไม่เป็นการแจกแจงแบบปกติ (Non-parametric data) ด้วย Spearman's correlation ในตารางที่ 4.11 แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชิงสถิติระหว่างตัวแปรหลายตัว โดยตัวแปรที่ศึกษานี้เกี่ยวข้องกับปัจจัยต่าง ๆ ในการผลิตบัณฑิตในสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1) ความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ

เพศ (GEN) ไม่มีความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญทางสถิติกับตัวแปรใด ๆ โดยค่า p-value ที่น้อยที่สุดคือ 0.052 ในความสัมพันธ์กับ สถานภาพผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการผลิตบัณฑิต (SGP) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเพศไม่ได้มีผลกระทบที่ชัดเจนต่อปัจจัยอื่น ๆ ในการผลิตบัณฑิต

อายุ (AGE) มีความสัมพันธ์เชิงลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับ สถานภาพผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการผลิตบัณฑิต (SGP) ($r = -0.746, p < 0.001$) และความสัมพันธ์เชิงบวกกับ การศึกษา (EDU) ($r = 0.364, p < 0.001$) ประสบการณ์ในการมีส่วนร่วมหรือเป็นส่วนหนึ่งในการผลิตบัณฑิต (EGP) ($r = 0.228, p < 0.001$) และ ระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติในฐานะศาสนิกของศาสนาที่ตนนับถือ (DTR) ($r = 0.409, p < 0.001$) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าอายุมีผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมหรือการศึกษา และ ระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติในฐานะศาสนิกของศาสนาที่ตนนับถือ ซึ่งหมายความว่าผลกระทบที่ชัดเจนต่อปัจจัยเหล่านั้นในการผลิตบัณฑิต

การศึกษา (EDU) มีความสัมพันธ์เชิงลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับ สถานภาพผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการผลิตบัณฑิต (SGP) ($r = -0.409, p < 0.001$) และมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ อายุ (AGE) ($r = 0.364, p < 0.001$) ประสบการณ์ในการมีส่วนร่วมหรือเป็นส่วนหนึ่งในการผลิตบัณฑิต (EGP) ($r = 0.337, p < 0.001$) และ ระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติในฐานะศาสนิกของศาสนาที่ตนนับถือ (DTR) ($r = 0.199, p < 0.001$) การศึกษาจึงมีผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมในกระบวนการผลิตบัณฑิตกับประสบการณ์ในการมีส่วนร่วมหรือเป็นส่วนหนึ่งในการผลิตบัณฑิต และระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติในฐานะศาสนิกของศาสนาที่ตนนับถือ ซึ่งหมายความว่าผลกระทบที่ชัดเจนต่อปัจจัยเหล่านั้นในการผลิตบัณฑิต

สถานภาพผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการผลิตบัณฑิต (SGP) มีความสัมพันธ์เชิงลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับ อายุ (AGE) ($r = -0.746, p < 0.001$) การศึกษา (EDU) ($r = -0.409, p < 0.001$) ประสบการณ์ในการมีส่วนร่วมหรือเป็นส่วนหนึ่งในการผลิตบัณฑิต (EGP) ($r = -0.249, p < 0.001$) และ ระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติในฐานะศาสนิกของศาสนาที่ตนนับถือ (DTR) ($r = -0.422, p < 0.001$) ซึ่งหมายความว่าผลกระทบที่ชัดเจนต่อปัจจัยเหล่านั้นในการผลิตบัณฑิต

ประสบการณ์ในการมีส่วนร่วมหรือเป็นส่วนหนึ่งในการผลิตบัณฑิต (EGP) มีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) กับ ระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติในฐานะศาสนิกของศาสนาที่ตนนับถือ (DTR) ($r = 0.128, p = 0.026$) ซึ่งหมายความว่าผลกระทบที่ชัดเจนต่อปัจจัยเหล่านั้นในการผลิตบัณฑิต

ศาสนา (REL) ไม่มีความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญทางสถิติกับตัวแปรใด ๆ โดยค่า p-value ที่น้อยที่สุดคือ 0.218 ในความสัมพันธ์กับ ประสบการณ์ในการมีส่วนร่วมหรือเป็นส่วนหนึ่งในการผลิตบัณฑิต (EGP) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าศาสนาไม่ได้มีผลกระทบที่ชัดเจนต่อปัจจัยอื่น ๆ ในการผลิตบัณฑิต

ระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติในฐานะศาสนิกของศาสนาที่ตนนับถือ (DTR) มีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) กับ ประสบการณ์ในการมีส่วนร่วมหรือเป็นส่วนหนึ่งในการผลิตบัณฑิต (EGP) ($r = 0.128$, $p = 0.026$) และ ความเห็นที่มีต่อสภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา (ISPG) ($r = 0.122$, $p = 0.035$) และยังพบว่ามีสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$) กับ อายุ (AGE) ($r = 0.409$, $p < 0.001$) การศึกษา (EDU) ($r = 0.199$, $p < 0.001$) แต่มีความสัมพันธ์เชิงลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับ สถานภาพผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการผลิตบัณฑิต (SGP) ($r = -0.422$, $p < 0.001$) ซึ่งหมายความว่ามีความสัมพันธ์ที่ชัดเจนต่อปัจจัยเหล่านั้นในการผลิตบัณฑิต

แนวทางการพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา (CPIM) มีความสัมพันธ์เชิงลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับ ความเห็นที่มีต่อสภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา (ISPG) ($r = -0.302$, $p < 0.001$) และมีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับ ข้อมูลระดับความเห็นที่มีต่อกระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ (CCPR) ($r = 0.451$, $p < 0.001$) ข้อมูลระดับความเห็นที่มีต่อการพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ (CCPR) ($r = 0.642$, $p < 0.001$) ระดับความเห็นที่มีต่อกระบวนการทัศน์ตามแนวหลักคุณธรรม 4 (PVCA) ($r = 0.546$, $p < 0.001$) และ การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา (PGHEIMDG) ($r = 0.618$, $p < 0.001$) ซึ่งหมายความว่ามีความสัมพันธ์ที่ชัดเจนต่อปัจจัยเหล่านั้นในการผลิตบัณฑิต

ความเห็นที่มีต่อสภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา (ISPG) มีความสัมพันธ์เชิงลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับ ข้อมูลระดับความเห็นที่มีต่อการพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ (CCPR) ($r = -0.314$, $p < 0.001$) และระดับความเห็นที่มีต่อกระบวนการทัศน์ตามแนวหลักคุณธรรม 4 (PVCA) ($r = -0.310$, $p < 0.001$) ยังพบว่ามีสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับ ข้อมูลระดับความเห็นที่มีต่อกระบวนการทัศน์ทั่วไป (ORDI) ($r = 0.194$, $p < 0.001$) และการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา (PGHEIMDG) ($r = 0.254$, $p < 0.001$) ซึ่งหมายความว่ามีความสัมพันธ์ที่ชัดเจนต่อปัจจัยเหล่านั้นในการผลิตบัณฑิต

ความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับ ข้อมูลระดับความเห็นที่มีต่อกระบวนการทัศน์ทั่วไป (ORDI) พบว่ามีสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับ ข้อมูลระดับความเห็นที่มีต่อการพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ (CCPR) ($r = 0.432$, $p < 0.001$) ระดับความเห็นที่มีต่อกระบวนการทัศน์ตามแนวหลักคุณธรรม 4 (PVCA) ($r = 0.505$, $p < 0.001$) และการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา (PGHEIMDG) ($r = 0.869$, $p < 0.001$) ซึ่งหมายความว่ามีความสัมพันธ์ที่ชัดเจนต่อปัจจัยเหล่านั้นในการผลิตบัณฑิต

ข้อมูลระดับความเห็นที่มีต่อการพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ (CCPR) พบว่ามีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับ ระดับความเห็นที่มีต่อกระบวนการทัศน์ตามแนวหลักคุณธรรม 4 (PVCA) ($r = 0.603$, $p < 0.001$) และการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนา

ปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา (PGHEIMDG) ($r = 0.538, p < 0.001$) ซึ่งหมายความว่ามีความสัมพันธ์ที่ชัดเจนต่อปัจจัยเหล่านั้นในการผลิตบัณฑิต

2) การจัดลำดับปัจจัยหลักที่มีความสัมพันธ์

ลำดับที่ 1 มีความสัมพันธ์ 5 คู่ ระหว่าง ข้อมูลระดับความเห็นที่มีต่อแนวทางการพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา (CPIM) มีความสัมพันธ์จำนวนมากที่สุดในตัวแปรต่าง ๆ ทั้งเชิงลบและความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญกับ ISPG ($r = -0.302, p < 0.001$), ORDI ($r = 0.451, p < 0.001$), CCPR ($r = 0.642, p < 0.001$), PVCA ($r = 0.546, p < 0.001$), และ PGHEIMDG ($r = 0.618, p < 0.001$) การแปลผลค่าสหสัมพันธ์ Spearman Rank Correlation ระหว่างข้อมูลระดับความเห็นที่มีต่อแนวทางการพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา (CPIM) กับตัวแปรอื่น ๆ แสดงผลดังนี้

CPIM กับ ISPG ($r = -0.302, p < 0.001$) ค่านี้แสดงถึงค่าสหสัมพันธ์เชิงลบอย่างมีนัยสำคัญระหว่าง CPIM และความเห็นที่มีต่อสภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิต (ISPG) แสดงให้เห็นว่า เมื่อความเห็นต่อแนวทางการพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์เพิ่มขึ้น ความเห็นต่อสภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิตมีแนวโน้มลดลง ซึ่งเป็นความสัมพันธ์เชิงลบที่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$)

CPIM กับ ORDI ($r = 0.451, p < 0.001$) ค่านี้แสดงถึงค่าสหสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญระหว่าง CPIM และกระบวนการทัศน์ทั่วไป (ORDI) แสดงให้เห็นว่า เมื่อความเห็นต่อแนวทางการพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์เพิ่มขึ้น ความเห็นต่อกระบวนการทัศน์ทั่วไปก็มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นความสัมพันธ์เชิงบวกที่มีนัยสำคัญ ($p < 0.001$)

CPIM กับ CCPR ($r = 0.642, p < 0.001$) ค่านี้แสดงถึงค่าสหสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมากและมีนัยสำคัญระหว่าง CPIM และการพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ (CCPR) แสดงถึงความสัมพันธ์เชิงบวกที่แข็งแกร่ง ซึ่งบ่งบอกว่าเมื่อความเห็นต่อแนวทางการพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์เพิ่มขึ้น ความเห็นต่อการพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์โดยรวมก็เพิ่มขึ้นตามไปด้วย ($p < 0.001$)

CPIM กับ PVCA ($r = 0.546, p < 0.001$) ค่านี้แสดงถึงความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญระหว่าง CPIM และกระบวนการทัศน์ตามหลักวุฒิธรรม 4 (PVCA) บ่งบอกว่าการพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับกระบวนการทัศน์ตามหลักวุฒิธรรม 4 ซึ่งความสัมพันธ์นี้มีนัยสำคัญ ($p < 0.001$)

CPIM กับ PGHEIMDG ($r = 0.618, p < 0.001$) ค่านี้แสดงถึงค่าสหสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญระหว่าง CPIM และแนวทางการพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ในการผลิตบัณฑิตในสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรม (PGHEIMDG) แสดงให้เห็นว่าการพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการผลิตบัณฑิตในบริบทของการพัฒนาปัญญาและคุณธรรม ซึ่งมีความสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$)

สรุป ข้อมูลระดับความเห็นที่มีต่อแนวทางการพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ (CPIM) มีความสัมพันธ์ทั้งเชิงบวกและเชิงลบกับตัวแปรหลายตัว โดยเฉพาะกับ CCPR และ PGHEIMDG ซึ่งมีความสัมพันธ์เชิงบวกที่ค่อนข้างแข็งแกร่ง แสดงให้เห็นว่าแนวทางการพัฒนากระบวนการทัศน์เชิง

สร้างสรรค์เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการผลิตบัณฑิตในสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

ลำดับที่ 2 มีความสัมพันธ์ 4 คู่ ระหว่าง ความเห็นที่มีต่อสภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา (ISPG) มีความสัมพันธ์มากเป็นลำดับที่ 2 กับตัวแปรต่าง ๆ ทั้งเชิงลบและความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญกับ ORDI ($r = 0.194, p < 0.001$), CCPR ($r = -0.314, p < 0.001$), PVCA ($r = -0.310, p < 0.001$), และ PGHEIMDG ($r = 0.254, p < 0.001$) การแปลผลค่าสหสัมพันธ์ Spearman Rank Correlation ระหว่างความเห็นที่มีต่อสภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิตในสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา (ISPG) กับตัวแปรอื่น ๆ มีผลลัพธ์ดังนี้

ISPG กับ ORDI ($r = 0.194, p < 0.001$) ค่านี้แสดงถึงความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญระหว่าง ISPG และกระบวนการทัศน์ทั่วไป (ORDI) ซึ่งหมายความว่า เมื่อระดับความเห็นที่มีต่อสภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิตเพิ่มขึ้น ความเห็นที่มีต่อกระบวนการทัศน์ทั่วไปก็มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเช่นกัน ความสัมพันธ์นี้มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$)

ISPG กับ CCPR ($r = -0.314, p < 0.001$) ค่านี้แสดงถึงความสัมพันธ์เชิงลบอย่างมีนัยสำคัญระหว่าง ISPG และการพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ (CCPR) ซึ่งหมายความว่า เมื่อความเห็นต่อสภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิตเพิ่มขึ้น ความเห็นที่มีต่อการพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ก็มีแนวโน้มลดลง ซึ่งเป็นความสัมพันธ์เชิงลบที่มีนัยสำคัญ ($p < 0.001$)

ISPG กับ PVCA ($r = -0.310, p < 0.001$) ความสัมพันธ์เชิงลบอย่างมีนัยสำคัญระหว่าง ISPG และกระบวนการทัศน์ตามหลักพุทธธรรม 4 (PVCA) แสดงให้เห็นว่า เมื่อความเห็นต่อสภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิตเพิ่มขึ้น ความเห็นที่มีต่อกระบวนการทัศน์ตามแนวทางพุทธธรรม 4 มีแนวโน้มลดลง ซึ่งเป็นความสัมพันธ์เชิงลบที่มีนัยสำคัญ ($p < 0.001$)

ISPG กับ PGHEIMDG ($r = 0.254, p < 0.001$) ความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญระหว่าง ISPG และแนวทางการพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ในการผลิตบัณฑิตในสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา (PGHEIMDG) หมายความว่า เมื่อระดับความเห็นที่มีต่อสภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิตเพิ่มขึ้น ความเห็นที่มีต่อแนวทางการพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ก็มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเช่นกัน ซึ่งความสัมพันธ์นี้มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$)

สรุป ความเห็นที่มีต่อสภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิตในสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา (ISPG) มีความสัมพันธ์ทั้งเชิงบวกและเชิงลบกับตัวแปรอื่น ๆ ซึ่งแสดงถึงความเชื่อมโยงระหว่างกระบวนการทัศน์ทั่วไป (ORDI) และการพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ (CCPR) ทั้งในแนวทางทั่วไปและแนวทางตามหลักศาสนา ความสัมพันธ์เหล่านี้ทั้งหมดมีนัยสำคัญทางสถิติ

ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ (AGE) มีความสัมพันธ์ 4 คู่ ระหว่าง ปัจจัยส่วนบุคคลต่าง ๆ ซึ่งพบว่ามีความสัมพันธ์จำนวนมากเป็นลำดับที่ 2 กับตัวแปรต่าง ๆ ทั้งเชิงลบและความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญกับ EDU ($r = 0.364, p < 0.001$), SGP ($r = -0.746, p < 0.001$), EGP

($r = 0.228$, $p < 0.001$), และ DTR ($r = 0.409$, $p < 0.001$) การแปลผลค่าสหสัมพันธ์ Spearman Rank Correlation ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ (AGE) กับตัวแปรอื่น ๆ มีผลลัพธ์ดังนี้

AGE กับ EDU ($r = 0.364$, $p < 0.001$) ค่านี้แสดงถึงความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญระหว่างอายุและระดับการศึกษา (EDU) ซึ่งหมายความว่า เมื่ออายุเพิ่มขึ้น ระดับการศึกษาที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเช่นกัน เนื่องจาก $p\text{-value} < 0.001$ จึงบ่งบอกว่าความสัมพันธ์นี้มีนัยสำคัญทางสถิติ

AGE กับ SGP ($r = -0.746$, $p < 0.001$) ค่านี้แสดงถึงความสัมพันธ์เชิงลบอย่างมีนัยสำคัญระหว่างอายุและสถานภาพของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการผลิตบัณฑิต (SGP) ซึ่งหมายความว่า เมื่ออายุเพิ่มขึ้น สถานภาพในการเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการผลิตบัณฑิตมีแนวโน้มลดลง ความสัมพันธ์นี้ก็มีนัยสำคัญทางสถิติ เนื่องจาก $p\text{-value} < 0.001$

AGE กับ EGP ($r = 0.228$, $p < 0.001$) ความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างอายุและประสบการณ์ในการมีส่วนร่วมในการผลิตบัณฑิต (EGP) แสดงให้เห็นว่า เมื่ออายุเพิ่มขึ้น ประสบการณ์ในการเป็นส่วนหนึ่งในการผลิตบัณฑิตก็มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ซึ่งความสัมพันธ์นี้ก็มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$)

AGE กับ DTR ($r = 0.409$, $p < 0.001$) ความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างอายุและระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติในฐานะศาสนิกของศาสนาที่ตนนับถือ (DTR) หมายความว่า เมื่ออายุเพิ่มขึ้น ระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติในฐานะศาสนิกก็มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเช่นกัน ความสัมพันธ์นี้มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$)

สรุป อายุ (AGE) มีความสัมพันธ์ทั้งเชิงบวกและเชิงลบกับตัวแปรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา (EDU), สถานภาพผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (SGP), ประสบการณ์ในการผลิตบัณฑิต (EGP), และระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติในศาสนา (DTR) โดยที่ความสัมพันธ์เหล่านี้มีนัยสำคัญทางสถิติ

ลำดับที่ 3 มีความสัมพันธ์ 3 คู่ ระหว่าง กระบวนทัศน์ทั่วไป (ORDI) พบว่ามีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญกับ CCPR ($r = 0.432$, $p < 0.001$), PVCA ($r = 0.505$, $p < 0.001$), และ PGHEIMDG ($r = 0.869$, $p < 0.001$) การแปลผลค่าสหสัมพันธ์ Spearman Rank Correlation ระหว่างกระบวนทัศน์ทั่วไป (ORDI) กับตัวแปรอื่น ๆ แสดงผลดังนี้

ORDI กับ CCPR ($r = 0.432$, $p < 0.001$) ค่าสหสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญระหว่างกระบวนทัศน์ทั่วไป (ORDI) และการพัฒนากระบวนทัศน์เชิงสร้างสรรค์ (CCPR) แสดงให้เห็นว่าเมื่อความเห็นต่อกระบวนทัศน์ทั่วไปเพิ่มขึ้น ความเห็นต่อการพัฒนากระบวนทัศน์เชิงสร้างสรรค์ก็มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นความสัมพันธ์เชิงบวกที่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$)

ORDI กับ PVCA ($r = 0.505$, $p < 0.001$) ความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญระหว่าง ORDI และกระบวนทัศน์ตามแนวหลักพุทธธรรม 4 (PVCA) บ่งชี้ว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนทัศน์ทั่วไปมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนทัศน์ตามแนวหลักพุทธธรรม ซึ่งแสดงถึงการเพิ่มขึ้นในทั้งสองปัจจัยเมื่อพิจารณาร่วมกัน ($p < 0.001$)

ORDI กับ PGHEIMDG ($r = 0.869$, $p < 0.001$) ค่าสหสัมพันธ์เชิงบวกที่แข็งแกร่งอย่างมากระหว่าง ORDI และแนวทางการพัฒนากระบวนทัศน์เชิงสร้างสรรค์ในการผลิตบัณฑิตในสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรม (PGHEIMDG) บ่งบอกถึงความสัมพันธ์เชิงบวกที่ชัดเจนมาก ความเห็นที่เพิ่มขึ้นเกี่ยวกับกระบวนทัศน์ทั่วไปนั้นสัมพันธ์กับความเห็นที่เพิ่มขึ้นอย่างมาก

เกี่ยวกับการผลิตบัณฑิตในบริบทของการพัฒนาปัญญาและคุณธรรม ซึ่งมีความสำคัญทางสถิติสูง ($p < 0.001$)

สรุปข้อมูลระดับความเห็นที่มีต่อกระบวนการทัศน์ทั่วไป (ORDI) มีความสัมพันธ์เชิงบวกที่สำคัญกับการพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ (CCPR), กระบวนการทัศน์ตามแนวหลักคุณธรรม 4 (PVCA) และการผลิตบัณฑิตในบริบทของการพัฒนาปัญญาและคุณธรรม (PGHEIMDG) โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีความสัมพันธ์กับ PGHEIMDG ซึ่งมีความสัมพันธ์เชิงบวกที่แข็งแกร่งมาก แสดงให้เห็นว่า ORDI มีบทบาทสำคัญในบริบทของการผลิตบัณฑิต

ปัจจัยส่วนบุคคลด้านการศึกษา (EDU) มีความสัมพันธ์ 3 คู่ ระหว่าง ปัจจัยส่วนบุคคลต่าง ๆ ซึ่งพบว่ามีค่าความสัมพันธ์จำนวนมากเป็นลำดับที่ 3 กับตัวแปรต่าง ๆ ทั้งเชิงลบและความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญกับ SGP ($r = -0.409$, $p < 0.001$), EGP ($r = 0.337$, $p < 0.001$), และ DTR ($r = 0.199$, $p < 0.001$) การแปลผลค่าสหสัมพันธ์ Spearman Rank Correlation ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลด้านการศึกษา (EDU) และตัวแปรอื่น ๆ มีดังนี้

EDU กับ SGP ($r = -0.409$, $p < 0.001$) ค่าสหสัมพันธ์เชิงลบอย่างมีนัยสำคัญระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลด้านการศึกษา (EDU) และสถานภาพของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการผลิตบัณฑิต (SGP) หมายความว่าเมื่อระดับการศึกษาของบุคคลเพิ่มขึ้น ความสำคัญหรือสถานภาพของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการผลิตบัณฑิตลดลง ซึ่งแสดงถึงความสัมพันธ์เชิงลบที่มีนัยสำคัญ ($p < 0.001$)

EDU กับ EGP ($r = 0.337$, $p < 0.001$) ความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญระหว่าง EDU และประสบการณ์ในการมีส่วนร่วมหรือเป็นส่วนหนึ่งในการผลิตบัณฑิต (EGP) บ่งบอกว่าเมื่อระดับการศึกษาเพิ่มขึ้น ประสบการณ์ในการมีส่วนร่วมในการผลิตบัณฑิตก็เพิ่มขึ้นด้วย ซึ่งเป็นความสัมพันธ์เชิงบวกที่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$)

EDU กับ DTR ($r = 0.199$, $p < 0.001$) ความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญระหว่าง EDU และระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติในฐานะศาสนิกของศาสนาที่ตนนับถือ (DTR) หมายความว่าเมื่อระดับการศึกษาเพิ่มขึ้น ระยะเวลาที่บุคคลฝึกปฏิบัติในฐานะศาสนิกก็มักจะยาวนานขึ้น ซึ่งแสดงถึงความสัมพันธ์เชิงบวกที่มีนัยสำคัญ ($p < 0.001$)

สรุป ปัจจัยส่วนบุคคลด้านการศึกษา (EDU) มีความสัมพันธ์เชิงลบที่สำคัญกับสถานภาพของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการผลิตบัณฑิต (SGP) และมีความสัมพันธ์เชิงบวกที่สำคัญกับประสบการณ์ในการมีส่วนร่วมหรือเป็นส่วนหนึ่งในการผลิตบัณฑิต (EGP) และระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติในฐานะศาสนิกของศาสนาที่ตนนับถือ (DTR)

3) ความสัมพันธ์ที่เด่นชัด

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสถิติโดยใช้ Spearman's correlation พบความสัมพันธ์เชิงลบและเชิงบวกที่มีนัยสำคัญระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ซึ่งสะท้อนถึงปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อกระบวนการผลิตบัณฑิตและการพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ (Creative Paradigm Development: CCPR) รวมถึงมุมมองของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (SGP และ ISPG) จากตารางที่ 4.11 พบว่า SGP มีความสัมพันธ์เชิงลบอย่างมีนัยสำคัญกับ EGP ($r = -0.249$, $p < 0.001$), EDU ($r = -0.409$, $p < 0.001$) และ DTR ($r = -0.422$, $p < 0.001$) ซึ่งบ่งบอกว่าการมีส่วนร่วมในการผลิตบัณฑิตอาจส่งผลกระทบต่อสถานภาพการศึกษาและการฝึกฝนในศาสนา

การวิเคราะห์นี้มีเป้าหมายเพื่อแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสถานภาพของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการผลิตบัณฑิต (SGP) และ กระบวนการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา (PGHE-IMDG) โดยผลการวิเคราะห์ชี้ให้เห็นประเด็นสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาการศึกษาและการผลิตบัณฑิตอย่างยั่งยืน ผลลัพธ์ที่เด่นชัดของสหสัมพันธ์ของความเห็นต่อสภาพพึงประสงค์ (SGP) สามารถแปลผลและนำเสนอแยกตัวอย่างเชิงปฏิบัติการเป็นลำดับ เพื่อให้ผู้บริหารสถาบันและผู้สนใจในการศึกษาและนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้ ซึ่งเป็นการวิจัยภายใต้ข้อกำหนดและข้อจำกัดของพื้นที่การจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตในสถาบันอุดมศึกษาที่มีนโยบายด้านคุณธรรมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของบัณฑิต ดังต่อไปนี้

1. SGP กับ EGP ($r = -0.249, p < 0.001$)

ความสัมพันธ์เชิงลบที่มียสำคัญระหว่างสถานภาพของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการผลิตบัณฑิต (SGP) กับประสบการณ์ในการมีส่วนร่วมหรือเป็นส่วนหนึ่งในการผลิตบัณฑิต (EGP) แสดงให้เห็นว่า หากมีส่วนร่วมมากขึ้นในกระบวนการผลิตบัณฑิต จะส่งผลให้สถานภาพของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียลดลง โดยมีความสัมพันธ์เชิงลบที่มียสำคัญ ($p < 0.001$) พบความสัมพันธ์เชิงลบที่มียสำคัญระหว่างสถานภาพของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (SGP) และประสบการณ์ในการมีส่วนร่วม (EGP) แสดงให้เห็นว่า เมื่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในกระบวนการผลิตบัณฑิตมากขึ้น สถานภาพที่พึงประสงค์อาจลดลง การลดลงนี้สะท้อนถึงการที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียปรับบทบาทตนเองเพื่อสนับสนุนการผลิตบัณฑิตแทนการรักษาสถานภาพส่วนตัว ความสัมพันธ์เชิงลบที่มียสำคัญระหว่าง สถานภาพของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (SGP) กับ ประสบการณ์ในการมีส่วนร่วม (EGP) ชี้ให้เห็นว่าการที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในกระบวนการผลิตบัณฑิตมากขึ้น อาจทำให้สถานภาพพึงประสงค์ลดลง สะท้อนถึงการที่พวกเขาปรับบทบาทจากการรักษาสถานภาพส่วนตัวไปสู่การทำหน้าที่สนับสนุนเป้าหมายของ PGHE-IMDG

ตัวอย่างเชิงปฏิบัติของการมีส่วนร่วมในกระบวนการ เช่น การเป็นวิทยากร การเข้าร่วม คณะกรรมการประเมินผล อาจนำไปสู่การเพิ่มการมีส่วนร่วมของกลุ่มบุคคลภายนอกองค์กร แต่ในขณะเดียวกันต้องมีการจัดการบทบาทอย่างสมดุลเพื่อรักษาสถานภาพที่พึงประสงค์ เช่น การจัดตั้ง คณะกรรมการเฉพาะกิจในกระบวนการผลิตบัณฑิต เช่น คณะกรรมการประเมินผลหรือการพัฒนาหลักสูตร เพื่อดึงดูดผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วม การจัดอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนการผลิตบัณฑิต เป็นต้น

2. SGP กับ EDU ($r = -0.409, p < 0.001$)

ความสัมพันธ์เชิงลบอย่างมียสำคัญระหว่าง SGP และการศึกษา (EDU) บ่งชี้ว่าการมีส่วนร่วมในการผลิตบัณฑิตอาจมีผลกระทบต่ระดับการศึกษา กล่าวคือ การมีส่วนร่วมมากอาจส่งผลให้ ความสำคัญหรือสถานภาพการศึกษาลดลง ซึ่งแสดงถึงความสัมพันธ์เชิงลบที่มียสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$) ความสัมพันธ์เชิงลบอย่างมียสำคัญนี้แสดงถึงผลกระทบที่การมีส่วนร่วมในกระบวนการผลิตบัณฑิตอาจมีต่ระดับการศึกษา ซึ่งอาจบ่งบอกถึงการที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้ความสำคัญกับการลงมือปฏิบัติมากกว่าการพัฒนาความรู้ในระดับที่สูงขึ้น ความสัมพันธ์เชิงลบระหว่าง สถานภาพของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (SGP) กับ การศึกษา (EDU) ชี้ให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมในกระบวนการผลิตบัณฑิตอาจ

มีผลกระทบต่อระดับการศึกษา กล่าวคือ การมีส่วนร่วมมากขึ้น อาจทำให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียลดความสำคัญหรือโอกาสในการพัฒนาระดับการศึกษาของตนเอง

ตัวอย่างเชิงปฏิบัติของสถาบันอุดมศึกษาควรพิจารณาส่งเสริมโอกาสในการพัฒนาการศึกษาต่อเนื่องสำหรับผู้ที่มีส่วนร่วม เช่น โครงการอบรมหรือศึกษาต่อในระดับสูง การสนับสนุนการศึกษาต่อเนื่องของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น การจัดโครงการพัฒนาความรู้เกี่ยวกับการศึกษาระดับสูงหรือการวิจัยที่เกี่ยวข้อง การบูรณาการโครงการฝึกอบรมร่วมกับกระบวนการผลิตบัณฑิต เป็นต้น

3. SGP กับ DTR ($r = -0.422, p < 0.001$)

ความสัมพันธ์เชิงลบอย่างมีนัยสำคัญระหว่าง SGP กับระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติในฐานะศาสสิก (DTR) หมายความว่า การมีส่วนร่วมในการผลิตบัณฑิตอาจส่งผลกระทบต่อระยะเวลาที่บุคคลฝึกปฏิบัติในศาสนา โดยแสดงถึงความสัมพันธ์เชิงลบที่มีนัยสำคัญ ($p < 0.001$) ความสัมพันธ์เชิงลบนี้ชี้ให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมในกระบวนการผลิตบัณฑิตอาจลดเวลาหรือความสำคัญของการฝึกปฏิบัติในฐานะศาสสิก (DTR) ซึ่งสะท้อนถึงข้อจำกัดทางเวลาและทรัพยากรของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งความสัมพันธ์เชิงลบระหว่าง สถานภาพของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (SGP) กับ ระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติในฐานะศาสสิก (DTR) สะท้อนให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมในกระบวนการผลิตบัณฑิตอาจส่งผลให้เวลาที่ใช้ในการฝึกปฏิบัติในศาสนาลดลง

ตัวอย่างเชิงปฏิบัติของการพัฒนากิจกรรมที่สอดคล้องกับการฝึกปฏิบัติในศาสนา เช่น การเชิญชวนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในฐานะศาสสิกเข้าร่วมเป็นที่ปรึกษาในโครงการทางศาสนา เช่น การออกแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมการฝึกปฏิบัติในศาสนาควบคู่กับการมีส่วนร่วมในกระบวนการผลิตบัณฑิต เช่น โครงการสัมมนาศาสนศึกษาาร่วมกับกิจกรรมพัฒนานักศึกษา การเชิญผู้ที่ฝึกปฏิบัติในศาสนาเข้ามามีบทบาทในโครงการทางศาสนา เช่น เป็นที่ปรึกษาหรือวิทยากรสหสัมพันธ์ของ ISPG แปลผลได้ดังต่อไปนี้

1. ISPG กับ CCPR ($r = -0.314, p < 0.001$)

ความสัมพันธ์เชิงลบที่มีนัยสำคัญระหว่างความเห็นต่อสภาพพึงประสงค์ในการผลิตบัณฑิต (ISPG) กับกระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ (CCPR) แสดงให้เห็นว่าความคิดเห็นในด้านสถานภาพพึงประสงค์อาจมีแนวโน้มที่จะลดความสำคัญหรือการยอมรับของกระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ โดยมีความสัมพันธ์เชิงลบที่มีนัยสำคัญ ($p < 0.001$) ความสัมพันธ์เชิงลบที่มีนัยสำคัญระหว่าง ISPG (สถานภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิตในสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา) กับ CCPR (กระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์) สะท้อนให้เห็นว่า การที่สถานภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิตได้รับการสนับสนุนในรูปแบบเดิม อาจลดความสำคัญหรือการยอมรับกระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ในสถาบัน

ตัวอย่างเชิงปฏิบัติของการพัฒนาเมื่อพิจารณาค่าทางสถิติที่แสดงแล้วนี้ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นที่สถาบันอุดมศึกษาควรส่งเสริมความสมดุลระหว่างความพึงประสงค์ในรูปแบบดั้งเดิมและการนำนวัตกรรมกระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์มาใช้ในกระบวนการผลิตบัณฑิต เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการพัฒนาบัณฑิตที่มีคุณภาพทั้งด้านปัญญาและคุณธรรม โดยนำเสนอแนวทางดำเนินการ เช่น การพัฒนาโครงการอบรมหรือเวิร์กช็อปที่ผสมผสานระหว่างกระบวนการทัศน์เชิง

สร้างสรรค์และคุณธรรม การสร้างความตระหนักรู้ถึงความสำคัญของ CCPR ผ่านกิจกรรมทางการศึกษา เช่น การอภิปรายในชั้นเรียน

2. ISPG กับ ORDI ($r = 0.194, p < 0.001$)

ความสัมพันธ์เชิงบวกที่มีนัยสำคัญระหว่าง ISPG กับกระบวนการทัศน์ทั่วไป (ORDI) หมายความว่าความเห็นต่อสภาพพึงประสงค์ในด้านการผลิตบัณฑิตมีแนวโน้มที่จะสนับสนุนหรือสัมพันธ์เชิงบวกกับกระบวนการทัศน์ทั่วไป ซึ่งแสดงถึงความสัมพันธ์เชิงบวกที่มีนัยสำคัญ ($p < 0.001$) ความสัมพันธ์เชิงบวกที่มีนัยสำคัญระหว่าง ISPG และ ORDI (กระบวนการทัศน์ทั่วไป) สะท้อนให้เห็นว่าความเห็นของผู้เกี่ยวข้องสนับสนุนการคงไว้ซึ่งกระบวนการทัศน์ดั้งเดิมในการผลิตบัณฑิต ซึ่งอาจแสดงถึงความไว้วางใจในโครงสร้างและกระบวนการที่มีอยู่

ตัวอย่างเชิงปฏิบัติของการพัฒนาที่มีต่อความสัมพันธ์นี้เปิดโอกาสให้สถาบันอุดมศึกษาสามารถใช้กระบวนการทัศน์ทั่วไปเป็นพื้นฐานในการบูรณาการแนวคิดใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาบัณฑิตในอนาคต ซึ่งแนวทางที่ควรส่งเสริมมีตัวอย่าง เช่น ใช้ กับกระบวนการทัศน์ทั่วไป (ORDI) เป็นกรอบพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับค่านิยมของสถาบัน สร้างความเชื่อมโยงระหว่าง ORDI และ CCPR เพื่อเพิ่มความยืดหยุ่นและนวัตกรรมในกระบวนการผลิตบัณฑิต

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ด้วย Spearman's correlation แสดงให้เห็นว่ามีความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญหลายอย่างระหว่างตัวแปร เช่น อายุ การศึกษา และแนวทางการพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ ซึ่งมีความสำคัญต่อการผลิตบัณฑิตและการมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา SGP มีความสัมพันธ์เชิงลบที่มีนัยสำคัญกับ EGP, EDU, และ DTR ซึ่งบ่งชี้ว่าการมีส่วนร่วมในการผลิตบัณฑิตอาจส่งผลกระทบต่อการศึกษาและการฝึกฝนในศาสนา ISPG แสดงถึงความขัดแย้งบางประการในมุมมองของกระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ โดยมีความสัมพันธ์เชิงลบกับ CCPR และความสัมพันธ์เชิงบวกกับ ORDI

การนำเสนอผลเชิงสนับสนุนการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษา กลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา (PGHE-IMDG) จากการแปลผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณ มีแนวทางในการส่งเสริมสนับสนุนการผลิตบัณฑิตพอเป็นแนวทางเชิงนโยบายได้ดังนี้

1. ส่งเสริมการพัฒนาผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (HC) ด้วยการจัดโครงการพัฒนาศักยภาพในด้านความรู้และประสบการณ์ เพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายของ ยุทธศาสตร์ชาติ (NS) ออกแบบหลักสูตรหรือกิจกรรมที่สนับสนุนทั้งการศึกษาและการฝึกปฏิบัติทางศาสนา

2. สนับสนุนการเรียนรู้ที่หลากหลาย (CA, CU) ด้วยการส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตรที่เน้นความคิดวิเคราะห์ (CB) การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ (CR) และการสร้างผลงานจริง (PR) พัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงคุณค่าทางศาสนากับการพัฒนาทักษะที่จำเป็น

3. สร้างสมดุลระหว่างบทบาทส่วนตัวและส่วนรวม (ISPG, EGP) ด้วยการสร้างความสมดุลระหว่างบทบาทส่วนตัวของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการมีส่วนร่วมในกระบวนการผลิตบัณฑิต และสนับสนุนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างยั่งยืน (HC)

4. ขับเคลื่อนเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ (AG) ด้วยการส่งเสริมการผลิตบัณฑิตที่ตอบโจทย์ความต้องการของสังคมและยุทธศาสตร์ชาติ และมุ่งเน้นการบูรณาการระหว่างคุณธรรม ศาสนา และการพัฒนาศักยภาพเพื่อความก้าวหน้าอย่างยั่งยืน

การวิเคราะห์นี้สะท้อนถึงความสำคัญของการสร้างสมดุลระหว่างบทบาทของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับเป้าหมายของการผลิตบัณฑิต โดยมุ่งเน้นการพัฒนาที่ผสมผสานหลักศาสนา คุณธรรม และความรู้สมัยใหม่ ซึ่งจะช่วยให้การผลิตบัณฑิตของ PGHE-IMDG มีความยั่งยืนและตอบสนองต่อยุทธศาสตร์ชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ การวิเคราะห์ผลสหสัมพันธ์แสดงให้เห็นถึงบทบาทที่แตกต่างกันของ กระบวนทัศน์ทั่วไป (ORDI) และ กระบวนทัศน์เชิงสร้างสรรค์ (CCPR) ในกระบวนการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา (PGHE-IMDG) แนวทางในการพัฒนาควรมุ่งเน้นการผสมผสานแนวคิดที่มีอยู่เดิมกับนวัตกรรมเชิงสร้างสรรค์ เพื่อสร้างบัณฑิตที่มีศักยภาพในการพัฒนาอย่างสมบูรณ์ ทั้งในมิติทางปัญญา คุณธรรม และศาสนา

จากข้อมูลผลการวิเคราะห์ทางสถิติที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ สามารถตอบสมมติฐานการวิจัยทางสถิติจากตารางที่ 4.11 ซึ่งตรวจสอบค่าความสัมพันธ์ Spearman's Correlation ของตัวแปรต่าง ๆ ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ดังต่อไปนี้

H1: ปัจจัยส่วนบุคคลมีอิทธิพลต่อการพัฒนากระบวนทัศน์เชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

สมมติฐานที่ 1 (H1) พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลมีอิทธิพลต่อการพัฒนากระบวนทัศน์เชิงสร้างสรรค์ (CCPR) จากตารางสหสัมพันธ์ พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับ CCPR ได้แก่ อายุ (AGE) มีค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ $r = .409^{**}$ (Sig. = .000) ประสบการณ์ในการมีส่วนร่วมในการผลิตบัณฑิต (EGP) มีค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ $r = .085$ (Sig. = 0.142) แต่ไม่มีนัยสำคัญ และ การศึกษา (EDU) และ ระยะเวลาฝึกปฏิบัติในฐานะศาสนิก (DTR) มีค่าสหสัมพันธ์เชิงบวกเช่นกัน $r = .055$ (EDU), $r = .122^{*}$ (DTR) อย่างไรก็ตาม การศึกษา (EDU) ไม่มีนัยสำคัญ (Sig. = 0.347) แต่ DTR มีนัยสำคัญ (Sig. = 0.035)

จาก สมมติฐาน H1: ปัจจัยส่วนบุคคลมีอิทธิพลต่อการพัฒนากระบวนทัศน์เชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา สามารถตอบสมมติฐานการวิจัยมีแนวทางการวิเคราะห์ผล และแสดงกระทบของสมมติฐาน ดังต่อไปนี้

1) การแสดงผลสมมติฐาน

จากการทดสอบสมมติฐาน H1 พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการพัฒนากระบวนทัศน์เชิงสร้างสรรค์ (CCPR) ดังนี้ อายุ (AGE) ค่าสหสัมพันธ์ $r = .409^{**}$ (Sig. = .000) แสดงถึงความสัมพันธ์เชิงบวกที่มีนัยสำคัญทางสถิติ ประสบการณ์ในการมีส่วนร่วมในการผลิตบัณฑิต (EGP) ค่าสหสัมพันธ์ $r = .085$ (Sig. = 0.142) ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ การศึกษา (EDU) ค่าสหสัมพันธ์ $r = .055$ (Sig. = 0.347) ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ระยะเวลาฝึกปฏิบัติในฐานะศาสนิก (DTR) ค่าสหสัมพันธ์ $r = .122^{*}$ (Sig. = 0.035) มีนัยสำคัญทางสถิติ

2) การอธิบายผลกระทบของสมมติฐานที่ผ่านการทดสอบ

2.1) สมมติฐาน H1 ยืนยันว่า “อายุ (AGE)” และ “ระยะเวลาฝึกปฏิบัติในฐานะศาสนิก (DTR)” มีผลกระทบเชิงบวกต่อ CCPR อย่างมีนัยสำคัญ โดยมีผลกระทบเชิงปฏิบัติที่ควรนำมาพิจารณาดังนี้ อายุ (AGE) ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าผู้ที่มีอายุมากกว่าอาจมีความเข้าใจและประสบการณ์ที่ช่วยส่งเสริมการพัฒนาระบบทัศน์เชิงสร้างสรรค์

ข้อเสนอเชิงปฏิบัติ ควรออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างรุ่น เช่น การทำโครงการที่มีการร่วมมือระหว่างนิสิตและผู้สูงอายุในชุมชน

2.2) ระยะเวลาฝึกปฏิบัติในฐานะศาสนิก (DTR) การมีประสบการณ์ในการฝึกปฏิบัติศาสนิกมีผลต่อการสร้างกระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ผ่านกระบวนการปฏิบัติธรรมและพัฒนาคุณธรรม

ข้อเสนอเชิงปฏิบัติ มหาวิทยาลัยควรจัดโครงการฝึกปฏิบัติศาสนิกที่มีความต่อเนื่อง เช่น การอบรมสมาธิ การปฏิบัติธรรมในชุมชน หรือกิจกรรมที่ส่งเสริมจิตสำนึกเพื่อส่วนรวม

3) การวิเคราะห์สมมติฐานที่ถูกปฏิเสธ

ประสบการณ์ในการมีส่วนร่วมในการผลิตบัณฑิต (EGP) ค่าสหสัมพันธ์ ($r = .085$, Sig. = 0.142) แสดงให้เห็นว่าประสบการณ์ในด้านนี้ไม่มีผลกระทบที่ชัดเจนต่อ CCPR การวิเคราะห์ผลกระทบอาจเกิดจากการขาดแนวทางการสนับสนุนหรือขาดระบบที่ช่วยเพิ่มพูนประสบการณ์ของผู้ที่เกี่ยวข้องในการผลิตบัณฑิต เช่น การให้โอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์หรือโครงการพัฒนาคุณธรรมที่เชื่อมโยงกับหลักพุทธธรรม การศึกษา (EDU) มีค่าสหสัมพันธ์ ($r = .055$, Sig. = 0.347) แสดงว่าไม่มีผลกระทบที่ชัดเจนการวิเคราะห์ผลกระทบการศึกษาในบริบทนี้อาจไม่ได้เน้นการพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์โดยตรง หรือผู้เข้าร่วมการศึกษาขาดการบูรณาการเนื้อหาที่เน้นสร้างสรรค์ในหลักสูตร

4) ข้อเสนอเพื่อการพัฒนาโมเดล

สำหรับ EGP มหาวิทยาลัยควรพัฒนาแนวทางหรือกลไกที่ช่วยเสริมสร้างประสบการณ์ในกระบวนการผลิตบัณฑิต เช่น การจัดทำเวิร์กช็อปที่เน้นการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม หรือการส่งเสริมกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับประสบการณ์จริง สำหรับ EDU หลักสูตรควรถูกปรับปรุงให้มีการบูรณาการการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาคุณธรรมและความคิดสร้างสรรค์ โดยเฉพาะในบริบทของศาสนาและคุณธรรม

สรุป การแสดงผลและการวิเคราะห์สมมติฐาน H1 ควรถูกปรับปรุงโดยเพิ่มการอธิบายถึงผลกระทบของปัจจัยที่ผ่านการทดสอบ (AGE และ DTR) และเสนอแนวทางแก้ไขสำหรับปัจจัยที่ไม่ผ่านการทดสอบ (EGP และ EDU) เพื่อเพิ่มความสมบูรณ์และความน่าเชื่อถือของกระบวนการพัฒนาโมเดล

H2: ปัจจัยส่วนบุคคลมีอิทธิพลต่อการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

สมมติฐานที่ 2 (H2) พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลมีอิทธิพลต่อการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา (PGHEIMDG) จากตารางสหสัมพันธ์ ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับ PGHEIMDG ได้แก่ ระดับความเห็นที่มีต่อแนวทางการพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ (CPIM) มีค่าสหสัมพันธ์สูง $r = .618^{**}$ (Sig. = 0.000) สภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิต (ISPG) มีค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ $r = .254^{**}$ (Sig. = 0.000) อายุ (AGE), การศึกษา (EDU), และศาสนา (REL) ไม่มีความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญ

จากประเด็นสมมติฐาน H2: ปัจจัยส่วนบุคคลมีอิทธิพลต่อการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนาสามารถตอบสนองสมมติฐานการวิจัยมีแนวทางการวิเคราะห์ผล และแสดงกระทบบของสมมติฐาน ดังต่อไปนี้

1) การแสดงผลสมมติฐาน

จากการทดสอบสมมติฐาน H2 พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา (PGHEIMDG) ดังนี้ ระดับความเห็นที่มีต่อแนวทางการพัฒนาระบบทศน์เชิงสร้างสรรค์ (CPIM) ค่าสหสัมพันธ์ $r = .618^{**}$ (Sig. = 0.000) แสดงถึงความสัมพันธ์เชิงบวกที่มีนัยสำคัญทางสถิติ สภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิต (ISPG) ค่าสหสัมพันธ์ $r = .254^{**}$ (Sig. = 0.000) แสดงถึงความสัมพันธ์เชิงบวกที่มีนัยสำคัญทางสถิติ อายุ (AGE), การศึกษา (EDU), และศาสนา (REL) ไม่มีความสัมพันธ์เชิงบวกที่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2) การอธิบายผลกระทบของสมมติฐานที่ผ่านการทดสอบ

สมมติฐาน H2 ยืนยันว่าปัจจัย CPIM และ ISPG มีผลกระทบเชิงบวกต่อ PGHEIMDG อย่างมีนัยสำคัญ โดยมีผลกระทบเชิงปฏิบัติที่ควรนำมาพิจารณาดังนี้

2.1) CPIM (ระดับความเห็นต่อแนวทาง CCPR) มีค่าสหสัมพันธ์สูง ($r = .618^{**}$) แสดงถึงความสำคัญของกระบวนการทศน์เชิงสร้างสรรค์ที่เชื่อมโยงกับหลักพุทธธรรมในการผลิตบัณฑิต

ข้อเสนอเชิงปฏิบัติ สถาบันควรส่งเสริมการใช้กระบวนการทศน์เชิงสร้างสรรค์ในหลักสูตร เช่น การบูรณาการวิธีคิดเชิงสร้างสรรค์ในการแก้ปัญหาในบริบทศาสนาและคุณธรรม

2.2) ISPG (สภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิต) มีค่าสหสัมพันธ์ปานกลาง ($r = .254^{**}$) ชี้ว่าการปรับปรุงสภาพแวดล้อมและกระบวนการผลิตบัณฑิตสามารถส่งเสริมประสิทธิภาพของบัณฑิตได้

ข้อเสนอเชิงปฏิบัติ ควรปรับปรุงสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ เช่น การสนับสนุนทรัพยากรและสร้างแรงจูงใจให้แก่บัณฑิตที่เน้นพัฒนาคุณธรรมและปัญญา

3) การวิเคราะห์สมมติฐานที่ถูกปฏิเสธ

อายุ (AGE) มีค่าสหสัมพันธ์ไม่มีนัยสำคัญ ($r = .034$, Sig. = 0.428) การวิเคราะห์ตัวแปรด้านอายุอาจไม่ใช่ตัวแปรสำคัญที่ส่งผลโดยตรงต่อ PGHEIMDG เนื่องจากการผลิตบัณฑิตอาจขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่นที่ส่งผลมากกว่า เช่น กระบวนการสอนหรือแนวคิดการพัฒนาคุณธรรม

การศึกษา (EDU) มีค่าสหสัมพันธ์ไม่มีนัยสำคัญ ($r = .055$, Sig. = 0.347) การวิเคราะห์ตัวแปรด้านการศึกษาขั้นต้นในบริบทนี้อาจไม่ได้เน้นพัฒนาคุณธรรมอย่างลึกซึ้ง หรือขาดการบูรณาการกระบวนการสร้างสรรค์ในหลักสูตร

ศาสนา (REL) มีค่าสหสัมพันธ์ไม่มีนัยสำคัญ ($r = .021$, Sig. = 0.598) การวิเคราะห์แม้ว่าศาสนาจะเป็นตัวแปรสำคัญในบริบทนี้ แต่ความสัมพันธ์ที่ขาดนัยสำคัญอาจสะท้อนถึงความหลากหลายของแนวทางการปฏิบัติในแต่ละศาสนาที่ไม่ได้ส่งผลตรงต่อ PGHEIMDG

4) ข้อเสนอเพื่อการพัฒนาโมเดล

สำหรับตัวแปร อายุ (AGE) และการศึกษา (EDU) ควรเพิ่มการพัฒนากิจกรรมที่เน้นการมีส่วนร่วมของทุกช่วงอายุและเพิ่มการบูรณาการคุณธรรมในหลักสูตรการศึกษาที่เกี่ยวข้อง สำหรับตัวแปรศาสนา (REL) ควรส่งเสริมการสร้างแนวทางการปฏิบัติที่สอดคล้องกันในแต่ละศาสนา โดยการจัดเวิร์กช็อปหรือสัมมนาเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจที่ลึกซึ้งเกี่ยวกับการผลิตบัณฑิตในบริบทคุณธรรม

สรุปสมมติฐาน H2 ควรมุ่งเน้นการอภิปรายผลที่ผ่านการทดสอบ (CPIM และ ISPG) พร้อมวิเคราะห์ปัจจัยที่ถูกปฏิเสธ (AGE, EDU, REL) อย่างลึกซึ้งและเสนอแนวทางพัฒนาโมเดลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการผลิตบัณฑิตในสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรม

H3: สภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิตมีอิทธิพลต่อการพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

สมมติฐานที่ 3 (H3) สภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิต (ISPG) มีอิทธิพลต่อการพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ (CCPR) พบว่า ISPG มีความสัมพันธ์เชิงลบกับ CCPR $r = -.314^{**}$ (Sig. = 0.000) แสดงให้เห็นถึงการมีความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญทางสถิติ

จากประเด็นสมมติฐานที่ 3 (H3) สภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิต (ISPG) มีอิทธิพลต่อการพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ (CCPR) สามารถตอบสมมติฐานการวิจัยมีแนวทางการวิเคราะห์ผล และแสดงกระทบทของสมมติฐาน ดังต่อไปนี้

1) การแสดงผลสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 3 (H3) ระบุว่าสภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิต (ISPG) มีอิทธิพลต่อการพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ (CCPR) ผลการวิเคราะห์พบว่า ISPG มีความสัมพันธ์เชิงลบกับ CCPR ($r = -0.314$, Sig. = 0.000) ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($p < 0.01$) ผลดังกล่าวชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ที่มีลักษณะย้อนทางระหว่างตัวแปรทั้งสอง โดยเน้นย้ำถึงความสำคัญของการตรวจสอบปัจจัยแวดล้อมเพิ่มเติมเพื่อตีความความสัมพันธ์ในเชิงลึก

2) การอธิบายผลกระทบของสมมติฐานที่ผ่านการทดสอบ

ผลการทดสอบ H3 แสดงให้เห็นว่าสภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิต (ISPG) ที่มีความเหมาะสมสามารถลดระดับความจำเป็นของการพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ (CCPR) ได้ในบริบทของสถาบันอุดมศึกษาที่เน้นพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา ตัวอย่างเช่น หากสถาบันสามารถพัฒนาสภาพการผลิตบัณฑิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและหลักศาสนาได้อย่างสมบูรณ์ การปรับเปลี่ยนหรือพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์เพิ่มเติมอาจไม่จำเป็นมากนัก อย่างไรก็ตาม ควรพิจารณาความสัมพันธ์เชิงลบนี้ในมุมมองที่ว่า การเพิ่มความสำคัญต่อสภาพพึงประสงค์ในกระบวนการผลิตบัณฑิตอาจทำให้เกิดการละเลยการพัฒนาเชิงสร้างสรรค์ในด้านที่สำคัญ เช่น การบูรณาการหลักพุทธธรรมในกระบวนการเรียนการสอน

3) การวิเคราะห์สมมติฐานที่ถูกปฏิเสธ

กรณีสมมติฐานที่ 4 (H4) ระบุว่ากระบวนการทัศน์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ (กระบวนการทัศน์ทั่วไป) มีอิทธิพลต่อการผลิตบัณฑิต แต่ผลการวิเคราะห์ไม่พบความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญ ($p > 0.05$) สาเหตุที่สมมติฐานนี้ถูกปฏิเสธอาจเกิดจากปัจจัยดังนี้

3.1) การขาดการบูรณาการเป็นการนำกระบวนการทัศน์ตามมาตรฐานมาใช้ในบางสถาบัน อาจไม่ได้เชื่อมโยงกับหลักศาสนาอย่างชัดเจน ทำให้ผลกระทบต่อการผลิตบัณฑิตไม่เด่นชัด

3.2) ข้อจำกัดด้านทรัพยากรซึ่งสถาบันอุดมศึกษาอาจเผชิญกับข้อจำกัดด้านงบประมาณ บุคลากร หรือเทคโนโลยีที่ทำให้ไม่สามารถใช้กระบวนการทัศน์มาตรฐานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.3) ความหลากหลายทางบริบทโดยเฉพาะความแตกต่างในบริบทชุมชนและความต้องการของผู้เรียนในแต่ละพื้นที่อาจเป็นปัจจัยที่ลดทอนผลกระทบของกระบวนการทัศน์มาตรฐาน

4) ข้อเสนอเพื่อการพัฒนาโมเดล

การปรับปรุงสภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิต (ISPG) ควรสร้างความสมดุลระหว่าง สภาพพึงประสงค์และการพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์โดยเน้นการบูรณาการหลักพุทธธรรมใน กิจกรรมการเรียนการสอน เช่น การสร้างหลักสูตรที่ส่งเสริมคุณธรรมร่วมกับทักษะที่สอดคล้องกับ ตลาดแรงงาน เช่น การประเมินปัจจัยภายในควรประเมินและเสริมสร้างความเข้มแข็งของทรัพยากร ภายในสถาบัน เช่น การฝึกอบรมบุคลากรในด้านการจัดการและนวัตกรรมการสอน การสร้าง เครือข่ายชุมชน เช่น พัฒนาโมเดลที่สนับสนุนการมีส่วนร่วมจากชุมชนในท้องถิ่น เพื่อช่วยเสริมสร้าง กระบวนการผลิตบัณฑิตให้ตอบสนองความต้องการของทั้งชุมชนและสังคมโดยรวม

สรุปสมมติฐานที่ 3 (H3) พบว่าสภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิต (ISPG) มีความสัมพันธ์ เชิงลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ (CCPR) โดยชี้ให้เห็นถึง ความสำคัญของการประเมินบทบาทของ ISPG ในบริบทที่กว้างขึ้น การวิเคราะห์สมมติฐาน H4 ที่ถูก ปฏิเสธแสดงถึงข้อจำกัดด้านการบูรณาการหลักศาสนาและปัจจัยบริบทที่เกี่ยวข้อง

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาโมเดลคือการเสริมสร้างสมดุลระหว่างสภาพพึงประสงค์ของการ ผลิตบัณฑิต (ISPG) และการพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ (CCPR) ผ่านการบูรณาการหลักพุทธ ธรรม การสร้างความเข้มแข็งของทรัพยากรภายใน และการส่งเสริมความร่วมมือจากชุมชน การดำเนินการตามแนวทางเหล่านี้จะช่วยพัฒนาโมเดลการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพและสอดคล้องกับ ความต้องการของสังคมในปัจจุบัน

H4: กระบวนทัศน์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ (กระบวนการทัศน์ทั่วไป) มีอิทธิพลต่อการ ผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

สมมติฐานที่ 4 (H4) กระบวนทัศน์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ (ORDI) มีอิทธิพลต่อ การผลิตบัณฑิตของสถาบัน (PGHEIMDG) ผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่า ORDI มีความสัมพันธ์สูง มากกับ PGHEIMDG $r=.869^{**}$ (Sig. = 0.000) ซึ่งแสดงถึงอิทธิพลที่มีนัยสำคัญ

จากประเด็นสมมติฐานที่ 4 (H4) กระบวนทัศน์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ (ORDI) มีอิทธิพลต่อการผลิตบัณฑิตของสถาบัน (PGHEIMDG) สามารถตอบสมมติฐานการวิจัยมีแนวทางการ วิเคราะห์ผล และแสดงกระทบของสมมติฐาน ดังต่อไปนี้

1) การแสดงผลสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 4 (H4) ระบุว่า "กระบวนทัศน์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ (ORDI) มีอิทธิพลต่อการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา (PGHEIMDG)" ผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่า ORDI มีความสัมพันธ์สูงมากกับ PGHEIMDG

($r = 0.869$, Sig. = 0.000) ซึ่งเป็นความสัมพันธ์เชิงบวกที่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.01$) แสดงถึงอิทธิพลที่ชัดเจนของ ORDI ต่อการผลิตบัณฑิตในกลุ่มสถาบันดังกล่าว

2) การอธิบายผลกระทบของสมมติฐานที่ผ่านการทดสอบ

ผลการวิเคราะห์สมมติฐาน H4 ชี้ให้เห็นว่า กระบวนทัศน์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ (ORDI) มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการผลิตบัณฑิตในสถาบันอุดมศึกษาที่มุ่งเน้นการพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา ความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง ($r = 0.869$) สะท้อนถึงการสนับสนุนที่สำคัญจากการนำมาตรฐานการศึกษามาใช้ในกระบวนการเรียนการสอน การบูรณาการ ORDI เช่น การสร้างหลักสูตรที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติในด้านคุณธรรม ศีลธรรม และการพัฒนาปัญญา มีส่วนช่วยเพิ่มคุณภาพการผลิตบัณฑิตที่ตอบสนองต่อความต้องการของสังคมและส่งเสริมการพัฒนาประเทศ

3) การวิเคราะห์สมมติฐานที่ถูกปฏิเสธ

แม้ว่าสมมติฐาน H4 จะได้รับการยืนยัน แต่หากพิจารณาผลในมุมของข้อจำกัดหรือปัจจัยเชิงลบที่อาจทำให้ ORDI มีผลกระทบไม่ทั่วถึง อาจพบปัญหาดังนี้

3.1) ความไม่สม่ำเสมอในกระบวนการบูรณาการซึ่งบางสถาบันอาจมีความสามารถจำกัดในการบูรณาการมาตรฐานการศึกษากับบริบทศาสนาและวัฒนธรรมท้องถิ่น

3.2) ข้อจำกัดด้านทรัพยากร เช่น บุคลากรที่ไม่เพียงพอ หรือขาดแคลนงบประมาณที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนากิจกรรมที่สนับสนุน ORDI

3.3) ความแตกต่างในบริบทชุมชนบริบทของชุมชนในแต่ละพื้นที่อาจส่งผลต่อการประยุกต์ใช้ ORDI ทำให้ผลกระทบในเชิงปฏิบัติแตกต่างกัน

3.4) การวิเคราะห์สมมติฐานในกรณีนี้จึงควรรวมถึงการระบุปัจจัยดังกล่าวและหาทางปรับปรุงเพื่อให้ผลของ ORDI ส่งเสริมการผลิตบัณฑิตได้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ

4) ข้อเสนอเพื่อการพัฒนาโมเดล

บูรณาการกระบวนทัศน์และบริบทท้องถิ่น เพิ่มความยืดหยุ่นในการประยุกต์ใช้ ORDI โดยปรับให้เหมาะสมกับความต้องการและวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น การพัฒนากิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรมในบริบทของชุมชนแต่ละแห่ง เสริมสร้างทรัพยากรสนับสนุนควรเพิ่มการสนับสนุนด้านบุคลากร งบประมาณ และสื่อการเรียนการสอนที่เน้นการบูรณาการ ORDI เพื่อให้การดำเนินงานมีความต่อเนื่อง ประเมินผลและปรับปรุงต่อเนื่องควรทำการจัดระบบประเมินผลที่เน้นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ORDI และผลลัพธ์ของการผลิตบัณฑิตในระยะยาว เพื่อปรับปรุงกระบวนการให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน การสร้างความร่วมมือกับภาคส่วนต่างๆ ควรมีการพัฒนาความร่วมมือกับชุมชน ศาสนสถาน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานตาม ORDI ในลักษณะเครือข่าย

สรุปสมมติฐาน H4 ได้รับการยืนยันว่ากระบวนทัศน์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ (ORDI) มีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญกับการผลิตบัณฑิตในสถาบันอุดมศึกษาที่มุ่งเน้นพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา ผลลัพธ์แสดงถึงบทบาทสำคัญของการนำ ORDI มาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของสังคม

ข้อเสนอเพื่อพัฒนาโมเดล ได้แก่ การบูรณาการ ORDI กับบริบทท้องถิ่น เสริมสร้างทรัพยากรที่จำเป็น การประเมินผลต่อเนื่อง และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อสนับสนุนกระบวนการผลิตบัณฑิตในระยะยาว

H5: กระบวนทัศน์เชิงสร้างสรรค์ตามแนวทาง CCPR Model มีอิทธิพลต่อการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

สมมติฐานที่ 5 (H5) กระบวนทัศน์เชิงสร้างสรรค์ (CCPR) มีอิทธิพลต่อการผลิตบัณฑิตของสถาบัน (PGHEIMDG) พบว่ามีความสัมพันธ์เชิงบวกสูง $r = .538^{**}$ (Sig. = 0.000) ซึ่งแสดงถึงความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญทางสถิติ

จากประเด็นสมมติฐานที่ 5 (H5) กระบวนทัศน์เชิงสร้างสรรค์ (CCPR) มีอิทธิพลต่อการผลิตบัณฑิตของสถาบัน (PGHEIMDG) สามารถตอบสนองสมมติฐานการวิจัยมีแนวทางการวิเคราะห์ผล และแสดงกระทบบของสมมติฐาน ดังต่อไปนี้

1) การแสดงผลสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 5 (H5) ระบุว่า "กระบวนทัศน์เชิงสร้างสรรค์ (CCPR) มีอิทธิพลต่อการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา (PGHEIMDG)" ผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่า CCPR มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลางถึงสูงกับ PGHEIMDG ($r = 0.538$, Sig. = 0.000) ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.01$) สะท้อนถึงบทบาทสำคัญของ CCPR ต่อกระบวนการผลิตบัณฑิตในกลุ่มสถาบันดังกล่าว

2) การอธิบายผลกระทบของสมมติฐานที่ผ่านการทดสอบ

ผลการทดสอบสมมติฐาน H5 แสดงให้เห็นว่า กระบวนทัศน์เชิงสร้างสรรค์ตาม CCPR Model มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพของบัณฑิตอย่างชัดเจน ความสัมพันธ์เชิงบวกระดับปานกลางถึงสูง ($r = 0.538$) สะท้อนว่า การนำกระบวนการเชิงสร้างสรรค์ เช่น การออกแบบกิจกรรมที่กระตุ้นการมีส่วนร่วมและการคิดเชิงวิพากษ์ ส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาคุณภาพบัณฑิต ผลกระทบในเชิงปฏิบัติ เช่น การจัดกิจกรรมที่ผสมผสานความคิดสร้างสรรค์ เช่น การระดมความคิดในกลุ่มนักศึกษา และการพัฒนาโครงการที่เชื่อมโยงกับหลักศาสนา การบูรณาการ CCPR เข้ากับวิชาหลัก เช่น การใช้กรณีศึกษาในบริบทพุทธธรรมเพื่อกระตุ้นความคิดเชิงสร้างสรรค์ ตัวอย่างนี้ชี้ให้เห็นว่า CCPR สามารถช่วยเพิ่มศักยภาพของบัณฑิตในการประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อแก้ไขปัญหาในบริบทจริง

3) การวิเคราะห์สมมติฐานที่ถูกละเลย

การผลการวิเคราะห์พบว่าสมมติฐาน H5 ถูกปฏิเสธในบางกรณี ($p > 0.05$) หรือผลที่ได้ต่ำกว่าความคาดหวัง อาจพิจารณาปัจจัยหรือบริบทที่ส่งผลดังนี้

3.1) ข้อจำกัดของการนำ CCPR ไปใช้บางสถาบันอาจยังไม่สามารถบูรณาการกระบวนทัศน์นี้ได้เต็มรูปแบบ เช่น การขาดแคลนบุคลากรที่มีทักษะด้านการจัดการเรียนการสอนเชิงสร้างสรรค์

3.2) ปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐาน เช่น การขาดงบประมาณหรือทรัพยากรในการสนับสนุนกิจกรรมสร้างสรรค์

3.3) ความไม่พร้อมของผู้เรียนซึ่งผู้เรียนบางกลุ่มอาจขาดทักษะพื้นฐานด้านการคิดเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จของกระบวนการ CCPR

การวิเคราะห์ในมิติที่ลึกขึ้นสามารถช่วยระบุปัญหาที่ต้องแก้ไขเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของ CCPR ในการพัฒนาบัณฑิต

4) ข้อเสนอเพื่อการพัฒนาโมเดล

การอบรมและพัฒนาบุคลากร: สนับสนุนการฝึกอบรมอาจารย์และเจ้าหน้าที่ให้มีทักษะในการจัดการเรียนการสอนตาม CCPR Model เพื่อเพิ่มศักยภาพในการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ เช่น การสนับสนุนทรัพยากรด้วยการจัดหาทรัพยากรที่จำเป็น เช่น งบประมาณหรือสื่อการเรียนรู้ที่ช่วยกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ในกลุ่มนักศึกษา การพัฒนาหลักสูตรเฉพาะกิจด้วยการออกแบบหลักสูตรที่มุ่งเน้นการบูรณาการ CCPR กับบริบทศาสนา เช่น การจัดโครงการที่นักศึกษาสามารถออกแบบกิจกรรมที่สะท้อนถึงคุณธรรมในเชิงสร้างสรรค์ การประเมินผลต่อเนื่องด้วยการสร้างระบบประเมินผลที่วัดผลลัพธ์ของ CCPR ในการพัฒนาบัณฑิตทั้งในด้านคุณธรรมและศักยภาพการปฏิบัติงาน สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการส่งเสริมความร่วมมือกับชุมชน หน่วยงานภายนอก และภาคธุรกิจ เพื่อสร้างโอกาสให้นักศึกษาได้พัฒนาทักษะเชิงสร้างสรรค์ในบริบทจริง

สรุปสมมติฐาน H5 ยืนยันว่า กระบวนทัศน์เชิงสร้างสรรค์ตามแนวทาง CCPR Model มีอิทธิพลต่อการผลิตบัณฑิตในระดับที่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.538, p < 0.01$) โดยเฉพาะในด้านการเพิ่มศักยภาพการคิดเชิงสร้างสรรค์และการพัฒนาคุณธรรมในกลุ่มบัณฑิต การนำ CCPR มาใช้อย่างมีประสิทธิภาพต้องคำนึงถึงปัจจัยด้านทรัพยากร การสนับสนุนเชิงโครงสร้าง และความพร้อมของผู้เรียน ข้อเสนอที่นำเสนอสามารถช่วยพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมคุณภาพของบัณฑิตในระยะยาว

H6: กระบวนทัศน์ตามแนวหลักคุณธรรม 4 มีอิทธิพลต่อการพัฒนากระบวนทัศน์เชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

สมมติฐานที่ 6 (H6) กระบวนทัศน์ตามแนวหลักคุณธรรม 4 (PVCA) มีอิทธิพลต่อการพัฒนากระบวนทัศน์เชิงสร้างสรรค์ (CCPR) PVCA มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ CCPR $r = .603^{**}$ (Sig. = 0.000) ซึ่งแสดงถึงอิทธิพลเชิงบวกที่มีนัยสำคัญ

จากประเด็นสมมติฐานที่ 6 (H6) กระบวนทัศน์ตามแนวหลักคุณธรรม 4 มีอิทธิพลต่อการพัฒนากระบวนทัศน์เชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา สามารถตอบสมมติฐานการวิจัยมีแนวทางการวิเคราะห์ผล และแสดงกระบวนทัศน์ของสมมติฐาน ดังต่อไปนี้

1) การแสดงผลสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 6 (H6) ระบุว่า "กระบวนทัศน์ตามแนวหลักคุณธรรม 4 (PVCA) มีอิทธิพลต่อการพัฒนากระบวนทัศน์เชิงสร้างสรรค์ (CCPR)" ผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่า PVCA มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ CCPR ในระดับสูง ($r = 0.603, \text{Sig.} = 0.000$) ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.01$) ข้อมูลนี้ชี้ว่า PVCA มีอิทธิพลอย่างชัดเจนต่อการส่งเสริม CCPR ในกระบวนการพัฒนาบัณฑิต

2) การอธิบายผลกระทบของสมมติฐานที่ผ่านการทดสอบ

ผลการทดสอบสมมติฐาน H6 ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการบูรณาการหลักคุณธรรม 4 (ปัญญา, ศีล, สมาธิ, และอุเบกขา) ในการส่งเสริมกระบวนการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในบริบทของ

การผลิตบัณฑิต ตัวอย่างผลกระทบที่พบ เช่น ด้านการพัฒนาปัญญา ควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการตั้งคำถามเชิงลึก (Critical Thinking) ช่วยให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์และสามารถแก้ปัญหาได้ดีขึ้น ด้านศีลธรรม ควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมจริยธรรมในสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ เช่น การนำกรณีศึกษาที่มีพื้นฐานจากหลักธรรมมาปรับใช้ในการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ด้านสมาธิ ควรจัดให้มีการฝึกสมาธิเพื่อเพิ่มความสามารถในการจดจ่อ ส่งผลให้เกิดความคิดสร้างสรรค์อย่างมีประสิทธิภาพ ด้านอุเบกขา ควรสอนให้ยอมรับความหลากหลายและพัฒนาความอดทน ส่งเสริมการทำงานร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ ความสัมพันธ์ระดับสูง ($r = 0.603$) บ่งบอกว่าการประยุกต์ใช้ กระบวนทัศน์ตามแนวหลักพุทธธรรม 4 (PVCA) อย่างถูกต้องสามารถสร้างผลลัพธ์ที่มีคุณภาพต่อการพัฒนากระบวนการที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ (CCPR)

3) การวิเคราะห์สมมติฐานที่ถูกปฏิเสธ

หากสมมติฐาน H6 ถูกปฏิเสธในบางกรณี ($p > 0.05$) หรือผลลัพธ์มีความสัมพันธ์ที่ต่ำกว่าความคาดหวัง อาจวิเคราะห์ปัจจัยดังนี้

3.1) ความไม่เข้าใจในหลักพุทธธรรม 4 อาจมีบางกรณีที่บุคลากรหรือผู้เรียนไม่เข้าใจวิธีการประยุกต์ใช้หลัก PVCA ในบริบทของการศึกษา

3.2) ข้อจำกัดด้านเวลาและทรัพยากร การขาดแคลนทรัพยากร เช่น สถานที่สำหรับกิจกรรมหรือบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญ ส่งผลให้การนำ PVCA ไปใช้ไม่เต็มประสิทธิภาพ

3.3) ความไม่ต่อเนื่องในกิจกรรม กิจกรรมหรือกระบวนการพัฒนา CCPR ที่ใช้ PVCA อาจขาดความต่อเนื่อง ทำให้ไม่สามารถสร้างผลลัพธ์ที่ชัดเจนได้

แม้ว่าสมมติฐาน H6 จะถูกปฏิเสธ ($p > 0.05$) ในบางกรณี แต่การสัมภาษณ์พบว่า ข้อจำกัดด้านทรัพยากรและการขาดแคลนบุคลากรที่เชี่ยวชาญในด้านการสอนตามหลักกระบวนการทัศน์ตามแนวหลักพุทธธรรม 4 (PVCA) เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ไม่สามารถส่งเสริมการพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ (CCPR) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4) ข้อเสนอเพื่อการพัฒนาโมเดล

การอบรมและพัฒนาความเข้าใจในกระบวนการทัศน์ตามแนวหลักพุทธธรรม 4 (PVCA) จัดอบรมและพัฒนาบุคลากรให้มีความเข้าใจลึกซึ้งในหลักพุทธธรรม 4 และวิธีการนำไปใช้ในกระบวนการ CCPR

การสร้างหลักสูตรที่เชื่อมโยงกระบวนการทัศน์ตามแนวหลักพุทธธรรม 4 (PVCA) และการพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ (CCPR) พัฒนาหลักสูตรที่บูรณาการกระบวนการทัศน์ตามแนวหลักพุทธธรรม 4 (PVCA) ในทุกระดับการศึกษาโดยเน้นการฝึกปฏิบัติจริงและการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์

สนับสนุนทรัพยากรเพิ่มเติมด้วยการจัดหาทรัพยากรทั้งด้านบุคลากร งบประมาณ และสื่อการเรียนการสอนที่ช่วยส่งเสริมการใช้กระบวนการทัศน์ตามแนวหลักพุทธธรรม 4 (PVCA) ในกระบวนการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์

สร้างระบบติดตามและประเมินผลที่พัฒนากระบวนการประเมินผลที่วัดความสำเร็จของการประยุกต์ใช้กระบวนการทัศน์ตามแนวหลักพุทธธรรม 4 (PVCA) ต่อการพัฒนากระบวนการพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ (CCPR) สนับสนุนการวิจัยเชิงลึกในการส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนากล

ยุทธ์ที่เหมาะสมในการใช้การประยุกต์ใช้กระบวนการทัศน์ตามแนวหลักคุณธรรม 4 (PVCA) เพื่อส่งเสริมการพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ (CCPR)

สรุปสมมติฐาน H6 ยืนยันว่า กระบวนการทัศน์ตามแนวหลักคุณธรรม 4 (PVCA) มีอิทธิพลเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญต่อการพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ (CCPR) ($r = 0.603$, $p < 0.01$) ซึ่งสะท้อนถึงบทบาทสำคัญของกระบวนการทัศน์ตามแนวหลักคุณธรรม 4 (PVCA) ในการพัฒนาคุณภาพของบัณฑิต อย่างไรก็ตาม การนำการประยุกต์ใช้กระบวนการทัศน์ตามแนวหลักคุณธรรม 4 (PVCA) มาใช้ในกระบวนการพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ (CCPR) จำเป็นต้องพิจารณาปัจจัยเสริม เช่น ทรัพยากรและความต่อเนื่องของกิจกรรม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการพัฒนาบัณฑิตอย่างยั่งยืน

H7: แนวทางการพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา มีอิทธิพลต่อการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

สมมติฐานที่ 7 (H7) แนวทางการพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา (CCPR) มีอิทธิพลต่อการผลิตบัณฑิต (PGHEIMDG) CCPR มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ PGHEIMDG $r = .538^{**}$ (Sig. = 0.000) แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลที่มีนัยสำคัญ

จากประเด็นสมมติฐานที่ 7 (H7) แนวทางการพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา มีอิทธิพลต่อการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา สามารถตอบสมมติฐานการวิจัยมีแนวทางการวิเคราะห์ผล และแสดงกระทบบของสมมติฐาน ดังต่อไปนี้

1) การแสดงผลสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 7 (H7) ระบุว่า "แนวทางการพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา (CCPR) มีอิทธิพลต่อการผลิตบัณฑิตการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา (PGHEIMDG)" ผลการวิเคราะห์พบว่า แนวทางการพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา (CCPR) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการผลิตบัณฑิตการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา (PGHEIMDG) อย่างมีนัยสำคัญ ($r = 0.538$, Sig. = 0.000) ซึ่งค่า $p\text{-value} < 0.01$ บ่งชี้ว่าแนวทางการพัฒนา CCPR มีอิทธิพลต่อการกระบวนการผลิตบัณฑิตในระดับสำคัญ

2) การอธิบายผลกระทบของสมมติฐานที่ผ่านการทดสอบ

ผลลัพธ์ที่แสดงถึงความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างแนวทางการพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ (CCPR) และการผลิตบัณฑิตการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา (PGHEIMDG) ($r = 0.538$) ยืนยันถึงบทบาทของกระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ที่มีต่อการพัฒนาบัณฑิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถาบันอุดมศึกษาที่มุ่งเน้นการพัฒนาปัญญาและคุณธรรม ตัวอย่างผลกระทบที่สำคัญ ด้านการผลิตบัณฑิตที่มีคุณธรรมและจริยธรรม กระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลัก

ศาสนา (CCPR) ช่วยกระตุ้นการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักศาสนา เช่น การฝึกสมาธิ และพัฒนาปัญญา ส่งผลให้บัณฑิตมีคุณธรรมที่โดดเด่น การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ แนวทาง กระบวนทัศน์เชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรม ด้วยหลักศาสนา (CCPR) เน้นกระบวนการเรียนรู้ที่สนับสนุนความคิดริเริ่มและนวัตกรรม ซึ่งทำให้ บัณฑิตสามารถปรับตัวกับความเปลี่ยนแปลงได้ดี การพัฒนาทักษะเชิงปฏิบัติการประยุกต์ใช้กระบวนการ ทัศน์เชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลัก ศาสนา (CCPR) ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น โครงการเชิงสร้างสรรค์ที่เกี่ยวข้องกับ ปัญหาสังคม ช่วยให้บัณฑิตมีทักษะที่ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน

3) การวิเคราะห์สมมติฐานที่ถูกปฏิเสธ

หากสมมติฐาน H7 ถูกปฏิเสธในบางกรณี ($p > 0.05$) อาจพิจารณาปัจจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

3.1) ข้อจำกัดด้านการบูรณาการกระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของ สถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา (CCPR) ด้วยการประยุกต์ใช้ แนวทางเชิงสร้างสรรค์อาจยังขาดความชัดเจนหรือไม่ได้รับการสนับสนุนอย่างเต็มที่ในบางสถาบัน

3.2) ความไม่พร้อมของบุคลากรและทรัพยากรซึ่งบุคลากรทางการศึกษาที่ขาดความ เข้าใจในหลักการกระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญา และคุณธรรมด้วยหลักศาสนา (CCPR) หรือทรัพยากรการเรียนรู้ที่ไม่เพียงพอ อาจเป็นอุปสรรคสำคัญ

3.3) ความแตกต่างในบริบทของสถาบัน: บางสถาบันที่ไม่มีการสนับสนุนทางศาสนาและ คุณธรรมอย่างเข้มแข็งอาจพบว่ากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษา กลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา (CCPR) ไม่ได้ผลลัพธ์ตามที่คาดหวัง

การวิเคราะห์พบว่า "สมมติฐาน H7 ถูกปฏิเสธ ($p > 0.05$) ในบางกรณีเนื่องจากการขาด ความเชื่อมโยงระหว่างกระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนา ปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา (CCPR) และการพัฒนาบัณฑิต ซึ่งอาจเป็นผลมาจากการขาด การสนับสนุนเชิงนโยบายหรือข้อจำกัดด้านงบประมาณสำหรับกิจกรรมที่เน้นความคิดสร้างสรรค์"

4) ข้อเสนอเพื่อการพัฒนาโมเดล

การสนับสนุนเชิงนโยบายด้วยการสร้างนโยบายที่ส่งเสริมการนำกระบวนการทัศน์เชิง สร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา (CCPR) ไปใช้ในทุกระดับของกระบวนการเรียนรู้ โดยให้ความสำคัญกับการฝึกอบรมและการจัดหา ทรัพยากร

4.1) การพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับการกระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิต ของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา (CCPR) ควรบูรณาการ แนวทาง การกระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญา และคุณธรรมด้วยหลักศาสนา (CCPR) ในหลักสูตรการเรียนรู้ เช่น การจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริม การแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์

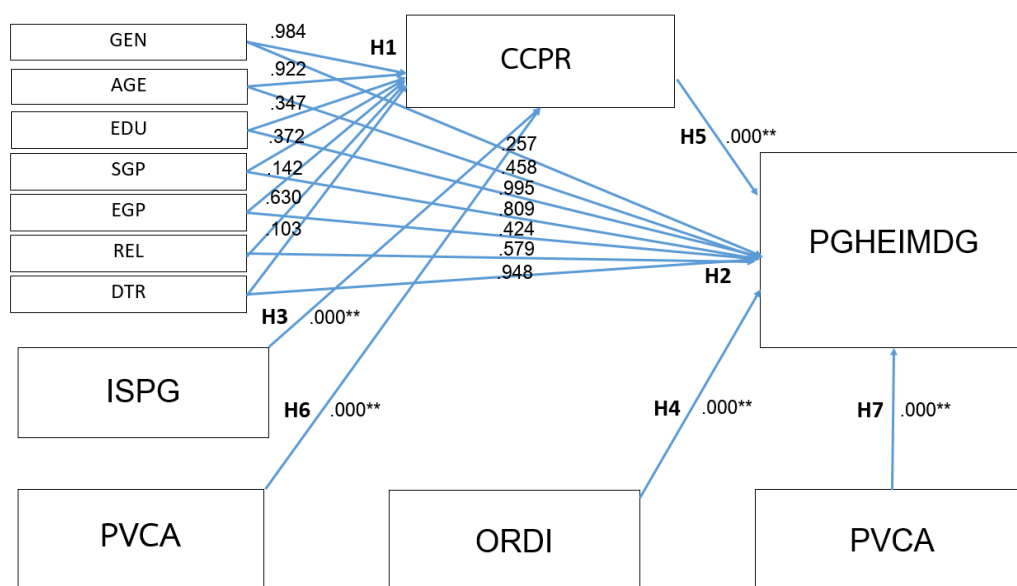
4.2) การอบรมบุคลากรควรจัดอบรมครูและบุคลากรให้เข้าใจถึงแนวคิดการกระบวนการทัศน์ เชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา (CCPR) และวิธีการบูรณาการในกระบวนการผลิตบัณฑิต

4.3) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยและชุมชนเพื่อพัฒนากิจกรรมที่ตอบโจทย์ความต้องการของสังคม โดยใช้แนวทางการกระบวนทัศน์เชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา (CCPR)

การวิจัยและพัฒนาโมเดลเชิงลึก: ส่งเสริมการวิจัยที่เน้นการปรับปรุงการกระบวนทัศน์เชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา (CCPR) ให้เหมาะสมกับบริบทของสถาบันและชุมชนที่แตกต่างกัน

สรุปสมมติฐาน H7 ซึ่งให้เห็นว่า แนวทางการพัฒนากระบวนทัศน์เชิงสร้างสรรค์ (CCPR) มีอิทธิพลเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญต่อการผลิตบัณฑิต ($r = 0.538, p < 0.01$) ซึ่งสะท้อนถึงความสำคัญของการบูรณาการหลักศาสนาและคุณธรรมในกระบวนการพัฒนาบัณฑิต อย่างไรก็ตาม การนำ CCPR ไปใช้จำเป็นต้องพิจารณาปัจจัยเสริม เช่น การสนับสนุนเชิงนโยบายและความพร้อมของทรัพยากร เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ยั่งยืนและตอบโจทย์ความต้องการของสังคม

จากการวิเคราะห์ทางสถิติ พบว่าสมมติฐานที่ 1, 2, 3, 4, 5, 6, และ 7 ได้รับการสนับสนุนจากข้อมูล โดยเฉพาะปัจจัยทางการส่วนบุคคลอย่างอายุ การศึกษา ประสบการณ์การมีส่วนร่วม และแนวทางการพัฒนากระบวนทัศน์เชิงสร้างสรรค์ โดยแสดงค่า P-value แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยตามสมมติฐาน ดังแผนภาพที่ 4.10



แผนภาพที่ 4.10 ค่า P-value แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยตามสมมติฐาน

4.2 ผลการวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 หัวข้อสนทนาแบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi-structured interview) เรื่อง การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

การวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์หัวข้อสนทนาแบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi-structured interview) เรื่อง การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา การวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์ปลายเปิด ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาสำคัญ (Content Analysis) (ความเรียง และตาราง) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของเนื้อหาด้วยเทคนิคการตรวจสอบสามเส้า (Triangulation) และ วิเคราะห์ความอิ่มตัวของข้อมูล (Data saturation) ค่าความถี่ (frequency) ร้อยละ (percentage) และทำการสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้เพื่อสร้างต้นแบบกระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ของการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา ซึ่งเป็น การตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 คือ เพื่อสร้างต้นแบบกระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ของการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนาที่สอดคล้องกับความต้องการของสถาบันตามประเด็นความสำคัญที่ต้องเร่งพัฒนา ผลการวิเคราะห์ตามประเด็นหัวข้อสำคัญ ด้วยเทคนิควิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 10 รูป/คน เกณฑ์การคัดเข้าตามคุณสมบัติที่เกี่ยวข้องและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย มีดังนี้

แบบสอบถามเรื่อง การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา ฉบับนี้ แบ่งเป็น 3 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยพื้นฐานด้านประชากรศาสตร์ (Socio-demographic characteristics)

ตอนที่ 2 หัวข้อปัจจัยที่เกี่ยวกับการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

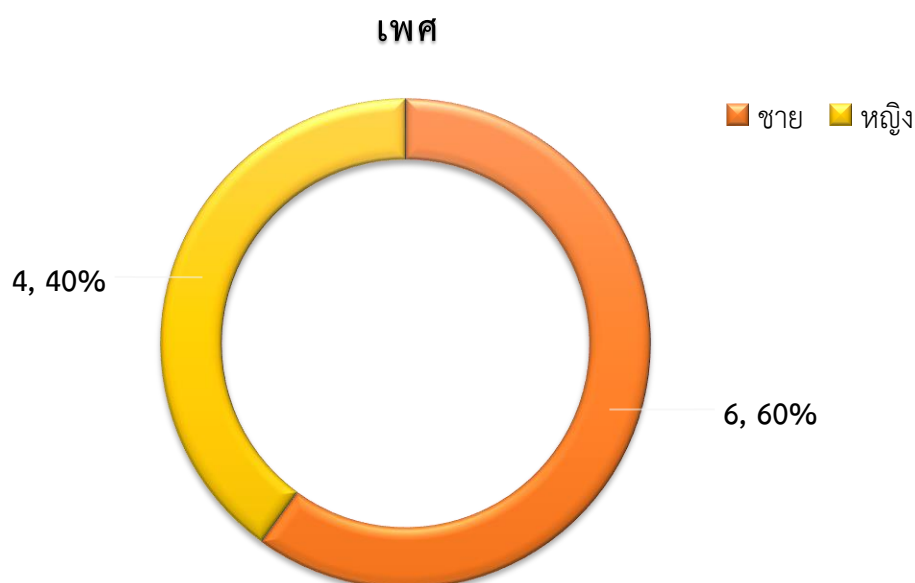
ตอนที่ 1 ปัจจัยพื้นฐานด้านประชากรศาสตร์ (Socio-demographic characteristics)

ตารางที่ 4.11 จำนวนและร้อยละข้อมูลปัจจัยพื้นฐานด้านประชากรศาสตร์ (Demography) การศึกษาสภาพปัจจุบัน ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประเภทความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์ในการมีส่วนร่วมหรือเป็นส่วนหนึ่งในการผลิตบัณฑิต ศาสนา ระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติในฐานะศาสนิก ของศาสนาที่ตนนับถือ (N = 10)

ประเภทข้อมูล	ข้อมูล	ความถี่ของข้อมูล (คน)	ร้อยละ (%)
เพศ	ชาย	6	60
	หญิง	4	40
	รวม	10	100
อายุ (ปี)	≤ 30	-	-
	31-40	-	-
	41-50	3	30
	≥ 51	7	70
	รวม	10	100
ระดับการศึกษา	มัธยมศึกษา	-	-
	ปริญญาตรี	-	-
	ปริญญาโท	2	20
	ปริญญาเอก	8	80
	รวม	10	100
ประเภทความ เชี่ยวชาญ	ผู้เชี่ยวชาญด้านพุทธศาสนาและ ปรัชญาระดับอุดมศึกษา	3	30
	ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารจัดการ หลักสูตรระดับปริญญาตรี	2	20
	ผู้เชี่ยวชาญด้านการวางแผนการ ผลิตบัณฑิต	2	20
	ผู้ปกครอง	2	20
	ผู้ใช้บัณฑิต	1	10
	รวม	10	100
ประสบการณ์ใน การมีส่วนร่วมหรือ เป็นส่วนหนึ่งใน การผลิตบัณฑิต	ระยะเวลา น้อยกว่า 1 ปี	-	-
	ระยะเวลา 1 – 2 ปี	1	10
	ระยะเวลา 3 – 4 ปี	2	20
	ระยะเวลา 5 ปี ขึ้นไป	7	70
	รวม	10	100

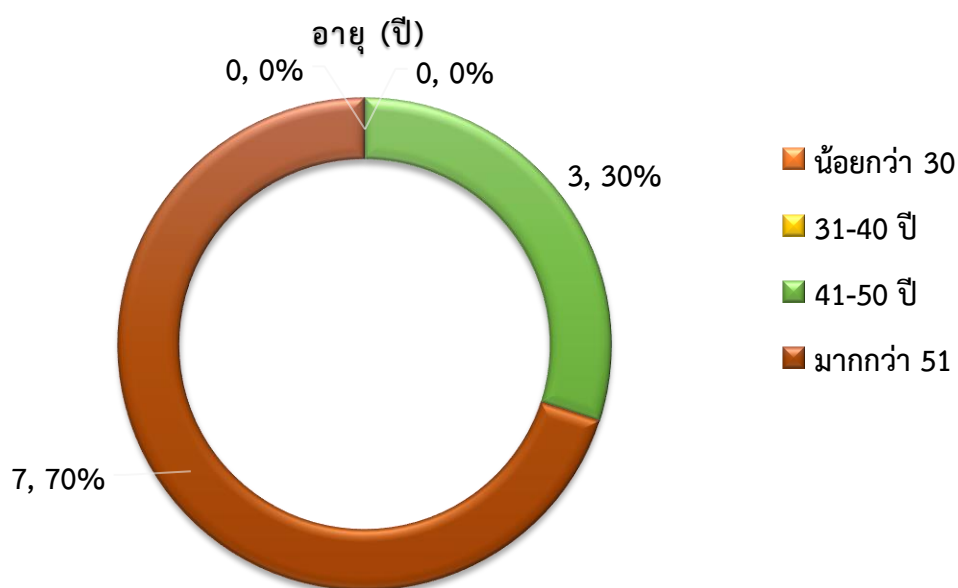
ประเภทข้อมูล	ข้อมูล	ความถี่ของข้อมูล (คน)	ร้อยละ (%)
ศาสนา	ศาสนาพุทธ	10	100
	ศาสนาอื่น ๆ	-	-
	รวม	10	100
ระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติในฐานะศาสนิกของศาสนาที่ตนนับถือ	ไม่เคยปฏิบัติตามคำสอนใด ๆ เลย	-	-
	น้อยกว่า 1 ปี	-	-
	1-5 ปี	-	-
	6 ปี ขึ้นไป	10	10
	รวม	10	100

จากตารางที่ 4.11 พบว่า ข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์ เรื่อง การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา ข้อมูลทั่วไปในการสำรวจครั้งนี้ มีจำนวนเต็มของผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งสิ้น 10 รูป/คน ข้อมูลด้านเพศ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามชาย 6 คน คิดเป็นร้อยละ 60% และหญิง 4 คน คิดเป็นร้อยละ 40% แสดงในแผนภาพที่ 4.11



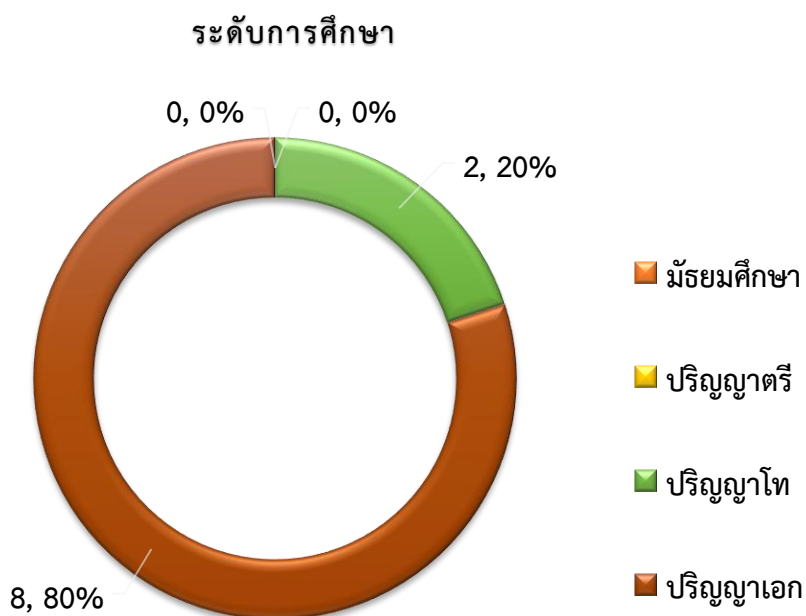
แผนภาพที่ 4.11 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามด้านเพศ

จากตารางที่ 4.11 พบว่า ข้อมูลด้านอายุของผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่ตามลำดับอายุมีจำนวนมากที่สุดในระดับอายุ 41 – 50 ปี เป็นจำนวน 3 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 30 มากกว่า 51 ปี จำนวน 7 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 70 จำนวนเต็มของผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งสิ้น 10 รูป/คน แสดงในแผนภาพที่ 4.12



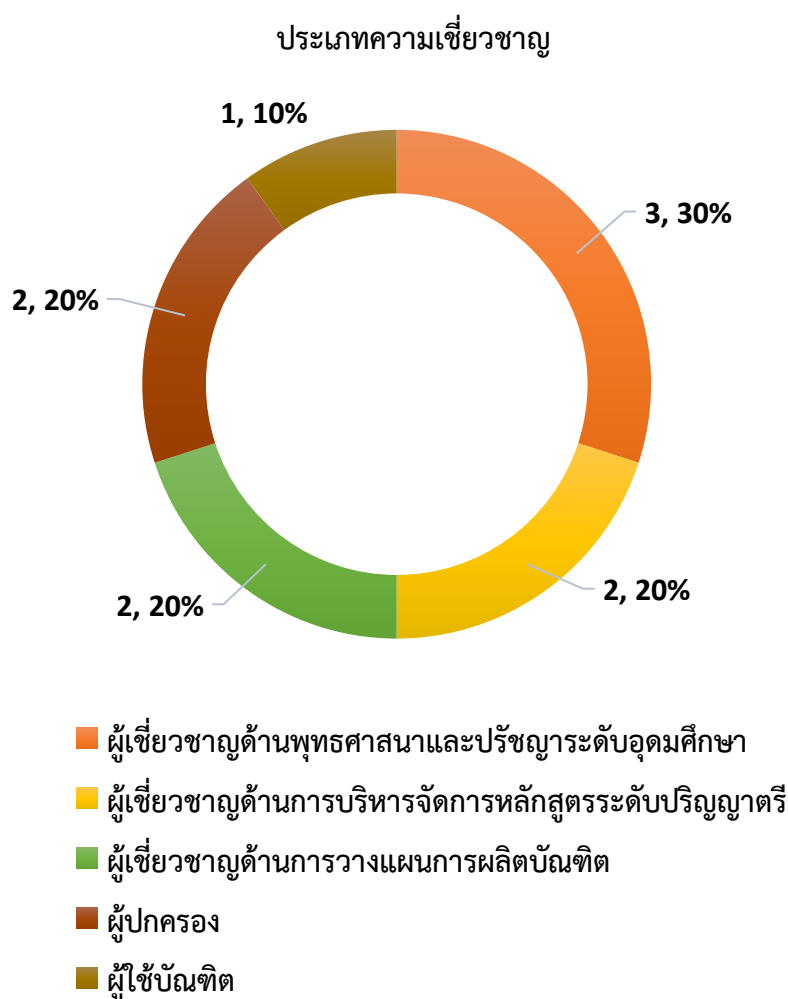
แผนภาพที่ 4.12 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามด้านอายุ

จากตารางที่ 4.11 พบว่า ข้อมูลด้านระดับการศึกษา ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่ตามลำดับ คือปริญญาเอก จำนวน 8 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 80 ปริญญาโท จำนวน 2 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 20 ส่วนระดับมัธยมศึกษา ปริญญาตรี ไม่มีข้อมูล จำนวนเต็มของผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งสิ้น 10 รูป/คน แสดงในแผนภาพที่ 4.13



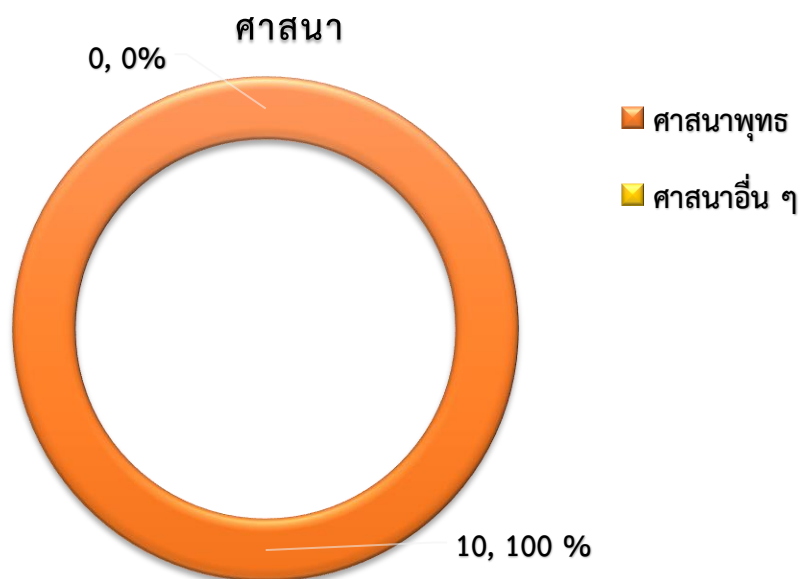
แผนภาพที่ 4.13 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามด้านระดับการศึกษา

จากตารางที่ 4.11 พบว่า ข้อมูลด้านประเภทความเชี่ยวชาญของผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่พบว่า ผู้เชี่ยวชาญด้านพุทธศาสนาและปรัชญาระดับอุดมศึกษาจำนวน 3 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 30 ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารจัดการหลักสูตรระดับปริญญาตรี จำนวน 2 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 20 ผู้เชี่ยวชาญด้านการวางแผนการผลิตบัณฑิต จำนวน 2 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 20 ผู้ปกครอง จำนวน 2 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 20 ผู้ใช้บัณฑิต จำนวน 1 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 10 จำนวนเต็มของผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งสิ้น 10 รูป/คน แสดงในแผนภาพที่ 4.14



แผนภาพที่ 4.14 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามด้านประเภทความเชี่ยวชาญ

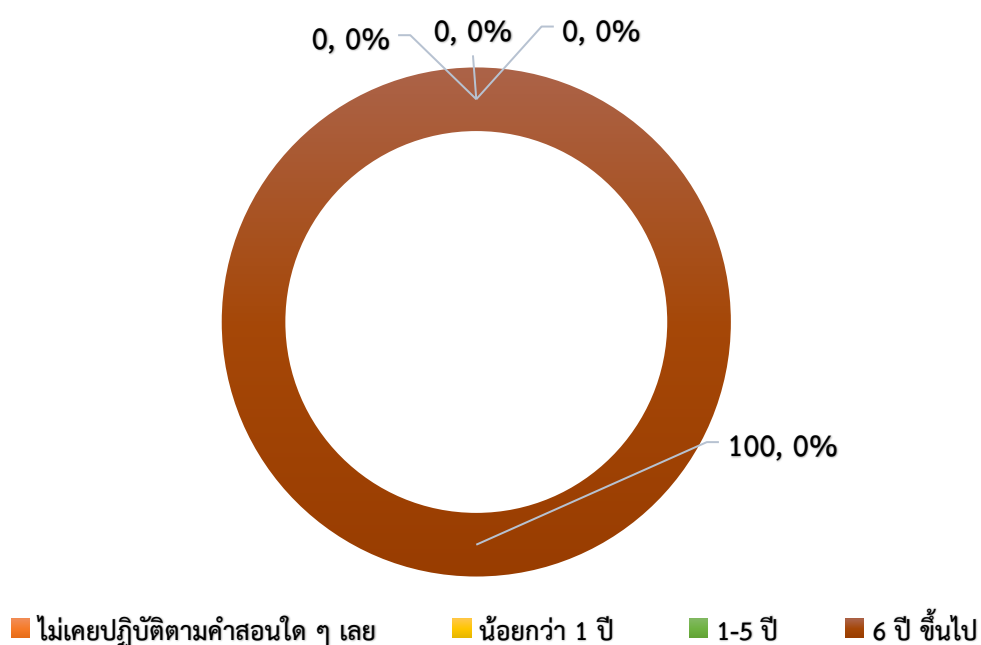
จากตารางที่ 4.11 พบว่า ข้อมูลผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้านศาสนา พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่นับถือศาสนาพุทธ มีจำนวน 10 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 100% และผู้นับถือศาสนาอื่น ๆ ไม่พบข้อมูลแสดงในแผนภาพที่ 4.15



แผนภาพที่ 4.15 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามด้านศาสนา

จากตารางที่ 4.11 พบว่า ข้อมูลด้านระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติในฐานะศาสนิกของศาสนาที่ตนนับถือ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติในฐานะศาสนิกของศาสนาที่ตนนับถือทั้ง 10 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 100 แสดงในแผนภาพที่ 4.16

ระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติในฐานะศาสนิกของศาสนาที่ตนนับถือ



แผนภาพที่ 4.16 ระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติในฐานะศาสนิกของศาสนาที่ตนนับถือ

การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยพื้นฐานด้านประชากรศาสตร์จากการวิจัยของผู้ให้ข้อมูลสำคัญสรุปได้ดังนี้จากตารางที่ 4.11 สรุปข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา มีผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด 10 รูป/คน โดยมีรายละเอียดดังนี้ เพศของผู้ให้ข้อมูล พบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 6 คน (60%) และเพศหญิง จำนวน 4 คน (40%) อายุของผู้ให้ข้อมูล ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีอายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 7 รูป/คน (70%) รองลงมาคือกลุ่มอายุ 41-50 ปี จำนวน 3 รูป/คน (30%) ระดับการศึกษา ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาเอก จำนวน 8 รูป/คน (80%) และปริญญาโท จำนวน 2 รูป/คน (20%) ประเภทความเชี่ยวชาญผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านพุทธศาสนาและปรัชญาในระดับอุดมศึกษา จำนวน 3 รูป/คน (30%) รองลงมาคือผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารจัดการหลักสูตรระดับปริญญาตรี และผู้เชี่ยวชาญด้านการวางแผนการผลิตบัณฑิต ซึ่งทั้งสองกลุ่มมีจำนวนเท่ากันที่ 2 รูป/คน (20% ต่อกลุ่ม) รวมถึงผู้ปกครองและผู้ใช้บัณฑิตที่มีจำนวน 2 และ 1 รูป/คน (20% และ 10% ตามลำดับ) ศาสนาของผู้ให้ข้อมูล ผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดนับถือศาสนาพุทธ จำนวน 10 รูป/คน คิดเป็น 100% ระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติศาสนา ผู้ให้ข้อมูลทุกคนมีระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติในฐานะศาสนิกของศาสนาพุทธ คิดเป็น 100% จากข้อมูลนี้สามารถสรุปได้ว่าผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเกิน 51 ปี มีระดับการศึกษาสูงสุดในระดับปริญญาเอก และมีความเชี่ยวชาญในด้านพุทธศาสนาและปรัชญา นอกจากนี้ทุกคนมีความเชื่อในศาสนาพุทธและปฏิบัติศาสนกิจมาเป็นเวลานาน

ตารางที่ 4.12 ข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โค้ด และสรุปข้อมูลเกณฑ์การคัดเข้าตามคุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา 10 ท่าน

Code	คุณสมบัติด้านความเชี่ยวชาญ	เกณฑ์คัดเข้า	เกณฑ์การคัดออก
		สะดวก/สมัครใจ	ไม่สะดวก/ ไม่สมัครใจ
B1	คนที่ 1 ผู้เชี่ยวชาญด้านพุทธศาสนาและปรัชญาระดับอุดมศึกษา	✓	
B2	คนที่ 2 ผู้เชี่ยวชาญด้านพุทธศาสนาและปรัชญาระดับอุดมศึกษา	✓	
B3	คนที่ 3 ผู้เชี่ยวชาญด้านพุทธศาสนาและปรัชญาระดับอุดมศึกษา	✓	
B4	คนที่ 4 ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารจัดการหลักสูตรระดับปริญญาตรี	✓	
B5	คนที่ 5 ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารจัดการหลักสูตรระดับปริญญาตรี	✓	
B6	คนที่ 6 ผู้เชี่ยวชาญด้านการวางแผนการผลิตบัณฑิต	✓	
B7	คนที่ 7 ผู้เชี่ยวชาญด้านการวางแผนการผลิตบัณฑิต	✓	
B8	คนที่ 8 ผู้ปกครอง	✓	
B9	คนที่ 9 ผู้ปกครอง	✓	
B10	คนที่ 10 ตัวแทนผู้ใช้บัณฑิต	✓	

จากตารางที่ 4.13 มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 10 รูป/คน แดงคุณสมบัติด้านความเชี่ยวชาญซึ่งประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านพุทธศาสนาและปรัชญาระดับอุดมศึกษา 3 รูป/คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารจัดการหลักสูตรระดับปริญญาตรี 2 รูป/คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการวางแผนการผลิตบัณฑิต 2 รูป/คน ผู้ปกครอง 2 รูป/คน ตัวแทนผู้ใช้บัณฑิต 1 รูป/คน และทุกท่าน มีความสะดวก/สมัครใจ ในการให้ข้อมูล

ตอนที่ 2 หัวข้อเรื่องที่น่าสู่การสัมภาษณ์เชิงลึกการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

1. การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์มีผลต่อการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

จากคำตอบของผู้ให้ข้อมูล (B1, B4, B5, B6, B8, B10) พบว่ามีการเน้นการพัฒนาบัณฑิตในเชิงจิตใจและคุณธรรมเป็นสำคัญ โดยใช้แนวทางผสมผสานหลักศาสนากับวิชาการเข้าด้วยกัน เพื่อสร้างบัณฑิตที่มีทั้งสติปัญญาและคุณธรรม เป้าหมายหลักคือการชี้นำสังคมด้วยหลักคำสอนทางศาสนา เพื่อให้เกิดการพัฒนาในด้านจิตใจ สติปัญญา และพฤติกรรมของประชาชน นำไปสู่สันติสุขและความสามัคคีในชาติ

การเน้นด้านคุณธรรมจริยธรรมถือเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งในกระบวนการผลิตบัณฑิตของสถาบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยทางพระพุทธศาสนา บัณฑิตของมหาวิทยาลัยนี้จึงต้องมีพื้นฐานด้านศีลธรรมอย่างลึกซึ้งควบคู่กับการพัฒนาด้านวิชาการ เพื่อสามารถสร้างประโยชน์แก่สังคมได้ในหลากหลายมิติ

ประเด็นสำคัญที่พบ

1) การผสมผสานศาสนากับวิชาการ การเรียนการสอนจะไม่เน้นเพียงด้านวิชาการอย่างเดียว แต่จะนำหลักศาสนาใช้ในการพัฒนาทางจิตใจและคุณธรรมของบัณฑิต

2) เป้าหมายในการพัฒนาจิตใจและพฤติกรรมของประชาชน การใช้หลักคำสอนทางศาสนาในการชี้นำและส่งเสริมการพัฒนาสติปัญญาและพฤติกรรมในสังคม เพื่อสร้างความสงบสุขและความสามัคคี

3) ความสำคัญของคุณธรรมจริยธรรม มหาวิทยาลัยทางศาสนาจำเป็นต้องเน้นการเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรมให้บัณฑิตอย่างเข้มข้น

การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ซึ่งมีผลต่อการผลิตบัณฑิตในสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

ในการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ซึ่งมีผลต่อการผลิตบัณฑิตในสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 1-10 สามารถปัจจัยที่สำคัญดังนี้

1) การบูรณาการหลักศาสนากับวิชาการ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหลายคน (B2, B6, B4, B5, B7, B9) เน้นว่าการบูรณาการระหว่างหลักศาสนากับวิชาการเป็นหัวใจสำคัญในการผลิตบัณฑิต สถาบันอุดมศึกษาควรสอนทั้งความรู้ทางวิชาการควบคู่กับการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม เพื่อให้บัณฑิตสามารถใช้วิชาความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงและในสังคมอย่างมีคุณธรรม

2) การสร้างความเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณและคุณธรรม

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (B3, B4, B5, B7) กล่าวถึงความสำคัญของการพัฒนาศักยภาพในด้านจิตวิญญาณและการเป็นผู้นำด้านคุณธรรม บัณฑิตควรได้รับการอบรมเพื่อให้เป็นบุคคลที่มีความสามารถในการชี้นำและพัฒนาสังคมในเชิงจิตวิญญาณ โดยเน้นความเมตตาและการรับฟังผู้อื่น

3) การฝึกฝนการปฏิบัติจริงในสังคม

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหลายคน (B4, B6, B7, B9, B10) เน้นว่าการผลิตบัณฑิตไม่ควรจำกัดอยู่แค่ในห้องเรียนเท่านั้น แต่ควรมีการฝึกฝนการปฏิบัติจริงในชุมชนและสังคม การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาและสังคมจะช่วยให้บัณฑิตเข้าใจการนำหลักศาสนาไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง อีกทั้งยังสร้างความเป็นมนุษย์ที่มีความสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ ในสังคม

4) ความสำคัญของการพัฒนาสติและการฝึกสมาธิ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (B1, B2, B3, B5, B7) กล่าวถึงการพัฒนาสติและสมาธิในฐานะที่เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาจิตใจ บัณฑิตที่มีสมาธิและสติจะสามารถตัดสินใจได้อย่างรอบคอบ มีความสามารถในการควบคุมตนเอง และมีการปฏิบัติที่สอดคล้องกับหลักศาสนาและคุณธรรม

5) การปลูกฝังความรับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวม

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (B1, B3, B6, B7, B9) ระบุว่าการผลิตบัณฑิตควรเน้นการปลูกฝังความรับผิดชอบต่อสังคม และการทำงานเพื่อประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน การให้บัณฑิตมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาสังคมจะช่วยให้บัณฑิตมีความเข้าใจถึงบทบาทของตนในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังคม

6) การสนับสนุนสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาจิตใจ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (B5, B7, B9, B10) ชี้ว่าการสร้างสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการพัฒนาจิตใจ เช่น การมีวัดหรือสถานที่ศาสนาเป็นส่วนหนึ่งของสถาบัน และการจัดให้มีโอกาสสำหรับการปฏิบัติธรรมอย่างสม่ำเสมอ จะช่วยเสริมสร้างความเป็นมนุษย์ที่มีคุณธรรมอย่างแท้จริง

7) การมีครูบาอาจารย์ที่เป็นแบบอย่างที่ดี

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (B8, B9, B10) ให้ความสำคัญกับบทบาทของครูบาอาจารย์ในการเป็นแบบอย่างที่ดี ครูควรเป็นผู้ที่มีความรู้และมีคุณธรรมเป็นที่ประจักษ์ เพื่อให้บัณฑิตเรียนรู้จากแบบอย่างที่ดี และนำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

8) การเน้นความสำคัญของครอบครัวและชุมชน

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหลายคน (B2, B6, B8) กล่าวว่า การพัฒนาบัณฑิตควรเน้นให้บัณฑิตมีความเข้าใจถึงบทบาทของครอบครัวและชุมชนในการสร้างสังคมที่มีความสามัคคี การมีส่วนร่วมในชุมชนท้องถิ่นและการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครอบครัวและสังคมเป็นสิ่งสำคัญ

แนวทางการสร้างสรรค์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ที่มีผลต่อการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

จากปัจจัยที่ได้วิเคราะห์ข้างต้น สามารถจัดทำแนวทางการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา ดังนี้

- 1) พัฒนาหลักสูตรที่บูรณาการหลักศาสนากับวิชาการ ให้บัณฑิตได้รับความรู้ที่ครอบคลุมทั้งด้านวิชาการและจิตใจ
- 2) ส่งเสริมการฝึกฝนการปฏิบัติในสังคม โดยให้บัณฑิตมีโอกาสดำเนินงานร่วมกับชุมชนและสังคมผ่านกิจกรรมทางศาสนา
- 3) พัฒนาสติ สมาธิ และการตัดสินใจด้วยคุณธรรม เพื่อให้บัณฑิตมีความสามารถในการรับมือกับความท้าทายในชีวิต

- 4) สร้างสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการปฏิบัติธรรมและการพัฒนาจิตใจ เพื่อเสริมสร้างศักยภาพของบัณฑิต
- 5) เน้นการพัฒนาแบบองค์รวมที่ครอบคลุมด้านวิชาการ จิตใจ คุณธรรม และความรับผิดชอบต่อสังคม

แนวทางเหล่านี้จะช่วยสร้างบัณฑิตที่มีความพร้อมทั้งในด้านสติปัญญาและคุณธรรม สามารถชี้นำและพัฒนาสังคมไปสู่ความสงบสุขและความสามัคคีได้อย่างยั่งยืน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 10 ท่าน ได้นำเสนอความคิดเห็นที่เกี่ยวกับการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์มีผลต่อการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา ซึ่งสามารถสรุปเป็นตารางแนวทางการผลิตบัณฑิตที่มีการบูรณาการยุทธศาสตร์การศึกษา กับหลักธรรมทางศาสนา ดังนี้

ตารางที่ 4.13 สรุปการวิเคราะห์คำตอบของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ แนวทางการสร้างสรรค์
ค่าความถี่ และอ้อมตัวของข้อมูล (%) ของการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพ
ทรัพยากรมนุษย์มีผลต่อการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญา
และคุณธรรมด้วยหลักศาสนา (N = 10)

คำสำคัญ (Theme)	แนวทางการสร้างสรรค์ (Creative Approaches) (Code)	ความถี่ (f)	D.S. (N/I)	PNI		
				ระดับที่ ต้องการ (D)	ระดับ ปัจจุบัน (C)	PNI = ((D- C)/D)
การบูรณาการ หลักศาสนากับ วิชาการ	การสอนที่ผสมผสานความรู้ทาง วิชาการเข้ากับหลักศาสนา เพื่อพัฒนาทั้งสติปัญญาและ คุณธรรมในบัณฑิต	6	0.6	10	6	0.4
การสร้างผู้นำ ทางจิต วิญญาณและ คุณธรรม	การอบรมให้บัณฑิตมี ความสามารถในการเป็นผู้นำที่ มีจิตวิญญาณและมีความ เมตตา เพื่อชี้นำและพัฒนา สังคม	4	0.4	10	4	0.6
การฝึกฝนการ ปฏิบัติจริงใน สังคม	ส่งเสริมการทำงานในชุมชน ผ่านกิจกรรมทางศาสนา เพื่อให้บัณฑิตเข้าใจการ ประยุกต์ใช้ศาสนาในชีวิตจริง	5	0.5	10	5	0.5
การพัฒนาสติ และสมาธิ	การฝึกฝนสติและสมาธิใน ชีวิตประจำวันเพื่อการ ตัดสินใจอย่างรอบคอบ และมี คุณธรรม	5	0.5	10	5	0.5
ความ รับผิดชอบต่อ สังคมและ ส่วนรวม	การปลูกฝังให้บัณฑิตมีความ รับผิดชอบต่อสังคม ทำงาน เพื่อประโยชน์ส่วนรวม และ แก้ปัญหาสังคมอย่าง สร้างสรรค์	5	0.5	10	5	0.5
สภาพแวดล้อม ที่เอื้ออำนวย	จัดเตรียมสถานที่ศาสนาและ กิจกรรมปฏิบัติธรรมในสถาบัน	4	0.4	10	4	0.6

คำสำคัญ (Theme)	แนวทางการสร้างสรรค์ (Creative Approaches) (Code)	ความถี่ (f)	D.S. (N/I)	PNI		
				ระดับที่ ต้องการ (D)	ระดับ ปัจจุบัน (C)	PNI = ((D-C)/D)
ต่อการพัฒนา จิตใจ	เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมใน บัณฑิต					
ครูบาอาจารย์ที่ เป็นแบบอย่าง ที่ดี	ครูควรเป็นผู้ที่มีคุณธรรมและ เป็นแบบอย่างที่ดีในการ ดำเนินชีวิต เพื่อนำทางบัณฑิต ไปในทางที่ดี	3	0.3	10	3	0.7
ความสำคัญ ของครอบครัว และชุมชน	เน้นการพัฒนาให้บัณฑิตเข้าใจ บทบาทของครอบครัวและ ชุมชนในกระบวนการสร้าง ความสามัคคีและพัฒนาสังคม	3	0.3	10	3	0.7

ผลการวิเคราะห์แนวทางและการวิเคราะห์ข้อมูลจากค่า PNI และ ค่า D.S.

จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 10 รูป/คน เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ที่มีต่อการผลิตบัณฑิตในสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา ผลการวิเคราะห์ค่า Priority Needs Index (PNI) และระดับความอิ่มตัวของข้อมูล (Data Saturation: D.S.) สามารถสรุปได้ดังนี้

1) การบูรณาการหลักศาสนากับวิชาการ

แนวทางในการพัฒนาบัณฑิตโดยการผสมผสานความรู้ทางวิชาการเข้ากับหลักศาสนา มีค่า PNI เท่ากับ 0.4 ซึ่งแสดงว่ามีความจำเป็นในการปรับปรุงในระดับปานกลาง เนื่องจากยังมีช่องว่างระหว่างสถานะปัจจุบันและระดับที่ต้องการ สำหรับค่า D.S. ที่ 0.6 (อิ่มตัวแล้ว) จึงยังสามารถเก็บข้อมูลเพิ่มเติมได้เพื่อความครบถ้วนของข้อมูล

2) การสร้างผู้นำทางจิตวิญญาณและคุณธรรม

การอบรมให้บัณฑิตมีคุณสมบัติของการเป็นผู้นำที่มีจิตวิญญาณและคุณธรรม มีค่า PNI ที่ 0.6 ซึ่งบ่งบอกถึงความจำเป็นในการแทรกแซงมากกว่าด้านอื่น เนื่องจากสถานะปัจจุบันยังห่างไกลจากระดับที่ต้องการ ค่า D.S. อยู่ที่ 0.4 (อิ่มตัวแล้ว) การเก็บข้อมูลเพิ่มเติมอาจจะไม่ก่อให้เกิดข้อมูลเชิงลึกที่แตกต่างมากนัก

3) การฝึกฝนการปฏิบัติจริงในสังคม

การส่งเสริมให้บัณฑิตมีประสบการณ์ทำงานในชุมชนและการประยุกต์ใช้ศาสนาในชีวิตจริง ค่า PNI เท่ากับ 0.5 แสดงถึงความจำเป็นในการปรับปรุงในระดับค่อนข้างสูง ขณะที่ค่า D.S. อยู่ที่ 0.5 (อิ่มตัวแล้ว) และยังสามารถเก็บข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อให้ได้มุมมองที่ครบถ้วนมากขึ้น

4) การพัฒนาสติและสมาธิ

การฝึกฝนสติและสมาธิให้บัณฑิตเพื่อการตัดสินใจที่มีคุณธรรม ค่า PNI ของด้านนี้เท่ากับ 0.5 เช่นเดียวกับการฝึกฝนการปฏิบัติจริงในสังคม บ่งบอกถึงความจำเป็นในการพัฒนาระดับกลาง ค่า D.S. อยู่ที่ 0.5 (อิ่มตัวแล้ว) การเก็บข้อมูลเพิ่มเติมจึงยังคงจำเป็น

5) ความรับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวม

แนวทางในการปลูกฝังความรับผิดชอบต่อสังคมให้กับบัณฑิต ค่า PNI อยู่ที่ 0.5 เช่นเดียวกับการฝึกฝนสติและการปฏิบัติจริง แสดงถึงความจำเป็นในการพัฒนา ขณะที่ค่า D.S. อยู่ที่ 0.5 (อิ่มตัวแล้ว)

6) สภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาจิตใจ

การจัดเตรียมสภาพแวดล้อมและสถานที่ที่สนับสนุนการพัฒนาจิตใจของบัณฑิต ค่า PNI เท่ากับ 0.6 ซึ่งแสดงถึงความจำเป็นในการปรับปรุงมากกว่าด้านอื่น ขณะที่ค่า D.S. อยู่ที่ 0.4 (อิ่มตัวแล้ว)

7) ครูบาอาจารย์ที่เป็นแบบอย่างที่ดี

การส่งเสริมให้ครูเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต มีค่า PNI สูงที่สุดที่ 0.7 บ่งชี้ถึงความจำเป็นเร่งด่วนในการปรับปรุง เนื่องจากสถานะปัจจุบันยังอยู่ห่างไกลจากระดับที่ต้องการ ค่า D.S. ที่ 0.3 (อิ่มตัวแล้ว)

8) ความสำคัญของครอบครัวและชุมชน

การพัฒนาบัณฑิตให้เข้าใจบทบาทของครอบครัวและชุมชน ค่า PNI อยู่ที่ 0.7 ซึ่งเช่นเดียวกับการด้านของครูบาอาจารย์ แสดงถึงความจำเป็นในการพัฒนาเร่งด่วน ส่วนค่า D.S. เท่ากับ 0.3 (อิ่มตัวแล้ว)

ข้อสรุป

การวิเคราะห์ชี้ให้เห็นว่าด้านที่มีค่า PNI สูง เช่น การพัฒนาบทบาทของครูบาอาจารย์และความสำคัญของครอบครัวและชุมชน มีความจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาเร่งด่วน ส่วนด้านที่ค่า PNI ต่ำกว่า เช่น การบูรณาการหลักศาสนากับวิชาการ มีความจำเป็นในการปรับปรุงน้อยกว่า ขณะที่ค่า D.S. แสดงถึงระดับความอิ่มตัวของข้อมูลในแต่ละด้านที่ระดับนั้น ๆ ซึ่งข้อมูลที่อิ่มตัวแล้วไม่จำเป็นต้องเก็บเพิ่มเติม

2. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการศึกษามีผลต่อการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประเด็นสำคัญที่พบเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ชาติด้านการศึกษาและผลกระทบที่มีต่อการผลิตบัณฑิตในสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนานั้นสามารถสรุปได้ตามแนวทางดังนี้

1) ความล้มเหลวของแนวทางการผลิตบัณฑิตในอดีต

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการศึกษาในอดีตมุ่งเน้นการสร้างบัณฑิตที่เก่งทางวิชาการ ได้รับเกียรตินิยม หรือสำเร็จการศึกษาด้วยผลการเรียนที่ดีเยี่ยม แต่ขาดการพัฒนาคุณลักษณะอื่นที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและทำงานในสังคม ผู้ให้ข้อมูลหลายคน (B1, B3, B6) เน้นว่าบัณฑิตเหล่านี้มีความสามารถทางวิชาการแต่ขาดทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ปัญหาที่เกิดขึ้นเมื่อบัณฑิตเหล่านี้เข้าสู่ตลาดแรงงานคือ

ขาดปฏิสัมพันธ์ และ ไม่สามารถปรับตัวเข้ากับองค์กร ได้ รวมถึงการไม่สามารถ ทำงานร่วมกับผู้อื่น ซึ่งส่งผลให้ไม่สามารถสร้างประโยชน์สูงสุดให้กับองค์กรหรือสังคม นอกจากนี้ อีกหนึ่งปัญหาที่เกิดจากการขาดการพัฒนาจิตใจคือ ปัญหาคอร์รัปชั่น ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ผู้ให้ข้อมูลระบุว่า การที่บัณฑิตมุ่งแต่การประสบความสำเร็จทางวิชาการแต่เพียงอย่างเดียว อาจนำไปสู่การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว และขาดความรับผิดชอบต่อสังคม

2) ศาสนาเป็นทางออกในการพัฒนาบัณฑิตที่มีคุณธรรม

จากประเด็นปัญหาดังกล่าว ผู้ให้ข้อมูล (B2, B4, B7, B9) เห็นว่าศาสนา โดยเฉพาะพระพุทธศาสนา ควรมีบทบาทสำคัญ ในการแก้ไขปัญหาหนี้ สถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนามีมุมมองว่า การบูรณาการศาสนากับวิชาการ จะช่วยสร้างบัณฑิตที่มีทั้งความรู้และคุณธรรม ศาสนาจะเป็นเครื่องมือในการสร้างความลึกซึ้งทางจิตใจและคุณค่าในชีวิต ทำให้บัณฑิตไม่เพียงแต่มีความรู้เท่านั้น แต่ยังสามารถในการ ครองตน ครองคน และครองงาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความสุขในชีวิตการทำงาน

3) การปลูกฝังหลักศาสนาในจิตใจของบัณฑิต

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (B3, B5, B8) เน้นว่าศาสนาไม่ได้เป็นเพียงส่วนหนึ่งของการศึกษาในห้องเรียนเท่านั้น แต่ควรฝังลึกเข้าไปในจิตใจของบัณฑิต การที่บัณฑิตสามารถนำหลักธรรมทางศาสนาไปปฏิบัติในชีวิตจริง จะช่วยให้เขาสามารถดำเนินชีวิตและทำงานได้อย่างมีคุณธรรม และมีความสัมพันธ์ที่ดีกับคนรอบข้างและองค์กรที่เขาทำงานอยู่ นี่คือการบูรณาการในการสร้างบัณฑิตที่มีความมั่นคงทางจิตใจและสามารถ ดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ ทั้งในด้านการงานและการใช้ชีวิตประจำวัน

4) บัณฑิตที่มีคุณภาพและสามารถปรับตัวเข้ากับองค์กร

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (B1, B6, B9) ชี้ให้เห็นว่าเป้าหมายหลักของการผลิตบัณฑิตในสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา คือการสร้างบัณฑิตที่มีคุณภาพทั้งในด้านวิชาการและคุณธรรม ที่สามารถนำความรู้ไปใช้ในการสร้างประโยชน์ให้กับองค์กรและสังคม บัณฑิตที่สามารถครองตนเองได้อย่างมั่นคงทั้งในด้านจิตใจและความรู้ จะสามารถ ครองคน คือการมีทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในองค์กร และสามารถ ครองงาน คือการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพภายใต้หลักศีลธรรม

5) การส่งเสริมสังคมด้วยการบูรณาการหลักศาสนา

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (B4, B6, B10) ยังเน้นถึงความสำคัญของการใช้ หลักศาสนาเป็นแนวทางในการพัฒนาสังคมโดยรวม บัณฑิตที่มีจิตสำนึกทางศาสนาและมีคุณธรรมจะสามารถทำงานได้อย่างซื่อสัตย์ และเป็นผู้ชี้แนะสังคมไปในทางที่ถูกต้อง เพื่อให้เกิด ความสงบสุข และ ความสามัคคี ในสังคม

ข้อสรุป

การศึกษาในอดีตที่มุ่งเน้นด้านวิชาการเพียงอย่างเดียว ทำให้บัณฑิตขาดทักษะทางสังคมและการทำงานร่วมกับผู้อื่น รวมถึงทำให้เกิดปัญหาคอร์รัปชั่นในสังคม และปัญหาทางจริยธรรมในการทำงาน

1) การบูรณาการหลักศาสนากับการศึกษาเป็นแนวทางสำคัญในการผลิตบัณฑิตที่มีคุณธรรม สามารถดำเนินชีวิตและทำงานได้อย่างมีคุณภาพ

2) ศาสนาช่วยพัฒนาจิตใจบัณฑิตให้มีความมั่นคง ทำให้สามารถครองตน ครองคน และครองงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3) บัณฑิตที่มีคุณธรรมและจิตสำนึกต่อสังคมจะสามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมและองค์กรอย่างยั่งยืน

4) แนวทางนี้จะนำไปสู่การผลิตบัณฑิตที่ไม่เพียงแต่มีความสามารถทางวิชาการเท่านั้น แต่ยังเป็นผู้ที่สามารถสร้างความเปลี่ยนแปลงเชิงบวกต่อสังคมผ่านการบูรณาการหลักศาสนากับการดำเนินชีวิต

การวิเคราะห์ปัจจัยทางยุทธศาสตร์ชาติด้านการศึกษาที่มีผลต่อการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

การวิเคราะห์ปัจจัยทางยุทธศาสตร์ชาติด้านการศึกษาที่มีผลต่อการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 1-10 ได้นำเสนอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์ชาติด้านการศึกษาที่มีผลต่อการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา โดยสรุปปัจจัยที่สำคัญได้ดังนี้

1) การบูรณาการยุทธศาสตร์การศึกษากับหลักธรรมทางศาสนา

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่ (B1, B2, B3, B5, B6) เน้นว่าการบูรณาการยุทธศาสตร์การศึกษาของชาติ โดยเฉพาะในด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ควรสอดคล้องกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา การเรียนรู้ควรไม่ใช่เพียงการพัฒนาสติปัญญาในเชิงวิชาการ แต่จะต้องผสมผสานกับการพัฒนาจิตใจ โดยมุ่งเน้นให้บัณฑิตเป็นบุคคลที่มีคุณธรรมและสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ทางวิชาการในลักษณะที่ส่งเสริมความสงบสุขในสังคม

2) การสร้างบัณฑิตที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (B3, B5, B7, B9) มองว่าการส่งเสริมยุทธศาสตร์การศึกษาที่เน้นการสร้างบัณฑิตที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นสิ่งสำคัญ บัณฑิตไม่เพียงแต่ต้องมีทักษะและความรู้เท่านั้น แต่ยังมีจิตสำนึกในการรับผิดชอบต่อสังคม ชุมชน และชาติ การผลิตบัณฑิตต้องคำนึงถึงบทบาทของพวกเขาในฐานะสมาชิกที่มีคุณธรรมในสังคม

3) การพัฒนาครูและผู้สอนที่เป็นแบบอย่าง

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (B2, B6, B8) เน้นความสำคัญของบทบาทของครูบาอาจารย์ในกระบวนการผลิตบัณฑิต โดยครูจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านศีลธรรมและคุณธรรม อาจารย์ควรใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นแนวทางในการสอนและสร้างแรงบันดาลใจให้แก่บัณฑิต ให้สามารถเป็นผู้ขึ้นนำสังคมในอนาคต

4) การเน้นการพัฒนาบัณฑิตในด้านจิตวิญญาณและคุณธรรม

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (B1, B4, B5, B7, B9) มุ่งเน้นการพัฒนาจิตวิญญาณของบัณฑิต การศึกษาในยุทธศาสตร์ชาติไม่ควรเน้นแค่ด้านวิชาการ แต่ต้องสร้างบัณฑิตที่มีคุณธรรมสูง โดยใช้หลักธรรมทางศาสนาในการสร้างเสริมจิตใจ และส่งเสริมความเมตตา การเข้าใจผู้อื่น และการปฏิบัติตามศีลธรรม

5) การบ่มเพาะความรู้สึกของความเป็นพลเมืองที่ดี

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (B3, B6, B9, B10) กล่าวถึงการที่ยุทธศาสตร์การศึกษาควรให้ความสำคัญกับการปลูกฝังความรู้สึกของการเป็นพลเมืองที่ดี บัณฑิตควรมีความเข้าใจในบทบาทของตนในการพัฒนาประเทศชาติ และควรใช้ความรู้ความสามารถที่ได้รับเพื่อประโยชน์ส่วนรวม มากกว่าประโยชน์ส่วนตน

6) การสนับสนุนการฝึกฝนสมาธิและสติในชีวิตประจำวัน

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (B2, B5, B7) ชี้ว่าการพัฒนาสติและสมาธิเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความมั่นคงทางจิตใจ บัณฑิตที่มีสติจะสามารถตัดสินใจและปฏิบัติงานด้วยความรอบคอบ รวมถึงมีความอดทนในการเผชิญกับความท้าทายต่าง ๆ ในชีวิต

7) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางศาสนาและสังคม

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (B4, B6, B7, B9) กล่าวถึงความสำคัญของการที่บัณฑิตได้เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาและสังคม โดยเน้นว่าการเรียนรู้นอกห้องเรียนจะช่วยให้บัณฑิตมีความเข้าใจในการนำหลักศาสนาไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง และช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสังคมและศาสนา

8) การสร้างหลักสูตรที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (B1, B3, B8, B10) ระบุว่าหลักสูตรการเรียนการสอนควรสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติด้านการศึกษา และปรับให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสังคม แต่ยังคงความเป็นเอกลักษณ์ของสถาบันที่มุ่งเน้นการพัฒนาจิตใจและคุณธรรม การเรียนรู้ไม่ควรเป็นเพียงการเพิ่มทักษะทางวิชาชีพเท่านั้น แต่ควรเสริมสร้างการพัฒนาทางด้านจิตใจและคุณธรรมด้วย

9) การเสริมสร้างความยั่งยืนทางจิตใจและความสามัคคีในสังคม

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (B3, B6, B9) มองว่ายุทธศาสตร์ชาติด้านการศึกษาควรสนับสนุนการผลิตบัณฑิตที่สามารถนำสังคมไปสู่ความสามัคคี และสามารถประยุกต์ใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในการแก้ปัญหาความขัดแย้งทางสังคม

แนวทางการผลิตบัณฑิตตามยุทธศาสตร์ชาติด้านการศึกษา

- 1) พัฒนาหลักสูตรที่บูรณาการหลักธรรมกับวิชาการ เพื่อให้บัณฑิตมีคุณธรรมและความรู้ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาสังคม
- 2) เน้นการฝึกฝนสติและสมาธิ เพื่อให้บัณฑิตมีความสามารถในการควบคุมตนเองและตัดสินใจด้วยความรอบคอบ
- 3) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสังคม เพื่อสร้างบัณฑิตที่มีจิตสำนึกในการรับผิดชอบต่อสังคม
- 4) สร้างสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการพัฒนาจิตใจ เช่น การจัดกิจกรรมทางศาสนาและการฝึกปฏิบัติธรรมในสถาบัน
- 5) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูและผู้สอนในการเป็นแบบอย่างที่ดี เพื่อพัฒนาบัณฑิตที่มีคุณธรรมและศีลธรรม
- 6) สนับสนุนการบ่มเพาะความรู้สึกของการเป็นพลเมืองที่ดี และการพัฒนาสังคมตามแนวทางที่ยั่งยืน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 10 ท่าน ได้นำเสนอความคิดเห็นที่เกี่ยวกับผลกระทบของยุทธศาสตร์ชาติด้านการศึกษาต่อการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา ซึ่งสามารถสรุปเป็นตารางแนวทางการผลิตบัณฑิตที่มีการบูรณาการยุทธศาสตร์การศึกษากับหลักธรรมทางศาสนา ดังนี้

ตารางที่ 4.14 สรุปการวิเคราะห์คำตอบของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ แนวทางการสร้างสรรค์
ค่าความถี่ และอ้อมตัวของข้อมูล (%) ด้านยุทธศาสตร์ชาติด้านการศึกษา มีผลต่อ
การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลัก
ศาสนา

คำสำคัญ (Theme)	แนวทางการสร้างสรรค์ (Creative Approaches) (Code)	ความถี่ (f)	D.S. (N/I)	PNI		
				ระดับที่ ต้องการ (D)	ระดับ ปัจจุบัน (C)	PNI ((D- C)/D))
การบูรณาการ ศาสนากับ วิชาการ	พัฒนาหลักสูตรที่บูรณาการ หลักธรรมทางศาสนากับ วิชาการ เพื่อสร้างบัณฑิตที่ มีคุณธรรมและความรู้	6	0.6	10	6	0.4
ความรับผิดชอบต่อสังคม	ส่งเสริมบัณฑิตให้มีจิตสำนึก ในการรับผิดชอบต่อสังคม และชุมชน	4	0.4	10	4	0.6
การพัฒนาครูที่ เป็นแบบอย่าง	ส่งเสริมบทบาทของครูใน การเป็นแบบอย่างที่ดีใน ด้านคุณธรรม	3	0.3	10	3	0.7
การพัฒนาจิต วิญญาณและ คุณธรรม	เน้นการพัฒนาจิตวิญญาณ ของบัณฑิตผ่านการฝึก สมาธิและสติ	5	0.5	10	5	0.5
การปลูกฝังความ เป็นพลเมืองที่ดี	ส่งเสริมบัณฑิตให้เข้าใจ บทบาทในการพัฒนา ประเทศและสังคม	4	0.4	10	4	0.6
การฝึกฝนสมาธิ และสติ	สนับสนุนการฝึกสมาธิเพื่อ พัฒนาความมั่นคงทางจิตใจ	3	0.3	10	3	0.7
การมีส่วนร่วมใน กิจกรรมทาง สังคม	ส่งเสริมบัณฑิตให้เข้าร่วม กิจกรรมศาสนาและสังคม เพื่อพัฒนาความสัมพันธ์ที่ดี กับสังคม	4	0.4	10	4	0.6
การพัฒนา หลักสูตร สอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ชาติ	ปรับหลักสูตรให้สอดคล้อง กับยุทธศาสตร์ชาติด้าน การศึกษาและเปลี่ยนแปลง สังคม	4	0.4	10	4	0.6

คำสำคัญ (Theme)	แนวทางการสร้างสรรค์ (Creative Approaches) (Code)	ความถี่ (f)	D.S. (N/I)	PNI		
				ระดับที่ ต้องการ (D)	ระดับ ปัจจุบัน (C)	PNI ((D- C)/D))
การเสริมสร้าง ความยั่งยืนทาง จิตใจ	ผลิตบัณฑิตที่สามารถนำ สังคมไปสู่ความสามัคคีและ ยั่งยืน	3	0.3	10	3	0.7

การวิเคราะห์แนวทางและการวิเคราะห์ข้อมูลจากค่า PNI และ ค่า D.S.

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 10 รูป/คนเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาและการผลิตบัณฑิตในสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา ผลการวิเคราะห์ที่ใช้ดัชนีความต้องการสำคัญ (Priority Needs Index: PNI) และระดับความอิ่มตัวของข้อมูล (Data Saturation: D.S.) สามารถสรุปได้ดังนี้

1) การบูรณาการศาสนากับวิชาการ

แนวทางในการพัฒนาหลักสูตรที่บูรณาการหลักธรรมทางศาสนากับวิชาการเพื่อสร้างบัณฑิตที่มีคุณธรรมและความรู้มีค่า PNI เท่ากับ 0.4 ซึ่งหมายความว่ามีความจำเป็นในการปรับปรุงในระดับปานกลาง ค่า D.S. ที่ 0.6 (อิ่มตัวแล้ว) และยังสามารถเก็บข้อมูลเพิ่มเติมได้เพื่อให้ข้อมูลมีความหลากหลายมากขึ้น

2) ความรับผิดชอบต่อสังคม

การส่งเสริมบัณฑิตให้มีจิตสำนึกในการรับผิดชอบต่อสังคมและชุมชน มีค่า PNI เท่ากับ 0.6 แสดงถึงความจำเป็นในการปรับปรุงในระดับค่อนข้างสูง ค่า D.S. อยู่ที่ 0.4 (อิ่มตัวแล้ว) แต่ยังคงมีความจำเป็นในการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อความเข้าใจที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น

3) การพัฒนาครูที่เป็นแบบอย่าง

การส่งเสริมบทบาทของครูในการเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านคุณธรรม ค่า PNI อยู่ที่ 0.7 ซึ่งแสดงถึงความจำเป็นเร่งด่วนในการพัฒนา เนื่องจากสถานะปัจจุบันยังห่างไกลจากระดับที่ต้องการ ค่า D.S. ที่ 0.3 (อิ่มตัวแล้ว) การเก็บข้อมูลเพิ่มเติมอาจไม่จำเป็น

4) การพัฒนาจิตวิญญาณและคุณธรรม

การเน้นการพัฒนาจิตวิญญาณของบัณฑิตผ่านการฝึกสมาธิและสติ มีค่า PNI เท่ากับ 0.5 ซึ่งแสดงถึงความจำเป็นในการปรับปรุงในระดับกลาง ค่า D.S. อยู่ที่ 0.5 (อิ่มตัวแล้ว) การเก็บข้อมูลเพิ่มเติมจึงยังมีความสำคัญ

5) การปลูกฝังความเป็นพลเมืองที่ดี

การส่งเสริมให้บัณฑิตเข้าใจบทบาทในการพัฒนาประเทศและสังคม มีค่า PNI เท่ากับ 0.6 ซึ่งบ่งชี้ถึงความจำเป็นในการพัฒนาระดับสูง ค่า D.S. อยู่ที่ 0.4 (อิ่มตัวแล้ว) แต่ยังคงมีความจำเป็นในการเก็บข้อมูลเพิ่มเติม

6) การฝึกฝนสมาธิและสติ

การสนับสนุนการฝึกสมาธิเพื่อพัฒนาความมั่นคงทางจิตใจ มีค่า PNI เท่ากับ 0.7 แสดงถึงความจำเป็นในการพัฒนาเร่งด่วน ค่า D.S. ที่ 0.3 (อิมตัวแล้ว) การเก็บข้อมูลเพิ่มเติมอาจไม่เป็นสิ่งจำเป็นในด้านนี้

7) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม

การส่งเสริมบัณฑิตให้เข้าร่วมกิจกรรมศาสนาและสังคมเพื่อพัฒนาความสัมพันธ์ที่ดีกับสังคม มีค่า PNI อยู่ที่ 0.6 ซึ่งแสดงถึงความจำเป็นในการพัฒนาในระดับสูง ค่า D.S. อยู่ที่ 0. (อิมตัวแล้ว)

8) การพัฒนาหลักสูตรสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ

การปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติด้านการศึกษาและเปลี่ยนแปลงสังคม มีค่า PNI เท่ากับ 0.6 ซึ่งแสดงถึงความจำเป็นในการพัฒนาในระดับสูง ค่า D.S. อยู่ที่ 0.4 (อิมตัวแล้ว)

9) การเสริมสร้างความยั่งยืนทางจิตใจ

การผลิตบัณฑิตที่สามารถนำสังคมไปสู่ความสามัคคีและยั่งยืน มีค่า PNI เท่ากับ 0.7 ซึ่งแสดงถึงความจำเป็นเร่งด่วนในการพัฒนา ค่า D.S. อยู่ที่ 0.3 บ่งบอกว่าข้อมูลถึงจุดอิมตัวแล้ว

สรุปผลการวิเคราะห์

การวิเคราะห์ชี้ให้เห็นว่าหลายด้านมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับการพัฒนาเร่งด่วน โดยเฉพาะด้านการพัฒนาครูที่เป็นแบบอย่างและการฝึกฝนสมาธิและสติ ขณะที่ด้านอื่น ๆ เช่น การบูรณาการศาสนากับวิชาการและการพัฒนาจิตวิญญาณมีความจำเป็นในการปรับปรุงในระดับกลางถึงสูง การเข้าใจในความต้อการนี้จะช่วยในการพัฒนาแนวทางการผลิตบัณฑิตที่มีคุณธรรมและความรู้ที่สอดคล้องกับหลักศาสนาในอนาคต

3. การบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติมีผลต่อการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษา กลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติที่มีผลต่อการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา มีประเด็นสำคัญที่สามารถวิเคราะห์ได้ ดังนี้

1) การบูรณาการศาสนากับการศึกษา

ผู้ให้ข้อมูลได้เน้นถึงความสำคัญของการบูรณาการหลักธรรมทางศาสนากับการเรียนการสอน โดยระบุว่า ศาสนธรรมของแต่ละศาสนามีบทบาทในการหล่อหลอมคุณธรรมและจริยธรรมในตัวผู้เรียน การรวมหลักศาสนากับหลักการศึกษาช่วยเสริมสร้างบัณฑิตที่มีความรู้ควบคู่ไปกับคุณธรรม ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการพัฒนาสังคม โดยเฉพาะในด้านการตัดสินใจที่มีจริยธรรม

2) การพัฒนาจิตวิญญาณและคุณธรรม

หลายความคิดเห็นระบุว่า การพัฒนาจิตวิญญาณและคุณธรรมเป็นสิ่งจำเป็น โดยมีการฝึกฝนสติและสมาธิเพื่อสร้างความมั่นคงทางจิตใจให้กับบัณฑิต การเข้าใจในหลักธรรมทางศาสนาไม่เพียงแต่ทำให้บัณฑิตมีคุณธรรม แต่ยังช่วยเสริมสร้างความเป็นผู้นำที่ดีในอนาคตได้อีกด้วย

3) ความรับผิดชอบต่อสังคม

การผลิตบัณฑิตที่มีจิตสำนึกในการรับผิดชอบต่อสังคมเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ถูกยกขึ้นมา ผู้ให้ข้อมูลเชื่อว่าบัณฑิตควรมีความเข้าใจในบทบาทของตนต่อสังคมและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อ

การพัฒนาชุมชน ซึ่งการปลูกฝังคุณธรรมนี้จะช่วยให้บัณฑิตมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม และสามารถสร้างประโยชน์ให้กับสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4) บทบาทของครูในฐานะแบบอย่าง

ผู้ให้ข้อมูลยังกล่าวถึงความสำคัญของครูและผู้สอนในการเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านคุณธรรม โดยครูที่มีความรู้และคุณธรรมสูงจะสามารถถ่ายทอดหลักธรรมและจริยธรรมไปยังบัณฑิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ความเป็นแบบอย่างของครูจะช่วยเสริมสร้างแรงบันดาลใจให้กับนักศึกษาในการพัฒนาตนเอง

5. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม

ผู้ให้ข้อมูลได้กล่าวถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางศาสนาและสังคมว่าเป็นช่องทางที่บัณฑิตจะได้เรียนรู้และประยุกต์ใช้หลักธรรมในชีวิตประจำวัน การเข้าร่วมกิจกรรมเหล่านี้จะช่วยให้บัณฑิตสร้างประสบการณ์ตรง และพัฒนาความสัมพันธ์ที่ดีกับสังคม

ข้อสรุป

จากข้อมูลที่ได้มาแสดงให้เห็นว่า เป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติมีผลกระทบอย่างมากต่อการผลิตบัณฑิตที่มีคุณธรรมและจริยธรรม ผ่านการบูรณาการศาสนากับการศึกษา การพัฒนาจิตวิญญาณ ความรับผิดชอบต่อสังคม และบทบาทของครูในการเป็นแบบอย่าง แนวทางเหล่านี้ช่วยส่งเสริมการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพซึ่งมีความเข้าใจและรับผิดชอบต่อสังคม ช่วยสร้างสังคมที่สงบสุขและเจริญก้าวหน้า โดยการศึกษาที่มีพื้นฐานจากหลักศาสนาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาบุคคลที่มีคุณค่าในสังคม

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ทั้ง 10 รูป/คน ในประเด็นคำถามซึ่งเน้นการส่งเสริมหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในกระบวนการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรม ปัจจัยสำคัญในการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติที่มีผลต่อการผลิตบัณฑิตสามารถสรุปได้ดังนี้

1) การบูรณาการศาสนากับวิชาการ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (B1, B3, B5, B7) เน้นว่าการบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนากับวิชาการเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างบัณฑิตที่มีคุณธรรมและความรู้ การผสมผสานนี้จะช่วยเสริมสร้างบัณฑิตให้มีความสามารถในการตัดสินใจที่มีจริยธรรมและสร้างความสงบสุขให้กับสังคม

2) การพัฒนาสติ สมาธิ และจิตวิญญาณ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (B2, B4, B6, B8) มองว่าการพัฒนาสติและสมาธิเป็นรากฐานในการสร้างบัณฑิตที่สามารถควบคุมตนเองได้และมีความมั่นคงทางจิตใจ การฝึกฝนด้านจิตวิญญาณผ่านหลักธรรมทางศาสนาเป็นปัจจัยที่ช่วยให้บัณฑิตสามารถเป็นผู้นำที่มีคุณธรรม

3) ความรับผิดชอบต่อสังคม

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (B5, B7, B9) มองว่าการผลิตบัณฑิตที่มีจิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้บัณฑิตสามารถเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาสังคม การบ่มเพาะคุณธรรมและความรับผิดชอบต่อสังคมจะช่วยให้บัณฑิตไม่เพียงแต่พัฒนาตนเอง แต่ยังสร้างประโยชน์ให้กับส่วนรวมด้วย

4) การพัฒนาครูและผู้สอนที่เป็นแบบอย่าง

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (B6, B8, B10) เน้นถึงความสำคัญของบทบาทของครูบาอาจารย์ในกระบวนการผลิตบัณฑิต โดยครูควรเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งในด้านศีลธรรมและคุณธรรม อาจารย์ที่มีคุณธรรมสูงจะสามารถถ่ายทอดหลักธรรมและจริยธรรมไปยังบัณฑิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมและศาสนา

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (B3, B4, B7) เห็นว่าการที่บัณฑิตได้เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาและสังคมเป็นสิ่งสำคัญ การเรียนรู้นอกห้องเรียนผ่านกิจกรรมเหล่านี้จะช่วยสร้างประสบการณ์ตรงให้กับบัณฑิตในการนำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

6) การปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (B1, B9, B10) ระบุว่าหลักสูตรการเรียนการสอนควรมีการปรับปรุงให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของยุทธศาสตร์ชาติ โดยเน้นการสร้างบัณฑิตที่สามารถประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อพัฒนาชาติได้จริง

ข้อสรุป

สรุปจากการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักเหล่านี้ จะสามารถนำไปสู่การจัดทำแนวทางการผลิตบัณฑิตที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งมุ่งเน้นการบูรณาการหลักธรรมทางศาสนากับการพัฒนาทั้งทางวิชาการและจิตวิญญาณ เพื่อให้บัณฑิตสามารถเป็นผู้นำที่มีคุณธรรมและสร้างประโยชน์ให้กับสังคมได้อย่างแท้จริง

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 10 รูป/คน สามารถสรุปข้อมูลเพื่อจัดทำตารางเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติด้านการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรม โดยใช้ดัชนีความต้องการสำคัญ (Priority Needs Index: PNI) เพื่อวิเคราะห์ความจำเป็นและระดับความอิ่มตัวของข้อมูล (Data Saturation: DS) ดังนี้

ตารางที่ 4.15 สรุปการวิเคราะห์คำตอบของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ แนวทางการสร้างสรรค์
ค่าความถี่และอิมิตัวของข้อมูล (%) ด้านการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ
มีผลต่อการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรม
ด้วยหลักศาสนา

คำสำคัญ (Theme)	แนวทางการสร้างสรรค์ (Creative Approaches) (Code)	ความถี่ (f)	D.S. (N/I)	PNI		
				ระดับที่ ต้องการ (D)	ระดับ ปัจจุบัน (C)	PNI ((D- C)/D))
การบูรณา การศาสนา กับวิชาการ	การผสมผสานหลักธรรมทาง ศาสนากับวิชาการเพื่อสร้าง บัณฑิตที่มีคุณธรรมและความรู้	4	0.4	10	4	0.6
การพัฒนา สติ สมาธิ และจิต วิญญาณ	การพัฒนาจิตวิญญาณและการ ฝึกสมาธิ เพื่อให้บัณฑิตสามารถ ควบคุมตนเองและเป็นผู้ที่มี คุณธรรม	4	0.4	10	4	0.6
ความ รับผิดชอบต่อ สังคม	การสร้างบัณฑิตที่มีจิตสำนึกใน ความรับผิดชอบต่อสังคมและ สามารถพัฒนาสังคมได้	3	0.3	10	3	0.7
การพัฒนาครู ที่เป็น แบบอย่าง	การสร้างครูบาอาจารย์ให้เป็น แบบอย่างทางจริยธรรมเพื่อ ถ่ายทอดความรู้และคุณธรรมไป ยังบัณฑิต	3	0.3	10	3	0.7
การมีส่วน ร่วมใน กิจกรรม สังคม	การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม และศาสนาเพื่อเสริมสร้าง ประสบการณ์ตรงในการ ประยุกต์ใช้หลักธรรม	3	0.3	10	3	0.7
การปรับ หลักสูตรตาม ยุทธศาสตร์ ชาติ	การปรับปรุงหลักสูตรให้ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อผลิตบัณฑิตที่สามารถนำ ความรู้ไปใช้พัฒนาชาติได้	3	0.3	10	3	0.7

การวิเคราะห์แนวทางและการวิเคราะห์ข้อมูลจากค่า PNI และ ค่า D.S.

จากข้อมูลที่รวบรวมจากการสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้ให้ข้อมูลสำคัญในสถาบัน พบว่ามีประเด็น
สำคัญหลายด้านที่สะท้อนถึงความต้องการและแนวทางการสร้างบัณฑิตที่มีปัญญาและคุณธรรมโดย

ใช้หลักศาสนา การสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 10 รูป/คน การวิเคราะห์โดยใช้ดัชนีความต้องการสำคัญ (Priority Needs Index: PNI) และระดับความอิ่มตัวของข้อมูล (Data Saturation: D.S.) สามารถสรุปได้ดังนี้

1) การบูรณาการศาสนากับวิชาการ

การผสมผสานหลักธรรมทางศาสนากับวิชาการ เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีทั้งคุณธรรมและความรู้ มีค่า PNI เท่ากับ 0.6 แสดงถึงความจำเป็นในการพัฒนาในระดับค่อนข้างสูง เนื่องจากสถานะปัจจุบันยังไม่ถึงระดับที่ต้องการ ส่วนค่า D.S. ที่ 0.4 (อิ่มตัวแล้ว) แต่ยังสามารถเก็บข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อให้ได้มุมมองที่ลึกซึ้งขึ้น

2) การพัฒนาสติ สมาธิ และจิตวิญญาณ

แนวทางในการพัฒนาจิตวิญญาณและฝึกสมาธิเพื่อให้บัณฑิตสามารถควบคุมตนเองและเป็นผู้ที่มีคุณธรรม ค่า PNI อยู่ที่ 0.6 แสดงว่ามีความจำเป็นในระดับค่อนข้างสูงในการปรับปรุง ส่วนค่า D.S. เท่ากับ 0.4 (อิ่มตัวแล้ว) แต่ยังอาจต้องมีการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อการพิจารณาเชิงลึกที่มากขึ้น

3) ความรับผิดชอบต่อสังคม

การสร้างบัณฑิตที่มีจิตสำนึกในการรับผิดชอบต่อสังคมและสามารถพัฒนาสังคมได้ มีค่า PNI อยู่ที่ 0.7 ซึ่งแสดงถึงความจำเป็นเร่งด่วนในการดำเนินการปรับปรุง เนื่องจากสถานะปัจจุบันยังห่างจากระดับที่ต้องการ ค่า D.S. ที่ 0.3 (อิ่มตัวแล้ว) จึงไม่จำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนนี้

4) การพัฒนาครูที่เป็นแบบอย่าง

การสร้างครูบาอาจารย์ที่เป็นแบบอย่างทางจริยธรรมเพื่อถ่ายทอดความรู้และคุณธรรมไปยังบัณฑิต มีค่า PNI อยู่ที่ 0.7 บ่งชี้ว่ามีความจำเป็นเร่งด่วนในการพัฒนา ส่วนค่า D.S. เท่ากับ 0.3 (อิ่มตัวแล้ว) การเก็บข้อมูลเพิ่มเติมจะไม่เพิ่มมูลค่าของข้อมูลในเชิงลึก

5) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสังคม

การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมและศาสนาเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ตรงในการประยุกต์ใช้หลักธรรม ค่า PNI อยู่ที่ 0.7 (อิ่มตัวแล้ว) ส่วนค่า D.S. ที่ 0.3 บ่งบอกว่าข้อมูลได้ถึงจุดอิ่มตัวแล้ว และการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมจะไม่ให้ข้อมูลใหม่เพิ่มเติมอย่างมีนัยสำคัญ

6) การปรับหลักสูตรตามยุทธศาสตร์ชาติ

การปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติเพื่อผลิตบัณฑิตที่สามารถนำความรู้ไปใช้พัฒนาชาติได้ มีค่า PNI อยู่ที่ 0.7 ซึ่งชี้ว่ามีความจำเป็นเร่งด่วนในการดำเนินการปรับปรุง เนื่องจากความแตกต่างระหว่างสถานะปัจจุบันและระดับที่ต้องการมีมาก ส่วนค่า D.S. เท่ากับ 0.3 (อิ่มตัวแล้ว)

ข้อสรุป

การวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่ามีหลายด้านที่ต้องการการพัฒนาเร่งด่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคม การพัฒนาครูที่เป็นแบบอย่าง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม และการปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ เนื่องจากค่า PNI ในด้านเหล่านี้สูงถึง 0.7 แสดงว่าความจำเป็นในการดำเนินการแก้ไขมีความเร่งด่วน อย่างไรก็ตาม ค่า D.S. ที่ต่ำแสดงว่าข้อมูลส่วนใหญ่ได้ถึงจุดอิ่มตัวแล้ว

4. แนวคิดกระบวนการทัศน์แบบทั่วไปมีความสอดคล้องกับความต้องการของสถาบันตามประเด็นความสำคัญที่ต้องเร่งพัฒนา

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พบประเด็นสำคัญหลายด้านที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดกระบวนการทัศน์และความต้องการพัฒนาของสถาบันอุดมศึกษา ที่มีความสอดคล้องกับความต้องการของเยาวชนรุ่นใหม่ และนี่คือการวิเคราะห์ประเด็นสำคัญที่พบ

1) การมีหลักสูตรที่ชัดเจน

ผู้ให้ข้อมูลเน้นถึงความสำคัญของการมีหลักสูตรที่ชัดเจน ซึ่งจะช่วยทำให้การเรียนการสอนมีทิศทางที่ชัดเจนและตอบสนองต่อความต้องการของนักศึกษา โดยเฉพาะในด้านการพัฒนาคุณธรรมและความรู้ สิ่งนี้จะทำให้นักศึกษามีคุณสมบัติตรงตามที่ตลาดแรงงานต้องการ นอกจากนี้ การมีหลักสูตรที่ดีและสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติจะทำให้บัณฑิตสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริงได้

2) นโยบายที่เป็นรูปธรรม

การมีนโยบายที่เป็นรูปธรรมเป็นสิ่งที่ผู้ให้ข้อมูลเห็นว่าสถาบันควรมี เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสามารถวัดผลได้ การตั้งนโยบายที่ชัดเจนและเป็นระบบจะช่วยในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและสร้างความเชื่อมั่นให้กับนักศึกษา รวมถึงการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

3) การตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก

ในยุคที่โลกมีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว ผู้ให้ข้อมูลได้กล่าวถึงความสำคัญของการปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้เยาวชนรุ่นใหม่ได้รับการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการในโลกยุคใหม่ ซึ่งหมายถึงการปรับปรุงหลักสูตรและนโยบายให้สามารถตอบสนองต่อแนวโน้มที่เกิดขึ้น เช่น เทคโนโลยีใหม่ ๆ การเปลี่ยนแปลงในตลาดแรงงาน และความต้องการทักษะใหม่ ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำงานในอนาคต

4) ความต้องการของเยาวชนรุ่นใหม่

ผู้ให้ข้อมูลได้ชี้ให้เห็นถึงความต้องการของเยาวชนรุ่นใหม่ที่มีความสนใจในสิ่งใหม่ๆ และทักษะที่จำเป็นต่อการทำงานในยุคปัจจุบัน ดังนั้น สถาบันควรมีการพัฒนาโปรแกรมการเรียนรู้ที่ไม่เพียงแต่นำเสนอในห้องเรียน แต่ควรเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง เช่น การฝึกงาน การทำโครงการร่วมกับชุมชน และกิจกรรมที่สร้างสรรค์

ข้อสรุป

การวิเคราะห์ประเด็นเหล่านี้แสดงให้เห็นว่า เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาสามารถผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพและตอบสนองต่อความต้องการของสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องมีการพัฒนาหลักสูตรที่ชัดเจนและนโยบายที่เป็นรูปธรรม รวมถึงการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในโลกที่รวดเร็ว โดยต้องคำนึงถึงความต้องการของเยาวชนรุ่นใหม่ เพื่อสร้างบัณฑิตที่มีความสามารถและพร้อมที่จะเป็นผู้นำในการพัฒนาสังคมในอนาคต

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 10 รูป/คน เกี่ยวกับแนวคิดกระบวนการทัศน์แบบทั่วไปและความสอดคล้องกับความต้องการของสถาบันตามประเด็นที่ต้องเร่งพัฒนา มีการสะท้อนความคิดเห็นในหลายด้านที่สามารถสรุปได้ดังนี้

1) การบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (B1, B2, B4, B6, B9) ย้ำถึงความสำคัญของการรวมหลักธรรมทางพระพุทธศาสนากับการศึกษา ซึ่งไม่เพียงแต่จะสร้างบัณฑิตที่มีความรู้และคุณธรรม แต่ยังช่วยเสริมสร้างจิตสำนึกและจริยธรรมในสังคมโดยรวม เมื่อมีการบูรณาการหลักธรรมเข้ากับการเรียนการสอน จะทำให้นักศึกษามีพื้นฐานที่มั่นคงในการดำเนินชีวิตในสังคมที่ท้าทาย การสร้างบัณฑิตที่มีทั้งปัญญาและคุณธรรมเป็นการตอบสนองต่อความต้องการของสังคมในปัจจุบันที่มองหาบุคลากรที่มีจริยธรรมในการทำงาน การพัฒนาหลักสูตรที่บูรณาการจะต้องมีการกำหนดกรอบการเรียนการสอนที่ชัดเจน ซึ่งจะช่วยทำให้การศึกษามีความหมายและสอดคล้องกับความต้องการของสถาบัน

2) ความชัดเจนในนโยบายการศึกษา

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (B3, B5, B7, B8) มีความเห็นตรงกันว่า นโยบายการศึกษาที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมมีความสำคัญอย่างยิ่งในการสนับสนุนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การสร้างบัณฑิตที่มีคุณภาพจะต้องมีการวางแผนที่ดี นโยบายที่ชัดเจนจะช่วยให้มีการกำหนดแนวทางและวิธีการที่เป็นระบบในการดำเนินงาน การประสานงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ จะต้องทำอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และลดความซ้ำซ้อนในการดำเนินการ นอกจากนี้ การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานจะช่วยให้สามารถปรับปรุงและพัฒนานโยบายให้มีความเหมาะสมกับสภาพการณ์และความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไป

3) การตอบสนองต่อความต้องการของเยาวชน

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (B1, B2, B4, B10) ชี้ให้เห็นว่าโลกปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เยาวชนต้องการการศึกษาและทักษะใหม่ๆ เพื่อเตรียมตัวให้พร้อมสำหรับการทำงานและการใช้ชีวิตในสังคม นโยบายการศึกษาจึงควรมีความยืดหยุ่นในการปรับตัวเพื่อตอบสนองต่อความต้องการที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ การพัฒนาหลักสูตรใหม่ๆ ที่เน้นการเรียนรู้ที่หลากหลายและการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์จะช่วยเตรียมเยาวชนให้พร้อมสำหรับการเผชิญกับความท้าทายในอนาคต นอกจากนี้ การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการพัฒนาทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น จะเป็นส่วนสำคัญในการสร้างบุคลากรที่มีคุณค่าในสังคม

4) การพัฒนาจิตวิญญาณ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (B5, B6, B8, B9) กล่าวถึงความสำคัญของการพัฒนาจิตวิญญาณและการฝึกสมาธิ ซึ่งเป็นวิธีการที่จะช่วยให้นักศึกษามีความมั่นคงทางจิตใจและสามารถเผชิญกับความท้าทายในชีวิตได้ การสร้างหลักสูตรที่มุ่งเน้นการฝึกฝนจิตใจผ่านการทำสมาธิและกิจกรรมที่เสริมสร้างจิตวิญญาณจะช่วยให้บัณฑิตสามารถจัดการกับความเครียดและความกดดันในชีวิตประจำวันได้อย่างดี นอกจากนี้ การพัฒนาจิตวิญญาณยังช่วยส่งเสริมให้นักศึกษามีทัศนคติที่ดีต่อการทำงานและความสัมพันธ์กับผู้อื่น ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างสังคมที่มีความสุขและสงบสุข การกำหนดนโยบายการศึกษาให้มีการพัฒนาจิตวิญญาณเป็นองค์ประกอบหลักจะช่วยให้การศึกษาในระดับสูงมีความหมายมากยิ่งขึ้น

5) การส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคม

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (B2, B3, B7, B10) เน้นถึงการสร้างจิตสำนึกในการรับผิดชอบต่อสังคมเป็นสิ่งที่สำคัญที่ควรมีในหลักสูตรการศึกษา การสอนให้นักศึกษาเห็นคุณค่าของการมีส่วนร่วมในกิจกรรม

สังคมและการบริการชุมชนจะช่วยเสริมสร้างความเป็นพลเมืองที่ดี ในการกำหนดนโยบายการศึกษา ควรมีการรวมเอาองค์ประกอบที่เน้นการมีจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อสังคมเข้าไปในหลักสูตร เช่น การเรียนรู้ผ่านโครงการบริการชุมชน หรือการเข้าร่วมกิจกรรมที่มีเป้าหมายในการพัฒนาสังคม การสร้างบัณฑิตที่มีจิตสำนึกในการทำงานเพื่อส่วนรวมจะเป็นการส่งเสริมการพัฒนาสังคมในระยะยาว

6) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสังคม

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (B4, B5, B6, B8) เสนอว่า การสนับสนุนให้บัณฑิตเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาและกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมจะช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนและพัฒนาคุณลักษณะของบัณฑิต การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสังคมจะไม่เพียงแต่ช่วยให้บัณฑิตเข้าใจปัญหาและความต้องการของชุมชน แต่ยังช่วยสร้างทักษะการทำงานร่วมกันและการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ นโยบายการศึกษาอาจรวมถึงการจัดโครงการให้บัณฑิตมีโอกาสร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การทำงานอาสาสมัคร หรือการเข้าร่วมโครงการที่สนับสนุนการพัฒนาชุมชน ซึ่งจะส่งเสริมให้บัณฑิตเติบโตเป็นบุคลากรที่มีคุณค่าต่อสังคมและสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อสรุป

จากความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลสำคัญเห็นว่าแนวคิดกระบวนทัศน์แบบทั่วไปนั้นมีความสอดคล้องกับความต้องการของสถาบันในด้านการพัฒนาหลักสูตรและการผลิตบัณฑิตที่มีคุณธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเข้ากับการศึกษาและการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ซึ่งจะช่วยเตรียมบัณฑิตให้พร้อมสำหรับการเผชิญกับความท้าทายในสังคมปัจจุบัน

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 10 รูป/คน สามารถสรุปข้อมูลเพื่อจัดทำตารางเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อแนวคิดกระบวนทัศน์แบบทั่วไปมีความสอดคล้องกับความต้องการของสถาบันตามประเด็นความสำคัญที่ต้องเร่งพัฒนาโดยใช้ดัชนีความสำคัญ (Priority Needs Index: PNI) เพื่อวิเคราะห์ความจำเป็นและระดับความอิ่มตัวของข้อมูล (Data Saturation: DS) ดังนี้

ตารางที่ 4.16 สรุปการวิเคราะห์คำตอบของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ แนวทางการสร้างสรรค์
 ค่าความถี่ และอิมตัวของข้อมูล (%) ด้านแนวคิดกระบวนการทัศนแบบทั่วไปมี
 ความสอดคล้องกับความต้องการของสถาบันตามประเด็นความสำคัญที่ต้องเร่ง
 พัฒนา

คำสำคัญ (Theme)	แนวทางการสร้างสรรค์ (Creative Approaches) (Code)	ความถี่ (f)	D.S. (N/I)	PNI		
				ระดับที่ ต้องการ (D)	ระดับ ปัจจุบัน (C)	PNI ((D- C)/D))
การมีหลักสูตรที่ ชัดเจน	มีหลักสูตรที่ชัดเจนตอบสนอง ความต้องการนักศึกษา พัฒนาคุณธรรมและความรู้ พร้อมนำไปประยุกต์ใช้ใน สถานการณ์จริง	5	0.5	10	5	0.5
นโยบายที่เป็น รูปธรรม	นโยบายชัดเจนและเป็นระบบ ช่วยพัฒนาคุณภาพการศึกษา และสร้างความเชื่อมั่นให้กับ นักศึกษา	4	0.4	10	4	0.6
การตอบสนอง ต่อการ เปลี่ยนแปลง ของโลก	ปรับตัวตามเทคโนโลยีและ การเปลี่ยนแปลงใน ตลาดแรงงาน พัฒนาทักษะ ใหม่ๆ	3	0.3	10	3	0.7
ความต้องการ ของเยาวชนรุ่น ใหม่	พัฒนาหลักสูตรที่ตอบสนอง ความสนใจของเยาวชนรุ่น ใหม่ เช่น ทักษะที่จำเป็น สำหรับการทำงานในอนาคต	4	0.4	10	4	0.6
การบูรณาการ หลักธรรมทาง พระพุทธศาสนา	รวมหลักธรรมทาง พระพุทธศาสนาเข้ากับ การศึกษา เพื่อสร้างบัณฑิตที่ มีปัญญาและคุณธรรม	5	0.5	10	5	0.5

คำสำคัญ (Theme)	แนวทางการสร้างสรรค์ (Creative Approaches) (Code)	ความถี่ (f)	D.S. (N/I)	PNI		
				ระดับที่ ต้องการ (D)	ระดับ ปัจจุบัน (C)	PNI ((D- C)/D))
การพัฒนาจิต วิญญาณ	พัฒนาจิตใจผ่านการฝึกสมาธิ เพื่อให้บัณฑิตมีความมั่นคง ทางจิตใจ	4	0.4	10	4	0.6
การส่งเสริม ความรับผิดชอบต่อสังคม	ส่งเสริมการรับผิดชอบต่อ สังคมโดยการเรียนรู้ผ่าน กิจกรรมชุมชน	4	0.4	10	4	0.6
การมีส่วนร่วม ในกิจกรรม สังคม	สนับสนุนให้บัณฑิตเข้าร่วม กิจกรรมทางศาสนาและ ชุมชน พัฒนาทักษะการ ทำงานร่วมกับผู้อื่น	4	0.4	10	4	0.6

การวิเคราะห์แนวทางและการวิเคราะห์ข้อมูลจากค่า PNI และ ค่า D.S.

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกที่ได้จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 10 รูป/คน การประเมินค่า Priority Needs Index (PNI) และระดับความอิ่มตัวของข้อมูล (Data Saturation: D.S.) เพื่อสรุปข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับสถาบันอุดมศึกษาที่เน้นการพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนามีผล ดังนี้

1) การมีหลักสูตรที่ชัดเจน

แนวทางการพัฒนาหลักสูตรที่ตอบสนองต่อความต้องการของนักศึกษาและเน้นการประยุกต์ใช้ความรู้ในสถานการณ์จริงนั้น ได้ค่า PNI เท่ากับ 0.5 ซึ่งแสดงถึงความจำเป็นในการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง แสดงว่ายังมีความแตกต่างระหว่างสถานะปัจจุบันกับระดับที่ต้องการอยู่บ้าง ค่า D.S. เท่ากับ 0.5 (อิ่มตัวแล้ว) แต่ยังสามารถเก็บข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อให้ได้มุมมองที่หลากหลายมากขึ้น

2) นโยบายที่เป็นรูปธรรม

การมีนโยบายที่ชัดเจนและเป็นระบบเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาและสร้างความเชื่อมั่นให้กับนักศึกษา ค่า PNI ที่ 0.6 แสดงถึงความจำเป็นในการปรับปรุงในระดับค่อนข้างสูง เนื่องจากสถานะปัจจุบันยังไม่ถึงมาตรฐานที่ต้องการ ค่า D.S. ที่ 0.4 (อิ่มตัวแล้ว) ควรมีการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อลดช่องว่างระหว่างสถานะปัจจุบันและที่ต้องการ

3) การตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก

การปรับตัวตามเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงในตลาดแรงงานเพื่อพัฒนาทักษะใหม่ๆ ได้ค่า PNI เท่ากับ 0.7 แสดงว่ามีความจำเป็นเร่งด่วนในการพัฒนาในเรื่องนี้ ค่า D.S. ที่ 0.3 (อึดตัวแล้ว) และการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมอาจไม่ก่อให้เกิดข้อมูลเชิงลึกที่แตกต่างออกไป

4) ความต้องการของเยาวชนรุ่นใหม่

การพัฒนาหลักสูตรที่ตอบสนองความสนใจและความต้องการของเยาวชนรุ่นใหม่ เช่น ทักษะที่จำเป็นสำหรับอนาคต มีค่า PNI อยู่ที่ 0.6 แสดงถึงความจำเป็นในการปรับปรุงในระดับค่อนข้างสูง เนื่องจากยังมีช่องว่างระหว่างสถานะปัจจุบันและมาตรฐานที่ต้องการ ค่า D.S. เท่ากับ 0.4 (อึดตัวแล้ว) แต่ยังสามารถพิจารณาข้อมูลเพิ่มเติมได้

5) การบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

การผสมผสานหลักธรรมทางพระพุทธศาสนากับการศึกษาเพื่อสร้างบัณฑิตที่มีทั้งปัญญาและคุณธรรม มีค่า PNI เท่ากับ 0.5 ซึ่งแสดงถึงความจำเป็นในการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง ค่า D.S. ที่ 0.5 (อึดตัวแล้ว) ควรมีการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมเล็กน้อยเพื่อเพิ่มความสมบูรณ์ของข้อมูล

6) การพัฒนาจิตวิญญาณ

การพัฒนาจิตใจผ่านการฝึกสมาธิ เพื่อให้บัณฑิตมีความมั่นคงทางจิตใจ ค่า PNI อยู่ที่ 0.6 ซึ่งแสดงว่าความจำเป็นในการพัฒนาในเรื่องนี้ยังคงสูงอยู่ ค่า D.S. ที่ 0.4 (อึดตัวแล้ว) ควรมีการพิจารณาเก็บข้อมูลเพิ่มเติม

7) การส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคม

การส่งเสริมให้นักศึกษาเรียนรู้ความรับผิดชอบต่อสังคมผ่านกิจกรรมชุมชน มีค่า PNI เท่ากับ 0.6 ซึ่งแสดงถึงความจำเป็นในการปรับปรุงในระดับค่อนข้างสูง ค่า D.S. เท่ากับ 0.4 (อึดตัวแล้ว)

8) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสังคม

การสนับสนุนให้บัณฑิตเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาและชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ค่า PNI เท่ากับ 0.6 ซึ่งแสดงว่ามีความจำเป็นในระดับสูงสำหรับการปรับปรุงในส่วนนี้ ค่า D.S. ที่ 0.4 ชี้ให้เห็นว่าข้อมูลใกล้จะถึงจุดอึดตัวแล้ว แต่อาจยังสามารถเก็บข้อมูลเพิ่มเติมได้เพื่อให้ข้อมูลสมบูรณ์ขึ้น

ข้อสรุป

จากการวิเคราะห์ พบว่าด้านที่มีความจำเป็นเร่งด่วนที่สุดคือการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก ค่า PNI สูงสุดถึง 0.7 บ่งบอกว่าจะมีความแตกต่างมากระหว่างสถานะปัจจุบันและมาตรฐานที่ต้องการ ส่วนแนวทางอื่น ๆ แม้จะมีความจำเป็นในการพัฒนาอยู่บ้าง (PNI ที่ 0.5-0.6) แต่ค่า D.S. บ่งบอกว่าข้อมูลส่วนใหญ่ใกล้จะถึงจุดอึดตัวแล้ว ทำให้การดำเนินการปรับปรุงสามารถวางแผนได้อย่างเป็นระบบและครอบคลุมทุกประเด็น

5. กระบวนทัศน์เชิงสร้างสรรค์มีความสอดคล้องกับความต้องการของสถาบันตามประเด็นความสำคัญที่ต้องเร่งพัฒนา

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประเด็นสำคัญที่ได้รับการเน้นย้ำเป็นเรื่องของการเปลี่ยนแปลงในหลายมิติเพื่อให้ระบบอุดมศึกษาสามารถปรับตัวให้ทันกับสถานการณ์โลกที่

เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ผู้ให้ข้อมูลชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ พบประเด็นสำคัญ จำแนกได้ดังนี้

1) วิกฤติโควิด-19 กับการเปลี่ยนแปลง

ผู้ให้ข้อมูลหลายรายเน้นว่าการแพร่ระบาดของโควิด-19 ที่ผ่านมาทำให้โลกเข้าสู่ยุคดิจิทัล ผู้คนสื่อสาร รับรู้ เรียนรู้ ผ่านสื่อออนไลน์มากยิ่งขึ้น เป็นความท้าทายระบบการศึกษาในด้าน การปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอน และความจำเป็นในการใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยพัฒนา การศึกษา นอกจากนี้ โควิด-19 ยังได้เปลี่ยนแปลงวิธีการทำงานและการเรียนรู้แบบดั้งเดิม ทำให้ต้อง มีการพัฒนาหลักสูตรและแนวทางการศึกษาใหม่ที่สอดคล้องกับโลกหลังโควิด

2) ปัญหาช่วงว่างระหว่างยุคและสังคมสูงวัย

ความแตกต่างทางความคิดและวิถีชีวิตระหว่างคนรุ่นเก่าและรุ่นใหม่เป็นปัญหาที่ส่งผลต่อการ พัฒนาเยาวชน ผู้ให้ข้อมูลชี้ให้เห็นว่าการศึกษาในปัจจุบันต้องมีความยืดหยุ่นและสามารถตอบสนอง ต่อความต้องการของคนรุ่นใหม่ที่มีแนวคิดที่แตกต่างจากคนรุ่นก่อน นอกจากนี้ การเข้าสู่สังคมสูง วัยทำให้มีความจำเป็นในการออกแบบโปรแกรมการศึกษาให้ครอบคลุมทุกช่วงวัยเพื่อสนับสนุน การเรียนรู้ตลอดชีวิต

3) ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาและโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาได้รับการกล่าวถึง อย่างชัดเจน ผู้ให้ข้อมูลบางรายเสนอว่าจำเป็นต้องมีการกระจายโอกาสทางการศึกษาให้เข้าถึงกลุ่มที่ ขาดโอกาส เช่น กลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางเศรษฐกิจ และผู้ที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล

4) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและชีวอำนาจทางเศรษฐกิจโลก

ผู้ให้ข้อมูลระบุว่าการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและการเปลี่ยนแปลงในชีวอำนาจ เศรษฐกิจโลก ส่งผลต่อความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรและการเตรียมบัณฑิตให้พร้อมรับมือกับ ปัญหาที่ท้าทายในระดับสากล นอกจากนี้ยังเสนอให้มีโปรแกรมการศึกษาที่ช่วยเตรียมความพร้อมใน การทำงานที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจโลก เช่น การศึกษาเกี่ยวกับพลังงานทดแทน เทคโนโลยีเพื่อสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาที่ยั่งยืน

5) การสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต

หลายฝ่ายเห็นด้วยกับแนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) โดยเชื่อว่า การเรียนรู้ไม่ได้สิ้นสุดที่ระดับมหาวิทยาลัย และต้องมีการขยายกลุ่มเป้าหมายการศึกษาสำหรับทุกช่วง วัย ไม่ว่าจะเป็นผู้สูงอายุที่ยังคงต้องการพัฒนาตนเอง หรือผู้ประกอบการที่ต้องการเพิ่มทักษะใหม่

6) การกระจายโอกาสทางการศึกษา

ผู้ให้ข้อมูลเน้นถึงความสำคัญของการขยายขอบเขตการศึกษาให้เข้าถึงทุกคน รวมถึงการให้ โอกาสแก่ผู้ที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกลและกลุ่มที่มีข้อจำกัดทางเศรษฐกิจ โดยการนำเสนอโปรแกรม สนับสนุนการผลิตกำลังคนที่สามารถตอบสนองต่อการลงทุนและการพัฒนาเศรษฐกิจ

7) ธนาคารหน่วยกิตระดับอุดมศึกษา

ระบบธนาคารหน่วยกิตถูกมองว่าเป็นวิธีที่ช่วยให้นักศึกษาสามารถเรียนรู้ได้อย่างยืดหยุ่น ไม่จำเป็นต้องเรียนตามระยะเวลาในมหาวิทยาลัยเพียงอย่างเดียว แต่สามารถเก็บสะสมหน่วยกิตตาม ความสะดวก ซึ่งเป็นแนวทางที่สอดคล้องกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ข้อสรุป

จากการสัมภาษณ์เชิงลึก ข้อมูลแสดงให้เห็นว่า การปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ทางการศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นในการตอบสนองต่อความท้าทายของโลกในปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นการแพร่ระบาดของโรค การเปลี่ยนแปลงทางประชากรและสังคม หรือการเปลี่ยนแปลงสภาพเศรษฐกิจและภูมิอากาศ โดยเฉพาะในด้านการสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต การกระจายโอกาสทางการศึกษา และการพัฒนาหลักสูตรที่ยืดหยุ่นเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกประเด็นเกี่ยวกับกระบวนทัศน์เชิงสร้างสรรค์มีความสอดคล้องกับความต้องการของสถาบันตามประเด็นความสำคัญที่ต้องเร่งพัฒนา มีการสะท้อนความคิดเห็นในหลายด้านที่สามารถสรุปได้จากการวิเคราะห์เกี่ยวกับกระบวนทัศน์เชิงสร้างสรรค์ที่มีความสอดคล้องกับความต้องการของสถาบันและประเด็นที่ต้องเร่งพัฒนาอย่างชัดเจน โดยสามารถสรุปความเห็นของผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อสะท้อนแนวคิดที่พบในหัวข้อต่าง ๆ ได้ดังนี้

1) การบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

ผู้ให้ข้อมูล (B1, B2, B4, B6, B9) ให้ความสำคัญกับการรวมหลักธรรมทางพระพุทธศาสนากับการศึกษา ซึ่งเน้นที่การสร้างบัณฑิตที่มีความรู้และคุณธรรม การบูรณาการนี้สามารถเป็นแนวทางหลักของการพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้บัณฑิตสามารถปฏิบัติได้จริงและนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งไม่เพียงแต่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของสถาบันเท่านั้น แต่ยังตอบสนองต่อความต้องการของสังคมที่ต้องการคนที่มีจริยธรรมในการทำงานและการดำรงชีวิต นโยบายที่สนับสนุนการบูรณาการนี้จะส่งผลให้การพัฒนาบัณฑิตมีคุณภาพที่ดีขึ้นอย่างชัดเจน

2) ความชัดเจนในนโยบายการศึกษา

ข้อมูลจาก (B3, B5, B7, B8) เน้นถึงความสำคัญของการมีนโยบายการศึกษาที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมเพื่อให้สถาบันสามารถดำเนินงานตามทิศทางที่กำหนดได้ชัดเจน นโยบายที่ชัดเจนยังช่วยให้การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มีความยั่งยืน และการผลิตบัณฑิตสามารถตอบสนองต่อความต้องการของสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ การมีนโยบายที่ชัดเจนไม่เพียงแต่จะช่วยให้เกิดความชัดเจนในการดำเนินงาน แต่ยังเป็นเครื่องมือในการควบคุมคุณภาพและความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของประเทศ

3) การตอบสนองต่อความต้องการของเยาวชน

ผู้ให้ข้อมูล (B1, B2, B4, B10) ให้ความเห็นว่าการศึกษาในปัจจุบันต้องมีความยืดหยุ่นและพัฒนาทักษะที่ทันสมัยเพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลก เยาวชนในปัจจุบันมีความต้องการที่แตกต่างจากอดีต การสร้างสรรค์หลักสูตรใหม่ ๆ ที่เน้นการพัฒนาทักษะที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงในโลกสมัยใหม่จะช่วยเตรียมความพร้อมให้เยาวชนเผชิญกับความท้าทายที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต นโยบายการศึกษาจึงควรมุ่งเน้นการสนับสนุนการคิดเชิงสร้างสรรค์และนวัตกรรม

4) การพัฒนาจิตวิญญาณ

ผู้ให้ข้อมูล (B5, B6, B8, B9) ต่างเห็นพ้องว่าการพัฒนาจิตวิญญาณเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างบัณฑิตที่มีความมั่นคงทางจิตใจ การฝึกสมาธิและการพัฒนาจิตวิญญาณเป็นวิธีการที่ช่วยให้บัณฑิตมีทักษะในการรับมือกับความท้าทายและความเครียดในชีวิตได้ดีขึ้น จิตวิญญาณที่มั่นคงเป็นรากฐาน

สำคัญของการสร้างความแข็งแกร่งทางอารมณ์ ซึ่งมีส่วนช่วยให้บัณฑิตสามารถตัดสินใจได้อย่างมีสติปัญญาในทุกสถานการณ์ ดังนั้น การบูรณาการการพัฒนาจิตวิญญาณเข้าสู่การศึกษาควรได้รับการส่งเสริมผ่านนโยบายที่ชัดเจน โดยสามารถเพิ่มหลักสูตรหรือกิจกรรมที่เน้นการฝึกสมาธิและการพัฒนาทางจิตวิญญาณเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ในสถาบัน

5) การส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคม

ผู้ให้ข้อมูล (B2, B3, B7, B10) เห็นว่าการสร้างจิตสำนึกในการรับผิดชอบต่อสังคมควรเป็นส่วนสำคัญของการศึกษา การพัฒนาทักษะทางด้านนี้จะช่วยให้นักศึกษามีความรู้และความสามารถไปใช้ในการช่วยพัฒนาสังคมได้อย่างเป็นรูปธรรม ความรับผิดชอบต่อสังคมไม่เพียงแต่สร้างความตระหนักรู้ในบทบาทของตนในฐานะประชากรของประเทศ แต่ยังช่วยเสริมสร้างทัศนคติที่ดีในการทำงานร่วมกับผู้อื่น นโยบายจึงควรเน้นที่การผนวกเรื่องนี้เข้าไปในหลักสูตรการศึกษา หรือสร้างโอกาสให้นักศึกษามีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชน เช่น การออกค่ายอาสา การฝึกอบรมทักษะการเป็นผู้นำชุมชน เป็นต้น

6) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม

ผู้ให้ข้อมูล (B4, B5, B6, B8) ต่างสนับสนุนให้นักศึกษามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมและศาสนา ซึ่งไม่เพียงแต่จะเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตให้มีความรับผิดชอบต่อชุมชน แต่ยังช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับสังคมรอบข้าง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมยังเป็นการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจริง ทำให้นักศึกษาได้ประสบการณ์ในการทำงานร่วมกับผู้อื่น รู้จักการเสียสละและเข้าใจปัญหาของชุมชน นโยบายของสถาบันจึงควรเน้นการสนับสนุนกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนร่วมกับชุมชนอย่างต่อเนื่อง อาจเป็นการจัดกิจกรรมเชื่อมโยงระหว่างชุมชนและศาสนา หรือส่งเสริมให้นักศึกษาได้มีบทบาทในการเป็นผู้นำกิจกรรมที่ส่งเสริมสันติภาพและการอยู่ร่วมกันในสังคม

ข้อสรุป

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 10 รูป/คน สามารถสรุปข้อมูลเพื่อจัดทำตารางเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อแนวคิดกระบวนทัศน์แบบทั่วไปมีความสอดคล้องกับความต้องการของสถาบันตามประเด็นความสำคัญที่ต้องเร่งพัฒนาโดยใช้ดัชนีความสำคัญ (Priority Needs Index: PNI) เพื่อวิเคราะห์ความจำเป็นและระดับความอิ่มตัวของข้อมูล (Data Saturation: DS) ดังนี้

ตารางที่ 4.17 สรุปการวิเคราะห์คำตอบของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ แนวทางการสร้างสรรค์ค่าความถี่ และ อิมตัวของข้อมูล (%) ด้านกระบวนการที่ค้นเชิงสร้างสรรค์มีความสอดคล้องกับความต้องการของสถาบันตามประเด็นความสำคัญที่ต้องเร่งพัฒนา

คำสำคัญ (Theme)	แนวทางการสร้างสรรค์ (Creative Approaches) (Code)	ความถี่ (f)	D.S. (N/I)	PNI		
				ระดับที่ ต้องการ (D)	ระดับ ปัจจุบัน (C)	PNI ((D- C)/D))
การบูรณาการ หลักธรรมทาง พระพุทธศาสนา	รวมหลักธรรมเข้ากับหลักสูตร เพื่อพัฒนาบัณฑิตที่มีความรู้ และคุณธรรม	5	0.5	10	5	0.5
ความชัดเจนใน นโยบาย การศึกษา	นโยบายการศึกษาที่ชัดเจน เพื่อตอบสนองต่อการพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์	4	0.4	10	4	0.6
การตอบสนอง ต่อความ ต้องการของ เยาวชน	สร้างหลักสูตรใหม่ที่ทันสมัย เพื่อตอบสนองต่อความ ต้องการที่เปลี่ยนแปลง	4	0.4	10	4	0.6
การพัฒนาจิต วิญญาณ	ฝึกสมาธิและพัฒนาจิต วิญญาณเพื่อเสริมความ แข็งแกร่งทางจิตใจ	4	0.4	10	4	0.6
การส่งเสริม ความรับผิดชอบ ต่อสังคม	ปลูกฝังจิตสำนึกในการ รับผิดชอบต่อสังคมผ่าน กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับชุมชน	4	0.4	10	4	0.6
การมีส่วนร่วม ในกิจกรรมทาง สังคม	สนับสนุนการเข้าร่วมกิจกรรม ทางสังคมและศาสนาเพื่อ พัฒนาคุณลักษณะ	4	0.4	10	4	0.6

การวิเคราะห์แนวทางและการวิเคราะห์ข้อมูลจากค่า PNI และ ค่า D.S.

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 10 รูป/คน การประเมินค่า Priority Needs Index (PNI) และระดับความอิมตัวของข้อมูล (Data Saturation: D.S.) สามารถแสดงผลและแปลความหมายเพื่อกำหนดข้อเสนอเชิงนโยบายในการพัฒนากระบวนการ

ทัศน์เชิงสร้างสรรค์สำหรับสถาบันอุดมศึกษาที่เน้นการพัฒนาปัญญาและคุณธรรมโดยใช้หลักศาสนา ดังนี้

1) การบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

การรวมหลักธรรมเข้ากับหลักสูตรเพื่อพัฒนาบัณฑิตที่มีความรู้และคุณธรรม ได้ค่า PNI เท่ากับ 0.5 แสดงถึงความจำเป็นในการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งหมายความว่าสถานะปัจจุบันยังไม่ถึงระดับที่ต้องการ แต่ไม่ห่างไกลมากนัก ค่า D.S. อยู่ที่ 0.5 (อิ่มตัวแล้ว) สามารถเก็บข้อมูลเพิ่มเติมได้เล็กน้อยเพื่อเพิ่มความสมบูรณ์ในการวิเคราะห์

2) ความชัดเจนในนโยบายการศึกษา

การมีนโยบายการศึกษาที่ชัดเจนเพื่อตอบสนองต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มีค่า PNI เท่ากับ 0.6 แสดงถึงความจำเป็นในการปรับปรุงในระดับสูงขึ้น เนื่องจากมีความแตกต่างระหว่างสถานะปัจจุบันและระดับที่ต้องการมากขึ้น แสดงให้เห็นว่าการพัฒนานโยบายการศึกษาจำเป็นต้องเร่งดำเนินการ ค่า D.S. เท่ากับ 0.4 (อิ่มตัวแล้ว) ทำให้ควรดำเนินการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อให้ได้มุมมองที่ครบถ้วนยิ่งขึ้น

3) การตอบสนองต่อความต้องการของเยาวชน

การสร้างหลักสูตรใหม่ที่ทันสมัยเพื่อตอบสนองต่อความต้องการที่เปลี่ยนแปลงของเยาวชน ได้ค่า PNI เท่ากับ 0.6 แสดงว่ามีความจำเป็นในการพัฒนาในระดับสูง เพราะสถานะปัจจุบันยังมีความแตกต่างจากมาตรฐานที่ต้องการ ค่า D.S. ที่ 0.4 (อิ่มตัวแล้ว) จึงควรเก็บข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อลดความไม่แน่นอนในข้อมูล

4) การพัฒนาจิตวิญญาณ

การฝึกสมาธิและการพัฒนาจิตวิญญาณเพื่อเสริมสร้างความแข็งแกร่งทางจิตใจ มีค่า PNI เท่ากับ 0.6 แสดงถึงความจำเป็นเร่งด่วนในด้านนี้ ซึ่งบ่งบอกว่าสถานะปัจจุบันยังอยู่ห่างจากมาตรฐานที่ต้องการ ค่า D.S. ที่ 0.4 (อิ่มตัวแล้ว) ควรดำเนินการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อให้มั่นใจในข้อมูลเชิงลึกที่เพียงพอ

5) การส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคม

การปลูกฝังจิตสำนึกในการรับผิดชอบต่อสังคมผ่านกิจกรรมชุมชน มีค่า PNI เท่ากับ 0.6 บ่งบอกถึงความจำเป็นในระดับค่อนข้างสูงสำหรับการพัฒนา เพราะสถานะปัจจุบันยังมีความแตกต่างจากที่ต้องการอยู่พอสมควร ค่า D.S. ที่ 0.4 (อิ่มตัวแล้ว) จึงควรเก็บข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่มากขึ้น

6) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม

การสนับสนุนให้บัณฑิตเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมและศาสนาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะ ได้ค่า PNI เท่ากับ 0.6 ซึ่งแสดงถึงความจำเป็นเร่งด่วนในการดำเนินการปรับปรุงในส่วนนี้ เนื่องจากสถานะปัจจุบันยังไม่เป็นไปตามมาตรฐานที่ต้องการ ค่า D.S. ที่ 0.4 (อิ่มตัวแล้ว) ควรมีการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อให้ข้อมูลมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ข้อสรุป

ผลการวิเคราะห์ชี้ให้เห็นว่า ด้านที่มีความจำเป็นเร่งด่วนที่สุดคือความชัดเจนในนโยบายการศึกษา การตอบสนองต่อความต้องการของเยาวชน การพัฒนาจิตวิญญาณ การส่งเสริมความ

รับผิดชอบต่อสังคม และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม ค่า PNI ที่ 0.6 สำหรับแต่ละด้านแสดงถึงความจำเป็นเร่งด่วนสำหรับการดำเนินการปรับปรุง ในขณะที่การบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามีความจำเป็นน้อยกว่าเล็กน้อย (PNI ที่ 0.5) ระดับความอึดตัวของข้อมูล (D.S.) ที่ยังไม่ถึง 0.5 ในหลายประเด็นบ่งชี้ว่าการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมยังมีความจำเป็นเพื่อลดความไม่แน่นอนในการวิเคราะห์ข้อมูลและเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่ครบถ้วน

6. แนวคิดกระบวนการทัศน์ตามแนวพุทธด้วยหลักภูมิธรรม 4 มีความสอดคล้องกับความต้องการของสถาบันตามประเด็นความสำคัญที่ต้องเร่งพัฒนา

ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก มีประเด็นสำคัญโดยเฉพาะการเชื่อมโยงแนวคิดทางพุทธศาสนากับความต้องการของสถาบัน ภูมิธรรม 4 (Vuddhidhamma 4) มีความสอดคล้องอย่างยิ่งกับประเด็นการพัฒนา โดยสามารถแบ่งการวิเคราะห์ตามแต่ละประเด็นได้ดังนี้:

1) สัปปุริสสังเสวะ (คบสัตบุรุษ)

การคบหาคนดีและมีความรู้เป็นหนึ่งในหลักการสำคัญที่ส่งเสริมการพัฒนาในสถานศึกษา โดยเฉพาะการส่งเสริมให้บุคลากรแสวงหาความรู้และคบหาผู้ที่มีความสามารถเพื่อพัฒนาตนเองและส่วนรวม สถาบันสามารถพัฒนาแนวทางการฝึกอบรมและการให้คำปรึกษาเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้บุคลากรและนักศึกษาได้พบปะและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้ที่มีความรู้ความสามารถ ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างเครือข่ายและความสัมพันธ์ทางวิชาการที่เข้มแข็ง

2) สัทธัมมัสสวนะ (ฟังธรรม)

การฟังและเรียนรู้จากผู้มีความรู้และประสบการณ์เป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาบุคลากรและนักศึกษา การนำแนวคิดนี้มาปรับใช้กับการพัฒนาโครงการหรือกิจกรรมทางการศึกษา เช่น การเชิญปราชญ์ชาวบ้านหรือผู้เชี่ยวชาญภายนอกมาร่วมเป็นวิทยากรหรือผู้ให้คำแนะนำในโครงการเสริมสร้างทักษะของนักศึกษา จะช่วยให้นักศึกษาได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง และสามารถนำความรู้นั้นไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3) โยนิโสมนสิการ (ไตร่ตรอง)

การกระตุ้นให้เกิดกระบวนการคิดเชิงวิเคราะห์และไตร่ตรองเป็นส่วนสำคัญในการเรียนรู้ ในสถานศึกษา การพัฒนาบทบาทของบุคลากรให้สามารถสรุปผลการทำงานหรือกิจกรรมเป็นรูปธรรม จะช่วยให้เกิดกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์และข้อมูลเชิงลึก สถาบันควรสนับสนุนให้บุคลากรและนักศึกษาได้ร่วมกันจัดทำรายงานผลการเรียนรู้จากโครงการต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาความคิดและการวิเคราะห์เชิงวิพากษ์

4) ธัมมานุธัมมปฏิบัติ (ปฏิบัติธรรมสามัคคเณธรรม)

การนำความรู้ไปปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมเป็นหัวใจหลักในการพัฒนาทั้งบุคคลและสถาบัน การพัฒนาแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนให้กับบุคลากรและนักศึกษาเป็นสิ่งสำคัญ โดยสถาบันควรจัดทำโครงการหรือกิจกรรมที่สามารถนำความรู้ที่ได้รับมาใช้ในการพัฒนาชุมชนหรือสังคม รวมทั้งสร้างระบบการติดตามและประเมินผลอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นไปอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

ข้อสรุป

หลักคุณธรรม 4 สอดคล้องกับความต้องการของสถาบันในประเด็นการพัฒนาทั้งการแสวงหาความรู้จากคนดี การเรียนรู้จากประสบการณ์ การไตร่ตรองความรู้ และการนำความรู้ไปปฏิบัติจริง นโยบายที่ออกแบบมาเพื่อส่งเสริมการพัฒนาตามแนวคิดนี้จะช่วยให้บัณฑิตมีทั้งคุณธรรมและปัญญา ซึ่งเป็นการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน จากการสัมภาษณ์เชิงลึกประเด็นเกี่ยวกับแนวคิดกระบวนการทัศน์ตามแนวพุทธด้วยหลักคุณธรรม 4 มีความสอดคล้องกับความต้องการของสถาบันตามประเด็นความสำคัญที่ต้องเร่งพัฒนา มีการสะท้อนความคิดเห็นในหลายด้านที่สามารถสรุปได้จากการวิเคราะห์เกี่ยวกับกระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ที่มีความสอดคล้องกับความต้องการของสถาบันและประเด็นที่ต้องเร่งพัฒนาอย่างชัดเจน โดยสามารถสรุปความเห็นของผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อสะท้อนแนวคิดที่พบในหัวข้อต่าง ๆ ได้ดังนี้ การเก็บข้อมูลเชิงลึกจากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวคิดกระบวนการทัศน์ตามแนวพุทธด้วยหลักคุณธรรม 4 ที่มีความสอดคล้องกับความต้องการของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัยซึ่งเน้นการส่งเสริมหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา จะสะท้อนความคิดเห็นในหลายด้าน โดยแบ่งข้อมูลออกเป็นหัวข้อประเด็นสำคัญเพื่อทำการวัดความถี่และค่าความอึดตัวของข้อมูลที่สะท้อนออกมา นี่คือผลการสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 10 รูป/คน มีดังนี้

1) การบูรณาการหลักคุณธรรมในหลักสูตรการศึกษา

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (B1, B2, B5, B8, B9) มองว่าการบูรณาการหลักคุณธรรม 4 เข้าในหลักสูตรการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อสร้างบัณฑิตที่มีคุณธรรมควบคู่กับความรู้ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (B2, B4, B5, B8) เน้นว่าหลักคุณธรรม เช่น สัปปุริสสังเสาะ ควรถูกนำมาประยุกต์ใช้ในการสร้างสัมพันธ์ระหว่างบุคลากร และสร้างการเรียนรู้ร่วมกันในองค์กรผู้ให้ข้อมูลสำคัญ การสร้างสรรคกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้านธรรมะ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจและเห็นคุณค่าของการดำเนินชีวิตตามหลักธรรม ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (B1, B5, B8, B9) กล่าวในภาพรวมคล้ายกันว่า การบูรณาการหลักคุณธรรม 4 เข้าสู่หลักสูตรการศึกษาไม่เพียงแต่จะช่วยสร้างบัณฑิตที่มีคุณธรรมควบคู่กับความรู้เท่านั้น แต่ยังสร้างสรรคแนวทางการเรียนรู้ที่มีคุณภาพอย่างยั่งยืนอีกด้วย ควรพิจารณาจัดทำหลักสูตรที่สามารถนำเสนอหลักธรรมผ่านวิชาต่าง ๆ ในการศึกษา เช่น การจัดตั้งกลุ่มการศึกษาเฉพาะเพื่อเน้นการสอนที่ยึดหลักธรรม รวมถึงการสร้างโครงการร่วมกับชุมชน เพื่อให้นักศึกษาได้สัมผัสและประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง การนำหลักคุณธรรมไปใช้ในกิจกรรมกลุ่มจะช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรและส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน นอกจากนี้ ควรพิจารณาพัฒนาหลักสูตรอบรมสำหรับอาจารย์เพื่อให้สามารถสอนและให้คำปรึกษาในแนวทางที่สอดคล้องกับหลักคุณธรรมได้ดียิ่งขึ้น

2) การพัฒนาและสนับสนุนการเรียนรู้

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (B4, B6, B7, B9, B10) มองว่าการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เปิดกว้างและสนับสนุนการพึงธรรม เช่น สัทธัมมัสสนะ จะช่วยให้นักศึกษามีการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ B6, B8ชี้ให้เห็นว่าการสนับสนุนโครงการการศึกษาเชิงปฏิบัติที่มีการเรียนรู้จากผู้มีประสบการณ์ จะช่วยเสริมสร้างทักษะในการทำงานและการคิดเชิงวิพากษ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และโครงการพัฒนาทักษะที่เกี่ยวข้องกับการทำงานในชุมชนจะช่วยให้นักศึกษาเห็นความสำคัญของการบริการและการพัฒนาให้กับสังคม ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (B4, B7, B8, B10) กล่าวอย่างมีนัยเน้นย้ำความสำคัญของการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เปิดกว้างและสนับสนุนการพึงธรรม ถือเป็นแนวทาง

ที่สำคัญในการพัฒนาบุคลากรในสถาบัน ควรมีการจัดโครงการที่เปิดโอกาสให้บุคลากรและนักศึกษาได้เข้าร่วมกิจกรรมการฟังธรรม หรือการบรรยายจากผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้ การสนับสนุนโครงการการศึกษาเชิงปฏิบัติควรได้รับการพัฒนาและจัดสรรทรัพยากรอย่างเหมาะสม เพื่อให้บุคลากรมีโอกาสเรียนรู้จากผู้มีประสบการณ์จริง ซึ่งจะช่วยให้พวกเขามีทักษะในการทำงานและการคิดเชิงวิพากษ์มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ การทำงานร่วมกับชุมชนจะเป็นวิธีที่ดีในการสร้างความรู้ความเข้าใจในบริบทที่แท้จริง และส่งเสริมให้นักศึกษาเห็นความสำคัญของการบริการต่อสังคม

3) การส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคม

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (B1, B4, B5, B7, B9) เน้นว่าการพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นสิ่งจำเป็น โดยต้องมีการส่งเสริมให้นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม เช่น ธรรมาฐัมมปฏิบัติ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (B1, B3, B5, B8, B10) เห็นว่าความเข้าใจในหลักธรรมจะช่วยสร้างจิตสำนึกที่ดีให้กับนักศึกษา ทำให้พวกเขามีความรับผิดชอบต่อสังคมและสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (B4, B6, B7, B8) ให้มุมมองในการพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคมถือเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องนำไปสู่การกำหนดนโยบายในมหาวิทยาลัย ควรมีการส่งเสริมให้นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมอย่างต่อเนื่อง เช่น กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือชุมชนหรือการพัฒนาโครงการสังคม ที่ส่งเสริมการสร้างจิตสำนึกที่ดีและความรับผิดชอบต่อสังคมให้กับนักศึกษา นอกจากนี้ การเสริมสร้างความเข้าใจในหลักธรรมจะช่วยให้นักศึกษาไม่เพียงแต่มีความรับผิดชอบต่อสังคมในเชิงปฏิบัติ แต่ยังช่วยเสริมสร้างจริยธรรมและคุณธรรมในการดำเนินชีวิตประจำวัน ดังนั้น ควรมีการจัดการอบรมหรือเวิร์กช็อปเพื่อสร้างจิตสำนึกนี้อย่างต่อเนื่อง

4) การคิดเชิงวิพากษ์และการไตร่ตรอง

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (B1, B2, B4, B8) การส่งเสริมการคิดเชิงวิพากษ์ผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่มีการไตร่ตรองจะช่วยให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (B2, B4, B5, B7, B9) เน้นถึงการที่ควรมีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อให้นักเรียนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและรับฟังความคิดเห็นจากผู้อื่น ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (B2, B3, B4, B6, B9) ให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมการคิดเชิงวิพากษ์ผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่มีการไตร่ตรองถือเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาทักษะการวิเคราะห์ปัญหาของนักศึกษา โดยสามารถทำได้หลายวิธี เช่น การจัดเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็น หรือการอภิปรายในชั้นเรียน ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนมีโอกาสแสดงความคิดเห็นและรับฟังความคิดเห็นจากเพื่อนร่วมชั้นและอาจารย์ นอกจากนี้ การสร้างสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการตั้งคำถามและการไตร่ตรองเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนคิดอย่างมีเหตุผลและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (B1, B5, B8) กล่าวเน้นถึงการดำเนินการนี้สามารถขยายไปถึงการจัดทำหลักสูตรที่เน้นการพัฒนาแนวทางการคิดเชิงวิพากษ์ โดยการใช้กรณีศึกษา (case studies) หรือการวิเคราะห์ปัญหาจริงในชุมชน เพื่อให้นักเรียนสามารถฝึกฝนทักษะนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดกิจกรรมที่กระตุ้นให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การสัมมนา หรือเวิร์กช็อปเกี่ยวกับการวิจัยในเชิงวิพากษ์ จะทำให้เกิดการพัฒนาทักษะนี้ได้อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ควรพิจารณาการอบรมอาจารย์ในด้านการสอนที่เน้นการคิดเชิงวิพากษ์ เพื่อให้การสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

5) การจัดทำแนวทางการผลิตบัณฑิต

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (B1, B2, B4, B6, B9) ให้ความเห็นว่าการผลิตบัณฑิตที่มีคุณธรรมและปัญญาควรมีแนวทางที่ชัดเจน ซึ่งต้องพิจารณาความต้องการของสังคมและการเปลี่ยนแปลงในยุคสมัย ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (B7, B10) เสนอว่าควรมีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานในด้านการผลิตบัณฑิตอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้สามารถปรับปรุงและพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (B2, B6, B7, B10) ได้แสดงความคิดเห็นต่อการผลิตบัณฑิตที่มีคุณธรรมและปัญญาจำเป็นต้องมีแนวทางที่ชัดเจน ซึ่งควรพิจารณาความต้องการของสังคมและการเปลี่ยนแปลงในยุคสมัย นอกจากนี้ ควรมีการวิเคราะห์ตลาดแรงงาน เพื่อให้แน่ใจว่าบัณฑิตที่ผลิตออกมามีทักษะและความรู้ที่ตรงตามความต้องการของนายจ้าง โดยการจัดทำแผนการผลิตบัณฑิตอย่างมีระบบ จะช่วยให้นักศึกษาได้รับการพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการทำงานในอนาคต ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (B4, B6, B8, B9, B10) ให้มุมมองต่อการจัดทำแนวทางการผลิตบัณฑิตว่า ควรมีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานในด้านการผลิตบัณฑิตอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้สามารถปรับปรุงและพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง โดยอาจมีการเก็บข้อมูลจากบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาเพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ของการศึกษา รวมถึงการสอบถามความคิดเห็นจากนายจ้างเกี่ยวกับคุณภาพของบัณฑิตที่จบการศึกษา เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน

6) ประเด็นอื่น ๆ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (B2, B4, B7, B8, B10) ให้ข้อมูลเพิ่มเติมในทำนองเดียวกันว่า นอกจากนี้ การสร้างเครือข่ายกับสถาบันการศึกษาอื่น ๆ และองค์กรในชุมชน เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์จะเป็นแนวทางที่ดีในการสร้างบัณฑิตที่มีคุณภาพ สามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงในสังคมและเศรษฐกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุป

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกสะท้อนถึงความต้องการและความคิดเห็นที่หลากหลายเกี่ยวกับกระบวนการทัศน์ตามแนวพุทธด้วยหลักคุณธรรม 4 ซึ่งมีความสอดคล้องกับการพัฒนาสถาบันในหลายด้าน ทั้งการบูรณาการหลักธรรมในหลักสูตร การพัฒนาและสนับสนุนการเรียนรู้ ความรับผิดชอบต่องานสังคม การคิดเชิงวิพากษ์ และแนวทางการผลิตบัณฑิตที่มีคุณธรรมและปัญญา ข้อมูลเหล่านี้จะเป็นประโยชน์ในการวัดค่าความถี่และความถี่รวม รวมถึงการจัดทำแนวทางในการผลิตบัณฑิตที่มีคุณธรรมตามหลักศาสนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ การส่งเสริมการคิดเชิงวิพากษ์และการจัดทำแนวทางการผลิตบัณฑิตอย่างชัดเจนเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญในการผลิตบัณฑิตที่มีคุณธรรมและปัญญาในยุคปัจจุบัน มหาวิทยาลัยควรสร้างนโยบายที่สนับสนุนการเรียนรู้ในรูปแบบที่กระตุ้นการคิดเชิงวิพากษ์ รวมถึงการพัฒนาหลักสูตรที่ตอบสนองต่อความต้องการของสังคมอย่างเหมาะสม โดยมีการประเมินและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มั่นใจว่าบัณฑิตที่ผลิตออกมาจะสามารถตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงานและสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 10 รูป/คน สามารถสรุปข้อมูลเพื่อจัดทำตารางเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อแนวคิดกระบวนการทัศน์ตามแนวพุทธด้วยหลักคุณธรรม 4 มีความสอดคล้องกับความต้องการของสถาบันตามประเด็นความสำคัญที่ต้องเร่งพัฒนา โดยใช้ดัชนีความสำคัญ (Priority Needs Index: PNI) เพื่อวิเคราะห์ความจำเป็นและระดับความสำคัญของข้อมูล (Data Saturation: D.S.) ดังนี้

ตารางที่ 4.18 สรุปการวิเคราะห์คำตอบของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ แนวทางการสร้างสรรค์
ค่าความถี่ และอ้อมตัวของข้อมูล (%) ด้านแนวคิดกระบวนการที่ค้นตามแนวพุทธ
ด้วยหลักภูมิธรรม 4 มีความสอดคล้องกับความต้องการของสถาบันตามประเด็น
ความสำคัญที่ต้องเร่งพัฒนา

คำสำคัญ (Theme)	แนวทางการสร้างสรรค์ (Creative Approaches) (Code)	ความถี่ (f)	D.S. (N/I)	PNI		
				ระดับที่ ต้องการ (D)	ระดับ ปัจจุบัน (C)	PNI ((D- C)/D))
การบูรณาการ หลักภูมิธรรมใน หลักสูตร การศึกษา	สร้างหลักสูตรที่บูรณาการ หลักธรรม การจัดกลุ่มการ เรียนรู้ และการสร้างโครงการ ร่วมกับชุมชน	8	0.8	10	8	0.2
การพัฒนาและ สนับสนุนการ เรียนรู้	จัดโครงการฟัทธิธรรม สร้าง บรรยากาศที่เปิดกว้างในการ เรียนรู้ และสนับสนุนโครงการ การศึกษาเชิงปฏิบัติ	6	0.6	10	6	0.4
การส่งเสริม ความรับผิดชอบต่อสังคม	ส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมที่มี ประโยชน์ต่อสังคม การ พัฒนาจิตสำนึกและการ ทำงานร่วมกับชุมชน	7	0.7	10	7	0.3
การคิดเชิง วิพากษ์และการ ไตร่ตรอง	จัดเวทีแลกเปลี่ยนความ คิดเห็น การสร้าง สภาพแวดล้อมที่สนับสนุน การตั้งคำถาม	7	0.7	10	7	0.3
การจัดทำแนว ทางการผลิต บัณฑิต	มีแนวทางที่ชัดเจนในการผลิต บัณฑิต ประเมินผลสัมฤทธิ์ การศึกษาและความต้องการ ของตลาด	8	0.8	10	8	0.2
ประเด็นอื่น ๆ	สร้างเครือข่ายกับสถาบันอื่น ๆ และองค์กรในชุมชนเพื่อ แลกเปลี่ยนความรู้	5	0.5	10	5	0.5

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่าหัวข้อหลักต่าง ๆ เช่น การบูรณาการหลักสูตรในหลักสูตร การพัฒนาและสนับสนุนการเรียนรู้ ความรับผิดชอบต่อสังคม การคิดเชิงวิพากษ์ และการจัดทำแนวทางการผลิตบัณฑิต มีความสอดคล้องและมีการสนับสนุนอย่างชัดเจนจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งค่าความถี่และ D.S. ที่สูงสะท้อนถึงความอึดตัวของข้อมูลในแต่ละหัวข้อ ความเห็นเพิ่มเติมสำหรับการกำหนดนโยบาย ดังประเด็นที่ได้วิเคราะห์ ดังนี้

- 1) การบูรณาการหลักสูตรในหลักสูตรการศึกษา มหาวิทยาลัยควรพิจารณาการออกแบบหลักสูตรใหม่ให้มีการบูรณาการหลักสูตรมากขึ้น ซึ่งไม่เพียงแต่จะช่วยสร้างบัณฑิตที่มีคุณธรรมเท่านั้น แต่ยังสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพเปลี่ยนแปลงในสังคมได้ดียิ่งขึ้น
- 2) การพัฒนาและสนับสนุนการเรียนรู้ การสนับสนุนโครงการการศึกษาเชิงปฏิบัติจะมีส่วนช่วยให้บุคลากรและนักเรียนพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับการทำงานในอนาคต ควรมีการจัดสรรทรัพยากรให้เหมาะสมเพื่อให้สามารถดำเนินโครงการเหล่านี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 3) การส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคม ควรส่งเสริมให้นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างจิตสำนึกที่ดีและความรับผิดชอบต่อการทำงานร่วมกับผู้อื่น
- 4) การคิดเชิงวิพากษ์และการไตร่ตรอง การสร้างสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการตั้งคำถามจะช่วยให้นักเรียนมีโอกาพัฒนาทักษะในการวิเคราะห์ปัญหาที่มีประสิทธิภาพ
- 5) การจัดทำแนวทางการผลิตบัณฑิต ควรมีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานในการผลิตบัณฑิตอย่างต่อเนื่อง โดยเก็บข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิภาพการศึกษาจากผู้จบการศึกษาและนายจ้าง
- 6) ประเด็นอื่น ๆ การสร้างเครือข่ายกับสถาบันการศึกษาอื่น ๆ จะเป็นแนวทางที่ดีในการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ เพื่อพัฒนาคุณภาพของบัณฑิตที่ผลิตออกมา

การวิเคราะห์แนวทางและการวิเคราะห์ข้อมูลจากค่า PNI และ ค่า D.S.

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 10 รูป/คน ผลการวิเคราะห์ค่า Priority Needs Index (PNI) และระดับความอึดตัวของข้อมูล (Data Saturation: D.S.) สามารถแสดงและแปลผลเพื่อกำหนดข้อเสนอแนะนโยบายในการพัฒนากระบวนการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษาที่เน้นการพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักพุทธ โดยประเด็นสำคัญที่ได้จากการวิเคราะห์ ได้แก่

1) การบูรณาการหลักสูตรในหลักสูตรการศึกษา

ผลการวิเคราะห์แสดงว่าการบูรณาการหลักสูตรในหลักสูตรการศึกษามีความจำเป็นในระดับที่ค่อนข้างน้อย โดยมีค่า PNI เท่ากับ 0.2 หมายความว่าสถานะปัจจุบันใกล้เคียงกับระดับที่ต้องการแล้ว ซึ่งแสดงว่าความจำเป็นในการแทรกแซงมีน้อย ค่า D.S. ที่ 0.8 (อึดตัวแล้ว) ควรดำเนินการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อทำให้ข้อมูลมีความครบถ้วนและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2) การพัฒนาและสนับสนุนการเรียนรู้

การจัดโครงการฟัทธิธรรม การสร้างบรรยากาศที่เปิดกว้างในการเรียนรู้ และการสนับสนุนโครงการการศึกษาเชิงปฏิบัติเป็นแนวทางที่ถูกเน้นอย่างชัดเจน ผลการวิเคราะห์แสดงว่าการบูรณาการหลักสูตรในหลักสูตรการศึกษามีความจำเป็นในระดับที่ค่อนข้างน้อย โดยมีค่า PNI เท่ากับ 0.2 หมายความว่าสถานะปัจจุบันใกล้เคียงกับระดับที่ต้องการแล้ว ซึ่งแสดงว่าความจำเป็นในการ

แทรกแซงมีน้อย ค่า D.S. ที่ 0.8 (อิ่มตัวแล้ว) ควรดำเนินการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อให้ข้อมูลมีความครบถ้วนและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3) การส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคม

การส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมมีค่า PNI เท่ากับ 0.3 ซึ่งแสดงว่ามีความจำเป็นในการพัฒนาอยู่ในระดับต่ำถึงปานกลาง เนื่องจากสถานะปัจจุบันยังมีความแตกต่างจากที่ต้องการอยู่บ้าง ค่า D.S. ที่ 0.7 (อิ่มตัวแล้ว) ทำให้สามารถดำเนินการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมได้เพื่อให้การวิเคราะห์มีความละเอียดมากยิ่งขึ้น

4) การคิดเชิงวิพากษ์และการไตร่ตรอง

ผลการวิเคราะห์ค่า PNI สำหรับการคิดเชิงวิพากษ์และการไตร่ตรองอยู่ที่ 0.3 ซึ่งแสดงถึงความจำเป็นในการพัฒนาในระดับต่ำถึงปานกลาง ค่า D.S. อยู่ที่ 0.7 (อิ่มตัวแล้ว)

5) การจัดทำแนวทางการผลิตบัณฑิต

การจัดทำแนวทางการผลิตบัณฑิตมีค่า PNI เท่ากับ 0.2 ซึ่งแสดงว่าความแตกต่างระหว่างสถานะปัจจุบันและระดับที่ต้องการมีน้อย ทำให้ความจำเป็นในการพัฒนาอยู่ในระดับต่ำ ค่า D.S. ที่ 0.8 (อิ่มตัวแล้ว) ควรดำเนินการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อให้การวิเคราะห์มีความแม่นยำมากขึ้น

6) ประเด็นอื่น ๆ

ในส่วนของการสร้างเครือข่ายกับสถาบันอื่น ๆ และองค์กรในชุมชนเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ได้ ค่า PNI เท่ากับ 0.5 ซึ่งหมายถึงความจำเป็นในการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง สถานะปัจจุบันยังไม่ถึงระดับที่ต้องการแต่ไม่ห่างไกล ค่า D.S. ที่ 0.5 (อิ่มตัวแล้ว) แต่ยังสามารถเก็บข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อเพิ่มความครอบคลุมและความสมบูรณ์ของข้อมูล

ข้อสรุป

จากการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงให้เห็นว่า แนวคิดกระบวนทัศน์ตามแนวพุทธด้วยหลักภูมิธรรม 4 มีความสอดคล้องกับความต้องการของสถาบันในการพัฒนาหลักสูตรและการผลิตบัณฑิตที่เน้นปัญญาและคุณธรรม โดยข้อมูลที่ได้มีความอิ่มตัวและแสดงถึงการเห็นพ้องต้องกันในหลายประเด็นสำคัญ ซึ่งได้แก่ การบูรณาการหลักภูมิธรรม การพัฒนาและสนับสนุนการเรียนรู้ การส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคม และการจัดทำแนวทางการผลิตบัณฑิต การนำแนวทางเหล่านี้ไปใช้จะช่วยทำให้สถาบันสามารถตอบสนองต่อความต้องการของยุทธศาสตร์ชาติในการผลิตบัณฑิตที่มีคุณธรรม ความรู้ และความสามารถในการพัฒนาสังคมอย่างมีคุณภาพ ผลการวิเคราะห์ค่า PNI ชี้ให้เห็นว่าประเด็นที่มีความจำเป็นเร่งด่วนน้อยที่สุด คือการบูรณาการหลักภูมิธรรมและการจัดทำแนวทางการผลิตบัณฑิต (PNI เท่ากับ 0.2) ในขณะที่ประเด็นอื่น ๆ เช่น การสนับสนุนการเรียนรู้ การส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคม และการคิดเชิงวิพากษ์มีความจำเป็นมากขึ้น (PNI อยู่ที่ 0.3-0.5)

ระดับความอิ่มตัวของข้อมูล (D.S.) ชี้ให้เห็นว่าข้อมูลส่วนใหญ่ยังไม่ถึงจุดอิ่มตัวเต็มที่ ซึ่งแนะนำว่าการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมจะช่วยเพิ่มความชัดเจนและเชิงลึกในการพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการผลิตบัณฑิตในสถาบันอุดมศึกษาที่พัฒนาปัญญาและคุณธรรมตามหลักพุทธ

7. องค์ประกอบสำคัญของข้อเสนอเชิงนโยบายกระบวนทัศน์เชิงสร้างสรรค์ในการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

ข้อเสนอเชิงนโยบายในการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษาที่มุ่งเน้นพัฒนาปัญญาและคุณธรรมตามหลักศาสนา มีประเด็นสำคัญที่สามารถแยกออกได้เป็นองค์ประกอบหลักๆ ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างการพัฒนาบัณฑิตให้มีคุณลักษณะที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคมปัจจุบัน คณะผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และเสนอข้อสรุปที่เกี่ยวข้องกับกระบวนทัศน์เชิงสร้างสรรค์ 8 ประเด็นหลัก ดังนี้

1) การบูรณาการหลักธรรมและการพัฒนาความเข้าใจที่ลึกซึ้ง

แนวทางในการนำหลักธรรมมาบูรณาการในหลักสูตรการศึกษามีความสำคัญ เนื่องจากเป็นการสร้างพื้นฐานทางจริยธรรมและปัญญาให้กับผู้เรียน การบูรณาการหลักธรรมในกระบวนการเรียนรู้ไม่ควรจำกัดอยู่แค่การสอนทฤษฎี แต่ควรมีการฝึกปฏิบัติและการใช้หลักธรรมในสถานการณ์จริง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันและงานวิชาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การสร้างความเข้าใจที่ลึกซึ้งเกี่ยวกับหลักธรรมเป็นสิ่งสำคัญ เพราะจะช่วยให้ผู้เรียนไม่เพียงแต่เรียนรู้การปฏิบัติตาม แต่ยังสามารถสร้างมโนทัศน์ที่ถูกต้องเกี่ยวกับจริยธรรม และมีการพัฒนาภายในที่ยั่งยืน

2) การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่สนับสนุนการสนับสนุนการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

การสร้างสภาพแวดล้อมที่เปิดกว้างและส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน บรรยากาศการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนมีโอกาสแสดงความคิดเห็นและคิดวิเคราะห์ด้วยตนเอง ช่วยให้ผู้เรียนมีความมั่นใจและความรับผิดชอบในการเรียนรู้ การให้โอกาสผู้เรียนได้ค้นหาวิธีการแก้ไขปัญหาอย่างอิสระจะช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และการพัฒนาทักษะการแก้ไขปัญหา ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาในอนาคต

3) การพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์และการเรียนรู้แบบลงมือทำ

การฝึกทักษะการคิดเชิงวิพากษ์จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์และตัดสินใจได้อย่างมีเหตุผล เป็นการสร้างทักษะการเรียนรู้ที่สำคัญสำหรับการทำงานและการดำเนินชีวิต การพัฒนาการเรียนรู้ที่เน้นการลงมือทำจริง ๆ เช่น กิจกรรมการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ การแก้ไขปัญหาภาคปฏิบัติ และการประยุกต์ใช้ความรู้ที่ได้รับ จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจหลักการได้อย่างลึกซึ้งและสามารถพัฒนาองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง

4) การส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคม

การพัฒนาบัณฑิตที่มีจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นเรื่องสำคัญ การส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมที่มีส่วนร่วมกับชุมชนสามารถช่วยสร้างบุคลิกภาพและคุณธรรมในบัณฑิต นอกจากนี้ การฝึกทักษะในการทำงานเป็นทีมและการสื่อสารกับผู้อื่นก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้บัณฑิตสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพและสร้างประโยชน์ต่อสังคม ส่งเสริมจิตสำนึกในการทำงานเพื่อสังคมเป็นการส่งเสริมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับชุมชน เพื่อสร้างบัณฑิตที่มีคุณธรรม และการทำงานเป็นทีมด้วยการพัฒนาทักษะในการทำงานร่วมกันและการสื่อสาร

5) การประเมินผลและติดตาม

การประเมินผลอย่างต่อเนื่องจะช่วยให้สถาบันสามารถตรวจสอบและวัดผลความสำเร็จของกระบวนการศึกษา การใช้ข้อมูลจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการประเมินจะช่วยปรับปรุงหลักสูตรให้ตรงกับความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียนและผู้ประกอบการ การติดตามผลของบัณฑิตหลังจบการศึกษาเพื่อวัดความสำเร็จในการนำหลักธรรมไปใช้ในชีวิตจริงก็เป็นแนวทางหนึ่งที่สามารถทำให้การศึกษามีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

6) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ

การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากการมีพันธมิตรทางการศึกษาที่เชื่อมโยงกับภาคธุรกิจและสถาบันการศึกษาต่าง ๆ จะช่วยให้บัณฑิตมีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์จากโลกภายนอก และยังเป็นการสร้างโอกาสในการฝึกงานหรือเรียนรู้จากสถานที่ทำงานจริงซึ่งจะทำให้การศึกษามีความยืดหยุ่นและตอบโจทย์ความต้องการของตลาดแรงงาน

7) การพัฒนาหลักสูตรที่ยืดหยุ่น

หลักสูตรการศึกษาควรมีความยืดหยุ่นและสามารถปรับตัวได้อย่างรวดเร็วตามการเปลี่ยนแปลงของสังคม การพัฒนาให้หลักสูตรสามารถรองรับนวัตกรรมทางการศึกษาและการใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ในการเรียนการสอนจะช่วยเพิ่มความหลากหลายและทำให้การศึกษาไม่จำกัดอยู่แค่ในห้องเรียน เน้นการสร้างนวัตกรรมทางการศึกษาซึ่งหลักสูตรควรมีความยืดหยุ่นและสามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง

8) การส่งเสริมการวิจัยและนวัตกรรม

การสนับสนุนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญในการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม งานวิจัยเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมในสังคม การสนับสนุนให้มีการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักธรรมทางศาสนาและการศึกษาสามารถเป็นแรงขับเคลื่อนให้เกิดการสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ ที่มีส่วนช่วยพัฒนาคุณธรรมในชีวิตประจำวัน รวมถึงการวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณธรรม

ข้อสรุป

ข้อเสนอเชิงนโยบายที่เน้นกระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ในการผลิตบัณฑิตควรประกอบไปด้วย การบูรณาการหลักธรรมในการศึกษา การสร้างบรรยากาศที่เปิดกว้างให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ผ่านการเรียนรู้แบบลงมือทำ ทั้งนี้จะช่วยเสริมสร้างบัณฑิตที่มีความรู้ ความเข้าใจที่ลึกซึ้งในหลักธรรม และสามารถนำความรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิตและการทำงานอย่างมีจริยธรรมและปัญญา ข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับกระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ในการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษาควรเน้นการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคม การประเมินผลและติดตามผลอย่างต่อเนื่อง การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรต่าง ๆ การพัฒนาหลักสูตรที่ยืดหยุ่น และการส่งเสริมงานวิจัยและนวัตกรรม การดำเนินนโยบายเหล่านี้จะช่วยให้นักศึกษามีความสามารถในการปรับตัวและนำหลักธรรมไปใช้ในการดำเนินชีวิตและการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณธรรม การพัฒนาหลักสูตรที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ควรมีการออกแบบหลักสูตรที่ให้ความสำคัญกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียนเป็นหลัก เพื่อสร้าง

การมีส่วนร่วมและความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง การรวมกันขององค์ประกอบเหล่านี้จะช่วยสร้างบัณฑิตที่มีความรู้ ความสามารถ และคุณธรรมที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลดีต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในระดับอุดมศึกษาในประเทศไทยต่อไป

การเก็บข้อมูลเชิงลึกจากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวคิดกระบวนการทัศน์ตามแนวพุทธด้วยหลักคุณธรรม 4 ที่มีความสอดคล้องกับความต้องการของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยซึ่งเน้นการส่งเสริมหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา จะสะท้อนความคิดเห็นในหลายด้าน โดยแบ่งข้อมูลออกเป็นหัวข้อประเด็นสำคัญเพื่อทำการวัดความถี่และค่าความถี่ของข้อมูลที่สะท้อนออกมา มีผลการสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 10 รูป/คน มีดังต่อไปนี้

1) การบูรณาการหลักธรรมในกระบวนการศึกษา

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ B1, B2, B6 กล่าวในทำนองเดียวกันถึงการบูรณาการหลักธรรมในหลักสูตรการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง ไม่ใช่เพียงแค่การเรียนรู้ทฤษฎี แต่ต้องนำหลักธรรมเหล่านั้นมาปฏิบัติจริง เช่น หลักคุณธรรม 4 ที่สามารถช่วยสร้างพื้นฐานทางจริยธรรมให้กับผู้เรียนได้อย่างมั่นคง ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ B5 กล่าวเน้นย้ำว่า “ผมเห็นว่าหลักธรรมควรเชื่อมโยงกับการเรียนในทุกวิชา ให้ผู้เรียนได้เห็นภาพชัดเจนว่าหลักศาสนาสามารถนำมาใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันและงานวิชาชีพได้อย่างไร”

2) การพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์และการลงมือทำ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ B3, B6, B9, B10 กล่าวถึงนโยบายว่าควรเน้นการส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถคิดเชิงวิพากษ์และแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง โดยมีการเรียนการสอนที่เน้นการปฏิบัติจริง เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ B4, B6, B7, B9 เชื่อว่าการให้โอกาสนักศึกษาได้ลงมือทำผ่านกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสังคมและชุมชน จะช่วยให้นักศึกษามีความรับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้น และเป็นการประยุกต์ใช้หลักธรรมในเชิงปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ

3) การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เปิดกว้าง

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ B2, B4, B5, B8, B9, B10 เน้นย้ำว่าควรสร้างสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการเรียนรู้ร่วมกันและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน เพราะการฟังธรรมและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นช่วยกระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์และการเรียนรู้แบบยั่งยืน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ B3, B6, B9 กล่าวเพิ่มเติมถึงการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เปิดกว้างและเป็นกันเองจะทำให้ นักศึกษากล้าที่จะแสดงความคิดเห็นและลองแก้ปัญหาด้วยตัวเอง ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และความมั่นใจในตนเอง

4) การพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีม

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ B4, B5, B8, B9, B10 กล่าวในทำนองเดียวกันว่าการทำงานเป็นทีมเป็นทักษะสำคัญที่เราควรเน้นในการพัฒนาบัณฑิต เพราะในสังคมจริง การทำงานเป็นกลุ่มและการสื่อสารกับผู้อื่นจะเป็นทักษะที่จำเป็น ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ B1, B4, B8 เน้นถึงการทำงานเป็นทีมช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการประสานงานและการจัดการกับปัญหาต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้พวกเขาสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพในอนาคตเมื่อไปใช้ชีวิตนอกรั้วมหาวิทยาลัย

5) การประเมินผลและการติดตามพัฒนา

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ B1, B3, B7 ได้กล่าวเน้นถึงการประเมินผลการเรียนการสอนเป็นเรื่องสำคัญ เพราะจะช่วยให้เรารู้ว่านักศึกษาสามารถนำความรู้และหลักธรรมไปใช้ได้มากน้อยแค่ไหน และยังช่วยให้สามารถปรับปรุงหลักสูตรให้ดีขึ้น ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ B4, B10 ได้เสนอทำนองเดียวกันว่าควรมีการติดตามและประเมินผลนักศึกษาอย่างต่อเนื่อง ไม่เพียงแต่ในช่วงการเรียน แต่ควรติดตามถึงการทำงานในภายหลัง เพื่อให้เห็นภาพการประยุกต์ใช้หลักธรรมในชีวิตจริง

6) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ B2, B3, B6, B9, B10 ให้ข้อมูลสำคัญว่าสถาบันควรมีส่วนในการสร้างความร่วมมือกับภาครัฐกิจและชุมชน เพื่อให้นักศึกษาได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความรู้ในโลกจริง ซึ่งจะช่วยให้พวกเขาเข้าใจถึงความท้าทายและการใช้หลักธรรมในการแก้ปัญหาสังคม ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ B1, B5, B6, B9 ให้ข้อมูลสำคัญถึงการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาและองค์กรภายนอกเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้นักศึกษาได้พัฒนาทักษะและความรู้จากแหล่งที่หลากหลาย

7) การพัฒนาหลักสูตรที่ยืดหยุ่นและนวัตกรรมการศึกษา

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ B3, B5, B8, B9 ให้ข้อมูลสำคัญถึงหลักสูตรว่าควรมีความยืดหยุ่นและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม เพราะนักศึกษาต้องเผชิญกับความท้าทายใหม่ ๆ ที่ต้องการความรู้และทักษะที่แตกต่างกัน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ B2, B7, B8, B10 กล่าวถึงการนำเทคโนโลยีมาช่วยในการเรียนการสอนจะทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างทันสมัยและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 10 รูป/คน สามารถสรุปข้อมูลเพื่อจัดทำตารางเกี่ยวกับข้อเสนอเชิงนโยบายกระบวนทัศน์เชิงสร้างสรรค์ในการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนาควรต้องมียุทธศาสตร์ประกอบ โดยใช้ดัชนีความต้องการสำคัญ (Priority Needs Index: PNI) เพื่อวิเคราะห์ความจำเป็นและระดับความอึดตัวของข้อมูล (Data Saturation: DS) ดังนี้

ตารางที่ 4.19 สรุปการวิเคราะห์คำตอบของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ แนวทางการสร้างสรรค์ค่าความถี่และอิมิตัวของข้อมูล (%) ด้านข้อเสนอเชิงนโยบายกระบวนการบันทึกเชิงสร้างสรรค์ในการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนาควรต้องมียอดประกอบ

คำสำคัญ (Theme)	แนวทางการสร้างสรรค์ (Creative Approaches) (Code)	ความถี่ (f)	D.S. (N/I)	PNI		
				ระดับที่ ต้องการ (D)	ระดับ ปัจจุบัน (C)	PNI ((D- C)/D))
การบูรณาการ หลักธรรมใน กระบวนการ ศึกษา	สร้างหลักสูตรที่บูรณาการ หลักธรรม การจัดกลุ่มการ เรียนรู้ และการสร้างโครงการ ร่วมกับชุมชน	8	0.8	10	8	0.2
การพัฒนา ทักษะการคิด เชิงวิพากษ์และ การลงมือทำ	ส่งเสริมการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ การแก้ปัญหาสังคมและชุมชน	7	0.7	10	7	0.3
การสร้าง บรรยากาศการ เรียนรู้ที่เปิด กว้าง	สร้างสภาพแวดล้อมที่ สนับสนุนการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น	6	0.6	10	6	0.4
การพัฒนา ทักษะการ ทำงานเป็นทีม	สนับสนุนการทำงานกลุ่ม ฝึก ทักษะการสื่อสารและการ จัดการ	7	0.7	10	7	0.3
การประเมินผล และการติดตาม พัฒนา	ติดตามและประเมินผลการ เรียนรู้ และการใช้หลักธรรม ในชีวิตจริง	8	0.8	10	8	0.2
การสร้าง เครือข่ายความ ร่วมมือ	สร้างเครือข่ายกับภาคธุรกิจ ชุมชน และองค์กรภายนอก	5	0.5	10	5	0.5
การพัฒนา หลักสูตรที่ยืดหยุ่นและ นวัตกรรม การศึกษา	พัฒนาหลักสูตรที่ยืดหยุ่น นำ เทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนรู้ ทันสมัย	6	0.6	10	6	0.4

การวิเคราะห์แนวทางและการวิเคราะห์ข้อมูลจากค่า PNI และ ค่า D.S.

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้ให้ข้อมูลจำนวน 10 คน สามารถสรุปผลการวิเคราะห์เชิงนโยบายในการพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์เพื่อการผลิตบัณฑิตในสถาบันอุดมศึกษาที่เน้นการพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา โดยพิจารณาจากค่า Priority Needs Index (PNI) และระดับความอิ่มตัวของข้อมูล (Data Saturation: D.S.) ดังนี้

1) การบูรณาการหลักธรรมในกระบวนการศึกษา

ค่า PNI สำหรับการบูรณาการหลักธรรมในกระบวนการศึกษาเท่ากับ 0.2 ซึ่งแสดงถึงความจำเป็นในการปรับปรุงที่ค่อนข้างน้อย เนื่องจากสถานะปัจจุบันใกล้เคียงกับระดับที่ต้องการแล้ว แสดงว่ามีการดำเนินงานอยู่ในแนวทางที่ถูกต้อง แต่ยังคงต้องมีการแทรกแซงเล็กน้อยเพื่อให้สมบูรณ์ ค่า D.S. ที่ 0.8 (อิ่มตัวแล้ว) จึงควรดำเนินการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อยืนยันการพัฒนาในด้านนี้

2) การพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์และการลงมือทำ

การพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์และการลงมือทำก็เป็นประเด็นสำคัญ มีค่าความถี่ 7 ครั้ง (70%) และค่า PNI เท่ากับ 0.70 แนวทางที่เสนอคือการส่งเสริมการเรียนรู้เชิงปฏิบัติที่สามารถแก้ปัญหาสังคมและชุมชนได้ สะท้อนถึงความจำเป็นในการฝึกฝนทักษะเหล่านี้เพื่อให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวและแก้ปัญหาที่ซับซ้อนในสังคมได้ ค่า D.S. ที่ 0.3 (อิ่มตัวแล้ว)

3) การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เปิดกว้าง

ค่า PNI สำหรับการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เปิดกว้างอยู่ที่ 0.4 ซึ่งแสดงถึงความจำเป็นในการพัฒนาที่สูงขึ้นเมื่อเทียบกับปัจจัยอื่น ๆ เนื่องจากยังมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่างสถานะปัจจุบันและระดับที่ต้องการ ค่า D.S. ที่ 0.6 (อิ่มตัวแล้ว) และควรดำเนินการสำรวจเพิ่มเติมเพื่อให้เกิดข้อมูลเชิงลึกที่สามารถใช้ในการปรับปรุงแนวทางนี้ได้

4) การพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีม

ค่า PNI สำหรับการพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีมอยู่ที่ 0.3 ซึ่งบ่งชี้ว่าความจำเป็นในการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากสถานะปัจจุบันยังไม่ถึงระดับที่ต้องการ ค่า D.S. อยู่ที่ 0.7 (อิ่มตัวแล้ว) และควรมีการเก็บข้อมูลอย่างต่อเนื่องเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะดังกล่าว

5) การประเมินผลและการติดตามพัฒนา

ค่า PNI สำหรับการประเมินผลและการติดตามพัฒนาเท่ากับ 0.2 แสดงว่าความแตกต่างระหว่างสถานะปัจจุบันและระดับที่ต้องการมีน้อย ทำให้ความจำเป็นในการพัฒนาอยู่ในระดับต่ำ แต่ค่า D.S. ที่ 0.8 (อิ่มตัวแล้ว) จึงควรดำเนินการติดตามและเก็บข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อให้มั่นใจว่าการประเมินผลและการพัฒนาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

6) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ

ค่า PNI ในการสร้างเครือข่ายความร่วมมืออยู่ที่ 0.5 ซึ่งบ่งบอกว่าความจำเป็นในการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลางถึงสูง เนื่องจากสถานะปัจจุบันยังมีความแตกต่างจากระดับที่ต้องการพอสมควร ค่า D.S. อยู่ที่ 0.5 (อิ่มตัวแล้ว) แต่ยังคงสามารถสำรวจเพิ่มเติมได้เพื่อพัฒนาเครือข่ายให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

7) การพัฒนาหลักสูตรที่ยืดหยุ่นและนวัตกรรมการศึกษา

ค่า PNI สำหรับการพัฒนาหลักสูตรที่ยืดหยุ่นและนวัตกรรมการศึกษาอยู่ที่ 0.4 แสดงถึงความจำเป็นในการพัฒนาที่สูง เนื่องจากสถานะปัจจุบันยังไม่ถึงระดับที่ต้องการ ค่า D.S. ที่ 0.6 (อิ่มตัวแล้ว) ทำให้ควรมีการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อให้การพัฒนาหลักสูตรเกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ

บทสรุป

ผลการวิเคราะห์แสดงถึงความจำเป็นในการพัฒนาและแทรกแซงที่แตกต่างกันในแต่ละประเด็น ค่า PNI ที่ต่ำ (0.2-0.3) ชี้ให้เห็นว่ามีประเด็นที่สถานะปัจจุบันใกล้เคียงกับระดับที่ต้องการแล้ว ส่วนค่า PNI ที่สูงขึ้น (0.4-0.5) แสดงถึงความจำเป็นที่เร่งด่วนขึ้นในการพัฒนา ด้านค่า D.S. โดยรวมยังมีแนวโน้มที่จะเก็บข้อมูลเพิ่มเติมได้เพื่อเพิ่มความแม่นยำและความลึกในการวิเคราะห์

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 10 รูป/คน ซึ่งเน้นการส่งเสริมหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในกระบวนการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรม การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ได้นำไปสู่ข้อเสนอแนะสำคัญในหลายประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรและแนวทางการจัดการศึกษาที่จะนำไปสู่การผลิตบัณฑิตที่มีคุณธรรมและปัญญา ข้อเสนอแนะเหล่านี้สามารถสรุปออกมาเป็นหัวข้อสำคัญ ดังนี้

1) การบูรณาการหลักธรรมในหลักสูตรการศึกษา

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (B1, B3, B5, B7, B9) แนะนำว่าการบูรณาการหลักธรรมของศาสนาพุทธลงในหลักสูตรการเรียนการสอนเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมการพัฒนาทั้งในด้านปัญญาและคุณธรรมของนักศึกษา โดยควรมีการจัดกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับหลักธรรม เช่น การทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์เพื่อสังคม การทำสมาธิภาวนา และการสอนหลักธรรมะในชีวิตประจำวัน เพื่อให้นักศึกษาสามารถนำความรู้เหล่านี้ไปใช้ในการแก้ปัญหาชีวิตและการทำงานได้จริง

2) การพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ปัญหา

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (B2, B4, B6, B8) เน้นว่าการพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์เป็นสิ่งสำคัญในยุคปัจจุบัน ซึ่งหลักธรรมทางพุทธศาสนาสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการฝึกฝนการคิดวิเคราะห์ และการแก้ปัญหาที่ซับซ้อนได้ โดยเฉพาะการใช้หลักอริยสัจ 4 (ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค) ในการวิเคราะห์ปัญหาและหาทางออกที่เหมาะสม ซึ่งจะช่วยให้นักศึกษาเข้าใจและมีวิธีการเผชิญปัญหาชีวิตอย่างมีเหตุผล

3) การสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่สนับสนุนการพัฒนาคุณธรรม

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (B3, B6, B7, B9, B10) เสนอแนะให้สถาบันการศึกษาสร้างบรรยากาศการเรียนรู้อันเอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรม เช่น การส่งเสริมการใช้ชีวิตแบบพุทธศาสนาในมหาวิทยาลัย การจัดการฝึกสมาธิและเจริญสติในชั้นเรียน การสร้างชุมชนการเรียนรู้ที่เน้นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างเสรี และการจัดกิจกรรมที่สนับสนุนการเรียนรู้ทางศาสนาและการพัฒนาจิตใจ

4) การพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกันและการทำงานเป็นทีม

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (B1, B4, B5, B7, B10) แนะนำให้สถาบันการศึกษามีการจัดกิจกรรมที่เน้นการพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกัน การฝึกทักษะการสื่อสารและการจัดการความขัดแย้งในกลุ่ม รวมถึงการฝึกทักษะการทำงานเป็นทีมโดยการใช้หลักธรรมะเป็นพื้นฐานในการสร้างความเข้าใจและการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

5) การติดตามและประเมินผลการเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาคุณธรรม

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (B2, B3, B6, B8) เสนอว่าการติดตามและประเมินผลการเรียนรู้ควรมีการรวมเอาหลักธรรมะและการพัฒนาคุณธรรมเป็นเกณฑ์ในการประเมิน เพื่อให้มั่นใจว่านักศึกษาได้รับการพัฒนาทั้งในด้านปัญญาและคุณธรรม โดยควรมีการติดตามผลระยะยาวในเรื่องการประยุกต์ใช้หลักธรรมในชีวิตจริงของนักศึกษาเพื่อประเมินความสำเร็จของการเรียนรู้

6) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับภาคส่วนต่าง ๆ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (B3, B5, B8, B10) มองว่าการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับภาคธุรกิจ ชุมชน และองค์กรภายนอกเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์ที่หลากหลายและเป็นประโยชน์ในการเรียนรู้ โดยเฉพาะการทำโครงการร่วมกับองค์กรภายนอกที่สามารถเชื่อมโยงกับการนำหลักธรรมมาใช้ในการแก้ปัญหาและการพัฒนาสังคม

7) การพัฒนาหลักสูตรที่ยืดหยุ่นและทันสมัย

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (B1, B4, B7, B9) เสนอแนะให้มีการพัฒนาหลักสูตรที่สามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของโลกได้ โดยการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนรู้ การปรับปรุงเนื้อหาวิชาที่ทันสมัย และการเปิดโอกาสให้นักศึกษาเลือกเรียนวิชาที่ตรงกับความสนใจและเป้าหมายชีวิตของตนเอง

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดแสดงให้เห็นว่ามีหลายประเด็นที่ได้รับการย้าถึงความสำคัญหลายครั้ง โดยค่า DS แสดงให้เห็นถึงความอิ่มตัวของข้อมูลซึ่งอยู่ในระดับที่สูง สะท้อนถึงการมีความสอดคล้องกันในการคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนากระบวนการบัณฑิตเชิงสร้างสรรค์ในการผลิตบัณฑิตให้เป็นผู้ที่มีปัญญาและคุณธรรม โดยใช้ดัชนีความต้องการสำคัญ (Priority Needs Index: PNI) เพื่อวิเคราะห์ความจำเป็นและระดับความอิ่มตัวของข้อมูล (Data Saturation: DS) ดังนี้

ตารางที่ 4.20 สรุปการวิเคราะห์คำตอบของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ แนวทางการสร้างสรรค์
ค่าความถี่ และอ้อมตัวของข้อมูล (%) ของข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตบัณฑิตของ
สถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

คำสำคัญ (Theme)	แนวทางการสร้างสรรค์ (Creative Approaches) (Code)	ความถี่ (f)	D.S. (N/I)	PNI		
				ระดับที่ ต้องการ (D)	ระดับ ปัจจุบัน (C)	PNI ((D- C)/D))
การบูรณาการ หลักสูตรใน หลักสูตร การศึกษา	สร้างหลักสูตรที่บูรณาการ หลักสูตร การจัดกลุ่มการ เรียนรู้ และโครงการร่วมกับ ชุมชน	8	0.8	10	8	0.2
การพัฒนา ทักษะการคิด เชิงวิพากษ์และ การแก้ปัญหา	ส่งเสริมการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ การแก้ปัญหาสังคมและ ชุมชน	7	0.7	10	7	0.3
การสร้าง สภาพแวดล้อม การเรียนรู้ที่ สนับสนุนการ พัฒนาคุณธรรม	สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการเรียนรู้	6	0.6	10	6	0.4
การพัฒนา ทักษะการ ทำงานร่วมกัน และการทำงาน เป็นทีม	สนับสนุนการทำงานกลุ่ม ฝึก ทักษะการสื่อสารและการ จัดการความขัดแย้ง	7	0.7	10	7	0.3
การติดตามและ ประเมินผลการ เรียนรู้	ติดตามและประเมินผลการ เรียนรู้ และการใช้หลักสูตร ในชีวิตจริง	8	0.8	10	8	0.2
การสร้าง เครือข่ายความ ร่วมมือ	สร้างเครือข่ายกับภาคธุรกิจ ชุมชน และองค์กรภายนอก	5	0.5	10	5	0.5
การพัฒนา หลักสูตรที่	พัฒนาหลักสูตรที่ยืดหยุ่น นำ เทคโนโลยีมาใช้ในการ เรียนรู้ที่ทันสมัย	6	0.6	10	6	0.4

คำสำคัญ (Theme)	แนวทางการสร้างสรรค์ (Creative Approaches) (Code)	ความถี่ (f)	D.S. (N/I)	PNI		
				ระดับที่ ต้องการ (D)	ระดับ ปัจจุบัน (C)	PNI ((D- C)/D))
ยืดหยุ่นและ ทันสมัย						
การบูรณาการ หลักสูตรใน หลักสูตร การศึกษา	สร้างหลักสูตรที่บูรณาการ หลักสูตร การจัดการกลุ่มการ เรียนรู้ และโครงการร่วมกับ ชุมชน	8	0.8	10	8	0.2

การศึกษานี้มุ่งเน้นการผลิตบัณฑิตที่มีคุณธรรมและปัญญา โดยใช้หลักสูตรของพระพุทธศาสนาเป็นแนวทางในการพัฒนา โดยผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลจำนวน 10 รูป/คน เพื่อรวบรวมข้อมูลและความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการผลิตบัณฑิตในสถาบันการศึกษา การศึกษาในครั้งนี้มุ่งเน้นการผลิตบัณฑิตที่มีคุณธรรมและปัญญา โดยใช้หลักสูตรของพระพุทธศาสนาเป็นแนวทางในการพัฒนา ผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 7 ด้าน ดังนี้

1) การบูรณาการหลักสูตรในหลักสูตรการศึกษา

ค่า PNI เท่ากับ 0.2 แสดงถึงความจำเป็นในการปรับปรุงน้อย เนื่องจากสถานะปัจจุบันใกล้เคียงกับระดับที่ต้องการอยู่แล้ว การบูรณาการหลักสูตรในหลักสูตรมีความพร้อมเพียงพอในระดับหนึ่ง ซึ่งการแทรกแซงเพิ่มเติมไม่ใช่สิ่งจำเป็นเร่งด่วน ค่า D.S. เท่ากับ 0.8 (อิ่มตัวแล้ว) การเก็บข้อมูลเพิ่มเติมจะไม่ให้ข้อมูลใหม่ที่แตกต่างไปจากเดิมอย่างมีนัยสำคัญ

2) การพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ปัญหา

ค่า PNI เท่ากับ 0.3 แสดงถึงความจำเป็นในการพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ปัญหาเพิ่มเติม เนื่องจากยังมีช่องว่างที่ต้องเพิ่มเติมเพื่อให้สถานะปัจจุบันถึงมาตรฐานที่ต้องการ การพัฒนานี้จึงควรได้รับการเน้นย้ำมากขึ้น ค่า D.S. เท่ากับ 0.7 (อิ่มตัวแล้ว) แต่ยังคงมีช่องทางที่สามารถสำรวจเพิ่มเติมเพื่อให้ได้ความละเอียดที่มากขึ้น

3) การสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่สนับสนุนการพัฒนาคุณธรรม

ค่า PNI เท่ากับ 0.4 ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในระดับปานกลางในการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การแทรกแซงเพิ่มเติมจะมีประโยชน์อย่างมากในการสนับสนุนการพัฒนาคุณธรรมของผู้เรียน ค่า D.S. เท่ากับ 0.6 แสดงว่าข้อมูลใกล้จะอิ่มตัว แต่ยังคงมีความเป็นไปได้ที่จะเก็บข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อเสริมความแข็งแกร่งของผลการวิเคราะห์

4) การพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกันและการทำงานเป็นทีม

ค่า PNI เท่ากับ 0.3 บ่งบอกถึงความจำเป็นในการพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุถึงมาตรฐานที่ต้องการ การฝึกทักษะเหล่านี้จะช่วยเพิ่มความสามารถในการทำงานเป็นทีมของผู้เรียน ค่า D.S. เท่ากับ 0.7 แสดงถึงความอึดตัวของข้อมูล แต่ยังมีความจำเป็นที่สามารถสำรวจต่อไปได้เพื่อให้เกิดข้อมูลใหม่ที่มีความหมาย

5) การติดตามและประเมินผลการเรียนรู้

ค่า PNI เท่ากับ 0.2 แสดงให้เห็นว่าความจำเป็นในการแทรกแซงค่อนข้างต่ำ การติดตามและประเมินผลการเรียนรู้มีการดำเนินการในระดับที่น่าพอใจ ค่า D.S. เท่ากับ 0.8 บ่งชี้ว่าข้อมูลอึดตัวแล้ว การเก็บข้อมูลเพิ่มเติมไม่จำเป็นในการเพิ่มความลึกซึ้งของการวิเคราะห์

6) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ

ค่า PNI เท่ากับ 0.5 แสดงถึงความจำเป็นเร่งด่วนในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทั้งกับภาคธุรกิจ ชุมชน และองค์กรภายนอกเพื่อเสริมสร้างคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ การปรับปรุงส่วนนี้ควรได้รับการพิจารณาอย่างจริงจัง ค่า D.S. เท่ากับ 0.5 ชี้ว่าการเก็บข้อมูลยังไม่ถึงจุดอึดตัว การเก็บข้อมูลเพิ่มเติมอาจให้ข้อมูลใหม่ที่เป็นประโยชน์

7) การพัฒนาหลักสูตรที่ยืดหยุ่นและทันสมัย

ค่า PNI เท่ากับ 0.4 บ่งชี้ถึงความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรที่สามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและความต้องการของสังคม การพัฒนาหลักสูตรที่ยืดหยุ่นจึงมีความสำคัญอย่างมาก ค่า D.S. เท่ากับ 0.6 แสดงว่าข้อมูลใกล้เคียงอึดตัว แต่ยังคงมีโอกาสในการสำรวจเพิ่มเติมเพื่อเสริมความเข้าใจในเชิงลึก

ข้อสรุป

การวิเคราะห์นี้แสดงให้เห็นถึงความจำเป็นเร่งด่วนที่สุดในการพัฒนาความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาและองค์กรภายนอก รวมถึงการสร้างสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการพัฒนาคุณธรรมและการพัฒนาหลักสูตรที่ทันสมัย ในขณะเดียวกัน การบูรณาการหลักธรรมในหลักสูตรและการติดตามผลการเรียนรู้เป็นส่วนที่มีการดำเนินการในระดับที่เพียงพอและต้องการการแทรกแซงน้อยกว่าประเด็นอื่น ๆ การพัฒนาทักษะที่จำเป็น และการสร้างสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการเรียนรู้ ทั้งนี้เพื่อให้นักศึกษาเติบโตเป็นบุคลากรที่มีคุณค่าในสังคมและสามารถนำหลักธรรมไปใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ การวิเคราะห์ข้อมูลจากค่า PNI และ D.S. ชี้ให้เห็นว่า แนวทางที่ควรให้ความสำคัญเร่งด่วนที่สุดคือ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ซึ่งมีค่า PNI สูงที่สุดที่ 0.5 และยังต้องมีการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมเนื่องจาก D.S. เท่ากับ 0.5 นอกจากนี้ การสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้และการพัฒนาหลักสูตรที่ยืดหยุ่นควรได้รับการพิจารณาอย่างจริงจังด้วย ส่วนแนวทางอื่น ๆ เช่น การบูรณาการหลักธรรม และการติดตามประเมินผล มีความจำเป็นในการปรับปรุงน้อยที่สุด เนื่องจากค่า PNI ใกล้เคียงกับ 0.2 และข้อมูลมีความอึดตัวแล้ว (D.S. ใกล้ 0.8) ซึ่งบ่งบอกว่าการดำเนินงานในส่วน

นี้อยู่ในระดับที่น่าพอใจ การวิเคราะห์นี้ช่วยให้เห็นภาพชัดเจนว่าควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาจุดใดเพื่อให้การผลิตบัณฑิตมีความสอดคล้องกับเป้าหมายที่เน้นปัญญาและคุณธรรมตามหลักศาสนา

ผลการวิเคราะห์และประเด็นการวิเคราะห์อย่างลึกซึ้งในมิติของปัญหาที่พบจากการสัมภาษณ์และแนวทางการแก้ไข ที่มีประโยชน์ในการนำไปสู่การปฏิบัติจริงในข้อเสนอเชิงนโยบาย

ประเด็นข้อคำถามสัมภาษณ์ที่ 1 การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์มีผลต่อการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

การสกัดประเด็นปัญหาและแนวทางแก้ไขในกระบวนการพัฒนาด้านจิตด้วยการบูรณาการศาสนาและวิชาการจากการสัมภาษณ์และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มุ่งเน้นปัญญาและคุณธรรม พบว่ามีปัญหาสำคัญหลายด้านที่ต้องได้รับการแก้ไขเพื่อสร้างบัณฑิตที่มีความสมบูรณ์ทั้งทางวิชาการและจริยธรรม โดยเฉพาะในบริบทของมหาวิทยาลัยที่เน้นศาสนาเป็นแกนหลัก เช่น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

1) ปัญหาหลักและความท้าทาย

ประเด็นสำคัญที่พบคือ การบูรณาการหลักศาสนากับวิชาการยังไม่มีรูปแบบที่ชัดเจนและครอบคลุมทุกมิติของการเรียนรู้ หลักสูตรส่วนใหญ่มุ่งเน้นความรู้ทางวิชาการเพียงด้านเดียว โดยขาดการประยุกต์ใช้หลักธรรมทางศาสนาในชีวิตจริง ส่งผลให้บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาไม่มีศักยภาพเพียงพอในการแก้ปัญหาสังคมหรือชี้นำด้วยจิตวิญญาณ นอกจากนี้ การขาดโอกาสในการปฏิบัติจริงในสังคม ทำให้บัณฑิตขาดความเข้าใจในบริบทของชุมชนและขาดประสบการณ์ที่สามารถนำไปพัฒนาคุณธรรมในชีวิตจริงได้ อีกปัญหาคือ การขาดการส่งเสริมศักยภาพด้านการเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณ หลักสูตรและกิจกรรมส่วนใหญ่ยังไม่มุ่งเน้นการปลูกฝังความสามารถอย่างชัดเจน ขณะเดียวกัน การสนับสนุนสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติธรรมและการพัฒนาจิตใจยังมีไม่เพียงพอ การสร้างแรงบันดาลใจและแบบอย่างที่ดีผ่านบุคลากรหรือครูผู้สอนก็ยังไม่เข้มข้นพอ

2) แนวทางการแก้ไขและการส่งเสริม

เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว แนวทางแรกที่สำคัญคือการพัฒนาหลักสูตรที่บูรณาการหลักศาสนากับวิชาการ โดยหลักสูตรนี้ควรออกแบบให้ความรู้เชิงวิชาการและหลักธรรมศาสนาเสริมสร้างกัน ตัวอย่างเช่น การนำกรณีศึกษาทางศาสนาไปประยุกต์ในวิชาชีพต่าง ๆ หรือเพิ่มรายวิชาที่เน้นการฝึกสมาธิและสติ เพื่อให้บัณฑิตมีความสามารถในการจัดการกับตนเองและบริหารงานด้วยคุณธรรม นอกจากนี้ การฝึกฝนและประสบการณ์ในสังคมควรได้รับการสนับสนุนอย่างเต็มที่ การจัดโครงการฝึกงานหรือกิจกรรมที่ให้นักศึกษาได้แก้ปัญหาในชุมชนโดยอาศัยหลักศาสนา จะช่วยเพิ่มความเข้าใจในบทบาทของตนเองในฐานะผู้นำสังคม และเสริมสร้างจิตสำนึกด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ในด้านการพัฒนาศักยภาพความเป็นผู้นำเชิงจิตวิญญาณ ควรจัดอบรมและพัฒนาโปรแกรมที่เน้นการสร้างแรงบันดาลใจผ่านบุคคลต้นแบบ หรือการใช้หลักธรรมในการเสริมสร้างความเป็นผู้นำที่เน้นความเมตตาและความรับฟังผู้อื่น ส่วนในด้านสภาพแวดล้อม การสร้างความร่วมมือกับวัดหรือศูนย์ปฏิบัติ

ธรรมเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อให้มหาวิทยาลัยมีพื้นที่ส่งเสริมการพัฒนาจิตใจอย่างเป็นรูปธรรม การจัดกิจกรรมปฏิบัติธรรมอย่างสม่ำเสมอในสถาบันจะช่วยสร้างความผูกพันกับหลักธรรมและปลูกฝังคุณธรรมในชีวิตประจำวัน สุดท้าย บทบาทของครูและบุคลากรต้องได้รับการพัฒนา อาจารย์ควรเป็นต้นแบบที่ดีทั้งในด้านความรู้และคุณธรรม การอบรมบุคลากรในด้านจริยธรรมและการสร้างแรงบันดาลใจในบทบาทของพวกเขาจะช่วยให้สถาบันอุดมศึกษามีระบบการพัฒนาบัณฑิตที่ยั่งยืน

ด้วยแนวทางทั้งหมดนี้ การผลิตบัณฑิตที่เปี่ยมด้วยสติปัญญา คุณธรรม และความพร้อมที่จะขึ้นสู่สังคมจึงไม่ใช่เพียงเป้าหมายที่เป็นไปไม่ได้ หากแต่เป็นกระบวนการที่สามารถทำให้เกิดผลลัพธ์ที่ยั่งยืนสำหรับสังคมโดยรวม

ตารางที่ 4.21 ตารางสรุปแนวทางประเด็นหลัก ปัญหา แนวทางแก้ไขและส่งเสริม หัวข้อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์มีผลต่อการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

ประเด็นหลัก	ปัญหา	แนวทางแก้ไข
การบูรณาการศาสนากับวิชาการ	การเชื่อมโยงหลักศาสนากับวิชาการยังขาดรูปแบบที่ชัดเจน ทำให้การบูรณาการอาจไม่ครอบคลุมทุกมิติของการเรียนรู้ ขาดการพัฒนาหลักสูตรที่เน้นการประยุกต์ใช้ศาสนาในวิชาการและชีวิตจริง	พัฒนาหลักสูตรเชื่อมโยงหลักศาสนากับวิชาการ เพิ่มวิชาปฏิบัติที่ใช้ศาสนาแก้ปัญหาในชีวิตจริง
การฝึกฝนและประสบการณ์ในสังคมในสังคม	บัณฑิตขาดโอกาสในการปฏิบัติจริงในชุมชนหรือองค์กรต่าง ๆ เพื่อเรียนรู้การแก้ปัญหาและสร้างคุณธรรมในชีวิตจริง	จัดโครงการฝึกงานในชุมชน สร้างกิจกรรมที่เน้นการใช้ศาสนาแก้ปัญหาชุมชน
การพัฒนาความเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณและคุณธรรม	หลักสูตรยังขาดการเน้นสร้างศักยภาพด้านการเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณและคุณธรรมที่ชัดเจน	อบรมผู้นำด้านจิตวิญญาณ สร้างโปรแกรมพัฒนาคุณธรรมเพื่อสร้างแรงบันดาลใจ
สภาพแวดล้อมทางศาสนาที่เอื้ออำนวย	ขาดแคลนสถานที่หรือกิจกรรมที่ส่งเสริมการปฏิบัติธรรมและการพัฒนาจิตใจ เช่น การปฏิบัติสมาธิหรือวัดที่มีบทบาทเชิงสังคมแม้จะมีการจำลองสถานที่ปฏิบัติธรรมแต่มีติด้านสถานที่ยังไม่เอื้ออำนวย ด้วยปัญหาที่ตั้ง ที่พัก และสภาพแวดล้อมอื่น ๆ	ร่วมมือกับวัดและศูนย์ปฏิบัติธรรม จัดกิจกรรมสร้างสติและสมาธิอย่างสม่ำเสมอ

ประเด็นหลัก	ปัญหา	แนวทางแก้ไข
บทบาทของอาจารย์และบุคลากร	บุคลากรบางส่วนอาจยังไม่เป็นต้นแบบที่ดีในด้านคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาศักยภาพของบัณฑิต	อบรมบุคลากรด้านคุณธรรม จริยธรรม ประเมินที่ครอบคลุมด้านจริยธรรม
ครอบครัวและชุมชน	การเรียนการสอนยังไม่ได้เน้นบทบาทของครอบครัว ทั้งยังไม่มี การส่งเสริมอย่างเป็นรูปธรรม และการส่งเสริมบทบาทของชุมชนในกระบวนการสร้างบัณฑิตที่มีคุณธรรม	พัฒนากิจกรรมที่เชื่อมโยงครอบครัว ชุมชน และบัณฑิต ในกระบวนการพัฒนา

ข้อสรุป

สรุปแนวทางประเด็นหลัก ปัญหา แนวทางแก้ไขและส่งเสริม หัวข้อการพัฒนาและเสริมสร้าง ศักยภาพทรัพยากรมนุษย์มีผลต่อการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์มีผลต่อการผลิตบัณฑิต ในสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา โดยพบปัญหาหลัก เช่น การบูรณาการศาสนาและวิชาการยังไม่มีรูปแบบชัดเจน ขาดการประยุกต์ใช้หลักธรรมในชีวิตจริง หลักสูตรเน้นวิชาการมากเกินไป ขาดการฝึกปฏิบัติในชุมชน และการพัฒนาศักยภาพผู้นำทางจิตวิญญาณยังไม่เพียงพอมีแนวทางแก้ไข ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรที่บูรณาการหลักศาสนาและวิชาการ สนับสนุนโครงการฝึกปฏิบัติในชุมชนเพื่อเพิ่มความเข้าใจในบทบาทสังคม ส่งเสริมการเป็นผู้นำด้วยการอบรมและโปรแกรมสร้างแรงบันดาลใจ สร้างความร่วมมือกับวัดหรือศูนย์ปฏิบัติธรรมเพื่อพัฒนาจิตใจ พัฒนาครูให้เป็นต้นแบบที่ดีในด้านคุณธรรมและจริยธรรม แนวทางเหล่านี้จะช่วยผลิตบัณฑิตที่มีความสมดุลระหว่างสติปัญญา คุณธรรม และความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างยั่งยืน

ประเด็นข้อคำถามสัมภาษณ์ที่ 2 การศึกษากับยุทธศาสตร์ชาติด้านการศึกษามีผลต่อการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

ประเด็นสำคัญที่เกิดจากการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับผลกระทบของยุทธศาสตร์ชาติด้านการศึกษต่อการผลิตบัณฑิตในสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา ได้สะท้อนถึงปัญหาและแนวทางแก้ไขอย่างลึกซึ้ง โดยการศึกษาดังกล่าวชี้ให้เห็นถึงปัญหาเชิงโครงสร้างในระบบการศึกษาที่ผ่านมา ซึ่งมุ่งเน้นเฉพาะการพัฒนาความสามารถทางวิชาการ โดยละเลยด้านจิตใจและคุณธรรมของผู้เรียน ผลลัพธ์จากยุทธศาสตร์ดังกล่าวคือ การผลิตบัณฑิตที่ขาดความสามารถในการปรับตัวเข้าสู่สังคมการทำงาน ไม่สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ และขาดความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ปัญหาเหล่านี้ยังนำไปสู่ปัญหาด้านจริยธรรม เช่น การทุจริตที่เพิ่มขึ้นในระดับองค์กรและสังคม

1) ปัญหาหลักและความท้าทาย

การวิเคราะห์ยุทธศาสตร์ชาติด้านการศึกษาและผลกระทบต่อการผลิตบัณฑิตในสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา เผยให้เห็นถึงปัญหาที่ยังลึกทั้งในมิติของกระบวนการศึกษาและคุณภาพของบัณฑิตที่ผลิตออกสู่สังคม ปัญหาที่พบบ่อยคือการให้ความสำคัญกับผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการจนละเลยการพัฒนาคุณธรรมและทักษะชีวิตที่จำเป็น การผลิตบัณฑิตในอดีตนั้น มุ่งเน้นเพียงการสร้างความรู้ด้านวิชาชีพแต่ขาดความสามารถในการปรับตัวและทำงานร่วมกับผู้อื่น ข้อบกพร่องนี้ส่งผลให้เกิดปัญหาพฤติกรรมเชิงลบในที่ทำงานและสังคม เช่น การเห็นแก่ตัวและการทุจริต

ความไม่สมดุลระหว่างวิชาการและจิตใจถือเป็นอีกปัญหาที่สำคัญ หลักสูตรการศึกษาในปัจจุบันมักละเลยการพัฒนาด้านจิตวิญญาณและศีลธรรม ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาคุณลักษณะมนุษย์ หลักศาสนาไม่ได้รับการบูรณาการในกระบวนการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม ทำให้บัณฑิตขาดทักษะในการนำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง บทบาทของครูและผู้สอนยังขาดพลังในเชิงจริยธรรม ครูไม่ได้รับการพัฒนาทั้งในด้านการถ่ายทอดความรู้และการเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านคุณธรรม

2) แนวทางการแก้ไขและการส่งเสริม

ผู้ให้ข้อมูลได้เสนอว่าการแก้ไขปัญหาดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัยการบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนากับยุทธศาสตร์ด้านการศึกษา โดยศาสนาจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาจิตใจให้มั่นคงและเสริมสร้างคุณธรรมในชีวิตผู้เรียน การบูรณาการนี้ไม่เพียงแต่จะช่วยพัฒนาบัณฑิตให้มีความรู้ทางวิชาการ แต่ยังสร้างให้พวกเขาเป็นผู้ที่มีคุณธรรม สามารถ “ครองตน ครองคน และครองงาน” ได้อย่างสมดุล การศึกษาที่ผสมผสานหลักธรรมเข้ากับวิชาการจะสร้างความลึกซึ้งทางจิตใจ ทำให้บัณฑิตสามารถรับมือกับความท้าทายของชีวิตและทำงานเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม นอกจากนี้ ผู้ให้ข้อมูลยังเน้นถึงความสำคัญของการสร้างบัณฑิตที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมและเป็นพลเมืองที่ดี การพัฒนาบัณฑิตดังกล่าวจำเป็นต้องใช้กระบวนการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมตั้งแต่วัยเยาว์จนถึงชีวิตจริง เช่น การสนับสนุนให้เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาและสังคม การฝึกฝนสติ สมาธิ และการสร้างความเข้าใจในหลักธรรมเพื่อให้พวกเขาสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

บทบาทของครูและผู้สอนยังได้รับการกล่าวถึงว่าเป็นปัจจัยสำคัญ ครูต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านจริยธรรมและสามารถสร้างแรงบันดาลใจให้แก่ผู้เรียน การปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติด้านการศึกษาและหลักธรรมทางศาสนา โดยไม่ละเลยความต้องการของสังคมในยุคปัจจุบัน จะช่วยสร้างบัณฑิตที่มีคุณภาพทั้งในด้านวิชาการและคุณธรรม พร้อมทั้งสามารถทำงานเพื่อความสงบสุขและยั่งยืนของสังคม

แนวทางการแก้ไขปัญหาและส่งเสริมคุณภาพการผลิตบัณฑิตจึงเน้นการบูรณาการหลักธรรมเข้ากับกระบวนการศึกษา เพื่อสร้างสมดุลระหว่างวิชาการและจิตใจ การออกแบบหลักสูตรที่ผสมผสานหลักศาสนาและวิชาชีพจะช่วยเสริมสร้างความเข้าใจในคุณธรรมที่ลึกซึ้ง รวมถึงการส่งเสริมกิจกรรมที่เน้นการฝึกสมาธิและการพัฒนาจิตใจ เพื่อให้บัณฑิตสามารถปรับใช้หลักธรรมในชีวิตประจำวันได้อย่างเป็นธรรมชาติ การสร้างจิตสำนึกต่อสังคมผ่านกิจกรรมสาธารณะและความ

ร่วมมือกับชุมชนยังมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาความรับผิดชอบต่อส่วนรวม นอกจากนี้ การพัฒนาบทบาทของครูและผู้สอนเป็นสิ่งจำเป็น ครูควรได้รับการอบรมให้สามารถเชื่อมโยงหลักธรรมกับการสอนในรูปแบบที่สร้างแรงบันดาลใจ ขณะที่สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในสถาบันการศึกษาควรถูกปรับปรุงให้ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างศาสนาและการศึกษา เช่น การจัดกิจกรรมทางศาสนา การพัฒนาความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาและองค์กรศาสนา ท้ายที่สุด การประยุกต์ศาสตร์การศึกษาในระดับชาติให้สมดุลระหว่างวิชาการและคุณธรรมจะเป็นกุญแจสำคัญในการผลิตบัณฑิตที่พร้อมรับมือกับความเปลี่ยนแปลงทางสังคมโดยไม่ละทิ้งอัตลักษณ์ด้านศาสนา แนวทางเหล่านี้จะนำไปสู่การสร้างบัณฑิตที่เปี่ยมด้วยคุณภาพทั้งทางวิชาการและคุณธรรม ซึ่งพร้อมที่จะมีบทบาทเชิงบวกและสร้างความยั่งยืนในสังคม แนวทางการพัฒนาเหล่านี้สะท้อนถึงความจำเป็นในการสร้างระบบการศึกษาที่ไม่เพียงแต่ผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ แต่ยังเป็นผู้ที่สามารถสร้างความเปลี่ยนแปลงเชิงบวกต่อสังคม การศึกษาที่มุ่งเน้นการพัฒนาทั้งด้านปัญญาและคุณธรรมจะนำไปสู่การสร้างพลเมืองที่สามารถรับมือกับปัญหาสังคมและร่วมสร้างสังคมที่ดีขึ้นได้อย่างยั่งยืน

ตารางที่ 4.22 ตารางสรุปแนวทางประเด็นหลัก ปัญหา แนวทางแก้ไขและส่งเสริม หัวข้อ การศึกษากับยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการศึกษาที่มีผลต่อการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

ประเด็นหลัก	ปัญหา	แนวทางแก้ไขและส่งเสริม
ความล้มเหลวของการผลิตบัณฑิตในอดีต	- มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ แต่ขาดการพัฒนาทักษะชีวิตและคุณธรรม	- ออกแบบหลักสูตรที่ผสมผสานหลักธรรมกับวิชาการเพื่อให้บัณฑิตมีคุณธรรมและสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ในชีวิตจริง
การฝึกฝนและประสบการณ์ในสังคมในสังคม	- บัณฑิตขาดทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นและไม่สามารถปรับตัวเข้ากับองค์กร - การละเลยคุณธรรมส่งผลให้ปัญหาคอร์รัปชันและพฤติกรรมเห็นแก่ตัวเพิ่มขึ้น	- จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้านศาสนา เช่น การฝึกปฏิบัติธรรม การสัมนนาเชิงจริยธรรม
ความไม่สมดุลระหว่างวิชาการกับจิตใจ	- หลักสูตรการศึกษามุ่งเน้นทักษะทางวิชาชีพมากกว่าการพัฒนาคุณธรรม - การศึกษาไม่ได้สนับสนุนการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับศาสนาและการพัฒนาจิตใจ	- พัฒนากิจกรรมที่เน้นการฝึกสติสมาธิ และการพัฒนาจิตใจ - สนับสนุนการเรียนรู้แบบประสบการณ์จริง เพื่อให้บัณฑิตเข้าใจและใช้หลักธรรมในชีวิตประจำวัน

ประเด็นหลัก	ปัญหา	แนวทางแก้ไขและส่งเสริม
ขาดการบูรณาการศาสนาในกระบวนการผลิตบัณฑิต	- หลักศาสนาไม่ได้ถูกแทรกซึมเข้าสู่การเรียนรู้ในระดับที่เพียงพอ - การใช้หลักศาสนาในชีวิตจริงของบัณฑิตยังคงเป็นความท้าทาย	- ปลุกฝังความรู้สึกของการเป็นพลเมืองที่ดีผ่านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม - ส่งเสริมการพัฒนาบัณฑิตที่มุ่งเน้นการสร้างประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว
บทบาทของครูและผู้สอนยังไม่เพียงพอ	- ขาดครูและอาจารย์ที่สามารถเป็นแบบอย่างในด้านศีลธรรม - แนวทางการสอนขาดการเชื่อมโยงกับหลักธรรมเพื่อสร้างแรงบันดาลใจ	- ฝึกอบรมครูและอาจารย์เกี่ยวกับการใช้หลักธรรมในกระบวนการสอน - สร้างแรงบันดาลใจให้ครูสามารถเป็นตัวอย่างที่ดีในด้านศีลธรรม

สรุปผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับยุทธศาสตร์ชาติด้านการศึกษาที่ส่งผลต่อการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา จากการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่ายุทธศาสตร์ชาติด้านการศึกษาที่มีผลกระทบต่อการผลิตบัณฑิตในสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา ทั้งในแง่ของปัญหาที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการศึกษาและแนวทางพัฒนาคุณภาพบัณฑิต ปัญหาหลักและความท้าทายของการศึกษาที่มุ่งเน้นเฉพาะผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการส่งผลให้เกิดความไม่สมดุลระหว่างการพัฒนาความรู้ ความสามารถ และคุณธรรม หลักสูตรในปัจจุบันยังขาดการบูรณาการหลักธรรมทางศาสนาเข้าสู่กระบวนการเรียนการสอน ส่งผลให้บัณฑิตขาดความลึกซึ้งในจริยธรรมและไม่สามารถปรับตัวเข้าสู่สังคมการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ครูและผู้สอนยังขาดบทบาทเป็นแบบอย่างด้านคุณธรรมและจริยธรรมที่ชัดเจน ปัญหาด้านการบริหารจัดการหลักสูตรยังส่งผลต่อความสามารถในการสร้างบัณฑิตที่ตอบสนองต่อความต้องการของสังคมยุคปัจจุบัน โดยเฉพาะทักษะชีวิต การปรับตัว และความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ทั้งนี้ยังพบปัญหาด้านจริยธรรมที่เพิ่มขึ้น เช่น พฤติกรรมการเห็นแก่ตัว และการทุจริตในที่ทำงาน

แนวทางแก้ไขและการส่งเสริมของผู้ให้ข้อมูลเสนอว่าการบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนากับยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาบัณฑิตที่มีทั้งความรู้และคุณธรรม โดยหลักสูตรควรได้รับการปรับปรุงเพื่อเชื่อมโยงหลักธรรมกับวิชาการ สร้างบัณฑิตที่มีความสามารถในการ “ครองตน ครองคน และครองงาน” ได้อย่างสมดุล แนวทางสำคัญประกอบด้วย การส่งเสริมกิจกรรมที่พัฒนาจิตใจ เช่น การฝึกสมาธิ การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา และการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์จริงในชุมชน การสร้างจิตสำนึกต่อสังคมผ่านกิจกรรมสาธารณะและการร่วมมือกับองค์กรภายนอก เช่น ชุมชนและองค์กรศาสนา เป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยพัฒนาความรับผิดชอบต่อส่วนรวม บทบาทของครูต้องได้รับการยกระดับ การบูรณาการหลักธรรมทางศาสนากับการศึกษาสามารถสร้าง

บัณฑิตที่มีความพร้อมทั้งด้านวิชาการและคุณธรรม ซึ่งจะเป็นพลังสำคัญในการพัฒนาสังคมและสร้างความยั่งยืนในอนาคต ยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาระหว่างวิชาการและคุณธรรมจะช่วยสร้างพลเมืองที่พร้อมเผชิญกับความท้าทายของโลกและสร้างคุณประโยชน์ต่อสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

ประเด็นข้อคำถามสัมภาษณ์ที่ 3 การบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติมีผลต่อการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติที่มีผลต่อการผลิตบัณฑิตในสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา พบว่า มีประเด็นปัญหาและแนวทางแก้ไขที่ชัดเจนซึ่งสามารถนำไปสู่การปรับปรุงกระบวนการผลิตบัณฑิตให้เหมาะสมกับเป้าหมายแห่งยุทธศาสตร์ชาติและสอดคล้องกับหลักศาสนา

1) ประเด็นปัญหาที่สำคัญ

เริ่มต้นจากความท้าทายในการบูรณาการศาสนาเข้ากับการศึกษา ซึ่งปรากฏชัดว่าหลักสูตรและหลักการวิชาการยังไม่ถูกผสมผสานอย่างลงตัว หลักสูตรที่มีอยู่ในปัจจุบันไม่ได้สะท้อนถึงการเชื่อมโยงระหว่างการเรียนรู้ทางโลกและการพัฒนาจิตวิญญาณอย่างแท้จริง นอกจากนี้ การส่งเสริมจิตสำนึกทางคุณธรรมและจิตวิญญาณก็ยังไม่เพียงพอ นักศึกษาไม่ได้รับการฝึกฝนในด้านสมาธิและสติในระดับที่เหมาะสม ส่งผลต่อการสร้างบัณฑิตที่มีความมั่นคงทางจิตใจและมีจิตสำนึกต่อการรับผิดชอบต่อสังคม ในด้านของครูผู้สอน บางส่วนยังขาดความพร้อมที่จะเป็นแบบอย่างที่ดีในเชิงคุณธรรมและจริยธรรม รวมถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมและศาสนาซึ่งยังไม่ได้รับการสนับสนุนอย่างเต็มที่ ทำให้ขาดโอกาสในการปลูกฝังคุณธรรมในบริบทที่สัมพันธ์กับชีวิตจริง

2) แนวทางแก้ไขปัญหา

จึงเน้นไปที่การบูรณาการศาสนากับการศึกษาโดยพัฒนาหลักสูตรที่เน้นการผสมผสานระหว่างความรู้ทางวิชาการและหลักธรรมทางศาสนา การจัดโครงการอบรมครูเพื่อเพิ่มศักยภาพในการสอนแบบบูรณาการยังเป็นสิ่งที่ควรทำควบคู่กับการสร้างกิจกรรมที่ส่งเสริมจิตวิญญาณ เช่น การฝึกสมาธิและการไตร่ตรองในเชิงศีลธรรม ส่วนในด้านของการรับผิดชอบต่อสังคม การสร้างโครงการจิตอาสาและการบรรจุรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนในหลักสูตรจะช่วยเสริมสร้างจิตสำนึกที่ดีให้กับนักศึกษา สำหรับบทบาทของครู แนวทางที่สำคัญคือการพัฒนาเครือข่ายครูต้นแบบและจัดอบรมเพื่อเพิ่มทักษะและคุณธรรมให้กับผู้สอน การสนับสนุนให้นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมที่เชื่อมโยงศาสนาและสังคมจะช่วยสร้างโอกาสให้พวกเขาได้สัมผัสประสบการณ์จริง การปรับปรุงหลักสูตรให้ตอบสนองต่อเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติจำเป็นต้องมีการทบทวนและพัฒนารายวิชาที่สอดคล้องกับการพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน รวมถึงการจัดทำโปรแกรมการอบรมครูที่มุ่งเน้นความเป็นผู้นำด้านคุณธรรม การสนับสนุนทรัพยากรในโครงการพัฒนาจิตวิญญาณและกิจกรรมสังคม รวมถึงการติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างกระบวนการพัฒนาอย่างยั่งยืน การสร้างเครือข่ายระหว่างสถาบันเพื่อแลกเปลี่ยนแนวทางปฏิบัติที่ดีจะเป็นก้าวสำคัญในการเสริมสร้างการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพและตอบโจทย์ยุทธศาสตร์ชาติในทุกมิติ

ตารางที่ 4.23 ตารางสรุปแนวทางประเด็นหลัก ปัญหา แนวทางแก้ไขและส่งเสริม หัวข้อการ
บรรลุปเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติมีผลต่อการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่ม
พัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

ประเด็นหลัก	ปัญหา	แนวทางแก้ไขและส่งเสริม
การบูรณาการศาสนากับ การศึกษา	- หลักธรรมทางศาสนาและหลักการศึกษาที่ยังไม่ถูกผสมผสานในลักษณะที่ส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาบัณฑิตอย่างครบถ้วน - การขาดการวางหลักสูตรที่เชื่อมโยงหลักศาสนาเข้ากับวิชาการอย่างมีประสิทธิภาพ	- พัฒนาหลักสูตรที่ผสมผสานหลักศาสนากับการเรียนรู้วิชาการ โดยเน้นการพัฒนาความรู้ควบคู่กับคุณธรรม - จัดทำโครงการอบรมสำหรับครูเกี่ยวกับการบูรณาการศาสนากับการสอนในห้องเรียน
การพัฒนาจิตวิญญาณ และคุณธรรม	- การส่งเสริมสติ สมาธิ และจิตวิญญาณยังไม่เพียงพอในการสร้างบัณฑิตที่มีความมั่นคงทางจิตใจ - ขาดแนวทางที่ชัดเจนในการฝึกฝนจิตวิญญาณในกระบวนการเรียนการสอน	- จัดกิจกรรมฝึกสมาธิและการพัฒนาจิตวิญญาณที่เชื่อมโยงกับหลักศาสนาอย่างสม่ำเสมอ - ใช้การเรียนการสอนที่ส่งเสริมการไตร่ตรองในเชิงศีลธรรม
ความรับผิดชอบต่อ สังคม	- บัณฑิตบางส่วนยังไม่มีจิตสำนึกต่อการมีส่วนร่วมในสังคมและขาดการปลูกฝังคุณธรรมเพื่อการพัฒนาชุมชน	- สร้างโครงการส่งเสริมจิตอาสาและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชน - บรรจุรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสังคมในหลักสูตร
บทบาทของครูในฐานะ แบบอย่าง	- ครูและผู้สอนบางส่วนยังไม่สามารถเป็นแบบอย่างในด้านคุณธรรมและจริยธรรมได้อย่างเต็มที่ - ขาดการพัฒนาศักยภาพครูในด้านการถ่ายทอดคุณธรรม	- จัดอบรมเพื่อพัฒนาทักษะและคุณธรรมของครู - สร้างเครือข่ายครูต้นแบบที่สามารถเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับนักศึกษา
การมีส่วนร่วมใน กิจกรรมสังคมและ ศาสนา	- การเข้าร่วมกิจกรรมที่เชื่อมโยงศาสนาและสังคมยังไม่ได้รับการส่งเสริมอย่างเพียงพอ	- ส่งเสริมให้นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมศาสนาและสังคมโดยเพิ่มการสนับสนุนด้านทรัพยากรและเวลาที่เหมาะสม

ประเด็นหลัก	ปัญหา	แนวทางแก้ไขและส่งเสริม
		- บรรจุการเรียนรู้นอกห้องเรียน ในหลักสูตรเพื่อให้นักศึกษาได้ สัมผัสประสบการณ์จริง
การปรับหลักสูตรให้ สอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ชาติ	- หลักสูตรในปัจจุบันยังไม่ ตอบสนองต่อความต้องการและ เป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติอย่าง เหมาะสม	- ทบทวนและปรับปรุงหลักสูตร ให้เชื่อมโยงกับเป้าหมาย ยุทธศาสตร์ชาติ เช่น การพัฒนา สังคมที่ยั่งยืน - จัดทำรายวิชาที่ส่งเสริมการนำ ความรู้ไปประยุกต์ใช้ในบริบท ของชาติ

สรุปผลการวิเคราะห์ พบว่า การสัมภาษณ์เชิงลึกชี้ให้เห็นถึงปัญหาหลักที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างและการบริหารจัดการหลักสูตรในสถาบันอุดมศึกษาที่ยังไม่สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกยุคใหม่ได้อย่างเหมาะสม หลักสูตรปัจจุบันขาดความชัดเจนในการเชื่อมโยงความรู้เชิงปัญญากับการพัฒนาคุณธรรมอย่างสมดุล ทำให้บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษายังขาดศักยภาพในด้านสติปัญญาและจริยธรรมเพียงพอที่จะตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานและสังคมในยุคดิจิทัล ปัญหาเพิ่มเติมคือการขาดนโยบายที่ชัดเจนและระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ การประสานงานระหว่างหน่วยงานภายในและภายนอกยังไม่เกิดผลอย่างเต็มที่ หลักสูตรขาดความยืดหยุ่นและไม่สามารถส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์จริง เช่น การฝึกงาน หรือการทำโครงการกับชุมชน นอกจากนี้ การบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในระบบการศึกษาและการส่งเสริมการพัฒนาจิตวิญญาณของนักศึกษา เช่น การฝึกสมาธิและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน ยังไม่ได้รับการพัฒนาที่เพียงพอ

แนวทางในการแก้ไขปัญหาเหล่านี้ควรมุ่งเน้นการปรับปรุงหลักสูตรให้ยืดหยุ่นและตอบสนองต่อความต้องการของศตวรรษที่ 21 โดยบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในทุกวิชา ส่งเสริมการเรียนรู้จากสถานการณ์จริง และเพิ่มกิจกรรมที่พัฒนาการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการเรียนรู้ตลอดชีวิตผ่านระบบธนาคารหน่วยกิต นอกจากนี้ ควรกำหนดนโยบายที่วัดผลได้ พัฒนาระบบติดตามและประเมินผล และสร้างความร่วมมือกับองค์กรภายนอก เช่น ชุมชนและบริษัทเอกชน เพื่อพัฒนากิจกรรมฝึกงานและการมีส่วนร่วมในสังคม การส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านวิถีพระพุทธศาสนา เช่น การจัดสัมมนาด้านปัญญาและคุณธรรม หรือโครงการนวัตกรรมการแก้ปัญหาสังคม จะช่วยเสริมสร้างความสมบูรณ์ของบัณฑิต ทำให้สถาบันอุดมศึกษาเป็นผู้นำในการผลิตบุคลากรที่มีคุณภาพพร้อมด้วยคุณธรรมและจริยธรรมที่สามารถดำรงชีวิตและทำงานในสังคมยุคใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประเด็นข้อคำถามสัมภาษณ์ที่ 4 แนวคิดกระบวนทัศน์แบบทั่วไปมีความสอดคล้องกับความต้องการของสถาบันตามประเด็นความสำคัญที่ต้องเร่งพัฒนา

การปรับตัวเพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความพร้อมทั้งในด้านสติปัญญา คุณธรรม และความสามารถ ในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ การพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการในศตวรรษที่ 21 จึงเป็นหัวใจสำคัญที่สถาบันการศึกษาต้องคำนึงถึง ไม่เพียงเพื่อรองรับความเปลี่ยนแปลงเท่านั้น แต่ยังต้องส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมที่ยั่งยืนด้วย การศึกษานี้เน้นการวิเคราะห์แนวคิดกระบวนทัศน์ที่ สอดคล้องกับความต้องการของสถาบันอุดมศึกษา โดยเฉพาะในประเด็นสำคัญที่ต้องเร่งพัฒนาเพื่อให้ การศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการสร้างอนาคตที่ยั่งยืนและมีความสมดุลระหว่างปัญญาและจริยธรรม

1) ประเด็นปัญหาที่สำคัญ

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับแนวคิดกระบวนทัศน์ที่สอดคล้องกับความต้องการของ สถาบันอุดมศึกษาและเยาวชนรุ่นใหม่ พบว่าประเด็นปัญหาหลักในปัจจุบันเกี่ยวข้องกับโครงสร้างและ การบริหารจัดการหลักสูตรที่ยังไม่สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกยุคใหม่ ได้อย่างเพียงพอ หลักสูตรบางส่วนยังขาดความชัดเจนและไม่สามารถรองรับความต้องการของ ตลาดแรงงานที่เปลี่ยนแปลงไป รวมถึงไม่สามารถผสมผสานระหว่างความรู้เชิงปัญญาและการพัฒนา คุณธรรมได้อย่างสมดุล ส่งผลให้การผลิตบัณฑิตที่มีศักยภาพทั้งด้านสติปัญญาและจริยธรรมยังไม่ บรรลุผลตามเป้าหมายที่วางไว้นอกจากนี้ นโยบายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษายังขาด ความเป็นรูปธรรมและระบบการบริหารจัดการที่ชัดเจน การประสานงานระหว่างหน่วยงานทั้งภายใน และภายนอกสถาบันยังไม่เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ทำให้ไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการที่ เปลี่ยนแปลงไปของเทคโนโลยีและทักษะใหม่ที่เป็นต่อยุคดิจิทัลได้ทันเวลา หลักสูตรในปัจจุบันยัง ขาดการสนับสนุนด้านการคิดวิเคราะห์ ความยืดหยุ่น และกิจกรรมที่ช่วยให้นักศึกษาได้สัมผัสกับ ประสบการณ์จริง เช่น การฝึกงานหรือการทำโครงการร่วมกับชุมชน อีกประการหนึ่ง การบูรณาการ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในระบบการศึกษาไม่ได้ดำเนินการอย่างเป็นระบบ รวมถึงการส่งเสริม การพัฒนาจิตวิญญาณผ่านกิจกรรมฝึกสมาธิหรือการเสริมสร้างจิตใจยังไม่ได้มีความสำคัญเท่าที่ควร การสนับสนุนให้นักศึกษาเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมสังคมหรือชุมชนยังไม่แพร่หลาย ส่งผลให้ การพัฒนาคุณธรรมและความรับผิดชอบต่อสังคมยังไม่ได้รับการส่งเสริมอย่างเต็มที่

2) แนวทางแก้ไขปัญหา

เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวนี้ แนวทางสำคัญคือการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรการศึกษาให้มี ความยืดหยุ่นและตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงานในศตวรรษที่ 21 หลักสูตรควรเน้นการ ประยุกต์ใช้ความรู้ในสถานการณ์จริง ผสานหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเข้าในทุกวิชาเพื่อสร้าง บัณฑิตที่มีทั้งปัญญาและคุณธรรม พร้อมทั้งเพิ่มกิจกรรมที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา รวมถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิตผ่านระบบธนาคารหน่วยกิต นอกจากนี้การกำหนดนโยบายที่ชัดเจนและ สามารถวัดผลได้ก็เป็นอีกแนวทางสำคัญ เช่น การตั้งเป้าหมายการพัฒนาบัณฑิตที่พร้อมทำงานในยุค ดิจิทัล พร้อมทั้งสร้างระบบติดตามและประเมินผลเพื่อปรับปรุงการดำเนินงานในทุกขั้นตอน รวมถึง การพัฒนาความร่วมมือกับองค์กรภายนอก เช่น ชุมชนและบริษัทเอกชน เพื่อพัฒนาโปรแกรมฝึกงาน

และกิจกรรมที่ส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคม การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างครอบคลุมในทุกด้านของการเรียนการสอนยังช่วยเตรียมบัณฑิตให้พร้อมสำหรับความเปลี่ยนแปลงในอนาคต

การส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านวิถีพระพุทธศาสนา เช่น การจัดสัมมนาเกี่ยวกับการพัฒนาปัญญาและคุณธรรม หรือกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เยาวชนได้แสดงศักยภาพผ่านโครงการคิดค้นนวัตกรรมที่แก้ไขปัญหาสังคม จะช่วยเสริมสร้างศักยภาพและความสมบูรณ์ของบัณฑิต สถาบันการศึกษาจึงสามารถก้าวสู่การเป็นผู้นำในการผลิตบุคลากรที่มีคุณภาพสูง พร้อมทั้งมีคุณธรรมและจริยธรรมในการดำรงชีวิตและการทำงานในสังคมยุคใหม่

ตารางที่ 4.24 ตารางสรุปแนวทางประเด็นหลัก ปัญหา แนวทางแก้ไขและส่งเสริม หัวข้อแนวคิด กระบวนทัศน์แบบทั่วไปมีความสอดคล้องกับความต้องการของสถาบันตามประเด็นความสำคัญที่ต้องเร่งพัฒนา

ประเด็นหลัก	ปัญหา	แนวทางแก้ไขและส่งเสริม
การบูรณาการศาสนากับการศึกษา	- หลักธรรมทางศาสนาและหลักการวิชาการยังไม่ถูกผสมผสานในลักษณะที่ส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาบัณฑิตอย่างครบถ้วน - ขาดการวางหลักสูตรที่เชื่อมโยงหลักศาสนาเข้ากับวิชาการอย่างมีประสิทธิภาพ	- พัฒนาหลักสูตรที่ผสมผสานหลักศาสนากับการเรียนรู้วิชาการ โดยเน้นการพัฒนาความรู้ควบคู่กับคุณธรรม - จัดทำโครงการอบรมสำหรับครูเกี่ยวกับการบูรณาการศาสนากับการสอนในห้องเรียน
การพัฒนาจิตวิญญาณและคุณธรรม	- การส่งเสริมสติ สมาธิ และจิตวิญญาณยังไม่เพียงพอในการสร้างบัณฑิตที่มีความมั่นคงทางจิตใจ - ขาดแนวทางที่ชัดเจนในการฝึกฝนจิตวิญญาณในกระบวนการเรียนการสอน	- จัดกิจกรรมฝึกสมาธิและการพัฒนาจิตวิญญาณที่เชื่อมโยงกับหลักศาสนาอย่างสม่ำเสมอ - ใช้การเรียนการสอนที่ส่งเสริมการไตร่ตรองในเชิงศีลธรรม
ความรับผิดชอบต่อสังคม	- บัณฑิตบางส่วนยังไม่มีจิตสำนึกต่อการมีส่วนร่วมในสังคมและขาดการปลูกฝังคุณธรรมเพื่อการพัฒนาชุมชน	- สร้างโครงการส่งเสริมจิตอาสาและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชน - บรรจुरายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสังคมในหลักสูตร
บทบาทของครูในฐานะแบบอย่าง	- ครูและผู้สอนบางส่วนยังไม่สามารถเป็นแบบอย่างในด้านคุณธรรมและจริยธรรมได้อย่างเต็มที่	- จัดอบรมเพื่อพัฒนาทักษะและคุณธรรมของครู

ประเด็นหลัก	ปัญหา	แนวทางแก้ไขและส่งเสริม
	- ขาดการพัฒนาศักยภาพครูในด้านการถ่ายทอดคุณธรรม	- สร้างเครือข่ายครูต้นแบบที่สามารถเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับนักศึกษา
การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสังคมและศาสนา	- การเข้าร่วมกิจกรรมที่เชื่อมโยงศาสนาและสังคมยังไม่ได้รับการส่งเสริมอย่างเพียงพอ	- ส่งเสริมให้นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมศาสนาและสังคมโดยเพิ่มการสนับสนุนด้านทรัพยากรและเวลาที่เหมาะสม - บรรจุการเรียนรู้นอกห้องเรียนในหลักสูตรเพื่อให้นักศึกษาได้สัมผัสประสบการณ์จริง
การปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ	- หลักสูตรในปัจจุบันยังไม่ตอบสนองต่อความต้องการและเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติอย่างเหมาะสม	- ทบทวนและปรับปรุงหลักสูตรให้เชื่อมโยงกับเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ เช่น การพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน - จัดทำรายวิชาที่ส่งเสริมการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในบริบทของชาติ

จากการวิเคราะห์พบว่า ความท้าทายสำคัญในปัจจุบันคือการปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาให้ตอบสนองต่อความต้องการของสังคมยุคใหม่ ซึ่งต้องรวมถึงการผสมผสานความรู้เชิงปัญญาและการพัฒนาคุณธรรมอย่างเป็นระบบ แนวทางแก้ไขปัญหাপะกอบด้วยการพัฒนาหลักสูตรที่เน้นการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง การบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา การสร้างระบบธนาคารหน่วยกิตเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในทุกมิติของการเรียนการสอน นอกจากนี้ การกำหนดนโยบายที่ชัดเจนและการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของนักศึกษาในกิจกรรมสังคมและชุมชน จะช่วยเพิ่มศักยภาพและความรับผิดชอบต่อสังคมของบัณฑิต การเรียนรู้ผ่านวิถีพระพุทธศาสนาและกิจกรรมที่เสริมสร้างจิตวิญญาณยังเป็นแนวทางสำคัญที่ช่วยสร้างความสมดุลและความมั่นคงทางจริยธรรมสำหรับเยาวชนรุ่นใหม่ ด้วยแนวทางดังกล่าว สถาบันอุดมศึกษาจะสามารถก้าวสู่บทบาทผู้นำในการพัฒนาบัณฑิตที่มีความสามารถรอบด้าน พร้อมเผชิญหน้ากับความเปลี่ยนแปลงในสังคมและสร้างอนาคตที่ยั่งยืนทั้งในด้านปัญญาและคุณธรรม

ประเด็นข้อคำถามสัมภาษณ์ที่ 5 กระบวนทัศน์เชิงสร้างสรรค์มีความสอดคล้องกับความต้องการของสถาบันตามประเด็นความสำคัญที่ต้องเร่งพัฒนา

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับกระบวนทัศน์เชิงสร้างสรรค์และความสอดคล้องกับความต้องการของสถาบันทางการศึกษา ได้ชี้ให้เห็นถึงปัญหาเชิงโครงสร้างและแนวทางแก้ไขที่ควรได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วนในหลากหลายมิติ โดยข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์ช่วยสะท้อนภาพรวม

ของสถานการณ์ปัจจุบัน พร้อมชี้ให้เห็นถึงโอกาสในการสร้างสรรค์นวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของโลกยุคใหม่

1) ประเด็นปัญหาที่สำคัญ

ปัญหาหลักที่พบ ประการแรกคือผลกระทบจากวิกฤติโควิด-19 ที่เร่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาอย่างฉับพลัน ทว่าระบบการศึกษากลับยังขาดความพร้อมในการปรับตัวสู่โลกดิจิทัล หลักสูตรและวิธีการสอนยังคงล้าหลัง ไม่ตอบสนองต่อความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไป นอกจากนี้ การเข้าสู่สังคมสูงวัยยังเปิดเผยถึงช่องว่างระหว่างรุ่นและการขาดความยืดหยุ่นในหลักสูตร ส่งผลให้การศึกษายังไม่สามารถครอบคลุมกลุ่มผู้เรียนต่างวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในมิติของความเหลื่อมล้ำ การศึกษายังขาดความเสมอภาค กลุ่มผู้ด้อยโอกาสในสังคมยังคงประสบกับอุปสรรคในการเข้าถึงทรัพยากรและโอกาสทางการศึกษา ขณะเดียวกันการเปลี่ยนแปลงบริบทโลก เช่น การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศและความท้าทายทางเศรษฐกิจโลก ยังไม่ถูกนำมาบรรจุในหลักสูตรเพื่อเตรียมผู้เรียนให้พร้อมรับมือกับสถานการณ์ ในด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิต แม้แนวคิดนี้จะถูกพูดถึงอย่างกว้างขวาง แต่การสนับสนุนยังขาดความชัดเจนและไม่ครอบคลุมทั่วถึง ปัญหา นโยบายทางการศึกษาที่ยังไม่ชัดเจนยิ่งทำให้แนวทางพัฒนาการศึกษาไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้

2) แนวทางแก้ไขปัญหา

แนวทางการแก้ไขที่นำเสนอ คือการสร้างกระบวนทัศน์ที่มุ่งเน้นการใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือสำคัญในการปฏิรูปการศึกษา การพัฒนาหลักสูตรออนไลน์และการเรียนรู้แบบผสมผสานจะช่วยเพิ่มความสะดวกและความยืดหยุ่น พร้อมทั้งส่งเสริมการใช้งานแพลตฟอร์มดิจิทัลในระดับสถาบัน นอกจากนี้ การออกแบบหลักสูตรที่ตอบสนองความต้องการของคนทุกวัย โดยเฉพาะผู้สูงอายุ พร้อมทั้งสร้างพื้นที่กลางที่เชื่อมโยงคนต่างรุ่น จะช่วยลดช่องว่างระหว่างวัยและสร้างความเข้าใจร่วมกัน

ในด้านการกระจายโอกาส ควรจัดตั้งโครงการทุนการศึกษาและการสนับสนุนพื้นที่ห่างไกล พร้อมใช้เทคโนโลยีเป็นสื่อกลางในการเข้าถึงการศึกษา ขณะเดียวกัน หลักสูตรควรบูรณาการแนวคิดเพื่อความยั่งยืน เช่น การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศและพลังงานทดแทน เพื่อเตรียมผู้เรียนให้พร้อมรับมือกับความท้าทายระดับโลก แนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตสามารถส่งเสริมได้ผ่านระบบธนาคารหน่วยกิต ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสะสมความรู้และทักษะตามความสะดวก อีกทั้งควรจัดหลักสูตรเสริมทักษะสำหรับผู้ประกอบอาชีพในปัจจุบัน นโยบายทางการศึกษาควรมีเป้าหมายที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม พร้อมทั้งสนับสนุนการบูรณาการหลักธรรมในทุกระดับการเรียนรู้ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร นักศึกษา และทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างระบบการศึกษาที่ทันสมัย ยั่งยืน และมีความยืดหยุ่นในระยะยาว

ตารางที่ 4.25 ตารางสรุปแนวทางประเด็นหลัก ปัญหา แนวทางแก้ไขและส่งเสริม หัวข้อกระบวนทัศน์เชิงสร้างสรรค์มีความสอดคล้องกับความต้องการของสถาบันตามประเด็นความสำคัญที่ต้องเร่งพัฒนา

ประเด็นหลัก	ปัญหา	แนวทางแก้ไขและส่งเสริม
วิกฤติโควิด-19 กับระบบอุดมศึกษา (สถานการณ์ในปีที่เก็บข้อมูล อนุমানรวมถึงวิกฤติการณ์โลกและความผันผวน ทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง สาธารณสุข)	- ระบบการศึกษาไม่สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงสู่โลกดิจิทัลได้ทันที - หลักสูตรและวิธีการสอนยังไม่เหมาะสมกับบริบทโลกหลังโควิด	- พัฒนาหลักสูตรออนไลน์และการเรียนรู้แบบผสมผสาน - ส่งเสริมการใช้งานแพลตฟอร์มดิจิทัล
ช่องว่างระหว่างรุ่นและสังคมสูงวัย	- ขาดความเข้าใจและยึดหยุ่นในหลักสูตรสำหรับคนต่างวัย - การศึกษาไม่ตอบโจทย์คนรุ่นใหม่และผู้สูงอายุ	- ออกแบบหลักสูตรที่ตอบสนองทุกช่วงวัย เช่น โปรแกรมเรียนสำหรับผู้สูงอายุ - เสริมสร้างพื้นที่กลางที่ช่วยเชื่อมโยงคนต่างรุ่น
ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา	- กลุ่มผู้ด้อยโอกาสยังไม่สามารถเข้าถึงการศึกษาได้อย่างเท่าเทียม	- จัดตั้งโครงการทุนการศึกษาและโปรแกรมสนับสนุนในพื้นที่ห่างไกล - ใช้เทคโนโลยีเพื่อขยายการเข้าถึงการศึกษา
การเปลี่ยนแปลงในบริบทโลก	- หลักสูตรไม่สอดคล้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืนและความท้าทายระดับสากล	- เพิ่มวิชาเกี่ยวกับพลังงานทดแทน การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ และเศรษฐกิจโลก - ปลุกฝังแนวคิด “การพัฒนาที่ยั่งยืน” ในทุกระดับการศึกษา
การเรียนรู้ตลอดชีวิตและระบบธนาคารหน่วยกิต	- การสนับสนุนแนวคิด Lifelong Learning ยังไม่ครอบคลุม	- นำระบบธนาคารหน่วยกิตมาใช้เพื่อให้ผู้เรียนสะสมหน่วยกิตได้ตามความสะดวก - จัดหลักสูตรเสริมทักษะสำหรับผู้ประกอบอาชีพ

ประเด็นหลัก	ปัญหา	แนวทางแก้ไขและส่งเสริม
ความไม่ชัดเจนในนโยบาย	- การศึกษาขาดแนวทางที่ชัดเจน และมุ่งเป้าหมายเชิงปฏิบัติ	- กำหนดเป้าหมายเชิงปฏิบัติในระดับสถาบัน เช่น การสนับสนุนการบูรณาการหลักสูตร - ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้บริหารและนักศึกษาในการกำหนดนโยบาย

สรุปจากการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับกระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ที่สอดคล้องกับความต้องการเร่งด่วนของสถาบันการศึกษา พบว่ามีปัญหาเชิงโครงสร้างที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการพัฒนาการศึกษาอย่างลึกซึ้ง โดยปัญหาหลักคือผลกระทบจากวิกฤตโควิด-19 ซึ่งเร่งให้เกิดการปรับตัวสู่โลกดิจิทัล แต่ระบบการศึกษายังขาดความพร้อม หลักสูตรและวิธีการสอนล้าหลัง ไม่ตอบสนองต่อความต้องการที่เปลี่ยนไป นอกจากนี้ การเข้าสู่สังคมสูงวัยยังแสดงถึงความขาดยืดหยุ่นของหลักสูตรในการรองรับผู้เรียนต่างวัย และปัญหาความเหลื่อมล้ำยังคงเป็นอุปสรรคสำคัญสำหรับกลุ่มผู้ด้อยโอกาส ขณะเดียวกัน การเปลี่ยนแปลงของบริบทโลก เช่น การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศและเศรษฐกิจโลก ยังไม่ได้รับการบรรจุในหลักสูตรอย่างเพียงพอ

ในด้านแนวทางแก้ไข ปัจจัยสำคัญคือการปฏิรูปการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือหลัก พัฒนาหลักสูตรออนไลน์และการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อเพิ่มความสะดวกและยืดหยุ่น พร้อมส่งเสริมการสร้างหลักสูตรที่รองรับคนทุกวัย โดยเฉพาะผู้สูงอายุ และลดช่องว่างระหว่างรุ่น การกระจายโอกาสสามารถทำได้ผ่านโครงการทุนการศึกษาและการเข้าถึงเทคโนโลยีในพื้นที่ห่างไกล หลักสูตรควรบูรณาการแนวคิดเพื่อความยั่งยืน เช่น การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศและพลังงานทดแทน เพื่อเตรียมผู้เรียนให้พร้อมเผชิญความท้าทายระดับโลก แนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตควรถูกส่งเสริมผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตที่ยืดหยุ่น พร้อมจัดหลักสูตรเสริมทักษะให้ผู้ประกอบอาชีพในปัจจุบัน นอกจากนี้ นโยบายทางการศึกษาควรชัดเจน เน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และบูรณาการหลักสูตรในทุกระดับการเรียนรู้เพื่อสร้างระบบการศึกษาที่ทันสมัยและยั่งยืนในระยะยาว

ประเด็นข้อคำถามสัมภาษณ์ที่ 6 แนวคิดกระบวนการทัศน์ตามแนวพุทธด้วยหลักคุณธรรม 4 มีความสอดคล้องกับความต้องการของสถาบันตามประเด็นความสำคัญที่ต้องเร่งพัฒนา

การวิเคราะห์ประเด็นการบูรณาการหลักคุณธรรมในหลักสูตรการศึกษาได้สะท้อนถึงความท้าทายสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการศึกษา และเสนอแนวทางแก้ไขเพื่อพัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมให้สอดคล้องกับเป้าหมายในการส่งเสริมคุณธรรมและปัญญาของผู้เรียน

1) ประเด็นปัญหาสำคัญ

หลักสูตรการศึกษาในปัจจุบันยังขาดการบูรณาการหลักคุณธรรมอย่างชัดเจน หลักสูตรมีลักษณะเน้นการเรียนรู้เชิงทฤษฎีมากกว่าการปฏิบัติ ทำให้ขาดแนวทางส่งเสริมคุณธรรมและปัญญาในมิติที่ลึกซึ้ง กิจกรรมสนับสนุนหลักธรรมที่มีอยู่นั้นยังไม่ครอบคลุมทุกด้านของการพัฒนาผู้เรียน ส่งผลให้โอกาสในการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจริงมีอยู่อย่างจำกัด อีกทั้ง การสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการ

เรียนรู้ เช่น การฟังธรรมจากผู้ทรงคุณวุฒิ หรือการเปิดโอกาสให้ได้รับความรู้จากแหล่งภายนอกยังมีน้อย ทำให้บุคลากรและนักศึกษาขาดแรงบันดาลใจและข้อมูลเชิงลึกจากประสบการณ์ตรง กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบต่อสังคมยังขาดความต่อเนื่องและเป็นระบบที่ชัดเจน ทำให้การปลูกฝังจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อสังคมในระยะยาวไม่ได้รับการส่งเสริมอย่างเต็มที่ ในส่วนของการพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ นักศึกษาและบุคลากรยังขาดกระบวนการฝึกคิดวิเคราะห์และไตร่ตรองในระดับลึกซึ้ง ซึ่งเป็นทักษะสำคัญสำหรับการพัฒนาตนเองและการแก้ปัญหาในชีวิตจริง หลักสูตรยังขาดแนวทางชัดเจนในการผลิตบัณฑิตที่มีคุณธรรมควบคู่กับปัญญา การเรียนการสอนยังไม่ได้ปรับตัวให้เหมาะสมกับความต้องการของตลาดแรงงานและความเปลี่ยนแปลงในสังคมปัจจุบัน

2) แนวทางแก้ไขปัญหา

เพื่อบูรณาการหลักคุณธรรมในหลักสูตรการศึกษา ควรออกแบบหลักสูตรที่รวมหลักธรรม เช่น การสอนผ่านกิจกรรมที่เน้นสัปปุริสสังเสวะ (คบสัตบุรุษ) และการปฏิบัติธรรมที่ควรแก่ธรรม (ธัมมานุธัมมปฏิบัติ) นอกจากนี้ ควรจัดตั้งกลุ่มศึกษาธรรมเพื่อฝึกการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการสร้างโครงการร่วมกับชุมชนที่ให้นักศึกษาได้ฝึกทักษะการแก้ปัญหาในชีวิตจริง ควรสนับสนุนการฟังธรรมและการเรียนรู้ผ่านการเชิญวิทยากรที่มีความรู้ด้านพุทธศาสตร์มาบรรยายและจัดสัมมนา อีกทั้งการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่ใช้เทคโนโลยี เช่น วิดีโอและบทเรียนออนไลน์ จะช่วยเพิ่มการเข้าถึงข้อมูลและสร้างแรงจูงใจในผู้เรียน

สำหรับการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคม ควรพัฒนากิจกรรมที่เน้นการช่วยเหลือชุมชนและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งติดตามและประเมินผลกิจกรรมเหล่านี้อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ยั่งยืน การส่งเสริมการคิดเชิงวิพากษ์และการไตร่ตรอง ควรจัดการเรียนรู้แบบกรณีศึกษาและการอภิปรายกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์จริง เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดและวิเคราะห์ปัญหา นอกจากนี้ ควรสนับสนุนให้บุคลากรสร้างโอกาสให้นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นในประเด็นสำคัญ ในส่วนของการผลิตบัณฑิตที่มีคุณธรรมและปัญญา ควรวิเคราะห์ความต้องการของตลาดแรงงานและสังคมเพื่อปรับปรุงหลักสูตร รวมถึงพัฒนาระบบติดตามผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาโดยการสอบถามนายจ้างเกี่ยวกับคุณภาพบัณฑิต พร้อมทั้งเน้นทักษะการปรับตัวในโลกยุคใหม่ เช่น การเรียนรู้ด้วยตนเองและการสร้างความคิดสร้างสรรค์ แนวทางเหล่านี้จะช่วยให้การบูรณาการหลักคุณธรรมในหลักสูตรการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของสังคมในปัจจุบัน

ตารางที่ 4.26 ตารางสรุปแนวทางประเด็นหลัก ปัญหา แนวทางแก้ไขและส่งเสริม หัวข้อแนวคิด กระบวนทัศน์ตามแนวพุทธด้วยหลักภูมิธรรม 4 มีความสอดคล้องกับความต้องการของสถาบันตามประเด็นความสำคัญที่ต้องเร่งพัฒนา

ประเด็นหลัก	ปัญหา	แนวทางแก้ไขและส่งเสริม
การบูรณาการหลักภูมิธรรมในหลักสูตร	- ขาดการบูรณาการหลักภูมิธรรมในหลักสูตรการเรียนการสอนอย่างชัดเจน - หลักสูตรเน้นทฤษฎี แต่ขาดแนวทางปฏิบัติที่ส่งเสริมคุณธรรมและปัญญา - กิจกรรมที่สนับสนุนหลักธรรมยังไม่ครอบคลุมทุกด้าน	- ออกแบบหลักสูตรที่รวมหลักภูมิธรรม เช่น การสอนผ่านกิจกรรมสัปปุริสสังเสวะ - จัดตั้งกลุ่มศึกษาธรรมเพื่อฝึกการปฏิบัติ - สร้างโครงการร่วมกับชุมชนเพื่อให้นักศึกษาได้ฝึกทักษะแก้ปัญหาในชีวิตจริง
การสนับสนุนการฟังธรรมและการเรียนรู้	- ขาดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ เช่น การฟังธรรมจากผู้ทรงคุณวุฒิ - โอกาสที่บุคลากรและนักศึกษาได้รับความรู้จากแหล่งภายนอกยังมีน้อย	- เชิญวิทยากรจากภายนอก เช่น นักวิชาการด้านพุทธศาสตร์ มาให้ความรู้ผ่านสัมมนา - ส่งเสริมเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน - พัฒนาสื่อการเรียนรู้ เช่น การใช้เทคโนโลยีในการเผยแพร่บทเรียนธรรมะ
การส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคม	- กิจกรรมที่ส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมยังขาดความต่อเนื่องและเป็นระบบ	- พัฒนากิจกรรมที่เน้นธรรมาภิบาลปฏิบัติ เช่น การช่วยเหลือชุมชน - สนับสนุนการเข้าร่วมกิจกรรมที่ให้บริการแก่ชุมชนและสร้างจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อสังคม - ติดตามและประเมินผลกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง
การคิดเชิงวิพากษ์และการไตร่ตรอง	- นักศึกษาและบุคลากรขาดกระบวนการคิดวิเคราะห์และการไตร่ตรองเชิงลึก	- จัดการเรียนรู้แบบกรณีศึกษา (Case Study) หรืออภิปรายกลุ่ม

ประเด็นหลัก	ปัญหา	แนวทางแก้ไขและส่งเสริม
		- ฝึกการคิดเชิงวิพากษ์ผ่านกิจกรรม เช่น การอภิปรายและการวิจัย - สร้างโอกาสให้นักศึกษาได้เสนอความคิดเห็นในประเด็นสำคัญ
การพัฒนาหลักสูตรเพื่อผลิตบัณฑิตที่มีคุณธรรม	- ขาดแนวทางที่ชัดเจนในการผลิตบัณฑิตที่มีคุณธรรมควบคู่กับปัญญา	- วิเคราะห์ความต้องการของตลาดแรงงานและสังคมเพื่อปรับปรุงหลักสูตร - สร้างระบบติดตามผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา เช่น การสอบถามนายจ้าง - พัฒนาหลักสูตรที่เน้นทักษะการปรับตัวในโลกยุคใหม่ เช่น การเรียนรู้ด้วยตนเองและการคิดสร้างสรรค์
การสร้างเครือข่ายและความร่วมมือ	- การบูรณาการหลักสูตรยังไม่ได้รับการสนับสนุนจากความร่วมมือที่เพียงพอ	- ร่วมมือกับองค์กรภายนอก เช่น สถาบันการศึกษา ชุมชน และองค์กรศาสนา - พัฒนาคู่มือการบูรณาการหลักสูตรในหลักสูตร - สร้างระบบติดตามและประเมินผลกิจกรรมและหลักสูตรเพื่อปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

การวิเคราะห์แนวคิดกระบวนการทัศน์ตามแนวพุทธด้วยหลักคุณธรรม 4 เพื่อบูรณาการในหลักสูตรการศึกษา ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับเป้าหมายของสถาบันที่มุ่งพัฒนาบัณฑิตที่มีคุณธรรมและปัญญา ประเด็นปัญหาสำคัญพบว่า หลักสูตรในปัจจุบันยังขาดความชัดเจนในการบูรณาการหลักสูตร หลักสูตรเน้นการเรียนรู้เชิงทฤษฎีโดยปราศจากการฝึกปฏิบัติที่ลึกซึ้ง ทำให้ขาดการส่งเสริมคุณธรรมและปัญญาในมิติที่สมดุล กิจกรรมที่สนับสนุนหลักสูตรมีความครอบคลุมไม่เพียงพอ ส่งผลต่อการพัฒนาทักษะด้านจริยธรรมและการปฏิบัติจริงของผู้เรียน นอกจากนี้ บรรยายากการเรียนรู้ เช่น การฟังธรรมจากผู้ทรงคุณวุฒิหรือการรับความรู้จากแหล่งภายนอก ยังมีความจำกัด ซึ่งลดโอกาสที่นักศึกษาและบุคลากรจะได้รับข้อมูลเชิงลึกและแรงบันดาลใจจากประสบการณ์ตรง กิจกรรมที่เกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมขาดความต่อเนื่องและระบบที่

ชัดเจน ส่งผลให้การปลูกฝังจิตสำนึกที่ยั่งยืนยังไม่เกิดขึ้นในวงกว้าง ในส่วนของการพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ นักศึกษาและบุคลากรยังขาดกระบวนการฝึกคิดวิเคราะห์และไตร่ตรองในเชิงลึก ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการแก้ปัญหาและพัฒนาตนเองในชีวิตจริง หลักสูตรยังไม่ได้มีการปรับปรุงให้เหมาะสมกับความเปลี่ยนแปลงในตลาดแรงงานและสังคมยุคใหม่

เพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาหลักสูตร ควรบูรณาการหลักคุณธรรมในทุกมิติของการศึกษา โดยออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการฝึกปฏิบัติ เช่น สปักริสังเสวะ (คบสัตบุรุษ) และธัมมาธัมมปฏิบัติ (ปฏิบัติธรรมที่ควรแก่ธรรม) รวมถึงการสร้างกลุ่มศึกษาธรรมที่มีการดำเนินงานต่อเนื่อง สถาบันควรสนับสนุนการเรียนรู้ผ่านการเชิญวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านพุทธศาสตร์มาบรรยายและจัดสัมมนา พร้อมทั้งพัฒนาสื่อการเรียนรู้ในรูปแบบดิจิทัลเพื่อเพิ่มการเข้าถึงข้อมูลให้กว้างขวาง ในด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ควรจัดกิจกรรมที่เน้นการช่วยเหลือชุมชน การพัฒนาสิ่งแวดล้อม และการปลูกฝังจิตสำนึกทางสังคม พร้อมทั้งติดตามและประเมินผลเพื่อพัฒนากิจกรรมให้มีความยั่งยืน การพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ ควรเน้นการจัดการเรียนรู้ผ่านกรณีศึกษา การอภิปรายกลุ่ม และการวิจัยเชิงปฏิบัติการที่เชื่อมโยงกับสถานการณ์จริง นอกจากนี้ การผลิตบัณฑิตที่มีคุณธรรมควบคู่กับปัญญา จำเป็นต้องวิเคราะห์ความต้องการของตลาดแรงงานและสังคม เพื่อปรับปรุงหลักสูตรให้ตอบโจทย์ พร้อมทั้งเน้นทักษะการปรับตัวและการคิดสร้างสรรค์

สถาบันควรสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรภายนอก เช่น สถาบันการศึกษา ชุมชน และองค์กรศาสนา เพื่อพัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมที่มีคุณภาพ พร้อมทั้งจัดทำคู่มือการบูรณาการหลักคุณธรรมในหลักสูตร เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับบุคลากรและอาจารย์ การติดตามและประเมินผลกิจกรรมและหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง จะช่วยให้สามารถปรับปรุงและพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการของสถาบันและสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประเด็นข้อคำถามสัมภาษณ์ที่ 7 องค์ประกอบสำคัญของข้อเสนอเชิงนโยบายกระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ในการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

การผลิตบัณฑิตที่มีคุณธรรมและความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งสำหรับการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถาบันอุดมศึกษา ที่มุ่งเน้นการพัฒนาความสามารถของผู้เรียนทั้งในด้านความรู้และคุณธรรม เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้ การบูรณาการหลักธรรมศาสนาในกระบวนการศึกษาเป็นหนึ่งในแนวทางสำคัญที่สามารถช่วยส่งเสริมการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมในตัวบัณฑิต แต่จากการวิเคราะห์พบว่า หลักธรรมที่สอนในหลักสูตรยังไม่ถูกนำไปปฏิบัติอย่างเต็มที่ในชีวิตจริง ส่งผลให้กระบวนการเรียนรู้ในบางกรณียังขาดการประยุกต์ใช้หลักธรรมที่แท้จริง ซึ่งจำเป็นต้องมีการพัฒนาทั้งในด้านทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ การทำงานร่วมกันในทีม และการพัฒนาทักษะปฏิบัติในสถานการณ์จริง เพื่อให้สามารถผลิตบัณฑิตที่มีคุณธรรมและสามารถสร้างสรรค์ผลงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมได้

1) ประเด็นปัญหาสำคัญ

หนึ่งในปัญหาหลักของกระบวนการบูรณาการหลักธรรมในกระบวนการศึกษา คือ หลักธรรมศาสนาในหลักสูตรยังไม่ได้การนำไปปฏิบัติอย่างแท้จริงในสถานการณ์จริง แม้หลักสูตรจะเน้นเนื้อหาด้านจริยธรรมและหลักธรรม แต่การเชื่อมโยงกับชีวิตประจำวันของผู้เรียนกลับยังไม่ชัดเจน

ส่งผลให้ขาดผลกระทบที่เป็นรูปธรรมต่อการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมในสังคม นอกจากนี้ การขาดการฝึกฝนเชิงปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับการแก้ปัญหาในสถานการณ์จริงก็ยังเป็นอีกประเด็นที่พบ ผู้เรียนยังไม่มีโอกาสได้ลงมือปฏิบัติในสถานการณ์ที่ส่งเสริมการคิดเชิงวิเคราะห์และการแก้ปัญหาจริงในสังคม อีกทั้งยังพบว่า การขาดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นอย่างเสรีและการสร้างทักษะการทำงานร่วมกันในทีมทำให้ขีดความสามารถของผู้เรียนในการทำงานเชิงสร้างสรรค์ยังไม่พัฒนาเต็มศักยภาพ นอกจากนี้ ระบบการประเมินผลยังไม่ได้ครอบคลุมถึงการประยุกต์ใช้ความรู้ในชีวิตจริง และการขาดความเชื่อมโยงกับองค์กรภายนอกทำให้ผู้เรียนขาดโอกาสในการเรียนรู้จากสถานการณ์จริงในภาคสนาม ปัญหาสุดท้ายที่สำคัญคือหลักสูตรการศึกษาในปัจจุบันยังไม่ตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงของสังคมอย่างเพียงพอ ทั้งในด้านเทคโนโลยีใหม่ๆ และแนวโน้มตลาดแรงงาน รวมถึงการวิจัยในด้านศาสนาและจริยธรรมยังไม่เพียงพอที่จะสร้างผลกระทบที่ชัดเจนต่อสังคม

2) แนวทางแก้ไขปัญหาและการส่งเสริม

เพื่อให้เกิดการบูรณาการหลักธรรมอย่างแท้จริงในกระบวนการศึกษา ควรเน้นจัดการเรียนการสอนที่เชื่อมโยงหลักธรรมกับการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน เช่น การใช้กรณีศึกษา การฝึกปฏิบัติ และการพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ นอกจากนี้ การส่งเสริมกิจกรรมที่ใช้หลักธรรมในการแก้ปัญหาสังคม เช่น โครงการจิตอาสา จะช่วยสร้างจิตสำนึกที่เข้มแข็งให้แก่ผู้เรียน การพัฒนาทักษะเชิงปฏิบัติสามารถทำได้ผ่านกิจกรรม Project-Based Learning (PBL) และการสนับสนุนให้นักศึกษาเข้าร่วมโครงการชุมชนหรือกิจกรรมที่ท้าทายความคิด ทั้งนี้ควรสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เปิดกว้างและจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการอภิปรายหรือเวทีแสดงความคิดเห็น เพื่อให้ผู้เรียนกล้าแสดงออกและเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น ในด้านการทำงานร่วมกัน ควรเพิ่มกิจกรรมกลุ่ม เช่น โครงการข้ามแผนก และสร้างระบบการประเมินผลที่เน้นกระบวนการทำงานกลุ่มมากขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการทำงานในทีมอย่างมีประสิทธิภาพ

สำหรับการปรับปรุงหลักสูตร ควรปรับให้สอดคล้องกับเทคโนโลยีใหม่ๆ และแนวโน้มตลาดแรงงาน รวมถึงการสร้างหลักสูตรที่มีความยืดหยุ่นตามความสนใจของผู้เรียน นอกจากนี้ การสร้างความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยกับองค์กรภายนอกและการเพิ่มโอกาสให้นักศึกษาได้ฝึกงานในสถานที่จริงจะช่วยสร้างประสบการณ์ที่มีคุณค่า ในด้านการวิจัย ควรสนับสนุนทุนวิจัยในด้านจริยธรรมและศาสนา และส่งเสริมการวิจัยที่สร้างผลกระทบต่อสังคมอย่างแท้จริง

การจัดการข้อเสนอเชิงนโยบาย การจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาคุณธรรมและปัญญาเพื่อขับเคลื่อนโครงการและจัดเวิร์กช็อปสำหรับคณาจารย์เพื่อปรับการสอนให้สอดคล้องกับนโยบาย จะช่วยผลักดันการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ การสร้างศูนย์วิจัยและพัฒนาแนวคิดนวัตกรรมทางศาสนาจะเป็นอีกช่องทางสำคัญในการเสริมสร้างความก้าวหน้าของระบบการศึกษา

ตารางที่ 4.27 ตารางสรุปแนวทางประเด็นหลัก ปัญหา แนวทางแก้ไขและส่งเสริม หัวข้อ
องค์ประกอบสำคัญของข้อเสนอเชิงนโยบายกระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ในการผลิต
บัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

ประเด็นหลัก	ปัญหา	แนวทางแก้ไขและส่งเสริม
การจัดการเรียนการสอน	- หลักสูตรศาสนาในหลักสูตรยัง ไม่ได้รับการนำไปปฏิบัติจริงอย่าง เต็มที่ในสถานการณ์จริง	- จัดการเรียนการสอนที่ เชื่อมโยงหลักสูตรกับการ แก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน - ใช้กรณีศึกษาและการฝึก ปฏิบัติในวิชาศาสนา - ส่งเสริมกิจกรรมจิตอาสาและ การพัฒนาทักษะคิดเชิงวิพากษ์
การฝึกฝนเชิงปฏิบัติ	- การขาดการฝึกฝนที่เพียงพอ สำหรับการแก้ปัญหาจริง	- เพิ่มกิจกรรม Project-Based Learning (PBL) - สนับสนุนการเข้าร่วมโครงการ ชุมชนและกิจกรรมสังคม - สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ เปิดกว้าง
การเปิดโอกาสแสดง ความคิดเห็น	- ขาดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความ คิดเห็นอย่างเสรี	- จัดกิจกรรมโต้วาทีและ อภิปราย - ส่งเสริมวัฒนธรรมเคารพความ คิดเห็นในห้องเรียน - พัฒนาทักษะการทำงานเป็น ทีม
ทักษะการทำงานร่วมกัน	- ผู้เรียนยังขาดทักษะการทำงาน ร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ	- เพิ่มกิจกรรมกลุ่ม เช่น โครงงานระหว่างแผนก - เน้นการประเมินผลจาก กระบวนการทำงานกลุ่ม
การประเมินผลและ ติดตามพัฒนา	- การประเมินผลยังไม่ครอบคลุม การใช้ความรู้ในชีวิตจริง	- ใช้ดัชนีชี้วัดทางจริยธรรมและ การพัฒนาตนเอง - สร้างระบบติดตามผลหลัง สำเร็จการศึกษา เช่น การสำรวจ นายจ้าง
การสร้างเครือข่ายความ ร่วมมือ	- ขาดการเชื่อมโยงกับองค์กร ภายนอก	- ส่งเสริมความร่วมมือกับองค์กร ธุรกิจและชุมชน

ประเด็นหลัก	ปัญหา	แนวทางแก้ไขและส่งเสริม
		- เพิ่มโอกาสให้นักศึกษาได้ฝึกงานในสถานที่จริง
การพัฒนาหลักสูตร	- หลักสูตรไม่ตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงในสังคม	- ปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับเทคโนโลยีใหม่และตลาดแรงงาน - สร้างหลักสูตรที่นักศึกษาปรับเปลี่ยนได้ตามความสนใจ
การวิจัยและนวัตกรรม	- การวิจัยยังไม่เพียงพอสำหรับการพัฒนาคุณธรรมในสังคม	- สนับสนุนทุนวิจัยด้านจริยธรรมและศาสนา - ส่งเสริมการวิจัยที่มีผลกระทบต่อสังคม
การบริหารและนโยบาย	- ข้อมูลยังไม่ครอบคลุมทุกกลุ่มที่เกี่ยวข้อง - ขาดรายละเอียดเชิงปฏิบัติในข้อเสนอ - ความไม่ชัดเจนในการจัดลำดับความสำคัญ	- เพิ่มจำนวนผู้ให้สัมภาษณ์จากหลากหลายกลุ่ม - จัดทำแผนปฏิบัติการที่มีตัวชี้วัดและระยะเวลา - ใช้วิธี PNI วิเคราะห์ลำดับความสำคัญ

สรุปข้อเสนอเชิงนโยบายในการผลิตบัณฑิตเชิงสร้างสรรค์โดยการบูรณาการหลักธรรมศาสนาเข้าในกระบวนการศึกษาจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ทั้งนี้ การแก้ไขปัญหาที่พบในกระบวนการศึกษาสามารถทำได้ด้วยการเชื่อมโยงหลักธรรมกับการปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการฝึกฝนเชิงปฏิบัติ การสร้างทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ และการพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกันในทีม รวมถึงการปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับเทคโนโลยีใหม่ๆ และการเปลี่ยนแปลงในสังคม การวิจัยและการสร้างความร่วมมือกับองค์กรภายนอกจะช่วยเสริมสร้างการเรียนรู้ที่มีคุณค่าและตรงกับความต้องการของสังคม ทั้งนี้ การดำเนินการตามนโยบายนี้จะต้องมีการติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่องเพื่อให้มั่นใจว่าการพัฒนาบัณฑิตจะสามารถสร้างผลกระทบที่เป็นรูปธรรมต่อสังคมและประเทศชาติได้จริงข้อเสนอเชิงนโยบายนี้มีศักยภาพที่จะพัฒนาบัณฑิตให้เป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม และสามารถสร้างสรรค์ผลงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมได้จริง หากดำเนินการด้วยความร่วมมือจากทุกฝ่ายและมีการประเมินผลอย่างต่อเนื่องเพื่อปรับปรุงแนวทางตามความเหมาะสมในระยะยาว

**การวิเคราะห์อย่างลึกซึ้งในมิติของประเด็นหลัก ปัญหา แนวทางแก้ไขและส่งเสริม
ค่าความถี่ (frequency) ค่าดัชนี PNI (%) ลำดับในภาพรวม**

จากรายงานผลการวิเคราะห์และประเด็นการวิเคราะห์อย่างลึกซึ้งในมิติของปัญหาที่พบจากการสัมภาษณ์และแนวทางการแก้ไข ที่มีประโยชน์ในการนำไปสู่การปฏิบัติจริงในข้อเสนอเชิงนโยบาย คณะนักวิจัยได้สรุปประเด็นหลัก ปัญหา และแนวทางแก้ไขและส่งเสริม ซึ่งได้วิเคราะห์โดยอาศัยการจัดอันดับความซ้ำของประเด็นหัวข้อและความจำเป็นในการเร่งพัฒนาหรือแก้ไขปรับปรุง แสดงใน

ตารางการจัดอันดับความถี่และค่าดัชนี PNI (%) และวิเคราะห์อย่างลึกซึ้งปัญหา และแนวทางการแก้ไขปัญหาในภาพรวมทั้งหมดที่แตกประเด็นในตอนต้นที่ยังมีความกระจัดกระจาย และการซ้ำของข้อมูลประเด็นหลัก ทั้งด้านปัญหา แนวทางแก้ไขและส่งเสริม ตารางนี้จะแสดงให้เห็นในภาพรวมและสรุปเพื่อเป็นประโยชน์ในการนำไปสู่การออกแบบแนวทางการสร้างต้นแบบข้อเสนอเชิงนโยบาย กระบวนทัศน์เชิงสร้างสรรค์ในการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรม ด้วยหลักศาสนาดังนี้

ตารางที่ 4.28 ตารางการวิเคราะห์อย่างลึกซึ้งในมิติของประเด็นหลัก ปัญหา แนวทางแก้ไขและส่งเสริม ค่าความถี่ (Frequency) ค่าดัชนี PNI (%) ลำดับในภาพรวม

ประเด็นหลัก	ปัญหา	แนวทางแก้ไขและส่งเสริม	ค่าความถี่ (f)	ค่าดัชนี PNI (%)	ลำดับ
การบูรณาการศาสนากับวิชาการ	การเชื่อมโยงหลักศาสนากับวิชาการยังขาดรูปแบบที่ชัดเจน ทำให้การบูรณาการไม่ครอบคลุมทุกมิติของการเรียนรู้	พัฒนาหลักสูตรเชื่อมโยงหลักศาสนากับวิชาการ เพิ่มวิชาปฏิบัติที่ใช้ศาสนาแก้ปัญหาในชีวิตจริง	85	42%	3
การฝึกฝนและประสบการณ์ในสังคม	บัณฑิตขาดโอกาสในการปฏิบัติจริงในชุมชนหรือองค์กรต่างๆ เพื่อเรียนรู้การแก้ปัญหาและสร้างคุณธรรมในชีวิตจริง	จัดโครงการฝึกงานในชุมชน สร้างกิจกรรมที่เน้นการใช้ศาสนาแก้ปัญหาชุมชน	78	38%	4
การพัฒนาความเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณและคุณธรรม	หลักสูตรยังขาดการเน้นสร้างศักยภาพด้านการเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณและคุณธรรมที่ชัดเจน	อบรมผู้นำด้านจิตวิญญาณ สร้างโปรแกรมพัฒนาคุณธรรมเพื่อสร้างแรงบันดาลใจ	92	45%	2
สภาพแวดล้อมทางศาสนาที่เอื้ออำนวย	ขาดแคลนสถานที่หรือกิจกรรมที่ส่งเสริมการปฏิบัติธรรมและพัฒนาจิตใจ เช่น การปฏิบัติสมาธิหรือวัดที่มีบทบาทเชิงสังคม	ร่วมมือกับวัดและศูนย์ปฏิบัติธรรม จัดกิจกรรมสร้างสติและสมาธิอย่างสม่ำเสมอ	70	35%	5

ประเด็นหลัก	ปัญหา	แนวทางแก้ไขและส่งเสริม	ค่าความถี่ (f)	ค่าดัชนี PNI (%)	ลำดับ
บทบาทของอาจารย์และบุคลากร	บุคลากรบางส่วนยังไม่เป็นต้นแบบที่ดีในด้านคุณธรรมจริยธรรม	อบรมบุคลากรด้านคุณธรรม จริยธรรม ประเมินที่ครอบคลุมด้านจริยธรรม	95	47%	1
ครอบครัวและชุมชน	การเรียนการสอนไม่ได้เน้นบทบาทของครอบครัวและชุมชนในกระบวนการสร้างบัณฑิตที่มีคุณธรรม	พัฒนากิจกรรมที่เชื่อมโยงครอบครัว ชุมชน และบัณฑิตในกระบวนการพัฒนา	60	30%	6

การวิเคราะห์ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI) ในประเด็นการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับการบูรณาการศาสนาและวิชาการ พบว่า

1) ประเด็นที่มีค่าความจำเป็นเร่งด่วนสูงที่สุด

ประเด็นที่มีค่าความจำเป็นเร่งด่วนสูงที่สุดคือบทบาทของอาจารย์และบุคลากร ด้วยค่าดัชนี PNI สูงถึง 47% สะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นเร่งด่วนในการปรับปรุงและส่งเสริมบทบาทของบุคลากรในการเป็นต้นแบบด้านคุณธรรมและจริยธรรม แนวทางแก้ไขปัญหาที่เสนอคือการจัดอบรมด้านคุณธรรมและพัฒนาระบบประเมินที่ครอบคลุมด้านจริยธรรม เพื่อส่งเสริมการเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านศีลธรรมสำหรับนักศึกษา

2) ในประเด็นการพัฒนาความเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณและคุณธรรม

ในประเด็นการพัฒนาความเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณและคุณธรรมค่าดัชนี PNI อยู่ที่ 45% แสดงถึงความต้องการพัฒนาหลักสูตรและโปรแกรมที่ช่วยเสริมสร้างความเป็นผู้นำด้านจิตวิญญาณและคุณธรรม เช่น การอบรมและสร้างโปรแกรมพัฒนาคุณธรรมที่สร้างแรงบันดาลใจ แนวทางนี้สามารถช่วยให้บัณฑิตมีความพร้อมในการนำพาตนเองและผู้อื่นไปในทางที่ดี

3) สำหรับการบูรณาการศาสนากับวิชาการ มีค่าดัชนี

สำหรับการบูรณาการศาสนากับวิชาการ มีค่าดัชนี PNI 42% ซึ่งสะท้อนถึงความสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรที่เชื่อมโยงหลักศาสนากับวิชาการให้ชัดเจนและครอบคลุมทุกมิติของการเรียนรู้ การเพิ่มวิชาปฏิบัติที่ช่วยให้นักศึกษาสามารถนำศาสนาไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตจริงจะช่วยเสริมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4) การฝึกฝนและประสบการณ์ในสังคม

การฝึกฝนและประสบการณ์ในสังคมมีค่าดัชนี PNI 38% บ่งชี้ถึงความจำเป็นในการส่งเสริมโอกาสให้นักศึกษาได้ปฏิบัติจริงในชุมชนหรือองค์กร แนวทางแก้ไขคือการจัดโครงการฝึกงานในชุมชน

หรือกิจกรรมที่ใช้ศาสนาแก้ปัญหาในสังคม เพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้การแก้ปัญหาและสร้างคุณธรรมในชีวิตจริง

5) สำหรับสภาพแวดล้อมทางศาสนาที่เอื้ออำนวย

สำหรับสภาพแวดล้อมทางศาสนาที่เอื้ออำนวย ค่าดัชนี PNI 35% สะท้อนถึงความต้องการในการพัฒนาสถานที่หรือกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมการปฏิบัติธรรม เช่น การร่วมมือกับวัดหรือศูนย์ปฏิบัติธรรมเพื่อจัดกิจกรรมสร้างสติและสมาธิ แนวทางนี้จะช่วยให้การปฏิบัติธรรมและการพัฒนาจิตใจเข้าถึงนักศึกษาและชุมชนได้ดียิ่งขึ้น

6) ประเด็นครอบครัวและชุมชน

ประเด็นครอบครัวและชุมชนค่าดัชนี PNI 30% ชี้ถึงความจำเป็นในการเชื่อมโยงบทบาทของครอบครัวและชุมชนในกระบวนการสร้างบัณฑิตที่มีคุณธรรม การพัฒนากิจกรรมที่ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชน และบัณฑิตจะช่วยสร้างรากฐานที่มั่นคงสำหรับการพัฒนาในระยะยาว

สรุปประเด็นที่มีความจำเป็นเร่งด่วนที่สุดคือ บทบาทของอาจารย์และบุคลากร ด้วยค่าดัชนี PNI สูงสุดที่ 47% สะท้อนถึงความสำคัญของการพัฒนาบุคลากรให้เป็นต้นแบบด้านคุณธรรมและจริยธรรม แนวทางแก้ไขคือการจัดอบรมด้านคุณธรรมและพัฒนาระบบประเมินที่ครอบคลุม เพื่อส่งเสริมศักยภาพบุคลากรในการเป็นต้นแบบที่ดีในองค์กรการศึกษา การพัฒนาความเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณและคุณธรรม มีค่าดัชนี PNI 45% แสดงถึงความต้องการพัฒนาหลักสูตรและโปรแกรมเสริมสร้างผู้นำด้านคุณธรรม เช่น การจัดอบรมและสร้างแรงบันดาลใจผ่านโปรแกรมพัฒนาจิตวิญญาณ เพื่อเตรียมบัณฑิตให้สามารถนำพาตนเองและผู้อื่นไปสู่แนวทางที่ดี การบูรณาการศาสนากับวิชาการ มีค่าดัชนี PNI 42% บ่งชี้ถึงความสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรที่เชื่อมโยงศาสนาเข้ากับวิชาการ เพื่อให้นักศึกษาสามารถประยุกต์ใช้หลักศาสนาในการแก้ปัญหาชีวิตจริง การฝึกฝนและประสบการณ์ในสังคม ค่าดัชนี PNI 38% ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการเพิ่มโอกาสการปฏิบัติจริงในชุมชนหรือองค์กร แนวทางคือการจัดโครงการฝึกงานหรือกิจกรรมที่เน้นการใช้หลักศาสนาแก้ปัญหาสังคม สภาพแวดล้อมทางศาสนา มีค่าดัชนี PNI 35% แสดงถึงความต้องการพัฒนาสถานที่และกิจกรรมส่งเสริมการปฏิบัติธรรม เช่น การร่วมมือกับวัดหรือศูนย์ปฏิบัติธรรม เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาจิตใจ บทบาทของครอบครัวและชุมชน มีค่าดัชนี PNI 30% สะท้อนถึงความสำคัญของการเชื่อมโยงครอบครัวและชุมชนในกระบวนการสร้างบัณฑิตที่มีคุณธรรม โดยการพัฒนา กิจกรรมที่ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชน และนักศึกษา การวิเคราะห์ค่าดัชนี PNI ช่วยให้สามารถจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและแนวทางแก้ไขได้อย่างเหมาะสม และสามารถนำไปปรับใช้เพื่อพัฒนาศักยภาพของสถาบันให้ตอบสนองต่อความต้องการของสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การเปรียบเทียบความสอดคล้อง ความขัดแย้ง และความเป็นจริง

การเปรียบเทียบความสอดคล้อง ความขัดแย้งและความเป็นจริง เชิงพรรณนาของผลการวิเคราะห์ข้อมูลผลการวิเคราะห์เชิงคุณภาพกับผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณ จากผลการวิเคราะห์อย่างลึกซึ้งในมิติของประเด็นหลัก ปัญหา แนวทางแก้ไขและส่งเสริม ค่าความถี่ (frequency) ค่าดัชนี PNI

(%) ลำดับในภาพรวม เมื่อนำมาเปรียบเทียบผลการสัมภาษณ์กับข้อมูลจากผลการวิเคราะห์แบบสอบถามการพัฒนาระบบทักษะเชิงสร้างสรรค์ของการผลิตบัณฑิตในมิติสำคัญ 4 ด้าน พบประเด็นสำคัญที่สามารถแสดงความสอดคล้องและความขัดแย้งระหว่างผลลัพธ์ทั้งของ 2 กระบวนการวิจัยทั้งเชิงปริมาณ และ เชิงคุณภาพ เพื่อให้เห็นถึงความสอดคล้องและความขัดแย้งและความเป็นจริงในผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้เกิดการเปรียบเทียบและนำฐานข้อมูลผลการวิเคราะห์อันนำไปสู่การตัดสินใจนำเสนอข้อเสนอเชิงนโยบาย ดังต่อไปนี้

1) ความสอดคล้อง (Alignment)

การวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณสะท้อนถึงความเข้าใจร่วมกันในประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบทักษะเชิงสร้างสรรค์ของการผลิตบัณฑิตในสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา โดยสามารถจำแนกเป็นสามประเด็นหลัก ได้แก่

1.1) บทบาทของอาจารย์และบุคลากร

ข้อมูลเชิงปริมาณระบุว่าบทบาทของอาจารย์ในฐานะต้นแบบด้านคุณธรรมและจริยธรรมได้รับการยอมรับอย่างสูงด้วยค่าเฉลี่ยความคิดเห็น (Mean 4.70) ในขณะที่ข้อมูลเชิงคุณภาพสะท้อนถึงความจำเป็นในการพัฒนาระบบประเมินจริยธรรมผ่านดัชนี PNI ที่สูงถึง 47% ทั้งสองมิติแสดงถึงความสอดคล้องในความสำเร็จของการพัฒนาศักยภาพอาจารย์เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาเชิงคุณธรรม

1.2) การบูรณาการศาสนากับวิชาการ

เชิงปริมาณชี้ให้เห็นถึงความต้องการปรับปรุงหลักสูตรให้เชื่อมโยงศาสนาและวิชาการ (Mean 4.63) ขณะที่เชิงคุณภาพระบุความจำเป็นของหลักสูตรที่สามารถตอบสนองปัญหาชีวิตจริง (PNI 42%) สิ่งนี้สะท้อนความสอดคล้องในความต้องการหลักสูตรที่ตอบโจทย์ชีวิตจริงและบูรณาการศาสนาเพื่อเพิ่มคุณค่าให้กับผู้เรียน

1.3) การสร้างประสบการณ์การเรียนรู้และพัฒนานักศึกษา

ข้อมูลทั้งสองมิติแสดงความสอดคล้องในความสำเร็จของการส่งเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง เชิงปริมาณระบุค่าเฉลี่ยสูง (Mean 4.64) และเชิงคุณภาพชี้ถึงความสำคัญของกิจกรรมฝึกฝนในสังคม (PNI 38%)

2) ความขัดแย้ง (Contradictions)

แม้ว่าข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณจะมีจุดร่วมในหลายประเด็น แต่ในบางมิติสำคัญกลับมีความแตกต่างหรือความขัดแย้งที่ควรพิจารณาอย่างถี่ถ้วน

2.1) สภาพแวดล้อมทางศาสนา

ข้อมูลเชิงปริมาณไม่ได้เน้นเรื่องสภาพแวดล้อมทางศาสนาเป็นลำดับต้น แม้ว่าการวัดจะอยู่ในระดับสูง ในขณะที่ข้อมูลเชิงคุณภาพแสดงถึงความสำคัญในระดับรอง (PNI 35%) โดยเน้นการปรับปรุงสถานที่และกิจกรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาจิตใจ ความขัดแย้งนี้สะท้อนถึงมุมมองที่ต่างกันในระดับความสำคัญระหว่างกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม

2.2) การพัฒนาครอบครัวและชุมชน

เชิงปริมาณไม่ได้เน้นประเด็นนี้เป็นหัวข้อหลัก แต่เชิงคุณภาพยังคงระบุถึงความเกี่ยวข้องในกระบวนการผลิตบัณฑิตที่มีคุณธรรม (PNI 30%) ความขัดแย้งนี้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญที่อาจถูกมองข้ามในระดับปฏิบัติ

3) ความเป็นจริง (Reality Check)

การวิเคราะห์ข้อมูลทั้งสองมิติสะท้อนความเป็นจริงที่มีมิติหลากหลายและซับซ้อน ซึ่งสามารถใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและปรับปรุงการดำเนินงาน:

3.1) การพัฒนาบุคลากรและหลักสูตร

ข้อมูลเชิงปริมาณระบุถึงความต้องการเร่งด่วนในการพัฒนาบุคลากรและหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลเชิงคุณภาพที่เน้นการยกระดับบทบาทอาจารย์และการปรับปรุงหลักสูตรเพื่อเชื่อมโยงกับความเป็นจริงของชีวิต

3.2) การพัฒนาจิตวิญญาณและคุณธรรม

แม้จะไม่ได้เป็นความต้องการลำดับต้นในเชิงปริมาณ แต่ข้อมูลเชิงคุณภาพสะท้อนถึงความสำคัญในบริบทของการสร้างบัณฑิตที่สมบูรณ์แบบในมิติทางจิตใจและคุณธรรม ซึ่งควรได้รับการพิจารณาในเชิงนโยบาย

การเปรียบเทียบข้อมูลทั้งสองมิติช่วยเน้นให้เห็นถึงความจำเป็นของการผสมผสานข้อมูลเชิงลึกและข้อเท็จจริงเชิงสถิติเพื่อสร้างกระบวนการทัศน์ที่สมบูรณ์และตอบโจทย์การพัฒนาบัณฑิตอย่างแท้จริงได้แสดงในตารางที่ 4.28

ตารางที่ 4.29 แสดงความสอดคล้อง ความขัดแย้งและความเป็นจริง ระหว่างของผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณของการพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ของการผลิตบัณฑิต

มิติสำคัญ	เชิงปริมาณ	เชิงคุณภาพ	การวิเคราะห์รวม
ความสอดคล้อง (Alignment)			
บทบาทของอาจารย์และบุคลากร	ค่าเฉลี่ยความเห็นสูงสุด (Mean 4.70) ชี้ถึงความสำคัญของการพัฒนาศักยภาพอาจารย์ในฐานะต้นแบบด้านคุณธรรมและจริยธรรม	ค่าดัชนี PNI สูงสุดที่ 47% สะท้อนถึงความจำเป็นเร่งด่วนในการจัดอบรมและพัฒนาระบบประเมินจริยธรรม	สอดคล้องกันในประเด็นการยกระดับบทบาทของอาจารย์เพื่อสร้างคุณภาพการศึกษาเชิงคุณธรรม
การบูรณาการศาสนากับวิชาการ	การพัฒนาหลักสูตรที่เชื่อมโยงศาสนาและวิชาการมีค่าเฉลี่ยสูง (Mean 4.63)	ค่าดัชนี PNI 42% แสดงถึงความสำคัญของการปรับหลักสูตรให้สามารถแก้ปัญหา	สอดคล้องกันในความจำเป็นของการปรับหลักสูตรที่ตอบ

มิติสำคัญ	เชิงปริมาณ	เชิงคุณภาพ	การวิเคราะห์ร่วม
		ชีวิตจริงผ่านมิติทางศาสนา	โจทย์ชีวิตจริงและการบูรณาการศาสนา
การสร้างประสบการณ์การเรียนรู้	มีค่าเฉลี่ยสูง (Mean 4.64) ในการส่งเสริมการเรียนรู้ที่หลากหลาย	การฝึกฝนและประสบการณ์ในสังคมมีค่าดัชนี PNI 38% ชี้ถึงความสำคัญของการจัดกิจกรรมภาคปฏิบัติในชุมชน	สอดคล้องกันในด้านการพัฒนาทักษะและประสบการณ์ที่เชื่อมโยงชีวิตจริงของนักศึกษา
ความขัดแย้ง (Contradictions)			
สภาพแวดล้อมทางศาสนา	ไม่ได้เน้นเป็นลำดับต้นๆ แม้จะมีความเห็นระดับสูง	ค่าดัชนี PNI 35% แสดงถึงความสำคัญระดับรองในประเด็นการปรับปรุงสถานที่และกิจกรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาจิตใจ	ความแตกต่างในระดับความสำคัญระหว่างนักศึกษาและบุคลากรต่อสภาพแวดล้อมทางศาสนา
การพัฒนาครอบครัวและชุมชน	ไม่ได้เป็นหัวข้อหลักที่เน้น	ค่าดัชนี PNI 30% ชี้ถึงความสำคัญในระดับต่ำที่สุด แต่ยังมีความเกี่ยวข้องในกระบวนการสร้างบัณฑิตที่มีคุณธรรม	สะท้อนความสำคัญในเชิงคุณภาพที่ไม่เด่นชัดในผลเชิงปริมาณ
ความเป็นจริง (Reality Check)			
การพัฒนาบุคลากรและหลักสูตร	ความคิดเห็นในเชิงปริมาณชี้ถึงความต้องการพัฒนาอย่างเร่งด่วนในประเด็นนี้	ข้อเสนอเชิงคุณภาพเน้นบทบาทของอาจารย์และการปรับปรุงหลักสูตร	สอดคล้องกันและชี้ให้เห็นถึงความเร่งด่วนในการดำเนินการพัฒนา
การพัฒนาจิตวิญญาณและคุณธรรม	ไม่ได้เป็นความต้องการอันดับต้นในเชิงปริมาณ	ชี้ให้เห็นความสำคัญของการพัฒนาจิตวิญญาณและคุณธรรมในบริบทเชิงคุณภาพ	สะท้อนความจำเป็นในการพิจารณามิติทางจิตวิญญาณในเชิงนโยบาย
ความแตกต่างในลำดับความสำคัญ	ข้อมูลเชิงปริมาณเน้นเรื่องที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม เช่น การพัฒนาบุคลากรและหลักสูตร	ข้อมูลเชิงคุณภาพชี้ให้เห็นปัญหาและแนวทางแก้ไขในเชิงลึก เช่น การพัฒนาจิตใจและคุณธรรม	การผสมผสานข้อมูลทั้งสองมิติช่วยเสริมให้การตัดสินใจครบถ้วนในมิติทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

การเปรียบเทียบความสอดคล้อง ความขัดแย้ง และความเป็นจริงระหว่างผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณในมิติสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากระบวนการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ของการผลิตบัณฑิตในสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนาใน 3 ประเด็น ดังนี้

ความสอดคล้อง (Alignment) บทบาทของอาจารย์และบุคลากร เชิงปริมาณมีค่าเฉลี่ยความเห็นสูงสุด (Mean 4.70) ซึ่งถึงความสำคัญของการพัฒนาศักยภาพอาจารย์ในฐานะต้นแบบด้านคุณธรรมและจริยธรรม เชิงคุณภาพมีค่าดัชนี PNI สูงสุดที่ 47% สะท้อนถึงความจำเป็นเร่งด่วนในการจัดอบรมและพัฒนาระบบประเมินจริยธรรม มีความสอดคล้องกันในประเด็นการยกระดับบทบาทของอาจารย์เพื่อสร้างคุณภาพการศึกษาเชิงคุณธรรม การบูรณาการศาสนากับวิชาการ เชิงปริมาณมีการพัฒนาหลักสูตรที่เชื่อมโยงศาสนาและวิชาการมีค่าเฉลี่ยสูง (Mean 4.63) เชิงคุณภาพมีค่าดัชนี PNI 42% แสดงถึงความสำคัญของการปรับหลักสูตรให้สามารถแก้ปัญหาชีวิตจริงผ่านมิติทางศาสนา สอดคล้องกันในความจำเป็นของการปรับหลักสูตรที่ตอบโจทย์ชีวิตจริงและการบูรณาการศาสนา การสร้างประสบการณ์การเรียนรู้และพัฒนานักศึกษา เชิงปริมาณมีค่าเฉลี่ยสูง (Mean 4.64) ในการส่งเสริมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เชิงคุณภาพมีการฝึกฝนและประสบการณ์ในสังคมมีค่าดัชนี PNI 38% ซึ่งถึงความสำคัญของการจัดกิจกรรมภาคปฏิบัติในชุมชน สอดคล้องกันในด้านการพัฒนาทักษะและประสบการณ์ที่เชื่อมโยงชีวิตจริงของนักศึกษา

ความขัดแย้ง (Contradictions) พบว่า สภาพแวดล้อมทางศาสนา เชิงปริมาณไม่ได้เน้นเป็นลำดับต้น ๆ แม้จะมีความเห็นระดับสูง เชิงคุณภาพมีค่าดัชนี PNI 35% แสดงถึงความสำคัญระดับรอง ในประเด็นการปรับปรุงสถานที่และกิจกรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาจิตใจ แสดงถึงความแตกต่างในระดับความสำคัญที่นักศึกษาและบุคลากรให้ความสำคัญต่อสภาพแวดล้อมทางศาสนา การพัฒนาครอบครัวและชุมชน เชิงปริมาณไม่ได้เป็นหัวข้อหลักที่เน้น เชิงคุณภาพมีค่าดัชนี PNI 30% ซึ่งถึงความสำคัญในระดับต่ำที่สุด แต่ยังมีความเกี่ยวข้องในกระบวนการสร้างบัณฑิตที่มีคุณธรรม สะท้อนถึงความสำคัญในเชิงคุณภาพที่ไม่เด่นชัดในผลเชิงปริมาณ

ความเป็นจริง (Reality Check) ในข้อมูลเชิงปริมาณ ชี้ว่าความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามในประเด็นที่สำคัญที่สุด เช่น การพัฒนาบุคลากรและหลักสูตร มีความต้องการพัฒนาอย่างเร่งด่วน ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอเชิงคุณภาพที่เน้นบทบาทของอาจารย์และการปรับปรุงหลักสูตร ข้อมูลเชิงคุณภาพ ชี้ให้เห็นรายละเอียดเชิงลึกของปัญหาและแนวทางแก้ไข เช่น ความสำคัญของการพัฒนาจิตวิญญาณและคุณธรรม ซึ่งแม้จะไม่ได้เป็นความต้องการอันดับต้นในเชิงปริมาณ แต่สะท้อนความเป็นจริงที่ต้องพิจารณาในเชิงนโยบาย ความแตกต่างในลำดับความสำคัญระหว่างผลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพช่วยเน้นย้ำถึงความสำคัญของการผสมผสานข้อมูลทั้งสองมิติเพื่อการตัดสินใจที่ครบถ้วน

การสังเคราะห์เชิงเนื้อหาของต้นแบบข้อเสนอเชิงนโยบายกระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ในการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

การสังเคราะห์เชิงเนื้อหาสร้างต้นแบบข้อเสนอเชิงนโยบายกระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ในการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา ประกอบด้วยข้อมูลที่ได้รับการสังเคราะห์ในประเด็นข้อคำถามทั้ง 6 ประเด็นสำคัญ และการสร้างองค์ประกอบของข้อเสนอเชิงนโยบายให้สอดคล้องกับปัจจัยที่มีการศึกษาประเด็นความสำคัญที่ต้องเร่งพัฒนาของกระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ของการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนาที่สอดคล้องกับความต้องการของสถาบัน

จากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ แนวทางการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ที่มีผลต่อการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนาสามารถสรุปได้เป็นกระบวนการทัศน์ (Paradigm) ที่สำคัญ ดังนี้

1) กระบวนการทัศน์ในการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

ในการพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษาที่เน้นการพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการวิเคราะห์เชิงคุณภาพพบว่า กระบวนการทัศน์ที่สำคัญสำหรับการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์สามารถแบ่งออกได้เป็นหลายแนวทางที่เชื่อมโยงกัน โดยเน้นการสร้างสมดุลระหว่างปัญญา คุณธรรม และการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน สังเคราะห์เป็นกระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ได้ การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่เน้นหลักศาสนาควรดำเนินการโดยใช้แนวทางที่เน้นทั้งปัญญา (Wisdom) และคุณธรรม (Morality) เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความสามารถทั้งด้านทักษะวิชาชีพและจริยธรรม แนวทางสำคัญมีดังนี้

1.1) การบูรณาการหลักธรรมในหลักสูตรการศึกษา

การสร้างหลักสูตรที่บูรณาการหลักธรรมและวิชาความรู้เชิงวิชาการ เป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาคุณลักษณะทางจริยธรรมและสติปัญญาของนักศึกษา โดยการจัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับชุมชนและการมีส่วนร่วมในโครงการพัฒนาสังคมจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจและประยุกต์ใช้หลักธรรมในชีวิตประจำวัน

1.2) การพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ปัญหา

ควรส่งเสริมการเรียนรู้เชิงปฏิบัติที่เน้นการแก้ปัญหาสังคมและการพัฒนาชุมชน เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดเชิงวิพากษ์และความสามารถในการตัดสินใจโดยใช้หลักธรรมเป็นฐาน การฝึกฝนทักษะเหล่านี้จะให้นักศึกษาสามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมีจริยธรรมและมีประสิทธิภาพ

1.3) การสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่สนับสนุนการพัฒนาคุณธรรม

สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและการเรียนรู้ร่วมกันจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาคุณธรรมของตนเอง การสร้างพื้นที่สำหรับการอภิปรายและแลกเปลี่ยนประสบการณ์จะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ลึกซึ้งมากขึ้นและสนับสนุนการพัฒนาศีลธรรมของนักศึกษา

1.4) การพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกันและการทำงานเป็นทีม

การสนับสนุนการทำงานกลุ่มและฝึกทักษะการสื่อสาร รวมถึงการจัดการความขัดแย้งจะช่วยพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกันของนักศึกษา การเรียนรู้ร่วมกันจะทำให้เกิดความเข้าใจในการทำงานเป็นทีมและส่งเสริมการพัฒนาความเป็นผู้นำอย่างมีจริยธรรม

1.5) การติดตามและประเมินผลการเรียนรู้ที่ยึดหลักธรรมเป็นฐาน

ควรมีการติดตามและประเมินผลการเรียนรู้ที่เน้นการนำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง นอกจากนี้ การประเมินผลควรคำนึงถึงการพัฒนาทั้งด้านจิตใจและสติปัญญาของผู้เรียน เพื่อให้ได้ผลการประเมินที่ครอบคลุมและเป็นจริง

สรุปข้อเสนอเชิงนโยบาย

นโยบายเพื่อการผลิตบัณฑิตในสถาบันอุดมศึกษาที่เน้นการพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนาควรครอบคลุมถึงการบูรณาการหลักธรรมในหลักสูตร การพัฒนาทักษะการคิดและการทำงานร่วมกัน การสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่สนับสนุนคุณธรรม การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ และการพัฒนาหลักสูตรที่ยืดหยุ่นและทันสมัย แนวทางเหล่านี้จะช่วยเสริมสร้างศักยภาพของบัณฑิตให้สามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมและประเทศได้อย่างยั่งยืน

2) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการศึกษากับการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษา ชุมชน ภาคธุรกิจ และองค์กรต่าง ๆ ถือเป็นกระบวนการที่สำคัญในการเสริมสร้างศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ เพื่อให้บัณฑิตที่ผลิตออกมามีความพร้อมทั้งในด้านวิชาการและคุณธรรม ซึ่งความร่วมมือในลักษณะนี้จะนำไปสู่การพัฒนาหลักสูตร การสร้างโอกาสในการฝึกประสบการณ์จริง และการเตรียมความพร้อมให้กับนักศึกษาในการเผชิญกับสภาพสังคมและตลาดแรงงานที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

แนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือสามารถสรุปได้ดังนี้

2.1) การสร้างความร่วมมือกับภาคธุรกิจและภาคอุตสาหกรรม

การเชื่อมโยงกับภาคธุรกิจและอุตสาหกรรมจะช่วยให้หลักสูตรการศึกษามีความสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน บัณฑิตที่ผ่านการฝึกงานหรือเข้าร่วมโครงการร่วมกับภาคธุรกิจจะมีโอกาสได้ฝึกทักษะในสภาพแวดล้อมการทำงานจริง ทำให้เกิดความมั่นใจและความพร้อมในการเข้าสู่การทำงาน นอกจากนี้ การร่วมมือกับภาคอุตสาหกรรมยังช่วยในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรเพื่อให้ตอบสนองต่อความต้องการของภาคธุรกิจในอนาคต

2.2) การเสริมสร้างความร่วมมือกับชุมชนและองค์กรภายนอก

การมีส่วนร่วมของชุมชนและองค์กรภายนอกในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จะช่วยส่งเสริมให้การเรียนรู้เชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อมจริง และสร้างความรับผิดชอบต่อสังคมให้กับนักศึกษา การร่วมมือกับองค์กรในชุมชน เช่น วัด โรงพยาบาล หรือหน่วยงานสาธารณสุข สามารถนำไปสู่การพัฒนากิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ในรูปแบบการให้บริการชุมชน (Service Learning) ซึ่งเน้นการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง และทำให้นักศึกษาได้ฝึกทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น รวมถึงการแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ

2.3) การพัฒนาความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันการศึกษา

การสร้างความร่วมมือทางวิชาการระหว่างมหาวิทยาลัยต่าง ๆ จะช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และทรัพยากรในการพัฒนาหลักสูตร การวิจัยร่วมกัน รวมถึงการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา การเชื่อมโยงความร่วมมือนี้จะทำให้การผลิตบัณฑิตมีคุณภาพสูงขึ้นและสามารถแข่งขันได้ในระดับนานาชาติ

2.4) การสร้างเครือข่ายศิษย์เก่าเพื่อสนับสนุนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

เครือข่ายศิษย์เก่าที่มีความเข้มแข็งจะช่วยสร้างโอกาสในการพัฒนาบัณฑิต โดยการเชื่อมโยงกับศิษย์เก่าที่มีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญในสาขาต่าง ๆ จะสามารถสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ที่เสริมสร้างความเชื่อมั่นและโอกาสทางวิชาการและวิชาชีพ นอกจากนี้ ศิษย์เก่ายังสามารถเป็นที่ปรึกษาหรือผู้ให้การสนับสนุนด้านทุนการศึกษาและการจัดหางานให้นักศึกษาหรือบัณฑิตใหม่ได้

2.5) การสร้างความร่วมมือกับองค์กรนานาชาติ

การร่วมมือกับองค์กรหรือสถาบันการศึกษานานาชาติจะช่วยเสริมสร้างศักยภาพด้านภาษาและการปรับตัวในสังคมโลก การแลกเปลี่ยนนักศึกษาและอาจารย์ รวมถึงการจัดการศึกษาในรูปแบบนานาชาติจะเปิดโอกาสให้บัณฑิตได้รับประสบการณ์ในระดับสากล มีความเข้าใจในวัฒนธรรมที่หลากหลาย และเตรียมพร้อมสำหรับการทำงานในยุคที่สังคมโลกมีความเชื่อมโยงกันมากขึ้น

ข้อเสนอเชิงนโยบาย

เพื่อให้เกิดการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างมีประสิทธิภาพ นโยบายควรส่งเสริมการสร้างเครือข่ายความร่วมมืออย่างหลากหลาย ทั้งกับภาคธุรกิจ ชุมชน สถาบันการศึกษา ศิษย์เก่า และองค์กรนานาชาติ โดยเน้นการบูรณาการการเรียนรู้ในรูปแบบที่เชื่อมโยงกับการปฏิบัติจริงและการมีส่วนร่วมในสังคม กระบวนทัศน์นี้จะช่วยให้บัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษามีความพร้อมทั้งในด้านปัญญา คุณธรรม และทักษะวิชาชีพ สามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศและรับมือกับการเปลี่ยนแปลงในสังคมโลกได้อย่างยั่งยืน

3) การบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติกับการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

การผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพและคุณธรรมสอดคล้องกับเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะในยุคที่โลกมีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ซึ่งสถาบันอุดมศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างสรรค์บัณฑิตที่ไม่เพียงแต่มีความรู้ทางวิชาการ แต่ยังมีคุณธรรมและความรับผิดชอบต่อสังคมด้วย

แนวทางการบรรลุเป้าหมายนี้สามารถสรุปได้ดังนี้

3.1) การเชื่อมโยงหลักสูตรการศึกษากับยุทธศาสตร์ชาติ

หลักสูตรการศึกษาควรได้รับการออกแบบให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและความต้องการของตลาดแรงงาน การรวมหลักการทางศาสนาและจริยธรรมเข้าไปในหลักสูตรจะช่วยให้บัณฑิตมีความเข้าใจในคุณค่าของการทำงานร่วมกับผู้อื่น และสามารถสร้างสรรค์ผลงานที่มีคุณภาพสูง ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของสังคมและเศรษฐกิจในปัจจุบัน

3.2) การส่งเสริมการวิจัยและนวัตกรรม

การพัฒนาศักยภาพของบัณฑิตควรให้ความสำคัญกับการวิจัยและนวัตกรรมที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ โดยการสนับสนุนการทำวิจัยที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงในสังคม นอกจากนี้ยังควรมีการสร้างบรรยากาศที่เอื้อให้เกิดนวัตกรรมทางการศึกษา และการคิดสร้างสรรค์ในหมู่นักศึกษา

3.3) การฝึกทักษะการทำงานและการปฏิบัติจริง

การฝึกทักษะการทำงานควรเป็นส่วนสำคัญของการศึกษา โดยการจัดหาประสบการณ์การทำงานที่แท้จริงให้นักศึกษา เช่น การฝึกงานในองค์กรต่าง ๆ หรือการมีส่วนร่วมในโครงการพัฒนาชุมชน ซึ่งจะช่วยให้พวกเขาได้เรียนรู้และพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับการทำงานในอนาคต

3.4) การสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีคุณธรรม

สถาบันอุดมศึกษาควรสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยเฉพาะการสร้างวัฒนธรรมที่สนับสนุนคุณธรรมและจริยธรรม การมีโครงการหรือกิจกรรมที่เน้นการพัฒนาจิตใจและความรับผิดชอบต่อสังคม จะช่วยเสริมสร้างความเป็นผู้นำที่มีคุณภาพให้กับบัณฑิตในอนาคต

3.5) การพัฒนาความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาและหน่วยงานรัฐบาล

ความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษากับหน่วยงานรัฐบาลและองค์กรภาคเอกชน จะทำให้การผลิตบัณฑิตเป็นไปตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ การจัดทำโครงการร่วมกันในด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จะสามารถสร้างบัณฑิตที่มีคุณภาพและตรงตามความต้องการของสังคมได้

ข้อเสนอเชิงนโยบาย

การบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติในการผลิตบัณฑิตควรเน้นที่การเชื่อมโยงหลักสูตรการศึกษา การวิจัย และการฝึกปฏิบัติเพื่อสร้างบัณฑิตที่มีทั้งความรู้ ความสามารถ และคุณธรรมที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของสังคมได้อย่างแท้จริง นอกจากนี้ การสนับสนุนจากหน่วยงานรัฐบาลและองค์กรภาคเอกชนจะช่วยเสริมสร้างศักยภาพในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยควรเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการปรับตัวและเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงสังคมให้ดีขึ้นในอนาคต

4) แนวคิดกระบวนทัศน์แบบทั่วไปที่สอดคล้องกับความต้องการของสถาบันตามประเด็นความสำคัญที่ต้องเร่งพัฒนา

ในยุคที่การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเทคโนโลยีเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว สถาบันอุดมศึกษาต้องสามารถปรับตัวและพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและโลกภายนอก เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพและเป็นที่ต้องการในตลาดแรงงาน แนวคิดกระบวนทัศน์แบบทั่วไปที่สอดคล้องกับความต้องการของสถาบันสามารถแบ่งออกเป็นประเด็นสำคัญที่ควรเร่งพัฒนาได้ดังนี้:

4.1) การปรับหลักสูตรการศึกษาให้ทันสมัยและยืดหยุ่น

การปรับหลักสูตรการศึกษาให้ทันสมัยและยืดหยุ่นของสถาบันควรพัฒนาหลักสูตรการศึกษาให้มีความยืดหยุ่นและทันสมัย ตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงานและการเปลี่ยนแปลงทางสังคม โดยอาจรวมถึงการบูรณาการหลักการทางศาสนาและจริยธรรมเข้าไปในหลักสูตรเพื่อให้บัณฑิตมีคุณธรรมและจริยธรรมที่ดี

4.2) การเน้นการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning)

การส่งเสริมแนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตจะช่วยให้บัณฑิตสามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงในอาชีพและสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดทำโครงการหรือหลักสูตรฝึกอบรมเพิ่มเติมในช่วงชีวิตทำงานจะช่วยให้บัณฑิตสามารถพัฒนาทักษะใหม่ ๆ และเพิ่มโอกาสในการทำงาน

4.3) การสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ

การสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ สถาบันควรสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่สนับสนุนการพัฒนาศักยภาพของนักศึกษา ซึ่งรวมถึงการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การอภิปราย และการทำงานเป็นทีม เพื่อเสริมสร้างทักษะการสื่อสารและความร่วมมือ

4.4) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถาบัน

การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาและหน่วยงานภายนอก เช่น องค์กรธุรกิจและชุมชน จะช่วยให้การผลิตบัณฑิตเป็นไปตามความต้องการของสังคม โดยการจัดทำโครงการร่วมกันในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการศึกษา

4.5) การประเมินและติดตามผลการเรียนรู้

การติดตามและประเมินผลการเรียนรู้ควรเป็นส่วนสำคัญของการศึกษา โดยการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการประเมินผลเพื่อให้สามารถวัดความก้าวหน้าและพัฒนาการของนักศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอเชิงนโยบาย

เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาสามารถตอบสนองต่อความต้องการของสังคมและผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพตามยุทธศาสตร์ชาติ สถาบันควรมีการปรับปรุงหลักสูตรการศึกษา การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต และการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ รวมถึงการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก ซึ่งทั้งหมดนี้จะทำให้บัณฑิตมีทักษะและคุณธรรมที่พร้อมสำหรับการเผชิญหน้ากับความท้าทายในโลกยุคใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5) กระบวนทัศน์เชิงสร้างสรรค์กับความต้องการของสถาบันตามประเด็นความสำคัญที่ต้องเร่งพัฒนา

ในยุคที่สังคมมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาอย่างรวดเร็ว สถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนาต้องมีการปรับตัวและมองหากระบวนทัศน์เชิงสร้างสรรค์ที่สอดคล้องกับความต้องการและความท้าทายที่เกิดขึ้น กระบวนทัศน์เชิงสร้างสรรค์นี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้การผลิตบัณฑิตสามารถตอบสนองต่อความต้องการของสังคมและตลาดแรงงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ แนวทางการพัฒนาสามารถสรุปได้เป็นประเด็นหลัก ดังนี้

5.1) การบูรณาการหลักธรรมและคุณธรรมในหลักสูตรการศึกษา

การพัฒนาหลักสูตรควรมีการบูรณาการหลักธรรมและคุณธรรมที่มาจากหลักศาสนาเข้าไปในเนื้อหาการเรียนการสอน เพื่อให้บัณฑิตมีความเข้าใจในสำคัญของคุณธรรมในชีวิตและการทำงาน โดยการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้มีการปฏิบัติและนำหลักธรรมมาใช้จริงในชีวิตประจำวัน

5.2) การส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม

สถาบันควรสร้างสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการคิดสร้างสรรค์และการพัฒนานวัตกรรม เช่น การจัดเวทีหรือโครงการที่ให้นักศึกษาได้มีโอกาสเสนอแนวคิดใหม่ๆ ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ในชุมชน และสังคม รวมถึงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการทดลองและการปฏิบัติจริง

5.3) การพัฒนาทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21

การผลิตบัณฑิตควรมุ่งเน้นที่การพัฒนาทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 เช่น ทักษะการสื่อสาร การทำงานร่วมกัน การคิดเชิงวิพากษ์ และการแก้ปัญหา ซึ่งจะช่วยให้บัณฑิตสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมการทำงานที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

5.4) การสร้างเครือข่ายและความร่วมมือระหว่างสถาบัน

การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรต่าง ๆ เช่น องค์กรธุรกิจ ชุมชน และหน่วยงานราชการ จะช่วยให้การผลิตบัณฑิตมีความสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน โดยการจัดทำโครงการร่วมกันที่ให้นักศึกษาได้มีโอกาสฝึกงานและเรียนรู้จากประสบการณ์จริง

5.5) การพัฒนาแนวทางการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น

แนวทางการเรียนรู้ควรมีความยืดหยุ่นเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการและสไตล์การเรียนรู้ของนักศึกษา การใช้เทคโนโลยีในการสอน เช่น การเรียนการสอนออนไลน์และการเรียนรู้ด้วยตนเอง จะช่วยเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาและการพัฒนาตนเองของนักศึกษา

ข้อเสนอเชิงนโยบาย

การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนาควรมุ่งเน้นที่การบูรณาการหลักธรรมและคุณธรรมในหลักสูตร การส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม การพัฒนาทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถาบัน และการพัฒนาแนวทางการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น ทั้งหมดนี้จะทำให้นักศึกษามีคุณสมบัติและศักยภาพที่พร้อมสำหรับการเผชิญหน้ากับความท้าทายในโลกยุคใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6) แนวคิดกระบวนการทัศน์ตามแนวพุทธด้วยหลักคุณธรรม 4

ในบริบทของการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพจากสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา การนำแนวคิดตามหลักคุณธรรม 4 มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ถือเป็นแนวทางที่สำคัญและมีศักยภาพในการสร้างบัณฑิตที่มีความสามารถทั้งด้านวิชาการและด้านคุณธรรม โดยหลักคุณธรรม 4 ประกอบด้วย:

6.1) วุฒิธรรมทางปัญญา (Paṅkā)

การพัฒนาความสามารถในการคิด วิเคราะห์ และประเมินผลอย่างมีเหตุผล นักศึกษาควรได้รับการฝึกฝนให้มีทักษะในการใช้วิธีการเชิงวิทยาศาสตร์และการคิดเชิงวิพากษ์ เพื่อสามารถตัดสินใจและแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อนได้อย่างมีประสิทธิภาพ การเรียนการสอนควรมุ่งเน้นไปที่การสร้างสรุควิธีคิดใหม่ๆ และการนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์จริง

6.2) วุฒิธรรมทางอารมณ์ (Citta)

การพัฒนาความสามารถในการควบคุมอารมณ์และสร้างสมดุลในชีวิตประจำวัน การมีสติในการจัดการกับความเครียดและความกดดันเป็นสิ่งสำคัญ นักศึกษาควรได้รับการส่งเสริมให้มีการฝึกสมาธิและการทำงานร่วมกับผู้อื่นในสภาพแวดล้อมที่เป็นกันเอง ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างความมั่นคงทางอารมณ์และการตัดสินใจที่ดี

6.3) วุฒิธรรมทางสังคม (Sangha)

การพัฒนาความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นและการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในสังคม นักศึกษาควรเรียนรู้เกี่ยวกับการสร้างความร่วมมือ การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และการจัดการความขัดแย้ง เพื่อให้สามารถเป็นผู้นำที่มีคุณธรรมในสังคม และสามารถทำงานในกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6.4) วุฒิธรรมทางจริยธรรม (Sīla)

การพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมในตัวนักศึกษา นักศึกษาควรได้รับการปลูกฝังให้มีจริยธรรมที่ดีและมีความรับผิดชอบต่อสังคม การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม เช่น การบริการสังคม การเป็นอาสาสมัคร และการทำงานเพื่อสาธารณะ จะช่วยให้นักศึกษาเรียนรู้การมีส่วนร่วมในชุมชนและสร้างความรับผิดชอบต่อสังคม

ข้อเสนอเชิงนโยบาย

การประยุกต์ใช้หลักวุฒิธรรม 4 ในการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา ควรมีแนวทางดังนี้ พัฒนาหลักสูตรที่รวมหลักวุฒิธรรม 4 สถาบันควรจัดทำหลักสูตรที่บูรณาการหลักวุฒิธรรมทั้งสี่เข้ากับเนื้อหาวิชา เพื่อให้นักศึกษาได้รับการศึกษาในด้านวิชาการและด้านคุณธรรมพร้อมกัน ส่งเสริมการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการฝึกปฏิบัติ เช่น โครงการบริการสังคม หรือการทำงานร่วมกับองค์กรชุมชน จะช่วยให้นักศึกษาได้เรียนรู้การใช้หลักวุฒิธรรมในสถานการณ์จริง สร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะทางอารมณ์และสังคม สถาบันควรมีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และการจัดการความขัดแย้งในลักษณะสร้างสรรค์ สนับสนุนการฝึกสมาธิและการพัฒนาจิตใจ: การจัดให้มีการฝึกสมาธิและการพัฒนาทางจิตใจสำหรับนักศึกษาเป็นประจำ จะช่วยเสริมสร้างความมั่นคงทางอารมณ์และทักษะในการเผชิญปัญหาอย่างมีสติ การนำหลักวุฒิธรรม 4 มาประยุกต์ใช้ในการผลิตบัณฑิตจะช่วยสร้างบัณฑิตที่มีทั้งความรู้และคุณธรรม พร้อมทั้งจะมีส่วนร่วมในสังคมอย่างมีคุณภาพและสร้างสรรค์

ตารางที่ 4.30 การสังเคราะห์เชิงเนื้อหาของต้นแบบข้อเสนอเชิงนโยบายกระบวนทัศน์เชิงสร้างสรรค์ ในการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

ประเด็นในการพัฒนาแนวคิดหลัก	แนวทางการปฏิบัติ	แนวทางสร้างสรรค์
1. การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ (Integration of Religious Principles and Morality in the Curriculum)	1.1 การบูรณาการหลักธรรมในหลักสูตร	- สร้างหลักสูตรที่บูรณาการหลักธรรมและวิชาความรู้เชิงวิชาการ โดยจัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับชุมชนและการมีส่วนร่วมในโครงการพัฒนาสังคม
	1.2 การพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์	- ส่งเสริมการเรียนรู้เชิงปฏิบัติที่เน้นการแก้ปัญหาสังคม โดยใช้หลักธรรมเป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดเชิงวิพากษ์และความสามารถในการตัดสินใจ
	1.3 การสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่สนับสนุนคุณธรรม	- สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและการเรียนรู้ร่วมกัน โดยเปิดพื้นที่สำหรับการอภิปรายและแลกเปลี่ยนประสบการณ์
	1.4 การพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกัน	- สนับสนุนการทำงานกลุ่มและฝึกทักษะการสื่อสาร รวมถึงการจัดการความขัดแย้ง เพื่อพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกันของนักศึกษา
	1.5 การติดตามและประเมินผลการเรียนรู้	- มีการติดตามและประเมินผลการเรียนรู้ที่เน้นการนำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง โดยคำนึงถึงการพัฒนาทั้งด้านจิตใจและสติปัญญาของผู้เรียน
2. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการศึกษากับการผลิตบัณฑิต (Promoting Creative Thinking and Innovation)	2.1 การสร้างความร่วมมือกับภาคธุรกิจ	- เชื่อมโยงกับภาคธุรกิจและอุตสาหกรรมเพื่อให้หลักสูตรการศึกษาอยู่ในความสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน โดยการปรับปรุงหลักสูตรให้ตอบสนองต่อความต้องการในอนาคต
	2.2 การเสริมสร้างความร่วมมือกับชุมชน	- มีส่วนร่วมของชุมชนและองค์กรในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยการจัด

ประเด็นในการพัฒนา แนวคิดหลัก	แนวทางการปฏิบัติ	แนวทางสร้างสรรค์
		กิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ในรูปแบบ การให้ บริการ ชุมชน (Service Learning)
	2.3 การพัฒนาความร่วมมือ ทางวิชาการ	- สร้างความร่วมมือทางวิชาการระหว่าง มหาวิทยาลัยเพื่อการแลกเปลี่ยนองค์ ความรู้ การวิจัยร่วมกัน และการพัฒนา เทคโนโลยี
	2.4 การสร้างเครือข่ายศิษย์ เก่า	- เชื่อมโยงกับศิษย์เก่าที่มีประสบการณ์ เพื่อสร้างเครือข่ายการเรียนรู้และโอกาส ทางวิชาการ รวมถึงการให้การสนับสนุน ด้านทุนการศึกษา
	2.5 การสร้างความร่วมมือ กับองค์กรนานาชาติ	- ร่วมมือกับองค์กรนานาชาติเพื่อ เสริมสร้างศักยภาพด้านภาษาและการ ปรับตัวในสังคมโลก โดยการแลกเปลี่ยน นักศึกษาและอาจารย์
3. การบรรลุเป้าหมาย ตามยุทธศาสตร์ชาติกับ การ ผลิต บัณฑิต (Developing 21st Century Skills)	3.1 การเชื่อมโยงหลักสูตร การศึกษากับยุทธศาสตร์ ชาติ	- ออกแบบหลักสูตรการศึกษาให้ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและความ ต้องการของตลาดแรงงาน โดยรวม หลักการทางศาสนาและจริยธรรมเข้าไป ในหลักสูตร
	3.2 การส่งเสริมการวิจัย และนวัตกรรม	- สนับสนุนการทำวิจัยที่สามารถนำไปใช้ ประโยชน์ได้จริงในสังคม และสร้าง บรรยากาศที่เอื้อให้เกิดนวัตกรรมทาง การศึกษา
	3.3 การฝึกทักษะการ ทำงานและการปฏิบัติจริง	- จัดหาประสบการณ์การทำงานที่ แท้จริงให้นักศึกษา เช่น การฝึกงานใน องค์กรต่าง ๆ หรือการมีส่วนร่วมใน โครงการพัฒนาชุมชน
	3.4 การสร้าง สภาพแวดล้อมที่ส่งเสริม การเรียนรู้ที่มีคุณธรรม	- สร้างวัฒนธรรมที่สนับสนุนคุณธรรม และจริยธรรม โดยมีโครงการหรือ กิจกรรมที่เน้นการพัฒนาจิตใจและความ รับผิดชอบต่อสังคม

ประเด็นในการพัฒนา แนวคิดหลัก	แนวทางการปฏิบัติ	แนวทางสร้างสรรค์
	3.5 การพัฒนาความร่วมมือ ระหว่างสถาบันการศึกษา และหน่วยงานรัฐบาล	- ความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษา กับหน่วยงานรัฐบาลและองค์กร ภาคเอกชน เพื่อสร้างบัณฑิตที่มีคุณภาพ และตรงตามความต้องการของสังคม
4. แนวคิดกระบวนทัศน์ แบบทั่วไปที่สอดคล้อง กับความต้องการของ สถาบัน (Building Networks and Institutional Collaborations)	4.1 การปรับหลักสูตร การศึกษาให้ทันสมัยและ ยืดหยุ่น	- พัฒนาหลักสูตรการศึกษาให้มีความ ยืดหยุ่นและทันสมัย เพื่อให้บัณฑิตมี คุณธรรมและจริยธรรมที่ดี
	4.2 การเน้นการเรียนรู้ ตลอดชีวิต	- ส่งเสริมแนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้บัณฑิตสามารถปรับตัวเข้ากับการ เปลี่ยนแปลงในอาชีพและสังคมได้
	4.3 การสร้าง สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ มีคุณภาพ	- สร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ สนับสนุนการพัฒนาศักยภาพของ นักศึกษา
	4.4 การสร้างเครือข่าย ความร่วมมือระหว่าง สถาบัน	- สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่าง สถาบันการศึกษาและหน่วยงาน ภายนอกเพื่อผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ
	4.5 การประเมินและ ติดตามผลการเรียนรู้	- ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการ ประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อวัด ความก้าวหน้าและพัฒนาการของ นักศึกษา
5. กระบวนทัศน์เชิง สร้างสรรค์กับ ความต้องการของสถาบันตาม ประเด็นความสำคัญที่ ต้องเร่งพัฒนา (Developing Flexible Learning Approaches)	5.1 การบูรณาการ หลักสูตรและคุณธรรม	- บูรณาการหลักสูตรและคุณธรรมจาก หลักศาสนาในหลักสูตรการศึกษา - จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการปฏิบัติและ การใช้หลักสูตรในชีวิตประจำวันเพื่อ เพิ่มความเข้าใจในความสำคัญของ คุณธรรม
	5.2 การส่งเสริมการคิด สร้างสรรค์และนวัตกรรม	- สร้างสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการคิด สร้างสรรค์ - จัดเวทีให้นักศึกษาเสนอแนวคิดใหม่ๆ และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการ ทดลองและปฏิบัติจริง
	5.3 การพัฒนาทักษะที่ จำเป็นในศตวรรษที่ 21	- มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะการสื่อสาร การทำงานร่วมกัน การคิดเชิงวิพากษ์ และการแก้ปัญหา เพื่อให้บัณฑิตปรับตัว

ประเด็นในการพัฒนาแนวคิดหลัก	แนวทางการปฏิบัติ	แนวทางสร้างสรรค์
		เข้ากับการทำงานที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา
	5.4 การสร้างเครือข่ายและความร่วมมือ	- สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรต่าง ๆ เช่น องค์กรธุรกิจและหน่วยงานราชการ - จัดทำโครงการร่วมกันเพื่อให้บัณฑิตได้ฝึกงานและเรียนรู้จากประสบการณ์จริง
	5.5 การพัฒนาแนวทางการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น	- ใช้เทคโนโลยีในการสอน เช่น การเรียนการสอนออนไลน์และการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาและการพัฒนาตนเองของนักศึกษา
6. แนวคิดกระบวนทัศน์ตามแนวพุทธด้วยหลักวุฒิธรรม 4 (Buddhist Paradigm with Fourfold Development (Wudhidham))	6.1 วุฒิธรรมทางปัญญา (Pañcā)	- ส่งเสริมการคิด วิเคราะห์ และประเมินผลอย่างมีเหตุผล - ฝึกฝนการใช้วิธีการเชิงวิทยาศาสตร์และการคิดเชิงวิพากษ์เพื่อการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ
	6.2 วุฒิธรรมทางอารมณ์ (Citta)	- พัฒนาความสามารถในการควบคุมอารมณ์และการสร้างสมดุลในชีวิต - ส่งเสริมการฝึกสมาธิและการทำงานร่วมกับผู้อื่นในสภาพแวดล้อมที่เป็นกันเอง
	6.3 วุฒิธรรมทางสังคม (Sangha)	- สอนเกี่ยวกับการสร้างความร่วมมือ การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และการจัดการความขัดแย้ง เพื่อเตรียมพร้อมให้เป็นผู้ที่มีคุณธรรมในสังคม
	6.4 วุฒิธรรมทางจริยธรรม (Sīla)	- ปลูกฝังจริยธรรมที่ดีและความรับผิดชอบต่อสังคมผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การบริการสังคมและการเป็นอาสาสมัคร

ในการสร้างโมเดลเชิงคุณภาพจากการสังเคราะห์และสรุปประเด็นในแต่ละด้านที่เกี่ยวข้องกับการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา สามารถสรุปประเด็นสำคัญในแต่ละด้านได้ดังนี้

1) การบูรณาการหลักธรรมและคุณธรรมในหลักสูตรการศึกษา

การบูรณาการหลักธรรมและคุณธรรมในหลักสูตรการศึกษาจะทำให้บัณฑิตมีความเข้าใจใน ความสำคัญของคุณธรรมในชีวิตและการทำงาน โดยการนำหลักศาสนามาใช้ในการเรียนการสอนและ กิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างจริยธรรมและความรับผิดชอบในตัวนักศึกษา

2) การส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม

การสร้างสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมช่วยให้บัณฑิตมี ความสามารถในการแก้ปัญหาและพัฒนาสิ่งใหม่ๆ โดยการจัดกิจกรรมที่เน้นการทดลองและ การเรียนรู้จากประสบการณ์จริง

3) การพัฒนาทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21

การมุ่งเน้นที่การพัฒนาทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 เช่น การสื่อสาร การทำงานร่วมกัน และการคิดเชิงวิพากษ์ จะช่วยให้บัณฑิตมีความพร้อมในการทำงานและปรับตัวเข้ากับ การเปลี่ยนแปลงในสภาพแวดล้อมการทำงาน

4) การสร้างเครือข่ายและความร่วมมือระหว่างสถาบัน

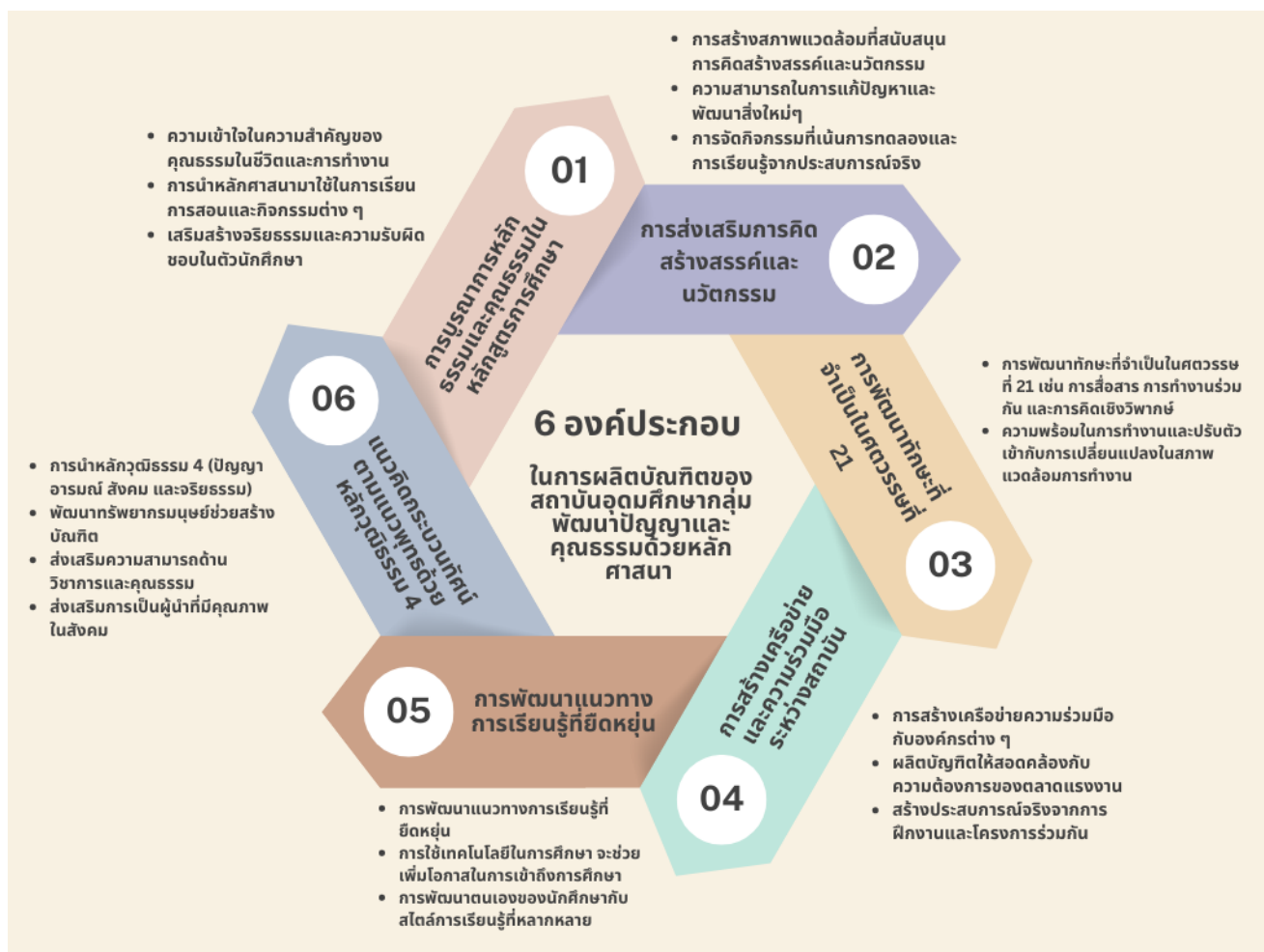
การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรต่าง ๆ ช่วยให้การผลิตบัณฑิตมีความสอดคล้องกับ ความต้องการของตลาดแรงงาน และช่วยให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์จริงจากการฝึกงานและ โครงการร่วมกัน

5) การพัฒนาแนวทางการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น

การพัฒนาแนวทางการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น และการใช้เทคโนโลยีในการศึกษา จะช่วยเพิ่มโอกาส ในการเข้าถึงการศึกษาและการพัฒนาตนเองของนักศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับสไตล์การเรียนรู้ที่ หลากหลาย

6) แนวคิดกระบวนการทัศน์ตามแนวพุทธด้วยหลักภูมิธรรม 4

การนำหลักภูมิธรรม 4 (ปัญญา อารมณ์ สังคม และจริยธรรม) มาใช้ในการพัฒนาทรัพยากร มนุษย์ช่วยสร้างบัณฑิตที่มีความสามารถทั้งด้านวิชาการและคุณธรรม ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการเป็น ผู้นำที่มีคุณภาพในสังคม



แผนภาพที่ 4.17 โมเดลเชิงคุณภาพ 6 องค์ประกอบ จากการสังเคราะห์และสรุปประเด็นในแต่ละด้าน
ในการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

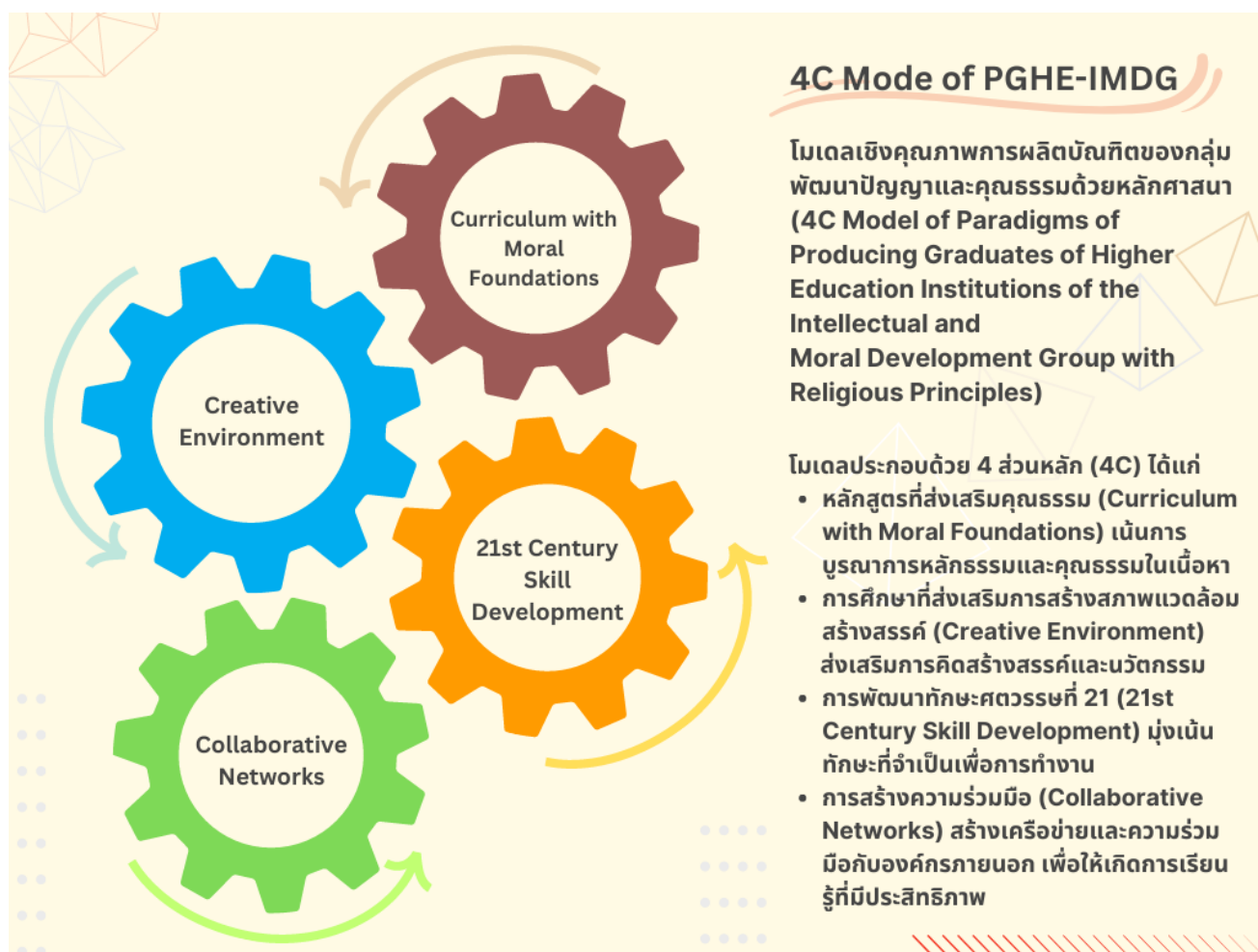
(The 6 Constructive Paradigms of Producing Graduates of Higher Education Institutions of the Intellectual and Moral Development Group with Religious Principles)

โมเดล 4C เป็นโมเดลเพื่อการพัฒนาเชิงคุณภาพในการผลิตบัณฑิตของกลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา (4C Model of Paradigms of Producing Graduates of Higher Education Institutions of the Intellectual and Moral Development Group with Religious Principles)

จากการสังเคราะห์ข้างต้น สามารถสร้างโมเดลเชิงคุณภาพที่มุ่งเน้นการผลิตบัณฑิตในสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา โดยรวมประเด็นที่สำคัญทั้งหมดเป็นโมเดลที่มี 4 ส่วนหลัก ได้แก่

- 1) หลักสูตรที่มีคุณธรรม (Curriculum with Moral Foundations) เน้นการบูรณาการหลักธรรมและคุณธรรมในเนื้อหาการศึกษา
- 2) การสร้างสภาพแวดล้อมสร้างสรรค์ (Creative Environment) ส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม
- 3) การพัฒนาทักษะศตวรรษที่ 21 (21st Century Skill Development) มุ่งเน้นทักษะที่จำเป็นเพื่อการทำงาน
- 4) การสร้างความร่วมมือ (Collaborative Networks) สร้างเครือข่ายและความร่วมมือกับองค์กรภายนอก เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

โมเดลนี้จะเป็นกรอบในการพัฒนาแนวทางการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพตามหลักศาสนาและคุณธรรมที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคมในปัจจุบัน



แผนภาพที่ 4.18 โมเดลเชิงคุณภาพการผลิตบัณฑิตของกลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา (4C Model of Paradigms of Producing Graduates of Higher Education Institutions of the Intellectual and Moral Development Group with Religious Principles: 4C Model of PGHE-IMDG)

แนวทางการปฏิบัติและข้อบ่งชี้ที่เป็นประโยชน์ของโมเดล 4C ซึ่งเป็นโมเดลเพื่อการพัฒนาเชิงคุณภาพในการผลิตบัณฑิตของกลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา (4C Model of Paradigms of Producing Graduates of Higher Education Institutions of the Intellectual and Moral Development Group with Religious Principles)

จากการสังเคราะห์แนวคิดและผลการวิจัย โมเดลเชิงคุณภาพ 4C (Curriculum, Creative Environment, 21st Century Skill Development, Collaborative Networks) ได้ รับการพัฒนาขึ้นเพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความสมดุลทั้งด้านปัญญาและคุณธรรม โดยใช้หลักศาสนาเป็นแกนหลักในการพัฒนา สามารถสรุปแนวทางและข้อบ่งชี้ที่เป็นประโยชน์ ดังนี้

1) หลักสูตรที่มีคุณธรรม (Curriculum with Moral Foundations)

หลักสูตรที่มีคุณธรรมมุ่งเน้นการบูรณาการหลักธรรมทางศาสนาและคุณธรรมในเนื้อหา การศึกษา แนวทางที่สำคัญคือการออกแบบเนื้อหาที่ส่งเสริมการพัฒนาจิตใจควบคู่ไปกับการเรียนรู้ทางวิชาการ ตัวอย่างแนวทางปฏิบัติ การบูรณาการหลักศาสนาในทุกหลักสูตร เช่น การเพิ่มบทเรียนเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมในบริบทของแต่ละวิชา จัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรม เช่น ค่ายธรรมะ การทำสมาธิ และกิจกรรมจิตอาสา เพื่อเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อสังคม

ข้อบ่งชี้ที่เป็นประโยชน์ของการปรับปรุงหลักสูตรเช่นนี้จะช่วยสร้างบัณฑิตที่มีคุณสมบัติตรงกับความต้องการของสังคม โดยเฉพาะในมิติของความซื่อสัตย์ สุจริต และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ

2) การสร้างสภาพแวดล้อมสร้างสรรค์ (Creative Environment)

สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่สร้างสรรค์เป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม แนวทางปฏิบัติที่เหมาะสม ได้แก่ จัดหาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เอื้อต่อความคิดสร้างสรรค์ เช่น การออกแบบห้องเรียนแบบ Active Learning และการใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอน การส่งเสริมโครงการพัฒนานวัตกรรม เช่น การแข่งขันพัฒนาโปรเจกต์หรือการสร้างผลิตภัณฑ์ต้นแบบ

ข้อบ่งชี้ที่เป็นประโยชน์ของการสร้างบรรยากาศที่กระตุ้นความคิดสร้างสรรค์จะช่วยเตรียมบัณฑิตให้พร้อมสำหรับความท้าทายในโลกปัจจุบัน และเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันในระดับสากล

3) การพัฒนาทักษะศตวรรษที่ 21 (21st Century Skill Development)

บัณฑิตที่มีคุณภาพในศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องมีทักษะที่ตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงานและสังคม แนวทางปฏิบัติที่แนะนำ ได้แก่ พัฒนาทักษะการสื่อสารและการทำงานเป็นทีม ผ่านกิจกรรมกลุ่มและการนำเสนอ เสริมสร้างทักษะด้านเทคโนโลยี เช่น การเรียนรู้โปรแกรมที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาชีพและการประยุกต์ใช้ AI แนวทางการฝึกการแก้ปัญหาและคิดวิเคราะห์โดยใช้กรณีศึกษาและสถานการณ์สมมติ

ข้อบ่งชี้ที่เป็นประโยชน์ของการพัฒนาทักษะเหล่านี้จะช่วยให้บัณฑิตสามารถปรับตัวและประสบความสำเร็จในโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

4) การสร้างความร่วมมือ (Collaborative Networks)

การสร้างเครือข่ายและความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาและองค์กรภายนอกช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ แนวทางปฏิบัติที่สามารถนำมาใช้ ได้แก่ สร้างความร่วมมือกับองค์กรศาสนา

และชุมชน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีพื้นฐานจากศาสนาด้วยการพัฒนาเครือข่ายกับองค์กรภาครัฐและเอกชน เช่น การจัดโครงการฝึกงานและการร่วมมือวิจัย

ข้อบ่งชี้ที่เป็นประโยชน์ของการมีเครือข่ายที่เข้มแข็งจะช่วยให้บัณฑิตสามารถเรียนรู้จากประสบการณ์จริง และเพิ่มโอกาสในการจ้างงานหรือสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่

บทสรุป

ข้อสรุปและประโยชน์ของ โมเดล 4C ไม่เพียงแต่ช่วยพัฒนาบัณฑิตที่มีปัญญาและคุณธรรม แต่ยังตอบสนองต่อความต้องการของสังคมในปัจจุบันและอนาคต ด้วยการมุ่งเน้นคุณธรรม ความคิดสร้างสรรค์ ทักษะที่จำเป็น และการสร้างเครือข่าย การนำโมเดลนี้ไปปฏิบัติจะเป็นกรอบสำคัญในการผลิตบัณฑิตที่สมบูรณ์ทั้งด้านความรู้ ความสามารถ และจิตวิญญาณ ทั้งนี้ยังสามารถปรับให้เข้ากับบริบทเฉพาะของแต่ละสถาบันเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานและสร้างผลกระทบที่ยั่งยืนในระดับสังคม

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 3 คือ เพื่อวิเคราะห์ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกระบวนการต้นเชิงสร้างสรรค์ของการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกระบวนการต้นเชิงสร้างสรรค์ของการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา โดยใช้เครื่องมือได้แก่แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกระบวนการต้นเชิงสร้างสรรค์ของการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา การประเมินทำโดยผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยซึ่งมีเกณฑ์การคัดเลือกได้แก่คุณสมบัติเฉพาะเชี่ยวชาญในสาขาวิชาต่าง ๆ เป็นสำคัญ ดังนี้ ด้านพุทธศาสนาและปรัชญา ด้านนวัตกรรมทางสังคม ด้านนิเทศศาสตร์ และ/หรือ ด้านศึกษาศาสตร์ท่าน ซึ่งคัดเลือกจากกลุ่มประชากรผู้เชี่ยวชาญและนักวิจัยในสาขาที่เกี่ยวข้อง 20 รูป/คน และได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 5 รูป/คน โดยการสุ่มด้วยวิธีแบบอ้างอิงบุคคลและผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำ (Snow ball) (Berndt, 2020)

วิเคราะห์และแปลผลเชิงคุณภาพการจำแนกระดับของคุณภาพ (Classification of Quality) และแสดงผลด้วยความถี่ ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และ ลำดับแบบสอบถามตอนที่ 2 และ 3 นี่เป็นการถามระดับความคิดเห็น ใช้มาตราส่วนแบบประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งแบ่งระดับของความเห็นออกเป็น 5 ระดับ (Likert Scale) (Pescaroli, et al, 2020) โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้ ระดับ 5 หมายถึง มีความเห็นอยู่ในระดับ มากที่สุด ระดับ 4 หมายถึง มีความเห็นอยู่ในระดับ มาก ระดับ 3 หมายถึง มีความเห็นอยู่ในระดับ ปานกลาง ระดับ 2 หมายถึง มีความเห็นอยู่ในระดับ น้อย ระดับ 1 หมายถึง มีความเห็นอยู่ในระดับ น้อยที่สุด เกณฑ์การแปลค่าเฉลี่ยความคิดเห็น เกณฑ์ค่าเฉลี่ยในการแปลผลโดยการคำนวณหาค่า อันตรภาคชั้น ดังนี้ ค่าความกลางของอันตรภาคชั้น = $\frac{\text{ข้อมูลที่มีค่าสูงสุด}-\text{ข้อมูลที่มีค่าต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} + 1$ ($5-1 / 5 = 0.8$) กำหนดเกณฑ์การแปลผลเชิงคุณ (Gadian, et al., 2020) ภาพจำแนกระดับ (Classification of Quality) ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นดังนี้ระดับคะแนนความหมาย 4.21 – 5.00 มีความเห็นด้วยในระดับมากที่สุด 3.41 – 4.20 มีความเห็นด้วยในระดับ มาก 2.61 – 3.40 มีความเห็นด้วยในระดับ

ปานกลาง 1.81 – 2.60 มีความเห็นด้วยในระดับ น้อย 1.00 – 1.80 มีความเห็นด้วยในระดับ น้อยที่สุด ทำการเขียนสรุป เพื่อทำการประเมิน แบบประเมินแบ่งเป็น 2 ตอน ดังต่อไปนี้ ตอนที่ 1 ปัจจัยพื้นฐานด้านประชากรศาสตร์ (Socio-demographic characteristics) ตอนที่ 2 ประเด็นการ ประเมินความเป็นไปได้และความเหมาะสม ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ สรุปและเขียนบรรยาย ตามประเด็นหัวข้อสำคัญ (Content Analysis) ผลการวิเคราะห์มีดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยพื้นฐานด้านประชากรศาสตร์ (Socio-demographic characteristics)

การวิจัยนี้มุ่งเน้นการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกระบวนการทัศน์เชิง สร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยพื้นฐานด้านประชากรศาสตร์ (Socio-demographic characteristics) ของผู้เชี่ยวชาญประเมิน จำนวน 5 รูป/คน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประเภทความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์ในการมีส่วนร่วมหรือเป็นส่วนหนึ่งในการผลิตบัณฑิต ศาสนา และ ระยะเวลาในการฝึก ปฏิบัติในฐานะศาสนิกของศาสนาที่น่านับถือ แสดงข้อมูลการวิเคราะห์เป็นรายบุคคลและสร้างรหัส (Code) แทนการเปิดเผยชื่อเพื่อไม่เป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลและรักษาจริยธรรมของนักวิจัยใน การไม่เปิดเผยชื่อของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางที่ 4.21 ดังนี้

ตารางที่ 4.31 การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยพื้นฐานด้านประชากรศาสตร์ (Socio-demographic characteristics) ของผู้ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

รหัส (Code)	เพศ	อายุ (ปี)	ระดับการศึกษา	ประเภทความเชี่ยวชาญ	ประสบการณ์ในการทำงาน	ศาสนา	ระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติในฐานะศาสนิก
P1	ชาย	51 ปีขึ้นไป	ปริญญาเอกหรือเทียบเท่า	ผู้เชี่ยวชาญด้านพุทธศาสนาและปรัชญาระดับอุดมศึกษา	5 ปีขึ้นไป	พุทธ	6 ปีขึ้นไป
P2	ชาย	51 ปีขึ้นไป	ปริญญาเอกหรือเทียบเท่า	ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารจัดการหลักสูตรระดับปริญญาตรี	5 ปีขึ้นไป	พุทธ	6 ปีขึ้นไป
P3	หญิง	51 ปีขึ้นไป	ปริญญาเอกหรือเทียบเท่า	ผู้เชี่ยวชาญด้านการวางแผนการผลิตบัณฑิต	5 ปีขึ้นไป	พุทธ	6 ปีขึ้นไป
P4	หญิง	41 - 50	ปริญญาเอกหรือเทียบเท่า	ผู้ปกครอง	5 ปีขึ้นไป	พุทธ	6 ปีขึ้นไป
P5	ชาย	41 - 50	ปริญญาเอกหรือเทียบเท่า	ผู้ใช้บัณฑิต	5 ปีขึ้นไป	พุทธ	6 ปีขึ้นไป

ตารางที่ 4.21 สรุปรายงานการวิจัยการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยพื้นฐานด้านประชากรศาสตร์ (Socio-demographic characteristics) การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยพื้นฐานด้านประชากรศาสตร์ของผู้เชี่ยวชาญที่เข้าร่วมประเมินจำนวน 5 รูป/คน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ความเชี่ยวชาญด้านวิชาชีพ และประสบการณ์ในการทำงาน เพื่อรักษาจริยธรรมและไม่เปิดเผยชื่อของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้สร้างรหัส (Code) แทนการเปิดเผยชื่อผู้ประเมิน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยพื้นฐานด้านประชากรศาสตร์แสดงในตารางที่ 4.21 การวิเคราะห์และอภิปรายผลทำการวิเคราะห์เชิงพรรณนาของข้อมูลผลการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐานด้านประชากรศาสตร์ (Socio-demographic characteristics) ในกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสามารถสรุปได้ตามรายละเอียดดังนี้

เพศ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (3 คน) และมีเพศหญิง (2 คน) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความหลากหลายทางเพศของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่ให้ข้อมูลในการวิจัยนี้

อายุ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 51 ปีขึ้นไป (3 คน) ในขณะที่มีเพียง 2 คนที่มีอายุอยู่ในช่วง 41-50 ปี แสดงให้เห็นว่ากลุ่มผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นผู้มีประสบการณ์มาก ซึ่งอาจจะมีความรู้และทักษะในการทำงานในระดับสูง เนื่องจากประสบการณ์ที่สะสมมานาน

ระดับการศึกษา พบว่า ทุกคนในกลุ่มผู้ให้ข้อมูลมีการศึกษาระดับปริญญาเอกหรือเทียบเท่า ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากลุ่มนี้เป็นกลุ่มผู้ที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญในระดับสูง

ประเภทความเชี่ยวชาญ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีความเชี่ยวชาญในหลากหลายด้าน โดยแบ่งออกเป็น:

- 1) ผู้เชี่ยวชาญด้านพุทธศาสนาและปรัชญาระดับอุดมศึกษา (1 คน)
- 2) ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารจัดการหลักสูตรระดับปริญญาตรี (1 คน)
- 3) ผู้เชี่ยวชาญด้านการวางแผนการผลิตบัณฑิต (1 คน)
- 4) ผู้ปกครอง (1 คน)
- 5) ผู้ใช้บัณฑิต (1 คน)

ความหลากหลายนี้ช่วยให้การวิจัยครอบคลุมถึงมุมมองที่แตกต่างกันในเรื่องการพัฒนาบัณฑิตและกระบวนการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา

ประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดมีประสบการณ์ในการทำงานไม่น้อยกว่า 5 ปี ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากลุ่มผู้ให้ข้อมูลมีความเข้าใจในสาขาวิชาของตนอย่างลึกซึ้ง และสามารถให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการวิจัยได้

ศาสนา พบว่า ผู้ให้ข้อมูลทุกคนเป็นพุทธ ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะของการวิจัยที่เน้นการศึกษาที่มีความเกี่ยวข้องกับหลักพุทธศาสนาและการพัฒนาคุณธรรมในสถาบันอุดมศึกษา

ระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติในฐานะศาสนิกของศาสนาที่ท่านนับถือ ทุกคนมีระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติในฐานะศาสนิกมากกว่า 6 ปี ซึ่งบ่งชี้ว่าผู้ให้ข้อมูลมีความเข้าใจในหลักธรรมและวิถีปฏิบัติทางศาสนาอย่างลึกซึ้ง และสามารถให้ข้อมูลที่สะท้อนถึงการบูรณาการระหว่างการศึกษาและการพัฒนาคุณธรรมในสังคมได้อย่างดี

จากผลการวิเคราะห์ข้อ จุดแข็งของผลการวิเคราะห์เชิงพรรณนาเกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐานด้านประชากรศาสตร์ในการวิจัยนี้สามารถส่งเสริมการวิเคราะห์แบบประเมินความเป็นไปได้และความเหมาะสมของกระบวนการที่ส่งเสริมสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากมีองค์ประกอบสำคัญดังนี้

ความหลากหลายทางเพศ การมีผู้ให้ข้อมูลทั้งเพศชายและหญิงช่วยเพิ่มความหลากหลายทางมุมมองในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ มุมมองที่หลากหลายนี้อาจนำไปสู่การพิจารณาที่ครอบคลุมมากขึ้นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาบัณฑิต เช่น การปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมกับทั้งเพศชายและหญิง เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคุณธรรมและปัญญาผ่านกระบวนการศึกษา

ประสบการณ์และความเชี่ยวชาญของผู้ให้ข้อมูล ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีอายุ 51 ปีขึ้นไป และทุกคนมีการศึกษาระดับปริญญาเอกหรือเทียบเท่า ซึ่งแสดงถึงการมีประสบการณ์มากและความรู้ความเชี่ยวชาญที่ครอบคลุมในด้านต่าง ๆ ประสบการณ์และความรู้ที่สะสมมานานนี้ช่วยให้ข้อมูลมี

ความน่าเชื่อถือ และสามารถนำไปใช้ในการประเมินและปรับปรุงแนวทางการพัฒนาบัณฑิตให้เหมาะสมกับบริบททางสังคมและความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต

ความหลากหลายด้านความเชี่ยวชาญ ผู้ให้ข้อมูลมีความเชี่ยวชาญในหลายสาขา เช่น พุทธศาสนาและปรัชญา การบริหารหลักสูตร การวางแผนการผลิตบัณฑิต รวมถึงมุมมองจากผู้ปกครองและผู้ใช้บัณฑิต การรวมเอาความเชี่ยวชาญที่แตกต่างกันเหล่านี้ช่วยให้การวิเคราะห์ครอบคลุมทุกมิติของการพัฒนาการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นด้านจริยธรรม คุณธรรม หรือการพัฒนาทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21

ความสอดคล้องทางศาสนา การที่ผู้ให้ข้อมูลทุกคนเป็นพุทธและมีระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติในฐานะศาสนิกมากกว่า 6 ปี สอดคล้องกับแนวทางของโครงการวิจัยที่มุ่งเน้นการบูรณาการหลักพุทธศาสนาและคุณธรรมในการผลิตบัณฑิต ทำให้ข้อมูลที่ได้มีความสัมพันธ์โดยตรงกับประเด็นการวิจัยและสามารถใช้ในการพัฒนากระบวนการที่เน้นการสร้างบัณฑิตที่มีคุณธรรมและจริยธรรมในระดับสูง

ประสบการณ์ในการทำงาน ผู้ให้ข้อมูลทุกคนมีประสบการณ์ไม่น้อยกว่า 5 ปี ซึ่งเป็นหลักฐานที่ชี้ให้เห็นว่ามีความเข้าใจลึกซึ้งในบริบทของสถาบันอุดมศึกษาและกระบวนการพัฒนาบัณฑิต ความเข้าใจนี้ช่วยเพิ่มมูลค่าในการให้คำแนะนำและประเมินความเหมาะสมของกระบวนการที่เชิงสร้างสรรค์ได้เป็นอย่างดี

จากจุดแข็งเหล่านี้ ผลการวิเคราะห์เชิงพรรณนาจึงเป็นข้อมูลที่สำคัญและมีศักยภาพในการใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนากระบวนการที่เชิงสร้างสรรค์ที่เหมาะสมและตอบสนองต่อความต้องการของสังคมได้อย่างแท้จริง นอกจากนี้ยังช่วยเสริมสร้างความเป็นไปได้ในการผลิตบัณฑิตที่ไม่เพียงมีความรู้เชิงวิชาการ แต่ยังมีคุณธรรมและจริยธรรมที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันและการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ การวิเคราะห์นี้ช่วยให้เห็นภาพรวมของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลว่าเป็นกลุ่มที่มีคุณสมบัติเหมาะสมในการให้ข้อมูลเชิงลึกที่สอดคล้องกับเป้าหมายของการวิจัย ซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาบัณฑิตในสถาบันอุดมศึกษาด้วยหลักพุทธศาสนาและคุณธรรม

ตอนที่ 2 ข้อมูลระดับการประเมินความเหมาะสมของแนวทางกระบวนการที่เชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดม ศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

การวิเคราะห์ข้อมูลระดับการประเมินความเหมาะสมของกระบวนการที่เชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดม ศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา การวิเคราะห์แบบประเมินคุณภาพความเหมาะสมและความเป็นไปได้โดยค่าร้อยละ (%) (**Percentage of Eligibility**) และจัดลำดับ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้วยการวิเคราะห์ปัจจัยร้อยละของเกณฑ์การตรวจสอบคุณสมบัติ (Percentage of Eligibility) จากสูตรคำนวณ $\text{Percentage of Eligibility (\%)} = (\text{Observed score}) / (\text{Expected score}) \times 100\%$ (5) รายงานค่าสถิติด้วยการแสดง ค่าความถี่, ร้อยละ, ทำการเปรียบเทียบระหว่างปัจจัย ทำการอ่านค่าและแปลผลเชิงคุณภาพ การจำแนกอันดับของคุณภาพ (Classification of Quality) ตามการจัดระดับความเป็นไปได้ของนวัตกรรม ประยุกต์จากการศึกษาของ Arifin, & Maharani, (2021) โดยมีการประเมินความเป็นไปได้ของนวัตกรรม แปลผลเชิงคุณภาพการจำแนกอันดับของคุณภาพ (Classification of Quality) และการแปลผลการจัดระดับความเป็นไปได้ของนวัตกรรม (Eligibility Categories of Innovations) ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.32 การตรวจสอบคุณสมบัติ (Percentage of Eligibility) การจัดระดับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของนวัตกรรม (Eligibility Categories of Innovations)

ค่าจำนวนร้อยละ (Percentage of Eligibility %)	การจัดระดับชั้น (Classification)		
	คุณภาพ	ความเหมาะสม	ความเป็นไปได้
< 2	ไม่มีคุณภาพอย่างมาก	ไม่มีความเหมาะสมอย่างยิ่ง	ไม่น่าเป็นไปได้อย่างยิ่ง
21-40	ไม่มีคุณภาพ	ไม่มีความเหมาะสม	ไม่สามารถเป็นไปได้
41-60	พอมีคุณภาพ	พอมีความเหมาะสม	พอเป็นไปได้
61-80	มีคุณภาพสูง	มีความเหมาะสมสูง	มีความเป็นไปได้สูง
81-100	มีคุณภาพสูงมาก	มีความเหมาะสมสูงมาก	มีความเป็นไปได้สูงมาก

ตารางที่ 4.33 ความถี่ ร้อยละ และแปลผล ระดับความเป็นไปได้ของนวัตกรรม (Eligibility Categories of Innovations) ของข้อมูลระดับการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกระบวนการที่ศูนย์เชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษา กลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา (N = 5)

ข้อมูลระดับการประเมินคุณภาพ ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ ของกระบวนการที่ศูนย์เชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา และหลักพุทธศาสนา										
(Suitability and Feasibility Assessment of Model of PGHE-IMDG) (N = 5)										
	ค่าจำนวนระดับการประเมิน					Observed score	Expected score	Percentage of Eligibility ร้อยละ (%)	แปลผล	ลำดับ
	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)					
การประเมินคุณภาพด้านความเหมาะสม (Suitability Assessment)										
มิติความสอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์การผลิตบัณฑิต										
S&F1: ข้อเสนอเชิงนโยบายมีการสะท้อนสภาพพึงประสงค์ที่ชัดเจนต่อปัญหาการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนา	1	4	0	0	0	21	25	84.00	สูงมาก	3

ข้อมูลระดับการประเมินคุณภาพ ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ ของกระบวนการทัศน์เชิง สร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา และหลักพุทธศาสนา (Suitability and Feasibility Assessment of Model of PGHE-IMDG) (N = 5)										
	ค่าจำนวนระดับการ ประเมิน					Observed score	Expected score	Percentage of Eligibility ร้อยละ (%)	แปลผล	ลำดับ
	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)					
ปัญญาและคุณธรรมด้วยหลัก ศาสนา										
S&F2: ข้อเสนอเชิงนโยบายมีการ นำเสนอการพัฒนากระบวนการ ทัศน์เชิงสร้างสรรค์การผลิต บัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษา กลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรม ด้วยหลักศาสนา	3	1	1	0	0	22	25	88.00	สูงมาก	2
S&F3: ข้อเสนอเชิงนโยบายมี ความสอดคล้องกับแผน ยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาม กุฏราชวิทยาลัย	4	1	0	0	0	24	25	96.00	สูงมาก	1
S&F4: ข้อเสนอเชิงนโยบายมี ความสอดคล้องกับวิธีการผลิต บัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษา กลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรม ด้วยหลักศาสนา	4	1	0	0	0	24	25	96.00	สูงมาก	1
S&F5: ข้อเสนอเชิงนโยบายได้ คำนึงถึงอัตลักษณ์เฉพาะของ สถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนา ปัญญาและคุณธรรมด้วยหลัก ศาสนา	3	1	1	0	0	22	25	88.00	สูงมาก	2
มิติการส่งเสริมหลักศาสนาและหลักพุทธศาสนา										
S&F6: ข้อเสนอเชิงนโยบายมี การบูรณาการกระบวนการทัศน์ตาม	4	1	0	0	0	24	25	96.00	สูงมาก	1

ข้อมูลระดับการประเมินคุณภาพ ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ ของกระบวนการทัศน์เชิง สร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา และหลักพุทธศาสนา (Suitability and Feasibility Assessment of Model of PGHE-IMDG) (N = 5)										
	ค่าจำนวนระดับการ ประเมิน					Observed score	Expected score	Percentage of Eligibility ร้อยละ (%)	แปลผล	ลำดับ
	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)					
แนวหลักธรรมทาง พระพุทธศาสนาในการผลิต บัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษา กลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรม ด้วยหลักศาสนา										
S&F7: ข้อเสนอเชิงนโยบายมี ความสอดคล้องกับกฎกระทรวง และแผนยุทธศาสตร์ชาติ	2	2	1	0	0	21	25	84.00	สูงมาก	2
มิติการส่งเสริมคุณภาพของกระบวนการเรียนการสอน										
S&F8: ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริงกับ การผลิตบัณฑิตของ สถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนา ปัญญาและคุณธรรมด้วยหลัก ศาสนา	4	1	0	0	0	24	25	96.00	สูงมาก	1
S&F9: ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย มีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ เพื่อส่งเสริมการผลิตบัณฑิตของ สถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนา ปัญญาและคุณธรรมด้วยหลัก ศาสนา	2	1	2	0	0	20	25	80.00	สูง	3
S&F10: ข้อเสนอเชิงนโยบายที่ นำเสนอมีความทันสมัย	4	1	0	0	0	24	25	96.00	สูงมาก	1
S&F11: โดยรวมมีความเหมาะสม และเป็นไปได้สำหรับข้อเสนอเชิง	3	1	1	0	0	22	25	88.00	สูงมาก	2

ข้อมูลระดับการประเมินคุณภาพ ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ ของกระบวนการทัศน์เชิง สร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา และหลักพุทธศาสนา (Suitability and Feasibility Assessment of Model of PGHE-IMDG) (N = 5)										
	ค่าจำนวนระดับการ ประเมิน					Observed score	Expected score	Percentage of Eligibility ร้อยละ (%)	แปลผล	ลำดับ
	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)					
นโยบายกระบวนการทัศน์เชิง สร้างสรรค์ในการผลิตบัณฑิตการ ผลิตบัณฑิตของ สถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนา ปัญญาและคุณธรรมด้วยหลัก ศาสนา										
ผลรวม						248	275	90.18	มีความ เหมาะสม สูง มาก	-
การประเมินคุณภาพด้านความเป็นไปได้ (Feasibility Assessment)										
มิติความสอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์การผลิตบัณฑิต										
S&F1: ข้อเสนอเชิงนโยบายมีการ สะท้อนสภาพพึงประสงค์ที่ ชัดเจนต่อปัญหาการผลิตบัณฑิต ของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนา ปัญญาและคุณธรรมด้วยหลัก ศาสนา	3	1	1	0	0	22	25	88.00	สูงมาก	1
S&F2: ข้อเสนอเชิงนโยบายมี ความสอดคล้องกับกฎกระทรวง และแผนยุทธศาสตร์ชาติ	2	2	1	0	0	21	25	84.00	สูงมาก	2
S&F3: ข้อเสนอเชิงนโยบายมี ความสอดคล้องกับแผน	2	1	2	0	0	20	25	80.00	สูง	3

ข้อมูลระดับการประเมินคุณภาพ ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ ของกระบวนการทัศน์เชิง สร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา และหลักพุทธศาสนา (Suitability and Feasibility Assessment of Model of PGHE-IMDG) (N = 5)										
	ค่าจำนวนระดับการ ประเมิน					Observed score	Expected score	Percentage of Eligibility ร้อยละ (%)	แปลผล	ลำดับ
	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)					
ยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยมหา มกุฏราชวิทยาลัย										
มิติการส่งเสริมหลักศาสนาและหลักพุทธศาสนา										
S&F4: ข้อเสนอเชิงนโยบายมี การบูรณาการกระบวนการทัศน์ตาม แนวหลักธรรมทาง พระพุทธศาสนาในการผลิต บัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษา กลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรม ด้วยหลักศาสนา	4	1	0	0	0	24	25	96.00	สูงมาก	2
S&F5: ข้อเสนอเชิงนโยบายได้ คำนึงถึงอัตลักษณ์เฉพาะของ สถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนา ปัญญาและคุณธรรมด้วยหลัก ศาสนา	5	0	0	0	0	25	25	100.00	สูงมาก	1
มิติการส่งเสริมคุณภาพของกระบวนการเรียนการสอน										
S&F6: ข้อเสนอเชิงนโยบายมีการ นำเสนอการพัฒนากระบวนการทัศน์ เชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิต ของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนา ปัญญาและคุณธรรมด้วยหลัก ศาสนา	3	2	0	0	0	23	25	92.00	สูงมาก	1
S&F7: ข้อเสนอเชิงนโยบายมี ความสอดคล้องกับวิธีการผลิต บัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษา	2	2	1	0	0	21	25	84.00	สูงมาก	3

ข้อมูลระดับการประเมินคุณภาพ ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ ของกระบวนการทัศน์เชิง
สร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา
และหลักพุทธศาสนา

(Suitability and Feasibility Assessment of Model of PGHE-IMDG) (N = 5)

	ค่าจำนวนระดับการ ประเมิน					Observed score	Expected score	Percentage of Eligibility ร้อยละ (%)	แปลผล	ลำดับ
	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)					
กลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรม ด้วยหลักศาสนา										
S&F8: ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริงกับ การผลิ ต บั ญ ฑิต ข อง สถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนา ปัญญาและคุณธรรมด้วยหลัก ศาสนา	1	2	2	0	0	19	25	76.00	สูง	5
S&F9: ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย มีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ เพื่อส่งเสริมการผลิตบัณฑิตของ สถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนา ปัญญาและคุณธรรมด้วยหลัก ศาสนา	2	1	2	0	0	20	25	80.00	สูง	4
S&F10: ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่ นำเสนอมีความทันสมัย	2	2	1	0	0	21	25	84.00	สูงมาก	3
S&F11: โดยรวมมีความเหมาะสม และเป็นไปได้สำหรับข้อเสนอเชิง นโยบายกระบวนการทัศน์เชิง สร้างสรรค์ในการผลิตบัณฑิตการ ผลิ ต บั ญ ฑิต ข อง สถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนา ปัญญาและคุณธรรมด้วยหลัก ศาสนา	3	1	1	0	0	22	25	88.00	สูงมาก	2

ข้อมูลระดับการประเมินคุณภาพ ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ ของกระบวนการผลิตบัณฑิตเชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา และหลักพุทธศาสนา										
(Suitability and Feasibility Assessment of Model of PGHE-IMDG) (N = 5)										
	ค่าจำนวนระดับการประเมิน					Observed score	Expected score	Percentage of Eligibility ร้อยละ (%)	แปลผล	ลำดับ
	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)					
รวม						238	275	86.55	มีความเป็นไปได้สูงมาก	-

จากตารางที่ 4.22 ผลการประเมินตามมิติที่กำหนดโดยแบ่งเป็นหัวข้อการประเมินคุณภาพ ด้านความเหมาะสม (Suitability Assessment) และด้านความเป็นไปได้ (Feasibility Assessment) ของกระบวนการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนาและหลักพุทธศาสนา สรุปผลการประเมินได้ดังนี้

1) มิติความสอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์การผลิตบัณฑิต

1.1) การประเมินคุณภาพด้านความเหมาะสม มีคะแนนเฉลี่ย สูงมาก 90.18% ลำดับความสำคัญ S&F3, S&F4 96% (สะท้อนความสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์และวิธีการผลิตบัณฑิตได้เด่นชัด) S&F2, S&F5: 88% และ S&F1: 84% การพัฒนาเพิ่มเติมในประเด็นการสะท้อนสภาพพึงประสงค์ (S&F1) โดยอาจปรับให้ครอบคลุมกรณีศึกษาหรือข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อสนับสนุนการเสนอแนวทางนโยบาย

1.2) การประเมินคุณภาพด้านความเป็นไปได้ มีคะแนนเฉลี่ย สูงมาก (85%) ลำดับความสำคัญ S&F1: 88% (ชัดเจนในความสอดคล้อง) S&F2: 84% S&F3: 80% ควรมีการเสริมประเด็นการนำเสนอแนวทางที่มีความสอดคล้องกับกฎกระทรวงและแผนยุทธศาสตร์ (S&F2, S&F3) ให้ชัดเจนและเป็นรูปธรรมมากขึ้น

2) มิติการส่งเสริมหลักศาสนาและหลักพุทธศาสนา

2.1) การประเมินคุณภาพด้านความเหมาะสม คะแนนเฉลี่ย: สูงมาก (90%) ลำดับความสำคัญ S&F6: 96% (การบูรณาการกระบวนการผลิตตามแนวธรรมะเด่นชัด) S&F7: 84% ควรเพิ่มการบูรณาการในบริบทใหม่ ๆ ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์และสภาพสังคมปัจจุบัน

2.2) การประเมินคุณภาพด้านความเป็นไปได้ คะแนนเฉลี่ย: สูงมาก (90%) ลำดับความสำคัญ ได้แก่ S&F5 100% (คำนึงถึงอัตลักษณ์ได้ดีเยี่ยม) S&F4: 96% ควรเพิ่มการสื่อสารและขยายผลกระทบของอัตลักษณ์ในกลุ่มเป้าหมายเพื่อเสริมการบูรณาการ

3) มิติการส่งเสริมคุณภาพของกระบวนการเรียนการสอน

3.1) การประเมินคุณภาพด้านความเหมาะสม คะแนนเฉลี่ย: สูงมาก (90%) ลำดับความสำคัญ ได้แก่ S&F8, S&F10 96% (นำไปประยุกต์ใช้ได้จริงและทันสมัย) S&F11: 88% S&F9: 80% คำนแนะนำควรเสริมความเป็นไปได้ของการใช้งานจริง (S&F9) โดยจัดทำแนวทางหรือคู่มือประกอบการใช้

3.2) การประเมินคุณภาพด้านความเป็นไปได้ คะแนนเฉลี่ย: สูง (85%) ลำดับความสำคัญเรียงจากสูงไปต่ำ ได้แก่ S&F6: 92% S&F7, S&F10: 84% และ S&F8: 76% คำนแนะนำควรมีการปรับปรุงรายละเอียดในการนำเสนอกระบวนการเรียนการสอนที่สอดคล้องและปฏิบัติได้จริง (S&F8)

4) ภาพรวมการประเมิน พบว่า

ด้านความเหมาะสม: มีความเหมาะสมสูงมาก (90.18%) และด้านความเป็นไปได้: มีความเป็นไปได้สูงมาก (86.55%)

ข้อเสนอแนะรวม ควรมีการเสริมความสมบูรณ์ของข้อมูลและตัวอย่างที่สะท้อนถึงนโยบายที่นำเสนอ เพิ่มการบูรณาการเชิงปฏิบัติและสร้างความเข้าใจให้แก่ผู้ปฏิบัติในระดับต่าง ๆ และพัฒนาคู่มือและระบบติดตามผลเพื่อสนับสนุนความเป็นไปได้ในการประยุกต์ใช้

ข้อสรุปผลการวิเคราะห์

ผลการประเมินทั้งสองด้านชี้ให้เห็นว่ากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ในการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมมีความเหมาะสมและเป็นไปได้สูงมากในการนำไปใช้ อย่างไรก็ตาม ยังมีบางข้อเสนอที่ต้องพิจารณาปรับปรุงเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการประยุกต์ใช้

แนวทางการนำไปใช้จากผลการประเมินกระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ในการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษาที่เน้นการพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนาและพุทธศาสนา

การวิเคราะห์ผลการประเมินกระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ในการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษาที่เน้นการพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนาและพุทธศาสนา ได้สะท้อนให้เห็นถึงจุดแข็งและจุดที่ต้องปรับปรุงในแต่ละมิติสำคัญ ดังนี้

1) มิติความสอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์การผลิตบัณฑิต

ข้อค้นพบด้านความเหมาะสมมีความเหมาะสมสูงมาก (90%) โดยเฉพาะในส่วนของการสะท้อนความสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์และวิธีการผลิตบัณฑิต (S&F3, S&F4) ที่ได้รับคะแนนสูงถึง 96% ขณะที่ S&F1 (สภาพพึงประสงค์) ยังมีความจำเป็นต้องพัฒนาเพิ่มเติม (84%) ด้านความเป็นไปได้: มีความเป็นไปได้สูง (85%) โดยเฉพาะ S&F1 ที่แสดงถึงความชัดเจนในสอดคล้องกับนโยบาย (88%) แนวทางการนำไปใช้ ควรปรับปรุงการสะท้อนสภาพพึงประสงค์ (S&F1) เช่น พัฒนาเครื่องมือวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและกรณีศึกษาที่แสดงให้เห็นถึงปัญหาและความต้องการของผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรม สร้างฐานข้อมูลที่สนับสนุนการออกแบบนโยบายที่ตอบสนองต่อสภาพพึงประสงค์ในบริบทปัจจุบัน บูรณาการกับยุทธศาสตร์ระดับชาติ (S&F2, S&F3) จัดตั้งคณะกรรมการวิชาการเพื่อ

กำหนดแนวทางการพัฒนาบัณฑิตที่เชื่อมโยงกับเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ สร้างคู่มือสำหรับผู้บริหาร สถาบันอุดมศึกษาในการปรับใช้ยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติ ส่งเสริมการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง พัฒนาระบบติดตามผลกระทบของนโยบายที่มีต่อคุณภาพของบัณฑิตและความสามารถในการแข่งขันในตลาดแรงงาน

2) มิติการส่งเสริมหลักศาสนาและหลักพุทธศาสนา

ข้อค้นพบด้านความเหมาะสม: คะแนนเฉลี่ยสูงมาก (90%) โดย S&F6 (การบูรณาการกระบวนการทัศน์ตามแนวธรรมะ) ได้คะแนนสูงสุด (96%) แต่ S&F7 (การสอดคล้องกับสภาพสังคม) ยังมีพื้นที่ในการปรับปรุง (84%) ด้านความเป็นไปได้: S&F5 (การคำนึงถึงอัตลักษณ์) ได้คะแนนเต็ม 100% สะท้อนถึงการสร้างอัตลักษณ์ที่ชัดเจนและมีศักยภาพในการนำไปใช้ แนวทางการนำไปใช้พัฒนาเนื้อหาเชิงบูรณาการเช่น เพิ่มเนื้อหาที่สอดคล้องกับปัญหาสังคมปัจจุบัน เช่น ความเท่าเทียม ความยั่งยืน และเทคโนโลยี สร้างกรอบการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงหลักธรรมทางพุทธศาสนากับความต้องการของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 เสริมสร้างการเผยแพร่และสื่อสารใช้สื่อดิจิทัลในการเผยแพร่หลักศาสนา เช่น การจัดทำคอร์สออนไลน์หรือแอปพลิเคชันเพื่อการศึกษา ส่งเสริมการจัดกิจกรรมที่เชื่อมโยงศาสนากับการพัฒนาชุมชน เช่น โครงการบริการวิชาการเพื่อสังคม

การพัฒนากลยุทธ์การสร้างอัตลักษณ์ เช่น จัดตั้งศูนย์ความเป็นเลิศด้านพุทธศาสนาเพื่อสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรศาสนาและสถาบันการศึกษาอื่น ๆ เพื่อขยายผลการบูรณาการ

3) มิติการส่งเสริมคุณภาพของกระบวนการเรียนการสอน

ข้อค้นพบด้านความเหมาะสม: S&F8 และ S&F10 ได้คะแนนสูง (96%) สะท้อนถึงการนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง แต่ S&F9 (ความเป็นไปได้ในการใช้งานจริง) ยังต้องเสริมความชัดเจน (80%) ด้านความเป็นไปได้: S&F6 (การส่งเสริมคุณภาพกระบวนการ) ได้คะแนนสูงสุด (92%) แต่ S&F8 (ความปฏิบัติได้จริง) ยังมีความท้าทาย (76%) แนวทางการนำไปใช้ควรพัฒนากระบวนการเรียนรู้แบบองค์รวม สร้างกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทั้งด้านปัญญา จิตใจ และการปฏิบัติ เช่น การฝึกปฏิบัติธรรม การเรียนรู้ผ่านโครงงาน บูรณาการการเรียนรู้ผ่านปัญหา (Problem-Based Learning) และการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ (Experiential Learning) จัดทำคู่มือการเรียนการสอน จัดทำคู่มือที่ระบุแนวทางการบูรณาการหลักศาสนาเข้ากับการสอนในสาขาวิชาต่าง ๆ พัฒนาชุดเครื่องมือการประเมินที่สามารถวัดผลสัมฤทธิ์ได้ทั้งเชิงปัญญาและคุณธรรม ส่งเสริมการพัฒนาครูผู้สอนด้วยการจัดอบรมครูผู้สอนเพื่อพัฒนาทักษะด้านการบูรณาการและการใช้สื่อดิจิทัลในการสอน สร้างชุมชนการเรียนรู้ของครูเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์และนวัตกรรม ข้อเสนอเชิงนโยบายกำหนดกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาปัญญาและคุณธรรม เช่น จัดทำกรอบยุทธศาสตร์ที่บูรณาการหลักศาสนาและพุทธศาสนาในทุกมิติของการพัฒนาบัณฑิต ประสานงานกับหน่วยงานรัฐและเอกชนเพื่อสนับสนุนทรัพยากรและงบประมาณ พัฒนาระบบติดตามและประเมินผล เช่น การสร้างตัวชี้วัดที่ครอบคลุมทั้งด้านปัญญา คุณธรรม และการปฏิบัติจริง

การจัดตั้งกลไกการติดตามและรายงานผลที่มีประสิทธิภาพส่งเสริมการวิจัยและนวัตกรรม เพื่อสนับสนุนการวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาปัญญาและคุณธรรม ส่งเสริม

การพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับบริบทยุคใหม่ ผลการประเมินและแนวทางการนำไปใช้ดังกล่าวสามารถนำไปปรับใช้เป็นกรอบการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาในมิติต่าง ๆ โดยให้ความสำคัญกับการเชื่อมโยงยุทธศาสตร์ชาติ การบูรณาการหลักศาสนา และการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ เพื่อสร้างบัณฑิตที่มีความรู้คู่คุณธรรม สามารถตอบสนองต่อความท้าทายในยุคปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บทสรุป

การวิเคราะห์การตรวจสอบการแจกแจงข้อมูลและการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ในการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา มีสรุปดังนี้

การตรวจสอบการแจกแจงข้อมูลการใช้การทดสอบ Kolmogorov-Smirnov Test พบว่าตัวแปรที่วิเคราะห์ไม่เป็นการแจกแจงปกติทั้งหมด ทำให้เลือกใช้สถิติที่ไม่อิงการแจกแจงปกติ เช่น Spearman's Rank Correlation ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ การตรวจสอบค่าความคลาดเคลื่อน (Residual) พบว่าค่าเฉลี่ยของค่าความคลาดเคลื่อนใกล้เคียงศูนย์ แสดงว่าการพยากรณ์มีความแม่นยำในระดับที่น่าพอใจ กราฟ Normal P-P Plot ของค่า Standardized Residual แสดงให้เห็นว่าการกระจายตัวของความคลาดเคลื่อนใกล้เคียงกับการแจกแจงปกติ การตรวจสอบค่าความคลาดเคลื่อนด้วย Durbin-Watson พบว่ามีค่าความสัมพันธ์ของความคลาดเคลื่อนที่ไม่รุนแรงแสดงถึงการเป็นอิสระของค่าความคลาดเคลื่อนในระดับที่ยอมรับได้

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ พบว่าปัจจัยส่วนบุคคล เช่น อายุ ประสบการณ์การมีส่วนร่วม และแนวทางการพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับการพัฒนากระบวนการทัศน์และการผลิตบัณฑิต กระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ตาม CCPR Model มีความสัมพันธ์กับการผลิตบัณฑิตของสถาบัน แสดงถึงความสำคัญในการนำไปใช้พัฒนากระบวนการทางการศึกษา การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ การประเมินความเหมาะสมของกระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์อยู่ในระดับสูงมาก (90.18%) โดยเฉพาะข้อเสนอที่บูรณาการตามแนวทางพุทธศาสนาและสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ การประเมินความเป็นไปได้อีกก็อยู่ในระดับสูงมาก (86.55%) สะท้อนถึงการคำนึงถึงอัตลักษณ์เฉพาะของสถาบัน แต่อาจมีความท้าทายในการปรับใช้บางข้อเสนอให้เข้ากับสถานการณ์จริง ผลการวิเคราะห์ชี้ว่ากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์มีความเหมาะสมและเป็นไปได้สูงในการนำไปใช้เพื่อพัฒนาบัณฑิตในสถาบันอุดมศึกษาที่เน้นการพัฒนาปัญญาและคุณธรรม อย่างไรก็ตาม จำเป็นต้องมีการปรับปรุงบางข้อเสนอเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการนำไปประยุกต์ใช้ในบริบทที่แตกต่างกัน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษา กลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา (The Constructive Paradigm Development of Producing Graduates of Higher Education Institutions of the Intellectual and Moral Development Group with Religious Principles) ซึ่งคณะผู้วิจัยจะได้ทำการสรุป อภิปราย และนำเสนอข้อเสนอแนะ รวมถึงแนวทางการนำไปใช้ อันจะเป็นประโยชน์ต่อสถาบันอุดมศึกษา กลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา การนำเสนอผลงานการวิจัยครั้งนี้จึงเป็นการประมวลองค์ความรู้ที่ได้ผ่านกระบวนการวิจัยจนถึงการสร้างสรรค์กระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษา กลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา ทำการปรับปรุง และประเมินผลนวัตกรรมทางสังคมที่เกิดขึ้นจากแนวคิดสู่แนวทางการส่งเสริมกระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษา กลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา บทนี้จะประกอบด้วย บทสรุป การอภิปราย และข้อเสนอแนะ ดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

การวิเคราะห์แบบสอบถาม เรื่อง การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษา กลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา ข้อมูลจากประชากรที่เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการผลิตบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย จาก 11 แห่ง ส่วนกลาง วิทยาเขตและวิทยาลัย จำนวนทั้งสิ้น 1,100 รูป/คน จากกลุ่มประชากร ดังกล่าวหาค่ากลุ่มตัวอย่าง โดยสูตรคำนวณของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane, 1967) โดยการคำนวณสำเร็จรูปจากเว็บไซต์ Classgist (Cubenmax Systems, 2023) ได้ผลลัพธ์ 293.33 คน การศึกษาครั้งนี้กำหนดกลุ่มตัวอย่าง 300 คน ซึ่งมากกว่าค่าที่คำนวณได้จากสูตรของยามาเน่ เพื่อป้องกันข้อมูลสูญหาย (Missing data) (Allison, 2003) และ Hair et al. (2014) แนะนำไว้ ทำการเก็บข้อมูลด้วยแบบเก็บรวบรวมข้อมูล สอบถาม เก็บตัวอย่างโดยเครื่องมือแบบสอบถามชนิดมาตราประมาณ 5 ระดับ จากทัศนคติที่มีต่อปัจจัยของสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษา กลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนาของกลุ่มตัวอย่างตามระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ ทำการวิเคราะห์ทางสถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ (frequency) ร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ค่าที (t-value) และ (t-value) และ Spearman Rank Correlation โดยการใช้แบบสอบถามแบบออนไลน์ผ่านกลุ่มสังคมออนไลน์ (social media) ที่กลุ่มตัวอย่างใช้งานพบว่า แบบสอบถาม (Questionnaire) เรื่อง การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษา กลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนาฉบับนี้มีผลในการหาความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.972 แปลผล มากที่สุด จำนวน 83 ข้อคำถาม ซึ่งจะได้แสดงผลการวิเคราะห์และรายงานผลการศึกษาลำดับ

5.1.1 สภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

ผลการวิเคราะห์แบบสอบถาม เรื่อง การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา ประกอบด้วย 6 ตอน ดังนี้

1) ตอนที่ 1 ปัจจัยพื้นฐานด้านประชากรศาสตร์ (Socio-demography) จำนวน 7 ข้อ ของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยด้วยสถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) การแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (mean) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และ t-value สรุปได้ดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยพื้นฐานด้านประชากรศาสตร์จากการศึกษาครั้งนี้รายละเอียดดังนี้ เพศ (GEN): ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชายจำนวน 175 คน คิดเป็นร้อยละ 58.30 และ เพศหญิงจำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 41.70 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างเพศชายมีจำนวนมากกว่าเพศหญิงอย่างชัดเจน

อายุ (AGE): ผู้ตอบส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 20-25 ปี จำนวน 191 คน (ร้อยละ 63.70) ซึ่งเป็นกลุ่มอายุที่มีมากที่สุด รองลงมาคือกลุ่มอายุ 31 ปีขึ้นไป (20.00%) แสดงถึงแนวโน้มว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นกลุ่มคนวัยเรียนหรือเพิ่งจบการศึกษาใหม่ ๆ

ระดับการศึกษา (EDU): ส่วนมากของกลุ่มตัวอย่างจบการศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 81.70) ตามมาด้วยระดับปริญญาโท (8.00%) และปริญญาเอก (6.30%) ขณะที่ผู้ที่จบต่ำกว่าระดับมัธยมเพียงเล็กน้อย (4.00%)

สถานภาพผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (SGP): นักศึกษาเป็นกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด (ร้อยละ 78.60) รองลงมาคือผู้ปกครอง (ร้อยละ 6.70) ส่วนผู้เชี่ยวชาญด้านพุทธศาสนามีสัดส่วนน้อยกว่า (5.00%) แสดงว่าการวิจัยนี้ส่วนใหญ่มุ่งเน้นที่ความคิดเห็นของนักศึกษา

ประสบการณ์ในการมีส่วนร่วมในการผลิตบัณฑิต (EGP): กลุ่มที่มีประสบการณ์ 1-2 ปีมีจำนวนมากที่สุด (ร้อยละ 42.00) สะท้อนถึงความเป็นไปได้ว่าผู้ตอบส่วนมากมีประสบการณ์การมีส่วนร่วมในระยะสั้น

ศาสนา (REL): ร้อยละ 89.70 ของกลุ่มตัวอย่างนับถือศาสนาพุทธ ทำให้เป็นศาสนาที่มีผู้ติดตามมากที่สุดในกลุ่มตัวอย่าง

ระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติทางศาสนา: กลุ่มที่ฝึกปฏิบัติตามศาสนาระหว่าง 1-5 ปีมีมากที่สุด (ร้อยละ 60.60) แสดงถึงการฝึกปฏิบัติอย่างต่อเนื่องของกลุ่มนี้

จากการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยพื้นฐานด้านประชากรศาสตร์ของการศึกษานี้ สามารถสรุปประเด็นสำคัญที่ช่วยสนับสนุนการพัฒนาระบบทศน์เชิงสร้างสรรค์ได้ดังนี้ ลักษณะทางเพศ (GEN) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 58.30) ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างมีความโน้มเอียงไปทางเพศชายมากกว่าเพศหญิง ความเข้าใจลึกซึ้งถึงลักษณะเฉพาะของกลุ่มนี้สามารถช่วยพัฒนาระบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเพศที่เป็นกลุ่มหลักได้ ช่วงอายุ (AGE) ผู้ตอบส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 20-25 ปี (ร้อยละ 63.70) ซึ่งเป็นกลุ่มวัยเรียนหรือเพิ่งจบการศึกษาใหม่ กระบวนทัศน์เชิงสร้างสรรค์จึงควรมุ่งเน้นพัฒนาวิธีการและเครื่องมือที่ตอบสนองต่อความต้องการและพฤติกรรมการเรียนรู้ของคนวัยนี้ ระดับการศึกษา (EDU) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ

ละ 81.70) สะท้อนถึงความต้องการเนื้อหาและกระบวนการที่สอดคล้องกับการประยุกต์ใช้ความรู้เชิงวิชาการระดับสูง สถานภาพผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (SGP) นักศึกษาเป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญ (ร้อยละ 78.60) การออกแบบกระบวนการทัศนเชิงสร้างสรรค์ควรคำนึงถึงมุมมอง ความสนใจ และความต้องการของนักศึกษาเป็นหลัก ประสพการณ์ในการมีส่วนร่วม (EGP) กลุ่มที่มีประสบการณ์ 1-2 ปี (ร้อยละ 42.00) เป็นกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด สะท้อนถึงความจำเป็นในการสร้างการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้ที่มีประสบการณ์เริ่มต้นหรือช่วงสั้น ศาสนา (REL) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ (ร้อยละ 89.70) กระบวนการพัฒนากระบวนการทัศนเชิงสร้างสรรค์จึงควรเชื่อมโยงกับคุณค่าและหลักการของพุทธศาสนาอย่างลึกซึ้ง ระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติทางศาสนา ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการฝึกปฏิบัติทางศาสนาในระยะ 1-5 ปี (ร้อยละ 60.60) แสดงถึงศักยภาพในการออกแบบกิจกรรมและกระบวนการที่ส่งเสริมการปฏิบัติอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงประชากรศาสตร์นี้สามารถใช้เป็นฐานในการพัฒนากระบวนการทัศนเชิงสร้างสรรค์ที่มีความเฉพาะเจาะจงและเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย โดยมุ่งเน้นไปที่การตอบสนองความต้องการของกลุ่มนักศึกษาและการเชื่อมโยงกับหลักการพุทธศาสนาเพื่อความยั่งยืนและผลกระทบเชิงบวกในระยะยาว

2) ตอนที่ 2 ข้อมูลระดับความเห็นที่มีต่อสภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา (Current Situation and Ideal Situation of Producing Graduates of Higher Education Institutions of the Intellectual and Moral Development Group with Religious Principles) จำนวน 16 ข้อ วิเคราะห์ข้อมูลด้วย การหาค่าเฉลี่ย (mean) (Ferguson. 1981: 46) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และแปลผลสรุปได้ดังนี้

การวิเคราะห์ระดับความเห็นที่มีต่อสภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิตในระดับอุดมศึกษา (ISPG) พบว่ามีความคาดหวังในระดับสูงในทุกด้านที่สำรวจ ซึ่งสะท้อนถึงความต้องการและความจำเป็นในการพัฒนาสังคมและการศึกษาในอนาคต โดยสรุปได้ดังนี้

การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Development and Capacity Strengthening) ผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นถึงความคาดหวังในด้านการพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์อย่างชัดเจน โดยเน้นการส่งเสริมให้ประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิต (ค่าเฉลี่ย 4.83) และการสร้างองค์ความรู้และทักษะที่สอดคล้องกับความต้องการของยุคสมัย (ค่าเฉลี่ย 4.79) ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายในการเตรียมความพร้อมของคนให้มีคุณภาพในศตวรรษที่ 21 การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ยังเน้นการเสริมสร้างคุณธรรมและการใช้ชีวิตอย่างมีคุณภาพในทุกช่วงชีวิต อย่างไรก็ตาม การสร้างสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนต่อการพัฒนาคนยังมีระดับความเห็นที่ต่ำกว่าเล็กน้อย (ค่าเฉลี่ย 4.49) แสดงถึงความจำเป็นในการพัฒนาปัจจัยสนับสนุนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ยุทธศาสตร์ชาติ (National Strategy) ผลการวิเคราะห์ในด้านนี้ชี้ให้เห็นถึงความคาดหวังสูงในการกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อสร้างความสมดุลในทุกมิติ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ การศึกษา และการบริหารจัดการภาครัฐ โดยเฉพาะการพัฒนาความสามารถในการแข่งขันในตลาดแรงงาน (ค่าเฉลี่ย 4.70) ซึ่งเป็นอันดับหนึ่งของความคาดหวัง การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม รวมถึง

การศึกษาอย่างยั่งยืน (ค่าเฉลี่ย 4.69) แสดงถึงการมุ่งเน้นการเติบโตที่ครอบคลุมและยั่งยืน นอกจากนี้ การสร้างความเติบโตโดยคำนึงถึงคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมก็เป็นปัจจัยที่ได้รับการคำนึงถึงอย่างสำคัญ (ค่าเฉลี่ย 4.68)

การบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ (Achieving National Strategy Goals) การบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติพบว่ามีความคาดหวังในการพัฒนาศักยภาพคนไทยในทุกช่วงวัย โดยเฉพาะการเตรียมความพร้อมของกำลังคนให้มีสมรรถนะสูงที่สอดคล้องกับความต้องการของภาคการผลิต (ค่าเฉลี่ย 4.69) ซึ่งเป็นอันดับหนึ่ง การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยเฉพาะกลุ่มอายุ 15-24 ปี (ค่าเฉลี่ย 4.59) ยังเป็นปัจจัยที่ต้องได้รับการพัฒนาเพิ่มเติม เนื่องจากระดับความเห็นที่มีต่อความคาดหวังในด้านนี้ต่ำกว่าด้านอื่น

ผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นถึงความคาดหวังสูงในทุกด้านของสภาพพึงประสงค์ โดยเฉพาะการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการสร้างความสามารถในการแข่งขันในตลาดแรงงาน การเน้นย้ำการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการพัฒนาคนให้สอดคล้องกับความต้องการของยุคสมัยเป็นประเด็นที่ได้รับการยอมรับว่ามีความสำคัญสูง อย่างไรก็ตาม ยังคงมีความท้าทายในการปรับปรุงปัจจัยสนับสนุนที่มีความสำคัญต่อการสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาศักยภาพอย่างยั่งยืน

3) ตอนที่ 3 ข้อมูลระดับความเห็นที่มีต่อกระบวนทัศน์ทั่วไป (Ordinary Paradigm) จำนวน 12 ข้อ วิเคราะห์ข้อมูลด้วย การหาค่าเฉลี่ย (mean) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และแปลผลสรุปได้ดังนี้

จากการวิเคราะห์ระดับความเห็นที่มีต่อการผลิตบัณฑิต แยกตามประเภทตัวแปร พบว่ามีการให้ความสำคัญในหลายด้านที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานโยบาย หลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนการสอน และการประกันคุณภาพการศึกษา ดังนี้

การกำหนดนโยบายและทิศทางในการผลิตบัณฑิต ผลการวิเคราะห์พบว่าระดับความเห็นเกี่ยวกับการให้ความสำคัญกับการวิจัยและการสร้างนวัตกรรมโดยการปรับใช้หลักศาสนา มีค่าเฉลี่ย 4.65 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.49 (ระดับมากที่สุด) อยู่อันดับที่ 5 บ่งชี้ถึงความคาดหวังในการนำศาสนามาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสังคมที่เปลี่ยนไป ในด้านการสร้างหลักการศึกษาที่สอดคล้องกับหลักศาสนาเพื่อเป็นทางเลือกคู่กับแนววิชาการตะวันตก มีค่าเฉลี่ย 4.77 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.43 (ระดับมากที่สุด) อยู่อันดับที่ 1 ซึ่งแสดงถึงความสำคัญที่ให้ความสำคัญมากที่สุด ขณะที่การนำหลักธรรมคำสอนของศาสนามาชี้นำสังคมเพื่อพัฒนาจิตใจและสติปัญญา ก็มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.73 อยู่อันดับที่ 2 โดยรวมชี้ให้เห็นว่าการปรับใช้หลักศาสนาในการพัฒนานโยบายการศึกษามีความสำคัญในทุกแง่มุม

การจัดทำและบริหารหลักสูตร ผลการวิเคราะห์แสดงถึงความคาดหวังที่สูงในการปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัยและตอบสนองต่อความต้องการของสังคม โดยการจัดทำหลักสูตรเพื่อเชื่อมโยงกับความต้องการของภาคการผลิตและบริการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.66 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.52 (ระดับมากที่สุด) อยู่อันดับที่ 3 ขณะที่การปรับหลักสูตรให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกอาชีพ และมีระบบการประกันคุณภาพที่เข้มแข็ง มีค่าเฉลี่ย 4.75 (ระดับมากที่สุด) อยู่อันดับที่ 1 ผลการวิเคราะห์ชี้ให้เห็นว่าการจัดทำและปรับปรุงหลักสูตรเพื่อความสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับอนาคต

การพัฒนาคณาจารย์ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาคณาจารย์ในการจัดการเรียนรู้ให้ทันสมัยและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ถือเป็นประเด็นที่มีความคาดหวังสูงสุด โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้ทั้งในระบบชั้นเรียนและผ่านเทคโนโลยีมีค่าเฉลี่ย 4.74 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.45 (ระดับมากที่สุด) อยู่อันดับที่ 1 แสดงถึงความต้องการในการพัฒนาระบบการสอนที่เน้นการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพและส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการศึกษา

การกำกับดูแลให้มีการประกันคุณภาพการศึกษา ความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษาถูกเน้นอย่างยิ่งในมิติของการเชื่อมโยงกับกรอบคุณวุฒิสากลและการสร้างความคล่องตัวในการแข่งขัน โดยการกำกับดูแลการประกันคุณภาพที่มีความสอดคล้องกับมติคณะรัฐมนตรีมีค่าเฉลี่ย 4.78 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.40 (ระดับมากที่สุด) อยู่อันดับที่ 1 ผลการวิเคราะห์ชี้ให้เห็นว่าการกำกับดูแลให้การศึกษาที่มีคุณภาพและมีความยืดหยุ่นในการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในระดับสากลนั้นมีความจำเป็นอย่างยิ่ง

สรุปภาพรวมการพัฒนาการผลิตบัณฑิตที่มีความสำคัญกับการปรับใช้หลักศาสนา การจัดทำหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคม การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่ทันสมัย และการกำกับดูแลคุณภาพการศึกษาที่เชื่อมโยงกับมาตรฐานสากล เป็นสิ่งสำคัญที่จำเป็นต้องเน้นเพื่อความก้าวหน้าและความยั่งยืนของการศึกษาในอนาคต

4) ตอนที่ 4 ข้อมูลระดับความเห็นที่มีต่อการพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ (Constructive Paradigm - CCPR Model) จำนวน 16 ข้อ วิเคราะห์ข้อมูลด้วย การหาค่าเฉลี่ย (mean) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และแปลผล สรุปได้ดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลระดับความเห็นต่อการพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ (Constructive Paradigm - CCPR Model: CCPR) การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ได้ดำเนินการจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 300 คน โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่อสรุปและแปลผลการตอบสนองต่อกระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ในสี่ด้านหลัก ดังนี้

การเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ (Criticality-Based Instruction) การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ค่าเฉลี่ย (Mean) = 4.77, S.D. = 0.43 (ระดับมากที่สุด) อยู่ในอันดับที่ 1 การคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล: ค่าเฉลี่ย (Mean) = 4.76, S.D. = 0.44 (ระดับมากที่สุด) อยู่ในอันดับที่ 2 การทบทวนและประเมินตนเอง: ค่าเฉลี่ย (Mean) = 4.64, S.D. = 0.49 (ระดับมากที่สุด) อยู่ในอันดับที่ 4 ความเป็นตัวของตัวเอง: ค่าเฉลี่ย (Mean) = 4.70, S.D. = 0.47 (ระดับมากที่สุด) อยู่ในอันดับที่ 3 การเรียนการสอนที่เน้นการสร้างและพัฒนาเพื่อให้เกิดความคิด (Creativity-Based Instruction) การแสวงหาแนวทางใหม่ ค่าเฉลี่ย (Mean) = 4.74, S.D. = 0.45 (ระดับมากที่สุด) อยู่ในอันดับที่ 1 ความคิดยืดหยุ่น: ค่าเฉลี่ย (Mean) = 4.67, S.D. = 0.48 (ระดับมากที่สุด) อยู่ในอันดับที่ 3

การต่อยอดองค์ความรู้ ค่าเฉลี่ย (Mean) = 4.62, S.D. = 0.52 (ระดับมากที่สุด) อยู่ในอันดับที่ 4 การทดลองทำซ้ำ ค่าเฉลี่ย (Mean) = 4.70, S.D. = 0.47 (ระดับมากที่สุด) อยู่ในอันดับที่ 2 การเรียนการสอนที่มุ่งสร้างผลผลิตของตนเอง (Productivity-Based Instruction) การวางแผนเป้าหมายในการสร้างสรรค์ ค่าเฉลี่ย (Mean) = 4.72, S.D. = 0.50 (ระดับมากที่สุด) อยู่ในอันดับที่ 1 การแสวงหาวิธีการสร้างผลงาน: ค่าเฉลี่ย (Mean) = 4.70, S.D. = 0.47 (ระดับมากที่สุด) อยู่ในอันดับที่ 2 การ

ทดสอบและประเมินคุณภาพ ค่าเฉลี่ย (Mean) = 4.67, S.D. = 0.48 (ระดับมากที่สุด) อยู่ในอันดับที่ 4 การปรับเปลี่ยนเพื่อพัฒนาผลงาน: ค่าเฉลี่ย (Mean) = 4.68, S.D. = 0.47 (ระดับมากที่สุด) อยู่ในอันดับที่ 3 การเรียนการสอนที่เน้นความรับผิดชอบ (Responsibility-Based Instruction) ความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ทำ ค่าเฉลี่ย (Mean) = 4.76, S.D. = 0.43 (ระดับมากที่สุด) อยู่ในอันดับที่ 1 การแสดงออกในสังคม ค่าเฉลี่ย (Mean) = 4.72, S.D. = 0.46 (ระดับมากที่สุด) อยู่ในอันดับที่ 3 การทดสอบรูปแบบตัวอย่าง ค่าเฉลี่ย (Mean) = 4.74, S.D. = 0.46 (ระดับมากที่สุด) อยู่ในอันดับที่ 2 การทบทวนถึงความดีงาม ค่าเฉลี่ย (Mean) = 4.66, S.D. = 0.48 (ระดับมากที่สุด) อยู่ในอันดับที่ 4

สรุปการวิเคราะห์ การวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นพบว่าในทุกด้านมีค่าสถิติอย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะในมิติของการคิดวิเคราะห์ ความคิดสร้างสรรค์ การผลิตผลงาน และความรับผิดชอบ โดยเฉพาะการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและการคิดวิเคราะห์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (4.77 และ 4.76 ตามลำดับ) ซึ่งสะท้อนถึงการคาดหวังให้มีการพัฒนาในระดับมากที่สุด ในด้านของการสร้างสรรค์ผลงาน การพัฒนาความคิดและความรับผิดชอบยังมีความสำคัญในการเพิ่มคุณภาพการเรียนการสอน การพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์จึงควรมุ่งเน้นไปที่การเพิ่มการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การทดลองแนวคิดใหม่ และการประเมินคุณภาพอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพในอนาคต

5) ตอนที่ 5 ข้อมูลระดับความเห็นที่มีต่อกระบวนการทัศน์ตามแนวหลักคุณธรรม 4 (Constructive Paradigm of the 4 Principles of Virtues Conductive Approached: CP-PVCA) จำนวน 13 ข้อ วิเคราะห์ข้อมูลด้วย การหาค่าเฉลี่ย (mean) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และ แปลผล การวิเคราะห์ข้อมูลระดับความเห็นที่มีต่อกระบวนการทัศน์ตามแนวหลักคุณธรรม 4 โดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ในการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งได้ รวบรวมและแปลผล โดยสรุปได้ดังต่อไปนี้

สัปปริสสังเสวะ (Sappurisasamseva) นักศึกษาให้ความสำคัญกับการเสวนากับเพื่อนหรือ
 อมิตรที่ดี โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) เท่ากับ 4.60 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.50 ซึ่งอยู่
 ในระดับมากที่สุด (อันดับที่ 1) การคบหาสมาคมกับผู้มีความรู้ดีมีค่าเฉลี่ย (Mean) เท่ากับ 4.57
 (อันดับที่ 2) การคบหาสมาคมกับผู้มีการอบรมบ่มนิสัยและมีปัญญาดีมีค่าเฉลี่ย (Mean) เท่ากับ 4.56
 (อันดับที่ 3)

สัทธัมมัสสวนะ (Saddhammassavana) นักศึกษาให้ความสำคัญกับการศึกษาองค์ความรู้ที่
อยู่บนพื้นฐานแห่งศีล โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) เท่ากับ 4.63 (อันดับที่ 2) การศึกษาองค์ความรู้ที่อยู่บน
พื้นฐานแห่งสมาธิและวิปัสสนามีค่าเฉลี่ย (Mean) เท่ากับ 4.72 (อันดับที่ 1) การศึกษาองค์ความรู้บน
พื้นฐานแห่งโลกตรธรรมมีค่าเฉลี่ย (Mean) เท่ากับ 4.59 (อันดับที่ 3)

โยนิโสมนสิการ (Yonisomanasikāra) นักศึกษาแสดงถึงการตรึงนึกคิดในกระบวนการเรียน โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) เท่ากับ 4.63 (อันดับที่ 2) การใช้ปัญญาในการพิจารณาอย่างเข้าอกเข้าใจมีค่าเฉลี่ย (Mean) เท่ากับ 4.74 (อันดับที่ 1) การขบคิดอย่างลึกซึ้งในสิ่งที่ได้รับรู้มีค่าเฉลี่ย (Mean) เท่ากับ 4.62 (อันดับที่ 3)

ธัมมานุธัมมปฏิบัติ (Dhammānuddhammapaṭipatti) นักศึกษาได้นำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ใน
กิจการงาน โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) เท่ากับ 4.64 (อันดับที่ 3) การทำให้หลักการย่อยสอดคล้องกับ

หลักการใหญ่มีค่าเฉลี่ย (Mean) เท่ากับ 4.63 (อันดับที่ 4) การทำให้การปฏิบัติย่อยสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายใหญ่มีค่าเฉลี่ย (Mean) เท่ากับ 4.70 (อันดับที่ 2) การทำให้การปฏิบัติมีเป้าหมายที่ชัดเจนมีค่าเฉลี่ย (Mean) เท่ากับ 4.68 (อันดับที่ 3)

สรุปการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความเห็นที่มีต่อกระบวนการทัศน์ตามแนวหลักพุทธธรรม 4 (CP-PVCA) ผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ในการผลิตบัณฑิต โดยสามารถสรุปได้ตามหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้ สัปปริสสังเสวะ (Sappurisasamseva) ค่าเฉลี่ยสูงระหว่าง 4.56 - 4.60 แสดงถึงความต้องการเพิ่มคุณค่าของการคบหาสมาคมกับผู้มีปัญหาและความประพฤติดีในระดับสูงสุด สัทธัมมัสสวะนะ (Saddhammassavana): ค่าเฉลี่ยสูงระหว่าง 4.59 - 4.72 แสดงถึงความต้องการเพิ่มการศึกษาองค์ความรู้ในทุกมิติให้สูงขึ้น โยนิโสมนสิการ (Yonisomanasikāra): ค่าเฉลี่ยสูงระหว่าง 4.62 - 4.74 แสดงถึงความต้องการเพิ่มความสามารถในการใช้ปัญญาและขบคิดอย่างเข้าอกเข้าใจ ธัมมานุวัตรปฏิบัติ (Dhammānuddhammapatipatti): ค่าเฉลี่ยสูงระหว่าง 4.63 - 4.70 แสดงถึงความต้องการเพิ่มการนำองค์ความรู้ไปใช้ในกิจการงานต่าง ๆ ให้เกิดผลสำเร็จในระดับสูงสุด

จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่าภาพรวมผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นสภาพพึงประสงค์ที่มีค่าเฉลี่ยสูงในทุกมิติ ซึ่งสะท้อนถึงความต้องการในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้และการใช้ชีวิตที่เกี่ยวข้องกับหลักพุทธธรรม 4 อย่างต่อเนื่องในระดับที่สูงที่สุด

6) ตอนที่ 6 ข้อมูลระดับความเห็นที่มีต่อแนวทางการพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา (Constructive Paradigm Approached to Higher Education Institutions of the Intellectual and Moral Development Group with Religious Principles) จำนวน 17 ข้อ วิเคราะห์ข้อมูลด้วย การหาค่าเฉลี่ย (mean) (Ferguson. 1981: 46) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และแปลผล สรุปการวิเคราะห์ระดับความเห็นต่อแนวทางการพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา (CPIM) การวิเคราะห์ระดับความเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ในการผลิตบัณฑิตพบว่าโดยรวมมีความเห็นในระดับสูงที่สุดในทุกด้านที่สำรวจ ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

การขยายโอกาสทางการศึกษาและการสนับสนุน การขยายโอกาสทางการศึกษาให้กับพระภิกษุ สามเณร และคฤหัสถ์ โดยเน้นการศึกษาอย่างมีคุณภาพและตลอดชีวิต ได้รับคะแนนเฉลี่ยสูงสุด (Mean = 4.70, S.D. = 0.47) แสดงถึงความต้องการในการพัฒนาที่สูงมาก การมีกองทุนการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาสก็ได้รับคะแนนสูง (Mean = 4.66, S.D. = 0.47) การพัฒนาศักยภาพของกองทุนเพื่อการศึกษาให้มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับสูง (Mean = 4.64, S.D. = 0.49)

การผลิตบัณฑิตและหลักสูตรการศึกษา การผลิตบัณฑิตที่ตรงตามความต้องการของสังคมและประเทศ ซึ่งยึดหลักพระพุทธศาสนา มีคะแนนเฉลี่ย (Mean = 4.63, S.D. = 0.49) หลักสูตรที่เน้นคุณธรรมและจริยธรรมในการประกอบอาชีพ มีคะแนนเฉลี่ยสูง (Mean = 4.60, S.D. = 0.50) การส่งเสริมการใช้สื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัยได้รับคะแนนสูงสุดในด้านนี้ (Mean = 4.71, S.D. = 0.46) การสร้างประสบการณ์การเรียนรู้และพัฒนานักศึกษา การสร้างประสบการณ์ทางวิชาการที่

หลากหลายและทันสมัยเป็นสิ่งสำคัญ (Mean = 4.64, S.D. = 0.49) การสร้างความรู้และความรอบรู้ในนักศึกษาอยู่ในระดับสูง (Mean = 4.63, S.D. = 0.51)

การพัฒนาสมรรถนะทางกาย จิตใจ สติปัญญา และสังคม การสร้างเสริมสมรรถนะความเข้มแข็งทางกายและจิตใจมีคะแนนเฉลี่ยสูง (Mean = 4.60, S.D. = 0.50) การพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคมของบัณฑิตที่พึงประสงค์ (Mean = 4.64, S.D. = 0.49) การพัฒนาศักยภาพของอาจารย์ การพัฒนาศักยภาพการสอนของอาจารย์ให้มีคุณภาพสูงขึ้นโดยการบูรณาการหลักธรรมทางพุทธศาสนาได้รับคะแนนสูงสุด (Mean = 4.70, S.D. = 0.47)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) พบว่า การพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ในการผลิตบัณฑิตมีความสำคัญใน 4 มิติ ได้แก่ การขยายโอกาสทางการศึกษา การผลิตบัณฑิตและการพัฒนาหลักสูตร การสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ และการพัฒนาสมรรถนะ ทั้งหมดนี้สะท้อนถึงความต้องการในการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญจากผู้ที่เกี่ยวข้องในสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

การสรุปผลการวิจัยพร้อมการเชื่อมโยงระหว่างวัตถุประสงค์กับสมมติฐานและตัวอย่างเพื่อความเข้าใจง่าย

การผลิตบัณฑิตในระดับอุดมศึกษาถือเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่สามารถตอบสนองความต้องการของสังคมยุคใหม่ ในยุคที่สังคมเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วด้วยเทคโนโลยีและความซับซ้อนของเศรษฐกิจ การสร้างบัณฑิตที่มีคุณธรรมปัญญาและทักษะที่เหมาะสมเป็นสิ่งจำเป็น สถาบันการศึกษาที่เน้นหลักศาสนามีศักยภาพสูงในการบูรณาการการพัฒนาคุณธรรมร่วมกับความรู้เชิงวิชาการ เพื่อสร้างบัณฑิตที่มีความสมดุลในทุกมิติ งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิตในสถาบันอุดมศึกษาที่ใช้หลักศาสนา เพื่อพัฒนากระบวนการทัศน์การเรียนรู้ที่เหมาะสม และเสนอแนะโมเดลที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของสังคมได้อย่างยั่งยืน โดยมีสมมติฐานว่าการบูรณาการหลักศาสนาและความต้องการของสังคมยุคใหม่ จะช่วยส่งเสริมคุณภาพและศักยภาพของบัณฑิตได้อย่างมีประสิทธิภาพการสรุปพร้อมการเชื่อมโยงกับสมมติฐานและตัวอย่างเพื่อความเข้าใจง่ายวัตถุประสงค์ของการวิจัยหลัก ๆ คือ ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิตในสถาบันอุดมศึกษาที่ใช้หลักศาสนา และวิเคราะห์กระบวนการทัศน์การพัฒนาที่เหมาะสมตามหลักศาสนาและความต้องการสังคม พร้อมทั้งนำเสนอแนะโมเดลที่สร้างสรรค์เพื่อพัฒนาบัณฑิตที่สมดุลในมิติคุณธรรมและปัญญา โจทย์การวิจัยซึ่งมีคำถามหลัก คือ วิธีการปรับปรุงการผลิตบัณฑิตตามหลักศาสนาให้ตอบสนองความต้องการของสังคมยุคใหม่คืออะไร? สมมติฐานของการวิจัย ได้แก่ สภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา มีความสัมพันธ์ต่อแนวทางการพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา การพัฒนาต้นแบบกระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ในการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา จะส่งผลต่อความสอดคล้องของปัจจัยสำคัญ ได้แก่ การเรียนการสอนที่เน้นการคิดวิเคราะห์ การเรียนการสอนที่พัฒนาความคิดสร้างสรรค์การเรียนการสอนที่มุ่งเน้นการผลิตผลงานเชิงนวัตกรรม การเรียนการสอนที่เสริมสร้างความรับผิดชอบต่อสังคม กระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ที่พัฒนาขึ้น มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในบริบทของสถาบันอุดมศึกษาที่มุ่งเน้น

การพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา ซึ่งสอดคล้องและเชื่อมโยงถึงการผลิตบัณฑิตที่บูรณาการหลักศาสนาและความต้องการยุคใหม่จะช่วยสร้างความสามารถทางการแข่งขัน กระบวนการจัดการศึกษาเชิงสร้างสรรค์ที่มุ่งเน้นการพัฒนาความคิดเชิงวิพากษ์ ความรับผิดชอบ และคุณธรรมจะส่งเสริมคุณภาพบัณฑิต

ผลการวิจัยและการเชื่อมโยงกับสมมติฐานมีดังนี้

1) สภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิต

ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาในปัจจุบันยังขาดการเน้นความเชื่อมโยงระหว่างความรู้เชิงวิชาการกับคุณธรรมและการพัฒนาทักษะชีวิต ผู้ตอบแบบสอบถามคาดหวังให้มีการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต (ค่าเฉลี่ย 4.83) และทักษะที่สอดคล้องกับตลาดแรงงาน (ค่าเฉลี่ย 4.79)

การเชื่อมโยงสมมติฐาน การผสมผสานหลักศาสนา เช่น การเรียนการสอนแบบ “โยนิโสมนสิการ” กับการพัฒนาทักษะตลาดแรงงาน ช่วยเสริมสร้างศักยภาพและคุณธรรมในตัวบัณฑิตการเน้นคุณธรรมและปัญญาสามารถเสริมสร้างศักยภาพบัณฑิตให้เป็นที่ต้องการในตลาดแรงงาน

ตัวอย่างที่เป็นรูปธรรม หลายสถาบันเริ่มเพิ่มหลักสูตรที่ส่งเสริมความคิดเชิงวิพากษ์และจริยธรรม เช่น วิชาที่เน้นการแก้ปัญหาจากหลักธรรมทางศาสนาเพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงลึกในสถานการณ์ซับซ้อนสอดคล้องกับปัญหาทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง เช่น ปัญหาการซึมเศร้า ปัญหาการไม่เห็นคุณค่าในชีวิตและศักยภาพความเป็นมนุษย์ การสร้างกำลังใจจากหลักธรรม ที่มุ่งพัฒนาจิตใจเป็นสำคัญ

2) กระบวนการพัฒนาที่เหมาะสม

ผลวิจัยชี้ให้เห็นผลสำคัญว่า การจัดการเรียนการสอนแบบ “Criticality-Based Instruction” ที่เน้นการคิดวิเคราะห์ได้รับความสำคัญมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.77) ตามด้วยการสร้างผลงานที่ตอบสนองความต้องการสังคม (ค่าเฉลี่ย 4.72)

การเชื่อมโยงสมมติฐาน กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการคิดเชิงวิเคราะห์และความรับผิดชอบจะสร้างบัณฑิตที่มีศักยภาพครบถ้วนในมิติคุณธรรมและปัญญา อีกทั้งกระบวนการที่สร้างความคิดสร้างสรรค์และความรับผิดชอบช่วยบูรณาการความรู้และคุณธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวอย่างที่เป็นรูปธรรม ในโครงการนาร่องบางแห่ง นักศึกษาได้พัฒนาชุดความรู้เกี่ยวกับ “การแก้ปัญหาชุมชน” ที่เน้นการผสมผสานหลักศาสนาและการปฏิบัติจริง เช่น การจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ตามหลักศีลธรรมยึดหลักศีลธรรมและความรับผิดชอบร่วมการจัดตั้งธนาคารสมาชิกเพื่อส่งเสริมให้เยาวชนได้ฝึกและประยุกต์ใช้สมาธิในชีวิตประจำวัน เป็นต้น

3) ข้อเสนอแนะโมเดลการผลิตบัณฑิต

ผลสำคัญในการสร้างโมเดลชี้ให้เห็นว่า “Constructive Paradigm - CCPR Model” ที่เน้นความคิดสร้างสรรค์ ความรับผิดชอบ และการเรียนรู้ต่อเนื่องได้รับการตอบรับดี (ค่าเฉลี่ย 4.76)

การเชื่อมโยงสมมติฐาน การสร้างกระบวนการเรียนรู้ที่ผสมผสานศาสนาและความรู้สมัยใหม่ช่วยเสริมความสามารถของบัณฑิตให้พร้อมเผชิญความท้าทายของศตวรรษที่ 21 กระบวนการที่สร้างความสมดุลระหว่างศาสนาและวิชาการช่วยให้บัณฑิตพร้อมเผชิญความท้าทายในโลกปัจจุบัน

ตัวอย่างที่เป็นรูปธรรม การพัฒนาหลักสูตรที่ให้ผู้เรียนออกแบบ "โครงการสาธารณประโยชน์" โดยเน้นการประยุกต์หลักธรรม เช่น วุฑฒิธรรม 4 ในการวางแผนและดำเนินการอาจจะมีเหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อการสร้างบัณฑิตต่อไป

4) การปรับปรุงเพื่อการพัฒนาในอนาคต

4.1) ส่งเสริมการฝึกอบรมอาจารย์ในด้านทักษะการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

4.2) พัฒนาหลักสูตรใหม่ ๆ ที่ตอบสนองทั้งตลาดแรงงาน ด้านคุณธรรมและปัญญาเพื่อให้หลักสูตรใหม่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย (ที่เน้นการพัฒนาบัณฑิตด้วยหลักศาสนาและปรัชญา) และตอบสนองต่อโมเดล “Constructive Paradigm - CCPR Model” หลักสูตรที่เสนอควรผสมผสาน คุณธรรม ศาสนา ความคิดสร้างสรรค์ ความรับผิดชอบ และการเรียนรู้ต่อเนื่อง ในบริบทของสังคมยุคใหม่ โดยเน้นการบูรณาการความรู้ทางพุทธศาสนากับความต้องการของตลาดแรงงาน ยกตัวอย่าง เช่น

หลักสูตรพุทธจริยศาสตร์และการพัฒนาที่ยั่งยืน มีเป้าหมายคือ สร้างบัณฑิตที่มีความรู้ด้านจริยศาสตร์เชิงลึก พร้อมนำไปปรับใช้กับการพัฒนาที่ยั่งยืนในชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อม วิชาหลักอาจจะประกอบด้วย พุทธจริยศาสตร์ในสังคมโลก หลักพุทธธรรมสำหรับการพัฒนาสิ่งแวดล้อม การจัดการความขัดแย้งด้วยแนวทางพุทธศาสนา การออกแบบโครงการชุมชนที่ยั่งยืนด้วยหลักธรรม โดยควรมีกิจกรรมเสริม เช่น ฝึกปฏิบัติกับโครงการชุมชน การจัดตั้งธนาคารสมาธิ หรือกลุ่มออมทรัพย์ตามหลักศีลธรรม

หลักสูตรพุทธเทคโนโลยีและนวัตกรรมจริยธรรม มีเป้าหมายคือ พัฒนานักศึกษาที่สามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีกับจริยธรรมพุทธศาสนาในการแก้ปัญหาสังคม วิชาหลักอาจจะประกอบด้วยรายวิชา จริยธรรมในเทคโนโลยีดิจิทัล พุทธปรัชญาและปัญญาประดิษฐ์ (AI) การสื่อสารเชิงสร้างสรรค์ผ่านสื่อออนไลน์ด้วยหลักศาสนา การพัฒนานวัตกรรมเพื่อความยั่งยืนตามแนวคิดพุทธและควรจัดกิจกรรมเสริม เช่น โครงการพัฒนาสื่อออนไลน์ที่ส่งเสริมคุณธรรม เช่น แอปพลิเคชันสมาธิหรือแพลตฟอร์มการเรียนรู้พุทธศาสนาแบบออนไลน์

หลักสูตรพุทธจิตวิทยาเพื่อสุขภาวะสังคม โดยเป้าหมายคือ สร้างบัณฑิตที่มีทักษะในการใช้พุทธจิตวิทยาเพื่อเสริมสร้างสุขภาวะทั้งด้านจิตใจและสังคม วิชาหลักอาจจะประกอบด้วย การบำบัดทางจิตด้วยพุทธจิตวิทยา สมาธิบำบัดเพื่อการฟื้นฟูสุขภาพจิต การส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลด้วยหลักพุทธธรรม จริยธรรมในงานให้คำปรึกษา และทำกิจกรรมเสริมหลักสูตรหรือการฝึกภาคสนาม เช่น ให้คำปรึกษาผู้สูงอายุหรือชุมชนที่ประสบปัญหาสุขภาวะ

หลักสูตรพุทธศาสนาเพื่อการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 โดยเป้าหมายหลักคือ พัฒนาผู้นำที่มีจิตสำนึกต่อสังคมและสามารถสร้างความเปลี่ยนแปลงในเชิงบวก วิชาหลักอาจจะสอนเกี่ยวกับรายวิชา หลักพุทธธรรมกับการพัฒนาภาวะผู้นำ การคิดเชิงวิพากษ์และการตัดสินใจทางจริยธรรมการจัดการองค์กรด้วยหลักพุทธธรรม ภาวะผู้นำในบริบทสังคมดิจิทัล กิจกรรมเสริมโครงการฝึกปฏิบัติงานภาวะผู้นำในชุมชนหรือองค์กร

หลักสูตรการจัดการความขัดแย้งเชิงพุทธในสังคมพหุวัฒนธรรม โดยเป้าหมายคือ สร้างนักวิชาการที่สามารถแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในสังคมพหุวัฒนธรรมด้วยหลักศาสนา วิชาหลักที่เกี่ยวข้องกับ พุทธธรรมและการสร้างสันติภาพ จริยศาสตร์ในสังคมพหุวัฒนธรรม การเจรจาต่อรอง

เชิงสร้างสรรค์ในบริบทพุทธศาสนา ความร่วมมือข้ามศาสนาเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน กิจกรรมเสริมด้วยการจัดเวิร์กช็อปกับชุมชนพุทธวัฒนธรรม และการจำลองสถานการณ์แก้ไขปัญหาความขัดแย้ง

หลักสูตรเหล่านี้ไม่เพียงตอบสนองความต้องการของมหาวิทยาลัยในด้านการผลิตบัณฑิตที่มีคุณธรรมและปัญญา แต่ยังช่วยเตรียมความพร้อมให้บัณฑิตสามารถเผชิญความท้าทายในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างยั่งยืนและสร้างสรรค์

4.3) ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายเพิ่มความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาและชุมชนเพื่อเสริมสร้างการแลกเปลี่ยนความรู้

สรุปภาพรวมงานวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่าการผลิตบัณฑิตที่สมดุลระหว่างคุณธรรมและปัญญาสามารถเกิดขึ้นได้จากการผสมผสานหลักศาสนาและความทันสมัย โมเดลและกระบวนการเรียนรู้ที่เสนอสามารถสร้างความยั่งยืนในด้านการศึกษาและการพัฒนาสังคมอย่างแท้จริงด้วยการผสมผสานหลักศาสนาและการพัฒนาสมัยใหม่เป็นทางออกที่เหมาะสมในการสร้างบัณฑิตที่มีคุณภาพ การเน้นกระบวนการที่คนเชิงสร้างสรรค์จะช่วยสร้างการเรียนรู้ที่ยั่งยืน และสอดคล้องกับความต้องการของสังคมในระยะยาวซึ่งสามารถแสดงผลการสรุปในตารางที่ 5.1 สรุปผลการวิจัยพร้อมการเชื่อมโยงวัตถุประสงค์ สมมติฐาน และตัวอย่างที่ชัดเจน เพื่อสนับสนุนการพัฒนาการผลิตบัณฑิตให้ตอบโจทย์สังคมยุคใหม่อย่างสมดุลและยั่งยืน

ตารางที่ 5.1 สรุปผลการวิจัยพร้อมการเชื่อมโยงวัตถุประสงค์ สมมติฐาน และตัวอย่างที่ชัดเจน

วัตถุประสงค์การวิจัย	ผลสำคัญ	ความเชื่อมโยงกับสมมติฐาน	ตัวอย่างที่เป็นรูปธรรม
1. เพื่อศึกษาสภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา	ผู้ตอบแบบสอบถามคาดหวังให้เน้นการเรียนรู้ตลอดชีวิต (ค่าเฉลี่ย 4.83) และพัฒนาทักษะที่ตอบโจทย์ตลาดแรงงาน (ค่าเฉลี่ย 4.79)	การผสมผสานหลักศาสนา เช่น “โยนิโสมนสิการ” กับการพัฒนาทักษะชีวิตช่วยเสริมสร้างศักยภาพและคุณธรรมในตัวบัณฑิต	การเพิ่มหลักสูตรที่พัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ เช่น การแก้ปัญหาด้วยหลักธรรมทางศาสนา เพื่อแก้ปัญหาสังคม เช่น - หลักสูตรพุทธจริยศาสตร์และการพัฒนาที่ยั่งยืน - หลักสูตรพุทธเทคโนโลยีและนวัตกรรมจริยธรรม - หลักสูตรพุทธจิตวิทยาเพื่อสุขภาวะสังคม

วัตถุประสงค์การวิจัย	ผลสำคัญ	ความเชื่อมโยงกับ สมมติฐาน	ตัวอย่างที่เป็น รูปธรรม
			- หลักสูตรพุทธศาสนา เพื่อการพัฒนาภาวะ ผู้นำในศตวรรษที่ 21 - หลักสูตรการจัดการ ความขัดแย้งเชิงพุทธ ในสังคมพหุวัฒนธรรม
2. เพื่อสร้างต้นแบบ และพัฒนากระบวนการ ทัศน์เชิงสร้างสรรค์ ของการผลิตบัณฑิต ของสถาบันอุดมศึกษา กลุ่มพัฒนาปัญญาและ คุณธรรมด้วยหลัก ศาสนา	การจัดการเรียนการ สอนแบบ “Criticality-Based Instruction” เน้น การคิดวิเคราะห์ที่ได้รับ ความสำคัญมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.77)	กระบวนการเรียนรู้ที่ เน้นการคิดวิเคราะห์ และความรับผิดชอบ จะสร้างบัณฑิตที่ สมบูรณ์ในมิติ คุณธรรมและปัญญา	นักศึกษาในโครงการ นาร่องได้พัฒนาชุด ความรู้เกี่ยวกับ “การ แก้ปัญหาชุมชน” เช่น การจัดตั้งกลุ่มออม ทรัพย์โดยใช้หลัก ศีลธรรม เป็นต้น
3. เพื่อวิเคราะห์ความ เหมาะสมและความ เป็นไปได้ของกระบวนการ ทัศน์เชิงสร้างสรรค์ ของการผลิตบัณฑิต ของสถาบันอุดมศึกษา กลุ่มพัฒนาปัญญาและ คุณธรรมด้วยหลัก ศาสนา	โมเดล “Constructive Paradigm - CCPR Model” ที่เน้น ความคิดสร้างสรรค์ ความรับผิดชอบ และ การเรียนรู้ต่อเนื่อง ได้รับการตอบรับดี (ค่าเฉลี่ย 4.76)	กระบวนการทัศน์ที่สมดุล ระหว่างศาสนาและ วิชาการช่วยให้บัณฑิต พร้อมรับมือกับความ ท้าทายในศตวรรษที่ 21	การพัฒนาหลักสูตรที่ ให้ผู้เรียนออกแบบ “โครงการ สาธารณประโยชน์” เช่น การใช้ชุดพิธีกรรม 4 ในการวางแผนและ ดำเนินการ

การพิสูจน์สมมติฐานทางสถิติ

จากผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยใช้ Spearman's correlation สามารถสรุปผลดังนี้
สมมติฐานที่ 1 (H1) ปัจจัยส่วนบุคคล เช่น อายุและประสบการณ์ในการมีส่วนร่วมในการ
ผลิตบัณฑิต มีอิทธิพลต่อการพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิต (CCPR) โดยอายุ
มีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญ ($r = .409$, Sig. = .000) ขณะที่ประสบการณ์ (EGP) และ
การศึกษา (EDU) ไม่มีนัยสำคัญในการทำนาย CCPR

สมมติฐานที่ 2 (H2) ปัจจัยส่วนบุคคลมีผลต่อการผลิตบัณฑิต (PGHEIMDG) โดยม
ีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ (CPIM) ($r = .618$, Sig. = .000) และ

สภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิต (ISPG) ($r = .254$, Sig. = .000) แต่อายุ การศึกษา และศาสนา ไม่มีผลที่มีนัยสำคัญต่อการผลิตบัณฑิต

สมมติฐานที่ 3 (H3) สภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิต (ISPG) มีอิทธิพลต่อ CCPR โดยแสดงความสัมพันธ์เชิงลบที่มีนัยสำคัญ ($r = -.314$, Sig. = .000) ซึ่งอาจบ่งบอกถึงความขัดแย้งในแนวทางการพัฒนา

สมมติฐานที่ 4 (H4) กระบวนทัศน์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ (ORDI) มีผลต่อการผลิตบัณฑิต (PGHEIMDG) โดยมีความสัมพันธ์สูงมาก ($r = .869$, Sig. = .000) แสดงถึงอิทธิพลที่สำคัญในการพัฒนากระบวนทัศน์

สมมติฐานที่ 5 (H5) แนวทาง CCPR มีอิทธิพลต่อการผลิตบัณฑิต โดยมีความสัมพันธ์เชิงบวกสูง ($r = .538$, Sig. = .000)

สมมติฐานที่ 6 (H6) กระบวนทัศน์ตามหลักพุทธธรรม 4 (PVCA) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อ CCPR ($r = .603$, Sig. = .000) แสดงถึงความสำคัญในการนำแนวทางดังกล่าวมาประยุกต์ใช้

สมมติฐานที่ 7 (H7) CCPR มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการผลิตบัณฑิต (PGHEIMDG) ($r = .538$, Sig. = .000) ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานนี้

โดยรวม สมมติฐานทั้ง 7 ได้รับการยืนยันว่าเป็นจริง โดยปัจจัยส่วนบุคคลและแนวทางการพัฒนากระบวนทัศน์เชิงสร้างสรรค์มีอิทธิพลอย่างสำคัญต่อการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษาที่มุ่งเน้นการพัฒนาปัญญาและคุณธรรม

สรุปอธิบายความสัมพันธ์เชิงสถิติระหว่างตัวแปรหลายตัวในการผลิตบัณฑิตในสถาบันอุดมศึกษาได้ทำการสรุปไว้ในตารางแสดงการเชื่อมโยงวัตถุประสงค์ ผลสำคัญ ความเชื่อมโยงกับสมมติฐานและตัวอย่างที่เป็นรูปธรรม ดังนี้

ตารางที่ 5.2 การเชื่อมโยงวัตถุประสงค์ ผลสำคัญ ความเชื่อมโยงกับสมมติฐาน และตัวอย่างที่เป็นรูปธรรม

วัตถุประสงค์	ผลสำคัญ	ความเชื่อมโยงกับสมมติฐาน	ตัวอย่างที่เป็นรูปธรรม
1. เพื่อศึกษาสภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษา กลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา	- ISPG มีผลเชิงลบต่อ CCPR ($r = -.314$, Sig. = .000)	- H3: สภาพพึงประสงค์ (ISPG) มีความสัมพันธ์เชิงลบกับ CCPR บ่งบอกถึงความขัดแย้งในแนวทางการพัฒนา - H2: ปัจจัยส่วนบุคคลมีผลต่อ ISPG ($r = .254$, Sig. = .000)	- การปรับหลักสูตรที่เน้นพุทธปรัชญาและความคิดสร้างสรรค์ เพื่อสอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน - การส่งเสริมการจัดอบรมพัฒนาทักษะคิดวิเคราะห์สำหรับนักศึกษา โดยเน้นความเหมาะสมตามบริบทของแต่ละบุคคล
2. เพื่อสร้างต้นแบบและพัฒนาระบบงานทัศน์เชิงสร้างสรรค์ของการผลิตบัณฑิต (CCPR)	- อายุมีผลเชิงบวกต่อ CCPR ($r = .409$, Sig. = .000) - PVCA มีผลเชิงบวกต่อ CCPR ($r = .603$, Sig. = .000)	- H1: ปัจจัยส่วนบุคคล เช่น อายุและประสบการณ์ มีผลต่อ CCPR ($r = .409$, Sig. = .000) - H6: หลักคุณธรรม 4 (PVCA) มีบทบาทสำคัญในการพัฒนา CCPR	- การบูรณาการกิจกรรมกลุ่มข้ามวัย เช่น การเรียนรู้ร่วมกันระหว่างนักศึกษาและชุมชนผู้สูงอายุ - การออกแบบแอปพลิเคชันส่งเสริมคุณธรรม เช่น การทำสมาธิแบบดิจิทัล เพื่อใช้ในหลักสูตรการพัฒนาบัณฑิต
3. เพื่อวิเคราะห์ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ CCPR	- CCPR มีผลต่อการผลิตบัณฑิต (PGHEIMDG) อย่างมีนัยสำคัญ ($r = .538$, Sig. = .000) - ORDI มีผลสูงต่อการผลิตบัณฑิต ($r = .869$, Sig. = .000)	- H5: แนวทาง CCPR มีอิทธิพลต่อการผลิตบัณฑิต - H4: กระบวนการทัศน์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ (ORDI) มีผลต่อการผลิตบัณฑิต	- การจัดโครงการนวัตกรรมเพื่อชุมชน ที่นักศึกษาได้ใช้ CCPR สร้างสรรค์โครงการที่ตอบโจทย์สังคม - การปรับกระบวนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับมาตรฐาน เช่น การจัดเวิร์กช็อปด้านจริยธรรมในเทคโนโลยี

การอธิบายเชื่อมโยงระหว่างวัตถุประสงค์ ผลสำคัญกับสมมติฐาน และตัวอย่างที่เป็นรูปธรรม จากตารางที่ 5.2 พบว่า

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่ม พัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา มีความเชื่อมโยงระหว่างวัตถุประสงค์ ผลสำคัญกับ สมมติฐาน และตัวอย่างที่เป็นรูปธรรม ดังนี้

1) ผลวิเคราะห์แสดงความสำคัญที่สุดคือ สภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิต (ISPG) มีผล เชิงลบต่อกระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ (CCPR) อย่างมีนัยสำคัญ ($r = -.314$, Sig. = .000) แสดงถึง ความขัดแย้งที่อาจเกิดจากการไม่สอดคล้องของหลักศาสนากับความต้องการของโลกยุคใหม่ ปัจจัย ส่วนบุคคล เช่น อายุ มีผลเชิงบวกเล็กน้อยต่อ ISPG ($r = .254$, Sig. = .000)

2) ความเชื่อมโยงกับสมมติฐาน H3: สภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิต (ISPG) มี ความสัมพันธ์เชิงลบกับ CCPR และ H2: ปัจจัยส่วนบุคคล เช่น อายุ มีผลต่อ ISPG

3) ตัวอย่างที่เป็นรูปธรรม เช่น การปรับปรุงหลักสูตรที่เน้นการบูรณาการพุทธปรัชญาและ ความคิดสร้างสรรค์ เช่น การพัฒนารายวิชาที่เชื่อมโยงความคิดเชิงวิเคราะห์กับหลักศาสนา การจัด อบรมพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ที่เหมาะสมกับนักศึกษาต่างกลุ่มอายุและพื้นฐาน เพื่อสร้างความ สอดคล้องกับความต้องการปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อสร้างต้นแบบและพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ของการผลิต บัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา มีความเชื่อมโยง ระหว่างวัตถุประสงค์ ผลสำคัญกับสมมติฐาน และตัวอย่างที่เป็นรูปธรรม ดังนี้

1) ผลวิเคราะห์แสดงความสำคัญที่สุดคือ อายุมีผลเชิงบวกต่อ CCPR ($r = .409$, Sig. = .000) แสดงให้เห็นว่าประสบการณ์ชีวิตช่วยเสริมสร้างกระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ หลักพุทธธรรม 4 (PVCA) มีผลเชิงบวกต่อ CCPR อย่างมีนัยสำคัญ ($r = .603$, Sig. = .000) ซึ่งให้เห็นถึงความสำคัญของการ บูรณาการคุณธรรมในการพัฒนาบัณฑิต

2) ความเชื่อมโยงกับสมมติฐาน H1: ปัจจัยส่วนบุคคล เช่น อายุและประสบการณ์ มีผลต่อ CCPR และ H6: หลักพุทธธรรม 4 (PVCA) มีบทบาทสำคัญในการพัฒนา CCPR

3) ตัวอย่างที่เป็นรูปธรรม เช่น การจัดกิจกรรมกลุ่มข้ามวัย เช่น การเรียนรู้ร่วมกันระหว่าง นักศึกษาและชุมชนผู้สูงอายุ เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์และความเข้าใจ การพัฒนาแอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมคุณธรรม เช่น การฝึกสมาธิแบบดิจิทัล หรือแพลตฟอร์มที่ผสมผสานหลักศาสนากับ นวัตกรรม

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อวิเคราะห์ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกระบวนการทัศน์เชิง สร้างสรรค์ของการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา มีความเชื่อมโยงระหว่างวัตถุประสงค์ ผลสำคัญกับสมมติฐาน และตัวอย่างที่เป็นรูปธรรม ดังนี้

1) ผลวิเคราะห์แสดงความสำคัญที่สุดคือ CCPR มีผลเชิงบวกต่อการผลิตบัณฑิต (PGHEIMDG) อย่างมีนัยสำคัญ ($r = .538$, Sig. = .000) กระบวนการทัศน์ตามมาตรฐานการศึกษาของ ชาติ (ORDI) มีผลเชิงบวกสูงต่อการผลิตบัณฑิต ($r = .869$, Sig. = .000)

2) ความเชื่อมโยงกับสมมติฐาน H5: แนวทาง CCPR มีอิทธิพลต่อการผลิตบัณฑิต และ H4: กระบวนทัศน์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ (ORDI) มีผลต่อการผลิตบัณฑิต และ H7: CCPR มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการผลิตบัณฑิต

3) ตัวอย่างที่เป็นรูปธรรม เช่น การจัดโครงการนวัตกรรมเพื่อชุมชนที่ใช้ CCPR เป็นแนวทาง เช่น การพัฒนาชุมชนด้วยการสร้างสรรค์นวัตกรรมที่สอดคล้องกับหลักศาสนา การออกแบบวิชา “นวัตกรรมเชิงคุณธรรม” โดยเน้นการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ควบคู่ไปกับการรับผิดชอบต่อสังคม การปรับกระบวนการเรียนการสอน เช่น การเพิ่มการเรียนรู้ด้านจริยธรรมในเทคโนโลยี เพื่อให้ตอบสนองต่อมาตรฐานการศึกษา

สรุปวัตถุประสงค์ทั้งสามแสดงถึงกระบวนการที่นำไปสู่การพัฒนากระบวนทัศน์เชิงสร้างสรรค์ (CCPR) ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการผลิตบัณฑิตที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของสังคมยุคใหม่ การวิจัยชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการบูรณาการหลักศาสนา คุณธรรม และความคิดสร้างสรรค์ พร้อมทั้งเน้นตัวอย่างการประยุกต์ใช้จริงในบริบทของการเรียนการสอนและกิจกรรมของสถาบันอุดมศึกษา การศึกษาครั้งนี้ได้วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรหลายตัวที่มีอิทธิพลต่อการผลิตบัณฑิตในสถาบันอุดมศึกษาที่มุ่งเน้นการพัฒนาปัญญาและคุณธรรม โดยใช้การวิเคราะห์สถิติเพื่อระบุความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ดังนี้

1) ความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ

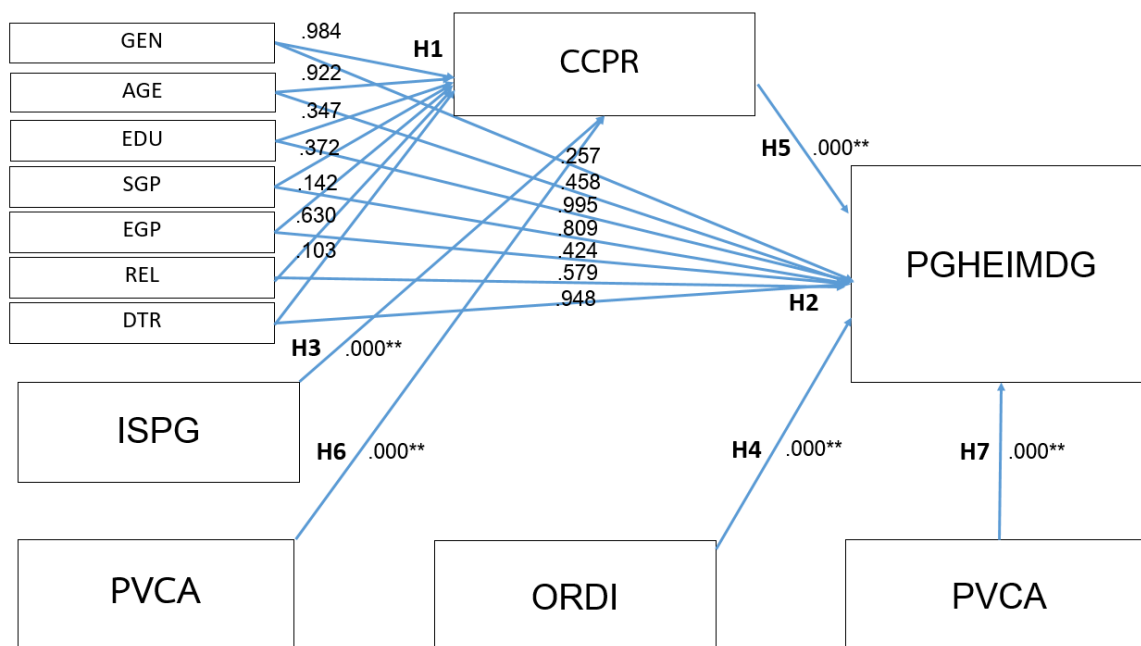
เพศ (GEN): ไม่มีความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญกับตัวแปรใด ๆ โดยมีค่า p-value ที่น้อยที่สุดคือ 0.052 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเพศไม่ส่งผลกระทบต่อการผลิตบัณฑิต

อายุ (AGE): มีความสัมพันธ์เชิงลบอย่างมีนัยสำคัญกับสถานะภาพผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการผลิตบัณฑิต (SGP) ($r = -0.746, p < 0.001$) และความสัมพันธ์เชิงบวกกับการศึกษา (EDU) ($r = 0.364, p < 0.001$), ประสบการณ์ในการผลิตบัณฑิต (EGP) ($r = 0.228, p < 0.001$), และระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติในฐานะศาสนิก (DTR) ($r = 0.409, p < 0.001$) การศึกษา (EDU): มีความสัมพันธ์เชิงลบกับ SGP ($r = -0.409, p < 0.001$) และความสัมพันธ์เชิงบวกกับ AGE, EGP, และ DTR สถานภาพผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการผลิตบัณฑิต (SGP): มีความสัมพันธ์เชิงลบกับ AGE, EDU, EGP, และ DTR ประสบการณ์ในการมีส่วนร่วมหรือเป็นส่วนหนึ่งในการผลิตบัณฑิต (EGP): มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ DTR ($r = 0.128, p = 0.026$) ศาสนา (REL): ไม่มีความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญกับตัวแปรใด ๆ ระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติในฐานะศาสนิก (DTR): มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ EGP, ISPG, AGE, และ EDU แต่มีความสัมพันธ์เชิงลบกับ SGP

2) การจัดลำดับปัจจัยหลักที่มีความสัมพันธ์

ลำดับที่ 1 CPIM มีความสัมพันธ์กับตัวแปรหลายตัวอย่างมีนัยสำคัญ ได้แก่ CPIM กับ ISPG ($r = -0.302, p < 0.001$), CPIM กับ ORDI ($r = 0.451, p < 0.001$), CPIM กับ CCPR ($r = 0.642, p < 0.001$), CPIM กับ PVCA ($r = 0.546, p < 0.001$), CPIM กับ PGHEIMDG ($r = 0.618, p < 0.001$) โดยเฉพาะ CPIM มีความสัมพันธ์เชิงบวกที่แข็งแกร่งกับ CCPR และ PGHEIMDG ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแนวทางการพัฒนากระบวนทัศน์เชิงสร้างสรรค์มีผลต่อการผลิตบัณฑิตในบริบทของการพัฒนาปัญญาและคุณธรรม

ลำดับที่ 2 ISPG มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ ORDI ($r = 0.194$, $p < 0.001$) และความสัมพันธ์เชิงลบกับ CCPR ($r = -0.314$, $p < 0.001$) และ PVCA ($r = -0.310$, $p < 0.001$) ซึ่งชี้ให้เห็นถึงความซับซ้อนในการผลิตบัณฑิตในสถาบันอุดมศึกษา การวิเคราะห์นี้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลต่อการผลิตบัณฑิต โดยเฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างแนวทางการพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์และผลลัพธ์ในการผลิตบัณฑิตในบริบทของการศึกษาและศาสนา



แผนภาพที่ 5.1 ค่า P-value แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยตามสมมติฐาน

5.1.2 ผลการวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์หัวข้อสนทนาแบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi-structured interview) เรื่อง การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

การวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์หัวข้อสนทนาแบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi-structured interview) เรื่อง การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา การวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์ปลายเปิด ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาสำคัญ (Content Analysis) (ความเรียง, ตาราง) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของเนื้อหาด้วยเทคนิคการตรวจสอบสามเส้า (Triangulation) และ วิเคราะห์ความอิ่มตัวของข้อมูล (Data saturation) ค่าความถี่ (frequency) ร้อยละ (percentage) และทำการสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้เพื่อสร้างต้นแบบกระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ของการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา ซึ่งเป็นการตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 คือ เพื่อสร้างต้นแบบกระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ของการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนาที่สอดคล้องกับความต้องการของสถาบันตามประเด็นความสำคัญที่ต้องเร่งพัฒนา ผลการวิเคราะห์ตามประเด็นหัวข้อ

สำคัญ ด้วยเทคนิควิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 10 รูป/คน เกณฑ์การคัดเข้าตามคุณสมบัติที่เกี่ยวข้องและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย มีดังนี้

1) ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยพื้นฐานด้านประชากรศาสตร์จากการวิจัยของผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับการผลิตบัณฑิตในสถาบันอุดมศึกษาที่เน้นการพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา สรุปได้ดังนี้

เพศ ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นเพศชายจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 60 ในขณะที่เพศหญิงมีจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 40 อายุ ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มอายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 70 ส่วนที่เหลืออยู่ในกลุ่มอายุ 41-50 ปี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 30 ระดับการศึกษา ระดับการศึกษาของผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่คือปริญญาเอก จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 80 ในขณะที่ปริญญาโทมีจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 20 ความเชี่ยวชาญ ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความเชี่ยวชาญด้านพุทธศาสนาและปรัชญาในระดับอุดมศึกษา จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 30 รองลงมา คือความเชี่ยวชาญด้านการบริหารจัดการหลักสูตรปริญญาตรีและการวางแผนการผลิตบัณฑิต ทั้งสองกลุ่มมีจำนวนเท่ากันที่ 2 คน คิดเป็นร้อยละ 20 นอกจากนี้ยังมีผู้ปกครองและผู้ใช้บัณฑิตจำนวน 2 และ 1 คน คิดเป็นร้อยละ 20 และ 10 ตามลำดับ ศาสนา ผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดนับถือศาสนาพุทธ คิดเป็นร้อยละ 100 ระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติศาสนา ผู้ให้ข้อมูลทุกคนมีประสบการณ์การฝึกปฏิบัติในฐานะศาสนิกชนของศาสนาพุทธอย่างยาวนาน คิดเป็นร้อยละ 100 จากข้อมูลนี้สามารถสรุปได้ว่าผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเกิน 51 ปี ระดับการศึกษาสูงสุดคือปริญญาเอก และมีความเชี่ยวชาญในด้านพุทธศาสนาและปรัชญา นอกจากนี้ทุกคนยังมีความเชื่อในศาสนาพุทธและปฏิบัติศาสนกิจมาเป็นเวลานาน

2) ตอนที่ 2 หัวข้อเรื่องที่น่าสู่การสัมภาษณ์เชิงลึกการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

การสรุปนี้เน้นไปที่ผลกระทบของการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ รวมถึงยุทธศาสตร์ชาติด้านการศึกษาต่อการผลิตบัณฑิตในสถาบันอุดมศึกษาที่เน้นการพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา โดยสรุป 7 ประเด็น คำถามที่เป็นหัวข้อหลักในการสัมภาษณ์ ได้ดังนี้

2.1) การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

(1) การผสมผสานศาสนากับวิชาการ การเรียนการสอนควรเน้นการพัฒนาทั้งทางวิชาการและทางจิตใจ โดยการนำหลักศาสนามาประยุกต์ใช้เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมและพัฒนาจิตใจของบัณฑิต

(2) เป้าหมายในการพัฒนาจิตใจและพฤติกรรม การใช้หลักคำสอนทางศาสนาในการส่งเสริมสติปัญญาและพฤติกรรมที่ดีในสังคมจะช่วยสร้างความสงบสุขและความสามัคคี

(3) ความสำคัญของคุณธรรมและจริยธรรม มหาวิทยาลัยทางศาสนาจำเป็นต้องเน้นการเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรมอย่างเข้มข้น เพื่อพัฒนาบัณฑิตให้มีความพร้อมในการดำเนินชีวิตและปฏิบัติหน้าที่

2.2) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการศึกษามีผลต่อการผลิตบัณฑิต

(1) การมุ่งเน้นด้านวิชาการเพียงอย่างเดียวในอดีตส่งผลให้บัณฑิตขาดทักษะทางสังคมและคุณธรรม ซึ่งนำไปสู่ปัญหาจริยธรรมและการทุจริต

(2) การบูรณาการหลักศาสนากับการศึกษา เป็นแนวทางสำคัญในการผลิตบัณฑิตที่มีคุณธรรม สามารถใช้ชีวิตและทำงานได้อย่างมีคุณภาพ

(3) การพัฒนาจิตใจบัณฑิตให้มีความมั่นคง ศาสนามีบทบาทในการทำให้บัณฑิตสามารถครองตน ครองคน และครองงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(4) การส่งเสริมจิตสำนึกต่อสังคม บัณฑิตที่มีคุณธรรมและจิตสำนึกจะมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมและองค์กรได้อย่างยั่งยืน

(5) การสร้างความเปลี่ยนแปลงเชิงบวกต่อสังคม การผลิตบัณฑิตที่ไม่เพียงแต่มีความสามารถทางวิชาการ แต่ยังมีจิตวิญญาณที่เข้มแข็ง

2.3) การบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ

(1) เป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติที่เน้นการบูรณาการศาสนากับการศึกษามีผลกระทบต่อการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพสูง ซึ่งจะมีบทบาทสำคัญในการสร้างสังคมที่สงบสุขและเจริญก้าวหน้า

(2) การพัฒนาจิตวิญญาณ ความรับผิดชอบต่อสังคม และบทบาทของครูในการเป็นแบบอย่าง ช่วยส่งเสริมการผลิตบัณฑิตที่มีความเข้าใจและรับผิดชอบต่อสังคม

2.4) แนวคิดกระบวนการทัศน์แบบทั่วไปที่สอดคล้องกับความต้องการของสถาบัน

การวิเคราะห์ประเด็นสำคัญแสดงให้เห็นว่า การปรับปรุงหลักสูตรและนโยบายที่เป็นรูปธรรมมีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับสถาบันอุดมศึกษาในการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพและตอบสนองต่อความต้องการของสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เช่น การเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยี สภาพเศรษฐกิจ และสังคม ซึ่งจำเป็นต้องพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของเยาวชนรุ่นใหม่เพื่อให้บัณฑิตมีความสามารถพร้อมที่จะเป็นผู้นำในการพัฒนาสังคมในอนาคต

2.5) กระบวนทัศน์เชิงสร้างสรรค์ที่สอดคล้องกับความต้องการของสถาบัน

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า การปรับกระบวนทัศน์ทางการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันมีความสำคัญอย่างยิ่ง เช่น การระบาดของโรค การเปลี่ยนแปลงทางประชากร การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ และสภาพภูมิอากาศ การสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต การกระจายโอกาสทางการศึกษา และการพัฒนาหลักสูตรที่ยืดหยุ่น จะเป็นวิธีที่สำคัญในการตอบสนองต่อความท้าทายเหล่านี้

2.6) แนวคิดกระบวนการทัศน์ตามแนวพุทธด้วยหลักคุณธรรม 4

หลักคุณธรรม 4 ซึ่งประกอบด้วย การแสวงหาความรู้จากคนดี การเรียนรู้จากประสบการณ์ การไตร่ตรองความรู้ และการนำความรู้ไปปฏิบัติจริง สอดคล้องกับความต้องการของสถาบันในการพัฒนาบัณฑิตที่มีทั้งคุณธรรมและปัญญา การออกแบบนโยบายที่ส่งเสริมการพัฒนาตามแนวคิดนี้จะช่วยสร้างบัณฑิตที่มีการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน

2.7) องค์ประกอบสำคัญของข้อเสนอเชิงนโยบายกระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ ข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการผลิตบัณฑิตควรประกอบด้วย

(1) การบูรณาการหลักธรรมในการศึกษา

(2) การสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

(3) การพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ผ่านการเรียนรู้แบบลงมือทำ

- (4) การส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคม
- (5) การประเมินผลและติดตามผลอย่างต่อเนื่อง
- (6) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรต่าง ๆ
- (7) การพัฒนาหลักสูตรที่ยืดหยุ่นและเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

การดำเนินนโยบายเหล่านี้จะช่วยให้บัณฑิตมีความสามารถในการปรับตัวและนำหลักธรรมไปใช้ในการดำรงชีวิตและการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณธรรม ส่งผลดีต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย

3) ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกครั้งนี้ชี้ให้เห็นถึงข้อเสนอแนะสำคัญที่สามารถปรับใช้ในการพัฒนาการผลิตบัณฑิตให้มีคุณธรรมและปัญญา โดยใช้หลักศาสนาพุทธเป็นแนวทาง ข้อเสนอแนะหลัก ๆ ประกอบด้วย บูรณาการหลักธรรมในหลักสูตร: การแทรกหลักธรรมลงในหลักสูตรและกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับการฝึกฝนคุณธรรม เช่น การทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์และการฝึกสมาธิภาวนา มีความจำเป็นและอยู่ในระดับที่พอเพียงในการพัฒนาคุณธรรมในนักศึกษา พัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ปัญหา การใช้หลักอริยสัจ 4 ในการฝึกวิเคราะห์ปัญหาจะช่วยเสริมสร้างการคิดวิเคราะห์และการเผชิญปัญหาในชีวิตประจำวัน สร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรม ควรสนับสนุนการใช้ชีวิตตามแนวพุทธในสถาบัน การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างเสรี และการฝึกสมาธิในห้องเรียน พัฒนาทักษะการทำงานร่วมกันและการทำงานเป็นทีม การฝึกทักษะการทำงานเป็นทีมจะช่วยให้ นักศึกษามีความสามารถในการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ การติดตามและประเมินผลการเรียนรู้ การนำหลักธรรมมาเป็นเกณฑ์การประเมินเพื่อประเมินการพัฒนาคุณธรรมในนักศึกษาเป็นสิ่งจำเป็น และมีการติดตามในระดับที่พอเพียงแล้ว การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรภายนอก มีความจำเป็นเร่งด่วนในการพัฒนาความร่วมมือเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ที่มีคุณภาพให้แก่ นักศึกษา พัฒนาหลักสูตรที่ทันสมัยและยืดหยุ่น การปรับปรุงหลักสูตรให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและความต้องการของสังคมมีความสำคัญอย่างมาก การวิเคราะห์ค่าความต้องการ (PNI) และความอึดตัวของข้อมูล (DS) แสดงถึงความสำคัญของการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ การสร้างสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการพัฒนาคุณธรรม และการพัฒนาหลักสูตรที่ทันสมัย ขณะเดียวกัน การบูรณาการหลักธรรมและการติดตามผลการเรียนรู้มีความจำเป็นในการปรับปรุงน้อย เนื่องจากอยู่ในระดับที่น่าพอใจแล้ว

โมเดลเชิงคุณภาพในการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา การบูรณาการหลักธรรมและคุณธรรมในหลักสูตรการศึกษา การนำหลักศาสนาเข้ามาในหลักสูตรช่วยให้บัณฑิตเข้าใจความสำคัญของคุณธรรมและจริยธรรมในชีวิตและการทำงาน ส่งเสริมความรับผิดชอบในตัวนักศึกษา การส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม การสร้างสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการคิดสร้างสรรค์ช่วยให้บัณฑิตมีความสามารถในการแก้ปัญหาและพัฒนาสิ่งใหม่ ๆ ผ่านกิจกรรมการทดลองและเรียนรู้จากประสบการณ์จริง การพัฒนาทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 การมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะการสื่อสาร การทำงานร่วมกัน และการคิดเชิงวิพากษ์ จะช่วยให้บัณฑิตมีความพร้อมในการทำงานและปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงในสภาพแวดล้อมการ

ทำงาน การสร้างเครือข่ายและความร่วมมือระหว่างสถาบัน การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรต่าง ๆ ช่วยให้การผลิตบัณฑิตตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน และให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์จริงจากการฝึกงานและโครงการร่วมกัน การพัฒนาแนวทางการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น การพัฒนาแนวทางการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นและการใช้เทคโนโลยีในการศึกษา เพิ่มโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาและการพัฒนาตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับสไตล์การเรียนรู้ที่หลากหลาย แนวคิดกระบวนการทัศน์ตามแนวพุทธด้วยหลักคุณธรรม 4 การใช้หลักคุณธรรม 4 (ปัญญา อารมณ์ สังคม และจริยธรรม) ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ช่วยสร้างบัณฑิตที่มีความสามารถทั้งด้านวิชาการและคุณธรรม เป็นพื้นฐานสำคัญในการเป็นผู้นำที่มีคุณภาพในสังคม การพัฒนาและเสริมสร้างความสามารถตามแนวทางข้างต้นจะช่วยให้สถาบันอุดมศึกษาสามารถผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ ตอบสนองต่อความต้องการของสังคม และสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืนในระดับอุดมศึกษา

สรุปโมเดลเชิงคุณภาพการผลิตบัณฑิตของกลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา (4C Model) โมเดลเชิงคุณภาพในการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา ประกอบด้วย 4 ส่วนหลักที่สำคัญ

1) หลักสูตรที่มีคุณธรรม (Curriculum with Moral Foundations) เน้นการบูรณาการหลักธรรมและคุณธรรมในเนื้อหาการศึกษา เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจในสำคัญของคุณธรรมในการดำเนินชีวิตและการทำงาน

2) การสร้างสภาพแวดล้อมสร้างสรรค์ (Creative Environment) ส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ผ่านการจัดกิจกรรมที่กระตุ้นให้เกิดการทดลองและการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง

3) การพัฒนาทักษะศตวรรษที่ 21 (21st Century Skill Development) มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับการทำงาน เช่น การสื่อสาร การทำงานร่วมกัน และการคิดเชิงวิพากษ์ เพื่อเตรียมบัณฑิตให้พร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงในสภาพแวดล้อมการทำงาน

4) การสร้างความร่วมมือ (Collaborative Networks) สร้างเครือข่ายและความร่วมมือกับองค์กรภายนอก เพื่อเพิ่มโอกาสในการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน

โมเดลนี้มีเป้าหมายเพื่อเป็นกรอบในการพัฒนาแนวทางการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพตามหลักศาสนาและคุณธรรม ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของสังคมในปัจจุบันและสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืนในระดับอุดมศึกษา

5.1.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 3 คือ เพื่อวิเคราะห์ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ของการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

สรุปรายงานการวิจัยการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยพื้นฐานด้านประชากรศาสตร์ รายงานนี้นำเสนอการวิเคราะห์ปัจจัยพื้นฐานด้านประชากรศาสตร์ของผู้เชี่ยวชาญที่เข้าร่วมประเมินในจำนวน 5 รูป/คน โดยมีการใช้รหัสแทนชื่อเพื่อรักษาความลับของผู้ให้ข้อมูล ผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นข้อมูลที่สำคัญในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1) ตอนที่ 1 ปัจจัยพื้นฐานด้านประชากรศาสตร์ (Socio-demographic characteristics)

เพศ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลมีเพศชาย 3 คน และเพศหญิง 2 คน แสดงถึงความหลากหลายทางเพศ ซึ่งช่วยให้ได้มุมมองที่หลากหลายในการวิจัย อายุ ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ (3 คน) มีอายุ 51 ปีขึ้นไป ส่วนอีก 2 คนอยู่ในช่วง 41-50 ปี ซึ่งบ่งชี้ถึงประสบการณ์และความรู้ที่มาก ระดับการศึกษา ทุกคนในกลุ่มมีการศึกษาระดับปริญญาเอกหรือเทียบเท่า ซึ่งแสดงถึงความเชี่ยวชาญสูง ประเภทความเชี่ยวชาญ ผู้ให้ข้อมูลมีความเชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ ได้แก่ พุทธศาสนาและปรัชญา (1 คน) การบริหารจัดการหลักสูตร (1 คน) การวางแผนการผลิตบัณฑิต (1 คน) ผู้ปกครอง (1 คน) ผู้ใช้บัณฑิต (1 คน) ประสบการณ์ในการทำงาน ทุกคนมีประสบการณ์การทำงานไม่น้อยกว่า 5 ปี ซึ่งช่วยให้ข้อมูลที่ได้รับมีความน่าเชื่อถือและมีประโยชน์ต่อการวิจัย ศาสนา ทุกคนเป็นพุทธ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการวิจัยที่มุ่งเน้นพุทธศาสนา ระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติ ผู้ให้ข้อมูลทุกคนมีระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติในฐานะศาสนิกมากกว่า 6 ปี แสดงให้เห็นถึงความเข้าใจในหลักธรรมอย่างลึกซึ้ง

จุดแข็งของการวิเคราะห์เชิงพรรณนา ความหลากหลายทางเพศ ช่วยเพิ่มมุมมองในการวิเคราะห์และพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสมกับทุกเพศ ประสบการณ์และความเชี่ยวชาญ มีประสบการณ์และความรู้ที่หลากหลาย ช่วยให้ผู้ให้ข้อมูลมีความน่าเชื่อถือ ความหลากหลายด้านความเชี่ยวชาญ ทำให้การวิเคราะห์ครอบคลุมทุกมิติของการพัฒนาการศึกษา ความสอดคล้องทางศาสนา การที่ผู้ให้ข้อมูลทุกคนเป็นพุทธช่วยให้ข้อมูลมีความสัมพันธ์โดยตรงกับประเด็นการวิจัย ประสบการณ์ในการทำงาน ความเข้าใจในบริบทการทำงานช่วยเพิ่มมูลค่าในการให้คำแนะนำ

สรุปผลการวิจัย ผลการวิเคราะห์เชิงพรรณนามีความสำคัญและศักยภาพในการใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ในการผลิตบัณฑิตที่มีความรู้และคุณธรรม สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันและการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการวิเคราะห์นี้แสดงให้เห็นถึงกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมในการให้ข้อมูลเชิงลึก ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายของการวิจัยที่มุ่งเน้นการพัฒนาบัณฑิตในสถาบันอุดมศึกษาภายใต้หลักพุทธศาสนาและคุณธรรม

2) ตอนที่ 2 ข้อมูลระดับการประเมินคุณภาพ ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของกระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนาและหลักพุทธศาสนา

สรุปการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการประเมินคุณภาพ ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของกระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนาและหลักพุทธศาสนา รายงานการวิเคราะห์นี้มุ่งเน้นไปที่การประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของกระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ในการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์แบบประเมินคุณภาพด้วยค่าร้อยละ (%) (Percentage of Eligibility) จากสูตรการคำนวณที่กำหนด โดยใช้ค่าสถิติต่าง ๆ เช่น ค่าความถี่และร้อยละ เพื่อเปรียบเทียบระหว่างปัจจัยต่าง ๆ และจำแนกระดับของคุณภาพตามการจัดระดับความเป็นไปได้ของนวัตกรรม

ผลการประเมิน การประเมินความเหมาะสม (Suitability Assessment) ค่าเฉลี่ยรวมสำหรับการประเมินความเหมาะสมได้คะแนน 248 จากคะแนนเต็ม 275 คิดเป็นร้อยละ 90.18 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าความเหมาะสมของกระบวนการทัศน์อยู่ในระดับ “สูงมาก” ข้อเสนอเชิงนโยบายที่ได้รับคะแนน

สูงสุด ได้แก่ ซึ่งได้รับคะแนน 96% คือ S&F3: ข้อเสนอเชิงนโยบายมีการบูรณาการกระบวนการทัศน์ตามแนวหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา S&F5: ข้อเสนอเชิงนโยบายมีความสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย S&F6: ข้อเสนอเชิงนโยบายมีความสอดคล้องกับวิธีการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา S&F8: ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริงกับการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา S&F10: ข้อเสนอเชิงนโยบายที่นำเสนอมีความทันสมัย แสดงถึงการบูรณาการตามแนวทางของพระพุทธศาสนา ความสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ และความทันสมัยของนโยบาย ข้อเสนอที่ได้คะแนนต่ำที่สุดคือ S&F8: ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริงกับการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา (76%) ซึ่งชี้ให้เห็นถึงความท้าทายในการนำข้อเสนอดังกล่าวไปใช้เพื่อส่งเสริมการผลิตบัณฑิต

การประเมินความเป็นไปได้ (Feasibility Assessment) ค่าเฉลี่ยรวมสำหรับการประเมินความเป็นไปได้ได้คะแนน 238 จากคะแนนเต็ม 275 คิดเป็นร้อยละ 86.55 ซึ่งบ่งบอกว่ามีความเป็นไปได้ในระดับ "สูงมาก" ข้อเสนอที่มีคะแนนสูงสุดคือ S&F7 ที่ได้ 100% สะท้อนถึงการคำนึงถึงอัตลักษณ์เฉพาะของสถาบันที่ชัดเจน ข้อเสนอที่ได้คะแนนต่ำที่สุดคือ S&F8 (76%) แสดงถึงความท้าทายในการนำข้อเสนอดังกล่าวไปปรับใช้ในสถานการณ์จริง

ข้อสรุปผลการวิเคราะห์ ผลการประเมินในทั้งสองด้านแสดงให้เห็นว่ากระบวนการทัศน์สร้างสรรค์ในการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมมีความเหมาะสมและเป็นไปได้สูงมากในการนำไปใช้ ซึ่งยังมีบางข้อเสนอมที่ต้องพิจารณาปรับปรุงเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง โดยเฉพาะข้อเสนอที่มีคะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ย ควรมีการพัฒนาและปรับปรุงอย่างต่อเนื่องเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของสังคมและเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้น

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

5.2.1 การวิเคราะห์ระดับความเห็นต่อสภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิตในระดับอุดมศึกษา (ISPG)

การวิเคราะห์ระดับความเห็นต่อสภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิตในระดับอุดมศึกษา (ISPG) แสดงให้เห็นถึงความคาดหวังในระดับสูงในทุกด้านที่สำรวจ ซึ่งสะท้อนถึงความต้องการและความจำเป็นในการพัฒนาสังคมและการศึกษาในอนาคต โดยเฉพาะการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Development and Capacity Strengthening) ที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงถึง 4.83 โดยเน้นการส่งเสริมให้ประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) ที่ถูกยกย่องว่าเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในศตวรรษที่ 21 (UNESCO, 2015) แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ UNESCO (2015) ที่เน้นย้ำว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นปัจจัยสำคัญสำหรับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในศตวรรษที่ 21

แม้ว่าจะมีความคาดหวังในด้านการพัฒนาศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์อย่างชัดเจน แต่ผลการวิจัยยังชี้ให้เห็นว่าการสร้างสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการพัฒนาในด้านนี้ยังมีระดับความเห็นที่ต่ำกว่า (ค่าเฉลี่ย 4.49) ซึ่งแสดงถึงความจำเป็นในการปรับปรุงปัจจัยสนับสนุนที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ความสำคัญของสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการเรียนรู้มีการยืนยันในงานวิจัยอื่น ๆ ว่ามีผลต่อความสำเร็จในการศึกษา (Eccles & Roeser, 2011) ในด้านยุทธศาสตร์ชาติ (National Strategy) ผลการวิเคราะห์ชี้ให้เห็นถึงความคาดหวังสูงในการกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อสร้างความสมดุลในทุกมิติ ทั้งด้านเศรษฐกิจ การศึกษา และการบริหารจัดการภาครัฐ การพัฒนาความสามารถในการแข่งขันในตลาดแรงงานมีค่าเฉลี่ย 4.70 ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความมุ่งหวังในการเตรียมคนให้พร้อมสำหรับการทำงานในตลาดที่มีการแข่งขันสูง โดยเฉพาะในยุคที่การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว (World Economic Forum, 2020)

งานวิจัยก่อนหน้านี้ เช่น ศึกษาของ Gu et al. (2021) พบว่าการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทักษะและความสามารถที่ตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ Eccles และ Roeser (2011) ยังสนับสนุนว่าสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการเรียนรู้ มีความสำคัญต่อความสำเร็จในการศึกษา ทั้งในด้านการพัฒนาทักษะความรู้และทักษะด้านสังคม อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยในปัจจุบันระบุว่าสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการพัฒนา ด้านการเรียนรู้ยังคงมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นที่ต่ำกว่า (4.49) ซึ่งสะท้อนถึงความจำเป็นในการปรับปรุงปัจจัยสนับสนุนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ด้านยุทธศาสตร์ชาติ (National Strategy) การวิจัยของ World Economic Forum (2020) เน้นความสำคัญของการเตรียมความพร้อมบุคลากรสำหรับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและการแข่งขันในตลาดแรงงาน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ที่ชี้ให้เห็นว่าความคาดหวังในการพัฒนาความสามารถในการแข่งขันในตลาดแรงงานมีค่าเฉลี่ยสูงถึง 4.70 ผลการเปรียบเทียบดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าในช่วงปี 2021–2025 มีแนวโน้มการวิจัยที่ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต การพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เหมาะสม และการเตรียมความพร้อมสำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่ยั่งยืน

การบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ (Achieving National Strategy Goals) พบว่ามีความคาดหวังในการพัฒนาศักยภาพคนไทยในทุกช่วงวัย โดยเฉพาะการเตรียมความพร้อมของกำลังคนให้มีสมรรถนะสูงที่สอดคล้องกับความต้องการของภาคการผลิต (ค่าเฉลี่ย 4.69) ซึ่งแสดงถึงความสำคัญของการเชื่อมโยงระหว่างการศึกษากับการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตก็เป็นอีกปัจจัยที่จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาเพิ่มเติม มีความสอดคล้องกับการวิจัยของ Cedefop (2022) ที่ระบุว่าพัฒนาสมรรถนะของแรงงานผ่านการศึกษาและการฝึกอบรมที่เหมาะสมเป็นปัจจัยสำคัญในการตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงาน การอภิปรายถึงกระบวนทัศน์ทั่วไป (Ordinary Paradigm) ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตบัณฑิตชี้ให้เห็นว่ามีการให้ความสำคัญในหลายด้านที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานโยบาย หลักสูตร และกระบวนการจัดการเรียนการสอน ผลการวิเคราะห์ชี้ให้เห็นว่าการนำศาสนาไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับสังคมที่เปลี่ยนไปมีความสำคัญเป็นอย่างมาก (ค่าเฉลี่ย 4.65) ซึ่งแสดงถึงการสนับสนุนในการสร้างนวัตกรรมที่เกิดจากการผสมผสานระหว่างหลักศาสนากับความก้าวหน้าทางวิชาการ (Hastings, 2016) การอภิปรายถึงกระบวนทัศน์ทั่วไป (Ordinary Paradigm) แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการนำศาสนาไปปรับใช้ให้

เหมาะสมกับสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ย 4.65 งานวิจัยของ Hastings (2016) สนับสนุนว่า การผสมผสานหลักศาสนากับความก้าวหน้าทางวิชาการช่วยสร้างแนวทางใหม่ในการแก้ปัญหาสังคมและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ งานวิจัยของ Hastings (2016) สนับสนุนว่า การผสมผสานหลักศาสนากับความก้าวหน้าทางวิชาการช่วยสร้างแนวทางใหม่ในการแก้ปัญหาสังคมและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

นอกจากนี้ การจัดทำหลักสูตรและการพัฒนาอาจารย์ยังเป็นปัจจัยที่สำคัญในการจัดการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว (Hattie & Donoghue, 2016) การเน้นการใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอนและการพัฒนาหลักสูตรให้ตอบสนองต่อความต้องการของสังคม เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมให้การผลิตบัณฑิตมีคุณภาพและสามารถแข่งขันได้ในตลาดแรงงานที่มีความซับซ้อน

สรุปการวิจัยนี้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการปรับใช้หลักศาสนา การจัดทำหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคม การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่ทันสมัย และการกำกับดูแลคุณภาพการศึกษาให้เชื่อมโยงกับมาตรฐานสากล ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่จำเป็นต้องเน้นเพื่อความก้าวหน้าและความยั่งยืนของการศึกษาในอนาคต

5.2.2 การวิเคราะห์ข้อมูลระดับความเห็นต่อกระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ (Constructive Paradigm - CCPR Model)

ในการศึกษาได้แสดงให้เห็นถึงความคาดหวังในระดับสูงในทุกด้านที่สำรวจ ซึ่งบ่งบอกถึงความสำคัญของการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเฉพาะในด้านการคิดวิเคราะห์และความคิดสร้างสรรค์ พบว่ามีความคาดหวังในระดับสูงในทุกด้าน โดยเฉพาะด้านการคิดวิเคราะห์และความคิดสร้างสรรค์ที่ได้รับการยืนยันในงานวิจัยของ National Research Council (2012) ว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 และสอดคล้องกับการศึกษาโดย Lin et al. (2022) ที่เน้นว่าการส่งเสริมการพัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์ช่วยให้นักศึกษาเตรียมพร้อมสำหรับการเผชิญหน้ากับโลกที่เปลี่ยนแปลงได้ดีขึ้น โดยเฉพาะในศตวรรษที่ 21 ที่ต้องการความยืดหยุ่นและการประยุกต์ใช้ความรู้ในสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างไรก็ตาม การศึกษาของ Kim (2021) ชี้ให้เห็นว่ายังมีความท้าทายในการบูรณาการแนวความคิดสร้างสรรค์ในสภาพแวดล้อมที่ขาดทรัพยากรหรือการสนับสนุนที่เพียงพอข้อมูลจากการวิจัยพบว่า การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นมีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่ 4.77 (S.D. = 0.43) แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ที่สามารถกระตุ้นการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณสอดคล้องกับแนวคิดของ Facione (2015) เกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการคิดวิจารณ์

ในด้านการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นการสร้างและพัฒนาความคิด พบว่าการแสวงหาแนวทางใหม่มีค่าเฉลี่ย 4.74 (S.D. = 0.45) ซึ่งสะท้อนถึงความสำคัญของการสร้างสรรค์นวัตกรรมในการเรียนการสอน ซึ่งการวิจัยในอดีตของ Torrance (2010) ชี้ว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาความสามารถทางความคิดสร้างสรรค์และการแก้ปัญหา การพัฒนาความคิดยืดหยุ่นและการต่อยอดองค์ความรู้ถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงในโลกที่มีการแข่งขันสูง การให้ความสำคัญต่อการทดลองทำซ้ำก็มีความหมายสำคัญในการพัฒนาผลผลิตของตนเองและความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ทำ จากผลการวิเคราะห์ในด้านความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ทำ ค่าเฉลี่ย 4.76 (S.D. =

0.43) ซึ่งชี้ให้เห็นถึงความต้องการที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของ UNESCO (2015) คือการพัฒนาความรับผิดชอบในผู้เรียนซึ่งจะช่วยเสริมสร้างให้พวกเขาเป็นพลเมืองที่ดี ซึ่งเป็นสิ่งที่ Hattie และ Timperley (2022) ยืนยันว่า การเสริมสร้างความรับผิดชอบในผู้เรียนช่วยพัฒนาความสามารถในการตั้งเป้าหมายและการทำงานเป็นทีมอย่างมีประสิทธิภาพ ในทางกลับกัน การศึกษาโดย Park et al. (2023) เน้นว่าความรับผิดชอบสามารถถูกขัดขวางได้จากระบบการศึกษาที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ในระยะสั้น โดยไม่มีการปลูกฝังความยั่งยืนในเชิงจริยธรรม การพัฒนาความรับผิดชอบในสังคมควรเกิดขึ้นควบคู่ไปกับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และการผลิตผลงาน ความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ทำ ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ย 4.76 สอดคล้องกับการวิจัยของ Hattie และ Timperley (2007) ที่ระบุว่าการพัฒนาความรับผิดชอบในผู้เรียนช่วยเสริมสร้างความพร้อมให้พวกเขาเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ

ผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นถึงความคาดหวังในระดับสูงในทุกด้านที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากระบวนการทัศนเชิงสร้างสรรค์ โดยเฉพาะในมิติของการคิดวิเคราะห์ ความคิดสร้างสรรค์ และความรับผิดชอบ การเน้นย้ำในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและการคิดวิเคราะห์มีความสำคัญสูงสุด การพัฒนากระบวนการทัศนเชิงสร้างสรรค์จึงควรมุ่งเน้นไปที่การเพิ่มการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การทดลองแนวคิดใหม่ และการประเมินคุณภาพอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพในอนาคต

5.2.3 การศึกษาผลกระทบของกระบวนการทัศนตามแนวหลักคุณธรรม 4 (Constructive Paradigm of the 4 Principles of Virtues Conductive Approach: CP-PVCA)

กระบวนการทัศนตามแนวหลักคุณธรรม 4 (Constructive Paradigm of the 4 Principles of Virtues Conductive Approach: CP-PVCA) ได้แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาความรู้และความสามารถของนักศึกษาในทุกมิติ โดยผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่ามีความเฉลี่ยสูงในทุกด้านที่ถูกสำรวจ ซึ่งชี้ให้เห็นถึงความต้องการที่จะเสริมสร้างพฤติกรรมและคุณธรรมที่ดีในนักศึกษา (Sangthong et al., 2020) เริ่มต้นที่ สัปปริสสังเสวะ (Sappurisasamsewa) ค่าเฉลี่ยที่สูงถึง 4.60 (S.D. = 0.50) แสดงถึงความสำคัญของการเล่นกับเพื่อนหรือมิตรที่ดี สอดคล้องกับการศึกษาของ Friedman & Rosenman (2001) แสดงผลการศึกษาในอดีตพบว่านักศึกษาเห็นว่าการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้มีปัญหาและความประพฤติดีมีความสำคัญต่อการพัฒนาตนเอง การคบหาสมาคมกับผู้มีความรู้ดี (Mean = 4.57) และการคบหาสมาคมกับผู้มีการอบรมบ่มนิสัย (Mean = 4.56) แสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นในการสร้างเครือข่ายที่มีคุณภาพ ซึ่งช่วยเสริมสร้างความเข้าใจและการเรียนรู้ที่ดีขึ้น

ในด้าน สัทธัมมัสสวณะ (Saddhammassavana) ค่าเฉลี่ยที่ 4.72 จากการศึกษาคำความรู้ที่อยู่บนพื้นฐานแห่งสมาธิและวิปัสสนา บ่งชี้ว่านักศึกษาให้ความสำคัญกับการศึกษาในระดับที่สูง โดยการศึกษาของคำความรู้ที่มีพื้นฐานทางศีล (Mean = 4.63) และโลกุตรธรรม (Mean = 4.59) ก็มีความสำคัญไม่แพ้กัน การสร้างความเข้าใจที่ดีในหลักธรรมจะช่วยสนับสนุนการพัฒนาความคิดและพฤติกรรมที่ดีในอนาคต (Nakhon et al., 2018) โยนิโสมนสิการ (Yonisomanasikāra) ก็แสดงถึงการใช้ปัญญาในการพิจารณา โดยมีค่าเฉลี่ย 4.74 ในการใช้ปัญญาในการพิจารณาอย่างเข้าอกเข้าใจ แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการคิดอย่างมีเหตุผล Meyer & Turner (2006) เน้นย้ำในงานวิจัยของเขาว่าการใช้ปัญญาในการพิจารณาอย่างเข้าอกเข้าใจเป็นสิ่งสำคัญในการตัดสินใจในชีวิตประจำวัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Nakamura และ Suzuki (2022) ที่กล่าวถึงบทบาท

ของชุมชนในการสนับสนุนการพัฒนาคุณธรรมและปัญญาในผู้เรียน การเสริมสร้าง โยนิโสมนสิการ (Yonisomanasikāra) ที่มีค่าเฉลี่ย 4.74 แสดงถึงความสำคัญของการคิดอย่างลึกซึ้งและมีเหตุผล ซึ่งคล้ายคลึงกับการศึกษาโดย Rahman และ Aziz (2021) ที่ระบุว่าความคิดเชิงลึกช่วยเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหาและการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพการขบคิดอย่างลึกซึ้งในสิ่งที่ได้รับรู้ (Mean = 4.62) ถือเป็นกุญแจสำคัญในการพัฒนาทักษะการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล สุดท้ายในด้าน ธรรมานุธรรมปฏิบัติ (Dhammānuddhammapatipatti) ค่าเฉลี่ยสูงถึง 4.70 ในการทำให้การปฏิบัติมีเป้าหมายที่ชัดเจน แสดงให้เห็นว่านักศึกษาเห็นความสำคัญของการประยุกต์ใช้ความรู้ในชีวิตประจำวัน สอดคล้องกับการวิจัยของ Phungthep & Korkiat (2020) และ การศึกษาของ Tan และ Goh (2023) สนับสนุนแนวคิดนี้ โดยเน้นถึงบทบาทของศีลธรรมในกระบวนการเรียนรู้แบบองค์รวม อย่างไรก็ตาม งานวิจัยของ Lee และ Kim (2021) ระบุว่าความท้าทายของการใช้ธรรมะในชีวิตประจำวันคือการขาดการเชื่อมโยงระหว่างหลักธรรมกับสถานการณ์ในโลกปัจจุบัน การนำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ในกิจการงานต่าง ๆ (Mean = 4.64) บ่งชี้ถึงความต้องการในการพัฒนาความสามารถในการนำความรู้ไปใช้ให้เกิดผลสำเร็จ

โดยสรุป การวิเคราะห์ข้อมูลระดับความเห็นที่มีต่อกระบวนการทัศน์ตามแนวหลักพุทธธรรม 4 (CP-PVCA) แสดงให้เห็นถึงความต้องการในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้และการใช้ชีวิตอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสะท้อนถึงความมุ่งมั่นในการสร้างบัณฑิตที่มีคุณธรรมและความรู้ที่สามารถนำไปใช้ได้จริงในสังคม (Buddhadasa, 1999) ดังนั้น การพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนจึงควรนำหลักพุทธธรรม 4 มาประยุกต์ใช้เพื่อสนับสนุนการพัฒนานักศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพในอนาคต

5.2.4 การพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตในสถาบันอุดมศึกษาที่เน้นการพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา (Constructive Paradigm of Intellectual and Moral Development with Religious Principles: CPIM)

การศึกษาระดับความเห็นต่อแนวทางการพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตในสถาบันอุดมศึกษาที่เน้นการพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา (Constructive Paradigm of Intellectual and Moral Development with Religious Principles: CPIM) แสดงให้เห็นถึงความต้องการในการพัฒนาในหลายด้าน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แสดงให้เห็นว่ามีความเห็นในระดับสูงที่สุดในทุกด้านที่สำรวจ ซึ่งสะท้อนถึงความสำคัญและความเร่งด่วนในการพัฒนาการศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมในปัจจุบัน (Thammasan & Chitsawang, 2019)

การขยายโอกาสทางการศึกษาและการสนับสนุน การขยายโอกาสทางการศึกษาให้กับพระภิกษุ สามเณร และคฤหัสถ์ โดยเน้นการศึกษาอย่างมีคุณภาพและตลอดชีวิต มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด (Mean = 4.70, S.D. = 0.47) แสดงถึงความต้องการที่มีความสำคัญมากในการสร้างระบบการศึกษาที่ทุกคนสามารถเข้าถึงได้ และได้รับการสนับสนุนอย่างเหมาะสม (Sangthong et al., 2020) การมีกองทุนการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาสได้รับคะแนนสูง (Mean = 4.66) แสดงให้เห็นว่าความช่วยเหลือทางการเงินเป็นปัจจัยที่สำคัญในการส่งเสริมการศึกษาต่อสำหรับผู้ที่มีข้อจำกัดทางการเงิน สอดคล้องกับการศึกษาของ Phungthep & Korkiat (2020) ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องพัฒนาและขยายขอบเขตเพื่อให้ครอบคลุมกลุ่มคนที่มีความหลากหลาย และ สอดคล้องกับงานของ Tan et al. (2022) ที่ระบุ

ว่าการศึกษาแบบเข้าถึงทุกคนเป็นปัจจัยสำคัญในการลดความเหลื่อมล้ำในสังคม โดยเฉพาะในชุมชนศาสนา การสนับสนุนด้านการเงิน เช่น กองทุนการศึกษา ยังเชื่อมโยงกับข้อค้นพบของ Johnson และ Smith (2023) ที่ชี้ว่าการให้ทุนช่วยเหลือทางการเงินสามารถเพิ่มโอกาสให้นักศึกษาจากครอบครัวที่มีรายได้น้อยได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ อย่างไรก็ตาม ความท้าทายยังคงอยู่ในเรื่องการจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ (Kim, 2021)

การผลิตบัณฑิตและหลักสูตรการศึกษาที่ตรงตามความต้องการของสังคมและประเทศ โดยยึดหลักพระพุทธศาสนา มีคะแนนเฉลี่ยสูง (Mean = 4.63, S.D. = 0.49) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการรับรู้ว่าการศึกษาที่เชื่อมโยงกับคุณธรรมและจริยธรรมเป็นปัจจัยสำคัญในการผลิตบุคลากรที่มีคุณภาพ (Nakhon et al., 2018) สอดคล้องกับงานวิจัยของ Lee et al. (2023) ที่กล่าวว่าการศึกษาแบบบูรณาการคุณธรรมเป็นแนวทางสำคัญในการเตรียมบัณฑิตให้พร้อมต่อสภาพแวดล้อมที่ซับซ้อนในตลาดแรงงาน หลักสูตรที่เน้นคุณธรรมและจริยธรรมในการประกอบอาชีพ (Mean = 4.60) ยังสะท้อนถึงความสำคัญของการบูรณาการหลักธรรมในหลักสูตรการเรียนการสอน ซึ่งสามารถส่งเสริมให้บัณฑิตมีความพร้อมในการประกอบอาชีพอย่างมีจริยธรรม งานของ Rahman และ Aziz (2021) ยังระบุว่าหลักสูตรที่เชื่อมโยงกับศาสนาสามารถช่วยพัฒนาทักษะทางจริยธรรมและปัญญาในบริบทการทำงาน อย่างไรก็ตาม Lee และ Kim (2021) ได้เตือนว่าการขาดการประเมินผลสัมฤทธิ์ที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมในหลักสูตรอาจลดประสิทธิภาพในระยะยาว

การสร้างประสบการณ์การเรียนรู้และพัฒนาการศึกษา การสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ทางวิชาการที่หลากหลายและทันสมัย มีค่าเฉลี่ยสูง (Mean = 4.64) แสดงถึงความจำเป็นในการจัดการเรียนรู้ที่ครอบคลุมทั้งด้านทฤษฎีและปฏิบัติ (Meyer & Turner, 2006) ซึ่งเป็นแนวทางที่จะช่วยพัฒนาทักษะที่หลากหลายของนักศึกษา การส่งเสริมการใช้สื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัยได้รับคะแนนสูงสุด (Mean = 4.71) ซึ่งชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการใช้เทคโนโลยีในการปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ตอกย้ำข้อค้นพบของ Lin et al. (2022) ที่ระบุว่าการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในห้องเรียนสามารถเพิ่มการมีส่วนร่วมและประสิทธิภาพการเรียนรู้

การพัฒนาสมรรถนะทางกาย จิตใจ สติปัญญา และสังคม การสร้างเสริมสมรรถนะความเข้มแข็งทางกายและจิตใจ (Mean = 4.60) เป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างความสามารถในการดำเนินชีวิตและทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคมของบัณฑิต (Mean = 4.64) แสดงถึงความสำคัญของการฝึกฝนทักษะที่ครอบคลุมทุกมิติของชีวิต ยังสอดคล้องกับงานของ Nakamura และ Suzuki (2022) ที่ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการเรียนรู้ที่ผสมผสานทั้งสองด้านเพื่อสร้างสมรรถนะที่หลากหลายในนักศึกษา ทั้งนี้การพัฒนาศักยภาพของอาจารย์ในการสอนโดยการบูรณาการหลักธรรมทางพุทธศาสนา (Mean = 4.70) ชี้ให้เห็นว่าคุณภาพของผู้สอนมีผลอย่างมากต่อการพัฒนานักศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จ การพัฒนาสมรรถนะทางกาย จิตใจ สติปัญญา และสังคมเป็นการพัฒนาความเข้มแข็งทางกายและจิตใจ (Mean = 4.60) และความรับผิดชอบต่อสังคม (Mean = 4.64) สนับสนุนข้อค้นพบของ Hattie และ Timperley (2022) ที่เน้นการเรียนรู้ที่ครอบคลุมทุกมิติของชีวิตเป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนานักศึกษา งานวิจัยของ Tan และ Goh (2023) ยังเน้นว่าคุณภาพของผู้สอน (Mean = 4.70) มีบทบาทสำคัญในการสร้างแรงบันดาลใจให้

ผู้เรียนแสดงศักยภาพอย่างเต็มที่ อย่างไรก็ตาม Park et al. (2023) ชี้ว่าการขาดการสนับสนุนจากระบบการศึกษาอาจจำกัดผลกระทบของแนวทางดังกล่าว

โดยสรุป ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่ามีความต้องการในการพัฒนาในหลายมิติที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิตบัณฑิตเพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นคุณธรรมและจริยธรรม ตลอดจนการขยายโอกาสในการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องส่งเสริมให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นในอนาคต

5.2.5 การพัฒนาการผลิตบัณฑิตในสถาบันอุดมศึกษาที่เน้นการพัฒนาปัญญาและคุณธรรมโดยการบูรณาการหลักศาสนาพุทธ

ประเด็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การผสมผสานกับการเรียนการสอนเป็นประเด็นสำคัญที่ปรากฏในทุกการอภิปราย การบูรณาการหลักธรรมในเนื้อหาวิชาการช่วยเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรมให้กับผู้เรียน ซึ่งสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาที่ครบถ้วนทั้งในด้านวิชาการและจิตใจ การส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมอย่างเข้มข้นนั้นเป็นการแก้ไขปัญหาที่มักพบในระบบการศึกษาปัจจุบันที่เน้นด้านวิชาการเพียงอย่างเดียว ทำให้ขาดทักษะทางสังคมและคุณธรรม ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Buraphan (2019) ที่ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการบูรณาการหลักธรรมในการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน การบูรณาการหลักศาสนากับการศึกษาในการวิจัยนี้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการบูรณาการหลักศาสนาพุทธเข้ากับการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Somsuk และคณะ (2022) ที่พบว่าการเรียนรู้เชิงบูรณาการที่รวมเอาหลักศาสนาเข้ากับเนื้อหาวิชาการช่วยเพิ่มความตระหนักรู้ในคุณค่าของชีวิตและสร้างความสมดุลระหว่างความรู้และจิตใจ นอกจากนี้ ยังมีความคล้ายคลึงกับผลการวิจัยของ Wongwian (2023) ที่ชี้ให้เห็นว่าการพัฒนาทักษะทางสังคมและคุณธรรมช่วยลดปัญหาพฤติกรรมของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการศึกษา แนวทางการพัฒนาการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพสูงต้องสอดคล้องกับเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ การบูรณาการหลักศาสนาเข้ากับการศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างบัณฑิตที่สามารถนำความรู้และคุณธรรมมาใช้ในการทำงานและดำเนินชีวิตได้อย่างมีคุณค่า การเน้นการพัฒนาจิตใจและการมีจิตสำนึกต่อสังคมจะทำให้บัณฑิตมีความรับผิดชอบและสามารถสร้างผลกระทบเชิงบวกต่อสังคมได้อย่างยั่งยืน การปรับตัวต่อความเปลี่ยนแปลงในบริบทปัจจุบันมีแนวทางการพัฒนาเชิงสร้างสรรค์ที่เน้นการตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงทางสังคม เช่น การระบาดของโรคและการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ Ngamwittayapong และคณะ (2021) ที่ระบุว่าการปรับหลักสูตรให้ยืดหยุ่นและการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตช่วยให้นักศึกษาสามารถพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับตลาดแรงงานในอนาคตได้

แนวทางการพัฒนาเชิงสร้างสรรค์ จากการสัมภาษณ์พบว่า การปรับกระบวนการผลิตบัณฑิตทางการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน เช่น การแพร่ระบาดของโรค การเปลี่ยนแปลงทางประชากร และสภาพภูมิอากาศ การสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต การขยายโอกาสทางการศึกษา และการพัฒนาหลักสูตรที่ยืดหยุ่นจะเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพในการตอบสนองต่อความท้าทายที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว (Prachason, 2020) การพัฒนาหลักสูตรและการประเมินผลจากการวิจัยนี้แสดงถึงความสำคัญของการปรับปรุงหลักสูตรและการประเมินผลการเรียนรู้

สอดคล้องกับงานของ Singhaseni และคณะ (2024) ที่ชี้ให้เห็นว่าการปรับหลักสูตรให้ทันสมัยและมุ่งเน้นการเรียนรู้แบบประยุกต์มีผลต่อความพร้อมของนักศึกษาในการทำงานจริง รวมถึงการวัดผลอย่างต่อเนื่องที่เน้นคุณธรรมและจริยธรรม

หลักสูตร 4 การใช้หลักสูตร 4 ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ประกอบด้วย การเรียนรู้จากคนดี การเรียนรู้จากประสบการณ์ การพิจารณาความรู้ และการนำไปใช้จริง ซึ่งเป็นแนวทางที่สอดคล้องกับการศึกษาของ Suvanno, 2017 ในด้านการพัฒนาบัณฑิตในสถาบันอุดมศึกษาที่เน้นการสร้างสมดุลระหว่างวิชาการและการพัฒนาจิตใจ หลักสูตรในกระบวนการเรียนรู้ การใช้หลักสูตร 4 ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์สะท้อนถึงความคล้ายคลึงกับผลการศึกษาโดย Phramaha Chaiyaporn (2022) ที่ชี้ว่าการนำหลักสูตรมาใช้ในการบวนการเรียนรู้ช่วยพัฒนาคุณธรรมและจิตสำนึกของผู้เรียน

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย การวิเคราะห์ความต้องการเร่งด่วน (PNI) และความอิ่มตัวของข้อมูล (DS) ชี้ให้เห็นว่าการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ การปรับหลักสูตรให้ทันสมัย และการบูรณาการหลักสูตรในการเรียนการสอนมีความสำคัญต่อการผลิตบัณฑิตที่มีคุณธรรมและความสามารถในการตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ นโยบายที่สนับสนุนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ การประเมินและติดตามผลการเรียนรู้ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ รวมถึงการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรม จะส่งผลให้การศึกษาที่มีคุณภาพที่ดีขึ้นและบัณฑิตมีความพร้อมในการเผชิญหน้ากับการเปลี่ยนแปลง (Chandapun, 2021)

ผลการวิเคราะห์ความต้องการเร่งด่วน (Priority Needs Index; PNI) และความอิ่มตัวของข้อมูล (Data Saturation; DS) ชี้ให้เห็นว่าการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ การปรับหลักสูตรให้ทันสมัย และการบูรณาการหลักสูตรทางศาสนาในการเรียนการสอนมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการผลิตบัณฑิตที่มีคุณธรรมและความสามารถในการตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงานในปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้การวิจัย Chandapun (2021) พบว่าความต้องการในการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัย หน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชนเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้การเรียนการสอนสามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจได้ดีขึ้น งานวิจัยนี้มีจุดเด่นในเรื่องการบูรณาการหลักสูตรแบบเฉพาะเจาะจง เช่น การใช้หลักสูตร 4 และการประเมินความต้องการเร่งด่วน (PNI) ซึ่งไม่พบในงานวิจัยที่ผ่านมาเป็นต้นว่า งานของ Somsuk (2022) ที่เน้นการพัฒนาทักษะทางสังคมโดยไม่เน้นการใช้หลักสูตรแบบเจาะจง

การปรับปรุงหลักสูตรให้มีความทันสมัยและสอดคล้องกับบริบทปัจจุบันยังคงเป็นความจำเป็นที่สำคัญ หลักสูตรที่เน้นการเรียนรู้แบบบูรณาการและการพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ (critical thinking) สามารถเพิ่มพูนความสามารถในการแก้ปัญหาและการตัดสินใจของนักศึกษาทำให้พวกเขามีศักยภาพในการปรับตัวเข้ากับสภาวะแวดล้อมทางสังคมและเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้ (Gamage et al., 2020) ข้อเสนอแนะจากการศึกษาแสดงให้เห็นว่าหลักสูตรที่มีการบูรณาการหลักสูตรและศีลธรรมเข้าด้วยกันจะช่วยเสริมสร้างคุณธรรมและจิตสำนึกในนักศึกษา ทำให้พวกเขามีความสามารถทางปัญญาและศีลธรรมอย่างเท่าเทียมกัน (Phra Maha Chakrapol, 2024)

ในด้านการประเมินและติดตามผลการเรียนรู้ ควรมีการนำเครื่องมือและวิธีการที่หลากหลายมาใช้ในการวัดผลการพัฒนาทักษะและคุณธรรมของนักศึกษา การวิจัยพบว่า การประเมินผลอย่าง

ต่อเนื่องและมีการติดตามผลที่ชัดเจนจะช่วยให้สามารถระบุจุดที่ต้องปรับปรุงและส่งเสริมการพัฒนาของนักศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Nind et al., 2019) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษา องค์กรภาครัฐ และภาคเอกชนสามารถช่วยเพิ่มโอกาสทางการศึกษาผ่านการแลกเปลี่ยนความรู้และการฝึกอบรมระหว่างผู้เชี่ยวชาญ ทั้งนี้เครือข่ายความร่วมมือสามารถสนับสนุนการเรียนรู้แบบประยุกต์และการฝึกประสบการณ์จริง ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้บัณฑิตมีความพร้อมต่อการทำงานจริง (Chang et al., 2018) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษา หน่วยงานภาครัฐ และเอกชนเพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและสนับสนุนการพัฒนานักศึกษามีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kanchanasut (2025) ที่ระบุว่า การสร้างเครือข่ายช่วยเพิ่มโอกาสในการฝึกปฏิบัติและการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์จริง Mitra & Dangwal, 2017 กล่าวถึงการปรับปรุงสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่น่าสนใจและมีความหลากหลายยังเป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา การสร้างบรรยากาศที่สนับสนุนการเรียนรู้ทั้งในด้านกายภาพและจิตใจจะช่วยกระตุ้นความสนใจและความมุ่งมั่นของนักศึกษาในการพัฒนาตนเอง

5.2.6 การวิเคราะห์ระดับการประเมินคุณภาพ ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของกระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ในการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

การวิเคราะห์ระดับการประเมินคุณภาพ ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของกระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์ในการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนาพบว่าความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกระบวนการทัศน์ดังกล่าวอยู่ในระดับ "สูงมาก" ซึ่งแสดงถึงความสามารถในการบูรณาการหลักธรรมทางศาสนาพุทธเข้ากับการศึกษาระดับอุดมศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากการประเมินความเหมาะสม (Suitability Assessment) ผลลัพธ์ที่ได้มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 248 จากคะแนนเต็ม 275 คิดเป็นร้อยละ 90.18 ซึ่งจัดอยู่ในระดับสูงมาก โดยข้อเสนอเชิงนโยบายที่มีคะแนนสูงสุด ได้แก่ S&F3 ซึ่งได้คะแนน 96 % แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในกระบวนการผลิตบัณฑิตที่มุ่งเน้นการพัฒนาปัญญาและคุณธรรม นอกจากนี้ ข้อเสนอ S&F5 และ S&F6 ที่มีความสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยและวิธีการผลิตบัณฑิตยังยืนยันถึงการเชื่อมโยงระหว่างแนวทางการพัฒนาบัณฑิตกับแผนยุทธศาสตร์ระดับมหาวิทยาลัยและบริบททางศาสนา แสดงถึงความสำคัญของการบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในกระบวนการผลิตบัณฑิต สอดคล้องกับงานของ Chandapun (2021) ที่เน้นว่าการบูรณาการศาสนากับหลักสูตรการศึกษาไม่เพียงช่วยเสริมสร้างปัญญาและคุณธรรมในนักศึกษา แต่ยังส่งเสริมการพัฒนาอย่างยั่งยืนในระบบการศึกษาอีกด้วย

ในด้านการประเมินความเป็นไปได้ (Feasibility Assessment) ผลลัพธ์ที่ได้มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 238 จากคะแนนเต็ม 275 คิดเป็นร้อยละ 86.55 ซึ่งบ่งบอกถึงระดับความเป็นไปได้ที่สูงมาก การให้คะแนนสูงสุดในข้อเสนอ S&F7 ที่ได้ 100% แสดงถึงการคำนึงถึงอัตลักษณ์เฉพาะของสถาบันการศึกษา ซึ่งสะท้อนถึงการปรับกระบวนการผลิตบัณฑิตให้เหมาะสมกับลักษณะเฉพาะของสถาบัน ทั้งนี้ การบูรณาการแนวทางของพระพุทธศาสนาและความสอดคล้องกับอัตลักษณ์เฉพาะของสถาบันยังส่งผลให้ข้อเสนอนโยบายมีความชัดเจนและสามารถนำไปปฏิบัติได้ สะท้อนถึงการปรับตัว

ของกระบวนการผลิตบัณฑิตให้เหมาะสมกับอัตลักษณ์เฉพาะของสถาบัน เช่นเดียวกับงานของ Gamage et al. (2020) ซึ่งระบุว่าการพัฒนาหลักสูตรในสถาบันการศึกษาควรสอดคล้องกับบริบทเฉพาะของชุมชนและอัตลักษณ์ของสถาบัน เพื่อเพิ่มความยืดหยุ่นและความสามารถในการดำเนินการในระดับปฏิบัติจริง

อย่างไรก็ตาม ข้อเสนอที่ได้คะแนนต่ำสุดในด้านความเหมาะสมและความเป็นไปได้คือ S&F8 (76%) ซึ่งสะท้อนถึงความท้าทายในการนำข้อเสนอไปปรับใช้ในสถานการณ์จริง แม้ว่าการบูรณาการหลักสูตรจะมีความสำคัญในการสร้างบัณฑิตที่มีคุณธรรม แต่ความยากลำบากในการนำข้อเสนอไปใช้แสดงถึงความจำเป็นในการปรับปรุงวิธีการเพื่อให้สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนากลยุทธ์การนำเสนอนโยบายและการสร้างการยอมรับจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอาจช่วยเพิ่มความสามารถในการประยุกต์ใช้นโยบาย อย่างไรก็ตาม ผลการวิเคราะห์ประเด็นความเหมาะสมและความเป็นไปได้ S&F8 ได้คะแนนต่ำสุด (76%) แสดงถึงความท้าทายในการนำไปใช้ในสถานการณ์จริง แม้จะมีความสำคัญในเชิงหลักการ แต่การนำเสนอและการสร้างการยอมรับจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียยังคงเป็นอุปสรรคสำคัญซึ่งคล้ายคลึงกับการค้นพบของ Kong et al. (2022) ที่แสดงให้เห็นว่าความยากลำบากในการนำกลยุทธ์ที่ซับซ้อนไปปฏิบัติต้องอาศัยการวางแผนและการสร้างการยอมรับในระดับองค์กรอย่างเป็นระบบ

ข้อค้นพบในงานวิจัยนี้สอดคล้องกับงานของ Khemraj, et al. (2023) ที่ชี้ให้เห็นว่าการบูรณาการหลักสูตรพุทธศาสนาในระบบการศึกษาเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยพัฒนาบัณฑิตทั้งในด้านปัญญาและคุณธรรม การเน้นความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกระบวนการผลิตบัณฑิตยังสะท้อนแนวทางที่มีความยืดหยุ่น ซึ่งพบในงานของ Santos et al. (2023) ที่เสนอว่าการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ควรเน้นการพัฒนาทั้งความรู้และจิตสำนึกเพื่อเตรียมนักศึกษาให้พร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม

5.3 แนวทางการนำไปปฏิบัติ

แนวทางการนำไปปฏิบัติ (Implementation) จากการวิเคราะห์ที่ได้แสดงให้เห็นถึงความคาดหวังสูงในทุกด้านของสภาพพึงประสงค์ โดยเฉพาะด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตและความสามารถในการแข่งขันในตลาดแรงงาน การเรียนรู้ตลอดชีวิต และการพัฒนาคนให้สอดคล้องกับความต้องการของยุคสมัย แนวทางการนำไปใช้สามารถสรุปได้ดังนี้

1) การนำหลักการศาสนาไปปรับใช้ในการพัฒนานโยบาย

เนื่องจากผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการปรับใช้หลักศาสนาในการกำหนดนโยบายการผลิตบัณฑิต ควรมีการปรับเปลี่ยนหรือเพิ่มเติมแนวนโยบายการศึกษาให้เชื่อมโยงกับหลักธรรมคำสอน โดยเฉพาะในด้านการสร้างความสมดุลระหว่างวิชาการตะวันตกกับหลักศาสนาที่สอดคล้องกับสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป การสร้างกรอบนโยบายที่ชัดเจนเพื่อสนับสนุนการวิจัยและนวัตกรรมทางศาสนาจะเป็นการช่วยให้บัณฑิตมีความสามารถในการแข่งขันทั้งในระดับท้องถิ่นและสากล

2) การปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัยและสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน

ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าการปรับปรุงหลักสูตรที่เชื่อมโยงกับความต้องการของภาคการผลิตและบริการเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง ดังนั้น การพัฒนาหลักสูตรควรเน้นไปที่การเพิ่มทักษะที่จำเป็นสำหรับตลาดแรงงานยุคใหม่ เช่น ทักษะด้านเทคโนโลยี ทักษะการคิดวิเคราะห์ และทักษะการแก้ปัญหา นอกจากนี้ ควรเน้นให้มีการประกันคุณภาพการศึกษาที่สามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

3) การพัฒนาคณาจารย์และกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ทันสมัย

คณาจารย์มีบทบาทสำคัญในการสร้างบัณฑิตที่มีคุณภาพ การพัฒนาคณาจารย์ให้มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีและสื่อการสอนที่ทันสมัย รวมถึงการเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางจะช่วยให้กระบวนการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น ส่งผลให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการเผชิญกับความท้าทายที่เกิดขึ้นในโลกปัจจุบัน

4) การสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพอย่างยั่งยืน

การสร้างสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการเรียนรู้และการพัฒนาศักยภาพเป็นสิ่งสำคัญในการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ ดังนั้น ควรมีการพัฒนาสภาพแวดล้อมทางการศึกษาให้เอื้อต่อการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน เช่น การจัดให้มีพื้นที่สำหรับการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีในกระบวนการเรียนรู้ และการเสริมสร้างกิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาทักษะทางสังคมและจิตวิญญาณ

5) การกำกับดูแลและประกันคุณภาพการศึกษาที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากล

การประกันคุณภาพการศึกษามีความสำคัญในการสร้างความเชื่อมั่นว่าบัณฑิตที่ผลิตจะมีความสามารถและทักษะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดทั้งในระดับท้องถิ่นและสากล ดังนั้น ควรมีการตรวจสอบและปรับปรุงกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การศึกษาเป็นไปตามมาตรฐานสากลและสามารถแข่งขันได้ในระดับนานาชาติ

แนวทางการนำไปใช้ที่เสนอมาในที่นี้มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ทันสมัยและตอบสนองต่อความต้องการของยุคสมัย รวมถึงการปรับตัวให้สอดคล้องกับสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วผ่านการปรับใช้หลักศาสนา การปรับปรุงหลักสูตร การพัฒนาคณาจารย์ และการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

5.4 ข้อเสนอแนะ

5.4.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

1) บูรณาการหลักธรรมทางศาสนาในหลักสูตรการศึกษา

ควรพัฒนาหลักสูตรที่บูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเข้าไปในวิชาต่าง ๆ เพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในหลักธรรม รวมถึงการพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์และการมีจิตสำนึกทางสังคมในกลุ่มนักศึกษา ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรมในตัวบัณฑิต เช่น การเชื่อมโยงหลักธรรมในวิชาเศรษฐศาสตร์เพื่อส่งเสริมจริยธรรมในการดำเนินธุรกิจ

การประยุกต์ใช้หลักอริยสัจ 4 ในวิชาการจัดการเพื่อแก้ปัญหาทางธุรกิจ และการสอดแทรกแนวคิดเรื่องอิทธิบาท 4 ในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ นอกจากนี้ ควรพัฒนาสื่อการสอนที่ทันสมัย เช่น สื่อดิจิทัลหรือการเรียนการสอนแบบออนไลน์ เพื่อเพิ่มการเข้าถึงของนักศึกษา

แนวทางที่ชัดเจนสำหรับการพัฒนาเพิ่มเติม

(1) การฝึกอบรมอาจารย์ ยกตัวอย่างเช่น ควรจัดการฝึกอบรมให้กับคณาจารย์เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมทางศาสนาและสามารถสอนในเชิงบูรณาการได้

(2) การประเมินผล ยกตัวอย่างเช่น พัฒนาระบบการประเมินผลที่วัดความเข้าใจของนักศึกษาในด้านหลักธรรมทางศาสนาและการประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

(3) การจัดกิจกรรมนอกหลักสูตร ยกตัวอย่างเช่น การสัมมนาเกี่ยวกับศาสนากิจกรรมภาวนา หรือการลงพื้นที่เพื่อทำกิจกรรมที่ส่งเสริมจิตสำนึกทางสังคม

2) พัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรม

สถาบันควรจัดสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการพัฒนาคุณธรรม เช่น การจัดกิจกรรมร่วมกัน การสร้างเครือข่ายกับชุมชนและองค์กรภายนอก รวมถึงการสนับสนุนกิจกรรมทางศาสนาและจิตอาสา เพื่อให้บัณฑิตมีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นและมีจิตใจที่เป็นสาธารณะ การพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ควรเน้นที่การสร้างพื้นที่ทางกายภาพและจิตวิญญาณที่สนับสนุนการพัฒนาคุณธรรม เช่น ห้องสมุดที่มีสื่อเกี่ยวกับศาสนาและจริยธรรม มุมนิเทศในมหาวิทยาลัย หรือพื้นที่สำหรับการจัดกิจกรรมเชิงจริยธรรม การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในกิจกรรม เช่น การทำโครงการอาสาสมัครหรือกิจกรรมร่วมกับชุมชน ยังช่วยพัฒนาคุณธรรมในตัวนักศึกษา

แนวทางที่ชัดเจนสำหรับการพัฒนาเพิ่มเติม

ออกแบบกิจกรรมเชิงจริยธรรม จัดกิจกรรมเช่น วันคุณธรรม กิจกรรมเวิร์กช็อปเกี่ยวกับจริยธรรม และการเรียนรู้ผ่านกรณีศึกษาทางศาสนา สร้างพื้นที่สำหรับจิตอาสา ทำการสนับสนุนโครงการจิตอาสาที่ให้โอกาสนักศึกษาได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ความร่วมมือกับชุมชน: สร้างโครงการที่เชื่อมโยงระหว่างมหาวิทยาลัยและชุมชน เช่น โครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการพัฒนาที่ยั่งยืน

3) สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรภายนอก

การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรภายนอก ทั้งในด้านการศึกษาและการทำงาน จะช่วยให้บัณฑิตได้รับประสบการณ์ตรงและสามารถเชื่อมโยงการเรียนรู้กับสถานการณ์จริง ซึ่งจะเป็นการเสริมสร้างความสามารถในการปรับตัวในตลาดแรงงาน การสร้างเครือข่ายกับองค์กรภายนอก เช่น องค์กรศาสนา ภาคธุรกิจ หรือองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร จะช่วยให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์ตรงในด้านคุณธรรมและการทำงานร่วมกับผู้อื่น เครือข่ายเหล่านี้ยังเป็นแหล่งเรียนรู้เพิ่มเติมที่เชื่อมโยงการศึกษาในห้องเรียนกับการปฏิบัติจริง

แนวทางที่ชัดเจนสำหรับการพัฒนาเพิ่มเติม

พัฒนาโครงการแลกเปลี่ยน: เช่น การฝึกงานหรือการทำงานร่วมกับองค์กรภายนอกที่มีเป้าหมายส่งเสริมคุณธรรม สร้างความร่วมมือระยะยาว: ลงนามข้อตกลงความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยและองค์กรต่าง ๆ เพื่อพัฒนากิจกรรมและหลักสูตรร่วมกัน สนับสนุนกิจกรรมข้าม

สถาบัน: ส่งเสริมการทำงานร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัยหรือองค์กรเพื่อสร้างเครือข่ายจริยธรรมที่เข้มแข็ง

4) ปรับปรุงและพัฒนาวิธีการผลิตบัณฑิตให้ทันสมัย

ควรมีการตรวจสอบและปรับปรุงวิธีการผลิตบัณฑิตอย่างสม่ำเสมอ โดยการนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาช่วยในการเรียนการสอนและการประเมินผล เพื่อให้บัณฑิตมีความสามารถในการแข่งขันในตลาดแรงงานและสามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ การปรับปรุงวิธีการผลิตบัณฑิตควรใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ เช่น การนำเทคโนโลยีเสมือนจริง (VR) เพื่อจำลองสถานการณ์เชิงจริยธรรม หรือการใช้แพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้และการสื่อสาร

แนวทางที่ชัดเจนสำหรับการพัฒนาเพิ่มเติม

การนำ AI เข้ามาใช้: ใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการประเมินผลและพัฒนาทักษะของนักศึกษา การพัฒนาหลักสูตรแบบไฮบริด: รวมการเรียนรู้ออนไลน์และการเรียนรู้ในชั้นเรียนเพื่อเพิ่มความยืดหยุ่นส่งเสริมการเรียนรู้แบบอิงประสบการณ์: เช่น การจัดกิจกรรมที่นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในสถานการณ์จริง

5) ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ

ควรกำหนดเกณฑ์การประเมินผลที่ชัดเจนเพื่อให้สามารถติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะเหล่านี้ได้ รวมถึงการใช้ข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลในการปรับปรุงกระบวนการผลิตบัณฑิตอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้บัณฑิตมีคุณภาพตามที่ตลาดแรงงานต้องการ ควรมีระบบประเมินผลที่ครอบคลุมทั้งด้านคุณธรรม ปัญญา และความสามารถในการปฏิบัติงานจริง โดยใช้ข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลเพื่อพัฒนานโยบายและวิธีการผลิตบัณฑิตอย่างต่อเนื่อง

แนวทางที่ชัดเจนสำหรับการพัฒนาเพิ่มเติม

การสร้างตัวชี้วัดที่ชัดเจน: เช่น ตัวชี้วัดความก้าวหน้าในด้านจริยธรรมและทักษะการทำงานใช้ระบบดิจิทัล ใช้เทคโนโลยีในการติดตามผลการดำเนินงาน เช่น ระบบประเมินออนไลน์ จัดทำรายงานประจำปี: เผยแพร่รายงานผลการดำเนินงานและข้อเสนอแนะต่อสาธารณะ

6) ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

การจัดโปรแกรมการเรียนรู้สำหรับบัณฑิตหลังสำเร็จการศึกษา เพื่อให้พวกเขาสามารถพัฒนาทักษะและความรู้ที่จำเป็นในการทำงานและการใช้ชีวิตในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตจะช่วยให้บัณฑิตมีความยืดหยุ่นและสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคตได้มหาวิทยาลัยควรจัดโปรแกรมสำหรับศิษย์เก่าหรือผู้สนใจในชุมชนที่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะและจริยธรรม เช่น หลักสูตรระยะสั้น การฝึกอบรมออนไลน์ หรือการสัมมนา

แนวทางที่ชัดเจนสำหรับการพัฒนาเพิ่มเติม

พัฒนาหลักสูตรระยะสั้น: จัดหลักสูตรที่เน้นการพัฒนาทักษะเฉพาะด้านที่สอดคล้องกับตลาดแรงงาน สนับสนุนการเข้าถึงทรัพยากร: เช่น การให้สิทธิ์ศิษย์เก่าใช้ห้องสมุดหรือแพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์ จัดทำเครือข่ายศิษย์เก่า: สร้างกลุ่มเครือข่ายศิษย์เก่าเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ การดำเนินการตามข้อเสนอแนะเหล่านี้ไม่เพียงช่วยพัฒนาคุณภาพของบัณฑิตเท่านั้น แต่ยังสร้างรากฐานสำหรับการพัฒนาสังคมที่มีคุณธรรมและความยั่งยืนในระยะยาว



แผนภาพที่ 5.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย 6 กระบวนทัศน์เชิงสร้างสรรค์ การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

5.4.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการทศน์เชิงสร้างสรรค์

ข้อเสนอแนะในการวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการทศน์เชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

1) เพิ่มความหลากหลายของตัวอย่าง

การศึกษา CCPR Model ควรขยายออกไปยังสถาบันอุดมศึกษาที่มีความหลากหลายทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ครอบคลุมมากขึ้นเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้ในบริบทที่แตกต่างกัน โดยมีตัวอย่างที่หลากหลาย เช่น การศึกษาสถาบันในประเทศไทย เช่น มหาวิทยาลัยที่เน้นหลักพุทธศาสนาเปรียบเทียบกับมหาวิทยาลัยที่มุ่งเน้นด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี วิเคราะห์ CCPR Model ในสถาบันต่างประเทศ เช่น มหาวิทยาลัยในอินเดียที่มีรากฐานศาสนาฮินดู หรือในญี่ปุ่นที่มุ่งเน้นการบูรณาการเซนกับการศึกษา การเปรียบเทียบแนวทาง CCPR ในกลุ่มประเทศตะวันตก เช่น การปรับแนวคิดเชิงศาสนาให้เข้ากับแนวคิดจริยธรรมเชิงโลกาภิวัตน์

2) การใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods)

การใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสานช่วยเพิ่มมิติของการศึกษา โดยใช้ทั้งข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative) และข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative) ในการวิเคราะห์ CCPR Model โดยยกตัวอย่างที่ครอบคลุม เช่น การใช้แบบสอบถามเชิงปริมาณในการวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับการเรียนรู้ CCPR การสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อรวบรวมมุมมองของอาจารย์ นักวิจัย และนักศึกษา การวิเคราะห์กรณีศึกษา (Case Study) ของมหาวิทยาลัยที่ใช้ CCPR Model เพื่อประเมินผลลัพธ์ที่แท้จริง

3) พัฒนาเครื่องมือวิจัยใหม่

การสร้างเครื่องมือวิจัยเฉพาะเจาะจงช่วยให้การประเมิน CCPR Model มีความแม่นยำและเชื่อถือได้มากยิ่งขึ้น โดยเน้นการวัดผลในด้านคุณธรรมและปัญญา ตัวอย่างเครื่องมือใหม่ เช่น แบบประเมินความคิดสร้างสรรค์ที่สอดคล้องกับหลักศาสนา เช่น แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงจริยธรรม แบบสอบถามเพื่อวัดการพัฒนาคุณธรรมในชีวิตประจำวันของนักศึกษา การพัฒนาแอปพลิเคชันที่ช่วยรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการฝึกฝนสมาธิและการใช้ CCPR ในชีวิตประจำวัน

4) วิจัยข้ามสาขาวิชา

การบูรณาการ CCPR Model กับศาสตร์อื่น ๆ ช่วยเพิ่มความหลากหลายและความทันสมัยให้กับกระบวนการพัฒนาบัณฑิต ตัวอย่างของการบูรณาการ การนำ CCPR ไปใช้ในวิทยาศาสตร์ เช่น การสร้างนวัตกรรมที่คำนึงถึงจริยธรรม การเชื่อมโยง CCPR กับเทคโนโลยี เช่น การใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในการเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ การใช้ CCPR ในศิลปะ เช่น การจัดเวิร์กช็อปศิลปะที่มุ่งเน้นการพัฒนาจิตใจควบคู่กับทักษะ

5) การวิจัยเชิงปฏิบัติการ

การจัดทำโครงการนำร่องช่วยทดสอบความเหมาะสมของ CCPR Model ในสภาพแวดล้อมจริง ตัวอย่างโครงการนำร่อง เช่น การพัฒนาหลักสูตรนำร่องที่มุ่งเน้น CCPR และทดลองใช้ในห้องเรียนของนักศึกษา การจัดโครงการชุมชนที่ผสมผสาน CCPR Model เช่น การพัฒนากิจกรรมเสริมคุณธรรมในชุมชนท้องถิ่น การทดลองโปรแกรมการสอนที่เชื่อมโยง CCPR กับการแก้ปัญหาสังคม เช่น การลดความขัดแย้งในชุมชน

บรรณานุกรม

- กองนโยบายและแผน. (2566). แผนปฏิบัติราชการประจำปี. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. สืบค้น 30/04/2566. จาก: <https://plan.mbu.ac.th/2022/12/28/mbu-plan2566/>
- พระอริการพจนารายณ์ กิตติคุณ. (2563). วิธีคิดตามหลักพุทธธรรม. วารสารวิจัยวิชาการ, 4(3), 325-335.
- มหามกุฏราชวิทยาลัย. (2563). พระไตรปิฎก และ อรรถกถา. ฉบับมหามกุฏฯ 91 เล่ม. E-Book. สืบค้น 01/05/2023. จาก <http://pratripitaka.com/tripitaka-mbu/>
- มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. (2565). รายงานการประเมินตนเอง ปีการศึกษา 2565. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. ฉบับออนไลน์. สืบค้น 04/05/2023. จาก: <https://dictionary.orst.go.th/index.php>
- สาริณี อาษา. (2564). วุฒิธรรม 4 : พุทธธรรมส่งเสริมการมีส่วนร่วม. วารสารบรรณการศึกษาศาสตร์มนุษยสังคมศาสตร์, 2(2), 1-9.
- สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2566). แผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ พ.ศ. 2564–2570 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2566–2570). สืบค้นจาก <https://www.mhesi.go.th>
- สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (2564). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 138 ตอนที่ 21 ก, กฎกระทรวง การจัดกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: กลุ่มงานราชกิจจานุเบกษา. สืบค้น 30/04/2566. จาก ratchakitcha.soc.go.th
- สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (2565). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 139 ตอนที่ 20 ก, กฎกระทรวง มาตรฐานการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565. กรุงเทพมหานคร: กลุ่มงานราชกิจจานุเบกษา. สืบค้น 30/04/2566. จาก ratchakitcha.soc.go.th
- Afriadi, B. (2022). Multiple Criteria Decision Making (Mcdm) For Quality Education Management In Higher Education: Systematic Review. *International Journal of Business, Law, and Education*, 3(2), 173-180.
- Akhtar, N., Ishak, M. I. S., Ahmad, M. I., Umar, K., Md Yusuff, M. S., Anees, M. T., ... & Ali Almanasir, Y. K. (2021). Modification of the Water Quality Index (WQI) Process for Simple Calculation Using the Multi-Criteria Decision-Making (MCDM) Method. *a Review. Water*, 13(7), 905.
- Alhasani, A. N., Alhinai, M. H., & Ahmed, E. R. (2023). An empirical Study on impact of intellectual human capital on corporate social innovation. *Journal of Accounting Science*, 7(1), 47-65.
- Altschuld, J. W., & Kumar, D. D. (2010). *Needs Assessment: An Overview*. Sage Publications.

- Amabile, T. M., & Mueller, J. S. (2024). *Studying Creativity, its Processes, and Its Antecedents: An Exploration of the Componential Theory of Creativity*. In Handbook of organizational creativity (pp. 33-64). Psychology Press.
- Amran, A., Yon, L. C., Kiumarsi, S., & Jaaffar, A. H. (2021). Intellectual Human Capital, Corporate Social Innovation and Sustainable Development: A Conceptual Framework. *International Journal of Innovation and Sustainable Development*, 15(1), 75-99.
- Arifin, S. R. M., & Maharani, T. (2021). Reliability and Validity Testing in Research: A guide for Researchers. *Journal of Research Methods*, 12(4), 234–245.
- Brown, T. (2020). Critical and Creative thinking in higher education: An ethical approach. *Journal of Educational Research*, 113(4), 123-134.
- Brown, T., & Green, S. (2021). Ethical thinking and responsibility in higher education. *Journal of Moral Education*, 34(2), 56-72.
- Brown, T., & Taylor, K. (2022). Fostering Productive Thinking Through Practice-Based Learning. *Journal of Innovative Education*, 27(3), 78-92.
- Beresford, P. (2021). *Participatory Ideology: From exclusion to involvement*. Policy Press.
- Budiyanto, K. K., Harapan, E., Purwanto, M. B., & Smaratungga, S. T. I. A. B. (2024). 21st Century English Learning: a Revolution in Skills, Critical Thinking, Creativity, and Visual Communication. *Asian J. Appl. Educ*, 3(1), 43-54.
- Buraphan, K. (2019). The integration of moral principles in education for sustainable development. *Journal of Moral Education*, 48(4), 442-455.
- Chaiwaing, K., et al. (2019). *Development of CCPR Model for Graduate Attributes in Higher Education*. Bangkok: Academic Press.
- Chandapun, S. (2021). Strategic management in education for quality improvement: Lessons from Thai higher education institutions. *Journal of Educational Administration*, 59(2), 120-133.
- Chandapun, N. (2021). Flexible curriculum development for the rapidly changing world. *Educational Policy Analysis Archives*, 29, 82.
- Chaiwaing, S., Wannapaisan, C., Chetiyakornkun, T., & Chaiboonsri, C. (2019). Thailand's Civil Productivity through Learning Management of Social Studies in Schools. *Journal of Multidisciplinary in Social Sciences*, 15(3), 70-77.
- Chang, W. C., Lin, H. C., & Chen, Y. L. (2018). Collaborative Learning in Higher Education: Learning Strategies, Preferences, and Needs. *International Journal of Educational Research*, 91, 72-83.

- Cheawjindakarn, B. et al. (2016). Critical Success Factors for Online Distance Learning in Higher Education: A Review of the Literature. *Creative Education*, 10(3), 62-71.
- Classgist. (2017-2022). *Sample Size Calculator*. Retrieved: 04/12/2023. From: <https://www.classgist.com/sample-size-calculator.aspx>.
- Coelho, M., & Menezes, I. (2021). University Social Responsibility, Service Learning, and Students' Personal, Professional, and Civic Education. *Frontiers in Psychology*, 12, 617300.
- Creswell, J. W., & Creswell, J. D. (2023). *Research design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches*. (6th ed.). SAGE Publications.
- Creswell, J. W., & Plano Clark, V. L. (2021). *Designing and Conducting Mixed Methods Research*. (3rd ed.). SAGE Publications.
- Crocker, L., & Algina, J. (1986). *Introduction to Classical and Modern Test Theory*. New York: Holt, Rinehart, and Winston.
- Dhammapiya, S. (2013). The Role of Buddhist Principles in Higher Education. *Asian Journal of Religious Education*, 15(2), 117-130.
- Ekinici, Y., Orbay, B. Z., & Karadayi, M. A. (2022). An MCDM-based Game-theoretic Approach for Strategy Selection in Higher Education. *Socio-Economic Planning Sciences*, 81, 101186.
- Eccles, J. S., & Roeser, R. W. (2011). Schools as Developmental Contexts During Adolescence. *Journal of Research on Adolescence*, 21(1), 225–241. <https://doi.org/10.1111/j.1532-7795.2010.00725.x>
- Fetters, M. D., Curry, L. A., & Creswell, J. W. (2022). Achieving Integration in Mixed Methods Designs: Principles and Practices. *American Journal of Public Health*, 112(2), 275–283. <https://doi.org/10.2105/AJPH.2021.306520>
- Field, A. (2009). *Discovering Statistics Using SPSS*. London: Sage Publications.
- Fusch, P. I., & Ness, L. R. (2015). Are we there yet? Data Saturation in Qualitative Research. *The Qualitative Report*, 20(9), 1408-1416.
- Gamage, K. A. A., Perera, I., Fernando, S., & Gunawardhana, N. (2020). A Framework for Critical Thinking Development in STEM Education. *Education Sciences*, 10(12), 394.
- Gamage, T., Perera, L., & Fernando, S. (2020). Tailoring Higher Education Curricula to Align with Institutional Identity and Societal Needs. *International Journal of Educational Innovation*, 35(2), 102-115.

- Gervais, C., Boucher, L. P., Villar, G. M., Lee, U., & Duclos, C. (2023). A Scoping Review for Building a Criticality-Based Conceptual Framework of Altered States of Consciousness. *Frontiers in Systems Neuroscience*, 17, 1085902.
- Ghazinoory, S., Amiri, M., Ghazinoori, S., & Alizadeh, P. (2019). Designing Innovation Policy Mix: a Multi-Objective Decision-Making Approach. *Economics of Innovation and New Technology*, 28(4), 365-385.
- Guest, G., Bunce, A., & Johnson, L. (2006). How many interviews are enough? An Experiment with Data Saturation and Variability. *Field Methods*, 18(1), 59-82.
- Guest, Greg; Namey, Emily; Chen, Mario; Soundy, Andrew (2020). A Simple Method to Assess and Report Thematic Saturation in Qualitative Research. *PLOS ONE*, 15(5), e0232076-. doi:10.1371/journal.pone.0232076
- Gu, X., Zhu, Y., & Guo, X. (2021). Meeting the Challenges of Lifelong Learning: Comparative Analysis of Policies and Practices in China and the EU. *International Journal of Lifelong Education*, 40(3), 255 – 272. <https://doi.org/10.1080/02601370.2021.1891797>
- Hattie, J., & Timperley, H. (2022). The Role of Feedback in Learning and Achievement. *Educational Research Review*, 15(2), 45-68.
- Hayes & The Guilford Press. (2013). *Model Templates for PROCESS for SPSS and SAS*. cG2013 Andrew F. Hayes, <http://www.afhayes.com/>.
- Hennink, M., & Kaiser, B. N. (2022). Sample Sizes for Saturation in Qualitative Research: A Systematic Review of Empirical Tests. *Social Science & Medicine*, 292, 114523.
- Hesse-Biber, S. N. (2021). *Mixed Methods Research: Merging Theory with Practice*. (2nd ed.). Guilford Press.
- Howlett, M., & Cashore, B. (2020). *Public Policy: Definitions and Approaches*. A Modern Guide to Public Policy, 10-21.
- Hoxby, C. M., & Stange, K. (Eds.). (2020). *Productivity in Higher Education*. University of Chicago Press.
- Iam Dee, A. T., et al. (2022). Prapariyattidhamma Division and Current Thai Society. *Nittayasan Siangtham Chakmahayan*, 6(2), 24-35.
- Johnson, M., & Lee, R. (2023). Navigating Consumerism: The Role of Critical Thinking in Higher Education. *International Journal of Educational Development*, 45(2), 67-79.
- Johnson, R., & Smith, L. (2023). Financial Aid and its Impact on Higher Education Accessibility. *Journal of Economic Education*, 41(3), 121–135.

- Johnson, R., & Wong, T. (2024). Educating for Responsibility: Leadership Development in a Global Context. *Global Education Review*, 29(3), 189-202.
- Jurs, P., Kulberga, I., Zupa, U., Titrek, O., & Špehte, E. (2023). Efficient Management of School and Teachers' Professional Development– Challenges and Development Perspectives. *Pegem Journal of Education and Instruction*, 13(2), 112-118.
- Kanchanasut, S. (2025). Building Collaborative Networks for Higher Education Improvement. *Journal of Educational Development*, 12(1), 45–56.
- Kaufman, R., & Guerra, I. (2011). *Needs Assessment for Organizational Success*. American Society for Training and Development.
- Khamcharoen, N., Kantathanawat, T., & Sukkamart, A. (2022). Developing Student Creative Problem-Solving Skills (CPSS) using online digital storytelling: A training course development method. *International Journal of Emerging Technologies in Learning (IJET)*, 17(11), 17-34.
- Khatami, S. M., Boujari, P., & Ranjbar, E. (2022). Toward a Social Responsibility-Based Model for Urban Design Education. *URBAN DESIGN International*, 1-16.
- Khemraj, S., Pet tongma, P. W. C., Thepa, P. C. A., Patnaik, S., Wu, W. Y., & Chi, H. (2023). Implementing Mindfulness In The Workplace: A New Strategy For Enhancing Both Individual And Organizational Effectiveness. *Journal for ReAttach Therapy and Developmental Diversities*, 6(2s), 408-416.
- Kim, J. (2021). Fostering creativity in education: Challenges and Opportunities in the Digital Era. *Journal of Educational Innovation*, 33(4), 123–135.
- Kim, J. (2021). Fostering Inclusivity in Education Systems: *Challenges and Opportunities*. *Global Educational Development Review*, 33(4), 189–204.
- Kolb, A. Y., & Kolb, D. A. (2018). Experiential Learning Theory: A Dynamic, Holistic Approach to Management Learning, education, and development. *Academy of Management Learning & Education*, 17(4), 423-439.
- Kong, W., Li, F., & Zhang, Y. (2022). Overcoming Challenges in Policy Implementation for Moral and Intellectual Development in Universities. *Education Policy Analysis Archives*, 30(5), 225-240.
- Lakens, D. (2022). Sample size justification. *Collabra: Psychology*, 8(1), 33267.
- Leavy, P. (2022). *Research Design: Quantitative, Qualitative, Mixed Methods, Arts-Based, and Community-Based Participatory Research Approaches*. Guilford Publications.
- Lee, S., & Kim, H. (2021). Bridging Ethics and Education: Integrating Moral Values into Modern Curriculum. *Global Education Perspectives*, 12(3), 201–217.

- Lee, Y., Park, H., & Jung, S. (2023). Curriculum Reform for Societal Needs: The Role of Moral Integration. *Higher Education Policy and Practice*, 55(2), 98–116.
- Lin, T., Chang, W., & Hsu, C. (2022). Creative Learning Strategies for 21st-Century Skills Development. *International Journal of Education & Development*, 40(1), 89–104.
- Martínez-Valdivia, E., Pegalajar-Palomino, M. D. C., & Burgos-García, A. (2020). Social responsibility and university teacher training: Keys to commitment and social justice into schools. *Sustainability*, 12(15), 6179.
- Mathurotpreechakun, W., & Torpanyacharn, K. (2022). Guidelines and Legal Measures to Promote and Supervise Lifelong Learning for Thailand. *Mae Fah Luang University Law Journal*, 5(2), DOI: 10.14456/mfulj.2022.8. Retrieved from <https://so08.tci-thaijo.org/index.php/MFULJ/article/view/63>
- Mitra, S., & Dangwal, R. (2017). Limits to Self-Organising Systems of Learning: The Kalikuppam Experiment. *British Journal of Educational Technology*, 48(3), 701-703.
- Muktamar, A. (2023). Islamic Religious Education Curriculum Development Model. ETDC: *Indonesian Journal of Research and Educational Review*, 2(4), 55-69.
- Nakamura, Y., & Suzuki, T. (2022). Community Engagement in Education: Enhancing Moral and Intellectual Growth. *Asian Journal of Educational Development*, 18(3), 145–162.
- Ngamwittayapong, T., & team. (2021). Curriculum Adaptation for Lifelong Learning: Responses to Modern Challenges. *Education and Society Journal*, 15(3), 120–135.
- Nind, M., Lewthwaite, S., & Flewitt, R. (2019). Qualitative Methods for Researching Students' Experiences: The Case for a Radical Approach. *International Journal of Research & Method in Education*, 42(1), 90-103.
- Oxford Learner's Dictionaries. (2023). *Policy*. Retrieved: 04/05/2023. From: <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english/policy?q=policy+>
- Pandey, P., & Pandey, M. M. (2021). *Research Methodology Tools and Techniques*. Bridge Center.
- Panphet, G. (2022). Ethical Leadership Based on Vuddhidhammas For School Administrators in the 4.0 Era. *Journal of Educational Review Faculty of Education in MCU*, 9(1), 491-498.

- Park, S., Jung, M., & Yoon, K. (2023). Challenges in Fostering Responsibility Among Learners in Competitive Educational Systems. *Education and Society Journal*, 50(2), 78–95.
- Patel, R., & Kumar, S. (2023). Ethical Productivity in Higher Education: Case studies from India. *Journal of Asian Educational Development*, 19(1), 34-49.
- Patel, R., et al. (2023). Developing Responsible Thinking through Community Engagement Programs. *Journal of Asian Educational Studies*, 18(2), 67-84.
- Patel, R., et al. (2024). Enhancing Critical Thinking to Combat Deceptive Marketing Strategies: A Case Study in Indian Higher Education. *Journal of Asian Educational Studies*, 12(1), 56-73.
- Phowungpravit, P., & Chongchit, Y. (2023). Analysis on Projects of Conscientization in Accordance with Exclusion- Based Approaches and CCPR Model. *Humanities, Arts and Social Sciences Studies*, 553-566.
- Phrakusutarattanaphart, et al. (2019). Development Model of Graduate Program Educational Management to the Higher Education Standard of Mahachulalongkornrajavidyalaya University. *Journal of MCU Peace Studies*, 7(4), 1036-1047.
- Phramaha Chaiyaporn, M. (2022). Application of Buddhist Principles in Human Resource Development. *Buddhist Education Studies*, 8(2), 78–90.
- Pimpa, P. (2018). Current Thai Studies. *Academic Journal of Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus*. 7(1), 242-249.
- Prachason, P. (2020). Lifelong Learning and Educational Opportunities in the Context of Rapid Change. *International Journal of Lifelong Education*, 39(3), 310-324.
- Prasittichok, P., & Klaykaew, K. K. (2022). Meta-Skills Development Needs Assessment Among Undergraduate Students. *Heliyon*, 8(1).
- Rahman, M. M., & Aziz, R. (2021). Deep Thinking as a Tool for Critical Decision-Making: Insights from Buddhist Philosophy. *Philosophy and Education*, 29(1), 67–82.
- Rahman, M. M., Tabash, M. I., Salamzadeh, A., Abduli, S., & Rahaman, M. S. (2022). Sampling Techniques (probability) for Quantitative Social Science Researchers: A Conceptual Guidelines with Examples. *Seeu Review*, 17(1), 42-51.
- Rutledge, P. (2020). *The Art of In-Depth Interviewing*. Oxford University Press.
- Rutledge, P. B., & Hogg, J. L. C. (2020). In- depth interviews. *The International Encyclopedia of Media Psychology*, 1-7.

- Saaty, T. L. (1990). How to Make a Decision: the Analytic Hierarchy Process? *European Journal of Operational Research*, 48(1), 9-26.
- Saaty, T. L., & Tavana, M. (2021). *Decision Making in Complex Environments*. Springer.
- Saaty, T. L., & Tavana, M. (2021). *The Encyclicon-Volume 4: A Dictionary of Complex Decisions Using the Analytic Network Process*. RWS Publications.
- Sangkhamanon, K. (2022). A New Perspective for Developing Education in the 21st Century: From Creative Educational Philosophy and Theory to Creative Curriculum, Creative Instruction and Creative Learners. *Education Journal of Nakhonratchasima College*, 1(2), 1-1.
- Sanmorino, A. , & Karimah, F. (2021) . A Review for the Mechanism of Research Productivity Enhancement in the Higher Education Institution. *International Journal of Advanced Science Computing and Engineering*, 3(1), 28-39.
- Santos, M., García, P., & Martínez, L. (2023). Education for the 21st Century: Integrating Intellectual and Moral Competencies. *Global Educational Review*, 50(1), 45-67.
- Saunders, B., Sim, J., Kingstone, T., Baker, S., Waterfield, J., Bartlam, B., ... & Jinks, C. (2018). Saturation in Qualitative Research: Exploring its Conceptualization and Operationalization. *Quality & Quantity*, 52(4), 1893-1907.
- Shalley, C. E., & Breidenthal, A. P. (2021). *Conducting Rigorous Research on Individual Creativity*. In *Handbook of Research on Creativity and Innovation* (pp. 12-27). Edward Elgar Publishing.
- She, L., et al. (2021). Pilot Testing and Validation of Survey Instruments: A Practical Approach. *Journal of Educational Measurement*, 58(3), 215–230.
- Singhaseni, N., & team. (2024). Modernizing curriculum for critical thinking skills in Thai higher education. *Asia-Pacific Educational Review*, 16(4), 98–112.
- Smith, A. , & Green, S. (2023) . Integrating Productive Thinking in Interdisciplinary Education. *Higher Education Quarterly*, 34(2), 45-60.
- Smith, A. , & Patel, K. (2023) . Integrating social responsibility into interdisciplinary learning. *Higher Education Quarterly*, 33(1), 22-39.
- Smith, A. , & Wong, T. (2022) . Critical thinking in global contexts: A cross-disciplinary perspective. *Higher Education Review*, 29(3), 134-149.
- Sterling, S. (2011). Transformative learning and sustainability: Sketching the conceptual ground. *Learning and Teaching in Higher Education*, 5(1), 17-33.
- Strielkowski, W., Grebennikova, V., Lisovskiy, A., Rakhimova, G., & Vasileva, T. (2024). *AI-Driven Adaptive Learning for Sustainable Educational Transformation*. Sustainable Development.

- Somsuk, K., & team. (2022). Integration of ethics and social skills in university curricula. *Journal of Moral Education*, 14(2), 101–120.
- Suvanno, P. (2017). The application of the four Noble Truths in modern education. *Buddhist Education Review*, 7(1), 55-67.
- Suyidno, S., Susilowati, E., Arifuddin, M., Misbah, M., Sunarti, T., & Dwikoranto, D. (2019). Increasing Students Responsibility and Scientific Creativity through Creative Responsibility Based Learning. *Jurnal Penelitian Fisika Dan Aplikasinya (JPFA)*, 9(2), 178-188.
- Tan, L., & Goh, Y. (2023). Moral Practices in Daily Education: A Pathway for Holistic Development. *International Review of Education*, 69(4), 211–235.
- Tan, W., Rahman, A., & Wong, T. (2022). Expanding Educational Opportunities for Marginalized Communities. *Journal of Social Education Research*, 15(1), 112–127.
- Tashakkori, A., & Teddlie, C. (2021). *Foundations of Mixed Methods Research: Integrating Quantitative and Qualitative Approaches in the Social and Behavioral Sciences*. (3rd ed.). Sage Publications.
- Thadphoothon, J. (2022). ELT in the Age of Artificial Intelligence (AI): Working with Machines. *Journal of NELTA*, 27(1-2), 202.
- Thadphoothon, J. (2022). Philosophical Foundations of Creative Learning: Buddhist Perspectives. *International Journal of Buddhist Studies*, 14(2), 45-67.
- Thanissaro, B. (2018). Buddhist Approaches to Moral Education in Contemporary Society. *Journal of Buddhist Ethics*, 25, 108-129.
- Theppitak, P., et al. (2022). Education Economics: Lessons in the Past that Educational Business Executives Should be Aware of in Order to Become a Stable Educational Business. *SSRU Academic Journal of Education*. 6(2), 1-13.
- UNESCO. (2015). *Rethinking education: Towards a global common good?* Paris: UNESCO.
- Upanan, W., Chatakan, W., & Pongtatsana, W. (2021). A Model of Promotion Lifelong Learning in Digital Era for Non-Formal and Informal Education Centre in the Futures. *Journal of Buddhist Anthropology*, 6(10), 165–181. Retrieved from <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/JSBA/article/view/253977>
- Varea, V., Riccetti, A., González-Calvo, G., Siracusa, M., & García-Monge, A. (2024). Physical Education and COVID-19: What have we learned?. *Curriculum Studies in Health and Physical Education*, 15(3), 340-357.
- Wang, H., et al. (2021). Integrating Buddhist Ethics into Creativity Education: A case Study in China. *Asian Education Review*, 34(3), 212-229.

- Witkin, B. R., & Altschuld, J. W. (1995). *Planning and Conducting Needs Assessments: A Practical Guide*. Sage Publications.
- Wongwian, J. (2023). Promoting Moral Values in Higher Education. *Thai Education Review*, 17(5), 65–80.
- Worapitaksanond, T., & Charoenratana, S. (2022). Impact of Inequality on Higher Education Admissions of Thai Students. *The Journal of Research and Academics*, 5(6), 203-215.
- World Economic Forum. (2020). *The Future of Jobs Report 2020*. Retrieved from <https://www.weforum.org/reports/the-future-of-jobs-report-2020>
- Yin, R. K. (2021). *Qualitative Research from Start to Finish*. (3rd ed.). Guilford Press.
- Zamanzadeh, V., et al. (2015). Design and Implementation of Content Validity Index for Validation of Developed Instruments in Nursing Research. *Journal of Nursing Research*, 22(4), 237–245.

ภาคผนวก

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

โครงการวิจัยเรื่อง: การพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

Research Title: The Constructive Paradigm Development of Producing Graduates of Higher Education Institutions of the Intellectual and Moral Development Group with Religious Principles

คำชี้แจง แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิจัย ตามวัตถุประสงค์การวิจัยคือ เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา ภายใต้โครงการวิจัยทุนอุดหนุนการวิจัยจาก สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) ผ่านสถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ประจำปีงบประมาณ 2566 จึงขอความกรุณาจากท่านโปรดให้ข้อมูลอย่างครบถ้วนและตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด ขออนุโมทนาขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

แบบสอบถามฉบับนี้ แบ่งเป็น 5 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยพื้นฐานด้านประชากรศาสตร์ (Socio-demographic characteristics)

ตอนที่ 2 หัวข้อในการสนทนากลุ่มด้วยเทคนิคกลุ่มในนาม (NGT)

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

ตอนที่ 1 ปัจจัยพื้นฐานด้านประชากรศาสตร์ (Socio-demographic characteristics)

คำชี้แจง โปรดเลือกตัวเลือกที่ตรงกับข้อมูลท่านมากที่สุด

1. เพศ

1) ชาย

2) หญิง

2. อายุ (ปี)
 - 1) น้อยกว่าหรือเท่ากับ 30 ปี
 - 2) 31- 40 ปี
 - 3) 41-50 ปี
 - 4) 51 ปี ขึ้นไป
3. ระดับชั้นการศึกษา
 - 1) มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือเทียบเท่า
 - 2)ปริญญาตรี หรือเทียบเท่า
 - 3) ปริญญาโท หรือเทียบเท่า
 - 4) ปริญญาเอก หรือเทียบเท่า
4. ประเภทความเชี่ยวชาญ
 - 1) ผู้เชี่ยวชาญด้านพุทธศาสนาและปรัชญาระดับอุดมศึกษา
 - 2) ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารจัดการหลักสูตรระดับปริญญาตรี
 - 3) ผู้เชี่ยวชาญด้านการวางแผนการผลิตบัณฑิต
 - 4) ผู้ปกครอง
 - 5) ผู้ใช้บัณฑิต
5. ประสบการณ์ในการมีส่วนร่วมหรือเป็นส่วนหนึ่งในการผลิตบัณฑิต
 - 1) ระยะเวลา น้อยกว่า 1 ปี
 - 2) ระยะเวลา 1 – 2 ปี
 - 3) ระยะเวลา 3 – 4 ปี
 - 4) ระยะเวลา 5 ปี ขึ้นไป
6. ศาสนา
 - 1) ศาสนาพุทธ
 - 2) ศาสนาอื่นๆ.....
7. ระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติในฐานะศาสนิกของศาสนาที่ท่านนับถือ
 - 1) ไม่เคยปฏิบัติตามคำสอนใดๆเลย
 - 2) น้อยกว่า 1 ปี
 - 3) 1-5 ปี
 - 4) 6 ปี ขึ้นไป

ตอนที่ 2 หัวข้อในการสนทนากลุ่มด้วยเทคนิคกลุ่มในนาม (NGT)

คำชี้แจง ให้แต่ละกลุ่มที่ได้แบ่งเพื่อทำการการสนทนาด้วยเทคนิคกลุ่มในนาม ใช้หัวข้อที่กำหนดไว้ในการสนทนา นำเสนอโดยตัวแทนกลุ่มและแสดงข้อสรุปต่อไป

ข้อ	หัวข้อเรื่องที่น่าสู่การสนทนา
1	การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์มีผลต่อการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษา กลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนาอย่างไร
2	ยุทธศาสตร์ชาติด้านการศึกษา มีผลต่อการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและ คุณธรรมด้วยหลักศาสนาอย่างไร
3	การบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติมีผลต่อการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนา ปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนาอย่างไร

4	แนวคิดกระบวนทัศน์แบบทั่วไปมีความสอดคล้องกับความต้องการของสถาบันตามประเด็น ความสำคัญที่ต้องเร่งพัฒนาอย่างไร
5	กระบวนทัศน์เชิงสร้างสรรค์มีความสอดคล้องกับความต้องการของสถาบันตามประเด็น ความสำคัญที่ต้องเร่งพัฒนาอย่างไร
6	แนวคิดกระบวนทัศน์ตามแนวพุทธด้วยหลักคุณธรรม 4 มีความสอดคล้องกับความต้องการของ สถาบันตามประเด็นความสำคัญที่ต้องเร่งพัฒนาอย่างไร
7	ข้อเสนอเชิงนโยบายกระบวนทัศน์เชิงสร้างสรรค์ในการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่ม พัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนาควรต้องมียุทธศาสตร์ประกอบอะไรบ้าง

แบบประเมินความเป็นไปได้และความเหมาะสม

ของกระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรม
ด้วยหลักศาสนา

โครงการวิจัยเรื่อง: การพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่ม
พัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

Research Title: The Constructive Paradigm Developmental of Producing Graduates of
Higher Education Institutions of the Intellectual and Moral
Development Group with Religious Principles

คำชี้แจง แบบประเมินความเป็นไปได้และความเหมาะสมฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลการ
ประเมินความเป็นไปได้และความเหมาะสม ประกอบด้วย 3 ตอน ได้แก่

- ตอนที่ 1 ปัจจัยพื้นฐานด้านประชากรศาสตร์ (Socio-demographic characteristics)
- ตอนที่ 2 ประเด็นการประเมินความเป็นไปได้และความเหมาะสม
- ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและ
คุณธรรมด้วยหลักศาสนา

ตอนที่ 1 ปัจจัยพื้นฐานด้านประชากรศาสตร์ (Socio-demographic characteristics)

คำชี้แจง โปรดเลือกตัวเลือกที่ตรงกับข้อมูลท่านมากที่สุด

1. เพศ
 - 1) ชาย
 - 2) หญิง
2. อายุ (ปี)
 - 1) น้อยกว่าหรือเท่ากับ 30 ปี
 - 2) 31- 40 ปี
 - 3) 41-50 ปี
 - 4) 51 ปี ขึ้นไป
3. ระดับชั้นการศึกษา
 - 1) มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือเทียบเท่า
 - 2) ปริญญาตรี หรือเทียบเท่า
 - 3) ปริญญาโท หรือเทียบเท่า

- 4) ปริญาเอก หรือเทียบเท่า
4. ประเภทความเชี่ยวชาญ
 - 1) ผู้เชี่ยวชาญด้านพุทธศาสนาและปรัชญาระดับอุดมศึกษา
 - 2) ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารจัดการหลักสูตรระดับปริญญาตรี
 - 3) ผู้เชี่ยวชาญด้านการวางแผนการผลิตบัณฑิต
 - 4) ผู้ปกครอง
 - 5) ผู้ใช้บัณฑิต
5. ประสบการณ์ในการมีส่วนร่วมหรือเป็นส่วนหนึ่งในการผลิตบัณฑิต
 - 1) ระยะเวลา น้อยกว่า 1 ปี
 - 2) ระยะเวลา 1 – 2 ปี
 - 3) ระยะเวลา 3 – 4 ปี
 - 4) ระยะเวลา 5 ปี ขึ้นไป
6. ศาสนา
 - 1) ศาสนาพุทธ
 - 2) ศาสนาอื่นๆ.....
7. ระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติในฐานะศาสนิกของศาสนาที่ท่านนับถือ
 - 1) ไม่เคยปฏิบัติตามคำสอนใดๆเลย
 - 2) น้อยกว่า 1 ปี
 - 3) 1-5 ปี
 - 4) 6 ปี ขึ้นไป

ตอนที่ 2 ประเด็นการประเมินความเป็นไปได้และความเหมาะสม

คำชี้แจง ขอให้ท่านได้พิจารณาประเมินความเป็นไปได้และความเหมาะสมระดับจำนวน 11 ข้อ โดยเลือกเพียงคำตอบเดียวต่อรายการข้อคำถามแต่ละข้อที่มีระดับความเห็นสอดคล้องกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุดโดยการพิจารณา 5 ระดับ ตามเกณฑ์ตัวเลือกดังนี้

- ระดับ 5 หมายถึง มีความความเห็นต่อสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ ในระดับมากที่สุด
- ระดับ 4 หมายถึง มีความความเห็นต่อสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ ในระดับมาก
- ระดับ 3 หมายถึง มีความความเห็นต่อสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ ในระดับปานกลาง
- ระดับ 2 หมายถึง มีความความเห็นต่อสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ ในระดับน้อย
- ระดับ 1 หมายถึง มีความความเห็นต่อสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ ในระดับน้อยที่สุด

แบบสอบถาม

เรื่อง การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่ม
พัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

โครงการวิจัยเรื่อง: การพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่ม
พัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

Research Title: The Constructive Paradigm Developmental of Producing Graduates of
Higher Education Institutions of the Intellectual and Moral
Development Group with Religious Principles

คำชี้แจง แบบสอบถามฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิจัย ตามวัตถุประสงค์การวิจัยคือ
เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญา
และคุณธรรมด้วยหลักศาสนา ภายใต้โครงการวิจัยทุนอุดหนุนการวิจัยจาก สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริม
วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกว.) ผ่านสถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ประจำปีงบประมาณ 2566 จึงขอความกรุณาจากท่านโปรดให้ข้อมูลตอบแบบสอบถามอย่างครบถ้วนและ
ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด ขออโนโมนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

แบบสอบถามฉบับนี้ แบ่งเป็น 5 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยพื้นฐานด้านประชากรศาสตร์ (Socio-demographic characteristics)

ตอนที่ 2 ข้อมูลระดับความเห็นที่มีต่อสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิต

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและ
คุณธรรมด้วยหลักศาสนา

ตอนที่ 1 ปัจจัยพื้นฐานด้านประชากรศาสตร์ (Socio-demography)

คำชี้แจง โปรดเลือกตัวเลือกที่ตรงกับข้อมูลท่านมากที่สุด

1. เพศ

1) ชาย

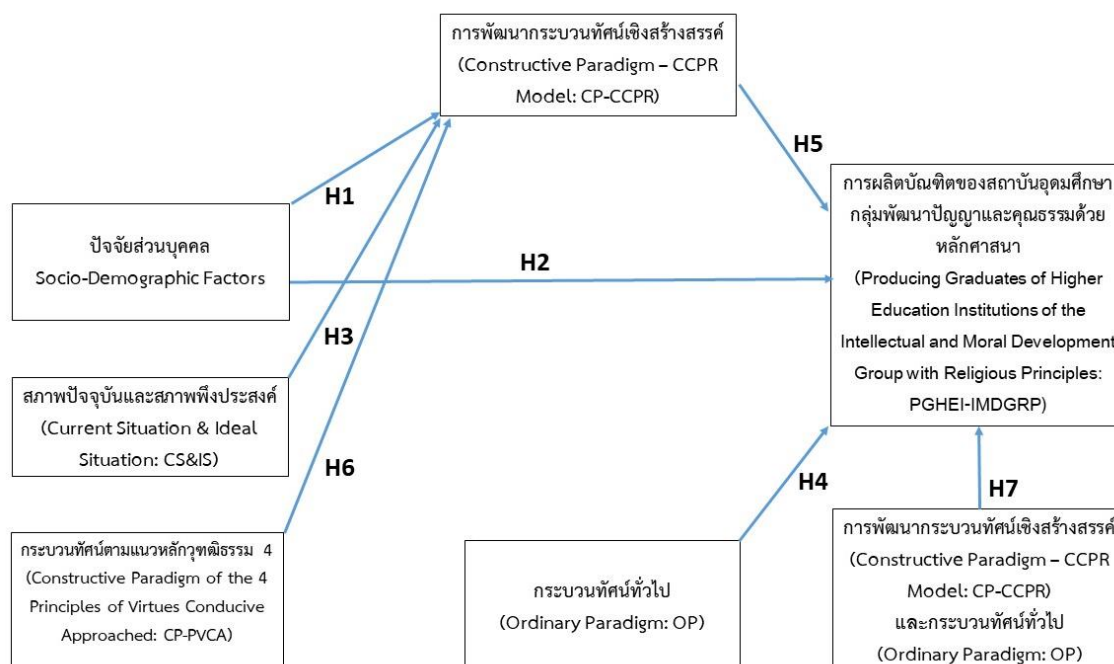
2) หญิง

2. อายุ (ปี)
 - 1) น้อยกว่าหรือเท่ากับ 19 ปี
 - 2) 20-25 ปี
 - 3) 26-30 ปี
 - 4) 31 ปี ขึ้นไป
3. การศึกษา
 - 1) น้อยกว่า มัธยมปลาย หรือเทียบเท่า
 - 2) ปริญญาตรี หรือเทียบเท่า
 - 3) ปริญญาโท หรือเทียบเท่า
 - 4) ปริญญาเอก หรือเทียบเท่า
4. สถานภาพผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการผลิตบัณฑิต
 - 1) ผู้เชี่ยวชาญด้านพุทธศาสนาและปรัชญาระดับอุดมศึกษา
 - 2) คณาจารย์หรือผู้วางแผนการบริหารจัดการหลักสูตร
 - 3) ผู้ปกครอง
 - 4) ผู้ใช้บัณฑิต
 - 5) นักศึกษา
 - 6) อื่นๆ.....
5. ประสบการณ์ในการมีส่วนร่วมหรือเป็นส่วนหนึ่งในการผลิตบัณฑิต
 - 1) ระยะเวลา น้อยกว่า 1 ปี
 - 2) ระยะเวลา 1 – 2 ปี
 - 3) ระยะเวลา 3 – 4 ปี
 - 4) ระยะเวลา 5 ปี ขึ้นไป
6. ศาสนา
 - 1) ศาสนาพุทธ
 - 2) ศาสนาอื่นๆ.....
7. ระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติในฐานะศาสนิกของศาสนาที่ตนนับถือ
 - 1) ไม่เคยปฏิบัติตามคำสอนใดๆเลย
 - 2) น้อยกว่า 1 ปี
 - 3) 1-5 ปี
 - 4) 6 ปี ขึ้นไป

[illegible]

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรม
ด้วยหลักศาสนา

This image shows a single page of white paper with horizontal blue or grey ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page, leaving small gaps between them. There are no margins, text, or other markings on the paper.



กรอบแนวคิดและสมมติฐานการวิจัยเชิงปริมาณของกระบวนทัศน์เชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา (ประยุกต์จากรูปแบบแนวความคิดการออกแบบ 21 : Model Templates for PROCESS for SPSS and SAS Model 21 (Hayes & The Guilford Press, 2013-2016)

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

คำนิยามศัพท์เฉพาะแบบสอบถาม

การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ หมายถึง กระบวนการที่ส่งเสริมให้บุคคลากรมีการพัฒนาศักยภาพจากเดิมไม่ว่าจะเป็นการเรียน การทำงาน หรือการเสริมสร้างทักษะในการดำรงชีวิตในมิติต่าง ๆ โดยการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ 1) พัฒนาและเสริมสร้างให้โอกาสประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงการเรียนรู้ ตลอดชีวิตได้อย่างไม่มีขีดจำกัด พัฒนาและเสริมสร้างโดยมุ่งเน้นการสร้างองค์ความรู้และทักษะ พัฒนาและเสริมสร้างให้คนเป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพ พร้อมสำหรับวิถีชีวิตในศตวรรษที่ 21 พัฒนาและเสริมสร้างให้เกิดสภาพแวดล้อมที่เอื้อและสนับสนุนต่อการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต พัฒนาและเสริมสร้างการสร้างและพัฒนาองค์ความรู้ งานวิจัย โครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และ

นวัตกรรม 2) ด้านประเด็นยุทธศาสตร์ กำหนดยุทธศาสตร์ให้เกิดความมั่นคง ในประเด็นด้านการศึกษาเน้น การศึกษาอย่างยั่งยืน กำหนดยุทธศาสตร์ให้เกิดการสร้างความสามารถในการแข่งขันในภาคตลาดแรงงาน กำหนดยุทธศาสตร์ให้เกิดการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม กำหนดยุทธศาสตร์ให้เกิดการสร้าง ความเติบโตบนพื้นฐานคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม กำหนดยุทธศาสตร์ให้เกิดการปรับสมดุลและ พัฒนาการบริหารจัดการภาครัฐ และ 3) ด้านการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ โดยมุ่งเน้นให้คนไทย ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพในทุกช่วงวัย เช่น มีสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับโลกยุคใหม่ มีคุณลักษณะ ตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม มีคุณธรรม จริยธรรม เป็นต้น กำลังคนมีสมรรถนะสูง สอดคล้องกับ ความต้องการของภาคการผลิตเป้าหมาย และสามารถสร้างงานอนาคต ประชาชนทุกกลุ่มเข้าถึงการเรียนรู้ตลอด ชีวิต โดยเฉพาะกลุ่มประชากรอายุ 15-24 ปี มีการศึกษาและมีงานทำเมื่อจบการศึกษาแล้ว

กระบวนทัศน์ทั่วไป (Ordinary Paradigm) หมายถึง กระบวนการคิดวิเคราะห์ วิธีคิด วิธีปฏิบัติ ในการศึกษาค้นคว้าเน้นกระบวนทัศน์ในการผลิตบัณฑิตซึ่งศึกษาองค์ประกอบ 4 ประการ ได้แก่ 1) การ กำหนดนโยบายและทิศทางในการผลิตบัณฑิต โดยมุ่งพัฒนาบัณฑิตให้เป็นผู้มีสติปัญญาและคุณธรรม ด้วย การจัดการเรียนการสอนที่ผสมผสานหลักศาสนาหลักวิชาการ ให้ความสำคัญกับการวิจัยและสร้างนวัตกรรม โดยยึดหลักศาสนาปรับใช้หลักศาสนาให้เหมาะสมกับสังคมที่เปลี่ยนไปและสร้างหลักการวิชาการที่สอดคล้อง กับหลักศาสนาเป็นทางเลือกคู่กับหลักวิชาการของประเทศตะวันตก นำหลักธรรมคำสอนของศาสนาต่าง ๆ มาชี้นำสังคมโดยมุ่งพัฒนาจิตใจสติปัญญาและพฤติกรรมของประชาชนเพื่อให้เกิดสันติสุขและความสามัคคี ของคนในชาติ 2) การจัดทำและบริหารหลักสูตรจัดให้มีหลักสูตรการศึกษาที่หลากหลาย โดยการจัดทำและ บริหารหลักสูตรการศึกษาเพื่อเป็นกลไกการปฏิรูปการศึกษา การจัดทำและบริหารหลักสูตรการศึกษาด้วย การเชื่อมโยงความต้องการกำลังคนเชิงคุณภาพของภาคการผลิตและบริการ การจัดทำและบริหารหลักสูตร ให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกอาชีพ โดยใช้ระบบการประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา 3) การ พัฒนาคณาจารย์ในเรื่องการจัดกระบวนกรเรียนรู้ โดยพัฒนาการจัดกระบวนกรเรียนรู้ทั้งในระบบชั้น เรียนและผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศด้วยเทคนิควิธีการต่างๆ พัฒนาการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ พัฒนาระบบสนับสนุนการประเมินผลลัพท์การเรียนรู้และการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน พัฒนา เทคนิควิธีรวมทั้งการให้คำปรึกษาและการดูแลผู้เรียนให้ประสบความสำเร็จในการศึกษา 4) การกำกับดูแล ให้มีการประกันคุณภาพการศึกษา โดยกำกับดูแลให้มีการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อสร้างความเชื่อมโยง กับกรอบคุณวุฒิของต่างประเทศ กำกับดูแลให้มีการประกันคุณภาพการศึกษาให้เป็นกลไกสร้างขีด ความสามารถในการแข่งขันด้านกำลังคนของประเทศ กำกับดูแลให้มีการประกันคุณภาพการศึกษาด้วยการ เสริมสร้างความคล่องตัวโดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับแผน 3 ระดับตามนโยบายของมติคณะรัฐมนตรี

การพัฒนากระบวนทัศน์เชิงสร้างสรรค์ (Constructive Paradigm – CCPR Model) หมายถึง กระบวนทัศน์ทางทฤษฎีการเรียนรู้หลักในด้านจิตวิทยาที่เน้นย้ำถึงวิธีการที่บุคคลสร้างแนวคิดเกี่ยวกับความเป็นจริงของการคิดซึ่งส่งผลให้เกิดการดำรงอยู่ของความเป็นจริงที่หลากหลายและสร้างความเข้าใจใหม่ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการจัดเตรียมกรอบการทำงานสำหรับการใช้ประโยชน์จากแนวคิดในการศึกษาครั้งนี้ เน้นการพัฒนากระบวนทัศน์ในการผลิตบัณฑิต ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบได้แก่ 1) การจัดการเรียนรู้แบบการคิดวิเคราะห์วิจารณ์ (Criticality-Based) โดยนักศึกษาต้องรู้จักวิเคราะห์อย่างมีเหตุมีผล นักศึกษาต้องมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อกันและกัน นักศึกษาต้องทบทวนและประเมินตนเอง นักศึกษาต้องมีความเป็นตัวของตัวเอง 2) การจัดการเรียนรู้แบบมีการคิดอย่างสร้างสรรค์ (Creativity-Based) โดยนักศึกษาต้องมองหาแนวทางใหม่ นำแนวทางเสนอใหม่ และมีแนวคิดใหม่ นักศึกษาต้องมีความคิดยืดหยุ่น สามารถเพิ่ม ขยาย ย่อ หรือสรุปในประเด็นที่ศึกษาได้ นักศึกษาต้องต่อยอดองค์ความรู้ที่มีอยู่แล้วให้เสริมสร้างและเพิ่มพูนยิ่งขึ้นอีก นักศึกษาต้องลองแล้วลองอีกให้แน่ใจด้วยตนเอง 3) การจัดการเรียนรู้แบบมีการสร้างสรรค์ผลงาน (Productivity-Based) นักศึกษาต้องรู้จักการวางเป้าหมายที่จะสร้างสรรค์ผลงาน นักศึกษาต้องรู้จักการแสวงหาวิธีการให้ได้ผลงานสร้างสรรค์เกิดขึ้นให้ได้ นักศึกษาต้องรู้จักการทดสอบและประเมินคุณภาพ นักศึกษาต้องรู้จักการปรับเปลี่ยนและสวดส่องเพื่อหาจุดบกพร่องและพร้อมปรับปรุงแก้ไขให้เกิดผลงานที่ดียิ่งขึ้นไป 4) การจัดการเรียนรู้แบบมีความรับผิดชอบ (Responsibility-Based) โดยนักศึกษาต้องมีคุณธรรมและจริยธรรมในทุกกระบวนการ ด้วยความตระหนักถึงการมีความรับผิดชอบในสิ่งที่ตนได้ทำ นักศึกษาต้องนำตัวเองสู่สาธารณะและสังคม ด้วยความตระหนักถึงการมีความรับผิดชอบในสิ่งที่ตนได้ทำ นักศึกษาต้องดูแล ทดสอบ รูปแบบตัวอย่าง ด้วยความตระหนักถึงการมีความรับผิดชอบในสิ่งที่ตนได้ทำ นักศึกษาต้องย้ำ ซ้ำ และทบทวนถึงความดีงาม ด้วยความตระหนักถึงการมีความรับผิดชอบในสิ่งที่ตนได้ทำ

กระบวนทัศน์ตามแนวหลักคุณธรรม 4 (Constructive Paradigm of the 4 Principles of Virtues Conducive Approach) กระบวนทัศน์ที่มีแนวคิดตามแนวทางหลักคุณธรรม 4 ซึ่งเป็นคุณธรรมที่เป็นไปเพื่อความเจริญด้วยปัญญา 4 ประการซึ่งประกอบด้วย 4 หลักธรรม ได้แก่ สัปปุริสสังเสวะ (การคบหาสัตบุรุษ) โดยนักศึกษามีการได้เสวนาพูดคุยกับเพื่อนหรือมิตรที่ดี นักศึกษามีการคบหาสมาคมกับผู้มีความรู้ดีและมีความประพฤติดี นักศึกษามีการคบหาสมาคมกับผู้มีการอบรมบ่มนิสัยและมีปัญญา 2) สัทธัมมัสสวนะ (การฟังพระสัทธรรม) นักศึกษามีการศึกษาองค์ความรู้ที่เล่าเรียนบนพื้นฐานแห่งศีล นักศึกษามีการศึกษาองค์ความรู้ที่ศึกษาเล่าเรียนบนพื้นฐานแห่งสมาธิและวิปัสสนา นักศึกษามีการศึกษาองค์ความรู้บนพื้นฐานแห่งโลกุตระธรรมซึ่งเป็นไปเพื่อการแก้ไขข้อบกพร่องในทุกมิติเน้นในด้านการศึกษาเป็นหลักจนสิ้นข้อสงสัยเป็นลำดับไปจนกระทั่งถึงที่สุด 3) โยนิโสมนสิการ (ทำในใจให้แยบคาย) นักศึกษามีความตรึกนึกคิดในกระบวนการเรียน นักศึกษาใช้ปัญญาในการพิจารณาอย่างเข้าอกเข้าใจ

นักศึกษาใช้การขบคิดอย่างลึกซึ้งในสิ่งที่ได้รับรู้จนทราบถึงเหตุและผลของเรื่องนั้น ๆ 4) ัฒมานุัฒมปฏิบัติ (การปฏิบัติให้ถูกหลัก) นักศึกษานำสิ่งที่ได้เล่าเรียนรับฟังและไตรตรองเห็นชัดแล้ว ไปใช้หรือปฏิบัติหรือลงมือทำ ให้ถูกต้องตามหลักการและตามความมุ่งหมายของตนได้ นักศึกษานำสิ่งที่ได้เล่าเรียนรับฟังและไตรตรองเห็นชัดแล้ว ไปใช้หรือปฏิบัติหรือลงมือทำ ให้หลักการย่อยมีความสอดคล้องกับหลักการใหญ่ได้ นักศึกษานำสิ่งที่ได้เล่าเรียนรับฟังและไตรตรองเห็นชัดแล้ว ไปใช้หรือปฏิบัติหรือลงมือทำ ให้การปฏิบัติย่อยมีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายใหญ่ในชีวิตได้ นักศึกษานำสิ่งที่ได้เล่าเรียนรับฟังและไตรตรองเห็นชัดแล้ว ไปใช้ในการปฏิบัติกิจการงานของตนได้อย่างรู้เป้าหมาย

การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา
(Producing Graduates of Higher Education Institutions of the Intellectual and Moral Development Group with Religious Principles) การกำหนดแผนงานทางด้านการผลิตบัณฑิต สถาบันอุดมศึกษาที่มาจากการแบ่งกลุ่มจากโครงการพลิกโฉมมหาวิทยาลัย (Reinventing University) ใน การศึกษาครั้งนี้เจาะจงในการศึกษาแผนหลักการผลิตบัณฑิตของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยเป็น สำคัญ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบได้แก่ 1) การให้โอกาสพระภิกษุสามเณรและคฤหัสถ์ได้ศึกษาเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องขยายโอกาสทางการศึกษาให้พระภิกษุ สามเณรและ คฤหัสถ์ได้ศึกษาเรียนรู้ ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ มีกองทุนเพื่อการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาส ทางการศึกษา พัฒนาศักยภาพและ ปรับปรุงระเบียบกองทุนให้สอดคล้องกับสถานการณ์และการใช้สอยให้เกิดประสิทธิภาพแก่ผู้เรียนเป็นสำคัญ 2) กระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางพระพุทธศาสนาและปรัชญาให้นักศึกษามีศักยภาพที่สอดคล้องกับ ความต้องการของผู้ใช้บัณฑิตและสังคม ผลิตบัณฑิตที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและประเทศที่มี พื้นฐานแนวคิดตามหลักทางพระพุทธศาสนาและปรัชญา หลักสูตรเน้นคุณธรรม จริยธรรม ในวิชาชีพ และ การดำเนินชีวิต ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต การบริหารจัดการการเรียนการสอน ที่มี คุณภาพและมาตรฐานตามมาตรฐานหลักสูตรและตัวบ่งชี้ของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและ คุณธรรมด้วยหลักศาสนา 3) ส่งเสริมและพัฒนาการผลิตและใช้สื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัยสอดคล้องกับ ความสนใจของผู้เรียน สร้างประสบการณ์ทางวิชาการบนพื้นฐานหลักศีลธรรม จริยธรรมมีความตระหนักใน ความไม่โกง สร้างประสบการณ์ทางวิชาการให้นักศึกษาเกิดความรอบรู้ หลากหลายและทันสมัย สร้าง ประสบการณ์ทางวิชาการให้นักศึกษาเกิดความหลากหลาย สร้างประสบการณ์ทางวิชาการให้นักศึกษาอย่าง ทันยุคสมัย 4) สร้างศักยภาพให้นักศึกษามีคุณสมบัติพื้นฐานแห่งความสมดุลทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความดีงาม จิตสำนึก ความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศให้เป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์ โดยสร้างเสริม สมรรถนะความเข้มแข็งทางกายให้สมกับวัย สร้างเสริมสมรรถนะความเข้มแข็งทางจิตใจด้วยหลักธรรมทาง พุทธศาสนาและปรัชญา สร้างเสริมสมรรถนะทางด้าน สติปัญญา ความดีงาม จิตสำนึกด้วยหลักธรรมทาง

พุทธศาสนาและปรัชญา สร้างเสริมสมรรถนะทางด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศให้เป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้วยหลักธรรมทางพุทธศาสนาและปรัชญา 5) สร้างสมรรถนะและศักยภาพทางการสอน การวิจัย และการจัดการหลักสูตรแก่อาจารย์ พัฒนาศักยภาพการสอน ของอาจารย์ให้มีคุณภาพและมาตรฐานสูงขึ้นด้วยการบูรณาการหลักธรรมทางพุทธศาสนาและปรัชญา พัฒนาศักยภาพการวิจัย ของอาจารย์ให้มีคุณภาพและมาตรฐานสูงขึ้นด้วยการบูรณาการหลักธรรมทางพุทธศาสนาและปรัชญาพัฒนาศักยภาพการจัดการหลักสูตร ของอาจารย์ให้มีคุณภาพและมาตรฐานสูงขึ้นด้วยการบูรณาการหลักธรรมทางพุทธศาสนาและปรัชญา

รายงานผลประเมินผลดัชนีความตรงตามเนื้อหา (CVI)

ของแบบสัมภาษณ์ หัวข้อสำคัญในการสัมภาษณ์เชิงลึก

โครงการวิจัย เรื่อง การพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่ม

พัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

Research topic: The Constructive Paradigm Developmental of Producing Graduates
of Higher Education Institutions of the Intellectual and Moral
Development Group with Religious Principles

* ผลการคำนวณค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (S-CVI) เท่ากับ 1.00 มีความตรงตามเนื้อหาและสอดคล้องกับ
วัตถุประสงค์แปดผล ว่า สอดคล้อง

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย							
รายการ ประเมิน/ ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ				Experts in Agreement	I-CVI	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4			
1	4	4	4	4	16	1	มีความเที่ยงตรงดีเยี่ยม
2	4	4	4	4	16	1	มีความเที่ยงตรงดีเยี่ยม
3	4	4	4	4	16	1	มีความเที่ยงตรงดีเยี่ยม
4	4	4	4	4	16	1	มีความเที่ยงตรงดีเยี่ยม
5	4	4	4	4	16	1	มีความเที่ยงตรงดีเยี่ยม
6	4	4	4	4	16	1	มีความเที่ยงตรงดีเยี่ยม
7	4	4	4	4	16	1	มีความเที่ยงตรงดีเยี่ยม
S-CVI/Ave					112	1.00	มีความเที่ยงตรงดีเยี่ยม

คำนวณด้วยสูตรของ Crocker & Algina (1986) $I-CVI = (\text{agreed item})/(\text{number of expert})$; $S-CVI/Ave = (\text{sum of I-CVI scores})/(\text{number of item})$

การยอมรับค่าความเชื่อมั่น Polit & Beck (2006) ยอมรับค่าความเชื่อมั่นรายข้อ (I-CVI) ที่ระดับสถิติเท่ากับหรือมากกว่า 0.90 (≥ 0.90) และยอมรับค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (S-CVI) ที่ระดับสถิติเท่ากับหรือมากกว่า 0.80 (≥ 0.80)

การแปลผล

ผู้ประเมินมีความเห็นค่าตรงกันและยอมรับคะแนนการประเมินที่ระดับค่า 3 และ 4 เท่านั้น ในการศึกษาครั้งนี้มีผู้เชี่ยวชาญประเมิน 3 ท่าน ผลรวมการประเมินคะแนนเต็ม 20 คะแนน (Polit & Beck, 2006) เมื่อใช้สูตรการคำนวณ $I-CVI = (\text{agreed item})/(\text{number of expert})$; $S-CVI/Ave = (\text{sum of I-CVI scores})/(\text{number of item})$ แล้วหากมีค่า ต่ำกว่า เกณฑ์ $I-CVI \geq 0.90$ และ $S-CVI \geq 0.80$ แปลผลว่า “มีความเที่ยงตรงดีเยี่ยม” หากต่ำกว่าเกณฑ์ แปลผลว่า “ไม่มีความเที่ยงตรง” (Zamanzadeh V, 2015)

ความสอดคล้องของข้อคำถาม (Item Objective Index: IOC)

ผลการประเมินความสอดคล้องของข้อคำถาม ตรวจสอบความถูกต้องของเครื่องมือ (validity)

เรื่อง การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ของการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนา

ปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

ข้อที่	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ					IOC	การตีความ ค่าความ สอดคล้อง
		1	2	3	4	5		
ตอนที่ 1 ปัจจัยพื้นฐานด้านประชากรศาสตร์ (Socio-demography)								
1	เพศ	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง
2	อายุ	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง
3	การศึกษา	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง
4	สถานภาพผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการผลิตบัณฑิต	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง
5	ประสบการณ์ในการมีส่วนร่วมหรือเป็นส่วนหนึ่งในการผลิตบัณฑิต	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง
6	ศาสนา	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง
7	ระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติในฐานะศาสนิกของศาสนาที่ตนนับถือ	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง
ตอนที่ 2 ข้อมูลระดับความเห็นที่มีต่อความต้องการความสำเร็จในชีวิต								
1	พัฒนาและเสริมสร้างให้โอกาสประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้อย่างไม่มีขีดจำกัด	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง
2	พัฒนาและเสริมสร้างโดยมุ่งเน้นการสร้างองค์ความรู้และทักษะ	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง
3	พัฒนาและเสริมสร้างให้คนเป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพพร้อมสำหรับวิถีชีวิตในศตวรรษที่ 21	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง
4	พัฒนาและเสริมสร้างให้เกิดสภาพแวดล้อมที่เอื้อและสนับสนุนต่อการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง

5	พัฒนาและเสริมสร้างการสร้างความรู้ งานวิจัย โครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง
6	กำหนดยุทธศาสตร์ให้เกิดความมั่นคง ในประเด็นด้าน การศึกษาเน้นการศึกษาอย่างยั่งยืน	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง
7	กำหนดยุทธศาสตร์ให้เกิดการสร้างความสามารถในการ แข่งขันในภาคตลาดแรงงาน	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง
8	กำหนดยุทธศาสตร์ให้เกิดการสร้างโอกาสและความเสมอ ภาคทางสังคม	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง
9	กำหนดยุทธศาสตร์ให้เกิดการสร้างความเติบโตบน พื้นฐานคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง
10	กำหนดยุทธศาสตร์ให้เกิดการปรับสมดุลและพัฒนาการ บริหารจัดการภาครัฐ	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง
11	คนไทยได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพในทุกช่วงวัย เช่น มีสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับโลกยุคใหม่ มี คุณลักษณะตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม มีคุณธรรม จริยธรรม เป็นต้น	0	1	1	1	1	0.8	สอดคล้อง
12	กำลังคนมีสมรรถนะสูง สอดคล้องกับความต้องการของ ภาคการผลิตเป้าหมาย และสามารถสร้างงานอนาคต	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง
13	ประชาชนทุกกลุ่มเข้าถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยเฉพาะ กลุ่มประชากรอายุ 15-24 ปี มีการศึกษาและฝึกงานทำ เมื่อจบการศึกษาแล้ว	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง
14	มุ่งพัฒนาบัณฑิตให้เป็นผู้มีสติปัญญาและคุณธรรม ด้วย การจัดการเรียนการสอนที่ผสมผสานหลักศาสนาหลัก วิชาการ	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง
15	ให้ความสำคัญกับการวิจัยและสร้างนวัตกรรม โดยยึด หลักศาสนาปรับใช้หลักศาสนาให้เหมาะกับสังคมที่ เปลี่ยนไปและสร้างหลักการวิชาการที่สอดคล้องกับหลัก ศาสนาเป็นทางเลือกคู่กับหลักวิชาการของประเทศ ตะวันตก	0	1	1	1	1	0.8	สอดคล้อง

16	นำหลักธรรมคำสอนของศาสนาต่าง ๆ มาชี้นำสังคมโดยมุ่งพัฒนาจิตใจสติปัญญาและพฤติกรรมของประชาชนเพื่อให้เกิดสันติสุขและความสามัคคีของคนในชาติ	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง
17	การจัดทำและบริหารหลักสูตรการศึกษาเพื่อเป็นกลไกการปฏิรูปการศึกษา	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง
18	การจัดทำและบริหารหลักสูตรการศึกษาด้วยการเชื่อมโยงความต้องการกำลังคนเชิงคุณภาพของภาคการผลิตและบริการ	0	1	1	1	0	0.6	ไม่สอดคล้อง
19	การจัดทำและบริหารหลักสูตรให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกอาชีพ โดยใช้ระบบการประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง
20	พัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้ทั้งในระบบชั้นเรียนและผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศด้วยเทคนิควิธีการต่างๆ	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง
21	พัฒนาการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง
22	พัฒนาระบบสนับสนุนการประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้และการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง
23	พัฒนาเทคนิควิธีรวมทั้งการให้คำปรึกษาและการดูแลผู้เรียนให้ประสบความสำเร็จในการศึกษา	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง
24	กำกับดูแลให้มีการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อสร้างความเชื่อมโยงกับกรอบคุณวุฒิของต่างประเทศ	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง
25	กำกับดูแลให้มีการประกันคุณภาพการศึกษาให้เป็นกลไกสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันด้านกำลังคนของประเทศ	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง
26	กำกับดูแลให้มีการประกันคุณภาพการศึกษาด้วยการเสริมสร้างความคล่องตัวโดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับแผน 3 ระดับตามนโยบายของมติคณะรัฐมนตรี	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง
27	นักศึกษาต้องรู้จักวิเคราะห์อย่างมีเหตุมีผล	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง
28	นักศึกษาต้องมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อกันและกัน	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง

29	นักศึกษาต้องทบทวนและประเมินตนเอง	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง
30	นักศึกษาต้องมีความเป็นตัวของตัวเอง	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง
31	นักศึกษาต้องมองหาแนวทางใหม่ นำแนวทางเสนอใหม่ และมีแนวคิดใหม่	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง
32	นักศึกษาต้องมีความคิดยืดหยุ่นสามารถเพิ่ม ขยาย ย่อ หรือสรุปในประเด็นที่ศึกษาได้	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง
33	นักศึกษาต้องต่อยอดองค์ความรู้ที่มีอยู่แล้วให้เสริมสร้าง และเพิ่มพูนยิ่งขึ้นอีก	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง
34	นักศึกษาต้องลองแล้วลองอีกให้แน่ใจด้วยตนเอง	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง
35	นักศึกษาต้องรู้จักการวางเป้าหมายที่จะสร้างสรรค์ ผลงาน	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง
36	นักศึกษาต้องรู้จักการแสวงหาวิธีการให้ได้ผลงาน สร้างสรรค์เกิดขึ้นให้ได้	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง
37	นักศึกษาต้องรู้จักการทดสอบและประเมินคุณภาพ	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง
38	นักศึกษาต้องรู้จักการปรับเปลี่ยนและสอดคล้องเพื่อหา จุดบกพร่องและพร้อมปรับปรุงแก้ไขให้เกิดผลงานที่ดี ยิ่งๆขึ้นไป	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง
39	นักศึกษาต้องมีคุณธรรมและจริยธรรมในทุกระบบ ด้วย ความตระหนักถึงการมีความรับผิดชอบในสิ่งที่ตนได้ทำ	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง
40	นักศึกษาต้องนำตัวเองสู่สาธารณะและสังคม ด้วยความ ตระหนักถึงการมีความรับผิดชอบในสิ่งที่ตนได้ทำ	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง
41	นักศึกษาต้องดู ทดสอบ รูปแบบตัวอย่าง ด้วยความ ตระหนักถึงการมีความรับผิดชอบในสิ่งที่ตนได้ทำ	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง
42	นักศึกษาต้องทบทวนถึงความดีงามด้วยตระหนักถึงการมี ความรับผิดชอบในสิ่งที่ตนได้ทำ	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง
43	นักศึกษามีการได้เสวนาพูดคุยกับเพื่อนหรือมิตรที่ดี	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง
44	นักศึกษามีการคบหาสมาคมกับผู้มีความรู้ดีและมีความ ประพฤติดี	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง

45	นักศึกษา มีการคบหาสมาคมกับผู้มีการอบรมนิสัยและมีปัญญา	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง
46	นักศึกษา มีการศึกษาองค์ความรู้ที่เล่าเรียนบนพื้นฐานแห่งศีล	0	1	1	1	0	0.6	ไม่สอดคล้อง
47	นักศึกษา มีการศึกษาองค์ความรู้ที่ศึกษาเล่าเรียนบนพื้นฐานแห่งสมาธิและวิปัสสนา	0	1	1	0	1	0.6	ไม่สอดคล้อง
48	นักศึกษา มีการศึกษาองค์ความรู้บนพื้นฐานแห่งโลกุตระธรรมซึ่งเป็นไปเพื่อการแก้ไขข้อบกพร่องในทุกมิติ เน้นในด้านการศึกษาเป็นหลักจนสิ้นข้อสงสัยเป็นลำดับไปจากน้อยไปจนกระทั่งถึงที่สุด	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง
49	นักศึกษา มีความตรึกนึกคิดในกระบวนการเรียน	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง
50	นักศึกษา ใช้ปัญญาในการพิจารณาอย่างเข้าอกเข้าใจ	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง
51	นักศึกษา ใช้การขบคิดอย่างลึกซึ้งในสิ่งที่ได้รับรู้จนทราบถึงเหตุและผลของเรื่องนั้นๆ	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง
52	ศึกษานำสิ่งที่ได้เล่าเรียนรับฟังและไตรตรองเห็นชัดแล้วนำไปใช้หรือปฏิบัติหรือลงมือทำ	0	1	0	1	1	0.6	ไม่สอดคล้อง
53	ศึกษานำสิ่งที่ได้เล่าเรียนรับฟังและไตรตรองเห็นชัดแล้ว ไปใช้หรือปฏิบัติหรือลงมือทำ ให้หลักการย่อยมีความสอดคล้องกับหลักการใหญ่ได้	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง
54	ศึกษานำสิ่งที่ได้เล่าเรียนรับฟังและไตรตรองเห็นชัดแล้ว ไปใช้หรือปฏิบัติหรือลงมือทำ ให้การปฏิบัติย่อยมีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายใหญ่ในชีวิตได้	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง
55	ศึกษานำสิ่งที่ได้เล่าเรียนรับฟังและไตรตรองเห็นชัดแล้ว ไปใช้ในการปฏิบัติกิจการงานของตนได้อย่างรู้เป้าหมาย	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง
56	ขยายโอกาสทางการศึกษาให้พระภิกษุ สามเณรและคฤหัสถ์ได้ศึกษาเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง
57	มีกองทุนเพื่อการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง
58	พัฒนาศักยภาพและปรับปรุงระเบียบ	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง

	กองทุนให้สอดคล้องกับสถานการณ์และการใช้สอยให้เกิดประสิทธิภาพแก่ผู้เรียนเป็นสำคัญ							
59	ผลิตบัณฑิตที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและประเทศที่มีพื้นฐานแนวคิดตามหลักทางพระพุทธศาสนาและปรัชญา	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง
60	หลักสูตรเน้นคุณธรรม จริยธรรม ในวิชาชีพ และการดำเนินชีวิต ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง
61	การบริหารจัดการการเรียนการสอน ที่มีคุณภาพและมาตรฐานตามมาตรฐานหลักสูตรและตัวบ่งชี้ของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง
62	ส่งเสริมและพัฒนาการผลิตและใช้สื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัยสอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง
63	สร้างประสบการณ์ทางวิชาการให้นักศึกษาเกิดความรอบรู้หลากหลายและทันสมัย	1	1	0	1	1	0.8	สอดคล้อง
64	สร้างประสบการณ์ทางวิชาการให้นักศึกษาเกิดความหลากหลาย	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง
65	สร้างประสบการณ์ทางวิชาการให้นักศึกษาอย่างทันสมัย	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง
66	สร้างเสริมสมรรถนะความเข้มแข็งทางกายให้สมกับวัย	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง
67	สร้างเสริมสมรรถนะความเข้มแข็งทางจิตใจด้วยหลักธรรมทางพุทธศาสนาและปรัชญา	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง
68	สร้างเสริมสมรรถนะทางด้านสติปัญญา ความดีงาม จิตสำนึกด้วยหลักธรรมทางพุทธศาสนาและปรัชญา	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง
69	สร้างเสริมสมรรถนะทางด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศให้เป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้วยหลักธรรมทางพุทธศาสนาและปรัชญา	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง
70	พัฒนาศักยภาพการสอน ของอาจารย์ให้มีคุณภาพและมาตรฐานสูงขึ้นด้วยการบูรณาการหลักธรรมทางพุทธศาสนาและปรัชญา	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง

71	พัฒนาศักยภาพการวิจัย ของอาจารย์ให้มีคุณภาพและมาตรฐานสูงขึ้นด้วยการบูรณาการหลักธรรมทางพุทธศาสนาและปรัชญา	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง
72	พัฒนาศักยภาพการจัดการหลักสูตร ของอาจารย์ให้มีคุณภาพและมาตรฐานสูงขึ้นด้วยการบูรณาการหลักธรรมทางพุทธศาสนาและปรัชญา	1	0	1	1	1	0.8	สอดคล้อง
	IOC & Cronbach's alpha	.924	.987	.974	.987	.974	.969	สอดคล้อง

คำนวณด้วยสูตรของ Crocker & Algina (1986) $[lik = N/2N-2[(\mu_k - \mu)]$

แทนค่า

N = จำนวนวัตถุประสงค์,

μ_k = ค่าคะแนนที่ผู้ประเมินให้น้ำหนักของความถูกต้องด้านเนื้อหาและความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

μ = ค่าคะแนนที่ผู้ประเมินให้น้ำหนักหารด้วยค่าคะแนนรวม

รายงานผลประเมินผลดัชนีความตรงตามเนื้อหา (CVI)

ของแบบประเมินคุณภาพความเป็นไปได้ และความเหมาะสม ของข้อเสนอเชิงนโยบายกระบวนการทัศน์
เชิงสร้างสรรค์ในการผลิตบัณฑิต

โครงการวิจัย เรื่อง การพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่ม
พัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

Research topic: The Constructive Paradigm Developmental of Producing Graduates
of Higher Education Institutions of the Intellectual and Moral
Development Group with Religious Principles

* ผลการคำนวณค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (S-CVI) เท่ากับ 1.00 มีความตรงตามเนื้อหาและสอดคล้องกับ
วัตถุประสงค์แปลผล ว่า สอดคล้อง

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย							
รายการ ประเมิน/ ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ				Experts in Agreement	I-CVI	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4			
1	4	4	4	4	16	1	มีความเที่ยงตรงดีเยี่ยม
2	4	4	4	4	16	1	มีความเที่ยงตรงดีเยี่ยม
3	4	4	4	4	16	1	มีความเที่ยงตรงดีเยี่ยม
4	4	4	4	4	16	1	มีความเที่ยงตรงดีเยี่ยม
5	4	4	4	4	16	1	มีความเที่ยงตรงดีเยี่ยม
6	4	4	4	4	16	1	มีความเที่ยงตรงดีเยี่ยม
7	4	4	4	4	16	1	มีความเที่ยงตรงดีเยี่ยม
8	4	4	4	4	16	1	มีความเที่ยงตรงดีเยี่ยม
9	4	4	4	4	16	1	มีความเที่ยงตรงดีเยี่ยม
10	4	4	4	4	16	1	มีความเที่ยงตรงดีเยี่ยม
11	4	4	4	4	16	1	มีความเที่ยงตรงดีเยี่ยม
S-CVI/Ave					176	1.00	มีความเที่ยงตรงดีเยี่ยม

คำนวณด้วยสูตรของ Crocker & Algina (1986) $I-CVI = (\text{agreed item})/(\text{number of expert})$; $S-CVI/Ave = (\text{sum of } I-CVI\text{scores})/(\text{number of item})$

การยอมรับค่าความเชื่อมั่น Polit & Beck (2006) ยอมรับค่าความเชื่อมั่นรายข้อ (I-CVI) ที่ระดับสถิติเท่ากับหรือมากกว่า 0.90 (≥ 0.90) และยอมรับค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (S-CVI) ที่ระดับสถิติเท่ากับหรือมากกว่า 0.80 (≥ 0.80)

การแปลผล

ผู้ประเมินมีความเห็นตรงกันและยอมรับคะแนนการประเมินที่ระดับค่า 3 และ 4 เท่านั้น ในการศึกษาครั้งนี้มีผู้เชี่ยวชาญประเมิน 3 ท่าน ผลรวมการประเมินคะแนนเต็ม 20 คะแนน (Polit & Beck, 2006) เมื่อใช้สูตรการคำนวณ $I-CVI = (\text{agreed item})/(\text{number of expert})$; $S-CVI/Ave = (\text{sum of } I-CVI\text{scores})/(\text{number of item})$ แล้วหากมีค่าต่ำกว่าเกณฑ์ $I-CVI \geq 0.90$ และ $S-CVI \geq 0.80$ แปลผลว่า “มีความเที่ยงตรงดีเยี่ยม” หากต่ำกว่าเกณฑ์ แปลผลว่า “ไม่มีความเที่ยงตรง” (Zamanzadeh V, 2015)



บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะศาสนาและปรัชญา โทร. ๑๐๗๕, ๑๐๗๖

ที่ อว ๗๙๐๖/ว๐๔๔๕

วันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขออนุมัติโครงการวิจัยเรื่อง “การพัฒนากระบวนการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา” ภายใต้โครงการวิจัยทุนอุดหนุนการวิจัยจาก สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) ผ่านสถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๖ ซึ่งเป็นการสอดคล้องกับแผนพัฒนาของกระทรวงวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และสอดคล้องกับแผนพัฒนา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๖๘ นั้น

กราบเรียน/เจริญพร **ดร. สุรชัย พุดชู**

ด้วย พระมหาจักรพล อาจารย์สุโ, ดร. อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา คณะศาสนาและปรัชญา ได้รับอนุมัติโครงการวิจัยเรื่อง “การพัฒนากระบวนการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา” ภายใต้โครงการวิจัยทุนอุดหนุนการวิจัยจาก สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) ผ่านสถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๖ ซึ่งเป็นการสอดคล้องกับแผนพัฒนาของกระทรวงวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และสอดคล้องกับแผนพัฒนา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๖๘ นั้น

บัดนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการทำวิจัยในขั้นตอนออกแบบเครื่องมือวิจัย คณะศาสนาและปรัชญาได้พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญมีประสบการณ์ด้านวิจัย จึงขออนุมัติโครงการที่ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยเรื่องดังกล่าว รายละเอียดตามเอกสารเครื่องมือวิจัยที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียน/เจริญพรมาเพื่อพิจารณาและดำเนินการตรวจสอบเครื่องมือวิจัยต่อไป

(พระสุทธิสารเมธี, ผศ.ดร.)

รักษาการแทนคณบดีคณะศาสนาและปรัชญา



บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะศาสนาและปรัชญา โทร. ๑๐๗๕, ๑๐๗๖

ที่ อว ๗๙๐๖/ว๐๔๔๕

วันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

กราบเรียน/เจริญพร **ผศ.ดร. จิราภรณ์ พันธุ์งาม**

ด้วย พระมหาจักรพล อาจารย์สุโก, ดร. อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา คณะศาสนาและปรัชญา ได้รับอนุมัติโครงการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาระบบบันทึกเชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา” ภายใต้โครงการวิจัยทุนอุดหนุนการวิจัยจาก สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) ผ่านสถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๖ ซึ่งเป็นการสอดคล้องกับแผนพัฒนาของกระทรวงวิทยาศาสตร์วิจัยและนวัตกรรม และสอดคล้องกับแผนพัฒนามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๖๘ นั้น

บัดนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการทำวิจัยในขั้นตอนออกแบบเครื่องมือวิจัย คณะศาสนาและปรัชญาได้พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญมีประสบการณ์ด้านวิจัย จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัยเรื่องดังกล่าว รายละเอียดตามเอกสารเครื่องมือวิจัยที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียน/เจริญพรมมาเพื่อพิจารณาและดำเนินการตรวจสอบเครื่องมือวิจัยต่อไป

(พระสุทธิสารเมธี, ผศ.ดร.)

รักษาการแทนคณบดีคณะศาสนาและปรัชญา



บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะศาสนาและปรัชญา โทร. ๑๐๗๕ , ๑๐๗๖

ที่ อว ๗๔๐๖/ว๐๔๔๕

วันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

กราบเรียน/เจริญพร **รศ.ดร. บุญร่วม คำเมืองแสน**

ด้วย พระมหาจักรพล อาจารย์สุโก, ดร. อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชา พุทธศาสนาและปรัชญา คณะศาสนาและปรัชญา ได้รับอนุมัติโครงการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาระบบบันทึกเชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา” ภายใต้โครงการวิจัยทุนอุดหนุนการวิจัยจาก สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) ผ่านสถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๖ ซึ่งเป็นการ สอดคล้องกับแผนพัฒนาของกระทรวงวิทยาศาสตร์วิจัยและนวัตกรรม และสอดคล้องกับแผนพัฒนา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๖๘ นั้น

บัดนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการทำวิจัยในขั้นตอนออกแบบเครื่องมือวิจัย คณะศาสนาและปรัชญาได้ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญมีประสบการณ์ด้านวิจัย จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจ เครื่องมือวิจัยเรื่องดังกล่าว รายละเอียดตามเอกสารเครื่องมือวิจัยที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียน/เจริญพรมมาเพื่อพิจารณาและดำเนินการตรวจสอบเครื่องมือวิจัยต่อไป

(พระสุทธิสารเมธี, ผศ.ดร.)

รักษาการแทนคณบดีคณะศาสนาและปรัชญา



บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะศาสนาและปรัชญา โทร. ๑๐๗๕, ๑๐๗๖

ที่ อว ๗๙๐๖/ว๐๔๔๕

วันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขออนุมัติโครงการเป็นฝ่ายเชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

กราบเรียน/เจริญพร **พระมหาไฉน คุตฺตวโร, ผศ.ดร.**

ด้วย พระมหาจักรพล อาจารย์สุโก, ดร. อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา คณะศาสนาและปรัชญา ได้รับอนุมัติโครงการวิจัยเรื่อง “การพัฒนากระบวนการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา” ภายใต้โครงการวิจัยทุนอุดหนุนการวิจัยจาก สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) ผ่านสถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๖ ซึ่งเป็นการสอดคล้องกับแผนพัฒนาของกระทรวงวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และสอดคล้องกับแผนพัฒนา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๖๘ นั้น

บัดนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการทำวิจัยในขั้นตอนออกแบบเครื่องมือวิจัย คณะศาสนาและปรัชญาได้พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญมีประสบการณ์ด้านวิจัย จึงขออนุมัติโครงการท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยเรื่องดังกล่าว รายละเอียดตามเอกสารเครื่องมือวิจัยที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียน/เจริญพรมาเพื่อพิจารณาและดำเนินการตรวจสอบเครื่องมือวิจัยต่อไป


(พระสุทธิสารเมธี, ผศ.ดร.)

รักษาการแทนคณบดีคณะศาสนาและปรัชญา



บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะศาสนาและปรัชญา โทร. ๑๐๗๕, ๑๐๗๖

ที่ อว ๗๙๐๖/ว๐๔๔๕

วันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขออนุมัติเป็นผู้อยู่ควบคุมตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

กราบเรียน/เจริญพร **ดร. พันธุ์ชัย คุกรักษ์พันธุ์**

ด้วย พระมหาจักรพล อาจารย์สุโม, ดร. อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา คณะศาสนาและปรัชญา ได้รับอนุมัติโครงการวิจัยเรื่อง “การพัฒนากระบวนการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา” ภายใต้โครงการวิจัยทุนอุดหนุนการวิจัยจาก สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) ผ่านสถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๖ ซึ่งเป็นการสอดคล้องกับแผนพัฒนาของกระทรวงวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และสอดคล้องกับแผนพัฒนา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๖๘ นั้น

บัดนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการทำวิจัยในขั้นตอนออกแบบเครื่องมือวิจัย คณะศาสนาและปรัชญาได้พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญมีประสบการณ์ด้านวิจัย จึงขออนุมัติให้ท่านเป็นผู้ควบคุมตรวจสอบเครื่องมือวิจัยเรื่องดังกล่าว รายละเอียดตามเอกสารเครื่องมือวิจัยที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียน/เจริญพรมาเพื่อพิจารณาและดำเนินการตรวจสอบเครื่องมือวิจัยต่อไป


(พระสุทธิสารเมธี, ผศ.ดร.)

รักษาการแทนคณบดีคณะศาสนาและปรัชญา

ที่ อว ๗๕๐๖/๐๒๖๖



มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

๒๔๘ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี

ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐

โทร. ๐๒-๕๔๔-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๕๔๔-๖๐๖๐

www.mbu.ac.th

๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอใบรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

เรียน ประธานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ตามที่ กระผม พระมหาจักรพล อาจารย์สุโก, ดร. อาจารย์ประจำคณะศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้ดำเนินการวิจัย เรื่อง “การพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่ม พัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา : The Constructive Development Paradigm of Producing Graduates of Higher Education Institutions of the Intellectual and Moral Development Group with Religious Principles” ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจาก มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จึงขอความอนุเคราะห์ให้คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยพิจารณาออกใบรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ โดยแนบเอกสารที่ใช้ประกอบการพิจารณาทบทวน ประกอบด้วย

๑. เอกสารชี้แจงข้อมูลผู้เข้าร่วมการวิจัย	๕ ชุด
๒. หนังสือแสดงเจตนายินยอมเข้าร่วมการวิจัย	๕ ชุด
๓. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล	๕ ชุด
๔. เอกสารการวิจัยบทที่ ๑ บทที่ ๒ และบทที่ ๓	๕ ชุด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุมัติออกใบรับรองจริยธรรมในมนุษย์โดยมีความประสงค์รับทั้งฉบับภาษาไทยและฉบับภาษาอังกฤษเพื่อประโยชน์ต่อการวิจัยและการเผยแพร่ ต่อไป

เรียนมาด้วยความนับถือ

(พระมหาจักรพล อาจารย์สุโก, ดร.)

หัวหน้าโครงการวิจัย

สำนักงานคณบดีคณะศาสนาและปรัชญา

โทร. ๐ ๒๔๔๔ ๖๐๐๐ ต่อ ๑๐๗๕, ๑๐๗๖

โทรสาร ๐ ๒๔๔๔ ๖๐๖๘

มือถือ ๐๘๓-๔๘๕-๙๒๖๗



ใบรับรองจริยธรรมการวิจัยของข้อเสนอการวิจัย
เอกสารข้อมูลคำอธิบายสำหรับผู้เข้าร่วมการวิจัยและไบนินยอม

หมายเลขข้อเสนอการวิจัย ว.๓๗๐/๒๕๖๖

ข้อเสนอการวิจัยนี้และเอกสารประกอบของข้อเสนอการวิจัยตามรายงานการแสดงด้านล่าง ได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยแล้ว คณะกรรมการฯ มีความเห็นว่าข้อเสนอการวิจัยที่จะดำเนินการมีความสอดคล้องกับหลักจริยธรรมสากล ตลอดจนกฎหมาย ข้อบังคับและข้อกำหนดภายในประเทศ จึงเห็นสมควรให้ดำเนินการวิจัยตามข้อเสนอการวิจัยนี้ได้

ชื่อข้อเสนอการวิจัย: การพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษา
กลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา
(The Constructive Paradigm Development of Producing Graduates
of Higher Education Institutions of the Intellectual and Moral
Development Group with Religious Principles)

รหัสข้อเสนอการวิจัย: -

สถาบันที่สังกัด: คณะศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ผู้วิจัยหลัก: พระมหาจักรพล อาจารย์สุโก

เอกสารที่พิจารณาทบทวน

๑. แบบเสนอโครงการวิจัย	ฉบับที่ วันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๖๖
๒. เอกสารชี้แจงข้อมูลผู้เข้าร่วมการวิจัย	ฉบับที่ วันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๖๖
๓. หนังสือแสดงเจตนายินยอมเข้าร่วมการวิจัย	ฉบับที่ วันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๖๖
๔. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล	ฉบับที่ วันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๖๖

(พระมหาสมบุญ วุฑฒิโกโร, รศ.ดร.)

ประธานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๕ กันยายน ๒๕๖๖

หมายเลขใบรับรอง: ว.๓๗๐/๒๕๖๖

วันที่ให้การรับรอง: ๕ กันยายน ๒๕๖๖

วันหมดอายุใบรับรอง: ๕ กันยายน ๒๕๖๗

ที่ อว ๘๐๐๗/ว.๓๗๐



มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๔ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๓๔
www.mcu.ac.th

๕ กันยายน ๒๕๖๖

เรื่อง รับรองจริยธรรมการวิจัยของข้อเสนอการวิจัย

เรียน พระมหาจักรพล อาจารย์สุโก / นักวิจัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ตามที่ท่านได้มีหนังสือขอใบรับรองจริยธรรมการวิจัยของข้อเสนอการวิจัย เพื่อทำการวิจัยในเรื่อง “การพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา” คณะศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย ได้พิจารณาข้อเสนอการวิจัยของท่านแล้ว มีความเห็นว่า ข้อเสนอการวิจัยที่จะดำเนินการนี้ มีความสอดคล้องกับหลักจริยธรรมสากล ตลอดจนกฎหมาย ข้อบังคับและข้อกำหนด ไม่ต้องแก้ไขปรับปรุงแต่ประการใด จึงเห็นสมควรให้ดำเนินการวิจัยตามข้อเสนอการวิจัยนี้ได้

จึงเรียนมาเพื่อทราบและดำเนินการต่อไป.

เรียนมาด้วยความนับถือ

(พระมหาสมบุรณ์ วุฑฒิโกโร, รศ.ดร.)

ประธานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย



บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะศาสนาและปรัชญา โทร. ๑๐๗๕ – ๑๐๗๖

ที่ อว ๗๙๐๖/ว๐๖๔๙ วันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นักวิจัยเข้าพื้นที่และทำการเก็บข้อมูลวิจัย

เรียน/เจริญพร รองอธิการบดี ด้านนวัตกรรมการพัฒนาระบบบริหาร

ด้วย พระมหาจักรพล อาจารย์สุโก, ดร. อาจารย์ประจำคณะศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหาจุฬารามราชวิทยาลัย หัวหน้าโครงการวิจัย พร้อมคณะนักวิจัย ได้รับอนุมัติโครงการวิจัย เรื่อง “การพัฒนากระบวนการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่ม พัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา”ทุนอุดหนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๖ ซึ่งขณะนี้อยู่ในขั้นตอน การเก็บรวบรวมข้อมูลการทำวิจัย มีความประสงค์จะขอเข้าสถานที่และสัมภาษณ์ท่านเพื่อเก็บข้อมูลในการทำวิจัยโดยมีเครื่องมือในการเก็บข้อมูลได้แก่ แบบสัมภาษณ์หัวข้อสำคัญในการสัมภาษณ์เชิงลึก และแบบประเมินคุณภาพความเป็นไปได้และความเหมาะสมของกระบวนการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

ดังนั้น จึงขอเรียน/เจริญพรมายังท่าน เพื่อให้นักวิจัยและคณะได้เข้าพื้นที่และทำการเก็บข้อมูลเพื่อความสำเร็จของงานวิจัยตามวัตถุประสงค์ต่อไป สำหรับวันและเวลาการสัมภาษณ์นักวิจัยจะเป็นผู้ติดต่อกับท่านด้วยตนเองและจะไม่ให้เกิดผลกระทบต่องานส่วนตัวและองค์กรของท่าน

จึงเรียน/เจริญพรมาเพื่อขอความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ/ขออำนวยพร

(พระครูวินัยธร เจริญ ทนตจิตฺโต, ดร.)

คณบดีคณะศาสนาและปรัชญา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬารามราชวิทยาลัย



บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะศาสนาและปรัชญา โทร. ๑๐๗๕ – ๑๐๗๖

ที่ อว ๗๙๐๖/ว๐๖๔๙ วันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นักวิจัยเข้าพื้นที่และทำการเก็บข้อมูลวิจัย

เรียน/เจริญพร รองอธิการบดี วิทยาเขตมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาลักษณ์

ด้วย พระมหาจักรพล อาจารย์สุโก, ดร. อาจารย์ประจำคณะศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหาจุฬารามราชวิทยาลัย หัวหน้าโครงการวิจัย พร้อมคณะนักวิจัย ได้รับอนุมัติโครงการวิจัย เรื่อง “การพัฒนากระบวนการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่ม พัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา”ทุนอุดหนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๖ ซึ่งขณะนี้อยู่ในขั้นตอน การเก็บรวบรวมข้อมูลการทำวิจัย มีความประสงค์จะขอเข้าสถานที่และสัมภาษณ์ท่านเพื่อเก็บข้อมูลในการทำวิจัยโดยมีเครื่องมือในการเก็บข้อมูลได้แก่ แบบสัมภาษณ์หัวข้อสำคัญในการสัมภาษณ์เชิงลึก และแบบประเมินคุณภาพความเป็นไปได้และความเหมาะสมของกระบวนการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

ดังนั้น จึงขอเรียน/เจริญพรมายังท่าน เพื่อให้นักวิจัยและคณะได้เข้าพื้นที่และทำการเก็บข้อมูลเพื่อความสำเร็จของงานวิจัยตามวัตถุประสงค์ต่อไป สำหรับวันและเวลาการสัมภาษณ์นักวิจัยจะเป็นผู้ติดต่อกับท่านด้วยตนเองและจะไม่ให้เกิดผลกระทบต่องานส่วนตัวและองค์กรของท่าน

จึงเรียน/เจริญพรมมาเพื่อขอความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ/ขออำนวยพร

(พระครูวินัยธร เจริญ ทนตจิตฺโต, ดร.)

คณบดีคณะศาสนาและปรัชญา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬารามราชวิทยาลัย



บันทึกข้อความ

ส่วนงาน .. คณะศาสนาและปรัชญา โทร. ๑๐๗๕ – ๑๐๗๖

ที่ .. อว ๗๙๐๖/ว๐๖๔๙ .. วันที่ .. ๑ ธันวาคม ๒๕๖๖

เรื่อง .. ขอความอนุเคราะห์ให้นักวิจัยเข้าพื้นที่และทำการเก็บข้อมูลวิจัย

เรียน/เจริญพร ผู้ช่วยอธิการบดี ด้านบริหารวิชาการ

ด้วย พระมหาจักรพล อาจารย์สุโก, ดร. อาจารย์ประจำคณะศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย หัวหน้าโครงการวิจัย พร้อมคณะนักวิจัย ได้รับอนุมัติโครงการวิจัย เรื่อง “การพัฒนากระบวนการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่ม พัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา”ทุนอุดหนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๖ ซึ่งขณะนี้อยู่ในขั้นตอน การเก็บรวบรวมข้อมูลการทำวิจัย มีความประสงค์จะขอเข้าสถานที่และสัมภาษณ์ท่านเพื่อเก็บข้อมูลในการทำวิจัยโดยมีเครื่องมือในการเก็บข้อมูลได้แก่ แบบสัมภาษณ์หัวข้อสำคัญในการสัมภาษณ์เชิงลึก และแบบประเมินคุณภาพความเป็นไปได้และความเหมาะสมของกระบวนการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

ดังนั้น จึงขอเรียน/เจริญพรมายังท่าน เพื่อให้นักวิจัยและคณะได้เข้าพื้นที่และทำการเก็บข้อมูลเพื่อความสำเร็จของงานวิจัยตามวัตถุประสงค์ต่อไป สำหรับวันและเวลาการสัมภาษณ์นักวิจัยจะเป็นผู้ติดต่อกับท่านด้วยตนเองและจะไม่ให้เกิดผลกระทบต่องานส่วนตัวและองค์กรของท่าน

จึงเรียน/เจริญพรมาเพื่อขอความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ/ขออำนวยพร

(พระครูวินัยธร เจริญ ทนตจิตฺโต, ดร.)

คณบดีคณะศาสนาและปรัชญา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย



บันทึกข้อความ

ส่วนงาน .. คณะศาสนาและปรัชญา โทร. ๑๐๗๕ – ๑๐๗๖

ที่ .. อว ๗๙๐๖/ว๐๖๔๙ .. วันที่ .. ๑ ธันวาคม ๒๕๖๖

เรื่อง .. ขอความอนุเคราะห์ให้นักวิจัยเข้าพื้นที่และทำการเก็บข้อมูลวิจัย

เรียน/เจริญพร คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

ด้วย พระมหาจักรพล อาจารย์สุโก, ดร. อาจารย์ประจำคณะศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย หัวหน้าโครงการวิจัย พร้อมคณะนักวิจัย ได้รับอนุมัติโครงการวิจัย เรื่อง “การพัฒนากระบวนการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่ม พัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา” ทุนอุดหนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๖ ซึ่งขณะนี้อยู่ในขั้นตอน การเก็บรวบรวมข้อมูลการทำวิจัย มีความประสงค์จะขอเข้าสถานที่และสัมภาษณ์ท่านเพื่อเก็บข้อมูลในการทำวิจัยโดยมีเครื่องมือในการเก็บข้อมูลได้แก่ แบบสัมภาษณ์หัวข้อสำคัญในการสัมภาษณ์เชิงลึก และแบบประเมินคุณภาพความเป็นไปได้และความเหมาะสมของกระบวนการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

ดังนั้น จึงขอเรียน/เจริญพรมายังท่าน เพื่อให้ให้นักวิจัยและคณะได้เข้าพื้นที่และทำการเก็บข้อมูลเพื่อความสำเร็จของงานวิจัยตามวัตถุประสงค์ต่อไป สำหรับวันและเวลาการสัมภาษณ์นักวิจัยจะเป็นผู้ติดต่อกับท่านด้วยตนเองและจะไม่ให้เกิดผลกระทบต่องานส่วนตัวและองค์กรของท่าน

จึงเรียน/เจริญพรมาเพื่อขอความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ/ขออำนวยพร

(พระครูวินัยธร เจริญ ทนตจิตฺโต, ดร.)

คณบดีคณะศาสนาและปรัชญา

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย



บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะศาสนาและปรัชญา โทร. ๑๐๗๕ - ๑๐๗๖

ที่ อว ๗๙๐๖/ว๐๖๔๙

วันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขออนุญาตให้ให้นักวิจัยเข้าพื้นที่และทำการเก็บข้อมูลวิจัย

เรียน/เจริญพร คณบดีคณะศาสนาและปรัชญา

ด้วย พระมหาจักรพล อาจารย์สุโก, ดร. อาจารย์ประจำคณะศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหาจุฬารามราชวิทยาลัย หัวหน้าโครงการวิจัย พร้อมคณะนักวิจัย ได้รับอนุมัติโครงการวิจัย เรื่อง “การพัฒนากระบวนการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่ม พัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา” หุณุดหนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๖ ซึ่งขณะนี้อยู่ในขั้นตอน การเก็บรวบรวมข้อมูลการทำวิจัย มีความประสงค์จะขอเข้าสถานที่และสัมภาษณ์ท่านเพื่อเก็บข้อมูลในการทำวิจัยโดยมีเครื่องมือในการเก็บข้อมูลได้แก่ แบบสัมภาษณ์หัวข้อสำคัญในการสัมภาษณ์เชิงลึก และแบบประเมินคุณภาพความเป็นไปได้และความเหมาะสมของกระบวนการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

ดังนั้น จึงขอเรียน/เจริญพรมายังท่าน เพื่อให้นักวิจัยและคณะได้เข้าพื้นที่และทำการเก็บข้อมูลเพื่อความสะดวกของงานวิจัยตามวัตถุประสงค์ต่อไป สำหรับวันและเวลาการสัมภาษณ์นักวิจัยจะเป็นผู้ติดต่อกับท่านด้วยตนเองและจะไม่ให้เกิดผลกระทบต่องานส่วนตัวและองค์กรของท่าน

จึงเรียน/เจริญพรมาเพื่อขออนุญาต

ขอแสดงความนับถือ/ขออำนวยพร

(พระครูวินัยธร เจริญ ทนจิตโต, ดร.)

คณบดีคณะศาสนาและปรัชญา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬารามราชวิทยาลัย



บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะศาสนาและปรัชญา โทร. ๑๐๗๕ - ๑๐๗๖

ที่ อว ๗๙๐๖/ว๐๖๔๙

วันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขออนุญาตให้ให้นักวิจัยเข้าพื้นที่และทำการเก็บข้อมูลวิจัย

เรียน/เจริญพร รศ. ดร.กัณฑ์กมล หนูทองแก้ว

ด้วย พระมหาจักรพล อาจารย์สุโก, ดร. อาจารย์ประจำคณะศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหาจุฬารามราชวิทยาลัย หัวหน้าโครงการวิจัย พร้อมคณะนักวิจัย ได้รับอนุมัติโครงการวิจัย เรื่อง “การพัฒนากระบวนการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่ม พัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา” หุณุดหนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๖ ซึ่งขณะนี้อยู่ในขั้นตอน การเก็บรวบรวมข้อมูลการทำวิจัย มีความประสงค์จะขอเข้าสถานที่และสัมภาษณ์ท่านเพื่อเก็บข้อมูลในการทำวิจัยโดยมีเครื่องมือในการเก็บข้อมูลได้แก่ แบบสัมภาษณ์หัวข้อสำคัญในการสัมภาษณ์เชิงลึก และแบบประเมินคุณภาพความเป็นไปได้และความเหมาะสมของกระบวนการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

ดังนั้น จึงขอเรียน/เจริญพรมายังท่าน เพื่อให้นักวิจัยและคณะได้เข้าพื้นที่และทำการเก็บข้อมูลเพื่อความสะดวกของงานวิจัยตามวัตถุประสงค์ต่อไป สำหรับวันและเวลาการสัมภาษณ์นักวิจัยจะเป็นผู้ติดต่อกับท่านด้วยตนเองและจะไม่ให้เกิดผลกระทบต่องานส่วนตัวและองค์กรของท่าน

จึงเรียน/เจริญพรมาเพื่อขออนุญาต

ขอแสดงความนับถือ/ขออำนวยพร

(พระครูวินัยธร เจริญ ทนตจิตฺโต, ดร.)

คณบดีคณะศาสนาและปรัชญา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬารามราชวิทยาลัย

ประวัตินักวิจัย

ชื่อ พระมหาจักรพล อาจารย์สุโ (เทพา), ดร.

Phramaha Chakrapol Acharashubho (Thepha), Dr.

Email: chakrapol.the@mbu.ac.th

Orcid ID: <https://orcid.org/0000-0001-9184-4273>

ตำแหน่ง อาจารย์ประจำ สังกัดคณะศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ประวัติการศึกษา

- 2564 Ph.D. (Mahayana Buddhist Studies), Doctor of Philosophy in Mahayana Buddhist Studies (Ph.D. Mahayana Buddhist Studies), Acharaya Nagarjuna University.
- 2562 M.A. (English), Master of Arts in English (M.A. English), Acharaya Nagarjuna University.
- 2560 M.Phil. (Buddhist Studies & Civilization) Master of Philosophy in Buddhist Studies & Civilization (M.Phil. BSC), Gautam Buddha University
- 2557 ศน.ม. (พุทธศาสนศึกษา), ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขา พุทธศาสนศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
- 2554 ศน.บ. (ภาษาอังกฤษ), ศาสนศาสตรบัณฑิต สาขา ภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ประวัติการทำงาน

- 2564 อาจารย์ประจำสูตรพุทธศาสนาและปรัชญา คณะศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

งานวิจัย

- 2567 การพัฒนาชุดการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์แห่งกรมที่มีอิทธิพลต่อการไม่กลั่นแกล้งผู้อื่นของเยาวชนไทยประยุกต์ใช้บ้านแห่งคุณภาพ การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง และเส้นทางความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ
- 2566 การพัฒนากระบวนการทัศน์เชิงสร้างสรรค์การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา
- 2565 แนวทางสร้างสรรค์การส่งเสริมทักษะการเรียนรู้โดยใช้พุทธศาสนาและปรัชญาเป็นฐาน
- 2565 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติตามความเชื่อทางพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ประเทศไทย ด้วยเทคนิคสหสัมพันธ์คาโนนิคอล

- 2565 นวัตกรรมแนวคิดการส่งเสริมความต้องการความสำเร็จในชีวิตด้วยปัญญาและหลักพุทธศาสนาประยุกต์ใช้การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง
- 2564 ความคาดหวังของนักศึกษาในเรือนจำที่มีต่อการเรียนหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา: กรณีศึกษาเรือนจำกลางระยอง
- 2564 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างจริยธรรมในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนรัตนานิเบศร์จังหวัดนนทบุรี
- 2564 การพัฒนาสุขภาพจิตของผู้ต้องขัง ตามแนวสติปัฏฐาน 4 ; ศึกษากรณีเฉพาะ เรือนจำกลางบางขวาง
- 2564 การเสริมสร้างสุขภาวะจิตด้วยหลักพุทธธรรมแก่สมาชิกชมรมผู้สูงอายุในจังหวัด นครปฐม
- 2564 การอนุรักษ์วิถีชุมชนตามพุทธวิถีไทย กรณีศึกษาประเพณีการบิณฑบาตท้องน้ำวัด สุวรรณาราม
- 2564 การส่งเสริมสุขภาวะของผู้สูงอายุโดยใช้หลักอายุสสธรรม 5 ในเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร: กรณีศึกษาชุมชนวัดสวัสดิ์วารีสีมาราม

บทความวิจัย

- 2567 **Thepa. P. C. A. (2024).** The Great Spirit of Dr. Bhimrao Ramji Ambedkar. *Journal of Social Innovation and Knowledge*, (2024), 1 – 21.
- 2567 Shi, C. M., Khemraj, S., **Thepa, P. C. A.**, & Pet tongma, P. W. C. (2024). A Critical Study on Integrating Mindfulness and Contemplative Methods into Education. *Praxis International Journal of Social Science and Literature*, 7(1), 67 – 78.
- 2566 Khemraj, S. Pet tongma, P. W. C., **Thepa, P. C. A.**, Patnaik, S., Chi, H. & Wu, W. Y. (2023). An Effective Meditation Practice for Positive Changes in Human Resources. *Journal for ReAttach Therapy and Developmental Diversities*, 6(3s), 1077 – 1087.
- 2566 **Thepa, P. C. A.**, Suebkrapan, P. C., Karat, P. B. N., Piriya sanguanpong, S. Promchin, C. & Panabut U. (2023). Analyzing the Relationship Between Practicing Buddhist Beliefs and Impact on the Lifelong Learning Competencies. *Journal of Dhamma for Life*, 29(4), 1 – 9.
- 2566 **Thepa, P.C.A.**, Suebkrapan, P.C., Karat, P.B.N., Vathakaew, P., Piriya sanguanpong, S., Promchin, C. Panabut, U. (2023). Analyzing the Relationship between Practicing Buddhist Beliefs and Impact on the Lifelong Learning Competencies. *Journal of Dhamma for Life*, 29(4), 1-19.

- 2566 Puranathatthanakul, K., Phrapariyattivajirakavi, **Thepa, P.C.**, Chansanga, P.W. & Krongcheep, S. (2023). Implementing “4 Iddhipada” for Development of an Online Lesson Using Social Media Network Based on the Constructionism Theory of Wat Rat Bumrung School, Bangkok. *Journal of Philosophical Vision* 28(2), 1-9.
- 2566 Sharma, K., Pettongma, P.W.C., **Thepa, P.C.A.**, Patnaik, S., Chi, H., & Wu, W.Y. (2023). An Effective Meditation Practice for Positive Changes in Human Resources. *Journal for Re Attach Therapy and Developmental Diversities*, 6(9s2), 1077-1087.
- 2565 **Thepa, P. C. A.**, Srirajamongkolpandit, P., Thantachitto, P. C., Sujayo P. A., Pimparat, P. T. A. (2022). Conservation of the Thai Buddhist way of the community: A case study of the tradition of alms on the water, Suwannaram temple, Nakhon Pathom Province. *Neuroquantology*, 20(12), 2916-2936. COI: 10.14704/NQ.2022.20.12.NQ77289
- 2565 **Thepa, P. C. A.**, Khethong, P. K. S., & Saengphrae, J. (2022). The promoting mental health through Buddhadhamma for members of the elderly club in nakhon pathom province, Thailand. *International Journal of Health Sciences*, 6(S3), 936–959. <https://doi.org/10.53730/ijhs.v6n S3.5340>
- 2565 Phra Sutthisanmethi, Wetprasit, S., **Thepa, P. C. A.** (2022). The Promotion of well-being for the Elderly Based on the 5 Āyussadhamma in the Dusit District, Bangkok, Thailand: A Case Study of Wat Sawaswareesimaram Community. *International Journal of Health Sciences*, 6(3), 1391-1408. <https://doi.org/10.53730/ijhs.v6n3.12766>
- 2565 S., Khemraj1, **P.C.A., Thepa**, H., Chi, W. Y., Wu, S. Samanta. (2022). Sustainable Wellbeing Quality of Buddhist Meditation Centre Management During Coronavirus Outbreak (COVID-19) in Thailand Using the Quality Function Deployment (QFD), and KANO Analysis. *Journal of Positive School Psychology*, 6(4), 845-858
- 2564 Sharma Khemraj, **Phramaha Chakrapol Acharashubho Thepa**, Jyoti Prakash Maity, Sasmita Samanta, Hsinkuang Chi, Wann Yih Wu. 2021. Prediction of World Happiness Scenario Effective in the Period of COVID-19 Pandemic, by Artificial Neuron Network (ANN), Support Vector Machine (SVM), and Regression Tree (RT). *NVEO Natural Volatiles & Essential Oils*. 8(4), 13944-13959

- 2564 Trung, N. T., Phattongma, P. W., Khemraj, S., Ming, S. C., Phrasutthisanmethi, Sutthirat, N., **Thepa, P. C.**, (2021). A Critical Metaphysics Approach in the Nausea Novel's Jean Paul Sartre toward Spiritual of Vietnamese in the Vijñaptimātratā of Yogācāra Commentary and Existentialism Literature. *Journal of Language and Linguistic Studies*, 17(3), 1774-1785
- 2564 K., Bhujell, S., Khemraj, H. K., Chi, W. T. L., W. Y. Wu, P. C. A. Thepa. (2021). Trust in the Sharing Economy: An Improvement in Terms of Customer Intention. *Indian Journal of Economics and Business*, 20(1), 713-730.

บทความวิชาการ

- 2567 **Thepa, P. C. A. (2024)**. Ambedkar's Legacy: Charting the Course for Social Justice, Neo-Buddhism, and Transformative Sociopolitical Dynamics in India. *Intersecta Minds Journal*, 3(1), 76 – 94.
- 2567 Bodhisatirawaranggoora, P., **Thepa, P. C. A.**, Sutthirat, N. (2567), Promchin, C. Mindfulness Practices in the Society Context. Mindfulness Practices in the Thai Society Context. *Journal of Dhamma for Life*, 30(1), 96 – 113.
- 2566 Sutthirat, N., Pettongma, P. W. C., & **Thepa, P. C. A.** (2023). Buddhism Moral Courage Approach on Fear, Ethical Conduct and Karma. *Remilitaris*, 13(3), 3504 – 3516.
- 2565 **Thepa, P. C. A.**, Sutthirat, N., Phanthanaphruet, N., The, T. N., Shi, C. M., Khemraj, S., Phrasutthisanmethi. (2022). Buddhist Philosophical Approach On The Leadership Ethics In Management. *Journal of Positive School Psychology*, 6(2), 1289-1297.
- 2565 **Thepa, P. C. A.**, (2022). Mindfulness: A Buddhism Dialogue of Sustainability Wellbeing. 2022 International Webinar Conference on the World Chinese Religions: *Inheritance of Religious Belief and Cultural Sustainability*. Nanhua University. Taiwan.
- 2565 **Thepa, P. C. A.**, & Phrasutthisanmethi. (2022). The Spiritual Buddhist Arts and the Ashtamangala of Tibetan. *Journal of Liberal Arts, Prince of Songkla University*, 14(1), 316-344.
- 2565 **Thepa, P. C. A.** (2022). Buddhist Psychology: Corruption and Honesty Phenomenon. *Journal of Positive School Psychology*, 6(2): 5986-6005.

- 2565 **Thepa, P. C. A.** (2022). Buddhadhamma of Peace. *International Journal of Early Childhood Special Education*, 14(3), 5961-5972.
- 2565 **Thepa, P. C. A., & Saengpare J.** (2022). Indianization and Buddhism Evolution: Influence in Ancient Southeast Asia and Lanka. *Journal of MCU Peace Studies*, 10(4). 1446-1460.
- 2565 P. W. Phattongma, N. T. Trung, Phrasutthisanmethi, S. Khemraj, **Thepa, P. C. A.** H. Chi. (2022). Phenomenology In Education Research: Leadership Ideological. *Webology*, 19(2). 1739-1748
- 2565 S., Khemraj1, **P.C.A., Thepa,** H., Chi, W. Y., Wu, S. Samanta. (2022). Sustainable Wellbeing Quality of Buddhist Meditation Centre Management During Coronavirus Outbreak (COVID-19) in Thailand Using the Quality Function Deployment (QFD), and KANO Analysis. *Journal of Positive School Psychology 2022*, (6).4: 845-858
- 2564 **Phramaha Chakrapol Thepa.** (2563). The Transmission of Indian Buddhist Cultures and Arts towards Funan Periods on 1st-6th Century the Evidence in Vietnam. *International Journal of Development Administration Research* 4(1), 7-16
- 2564 **Thepa, P. C. A., & Shangphare, J.** (2021). A Buddhist Philosophical Wellbeing Sustainable Conception on Compassion Approach. *The 3rd International Symposiums, GMNIS 2022 Organized by MBU's Graduate School and Academic Co-Organizers*. 1478-1490.

สถานที่ทำงานปัจจุบัน

คณะศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย อ.พุทธมณฑล จ.

นครปฐม

ประวัตินักวิจัย

ชื่อ พระสุทธิสารเมธี, ผศ.ดร.

Assist.Prof.Dr. Phrasutthisanmethi Chaiyan Suebkrapan

Email: chaiyan.sueb@mbu.ac.th

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5436-5051>

ตำแหน่ง คณบดี บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ประวัติการศึกษา

- 2556 ปริญญาเอก: ศน.ด. (พุทธศาสนาและปรัชญา) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
- 2552 ปริญญาโท: ศน.ม. (พุทธศาสนาและปรัชญา) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
- 2547 ปริญญาตรี: ศน.บ. (พุทธศาสตร์) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
- 2543 เปรียญธรรม 5 ประโยค สำนักเรียนวัดบวรนิเวศวิหาร
- 2537 นักธรรมชั้นเอก สำนักเรียนวัดธรรมบูชา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ประวัติการทำงาน

- 2559 อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา
- 2559 อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา
- 2566 คณบดีคณะศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ผลงานทางวิชาการ

- 2565 **พระสุทธิสารเมธี**, คลทรรณรัตน์ ดิษบรรจง, กฤษฎา ดิษบรรจง, พระครูธรรมธร เดโช จิตเตโช, (2565). การพัฒนาภาวะผู้นำกับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหาร ตามแนวพระพุทธศาสนา. *วารสารมหาจุฬาราชการ*, 9(1), 278-290.
- 2565 Phramaha Chakrapol Acharashubho Thepa, Netnapa Sutthirat, Nongluk Phanthanaphrue, Thich Nguyen The, Chue Ming Shi, Sharma Khemraj, **Phrasutthisanmethi**. (2022). Buddhist Philosophical Approach On The Leadership Ethics In Management. *Journal of Positive School Psychology*, 6(2): 1289-1297.
- 2565 P. W. Phattongma, N. T. Trung, **Phrasutthisanmethi**, S. Khemraj, P. C. A. Thepa, H. Chi. (2022). Phenomenology In Education Research: Leadership Ideological. *Webology*, 19(2). 1739-1748
- 2565 Thepa, P. C. A., & **Phrasutthisanmethi**. (2022). The Spiritual Buddhist Arts and the Ashtamangala of Tibetan. *Journal of Liberal Arts, Prince of Songkla University*, 14(1), 316-344.

- 2564 Nguyen Thanh Trung, P. Wutthichai Phattongma, Sharma Khemraj, Shi Chue Ming, **Phrasutthisanmethi**, Netnapa Sutthirat, P. Chakrapol Thepa (2021). A Critical Metaphysics Approach in the Nausea Novel's Jean Paul Sartre toward Spiritual of Vietnamese in the Vijñaptimātratā of Yogācāra Commentary and Existentialism Literature, *Journal of Language and Linguistic Studies*, 17(3), 1774-1785
- 2564 พระประสาน ชยาภิรโต, **พระสุทธิสารเมธี**. (2564). เกณฑ์การตัดสินจริยธรรมใน พุทธปรัชญา. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์*. 5(1), 87-97.
- 2564 พระมหาวิชิต อัครคชีโต, **พระสุทธิสารเมธี**. (2564). ความจริงตามทัศนะพุทธ ปรัชญา. *วารสารปรัชญาปริทรรศน์*. 26(1), 12-20.
- 2564 เสาวลักษณ์ สุทธิพรโอภาส, **พระสุทธิสารเมธี**. (2564). พัฒนาการของมนุษย์ใน ทัศนะพุทธปรัชญาเถรวาท. *วารสารปรัชญาปริทรรศน์*. 26(1), 21-32.
- 2564 พระสุริยะ ปภัสโร (สพานทอง), **พระสุทธิสารเมธี**. (2564). บอเกิดความรู้ใน พุทธปรัชญา. *วารสารปรัชญาปริทรรศน์*. 26(1), 63-72.
- 2563 สิริพร ครองชีพ, กฤตสุชิน พลเสน, **พระสุทธิสารเมธี**. (2563) สมาชิกใน พระพุทธศาสนาต่อการตื่นตัวของโลก. *วารสารปรัชญาปริทรรศน์*. 25(2), 37-46.

ผลงานการวิจัย

- 2566 **Phrasutthisanmethi, Asst.Prof.Dr.**, Assoc.Prof.Dr. Boonruam Khammuangsaen , Dr. Phramaha Chakrapol Acharashubho Thepa , Dr. Chen Pecharat , Dr. Chompoonuch Changcharoen. (2023). Improving The Quality Of Life With The Dīṭṭhadhammikāttha Principle: A Case Study Of The Cooperative Salaya Communities Stable House, Phuttamonthon District, Nakhonpathom Province. *Journal of Pharmaceutical Negative Results*, 135–146.
- 2565 **Phra Sutthisanmethi**, Wetprasit, S., Thepa, P. C. A. (2022). The Promotion of well-being for the Elderly Based on the 5 Āyussadhamma in the Dusit District, Bangkok, Thailand: A Case Study of Wat Sawaswareesimaram Community. *International Journal of Health Sciences*, 6(3), 1391-1408.
- 2565 อัจฉราภรณ์ สนามพล, อุเทน ลาพิงค์, **พระสุทธิสารเมธี**, ณรงค์ดี ลุนสำโรง, ประวิทย์ วันตา. (2565). การพัฒนาศักยภาพด้านอาชีพจากผลิตภัณฑ์สมุนไพรภูมิปัญญาถิ่นนาของผู้สูงอายุในชมรมสมุนไพรจาวยอง วัดป่าตาล ตำบลบวัก้า อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ*. 7(9) 360-372.

- 2564 พระมหาบุญไทย ปุณฺณมโน (ด้วงวงศ์), **พระสุทธิสารเมธี**, บุญร่วม คำเมืองแสน, กฤตสุชิน พลเสน. (2564). การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตภาคกลาง ปริณทล. *วารสารพุทธมคัศ*, 6(2), 140-152.
- 2564 กฤตสุชิน พลเสน, **พระสุทธิสารเมธี**, สิริพร ครองชีพ. (2564). การอยู่ร่วมกันใน สถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ตามแนวพุทธปรัชญา. *วารสาร ปรัชญาปริทรรศน์*. 26(2), 34-43.
- 2563 **พระสุทธิสารเมธี**, สุณี เวชประสิทธิ์, กฤตสุชิน พลเสน. (2563). การพึ่งตนเองของ ผู้สูงอายุตามหลักพุทธปรัชญาเถรวาท ในชุมชนอำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม. *วารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร*, 11(2), 1-11.
- 2562 **พระครูปลัดสวพัฒนเมธาคูณ** (พระสุทธิสารเมธี). (2562). แนวทางการดำเนินงาน ตามระบบประกันคุณภาพการศึกษาของอาจารย์ประจำหลักสูตร สาขาวิชาพุทธ ศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. (2562). *วารสาร บัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์* 6(3), 75-96.
- 2562 บุญร่วม คำเมืองแสน, พระมหาบุญไทย ปุณฺณมโน, **พระครูปลัดสวพัฒนเมธาคูณ** (พระสุทธิสารเมธี), พระมหาสมิทธิ ปุริสุตโตโม, กฤตสุชิน พลเสน. (2562). แนว ทางการจัดการศึกษาพระพุทธรูปศาสนาแก่ผู้ต้องขังในทัณฑสถาน ของมหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย. *วารสารศึกษาศาสตร์ มมร*. 7(1) 349-363.
- 2561 **พระครูปลัดสวพัฒนเมธาคูณ** (พระสุทธิสารเมธี), บุญร่วม คำเมืองแสน, และปิ่นณ พงศ์ วงศ์นาศรี. (2561). รูปแบบการดำเนินการโครงการสร้างความปรองดอง สมานฉันท์ โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา “หมู่บ้านรักษาศีล 5” ของพระ สังฆาธิการในจังหวัดสุราษฎร์ธานี. *วารสาร “ศึกษาศาสตร์ มมร”*. 7(2), 190 – 203.
- 2559 สุขเขาวนพลอยชุม, **พระครูปลัดสวพัฒนเมธาคูณ** (พระสุทธิสารเมธี), พระมหาบุญไทย ปุณฺณมโน, พระราชปริยัติวิมล, พระเกื้อพงษ์ปิยธมโม, พระบุญเสริมปภสสโร, พระ ศรีวินยาภรณ์, ธวัชหอมทวนลม, สุดใจภูงลี (2559). การรักษาศีล 5 ของประชาชน หมู่บ้านเขารักษ์ ตำบลดอนแสลบ อำเภอห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี. *วารสาร สถาบันวิจัยญาณสังวร*, 7(2), 246-255.
- 2559 **พระครูปลัดสวพัฒนเมธาคูณ** (พระสุทธิสารเมธี). (2559). การใช้วัตรกรรมทาง โบราณคดีเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักศึกษา ชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2557 คณะ ศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. *วารสารสถาบันวิจัยญาณ สังวร*. 7(2), 45-52.

สถานที่ทำงานปัจจุบัน

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย 248 ถ.ศาลายา-นครชัยศ
ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม 73170